

SPRACOVANIE DOKUMENTOV REGIONÁLNYCH ÚZEMNÝCH SYSTÉMOV  
EKOLOGICKEJ STABILITY PRE POTREBY VYTVORENIA ZÁKLADNEJ VÝCHODISKOVEJ  
BÁZY PRE REGULÁCIU NÁVRHU BUDOVANIA ZELENEJ INFRAŠTRUKTÚRY



# REGIONÁLNY ÚZEMNÝ SYSTÉM EKOLOGICKEJ STABILITY OKRESU KYSUCKÉ NOVÉ MESTO

Rok spracovania: 2020

Realizované v rámci projektu OP KŽP z Kohézneho fondu.

<b>Generálny riaditeľ SAŽP:</b>	Mgr. Michal Maco
<b>Riaditeľ sekcie environmentalistiky:</b>	doc. RNDr. Juraj Bebej, CSc.
<b>Vedúci odboru starostlivosti o sídla, regióny a krajinu:</b>	RNDr. Mgr. Oľga Slobodníková, PhD.
<b>Projektový manažér:</b>	Ing. Marta Slámková

---

**Spracovateľ dokumentácie RÚSES:**



SGS Holding, a. s.  
M. M. Hodžu, 1072/9  
974 01 Banská Bystrica

Slovenská agentúra životného prostredia  
Tajovského 28  
975 90 Banská Bystrica

**Riešitelia:**  
**SGS Holding, a. s.:**

Analytická časť a Syntézová časť:

Ing. Jakub Fuska, PhD.  
Ing. Veronika Fusková, PhD.  
PaedDr. Bohuslava Gregorová, PhD.  
Ing. Miriam Húšťavová  
RNDr. Roman Krajčovič  
RNDr. Matej Masný, PhD.  
Mgr. Oskar Mažgút  
Mgr. Jozef Skukálek  
doc. Ing. Peter Urban, PhD.

**Slovenská agentúra životného prostredia:**

Návrhová časť:

Ing. Beata Vaculčíková  
Marián Měrka

**Konzultanti:**

Ing. Ján Korňan  
Ing. Zuzana Václavová  
RNDr. Peter Drengubiak

**Autori FOTO:** Ing. Beata Vaculčíková

**Rok spracovania:** 2020

**Tento text neprešiel jazykovou úpravou.**

## OBSAH

ZOZNAM TABULIEK, GRAFOV, OBRÁZKOV A MÁP .....	3
ZOZNAM POUŽITÝCH SKRATIEK .....	4
<b>ÚVOD</b> .....	<b>8</b>
CIEĽ ÚLOHY .....	8
SPÔSOB, OBSAH A ROZSAH SPRACOVANIA ÚLOHY .....	9
VYMEDZENIE A STRUČNÁ CHARAKTERISTIKA ÚZEMIA .....	10
<b>I ANALYTICKÁ ČASŤ</b> .....	<b>13</b>
<b>1 PRÍRODNÉ POMERY</b> .....	<b>13</b>
1.1 Abiotické pomery .....	13
1.1.1 Geologické pomery .....	14
1.1.2 Geomorfologické pomery .....	16
1.1.3 Pôdne pomery .....	18
1.1.4 Hydrologické pomery a hydrogeologické pomery .....	23
1.2 Biotické pomery .....	27
1.2.1 Rastlinstvo .....	27
1.2.2 Živočíšstvo .....	33
1.2.3 Biotopy .....	38
<b>2 SÚČASNÁ KRAJINNÁ ŠTRUKTÚRA</b> .....	<b>45</b>
2.1 Poľnohospodárska pôda .....	47
2.2 Lesné pozemky .....	48
2.3 Vodné toky a plochy .....	50
2.4 Zastavané plochy a nádvorá .....	50
2.4.1 Sídelné plochy .....	50
2.4.2 Priemyselné a dobývacie areály .....	51
2.4.3 Poľnohospodárske areály .....	51
2.4.4 Dopravné zariadenia .....	51
2.4.5 Zariadenia technickej infraštruktúry .....	51
2.4.6 Technické zariadenia ekologickej infraštruktúry .....	51
2.5 Nelesná drevinová vegetácia .....	51
2.6 Plochy verejnej a vyhradenej zelene .....	52
2.7 Mozaikové štruktúry .....	52
2.8 Ostatné plochy .....	52
<b>3 ZHODNOTENIE VZŤAHU K ÚZEMNÉMU PLÁNU VEĽKÉHO ÚZEMNÉHO CELKU A DOTKNUTÝCH OBCÍ</b> .....	<b>53</b>
<b>4 POZITÍVNE a negatívne Prvky a javy</b> .....	<b>59</b>
4.1 Pozitívne prvky a javy .....	59
4.1.1 Osobitne chránené časti prírody a krajiny a časti prírody pripravované na ochranu .....	59
4.1.2 Priemet Generelu nadregionálneho ÚSES SR .....	65
4.1.3 Prírodné zdroje .....	66
4.1.4 Významné krajinné prvky bez legislatívnej ochrany .....	71
4.1.5 Kultúrno-historicky hodnotné formy využívania krajiny .....	72
4.2 NEGATÍVNE PRVKY A JAVY .....	75
4.2.1 Prírodné/prirodzené stresové faktory .....	75
4.2.2 Antropogénne stresové faktory .....	77
<b>II. SYNTÉZOVÁ ČASŤ</b> .....	<b>94</b>
<b>5 SYNTÉZA ANALYTICKÝCH VSTUPOV A HODNOTENIA</b> .....	<b>94</b>
5.1 Hodnotenie ekologickej stability .....	94
5.2 Plošné a priestorové usporiadanie pozitívnych a negatívnych prvkov v krajine .....	98
5.3 HODNOTENIE TYPOV BIOTOPOV .....	108
5.4 Ekostabilizačná významnosť, reprezentatívnosť a unikátnosť .....	110
5.5 Hodnotenie krajinnej štruktúry .....	114
5.5.1 Krajinné typy a ich identifikácia na základe využitia krajiny .....	115
5.5.2 Identifikácia krajinného obrazu a vizuálnych znakov krajiny .....	117

5.5.3 Hodnotenie krajinného rázu – historické krajinné štruktúry .....	121
5.5.4 Krajinné priestory ako vizuálne determinované miesta v krajine .....	123
5.5.5 Hodnotenie krajinného rázu – klasifikácia obsahu a významu znakov .....	124
ZÁVEREČNÉ ODPORÚČANIE HODNOTENIA KRAJINNEJ ŠTRUKTÚRY .....	125
<b>III NÁVRHOVÁ ČASŤ .....</b>	<b>127</b>
6. NÁVRH REGIONÁLNEHO ÚZEMNÉHO SYSTÉMU EKOLOGICKEJ STABILITY.....	127
6.1 Návrh prvkov RÚSES .....	127
6.1.1 Biocentrá .....	128
6.1.2 Biokoridory .....	130
6.2 Návrh manažmentových opatrení pre existujúce a navrhované prvky RÚSES.....	134
6.2.1 Charakteristika biocentier a návrh manažmentových opatrení .....	134
6.2.2 Charakteristika biokoridorov a návrh manažmentových opatrení .....	140
6.2.3 Charakteristika ostatných ekostabilizačných prvkov a návrh manažmentových opatrení .....	152
6.3 Návrh opatrení na zvýšenie ekologickej stability krajiny.....	195
6.4 Návrh prvkov RÚSES odporúčaných na zabezpečenie legislatívnej ochrany.....	197
6.5 Návrh regulatívov pre ÚPD a projekty pozemkových úprav .....	197
ZOZNAM POUŽITEJ LITERATÚRY .....	199

## ZOZNAM TABULIEK, GRAFOV, OBRÁZKOV A MÁP

Tabuľka č.1: Názvy a číselné kódy obcí okresu Kysucké Nové Mesto, rozloha, počet obyvateľov a hustota zaľudnenia k 31.12.2019 .....	12
Tabuľka č. 1.1: Geomorfologické jednotky na území okresu Kysucké Nové Mesto.....	13
Tabuľka č. 1.2: Kategorizácia pôdných druhov podľa obsahu častíc <0,01 mm .....	21
Tabuľka č. 1.3: Skeletovitosť pôdy v povrchovom horizonte v okrese Kysucké Nové Mesto .....	22
Tabuľka č. 1.4: Hĺbka pôdy v okrese Kysucké Nové Mesto .....	22
Tabuľka č. 1.5: Vodomerňa stanica v okrese Kysucké Nové Mesto – charakteristika .....	23
Tabuľka č. 1.6: Priemerné ročné a extrémne prietoky na vodomernej stanici v okrese Kysucké Nové Mesto .....	23
Tabuľka č. 1.7: Zdroje minerálnej vody v okrese Kysucké Nové Mesto.....	24
Tabuľka č. 1.8: Útvary podzemných vôd v kvartérnych sedimentoch v okrese Kysucké Nové Mesto.....	24
Tabuľka č. 1.9: Útvary podzemných vôd v predkvartérnych horninách v okrese Kysucké Nové Mesto .....	24
Tabuľka č. 1.10: Klimatická klasifikácia podľa Končeka (1961 – 2010) na území okresu Kysucké Nové Mesto .....	25
Tabuľka č. 1.11: Meteorologické stanice na území okresu Kysucké Nové Mesto .....	25
Tabuľka č. 1.12: Priemerné mesačné (ročné) teploty vzduchu (°C) za obdobie 1961 – 2010 na meteorologických staniach na území okresu Kysucké Nové Mesto .....	26
Tabuľka č. 1.13: Priemerné mesačné (ročné) úhrny zrážok v mm za obdobie 1981 – 2010 na zrážkomerných staniach na území okresu Kysucké Nové Mesto .....	26
Tabuľka č. 1.14: Priemerné mesačné (ročné) počty dní so snehovou pokrývkou za obdobie 1981 – 2010 na zrážkomerných staniach na území okresu Kysucké Nové Mesto .....	26
Tabuľka č. 1.15: Fytogeografické členenie.....	27
Tabuľka č. 1.16: Zoznam chránených a ohrozených druhov .....	43
Tabuľka č. 2.1: Zastúpenie druhov pozemkov v okrese Kysucké Nové Mesto k 1. 1. 2018 .....	45
Tabuľka č. 2.2: Zastúpenie kategórií lesa v okrese Kysucké Nové Mesto .....	49
Tabuľka č. 2.3: Drevinové zloženie v okrese Kysucké Nové Mesto.....	49
Tabuľka č. 2.4: Vekové triedy drevín v okrese Kysucké Nové Mesto .....	49
Tabuľka č. 3.1: Biocentrá a biokoridory vymedzené na území okresu Kysucké Nové Mesto podľa ÚPN VÚC ŽK .....	56
Tabuľka č. 3.2: Prehľad spracovaných ÚPD obcí v okrese Kysucké Nové Mesto .....	57
Tabuľka č. 3.3: Prehľad MÚSES v okrese Kysucké Nové Mesto.....	58
Tabuľka č. 3.4: Prehľad pripravovaných PPÚ v okrese Kysucké Nové Mesto.....	58
Tabuľka č. 3.5: Prehľad PPÚ v okrese Kysucké Nové Mesto (stav k 19.11.2018) .....	58
Tabuľka č. 4.1: Zastúpenie chránených druhov rastlín a živočíchov v okrese Kysucké Nové Mesto .....	62
Tabuľka č. 4.2: Výmera podľa kategórie lesa v okrese Kysucké Nové Mesto .....	66
Tabuľka č. 4.3: Zastúpenie ochranných lesov a lesov osobitného určenia v okrese Kysucké Nové Mesto.....	66
Tabuľka č. 4.4: Poľnohospodárska pôda v okrese Kysucké Nové Mesto podľa skupiny BPEJ (výmera v ha a zastúpenie skupín BPEJ v %).....	68
Tabuľka č. 4.5: Ochranné pásma vodárenských zdrojov v okrese Kysucké Nové Mesto.....	68
Tabuľka č. 4.6: Vodohospodársky významné toky v okrese Kysucké Nové Mesto .....	69
Tabuľka č. 4.7: Zastúpenie kategórií obmedzenia hospodárenia na pôdach vzhľadom na Nitrátovú direktívu v okrese Kysucké Nové Mesto.....	69
Tabuľka č. 4.8: Uznané lesné porasty v okrese Kysucké Nové Mesto .....	71
Tabuľka č. 4.9: Prehľad priemyselných areálov, priemyselných parkov a ťažobných areálov v okrese Kysucké Nové Mesto .....	77
Tabuľka č. 4.10: Ohrozenie poľnohospodárskej pôdy potenciálnou vodnou eróziou v okrese Kysucké Nové Mesto .....	81
Tabuľka č. 4.11: Ohrozenie poľnohospodárskej pôdy potenciálnou veternou eróziou v okrese Kysucké Nové Mesto .....	81
Tabuľka č. 4.12: Zastúpenie kategórií ohrozenosti zhutnením v okrese Kysucké Nové Mesto .....	82
Tabuľka č. 4.13: Emisie zo stacionárnych zdrojov znečistenia ovzdušia v okrese Kysucké Nové Mesto.....	83
Tabuľka č. 4.14: Zoznam najväčších znečisťovateľov ovzdušia v okrese Kysucké Nové Mesto v roku 2017 .....	83
Tabuľka č. 4.15: Intenzita dopravy v okrese Kysucké Nové Mesto – počet motorových vozidiel/deň v roku 2015.....	84
Tabuľka č. 4.16: Aglomerácie s veľkosťou nad 2 000 EO v okrese Kysucké Nové Mesto .....	86
Tabuľka č. 4.17: Prevádzkare hydiny v okrese Kysucké Nové Mesto.....	86
Tabuľka č. 4.18: Výskyt environmentálnych záťaží v okrese Kysucké Nové Mesto .....	88
Tabuľka č. 4.19: Vymedzenie PHO podľa spôsobu čistenia odpadových vôd .....	89
Tabuľka č. 5.1: Stupnica pre hodnotenie významu prvkov SKŠ krajinného segmentu .....	94
Tabuľka č. 5.2: Stupeň stability jednotlivých prvkov SKŠ.....	95
Tabuľka č. 5.3: Stupne ekologickej stability podľa KES .....	97
Tabuľka č. 5.4: Koeficient ekologickej stability (KES) pre okres Kysucké Nové Mesto.....	97
Tabuľka č. 5.5: Antropogénne prvky – bariérový efekt v okrese Kysucké Nové Mesto .....	99
Tabuľka č. 5.6: Intenzita pôsobenia negatívnych faktorov v okrese Kysucké Nové Mesto.....	100



Tabuľka č. 5.7: Významné stretý pozitívnych a negatívnych prvkov.....	101
Tabuľka č. 5.8: Hodnotenie výskytu prioritných biotopov v okrese Kysucké Nové Mesto.....	108
Tabuľka č. 5.9: Hodnotenie výskytu biotopov európskeho významu v okrese Kysucké Nové Mesto.....	108
Tabuľka č. 5.10: Hodnotenie výskytu biotopov národného významu v okrese Kysucké Nové Mesto.....	109
Tabuľka č. 5.11: Zoznam REPGES v geoeologických regiónoch a subregiónoch na území okresu Kysucké Nové Mesto.....	111
Tabuľka č. 5.12: Typy reprezentatívnych potenciálnych geoeosystémov na území okresu Kysucké Nové Mesto.....	111
Tabuľka č. 5.13: Početnosť výskytov typu REPGES na území okresu Kysucké Nové Mesto.....	112
Tabuľka č. 5.14: Plošné a percentuálne výmery vybraných zložiek SKŠ z celkovej výmery katastrálnych území okresu Kysucké Nové Mesto.....	116
Tabuľka č. 5.15: Komplexné vnímanie krajinného obrazu, základné komponenty.....	118
Tabuľka č. 6.1: Priemet identifikovaných biocentier nadregionálneho a regionálneho významu v okrese Kysucké Nové Mesto (rozloha v hektároch).....	129
Tabuľka č. 6.2: Priemet identifikovaných biokoridorov nadregionálneho a regionálneho významu v okrese Kysucké Nové Mesto (rozloha v hektároch).....	131
Tabuľka č. 6.3: Zoznam ostatných ekostabilizačných prvkov – genofondových lokalít (GL) v rámci okresu Kysucké Nové Mesto.....	152
Tabuľka č. 6.4: Prehľad manažmentových opatrení vyznačených v návrhovej mape v okrese Kysucké Nové Mesto.....	191
Mapa č. 1.1: Prehľadná fyzicko-geografická mapa okresu Kysucké Nové Mesto.....	13
Mapa č. 1.2: Geologická stavba územia v okrese Kysucké Nové Mesto.....	15
Mapa č. 1.3: Geomorfologické členenie okresu Kysucké Nové Mesto.....	17
Mapa č. 1.4: Vertikálna členitosť reliéfu územia v okrese Kysucké Nové Mesto.....	17
Mapa č. 1.5: Sklonitosť územia v okrese Kysucké Nové Mesto.....	18
Mapa č. 1.6: Pôdne typy v okrese Kysucké Nové Mesto.....	19
Mapa č. 1.7: Klimatická klasifikácia v okrese Kysucké Nové Mesto.....	25
Mapa č. 1.8: Potenciálna vegetácia okresu Kysucké Nové Mesto.....	28
Mapa č. 2 1: Súčasná krajinná štruktúra.....	46
Mapa č. 4.1: Priemet pozitívnych prvkov a javov.....	74
Mapa č. 4 2: Priemet negatívnych prvkov a javov.....	93
Mapa č. 5 1: Hodnotenie ekologickej stability prvkov SKŠ v okrese Kysucké Nové Mesto.....	98
Mapa č. 5 2: Environmentálne problémy.....	107
Mapa č. 5 3: Mapa REPGES.....	113
Graf č. 1.1: Percentuálne zastúpenie geomorfologických oblastí okresu Kysucké Nové Mesto.....	14
Graf č. 1.2: Percentuálne zastúpenie geomorfologických celkov okresu Kysucké Nové Mesto.....	14
Graf č. 1.3: Percentuálne zastúpenie pôdných typov okresu Kysucké Nové Mesto.....	19
Graf č. 1.4: Percentuálne zastúpenie pôdných subtypov okresu Kysucké Nové Mesto.....	20
Graf č. 1.5: Percentuálne zastúpenie pôdných druhov na základe zrnitosti okresu Kysucké Nové Mesto.....	21
Graf č. 2.1: Percentuálne zastúpenie druhov pozemkov v okrese Kysucké Nové Mesto k 1. 1. 2018.....	45
Graf č. 2.2: Poľnohospodárska pôda – percentuálne zastúpenie podľa kategórií SKŠ.....	47
Graf č. 2.3: Percentuálne zastúpenie lesných vegetačných stupňov.....	48
Obrázok č.1: Situácia okresu Kysucké Nové Mesto v rámci územno-správneho členenia Slovenskej republiky a Žilinského kraja.....	11
Obrázok č. 6.1: Rieka Kysuca s brehovými porastami.....	142
Obrázok č. 6. 2: Sul'kov potok.....	166
Obrázok č. 6.3: Dubská hora.....	168
Obrázok č. 6.4: Slatinné lúky nad Budatínskou Lehotou.....	169
Obrázok č. 6.5: Nádrž na Neslušanke.....	170
Obrázok č. 6.6: Ľadonhora.....	176
Obrázok č. 6.7: Dlhý potok s brehovými porastami.....	182
Obrázok č. 6.8: Prameň pod svahom Tábora.....	186
Obrázok č. 6.9: Mokrad' pod svahom Tábora.....	186
Obrázok č. 6.10: Lúka za fabrikou.....	187
Obrázok č. 6.11: Lúka za potokom Sul'kov.....	187
Obrázok č. 6.12: Mokrad' za Neslušskou vodnou nádržou.....	188
Obrázok č. 6.13: Lúka pri lesíku na Dlhých lúkach.....	189
Obrázok č. 6.14: Detailné mapy miest nezastavaných častí okresu Kysucké Nové Mesto pri pozemných komunikáciach..	193

## ZOZNAM POUŽITÝCH SKRATIEK

%	percento
§	paragraf
°C	stupeň Celzia
a pod.	a podobne
a. s.	akciová spoločnosť
atď.	a tak ďalej
BBc	biosférické biocentrum
BKP	biologické prvky kvality
BPEJ	bonitovaná pôdno-ekologická jednotka
cca	cirka (okolo, približne)
cm	centimeter
CR	cestovný ruch
č.	číslo
ČOV	čistiareň odpadových vôd
DKŠ	druhotná krajinná štruktúra
EČ	evidenčné číslo
EO	ekvivalentných obyvateľov
EÚ	Európska únia
EV	európsky význam
EZ	environmentálna záťaž
FCHPK	fyzikálno-chemické prvky kvality
GL	genofondovo významné lokality
GNÚSES	Generel nadregionálneho územného systému ekologickej stability
ha	hektár
HKŠ	historická krajinná štruktúra
HMPK	hydromorfologické prvky kvality
CHA	chránený areál
CHKO	chránená krajinná oblasť
CHLÚ	chránené ložiskové územie
CHRO	chránené rybárske oblasti
CHÚ	chránené územie
CHVO	chránená vodohospodárska oblasť
CHVÚ	chránené vtáčie územia
IBV	individuálna bytová výstavba
J	juh
JRD	jednotné roľnícke družstvo
JV	juhovýchod
k. ú.	katastrálne územie
KES	koeficient ekologickej stability
kg	kilogram
km	kilometer
km <sup>2</sup>	kilometer štvorcový
KNM	Kysucké Nové Mesto
KO	krajinný obraz
KR	krajinný ráz
KS	krajinná scenéria
KURS	Koncepcia územného rozvoja Slovenska
LHC	lesný hospodársky celok
LPF	lesný pôdny fond
m n. m.	metrov nad morom
m	meter
mg/l	miligram na liter

MK	Ministerstvo kultúry
mm	milimeter
MPRV SR	Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky
MÚSES	Miestny územný systém ekologickej stability
MZ SR	Ministerstvo zdravotníctva Slovenskej republiky
MŽP SR	Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky
NAPANT	Národný park Nízke Tatry
napr.	napríklad
NDV	nelesná drevinová vegetácia
NEIS	Národný emisný inventarizačný systém
NF VF	Národný park Veľká Fatra
NLC	Národné lesnícke centrum
NMSKO	Národná monitorovacia sieť kvality ovzdušia
NP MF	Národný park Malá Fatra
NP	národný park
NPP	národná prírodná pamiatka
NPR	národná prírodná rezervácia
NR SR	Národná rada Slovenskej republiky
NRBc	nadregionálne biocentrum
NRBk	nadregionálny biokoridor
ods.	odstavec
OP	ochranné pásmo
OrP	orná pôda
OV	odpadové vody
PBc	provinciálne biocentrum
PHO	pásmo hygienickej ochrany
PHP	poľnohospodárska plocha
PP	prírodná pamiatka
PPF	poľnohospodársky pôdy fond
PPÚ	pozemkové úpravy
PR	prírodná rezervácia
RBc	regionálne biocentrum
RBk	regionálny biokoridor
REPGES	reprezentatívne geoekosystémy
RSV	Rámcová smernica o vode
RÚSES	Regionálny územný systém ekologickej stability
S	sever
s. r. o.	spoločnosť s ručením obmedzeným
SAŽP	Slovenská agentúra životného prostredia
SEJ	socioekonomické javy
SKŠ	súčasná krajinná štruktúra
SNR	Slovenská národná rada
SR	Slovenská republika
SSR	Slovenská socialistická republika
SSZ	sever, severozápad
stor.	storočie
SV	severovýchod
sv.	svätý
SZ	severozápad
ŠGÚDŠ	Štátny geologický ústav Dionýza Štúra
ŠKP	štruktúra krajinej pokrývky
ŠOP SR	Štátna ochrana prírody Slovenskej republiky
t. j.	to jest
TANAP	Tatranský národný park
TOC	celkový organický uhlík



TTP	trvalé trávne porasty
tzv.	takzvaný
ÚEV	Územie európskeho významu
ÚGKK SR	Úrad geodézia, kartografie a katastra Slovenskej republiky
UNESCO	Organizácia Spojených národov pre vzdelávanie, vedu a kultúru
ÚPD	územnoplánovacia dokumentácia
ÚPN VÚC	územný plán vyššieho územného celku
ÚSES	Územný systém ekologickej stability
VD	vodné dielo
VDJ	veľká dobytčia jednotka
VdN	vodná nádrž
VEP	vizuálne exponovaný priestor
VKP	významný krajinný prvok
VN	vysoké napätie
VÚPOP	Výskumný ústav pôdoznanectva a ochrany pôdy
VÚVH	Výskumný ústav vodného hospodárstva
VVN	veľmi vysoké napätie
VZN	všeobecne záväzné nariadenie
wdC	Canidae (psovité)
Z	západ
Z. z.	zbierka zákona
Zb.	zbierka (zákonov)
ZBGIS	základná báza údajov pre geografický informačný systém
ZFCH	zver z farmových chovov
Zispr	získavanie produktov vrátane výroby jatočných tiel
ZUJ	základná územná jednotka
ŽK	Žilinský kraj
ŽP	životné prostredie

## ÚVOD

Územný systém ekologickej stability (ÚSES) je najvýznamnejším prienikom krajinnno-ekologických princípov do reálnej ekologickej politiky a do priestorovej plánovacej praxe. Je súčasťou legislatívy, je všeobecným ekologickým regulatívom rôznych plánov a projektov a stáva sa povinnou súčasťou rozhodovacích procesov (Izakovičová a kol., 2000b).

Dokument Regionálneho územného systému ekologickej stability (RÚSES) je základný dokument ochrany prírody a krajiny v oblasti starostlivosti o krajinu a biodiverzitu v regionálnom meradle. Patrí k základným podkladom pri spracovaní územnoplánovacej dokumentácie regiónu a obce, je podkladom pri riešení krajinnnoekologických plánov, návrhov na využitie územia, pozemkových úprav, ekologických štúdií a ostatných rozvojových dokumentov na regionálnej a miestnej úrovni.

Dokument RÚSES sa vypracováva pre administratívne územie okresu. Na území chránenej krajinskej oblasti a národného parku a jeho ochranného pásma funkciu RÚSES plní program starostlivosti o chránenú krajinnú oblasť alebo program starostlivosti o národný park (§ 54 zákona č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov). Pokiaľ administratívne územie okresu zahŕňa aj chránenú krajinnú oblasť alebo národný park, RÚSES sa spracuje na celé administratívne územie tak, aby bola zabezpečená nadväznosť prvkov ÚSES na hraniciach chráneného a nechráneného územia, pričom preberie všetky záväzné podklady a regulatívy platné pre územie chránenej krajinskej oblasti a národného parku.

Spracovanie aktuálneho RÚSES okresu Kysucké Nové Mesto vyplynulo z dynamických zmien v krajine. Súčasný stav krajiny sa za posledných 14 rokov zmenil. Budovaním technickej infraštruktúry sa sprístupnili nové územia pre investičný rozvoj a cestovný ruch, čím sa zvýšil tlak na zachovalé prírodné ekosystémy v územiach NATURA 2000 a dochádza k častejším stretom záujmov človeka a týchto území. Zachovalé ekosystémy a ekologické koridory, spájajúce jednotlivé centrá biotickej aktivity sú často vnímané ako prekážka realizácie hospodárskych a rekreačných aktivít.

V súčasnosti využívaná dokumentácia RÚSES bola zhotovená v roku 2006. Jednotlivé prvky ÚSES sa v aktualizovanom RÚSES prehodnotili alebo spresnili. Tento dokument RÚSES je teda vlastne aktualizovaný a modifikovaný pôvodný dokument RÚSES na súčasný okres Kysucké Nové Mesto.

Aktuálny RÚSES predstavuje dokument, ktorý odzrkadľuje všetky legislatívne zmeny ochrany prírody a krajiny, aktualizuje analýzu súčasného stavu krajiny javov, ktoré vplývajú na zmenu krajiny ekologickej stability. Významným výstupom sú definované regulatívy, ktoré po premietnutí do relevantných územnoplánovacích dokumentov budú usmerňovať činnosť človeka v krajine, čím prispievajú k zachovaniu lokalít NATURA 2000 v priaznivom stave a zároveň pomôžu zosúladiť plánované činnosti s potrebou ochrany prírody a krajiny.

## CIEĽ ÚLOHY

- zhodnotenie stavu krajiny, analýza jej abiotických a biotických pomerov, charakteristika súčasnej krajinskej štruktúry, zhodnotenie vzťahu k územnému plánu vyššieho územného celku a dotknutých obcí, analýza socio-ekonomických javov, t. j. pozitívnych a negatívnych prvkov a javov nachádzajúcich sa v riešenom území,
- zhodnotenie ekologickej stability krajiny, plošné a priestorové usporiadanie pozitívnych a negatívnych prvkov/javov v krajine, zhodnotenie ekostabilizačnej významnosti, reprezentatívnosti a unikátnosti prvkov krajiny a celkové zhodnotenie krajinskej štruktúry,
- návrh prvkov RÚSES, návrh manažmentových opatrení pre existujúce a navrhované prvky RÚSES, návrh opatrení na zvýšenie ekologickej stability krajiny, návrh prvkov RÚSES odporúčaných na zabezpečenie legislatívnej ochrany a návrh regulatívov pre územnoplánovacie dokumentácie a projekty pozemkových úprav.

## SPÔSOB, OBSAH A ROZSAH SPRACOVANIA ÚLOHY

Dokumentácia RÚSES bola spracovaná v súlade s vyhláškou Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky (MŽP SR) č. 492/2006 Z. z., ktorou sa mení a dopĺňa vyhláška MŽP SR č. 24/2003 Z. z., ktorou sa vykonáva zákon 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny (zákon o ochrane prírody a krajiny).

Referenčným základom pre mapovanie jednotlivých prvkov tvorby v dokumente RÚSES je základná báza údajov pre geografický informačný systém (ZBGIS).

Jednotlivé podklady sú získavané:

- excerpovaním existujúcich (publikovaných) podkladov (publikácie, územnoplánovacia dokumentácia (ÚPD), projekty pozemkových úprav, existujúce dokumenty generelu nadregionálneho územného systému ekologickej stability (GNÚSES), RÚSES, miestneho územného systému ekologickej stability (MÚSES), krajinno-ekologické plány, záverečné správy),
- zabezpečením od špecializovaných pracovísk, správcov územia,
- na základe vlastného terénneho prieskumu, ktorého predmetom je:
  - prehodnocovanie návrhov RÚSES v riešenom území z predchádzajúceho dokumentu, ktorý sa aktualizuje,
  - mapovanie súčasnej krajinnej štruktúry a vlastností prírodných prvkov v krajine (mapovanie nelesnej drevinovej vegetácie, brehových porastov, stavu trvalých trávnych porastov, historických krajinných štruktúr, atď.),
  - mapovanie biotopov v riešenom území, overovanie genofondových lokalít (GL),
  - mapovanie pozitívnych prvkov a javov v území,
  - mapovanie výskytu negatívnych javov a stresových faktorov (ako napr. skládky odpadu, vodná a veterná erózia, výskyt invázných druhov v území, úprava tokov, výskyt bariér a pod.),
  - vymedzovanie prvkov RÚSES (biocentrá, biokoridory).

Terénny prieskum vegetácie prebiehal v priebehu vegetačného obdobia. Pri spracovaní dokumentu RÚSES sa použili najaktuálnejšie dostupné údaje.

Základné bloky dokumentácie, ako i podrobnejšie členenie a obsah jednotlivých kapitol sú vypracované v zmysle *Metodických pokynov na vypracovanie dokumentov RÚSES*, schválené MŽP SR, sekciou ochrany prírody a tvorby krajiny dňa 20.10.2015. Niektoré kroky však bolo potrebné modifikovať v závislosti na charaktere územia a výskytu niektorých špecifických javov.

Dokumentácia je rozdelená do hlavných blokov:

### I. Analytická časť

1. Prírodné pomery
2. Súčasná krajinná štruktúra
3. Zhodnotenie vzťahu k územnému plánu vyššieho územného celku a dotknutých obcí
4. Pozitívne a negatívne prvky/javy v území

### II. Syntézová časť

5. Syntéza analytických vstupov a hodnotenie

### III. Návrhová časť

6. Návrh regionálneho územného systému ekologickej stability.

Súčasťou dokumentu je 5 mapových výstupov riešeného územia v mierke 1:50 000

- Mapa č. 1: Súčasná krajinná štruktúra
- Mapa č. 2: Priemet pozitívnych prvkov a javov
- Mapa č. 3: Priemet negatívnych prvkov a javov
- Mapa č. 4: Environmentálne problémy
- Mapa č. 5: Návrh RÚSES.

## VYMEDZENIE A STRUČNÁ CHARAKTERISTIKA ÚZEMIA

Územie okresu Kysucké Nové Mesto sa nachádza v severozápadnej časti Slovenskej republiky (SR) v regióne Kysuce. Administratívne patrí do Žilinského kraja. Susedí len s dvoma okresmi, a to okresom Čadca v severovýchodnej časti a okresom Žilina v juhozápadnej časti. Územie regiónu Kysúc sa vyznačuje vysokou členitosťou reliéfu s nadmorskými výškami od 323 m n. m. v „Kysuckej bráne“ do 1 236 m n. m. (vrchol Veľkej Rače). Zasahujú sem pohoria Vonkajších Karpát, a to Javorníky a Kysucká vrchovina. Celé územie Kysúc patrí do Chránenej vodohospodárskej oblasti (CHVO) Beskydy – Javorníky. Je to územie, ktoré svojimi prírodnými podmienkami tvorí významnú prirodzenú akumuláciu vôd. Celým územím od severu až po južnú hranicu okresu preteká rieka Kysuca, ktorá sa výrazne podieľala na modelácii reliéfu. Ďalšie väčšie toky, ktoré sa vlievajú do Kysuce sú Vadičovský potok, Neslušanka a Snežnica (Obrázok č. 1.1).

Klimatické a geomorfologické podmienky a horninové zloženie, nevytvorili podmienky pre vznik veľkoblokovej poľnohospodárskej pôdy. Na území sa nachádzajú pozostatky agrárnych terás, ktoré v súčasnosti zarastajú. Sú situované v blízkosti roztrúseného kopaničiarskeho osídlenia, ktoré je typické pre región Kysúc. Podmienky pre poľnohospodárstvo sú nevyhovujúce z hľadiska bonity pôdy a poveternostných podmienok. Riešené územie má svahovitý terén. Celé územie sa vyznačuje typickou rozptýlenou urbanizáciou s kopaničiarskou architektúrou.

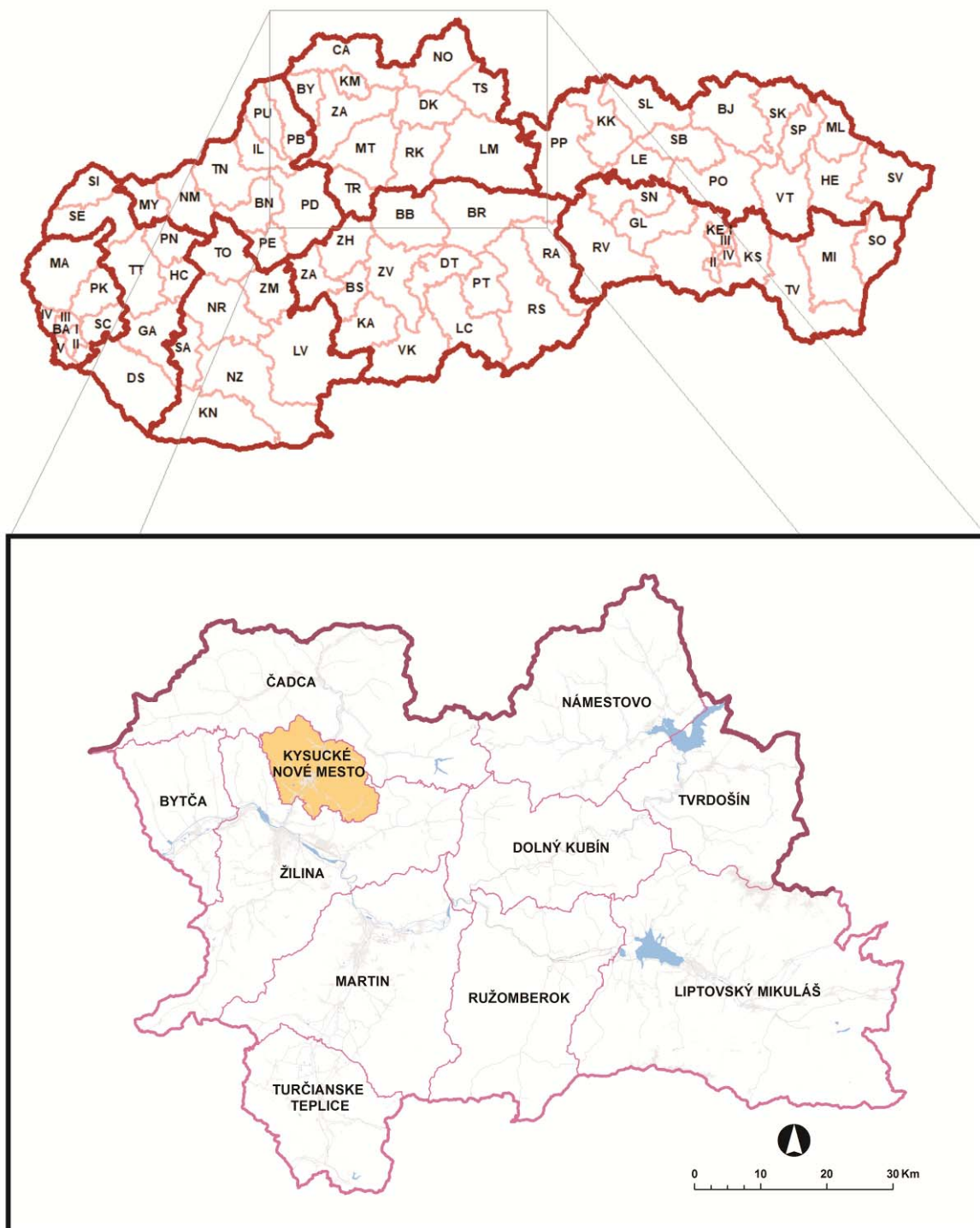
Hospodárstvo je situované hlavne v okresnom meste, zaujíma významné miesto v rozvoji priemyselnej výroby vďaka príchodu zahraničných investorov. Priemyselná výroba je orientovaná predovšetkým na strojársku výrobu. V poslednom období bol zaznamenaný významný rozvoj infraštruktúry v oblasti služieb, cestovného ruchu a agroturistiky.

Okres Kysucké Nové Mesto je najmenším okresom na Slovensku s rozlohou 173,68 km<sup>2</sup> a počtom obyvateľov 32 891 (stav k 31.12.2019). Hustota osídlenia je 189,38 obyv./km<sup>2</sup>. Okres je zložený z 13 obcí a 1 mesta (Tabuľka č. 1.1), pričom mesto Kysucké Nové Mesto je správnym sídlom okresu. Najmenšiu rozlohu má obec Rudinka s rozlohou 3,14 km<sup>2</sup>. Najväčšiu rozlohu má okresné mesto Kysucké Nové mesto 26,41 km<sup>2</sup> a aj najväčšiu hustotu zaľudnenia 568,38 obyv./km<sup>2</sup>. Naopak najmenšiu hustotu zaľudnenia má obec Povina 60,65 obyv./km<sup>2</sup>.

Najstaršou známou osadou okresu je dnešné mesto Kysucké Nové Mesto. Najstaršia písomná zmienka o Kysuciach je uvedená v dokumente z roku 1244. Rok 1254 sa pokladá za prvú zmienku o Kysuckom Novom Meste. Prvá písomná zmienka o mestskej časti Dubie je z roku 1367, kde sa uvádza obec s názvom Onklehotaja. Budatínska Lehota ako Lehothka sa spomína v roku 1430 a Oškerda v roku 1438 ako Oskerdinalehota.

Územím okresu prechádza nadradená cestná sieť - významná cesta I. triedy I/11 (E75 hlavná európska cesta Balt-Beograd-Atény), spojenie v smere sever - juh (Čadca - Žilina). Spojenie s najbližším okolím sprostredkujú cesty tretej triedy. Okrem cestnej siete okresom prechádza dvojkolajná elektrifikovaná železničná trať č.127, ktorá je súčasťou multimodálneho koridoru VI. Zároveň je prevádzkovaná podľa dohody AGTC ako európska trať kombinovanej dopravy č. C-E63, C-E40.

Obrázok č.1: Situácia okresu Kysucké Nové Mesto v rámci územno-správneho členenia Slovenskej republiky a Žilinského kraja



Tabuľka č. 1: Názvy a číselné kódy obcí okresu Kysucké Nové Mesto, rozloha, počet obyvateľov a hustota zaľudnenia k 31.12.2019

Názov obce	Číselný kód	Rozloha v km <sup>2</sup>	Počet obyvateľov	Hustota zaľudnenia
Dolný Vadičov	509175	5,95	482	80,31
Horný Vadičov	509205	20,81	1643	78,39
Kysucké Nové Mesto	509256	26,41	14953	568,38
Kysucký Lieskovec	509264	12,32	2353	191,01
Lodno	509272	8,85	983	112,22
Lopušné Pažite	509281	4,27	447	105,57
Nesluša	509302	25,48	3168	123,79
Ochodnica	509329	18,05	1922	106,77
Povina	509370	19,13	1154	60,65
Radoľa	580791	6,72	1512	223,39
Rudina	509246	6,27	1825	291,40
Rudinka	509434	3,14	392	124,65
Rudinská	509442	10,77	1002	92,40
Snežnica	509469	5,51	1055	188,33
<b>Okres Kysucké Nové Mesto</b>	<b>504</b>	<b>173,68</b>	<b>32 891</b>	<b>189,38</b>

Zdroj: ŠÚ SR, ÚGKK, 2019



## I ANALYTICKÁ ČASŤ

### 1 PRÍRODNÉ POMERY

#### 1.1 Abiotické pomery

Sú reprezentované abiotickými, t. j. neživými zložkami a prvkami krajiny. Tvoria pôvodný a trvalý základ pre ostatné krajinné štruktúry. Ide prevažne o prírodné zdroje, ktoré človek využíva. Sú zároveň podkladom pre pretváranie a vytváranie nových prvkov v krajine. Pozostávajú z hornín, georeliéfu, pôdy, povrchových a podzemných vôd, ako aj ovzdušia.

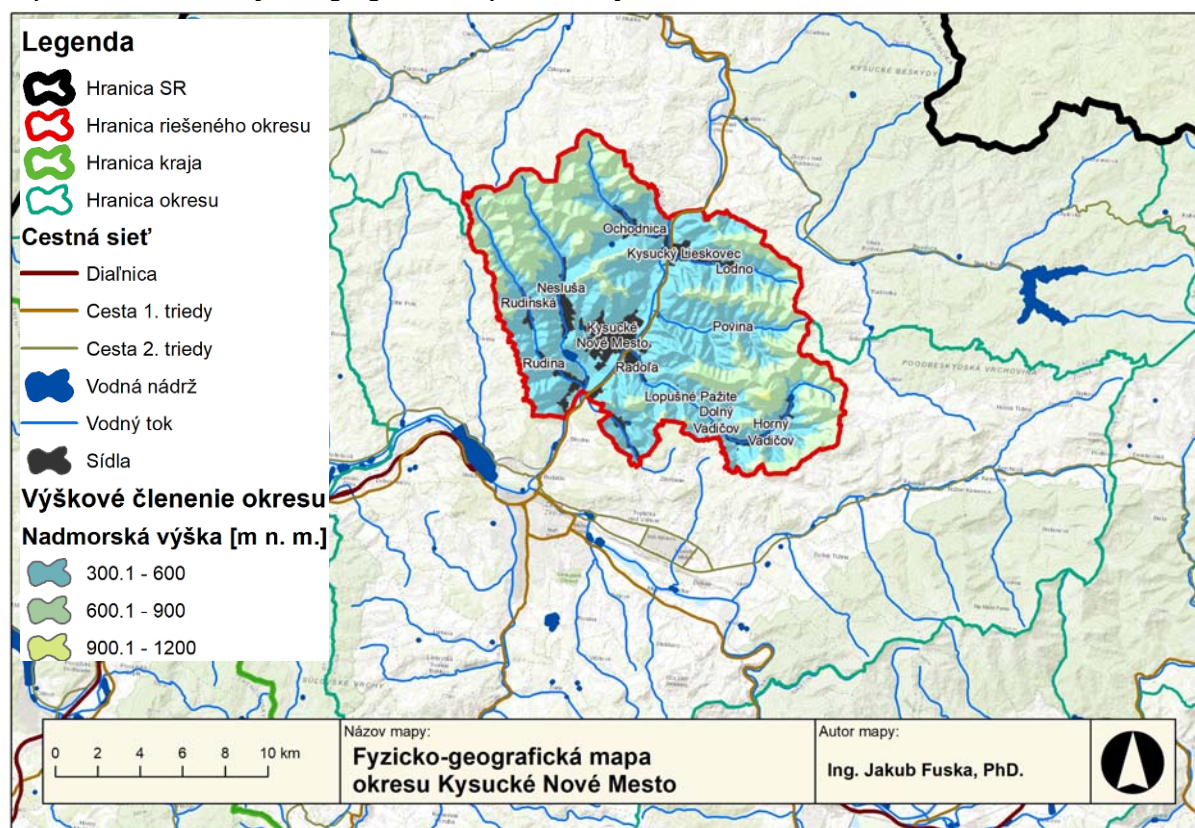
Okres Kysucké Nové Mesto spadá do provincie Západné Karpaty a subprovincie Vonkajšie Západné Karpaty. Na celom území okresu sa podieľajú len dva celky: zo severozápadu do okresu vstupujú Javorníky ako súčasť oblasti Slovensko-moravských Karpát a z juhovýchodu je to Kysucká vrchovina ako súčasť oblasti Stredných Beskyd. Podrobnejšie geomorfologické členenie opisuje nasledujúca Tabuľka č. 1.2 a Mapa č. 1.1.

Tabuľka č. 1.1: Geomorfologické jednotky na území okresu Kysucké Nové Mesto

Sústava	Podsústava	Provincia	Subprovincia	Oblasť	Celok	Podcelok
Alpínsko-himalájska	Karpaty	Západné Karpaty	Vonkajšie Západné Karpaty	Slovensko-moravské Karpaty	Javorníky	Vysoké Javorníky
						Nízke Javorníky
				Stredné Beskydy	Kysucká vrchovina	Kysucké bradlá
						Vojenné

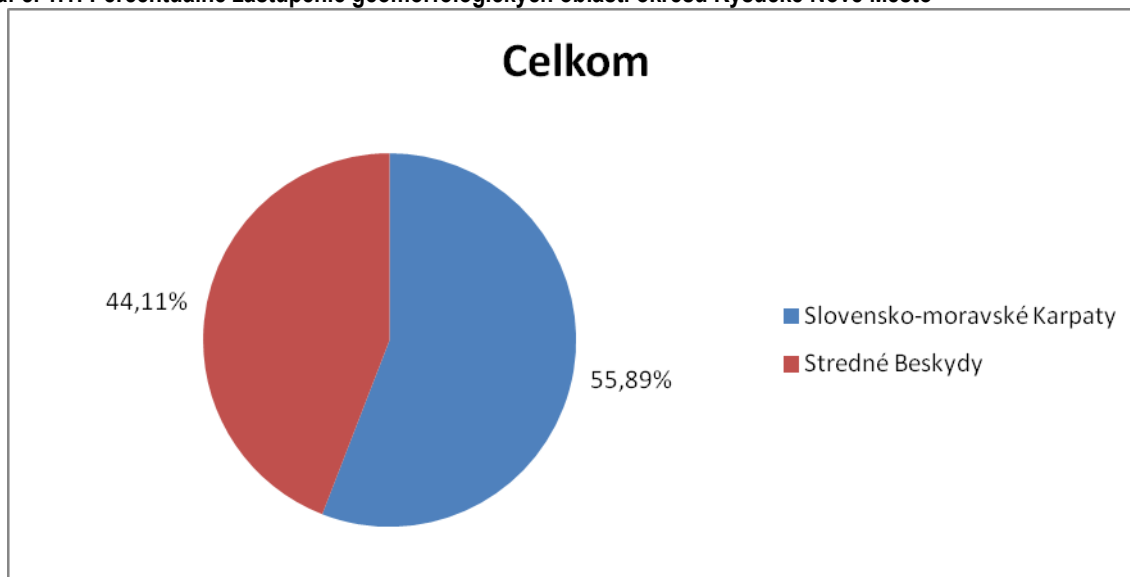
Zdroj: Atlas krajiny Slovenskej republiky, 2002

Mapa č. 1.1: Prehľadná fyzicko-geografická mapa okresu Kysucké Nové Mesto

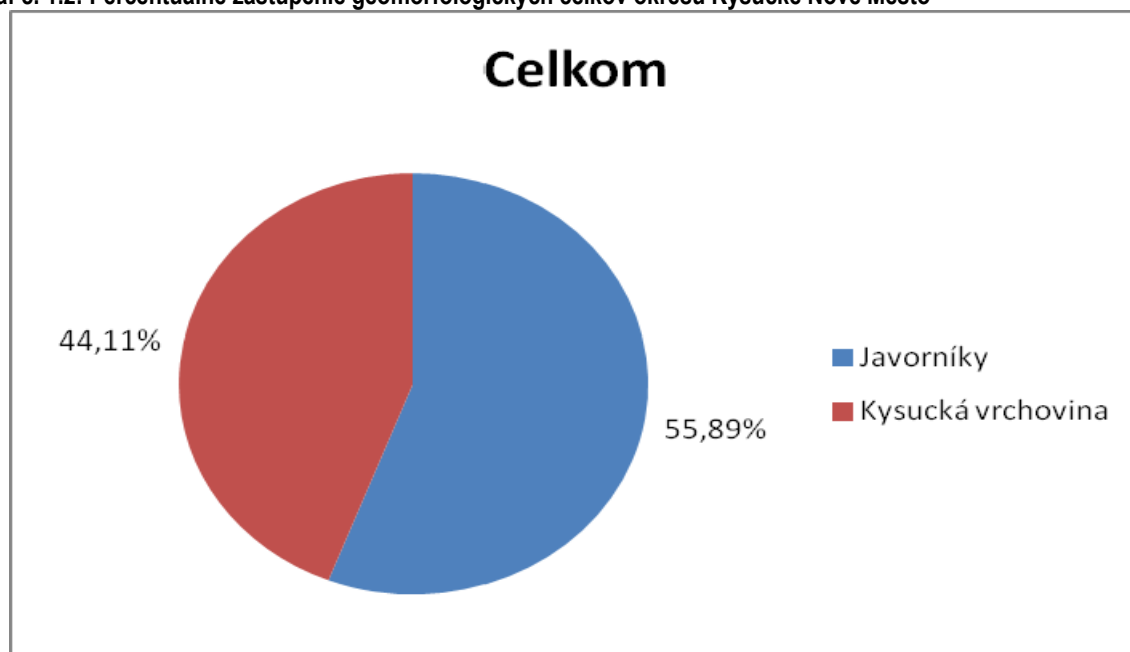


Územie okresu Kysucké Nové Mesto z geomorfologického hľadiska tvorí subprovincia Vonkajších Západných Karpát. Zasahuje tu oblasť Slovensko-moravských Karpát a Stredných Beskýd (percentuálne zastúpenie Graf č. 1.1). Vystupujú tu dovedna 2 geomorfologické celky (percentuálne zastúpenie Graf č. 1.2). Najväčšiu časť okresu zaberá už vyššie uvedená oblasť Slovensko-moravských Karpát, a to viac ako 55 %. Tvorí ju celok Javorníky (55,8 %).

**Graf č. 1.1: Percentuálne zastúpenie geomorfologických oblastí okresu Kysucké Nové Mesto**



**Graf č. 1.2: Percentuálne zastúpenie geomorfologických celkov okresu Kysucké Nové Mesto**

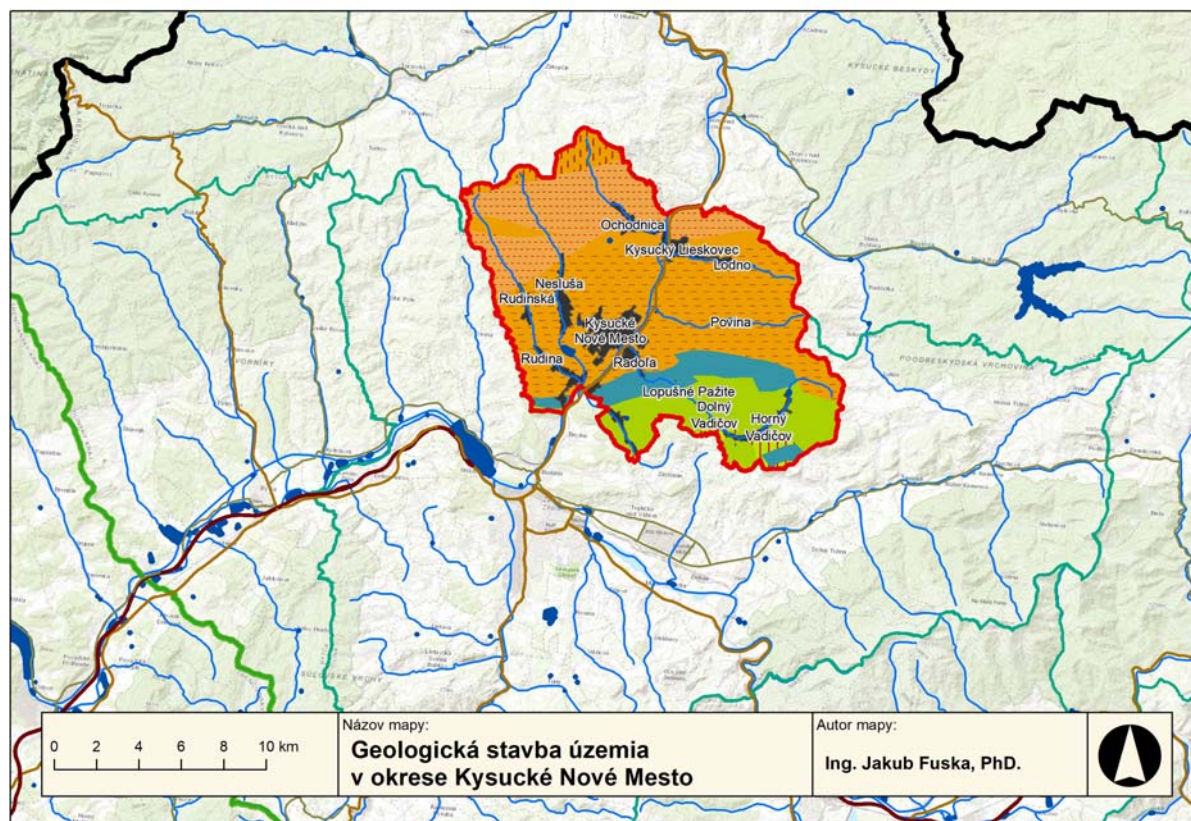


### 1.1.1 Geologické pomery

Geologické pomery (Mapa č. 1.2) môžeme charakterizovať nasledovne (Atlas krajiny SR, 2002; sk.wikipedia.org; Hók et al., 2001 "Geológia Slovenska"; Kováč et al., 1993 "Alpínsky vývoj Západných Karpát"; Plašienka et al., "Geologická stavba a vývoj Západných Karpát"; geology.sk).



Mapa č. 1.2: Geologická stavba územia v okrese Kysucké Nové Mesto



Legenda	Geologická stavba
Hranica SR	krieda - paleogén vonkajších Karpát, drobové - arkózové pieskovce, ílovice (kýčerské vrstvy, babohorské - makovické pieskovce); stredný eocén - priabón
Hranica riešeného okresu	krieda - paleogén vonkajších Karpát, pieskovce, ílovice: tenkovrstvený flyš, červené ílovice (belovežské súvrstvie, pestré vrstvy); paleocén - vrchný eocén
Hranica kraja	krieda - paleogén vonkajších Karpát, ílovice, pieskovce (vsetínske vrstvy); lutét - priabón
Hranica okresu	krieda - paleogén vonkajších Karpát, ílovice, pieskovce - glaukonitom, slieňovce (bystrické vrstvy, vychylovské súvrstvie); lutét - priabón
<b>Cestná sieť</b>	mezozoikum - paleogén bradlového pásma, pestré slieňovce (couches rouges): vrchný alb - spodný mástricht
Diaľnica	mezozoikum - paleogén bradlového pásma, vápnité pieskovce, škvrité vápence, rádiolarity a hľuznaté vápence (kysucká sekvencia); hetanž - kimeridž
Cesta 1. triedy	mezozoikum - paleogén bradlového pásma, ílovice, slieňovce, pieskovce - zlepenec: flyš (sférosideritové, upohlavské - pupovské vrstvy, orlovské pieskovce); apt - senón
Cesta 2. triedy	
Vodná nádrž	
Vodný tok	

Severozápadnú časť okresu Kysucké Nové Mesto tvorí pohorie Javorníky, ktoré je z geologického hľadiska budované flyšovými horninami. Tieto sedimentárne komplexy sú tvorené pieskovcami, ílovcami a v menšej miere vápencami. Na predmetnom území vystupujú ílovice, pieskovce (vsetínske vrstvy) veku lutét až priabón, taktiež pieskovce, ílovice, tenkovrstvený flyš, červené ílovice (belovežské súvrstvie, „pesté“ vrstvy) paleocénnej až vrchno-eocénnej epochy, ako aj drobové a arkózové pieskovce, ílovice (kýčerské vrstvy, babohorské a makovické pieskovce) zo stredného eocénu až priabónu. Z tektonického hľadiska je územie zaradené do Vonkajších Západných Karpát, presnejšie Magurskej skupiny príkrovov flyšového pásma.

Juhovýchodnú časť okresu tvorí Kysucká vrchovina (44,1 %). Jej severná časť je tvorená flyšovým pásmom, avšak južnú časť už zaraďujeme z tektonického hľadiska do územia Centrálnych Západných Karpát presnejšie Pieninského bradlového pásma. Bradlové pásmo na predmetnom území z petrografického hľadiska tvoria vápnité pieskovce, škvrité vápence, rádiolarity a hľuznaté vápence (kysucká sekvencia) veku hetanž až kimeridž, ďalej ílovice, slieňovce, pieskovce, zlepenec v podobe flyšu („sférosideritové“, „upohlavské“ a pupovské vrstvy, orlovské pieskovce) z aptu až senónu a pestré slieňovce z vrchného albu až spodného mástrichtu.

Kvartérny pokryv okresu tvoria fluvialne sedimenty, piesky, piesčité štrky až piesky v terasách bez pokryvu, fluvialne sedimenty, prevažne nívne humózne hliny alebo hlinito-piesčité až štrkovito-piesčité hliny dolinných nív a

ostatné bližšie geneticky nerozlíšené sedimenty, nečlenené predkvartérne podložie s nepravidelným pokryvom bližšie nerozlíšených svahovín a sutín (Atlas krajiny SR, 2002).

### **Základné geochemické typy hornín**

Na území okresu Kysucké Nové Mesto sú vyčlenené 2 základné geochemické typy hornín (Atlas krajiny SR, 2002):

- ílovce, pieskovce
- vápence, dolomity.

### **Inžiniersko-geologická rajonizácia**

Inžiniersko-geologická rajonizácia podľa členenia Slovenskej republiky (Atlas krajiny SR, 2002):

#### Rajóny kvartérnych sedimentov:

- rajón údolných riečnych náplavov

#### Rajóny predkvartérnych sedimentov:

- rajón flyšoidných hornín
- rajón vápencovo-dolomitických hornín
- rajón ílovcovo-vápencových hornín

#### Kombinované rajóny:

- rajón deluviálnych sedimentov a rajón náplavov terasových stupňov.

## 1.1.2 Geomorfologické pomery

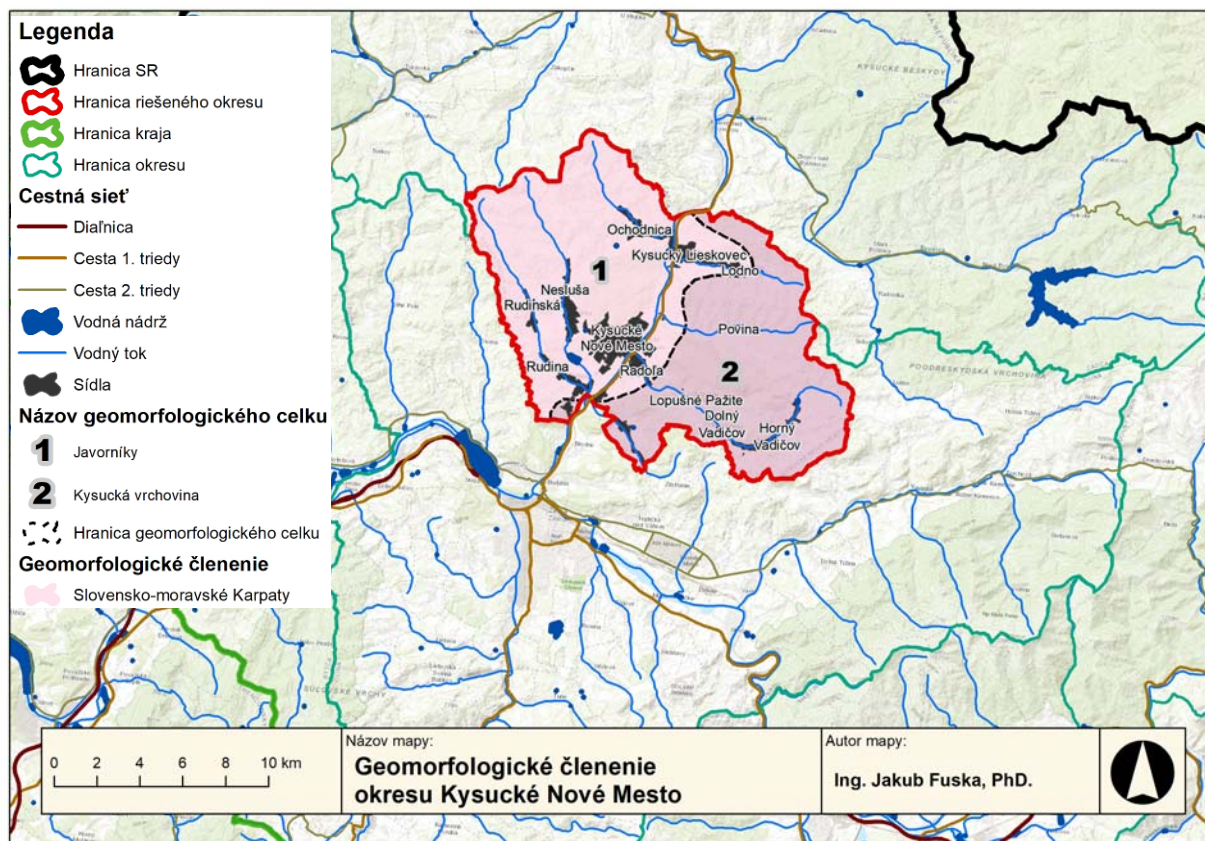
Okres zo severu na juh rozdeľuje riečka Kysuca. Tá vytvára úzku aluviálnu nivu, ktorá je najnižšie položeným územím v rámci okresu. Niva má charakter rovinnej depresie. Výška terénu sa tu pohybuje v intervale 340 – 380 m n. m. Západne od tejto rovinnej depresie sa postupne dvíha pohorie – orografický celok Javorníky. V južnej časti, v okolí Kysuckého Nového Mesta, je to podcelok Nízke Javorníky, ktoré tu majú charakter stredne až silne členitej vrchoviny. Výška terénu sa pohybuje od 380 m n. m. do 600 m n. m. Severne od Nízkych Javorníkov leží podcelok Vysoké Javorníky, kde výška aj členitosť terénu ďalej stúpa. Územie okresu tu má charakter silne členitej nižšej hornatiny. Nadmorská výška terénu sa pohybuje v intervale od 500 m n. m. do 900 m n. m. Medzi najvýznamnejšie vrcholy patria Jakubovský vrch 875 m n. m., Vrchrieka 861 m n. m. a Chotárny kopec 906 m n. m., ktorý tvorí miestnu dominantu.

Východnú časť okresu tvorí výbežok Kysuckých vrchov. Južne je to podcelok Kysucké bradlá, severne od nich je to podcelok Vojenné. Podcelok Kysucké bradlá vytvára silne členitú nižšiu hornatinu s veľkým rozpätím nadmorských výšok terénu. Amplitúda výšky terénu sa tu pohybuje od 400 m n. m. do 800 m n. m. Dominantný vrch v tejto časti územia Ľadomhora dosahuje výšku až 999 m n. m. V severnej časti je členitosť terénu rovnako výrazná, avšak priemerná výška je nižšia – územie má charakter veľmi silno členitej vrchoviny s prevažujúcou amplitúdou nadmorských výšok od 400 m n. m. do 700 m n. m.

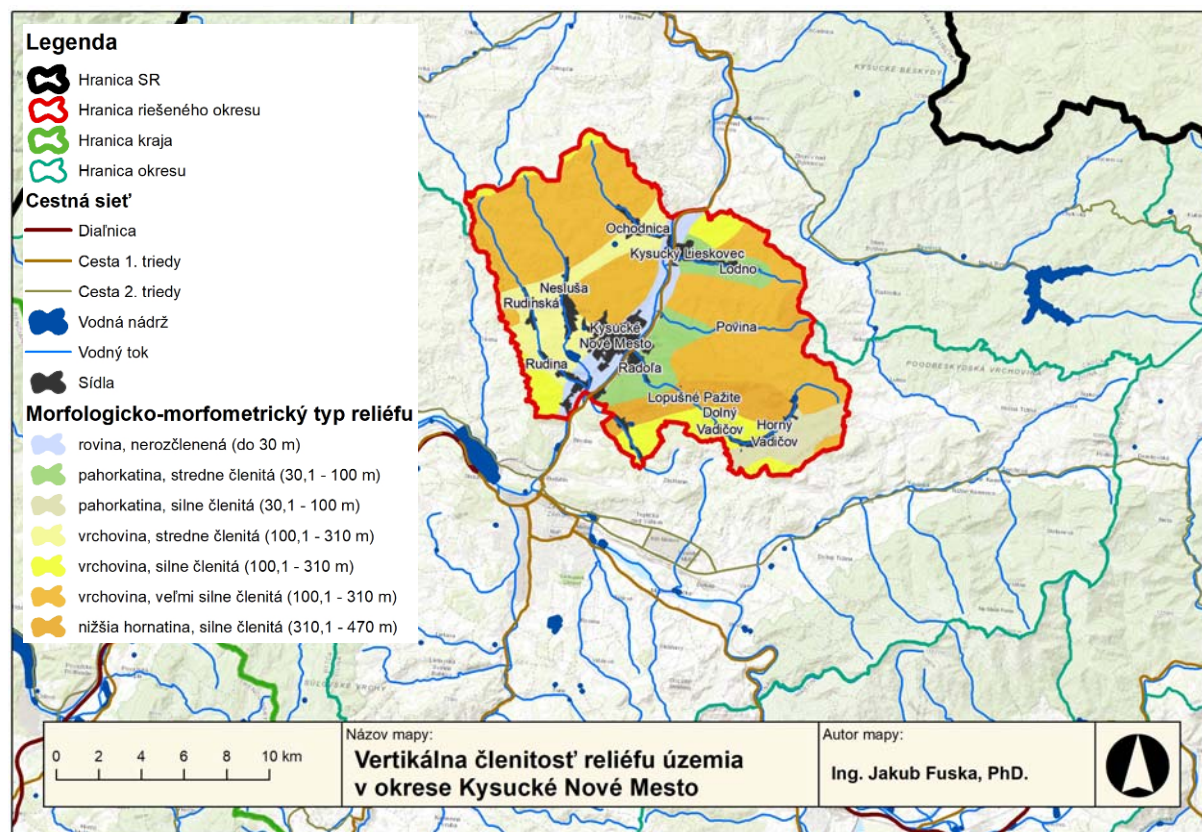
Z hľadiska kvantifikovateľných morfologetrických parametrov sú rozhodujúcimi pre problematiku sklonitostí a vertikálna členitosť reliéfu. Sklon georeliéfu v smere spádnice je kľúčovým morfologetrickým parametrom určujúcim okamžitú intenzitu gravitačne podmienených geomorfologických procesov. Amplitúda georeliéfu alebo vertikálna členitosť georeliéfu určuje maximálne množstvo potenciálnej gravitačnej energie, ktorá sa môže v určitej lokalite v súčasnosti využiť v geomorfologických procesoch. Opísané parametre pre záujmové územie okresu Kysucké Nové Mesto znázorňujú Mapa č. 1.3, Mapa č. 1.4, Mapa č. 1.5.



Mapa č. 1.3: Geomorfologické členenie okresu Kysucké Nové Mesto

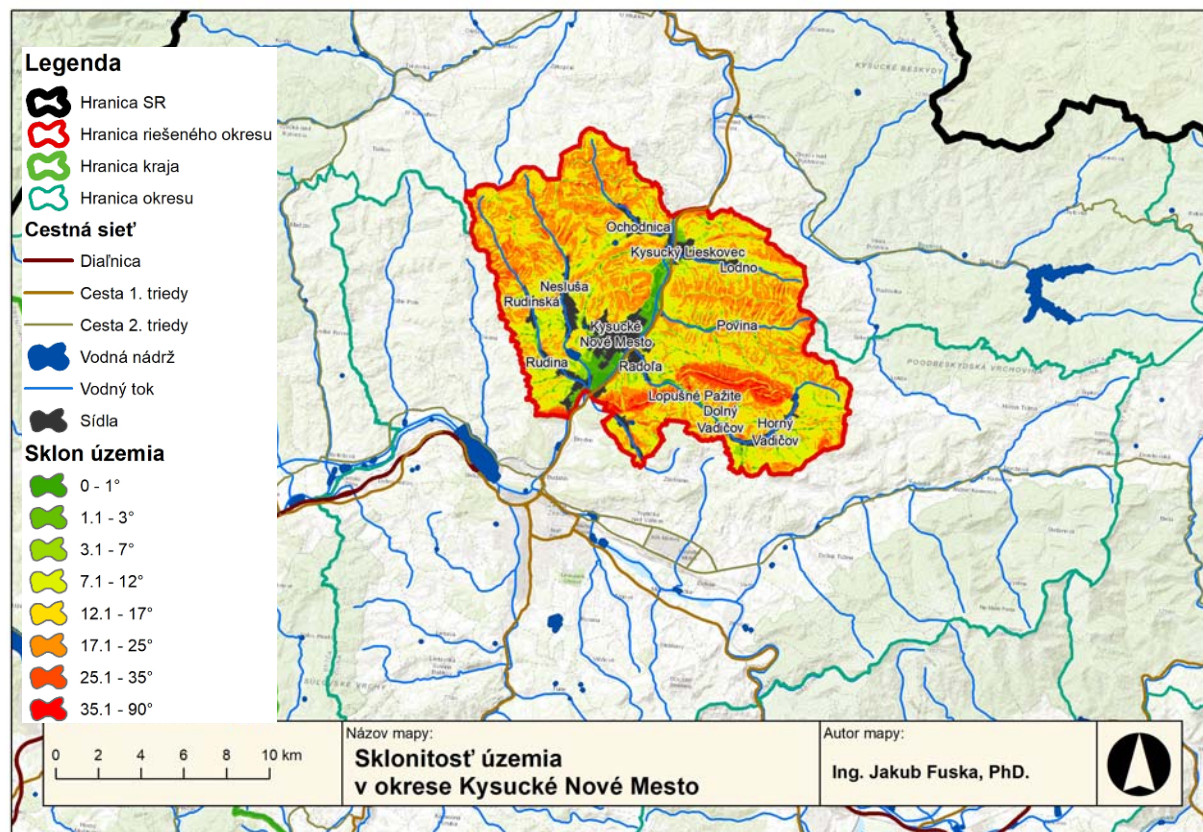


Mapa č. 1.4: Vertikálna členitosť reliéfu územia v okrese Kysucké Nové Mesto





Mapa č. 1.5: Sklonitosť územia v okrese Kysucké Nové Mesto



### 1.1.3 Pôdne pomery

Pôda je najvrchnejšia časť zemskej kôry (prírodný útvar), ktorá vzniká na styku a za vzájomného pôsobenia biosféry, atmosféry, litosféry a hydrosféry v podmienkach určitého reliéfu. Skladá sa z neživej (častice ílu, piesku, hliny, humusu...) a živej zložky (edafón). Je neoddeliteľnou súčasťou ekosystémov Zeme a neustále sa vyvíja pod vplyvom zložitého pôsobenia vonkajších činiteľov na materskú horninu. Spravidla je rozdelená na jednotlivé horizonty, ktoré majú individuálne fyzikálne, chemické a biologické vlastnosti. Tie majú vplyv na jej úrodnosť. Pôda predstavuje významný analytický údaj pre určenie evalvácie i propozície v rámci ekologického plánovania krajiny.

Jednotlivé pôdne pomery územia okresu Kysucké Nové Mesto možno hodnotiť pomocou viacerých fyzikálno-chemických charakteristík. Predmetná analýza sa zameriava na identifikáciu pôdnych typov, ďalej pôdnych subtypov na základe Morfogenetického klasifikačného systému pôd Slovenska a pôdnych druhov na základe zrnitosti, skeletovitosti a hĺbky pôdy (sk.wikipedia.org; podnemapy.sk; Miklós a kol., 1990).

#### Pôdny typ

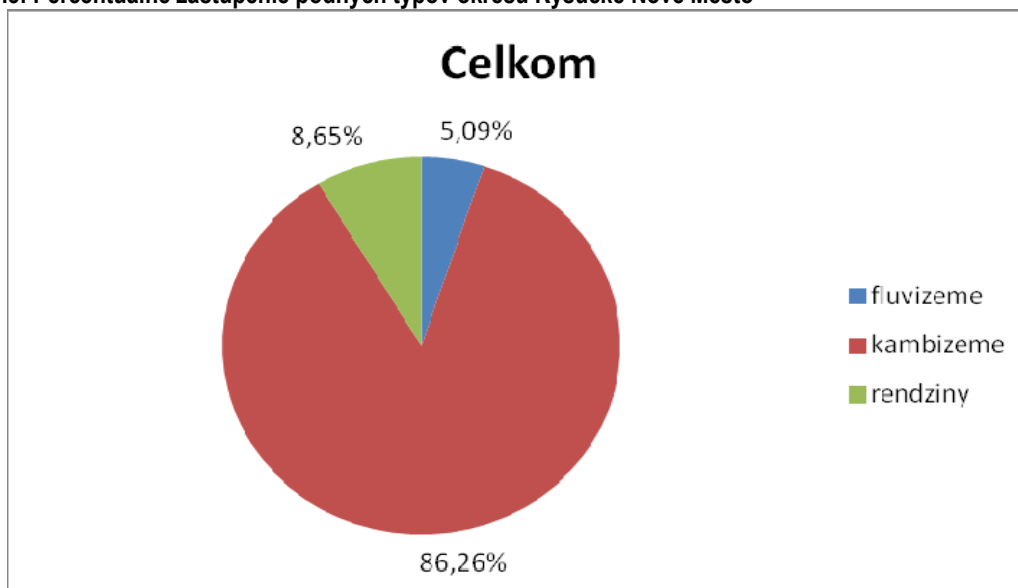
Základnou identifikačnou jednotkou morfofenetickej i agronomickej kategorizácie pôd je pôdny typ. Zahŕňa v sebe skupinu pôd charakterizovanú rovnakou stratigrafiou pôdneho profilu, t. j. určitou kombináciou diagnostických horizontov, ako výsledok kvalitatívne špecifického typu pôdotvorného procesu, ktorý sa vyvíjal a vyvíja v rovnakých hydrotermických podmienkach pod približne rovnakou vegetáciou. Pôdne typy sú definované súborom diagnostických horizontov a ich najdôležitejších vlastností získaných dlhodobým vývojom v prírodných podmienkach, ako aj kultiváciou (podnemapy.sk).

**Pre územie okresu Kysucké Nové Mesto boli identifikované nasledujúce pôdne typy** (Atlas krajiny SR, 2002), ich percentuálne zastúpenie je uvedené v Grafe č. 1.3 a grafické zobrazenie v Mape č. 1.6:

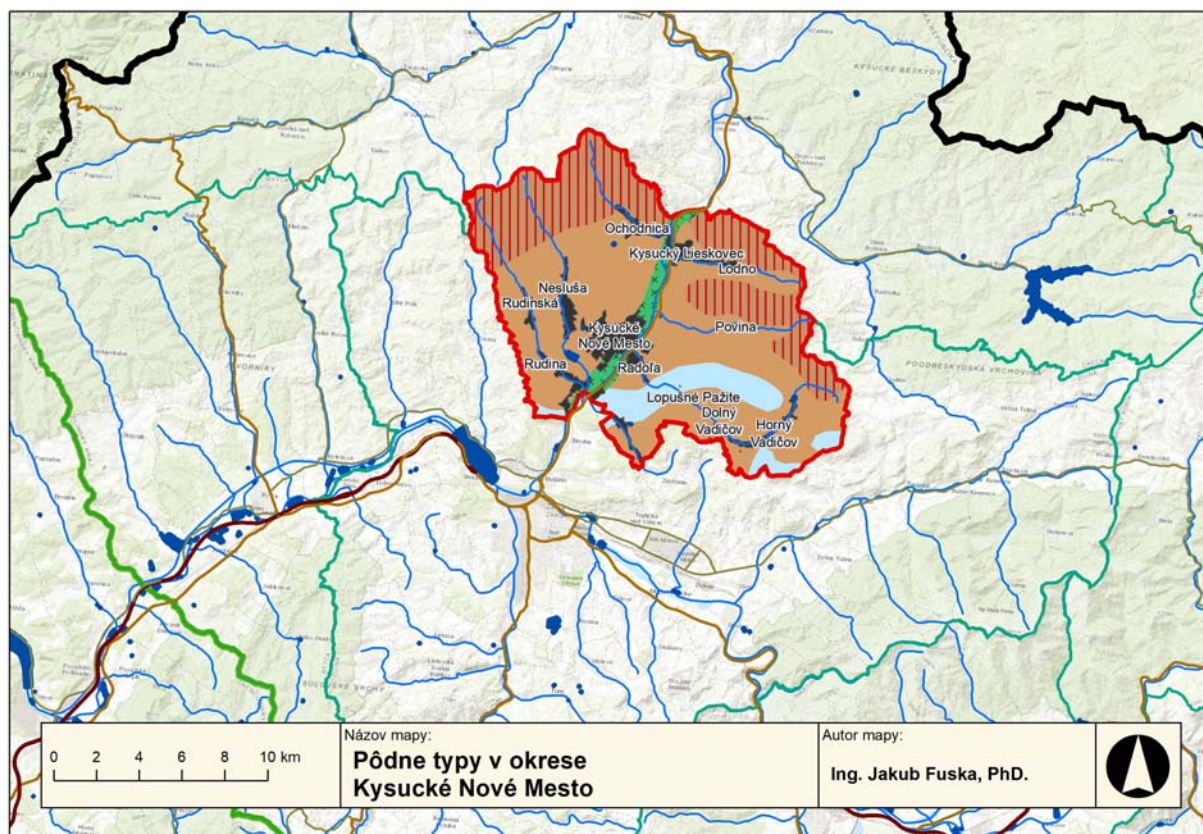
- fluvizeme
- kambizeme
- rendziny.



Graf č. 1.3: Percentuálne zastúpenie pôdnych typov okresu Kysucké Nové Mesto



Mapa č. 1.6: Pôdne typy v okrese Kysucké Nové Mesto

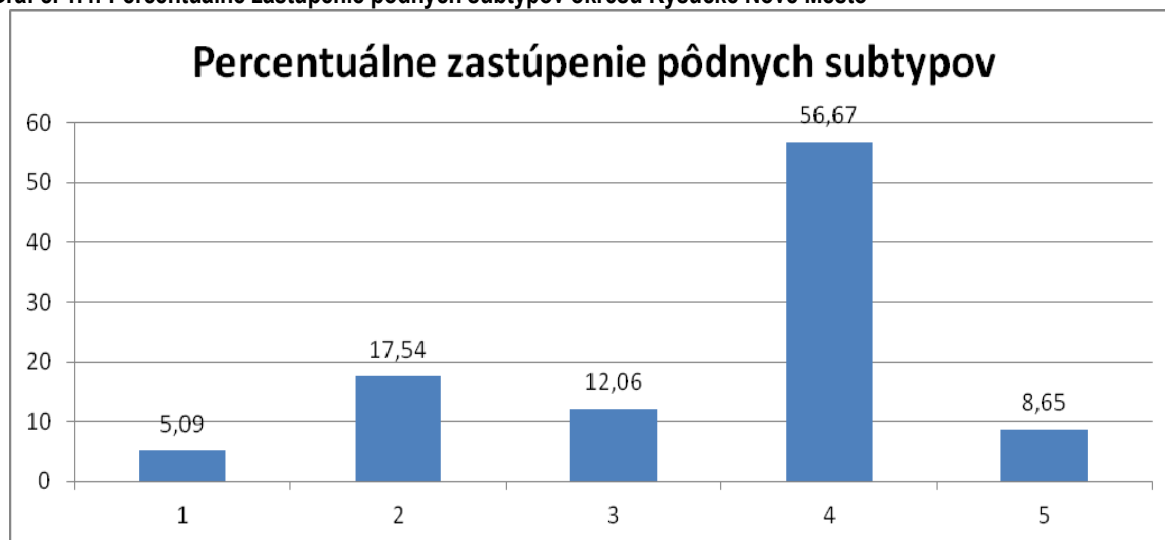


Legenda		Pôdny typ a pôdna jednotka	
	Hranica SR		fluvizeme, fluvizeme glejové, sprievodné gleje - G; z karbonátových a nekarbonátových aluviálnych sedimentov
	Hranica riešeného okresu		kambizeme, kambizeme modálne kyslé, sprievodné kultizemné a rankre; zo zvetralín kyslých až neutrálnych hornín
	Hranica kraja		kambizeme, kambizeme podzolové, sprievodné podzoly kambizemné a rankre; zo zvetralín kyslých hornín
	Hranica okresu		kambizeme, kambizeme pseudoglejové nasýtené, sprievodné pseudogleje modálne a kultizemné, lokálne gleje; zo zvetralín rôznych hornín
	Vodná nádrž		rendziny, rendziny a kambizeme rendzinové, sprievodné litozeme modálne karbonátové, lokálne rendziny sutinové; zo zvetralín pevných karbonátových hornín
	Vodný tok		
	Sídla		
	Cestná sieť		
	Cesta 1. triedy		
	Cesta 2. triedy		

Pre územie okresu Kysucké Nové Mesto boli identifikované nasledujúce pôdne subtypy (Atlas krajiny SR, 2002), ich percentuálne zastúpenie je uvedené v Grafe č. 1.4:

1. fluvizeme glejové, sprievodné gleje – G; z karbonátových a nekarbonátových aluviálnych sedimentov,
2. kambizeme modálne kyslé, sprievodné kultizemné a rankre; zo zvetralín kyslých až neutrálnych hornín,
3. kambizeme podzolové, sprievodné podzoly kambizemné a rankre; zo zvetralín kyslých hornín,
4. kambizeme pseudoglejové nasýtené, sprievodné pseudogleje modálne a kultizemné, lokálne gleje; zo zvetralín rôznych hornín,
5. rendziny a kambizeme rendzinové, sprievodné litozeme modálne karbonátové, lokálne rendziny sutinové; zo zvetralín pevných karbonátových hornín.

Graf č. 1.4: Percentuálne zastúpenie pôdných subtypov okresu Kysucké Nové Mesto



Na území okresu Kysucké Nové Mesto sú prevládajúcimi pôdnymi typmi kambizeme s 86,26 % pokrytím územia. Dominantným subtypom sú kambizeme pseudoglejové nasýtené, sprievodné pseudogleje modálne a kultizemné, lokálne gleje; zo zvetralín rôznych hornín s pokrytím 56,67 %. Kambizeme sú rovnomerne zastúpené v celom okrese.

#### Pôdny druh (zrinitosť)

Na základe identifikácie percentuálneho obsahu jednotlivých zrnitostných frakcií jemnozeme, skeletu a organických látok je založené rozdelenie pôdných druhov, a teda charakteristika pôdnej zrnitosti. Zrinitosť je základným parametrom pre ich pomenovanie. Klasifikácia je založená na charaktere a veľkosti zrnitostných častíc, zastúpenie jednotlivých frakcií jemnozeme, ako aj na obsahu organických a minerálnych látok. Pre stanovenie pôdných druhov na základe obsahu zrnitostných frakcií boli použité pôdne mapy.

Pre vyjadrenie zrnitosti pôd sa u nás najviac používa Nováková klasifikácia. Táto triedi pôdy na 7 druhov podľa obsahu hrubého ílu (frakcie pod 0,01 mm). Pozitívom takejto klasifikácie je dobrá zrozumiteľnosť pre užívateľov v praxi. Dovoľuje pomerne presne klasifikovať pôdne druhy už v teréne ([podnemapy.sk](http://podnemapy.sk); [sk.wikipedia.org](http://sk.wikipedia.org)).

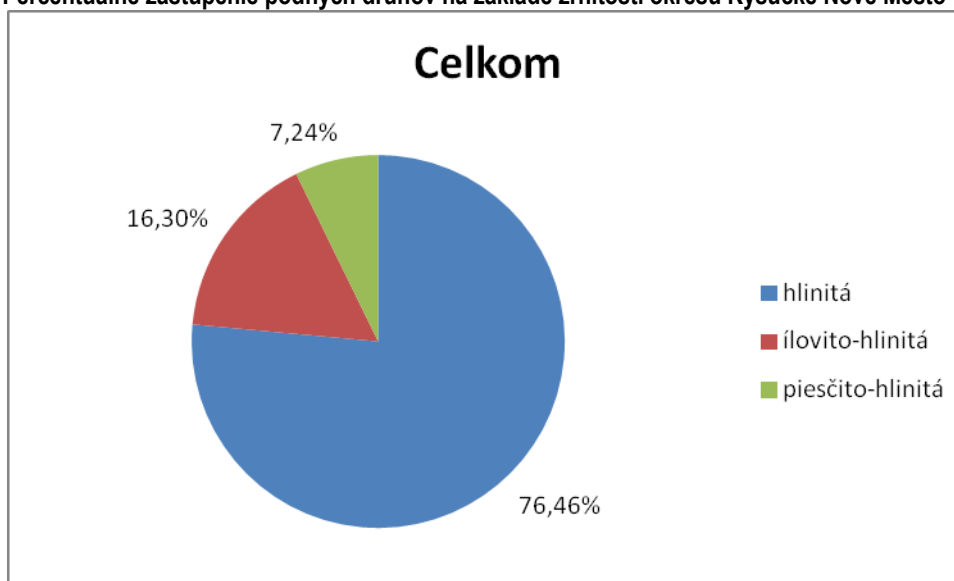
Kategorizácia pôdných druhov podľa obsahu častíc <0,01 mm je uvedená v Tabuľke č. 1.3, ich percentuálne zastúpenie v okrese je uvedené v Grafe č. 1.5.

Tabuľka č. 1.2: Kategorizácia pôdných druhov podľa obsahu častíc <0,01 mm

Katégoria zrnitosti	Obsah častíc < 0,01 mm
Pôdy ľahké	- piesočnaté (0 – 10 %) - hlinitopiesočnaté (10 – 20 %)
Pôdy stredne ťažké	- piesočnatohlinité (20 – 30 %) - hlinité (30 – 45 %)
Pôdy ťažké	- ílovitohlinité (45 – 60 %)
Pôdy veľmi ťažké	- ílovité (60 – 75 %) - íly (> 75 %)

Zdroj: Databáza VÚPOP; NLC

Graf č. 1.5: Percentuálne zastúpenie pôdných druhov na základe zrnitosti okresu Kysucké Nové Mesto



Na území okresu Kysucké Nové Mesto sú plošne zastúpené 3 pôdne druhy, z ktorých je dominantná hlinitá zrnitostná trieda (76,46 %).

### Skeletovitost' pôdy

Podľa zrnitostného zloženia sa pôda člení na:

- jemnozern (častice menšie ako 2 mm)
- skelet (častice väčšie ako 2 mm)
- skelet, t. j. štrk (2 – 50 mm)
- kamene (50 – 250 mm)
- balvany (>250 mm) sú súčasťou zrnitostného zloženia pôd vyvinutých na zvetralinách pevných hornín a na štrkových alúviách.

Skelet vzhľadom na veľkosť jeho častíc neviaže na svoj povrch žiadne látky, nevytvára kapilárne póry, neumožňuje kapilárny pohyb vody, nemá priamy podiel na prebiehajúcich pedochemických procesoch a na ich dynamike (podnemapy.sk).

Na základe bonitačného systému poľnohospodárskych pôd Slovenska sa vyčleňujú nasledovné kategórie skeletovitosti:

- pôdy bez skeletu (obsah skeletu do hĺbky 0,6 m pod 10 %),
- slabo skeletovité pôdy (obsah skeletu v povrchovom horizonte 5 – 25 %, v podpovrchovom horizonte 10 – 25 %),
- stredne skeletovité pôdy (obsah skeletu v povrchovom horizonte 25 – 50 %, v podpovrchovom horizonte 25 – 50 %),

- silne skeletovité pôdy (obsah skeletu v povrchovom horizonte 25 – 50 %, v podpovrchovom horizonte nad 50 %).

Keďže existujú len mapy poľnohospodárskych pôd, na ktorých sú zachytené zodpovedajúce hodnoty v rámci pedologických sond a nie je zmapované celé územie Slovenska, bola zostavená skeletovitosť pôdy v povrchovom horizonte okresu na základe priestorovej distribúcie pôd. Pri spracovaní obsahu skeletu sa vychádzalo z mapy pôdnych typov (subtypov) a pôdnych druhov. Pre úplnosť dopĺňame, že mapy lesných pôd údaje o skeletovitosti obsahujú nielen pre povrchový, ale aj pre podpovrchový horizont, no ich odlišná kategorizácia s odlišným množstvom tried je nezlučiteľná s poľnohospodárskymi pôdami.

**Tabuľka č. 1.3: Skeletovitosť pôdy v povrchovom horizonte v okrese Kysucké Nové Mesto**

Katégoria skeletovitosti	Zastúpenie v %
Pôdy bez skeletu	0,83
Pôdy slabo skeletovité	29,23
Pôdy stredne skeletovité	8,27
Pôdy silne skeletovité	61,66

*Zdroj: Databáza VÚPOP; NLC*

Najväčšie zastúpenie majú v okrese Kysucké Nové Mesto silne skeletovité pôdy, ktoré tvoria 61,66 % územia. Za nimi nasledujú slabo skeletovité pôdy (29,23 %), stredne skeletovité pôdy (8,27 %) a najmenšie zastúpenie majú pôdy bez skeletu (0,83 %), ako uvádza Tabuľka č. 1.4.

### Hĺbka pôdy

Hĺbka pôdy je dôležitý činiteľ určujúci produkčnú schopnosť pôdy. Od hĺbky závisí rozvoj koreňovej sústavy rastlín a ich pevné zakotvenie, akumulácia vody, vzduchu, živín a teploty.

Hĺbka pôdy závisí od zvetratelnosti materskej horniny alebo od hrúbky premiestneného nespevneného pôdotvorného substrátu, ako sú spraše, sprašové a svahové hliny, aluviálne náplavy, naviate piesky a pod. Na pevných horninách je hĺbka pôdy rôzna v závislosti od geomorfologického tvaru terénu. Na plošinách je väčšia, na vrcholoch a chrbtoch je menšia. Na zbytkoch treťohorných parovín, kde sú zachované pozostatky subtropického a tropického zvetrávania, býva hĺbka pôdy značná. Na pahorkatinách, rovinách a v nivách riek, ktoré sú budované nespevnenými horninami a aluviálnymi náplavami sú pôdy spravidla hlboké.

V praxi je zaužívaná kategorizácia podľa tzv. celkovej hĺbky pôd (existuje aj fyziologická a genetická hĺbka). Celková hĺbka pôdy je hĺbka celého pôdneho profilu, t. j. od povrchu pôdy až k zvetrávajúcej materskej hornine alebo k hladine podzemnej vody. Podľa celkovej hĺbky pôdy, ktorá môže mať hrúbku len niekoľko centimetrov až niekoľko metrov, môžeme rozdeliť pôdy na (podnemapysk):

- pôdy hlboké (0,6 m a viac)
- stredne hlboké (0,3 až 0,6 m)
- plytké (do 0,3 m).

**Tabuľka č. 1.4: Hĺbka pôdy v okrese Kysucké Nové Mesto**

Katégoria hĺbky pôd	Zastúpenie v %
Pôdy hlboké	21,21
Pôdy stredne hlboké	23,02
Pôdy plytké	55,77

*Zdroj: Databáza VÚPOP; NLC*

Väčšinu územia okresu Kysucké Nové Mesto tvoria plytké pôdy (55,77 %) s hĺbkou do 0,3 metra. Za nimi nasledujú stredne hlboké pôdy (23,02 %) s hĺbkou 0,3 až 0,6 metra a najmenšie zastúpenie majú hlboké pôdy (21,21 %) s hĺbkou 0,6 metra a viac, uvádza Tabuľka č. 1.5.

## 1.1.4 Hydrologické pomery a hydrogeologické pomery

### 1.1.4.1 Hydrologické pomery

#### Povrchové vody

Hlavným recipientom okresu je riečka Kysuca, ktorá symetricky rozdeľuje hydrografickú sieť okresu na severozápadnú a juhovýchodnú časť. Celý okres sa nachádza čiastkovom povodí Váhu od Varínky po Rajčianku. Severozápadnú časť okresu odvodňujú tri menšie potoky – Ochodničianka, Neslušianka a Rudinský potok. Juhovýchodnú časť okresu odvodňujú tri malé potoky – Vadičovský, Povinský a potok Lodnianka.

Údolnú časť okresu tvorí úzka riečna niva potoka Kysuce. Na jej území sa nenachádza žiadna vodná nádrž, či jazero.

Na území okresu sa nachádzajú len dve menšie vodné nádrže. Väčšia z nich je prietochný Neslušský rybník, tvorený prehradením časti údolia Neslušského potoka. Potok je v celom profile prerušený hrádzou rybníka. Druhá podstatne menšia vodná nádrž sa nachádza západne od obce Ochodnica na Suchom potoku, ktorý je pravostranným prítokom Ochodničianky. Aj v tomto prípade sa jedná o prietochnú nádrž, ktorá vznikla prehradením údolia Suchého potoka.

Bližšia charakteristika vodomerných staníc v predmetnom okrese je uvedená v Tabuľke č. 1.6 a Tabuľke č. 1.7.

**Tabuľka č. 1.5: Vodomerná stanica v okrese Kysucké Nové Mesto – charakteristika**

DB číslo	Stanica	Tok	Hydrologické číslo	Riečny km	Plocha povodia (km <sup>2</sup> )	Nadmorská výška (m n. m.)
6200	Kysucké Nové Mesto	Kysuca	1-4-21-06-105-01	8,00	955,09	346,10

Zdroj: SHMÚ, 2018

**Tabuľka č. 1.6: Priemerné ročné a extrémne prietoky na vodomernej stanici v okrese Kysucké Nové Mesto**

Vodomerná stanica	Tok	Riečny km	Q <sub>r</sub> 2017 m <sup>3</sup> .s <sup>-1</sup>	Q <sub>max</sub> 2017 m <sup>3</sup> .s <sup>-1</sup>	Q <sub>max</sub> m <sup>3</sup> .s <sup>-1</sup>	Q <sub>min</sub> 2017 m <sup>3</sup> .s <sup>-1</sup>	Q <sub>min</sub> m <sup>3</sup> .s <sup>-1</sup>
Kysucké Nové Mesto	Kysuca	8,00	19,30	365,5	850,00 (1931 – 2016)	2,286	0,840 (1931–2016)

Zdroj: SHMÚ, 2018

#### Vysvetlivky:

Q<sub>r</sub> 2017 – priemerný ročný prietok v roku 2017

Q<sub>max</sub> 2017 – najväčší kulminačný prietok (m<sup>3</sup>.s<sup>-1</sup>) v roku 2017

Q<sub>max</sub> – najväčší kulminačný prietok (m<sup>3</sup>.s<sup>-1</sup>) vyhodnotený v uvedenom období pozorovania, N-ročný prietok

Q<sub>min</sub> 2017 – najmenší priemerný denný prietok (m<sup>3</sup>.s<sup>-1</sup>) v roku 2017

Q<sub>min</sub> – najmenší priemerný denný prietok (m<sup>3</sup>.s<sup>-1</sup>) vyhodnotený v uvedenom období pozorovania, M-denný prietok

Hydrologicky je v tomto okrese sledovaná len riečka Kysuca. Jej hydrologický charakter sa však formuje ešte mimo okres Kysucké Nové Mesto a to v severne ležiacom okrese Čadca. Na vodnom toku sa výrazne prejavuje vrchovino-nížinný typ odtoku. Minimálne prietoky M-denných vôd dosahujú hodnotu 0,84 m<sup>3</sup>.s<sup>-1</sup>. Najvyššie prietoky za sledované obdobie dosiahli podľa pozorovaní SHMÚ 850 m<sup>3</sup>.s<sup>-1</sup>. Tieto pomerne vysoké hodnoty sú dané veľkosťou povodia, ktoré sa rozprestiera najmä v okrese Čadca.

#### Podzemné vody

V problematike podzemných vôd sa dokument RÚSES zaoberá tromi typmi podzemných vôd, a to geotermálnymi, minerálnymi a banskými.

- **Geotermálne vody**

Na území okresu sa nenachádza žiadne útvary geotermálnych podzemných vôd.

- **Minerálne vody**

Na území okresu sa nevyskytujú žiadne významné zdroje minerálnych vôd (Tabuľka č. 1.8).



**Tabuľka č. 1.7: Zdroje minerálnej vody v okrese Kysucké Nové Mesto**

Názov	Register	Lokalita	Typ
Vajcovka I (Ochodnický prameň)	CA-08	Ochodnica	prameň
Vajcovka II	CA-09	Ochodnica	prameň
Vajcovka Poľany	CA-03	Nesluša	prameň
Prameň pod Žiarom II	CA-06	Nesluša	prameň
Prameň pod Žiarom I	CA-05	Nesluša	prameň
Prameň za domom č. 494	CA-07	Nesluša	prameň

*Zdroj: ŠGÚDŠ (WMS – Zdroje geotermálnych a minerálnych vôd)*

- **Banské vody**

Na území okresu Kysucké Nové Mesto sa nenachádza žiaden banský revír, na ktorý by boli viazané historické, či súčasné banské diela, ktoré by boli zdrojom banských vôd.

#### 1.1.4.2 Hydrogeologické pomery

Údolná niva riečky Kysuca je tvorená útvarami podzemných vôd kvartérnych sedimentov – SK100400P "Medzizrnové podzemné vody kvartérnych náplavov Váhu, Nity a ich prítokov J časti oblasti povodia Váh". Tento útvár je priestorovo viazný na centrálnu časť okresu, na aluviálnu nivu Váhu. Útvár tvoria najmä aluviálne a terasové štrky, piesčité štrky, piesky, prolúviálne sedimenty. V tomto útvare prevláda medzizrnová priepustnosť kolektorov (Tabuľka č.1. 9).

Celé územie okresu je tvorené jedným predkvartérnym hydrogeologickým útvárom a to SK200180F "Puklinové podzemné vody Z časti flyšového pásma a Podtatranskej skupiny oblasti povodia Váh". Útvár tvoria najmä striedanie pieskovcov a ílovcov (flyš), sliene, sliedovce, pieskovce, bridlice a zlepenice, stratifikované do obdobia paleogénu až mezozoika – kriedy. V tomto útvare prevláda puklinová priepustnosť kolektorov (Tabuľka č. 1.10).

**Tabuľka č. 1.8: Útvary podzemných vôd v kvartérnych sedimentoch v okrese Kysucké Nové Mesto**

Kód útvaru	Názov útvaru	Povodie	Dominantné zastúpenie kolektora	Priepustnosť
SK100400P	Medzizrnové podzemné vody kvartérnych náplavov Váhu, Nity a ich prítokov J časti oblasti povodia Váh	Hron	aluviálne a terasové štrky, piesčité štrky, piesky, prolúviálne sedimenty	medzizrnová

*Zdroj: MŽP SR, 2015*

**Tabuľka č. 1.9: Útvary podzemných vôd v predkvartérnych horninách v okrese Kysucké Nové Mesto**

Kód útvaru	Názov útvaru	Povodie	Dominantné zastúpenie kolektora	Priepustnosť
SK200180F	Puklinové podzemné vody Z časti flyšového pásma a Podtatranskej skupiny oblasti povodia Váh	Váh	striedanie pieskovcov a ílovcov (flyš), sliene, sliedovce, pieskovce, bridlice a zlepenice	puklinová

*Zdroj: MŽP SR, 2015*

#### 1.1.5 Klimatické pomery

Klimatické pomery okresu Kysucké Nové Mesto (Mapa č. 1.7) korešpondujú s malou výškovou diferenciáciou povrchu a relatívne nevýraznou členitosťou územia. Celý okres pokrývajú len dva klimatické okrsky. Po teplotnej a zrážkovej stránke tvorí centrálnu časť okresu v okolí Kysuckého Nového Mesta jeden samostatný klimatický okrsk M7 s mierne teplou, veľmi vlhkou klímou vrchovinového typu. Ostatnú časť územia tvorí klimatický rajón



C1, ktorý je mierne chladný. Ten sa vyskytuje v severozápadnej časti okresu – pohorie Javorníky a v juhovýchodnej časti okresu – Kysucká vrchovina.

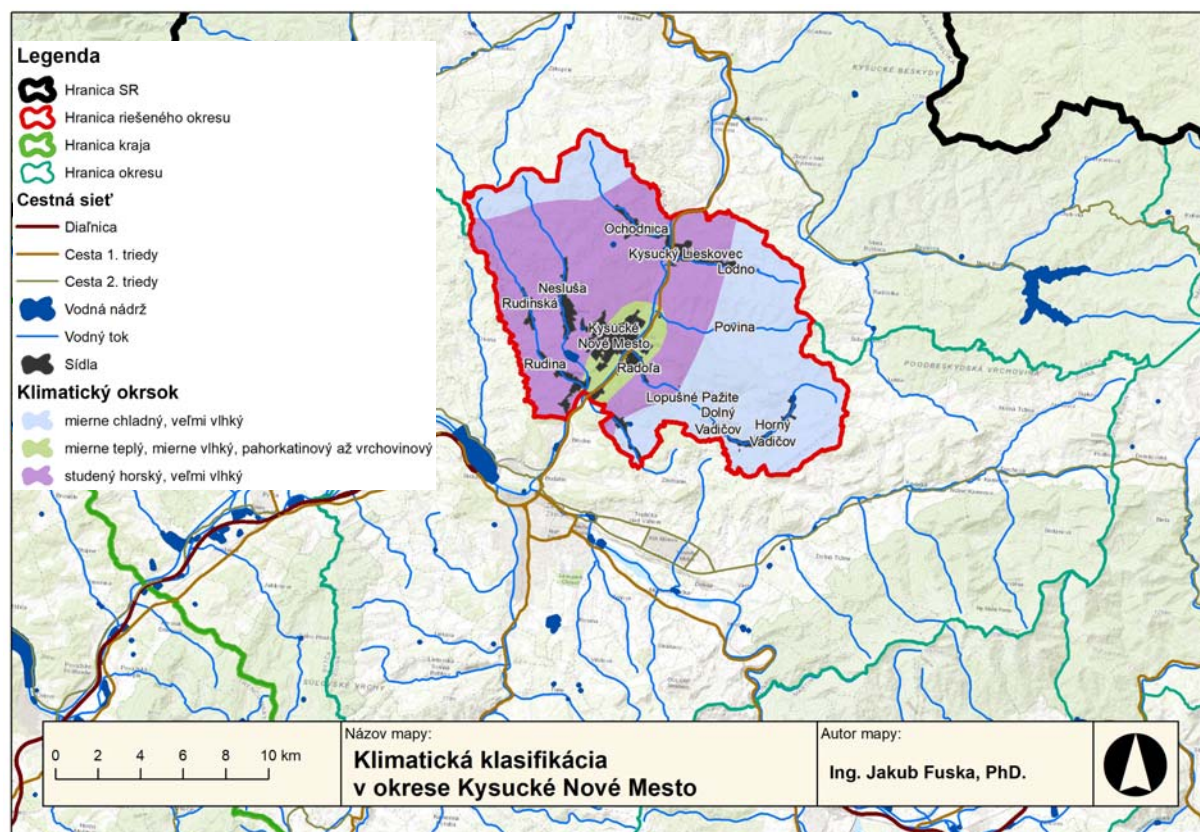
Charakteristika klimatických okrskov sa nachádza v Tabuľke č. 1.11.

Tabuľka č. 1.10: Klimatická klasifikácia podľa Končeka (1961 – 2010) na území okresu Kysucké Nové Mesto

Okrskok	Charakteristika okrsku	Klimatické znaky
M7	mierne teplý, veľmi vlhký, vrchovinový	január > -3 °C, júl ≥ 16 °C, LD < 50
C1	mierne chladný	júl ≥ 12 °C až < 16 °C

Zdroj: Klimatický Atlas Slovenska, 2015

Mapa č. 1.7: Klimatická klasifikácia v okrese Kysucké Nové Mesto



Charakteristika jednotlivých klimatických prvkov je spracovaná na základe priemerných dlhodobých údajov najbližších pozorovacích staníc SHMU (Tabuľka č. 1.12), pričom v charakteristike výskytu a režimu jednotlivých prvkov zohľadňujeme dôležité klimatotvorné faktory vplyvajúce na priestorovú diferenciaciu klimatických prvkov na území okresu (výšková zonálnosť, orografická poloha a pod.).

Tabuľka č. 1.11: Meteorologické stanice na území okresu Kysucké Nové Mesto

Názov stanice	Typ	Nadmorská výška (m n. m.)
Kysucké Nové Mesto	zrážkomerná	365
Nesluša	zrážkomerná	425
Horný Vadičov	zrážkomerná	461

Zdroj: Databáza Klimatologických charakteristík SHMÚ

### Teplotné pomery

Dlhodobá priemerná ročná teplota vzduchu (Tabuľka č.1.13) nameraná na meteorologických staniaciach sa pohybuje od 6,7 °C do 6,9 °C. Maximálna priemerná teplota nastáva v mesiaci júl a pohybuje sa v intervale 16,4

°C do 16,5 °C. Najnižšie teploty sa vyskytujú v mesiaci január a v dlhodobom priemere dosahujú -3,6 °C až -3,6 °C.

**Tabuľka č. 1.12: Priemerné mesačné (ročné) teploty vzduchu (°C) za obdobie 1961 – 2010 na meteorologických staniach na území okresu Kysucké Nové Mesto**

Názov stanice	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Rok
Nesluša	-3,4	-1,8	1,7	7,2	12,1	15,0	16,5	15,7	11,9	7,5	2,6	-2,0	6,9
Horný Vadičov	-3,6	-2,0	1,4	6,8	12,0	14,8	16,4	15,5	11,7	7,2	2,4	-2,2	6,7

*Zdroj: Databáza Klimatologických charakteristík SHMÚ*

### Zrážkové pomery

Z dlhodobého priemerného chodu zrážok počas roka (Tabuľka č. 1.14) vyplýva, že najvyšší úhrn zrážok je na severnej časti okresu, kde zasahuje pohorie Javorníky, priemerný ročný úhrn presahuje hodnotu 1200 mm. Vysoký ročný úhrn zrážok je však aj v juhovýchodnej časti, ktorú charakterizuje stanica Horný Vadičov, kde bol nameraný dlhodobý priemerný ročný úhrn zrážok 983 mm. V centrálnej časti okresu, ktorá má vrchovinový charakter je úhrn zrážok len o málo nižší a na stanici Nesluša dosahuje hodnotu 903 mm.

**Tabuľka č. 1.13: Priemerné mesačné (ročné) úhrny zrážok v mm za obdobie 1981 – 2010 na zrážkomerných staniach na území okresu Kysucké Nové Mesto**

Názov stanice	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Rok
Nesluša	66,0	52,1	63,6	62,0	86,6	99,0	107,9	90,0	76,8	59,5	68,6	71,4	903
Horný Vadičov	67,7	55,8	65,4	64,9	98,3	107,6	121,4	101,2	90,5	65,5	72,6	72,5	983

*Zdroj: Databáza Klimatologických charakteristík SHMÚ*

### Snehové pomery

Vzhľadom na pomerne malú výškovú diferenciaciu územia, je i trvanie snehovej pokrývky na území okresu podobné, jej trvanie dosahuje 81 až 84 dní. Snehová pokrývka pretrváva v rámci okresu najdlhšie počas mesiaca január (viď Tabuľka č. 1.15).

**Tabuľka č. 1.14: Priemerné mesačné (ročné) počty dní so snehovou pokrývkou za obdobie 1981 – 2010 na zrážkomerných staniach na území okresu Kysucké Nové Mesto**

Názov stanice	XI	XII	I	II	III	IV	Rok
Nesluša	6,9	17,5	23,6	22,6	12,5	1,6	81
Horný Vadičov	7,2	17,7	23,6	22,5	13,6	2,6	84

*Zdroj: Databáza Klimatologických charakteristík SHMÚ*

### Veterné pomery

Priemerná ročná rýchlosť vetra v okrese Kysucké Nové Mesto sa v jeho centrálnej časti najčastejšie pohybuje v intervale od 2,3 m.s<sup>-1</sup> do 2,9 m.s<sup>-1</sup>. Najväčšie rýchlosti dosahuje vietor na severozápade a juhozápade okresu, v horských oblastiach, kde sa rýchlosť pohybuje najčastejšie v intervale 3,9 m.s<sup>-1</sup> až 4,2 m.s<sup>-1</sup>.

### Oblačnosť

Priemerná ročná oblačnosť sa na území okresu pohybuje v rozsahu od 64 % až po 65 %. Priemerný ročný počet jasných dní sa pohybuje v rozsahu 39 až 41 dní. Priemerný ročný počet zamračených dní pohybuje od 142 do 148 dní.

## 1.2 Biotické pomery

### 1.2.1 Rastlinstvo

#### 1.2.1.1 Fytogeografické členenie

Z hľadiska fytogeografického členenia podľa Futáka (Futák, 1980) prináleží územie okresu Kysucké Nové Mesto do oblasti západokarpatskej flóry (Carpaticum occidentale), do obvodu západobeskydskej flóry (Beschidicum occidentaie), do okresov Západné Beskydy a Západobeskydské Karpaty s podokresom Javorníky.

Podľa fytogeograficko-vegetačného členenia (Plesník, 2002) sa zaraďuje okres Kysucké Nové Mesto do bukovej zóny, flyšovej oblasti, ktorá sa člení na okresy Javorníky a Kysucká a Oravská vrchovina.

Fytogeografické členenie predmetného okresu je uvedené v Tabuľke č. 1.16 Fytogeografické členenie.

**Tabuľka č. 1.15: Fytogeografické členenie**

Zóna	Oblasť	Okres	Podokres	Obvod
buková	flyšová	Javorníky	-	-
		Kysucká a Oravská vrchovina	-	-

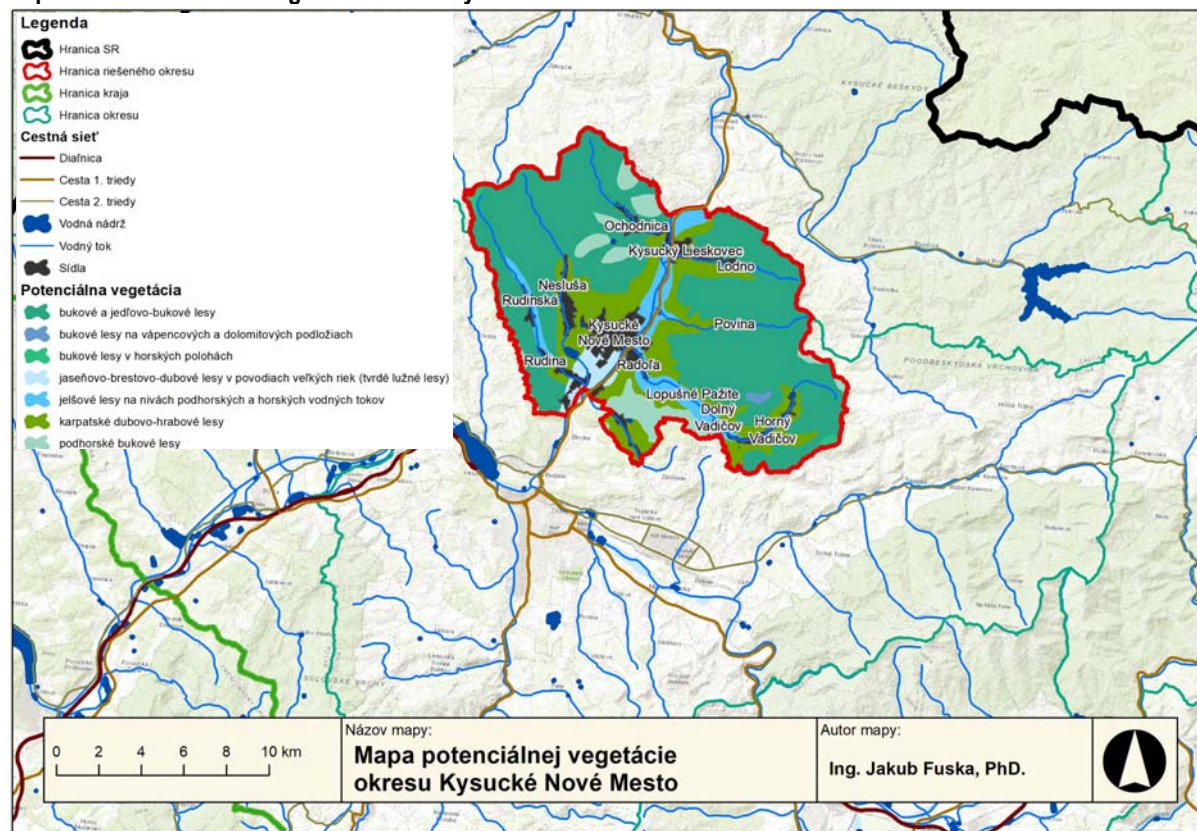
Zdroj: Plesník, P., In: Atlas krajiny SR, 2002

#### 1.2.1.2 Potenciálna prirodzená vegetácia

Okrem reálnej vegetácie, ktorá predstavuje súčasne existujúcu vegetáciu, je dôležité poznať aj potenciálnu prirodzenú vegetáciu, ktorá by sa za daných klimatických, pôdnych a hydrologických pomerov vyvinula na určitom mieste (biotope), keby vplyv ľudskej činnosti ihneď prestal. To znamená, že predstavuje klimaxové štádiá vegetácie na danom mieste (Michalko a kol., 1986). Je dôležité poznať, ktoré jednotky potenciálnej prirodzenej vegetácie by sa v území vyskytovali a ako by boli priestorovo rozložené – jednak z dôvodu možnosti presnejšieho hodnotenia pôvodnosti jednotlivých porastov a druhov, jednak pri návrhoch novej výsadby alebo doplnenia existujúcich porastov – tu by sa mali preferovať pôvodné druhy. Charakteristiku základných mapovacích jednotiek potenciálnej prirodzenej vegetácie uvádzame podľa Maglockého (Atlas krajiny SR, 2002). Na území okresu Kysucké Nové Mesto bolo vyčlenených 7 základných mapovacích jednotiek a výskyt tisa obyčajného (Mapa č. 1.8).



Mapa č. 1.8: Potenciálna vegetácia okresu Kysucké Nové Mesto



- U: Jaseňovo-brestovo-dubové lesy v povodiach veľkých riek (tvrdé lužné lesy)

V spracovávanom území sa táto jednotka vyskytovala v spodnej časti rieky Kysuca, od Kysuckého Nového Mesta po južnú hranicu okresu Kysucké Nové Mesto s okresom Žilina. Do tejto jednotky sú zahrnuté vlhkomilné a čiastočne mezohygrofilné lesy rastúce na aluviálnych naplaveninách pozdĺž vodných tokov alebo v blízkosti prirodzených vodných nádrží. Zväčša sú to spoločenstvá jaseňovo-brestových a dubovo-brestových lesov, patriacich do podzväzu Ulmenion Oberd. 1953. Boli rozšírené, podobne ako vrbovo-topolové lesy, na alúviách väčších riek, avšak viažu sa na vyššie a relatívne suchšie polohy údolných nív (riečne terasy, náplavové kužele a pod.) najmä v nížinách a v teplejších oblastiach pahorkatín do 300 m n. m., kde ich menej ovplyvňujú opakujúce sa povrchové záplavy a kolísajúca hladina podzemnej vody. Tvorba pôdy prebieha na rozdielne starých, ílovitých, hlinitých až piesočnato-štrkovitých sedimentoch. Vyskytujú sa tu pôdy od nevyvinutých nivných a glejových až po hnedozeme, černoze a pod. Zo stromov sa v týchto spoločenstvách uplatňujú najmä tvrdé lužné dreviny jaseň úzkolistý panónsky (*Fraxinus angustifolius subsp. danubialis*), jaseň štíhly (*Fraxinus excelsior*), dub letný (*Quercus robur*), brest hrabolitý (*Ulmus minor*), javor poľný (*Acer campestre*), čremcha strapcovitá (*Padus avium*), medzi ktoré bývajú hojne primiešané aj niektoré dreviny mäkkých lužných lesov, napr. topol biely (*Populus alba*), topol čierny (*Populus nigra*), topol osika (*Populus tremula*), jeľša lepkavá (*Alnus glutinosa*), rozličné druhy vrb a iné. Krovité poschodie je zväčša dobre vyvinuté a vyznačuje sa vysokou pokryvnosťou. Bežnými druhmi bývajú svib krvavý (*Swida sanguinea*), vtáci zob obyčajný (*Ligustrum vulgare*), bršlen európsky (*Euonymus europae*), javor poľný (*Acer campestre*), rôzne druhy hloha (*Crataegus sp.*), lieska obyčajná (*Corylus avellana*), javor tatársky (*Acer tataricum*) a iné. Bylinný podrast je podstatne bohatší a druhovo pestrejší ako vo vrbovo-topolových lesoch. Vyskytujú sa tu kozonoha hostcová (*Aegopodium podagraria*), cesnak medvedí (*Allium ursinum*), veternica iskerníkovitá (*Anemone ranunculoides*), zvonček pňľavolistý (*Campanula trachelium*), krivec žltý (*Gagea lutea*), lipkavec obyčajný (*Galium aparine*), zádušník brečtanovitý (*Glechoma hederacea*), hluchavka škvrnitá (*Lamium maculatum*) a iné.

- Al: Jelšové lesy na nivách podhorských a horských vodných tokov

V spracovávanom území sa táto jednotka vyskytovala hlavne v okolí rieky Kysuca (od Kysuckého Nového Mesta po severnú hranicu okresu), popri Rudinskom a Vadičovskom potoku. Spoločenstvá tejto jednotky boli pokračovaním vrbovo-topolových lužných lesov na alúviách v úzkych údolných nivách na stredných a horných tokoch riek a to zväčša v extrémnejších klimatických podmienkach. Ekologicky sa viažu na alúviá potokov podmäčianých prúdiacou podzemnou vodou alebo ovplyvňované častými povrchovými záplavami. Druhovým zložením a fyziognómiou boli charakteristické ako vysokokmenné jelšové lužné lesy s dominantnou jelšou lepkavou (*Alnus glutinosa*), jelšou sivou (*Alnus incana*), vrbou krehkou (*Salix fragilis*) a vrbou bielou (*Salix alba*). Jaseň štíhly (*Fraxinus excelsior*), brest horský (*Ulmus glabra*) a javor horský (*Acer pseudoplatanus*) sú zväčša iba primiešanými drevinami. V pahorkatinách krovinnú vrstvu tvoria vrba trojtyčinková (*Salix triandra*), vrba purpurová (*Salix purpurea*), vrba košíkarska (*Salix viminalis*), vrba krehká (*Salix fragilis*). Vo vyšších polohách v horskom stupni Centrálnych Karpát a na obvode vnútrokarpatských kotlín na pobreží horských bystrín a potokov s rýchlo tečúcou vodou sa tiahnu úzke, často pretŕhané pásy porastov s vrbou sivou (*Salix eleagnos*) a vrbou purpurovou (*Salix purpurea*). Druhové zloženie bylinného poschodia je pestré, lebo k hygrofilným a subhygrofilným druhom ako záružlie horské (*Caltha laeta*), deväťsil hybridný (*Petasites hybridus*), pichliač zelinový (*Cirsium oleraceum*), škarda močiarna (*Crepis paludosa*) a iné, často prenikajú aj vodou splavené druhy z lesných alebo prameniskových spoločenstiev, ako napríklad kokorík praslenatý (*Polygonatum verticillatum*), prvosenka vyššia (*Primula elatior*) a iné. Významný je tiež podiel nitrofilných a hygrofilných druhov ako kozonoha hostcova (*Aegopodium podagraria*), nezábudka močiarna (*Myosotis palustris*), záružlie močiarné (*Caltha palustris*), hluchavka škvrnitá (*Lamium maculatum*).

- C: Karpatské dubovo-hrabové lesy

Mezofilné zmiešané listnaté lesy zo zväzu Carpinion betuli sú na území Slovenska najrozšírenejšou lesnou klimaticko-zonálnou formáciou v dubovom stupni. Pôvodne zaberali na Slovensku súvislé rozsiahle plochy najmä v pahorkatinách a vrchovinách až do výšky priemerne 600 m n. m. V okrese Kysucké Nové Mesto sa vyskytujú v najnižšie položených častiach okresu. V stromovom poschodí prevládajú dub zimný (*Quercus petraea*) a hrab obyčajný (*Carpinus betulus*), často sú zastúpené aj javor poľný (*Acer campestre*), lipa malolistá (*Tilia cordata*), lipa veľkolistá (*Tilia platyphyllos*) a čerešňa vtáčia (*Cerasus avium*), z krov zemolez obyčajný (*Lonicera xylosteum*), svib krvavý (*Swida sanguinea*), lieska obyčajná (*Corylus avellana*), zob vtáči (*Ligustrum vulgare*), hloh jednosemenný (*Crataegus monogyna*), hloh obyčajný (*Crataegus laevigata*). V bylennom poschodí sú významné ostrica chlpatá (*Carex pilosa*), reznačka hájna (*Dactylis polygama*), lipkavec Schultesov (*Galium schultesii*), taxóny z okruhu iskerník zlatožltý (*Ranunculus auricomus* agg), hviezdica veľkokvetá (*Stellaria holostea*).

- Fs: Podhorské bukové lesy

Mezotrofné lesné spoločenstvá s prevahou buka lesného (*Fagus sylvatica*) v nižších polohách, prevažne na nevápencovom podloží. V stromovom poschodí sú primiešané hrab obyčajný (*Carpinus betulus*), čerešňa vtáčia (*Cerasus avium*), lipa malolistá (*Tilia cordata*), smrek obyčajný (*Picea abies*), smrekovec opadavý (*Larix decidua*). Krovinný podrast vytvárajú druhy stromového poschodia v podobe mladých jedincov a pristupuje javor poľný (*Acer campestre*), lieska obyčajná (*Corylus avellana*) a vtáči zob (*Ligustrum vulgare*). Bylinné poschodie vytvárajú druhy bažanka trváca (*Mercurialis perennis*), čarovník alpský (*Circaea alpina*), čistec lesný (*Stachys sylvatica*), na vlhkých miestach pristupuje deväťsil biely (*Petasites albus*). Z ďalších druhov sa tu nachádza fialka lesná (*Viola reichenbachiana*), hniezdovka hlístová (*Neottia nidus – avis*), hluchavník žltý (*Galeobdolon luteum*), hrachor jamý (*Lathyrus vernus*), hviezdica veľkokvetá (*Stellaria holostea*), hviezdnotec čemerícový (*Hacquetia epipactis*), chochlačka dutá (*Corydalis cava*), chrastavec roľný (*Knautia arvensis*), jahoda obyčajná (*Fragaria vesca*), lipkavec marinkový (*Galium odoratum*) a iné. Malé plôšky sa vyskytovali v okolí Ochodnice.

- F: Bukové a jedľovo-bukové lesy

Mapová jednotka zahŕňa mezotrofné spoločenstvá s výraznou prevahou buka, rozšírené v nižších polohách prevažne s pôdami vlhkostne kolísavými. Z pôd prevládajú trojfázové kambizeme. Floristicky, ekotopicky aj syntaxonomicky možno túto jednotku v našich Karpatoch porovnávať na úrovni samostatného podzväzu. V okrese pokrývala jednotka rozsiahle plochy a patrila k najrozšírenejším. Prímesou buka lesného (*Fagus sylvatica*) bývajú javor horský (*Acer pseudoplatanus*), javor mliečny (*Acer platanoides*), brest horský (*Ulmus glabra*), lipa malolistá (*Tilia cordata*) i smrek obyčajný (*Picea abies*). Krovinné poschodie nebýva nápadne vyvinuté, najčastejšie sa vyskytuje baza čierna (*Sambucus nigra*), bršlen európsky (*Euonymus europaeus*),

zemle z obyčajný (*Lonicera xylosteum*). Základné floristické zloženie podhorských bučín nie je celkom jednotné vzhľadom na rozdielnosť geologického podložia a rozpad jednotlivých hornín, chemizmus a tým aj štruktúru pôd. Vo všetkých spoločenstvách je pravidelne prítomný lipkavec marinkový (*Galium odoratum*), ďalej sa vyskytujú hluchavník žltý (*Galeobdolon luteum*), veronika horská (*Veronica montana*), veternica hájna (*Anemone nemorosa*), vranovec štvorlístý (*Paris quadrifolia*), fialka lesná (*Viola reichenbachiana*), hluchavník žltý (*Galeobdolon luteum*), ľalia zlatohlavá (*Lilium martagon*), marinka voňavá (*Galium odoratum*), papradka samičia (*Athyrium filix-femina*), papraď samičia (*Dryopteris filix-mas*), samorastlík klasnatý (*Actaea spicata*), srnovník purpurový (*Prenanthes purpurea*), vranovec štvorlístý (*Paris quadrifolia*), zubačka cibuľkonosná (*Dentaria bulbifera*), zubačka žliazkatá (*Dentaria glandulosa*) a iné.

- Fc: Bukové lesy na vápencových a dolomitových podložiach

Mapová jednotka zahŕňa bukové a zmiešané lesy na rendzínach rozšírené na strmých skalných vápencových a dolomitových svahoch v podhorskom a nižšom horskom stupni. V nižších polohách sa vyskytujú viac na chladnejších expozíciách. Vyskytovali sa v južnej časti okresu. Zloženie fytocenóz vápencových bučín je veľmi nevyrovnané. Z drevín dominuje buk, skeletnaté a sutinové pôdy podporujú existenciu sutinových drevín: lipy (*Tilia*), javor (*Acer*), čerešňa vtáčia (*Cerasus avium*), jarabina (*Sorbus*), z krovín muchovník (*Amelanchier*), mahalebka (*Cerasus mahaleb*), nezriedkavý je aj výskyt tisu obyčajného (*Taxus baccata*). Z bylín nachádzame napr. čučoriedku (*Vaccinium myrtillus*), brusnicu obyčajnú (*Vaccinium vitis-idaea*), konvalinku voňavú (*Convallaria majalis*), ľaliu zlatohlavú (*Lilium martagon*), kruštík rožkatý (*Epipactis muelleri*), lazerník širokolistý (*Laserpitium latifolium*), orlíček obyčajný (*Aquilegia vulgaris*), ostrevka vápnomilná (*Sesleria albicans*), ostrica biela (*Carex alba*), plamienok alpínsky (*Clematis alpina*), prilbovka biela (*Cephalanthera damasonium*), prilbovka červená (*Cephalanthera rubra*), smlz pestrý (*Calamagrostis varia*) a i.

- FI: Bukové lesy v horských oblastiach

Mapová jednotka zahŕňa klimaxové eutrofné bukové a zmiešané jedľovo-bukové lesy na hornej hranici podhorského stupňa a v horskom stupni na všetkých geologických podložiach, s výbornými hlbokými štruktúrnymi, intenzívne prehumóznymi, trvalo čerstvými pôdami a s bohatým, obyčajne viacvrstvovým bylinným podrastom. V okrese Kysucké Nové Mesto sa vyskytovali v severozápadnej časti. V stromovom poschodí výrazne prevláda buk lesný (*Fagus sylvatica*), ktorý je v nich blízko svojho ekologického optima. Pri väčšej vlhkosti a dostatku tepla na stanovišti je jeho rovnocennou drevinou jedľa biela (*Abies alba*), na dolnej hranici výskytu jednotky býva sporadicky prítomný dub zimný (*Quercus petraea*), zriedkavo aj hrab obyčajný (*Carpinus betulus*), stálou prímiesou bývajú javor horský (*Acer pseudoplatanus*), javor mliečny (*Acer platanoides*), brest horský (*Ulmus glabra*), jaseň šťihly (*Fraxinus excelsior*), lipa malolistá (*Tilia cordata*) a zriedkavo a pomerne vzácne aj smrek obyčajný (*Picea abies*). Krovinné poschodie nebýva v kvetnatých bučinách nápadne vyvinuté, z krovinných drevín sa v ňom vyskytujú najmä baza čierna (*Sambucus nigra*), baza červená (*Sambucus racemosa*), bršlen európsky (*Euonymus europaea*), zemle z obyčajný (*Lonicera xylosteum*) a egreš obyčajný (*Crossularia uva-crispa*). V bylennom poschodí, ktoré sa vyznačuje vysokou pokryvnosťou, dominujú najmä druhy humikolné, nitrátofilné, nižšieho vzrastu, ale aj vyššie byliny, takže poschodie býva obyčajne dvojrstvové. Dominantnými druhmi sú lipkavec marinkový (*Galium odoratum*), hluchavník žltý (*Galeobdolon luteum*), pakost smradľavý (*Geranium robertianum*), kyslička obyčajná (*Oxalis acetosella*), ostružina ožinová (*Rubus caesius*), zubačka cibuľkonosná (*Dentaria bulbifera*), na skeletnatejších pôdach aj bažanka trvác (*Mercurialis perennis*), na ťažších a vlhkejších pôdach netýkavka nedotklivá (*Impatiens noli-tangere*). Z vyšších bylín sú spravidla zastúpené starček Jakubov (*Senecio jacobaea*), kostrava obrovská (*Festuca gigantea*), kostrava horská (*Festuca drymeja*). Vo vyšších nadmorských výškach takmer vždy pristupuje výrazne poschodie papraďorastov, napr. papradka samičia (*Athyrium filix-femina*), papraď samičia (*Dryopteris filix-mas*), na suťovitejších svahoch aj papraďovec laločnatý (*Polystichum aculeatum*).

### 1.2.1.3 Reálna vegetácia

Reálnu vegetáciu okresu Kysucké Nové Mesto odzrkadľuje jej využívanie krajiny človekom, ktoré bolo do značnej miery podmienené prírodnými danosťami, najmä charakterom reliéfu a klimatickými podmienkami.

Pôvodná prirodzená štruktúra lesov okresu bola v minulosti viac-menej narušená. Lesné spoločenstvá okresu Kysucké Nové Mesto sú vďaka nesprávnemu hospodáreniu z veľkej časti tvorené nestabilnými smrekovými monokultúrami, ktoré sú prirodzene napádané podkôrnym hmyzom a vo veľkej miere odlesňované, čo so sebou



prináša devastáciu krajiny, eróziu, zmenu klímy, ovplyvnenie kolobehu vody, čo vedie zo širšieho aspektu až k strate vody v krajine. Pôvodne v lesnom zložení prevládali buk lesný (*Fagus sylvatica*) a jedľa biela (*Abies alba*), v najvyšších partiách sa smrek obyčajný (*Picea abies*) vyskytuje prirodzene, aj s jarabinou vtáčiou (*Sorbus aucuparia*). V južnej časti okresu na južne orientovaných svahoch sa vyskytujú hrab obyčajný (*Carpinus betulus*) s ojedinelým výskytom duba zimného (*Quercus petraea*). Na sutinách sa z malej časti zachovali porasty s javorom horským (*Acer pseudoplatanus*), brestom horským (*Ulmus glabra*) a s lipou (*Tilia sp.*). Na lesné poloprirodzené i prirodzené spoločenstvá s ekotónmi sa viažu druhy ako napr. veternica hájna (*Anemone nemorosa*), zubačka žliazkatá (*Dentaria glandulosa*), kopytník európsky (*Asarum europaeum*), zubovník šupinatý (*Lathraea squamaria*), lykovec jedovatý (*Daphne mezereum*), udatník lesný (*Aruncus vulgaris*), snežienka jarná (*Galanthus nivalis*), vranovec štvorlistý (*Paris quadrifolia*), slezinovka striedavolistá (*Chrysosplenium alternifolium*), brusnica čučoriedková (*Vaccinium myrtillus*), kyslička obyčajná (*Oxalis acetosella*), papraďovec laločnatý (*Polystichum aculeatum*), ostružina (*Rubus sp.*), starček vajcovitolistý (*Senecio ovatus*), papraď samčia (*Dryopteris filix-mas*), mliečnik mandľolistý (*Tithymalus amygdaloides*), samorastlík klasnatý (*Actaea spicata*), peračina dúbravová (*Gymnocarpium dryopteris*), zubačka deväťlistá (*Dentaria enneaphyllos*), bažanka trvaca (*Mercurialis perennis*), lipkavec marinkový (*Galium odoratum*), lieska obyčajná (*Corylus avellana*), hluchavka škvrnitá (*Lamium maculatum*), pakost smradľavý (*Geranium robertianum*), sladič obyčajný (*Polypodium vulgare*), prhlava dvojdomá (*Urtica dioica*), jarabina vtáčia (*Sorbus aucuparia*), tŕňovka dvojlistá (*Maianthemum bifolium*), chochlačka dutá (*Corydalis cava*), chochlačka plná (*Corydalis solida*), veterník žltuškovitý (*Isopyrum thalictroides*), prvosenka vyššia (*Primula elatior*), jahoda obyčajná (*Fragaria vesca*).

Toky sú lemované brehovými porastmi v podhorských až horských polohách, s prevládajúcou jelšou sivou (*Alnus incana*), vrba krehká (*Salix fragilis*) a vrba rakytová (*Salix caprea*), vtrúsene s jaseňom štíhlým (*Fraxinus excelsior*) a javorom horským (*Acer pseudoplatanus*). Vzhľadom na dobrú dostupnosť väčšiny lesných porastov bola v minulosti ich veľká časť, prevažne v pahorkatinnom stupni a v nivách väčších tokov odstránená za účelom získania poľnohospodárskej pôdy. Ďalšia časť porastov v horskom stupni alebo odľahlejších častiach územia bola intenzívne využívaná na získavanie dreva a iných lesných produktov. Iba malá časť zle prístupných a málo produktívnych stanovišť ostala bez intenzívneho ľudského využívania (prípadná pastva hospodárskych zvierat a pod.).

Významným prvkom v krajine je nelesná drevinná vegetácia. Vyskytuje sa vo forme plošnej súvislej, rozptýlenej alebo líniovej nelesnej drevinnej vegetácie (NDV). Mezofilná líniová NDV vznikla často spontánne na okrajoch ciest, polí, lúk, pasienkov, na medziach, stržiach, terénnych zlomoch, výmoľoch, iba zriedka vznikla výsadbou, a to hlavne ovocných drevín, alejí a pod. V krajine sa NDV viaže na historické krajinné štruktúry, na historické úvozy ciest, na cenné fragmenty mikroštruktúr poličok a lúk. Rozptýlená i skupinová mezofilná vegetácia sa vyskytuje v krajine na menej intenzívne využívaných lúkach a pasienkoch, prípadne dlhšie nekosených lúkach a iných opustených plochách, ktoré sa môžu nachádzať v rôznom štádiu sukcesie. Plošná súvislá NDV charakterizovaná porastom so zápojom sa spontánne vyvinula na rôznych nevyužívaných plochách, prípadne extenzívne využívaných pasienkoch na strmších svahoch, často ide o rôzne sukcesné štádiá, ktoré postupne smerujú k lesu. Z krovín ju tvoria trnka obyčajná (*Prunus spinosa*), hloh obyčajný (*Crataegus laevigata*), ruža šípová (*Rosa canina*), lieska obyčajná (*Corylus avellana*), baza čierna (*Sambucus nigra*), zob vtačí (*Ligustrum vulgare*). Z drevín javor poľný (*Acer campestre*), topol osikový (*Populus tremula*), breza previsnutá (*Betula pendula*). Hydrofilná líniová NDV sprevádza vodné toky vo forme brehových a sprievodných porastov. Vodné toky spolu s brehovými porastmi tvoria významný prvok v krajine. Brehová vegetácia lemuje všetky toky v okrese, i keď nie všade v zodpovedajúcej šírke aj štruktúre a po celej ich dĺžke. Je významným ekostabilizačným prvkom v krajine, nezastupiteľnú funkciu plní najmä v poľnohospodársky intenzívne využívaných krajine. Zvyšuje heterogenitu krajiny, je dôležitá z krajinárskeho hľadiska. Tvoria ju hlavne jelša lepkavá (*Alnus glutinosa*), vrby biela, rakytová a krehká (*Salix alba*, *Salix caprea*, *Salix fragilis*).

Trvalé trávne porasty sú reprezentované lúkami a pasienkami v kotlinovej časti, v podhorskom prostredí a na najvyšších lokalitách aj v horskom prostredí. Na vlhších pôdach rastie produkčne výkonné lúčne spoločenstvo dominujúceho ovsíku vyvýšeného (*Arrhenatherum elatius*), pasienkové spoločenstvo tomky voňavej (*Anthoxanthum odoratum*) a psinčeka tenučkého (*Agrostis capillaris*), predovšetkým na nevápenatom podloží je časté spoločenstvo psice tuhej (*Nardus stricta*). Okrem spomenutých porastotvorných tráv na miestach nenarušených nevhodnými agrotechnickými zásahmi rastú ďalej v biotopoch podhorských kosných lúk traslica prostredná (*Briza media*), reznáčka laločnatá (*Dactylis glomerata*), kostrava červená (*Festuca rubra*), lipnica lúčna (*Poa pratensis*), trojšet žltkastý (*Trisetum flavescens*), tomka voňavá (*Anthoxanthum odoratum*), na vlhších stanovištiach medúnok vlnatý (*Holcus lanatus*) a iné. Z bylín tu nájdeme púpava lekárska (*Taraxacum officinale*), očianka Rostova (*Euphrasia rostkoviana*), margaréta biela (*Leucanthemum vulgare*), nátržník vzpriamený

(*Potentilla erecta*) zvonček konáristý (*Campanula patula*), rasca lúčna (*Carum carvi*), lipkavec mäkký (*Gallium mollugo*), boľševník borščový (*Heracleum sphondylium*), nevädzovec (*Jacea phrygia* agg), chrastavec roľný (*Knautia arvensis*), púpavec srstnatý (*Leontodon hispidus*), skorocel kopijovitý (*Plantago lanceolata*), iskerník prudký (*Ranunculus acris*), štrkáč menší (*Rhinanthus minor*), ďatelina lúčna (*Trifolium pratense*), na vlhších stanovištiach jesienka obyčajná (*Colchicum autumnale*), kukučka lúčna (*Lychnis flos-cuculi*) a iné. Na extenzívne prepásaných pasienkoch sa vyskytujú druhy psinček tenučký (*Agrostis capillaris*), sedmokráska obyčajná (*Bellis perennis*), ostrica srstnatá (*Carex hirta*), hrebienka obyčajná (*Cynosurus cristatus*), kostrava lúčna (*Festuca pratensis*), kostrava červená (*Festuca rubra*), päťprstnica obyčajná (*Gymnadenia conopsea*), lipnica pospolitá (*Poa trivialis*), iskerník prudký (*Ranunculus acris*), ďatelina plazivá (*Trifolium repens*), alchemilka (*Alchemilla* sp.), tomka voňavá (*Anthoxanthum odoratum*), traslica prostredná (*Briza media*), zvonček konáristý (*Campanula patula*), ostrica bledá (*Carex pallescens*), krasovlas bezbyľový (*Carlina acaulis*), križavka jarná (*Cruciata glabra*), vstavačovec bazový (*Dactylorhiza sambucina*), očianka Rostkovova (*Euphrasia rostkoviana*), ľubovník škvrnitý (*Hypericum maculatum*), púpavec srstnatý (*Leontodon hispidus*), ľan prečisťujúci (*Linum catharticum*), bedrovník lomikameňový (*Pimpinella saxifraga*), horčinka obyčajná (*Polygala vulgaris*), prvosenka vyššia (*Primula elatior*), mliečnik chvojkový (*Tithymalus cyparissias*), fialka psia (*Viola canina*), nátržník vzpriamený (*Potentilla erecta*), zvonček hrubokoreňový (*Campanula serrata*), psica tuhá (*Nardus stricta*), nátržník zlatý (*Potentilla aurea*). Vo vyšších polohách sa nachádzajú horské psicové porasty s výskytom druhov metľuška krivoľaká (*Avenella flexuosa*), psica tuhá (*Nardus stricta*), plešivec dvojdomý (*Antennaria dioica*), ostrica zajačia (*Carex ovalis*), križiavka jarná (*Cruciata glabra*), kostrava červená (*Festuca rubra*), plesnivček lesný (*Omalotheca sylvatica*) a veronika lekárska (*Veronica officinalis*). Veľmi vlhké až zamokrené nelesné stanovišťa pokrývajú spoločenstvá vysokých ostríc s výskytom druhov záružlie močiarna (*Caltha palustris*), ostrica štihla (*Carex acuta*), ostrica obľastá (*Carex diandra*), ostrica (*Carex flava* agg), ostrica čierna (*Carex nigra*), ostrica prosová (*Carex panicea*), vrbovka močiarna (*Epilobium palustre*), praslička riečna (*Equisetum fluviatile*), páperník úzkolistý (*Eriophorum angustifolium*) a lipkavec močiarny (*Galium plaustris*) s významným zastúpením machorastov, ktoré plnia dôležitú úlohu pri regulácii vodného režimu krajiny. Sú miestom výskytu väčšieho počtu chránených a ohrozených druhov rastlín, napríklad tučnice obyčajnej (*Pinguicula vulgaris*), kruštika močiarného (*Epipactis palustris*), vstavačovca Fuchsovoho (*Dactylorhiza fuchsii*) a vstavačovca májového (*Dactylorhiza majalis*).

K nesmierne cenným, najohrozenejším a zároveň ustupujúcim spoločenstvám patrí vegetácia rašelinisk, pramenísk a podmäčianých horských nív. Mokrade v území sa vyskytujú mozaikovité so spoločenstvami lúk a pasienkov, sú významným ekostabilizačným prvkom v krajine, ich zachovanie má významný vplyv na kolobeh vody a zachovanie biodiverzity, sú veľmi zraniteľné a v súčasnosti likvidované odvodňovaním alebo ovplyvnené sukcesiou, vplyvom absencie kosenia (extenzívnej pastvy). V okrese Kysucké Nové Mesto sa nachádzajú typické prechodné rašeliniská s dobre vyvinutou etážou machov, ktoré vytvárajú prechod medzi slatinami a vrchoviskami. Vyskytujú sa tu druhy, ako napr. psinček psi (*Agrostis canina*), ostrica sivastá (*Carex canescens*), ostrica ježatá (*Carex echinata*), ostrica čierna (*Carex nigra*), vrbovka močiarna (*Epilobium palustre*), páperník úzkolistý (*Eriophorum angustifolium*), iskerník plamenný (*Ranunculus flammula*), fialka močiarna (*Viola palustris*), ostrica obľastá (*Carex diandra*), ostrica zobáčikátá (*Carex rostrata*), vachta trojlístá (*Menyanthes trifoliata*), všivec močiarny (*Pedicularis palustris*), záružlie močiarna (*Caltha palustris*), ostrica prosová (*Carex panicea*), praslička riečna (*Equisetum fluviatile*). Veľmi cenné spoločenstvá tvoria slatiny s vysokým obsahom báz, ktoré reprezentujú druhy, ako napr. škripinka stlačená (*Blysmus compressus*), ostrica žltá (*Carex flava*), vstavačovec strmolistý (*Dactylorhiza incarnata*), vstavačovec laponský (*Dactylorhiza lapponica*), vstavačovec májový (*Dactylorhiza majalis*), bahnička málokvetá (*Eleocharis quinqueflora*), kruštík močiarny (*Epipactis palustris*), ľadenec barinný (*Lotus uliginosus*), páperník úzkolistý (*Eriophorum angustifolium*), bielokvet močiarny (*Parnassia palustris*), všivec močiarny (*Pedicularis palustris*), tučnica obyčajná (*Pinguicula vulgaris*), barička močiarna (*Triglochin palustre*), valeriána celistvolistá (*Valeriana simplicifolia*). Cennými sú fragmenty spoločenstiev penovcových pramenísk s druhmi, ako napr. škripinka stlačená (*Blysmus compressus*), žerušnica horká (*Cardamine amara*), slezinovka striedavolistá (*Chrysosplenium alternifolium*), kruštík močiarny (*Epipactis palustris*), konopáč obyčajný (*Eupatorium cannabinum*), bielokvet močiarny (*Parnassia palustris*). Na prameniskách na nevápencových horninách sa vyvinuli spoločenstvá s druhmi, ako napr. záružlie močiarna (*Caltha palustris*), žerušnica horská (*Cardamine amara*), ostrica oddialená (*Carex remota*), slezinovka striedavolistá (*Chrysosplenium alternifolium*), škarda močiarna (*Crepis paludosa*), nezábudka (*Myosotis scorpioides* agg.), deväťsil biely (*Petasites albus*), veronika potočná (*Veronica beccabunga*). Hranica súvislého rozšírenia škripíka štetinatého (*Isolepis setacea*) prechádza Českou republikou. Niekoľko lokalít je z Kysúc a Oravy, vzácne ho nájdeme na Záhorí, ojedinele v Bielych Karpatoch a strednom Považí. Osídľuje periodicky zaplavované miesta, pre svoj nízky vzrast je často prehliadaný, čo môže byť aj príčinou jeho zaradenia medzi kriticky ohrozené druhy.

Z karpatských endemitov a druhov európskeho významu je to napr. výskyt zvončeka hrubokoreňového (*Campanula serrata*), ktorý obľubuje pasienky a trávnaté hole. V prírodnej rezervácii Ladonhora je zaujímavý výskyt druhu jazyk jelení (*Phyllitis scolopendrium*). Neďaleko obce Snežnica bol zaznamenaný opätovný výskyt kriticky ohrozeného druhu z čeľade vstavačovité – pokrut jesenný (*Spiranthes spiralis*). Napriek viacerým pokusom potvrdiť výskyt druhu na Kysuciach sa to podarilo až po 43 rokoch v roku 2010 (Dítě, D., Vlčko, J., Jasík, M., Kolník, M. & Janoviak, J, 2011). Dôležitý je aj výskyt endemických a subendemických druhov: zubačka žľaznatá (*Dentaria glandulosa*) v bukových lesoch a valerjány celistvolistej (*Valeriana simplicifolia*) na slatinných lúkach a bázických prameniskách.

Osobitný charakter má synantropná vegetácia v sídlach i mimo sídel na ruderálnych stanovištiach. Z pohľadu územného systému ekologickej stability je najdôležitejšie poznať rozšírenie a dynamiku rýchlo sa šíriacich nepôvodných druhov rastlín, najmä charakteru invázných neofytov. Ich nekontrolované šírenie neobišlo ani okres Kysucké Nové Mesto, avšak je menšie ako v teplejších oblastiach. Invázne druhy sa šíria najmä popri líniových koridoroch, najčastejšie pri železničiach, cestných komunikáciách, riekach a podobne. Invázny potenciál a ich šírenie do prirodzených biotopov zvyšuje nedostatočné obhospodarovanie krajiny a jej narušenie. V sledovanom území je to netýkavka malokvetá (*Impatiens parviflora*) – lesné porasty, často pri lesných cestách, netýkavka žľazkatá (*Impatiens glandulifera*) – pri tokoch, zlatobyľ kanadská (*Solidago canadensis*) a zlatobyľ obrovská (*Solidago gigantea*) – zruderalizované miesta, ale vstupuje aj do neobhospodarovaných travinných porastov, pohánkovec japonský (*Fallopia japonica*) a pohánkovec český (*Fallopia xbohemica*) – pri tokoch.

Prvky bez vegetácie sú reprezentované v území prirodzenými skalnými masívmi a skalnými útvarmi, odkryvmi, areálmi ťažby a devastovanými plochami z priemyselnej výroby. Vegetáciu tečúcich a stojatých vôd zastupujú v krajine vodné toky (z významnejších rieka Kysuca a Neslušský rybník).

Ohrozenia, ktoré môžu mať rozhodujúci vplyv na ďalší vývoj a stav biotopov možno rozdeliť do dvoch skupín:

- Prírodné – vyplývajúce z dynamických javov prebiehajúcich v prírode bez pričinenia človeka. Častým poškodením lesných porastov sú škody spôsobené abiotickými faktormi (vietor, sneh, námraza a sucho) a poľnou zverou, ktorá poškodzuje predovšetkým mladé lesné porasty. Nelesné spoločenstvá sú v súčasnosti ohrozené hlavne ich opustením, kde lúky a pastviny postupne zarastajú drevinami, vracajú sa lesné porasty.
- Antropické – vyplývajúce z aktivít človeka. Ukazovateľom poškodenia vegetácie na lesnom pôdnom fonde je ťažba vykonávaná mimo predpisu ťažieb v lesnom hospodárskom pláne. Jedná sa o náhodnú ťažbu vykonávanú z dôvodu poškodenia porastov, biotickými činiteľmi (hmyz, hniloby, tracheomykozy, sypavky, huby a choroby drevín) a tiež imisie. Ako najzávažnejšie sa ukazujú niektoré lesohospodárske aktivity ako umelé zalesňovanie lúk a pastvín miestne nepôvodným smrekom alebo smrekovcom. Na malých plochách boli miestne nepôvodné druhy drevín použité aj pri obnove lesa. Významné sú tiež aktivity aktívnej rekreácie, predovšetkým budovanie chatových osád, lyžiarskych stredísk, ale aj turistika, cykloturistika alebo dokonca motokros.

## 1.2.2 Živočíšstvo

### Zoogeografické členenie

Územie okresu Kysucké Nové Mesto sa podľa zoogeografického členenia terestrického biocyklu nachádza v podkarpatskom úseku provincie listnatých lesov (Jedlička & Kalivodová 2002a, b). V limnickom biocykle sa nachádza v stredoslovenskej časti podunajského okresu pontokaspickej provincie (Hensel 2002, Hensel & Krno 2002).

V rámci regionalizácie území európskeho významu (v rámci koherentnej sústavy chránených území Natura 2000) patrí celé územie okresu Kysucké Nové mesto do alpinskeho bioregiónu.

Okres, rozkladajúci sa na ploche 174 km<sup>2</sup>, na severe stredného Slovenska, dosahuje vertikálny gradient vyše 660 m. Jeho najnižší bod sa nachádza pri obci Rudinka (335 m n. m.) a najvyšším je Ladonhora (999 m n. m.) v Kysuckej vrchovine. Do okresu zasahujú Javorníky a Kysucká vrchovina. Preteká ním rieka Kysuca.

Poloha a značná členitosť tohto územia podmienili tiež bohatstvo a rozmanitosť (heterogenitu) jeho živočíšstva, ktorého charakter i súčasné zloženie predstavujú výsledok pôsobenia mnohých ekologických činiteľov, vrátane historického vývoja územia a pôsobenia človeka. V okrese sa nachádza 14 obcí, z toho jedno mesto.



### Hlavné biotopy okresu z hľadiska živočíšstva

Prevažnú časť územia okresu Kysucké Nové Mesto pokrývali v minulosti lesy. Ich vrcholný rozmach nastal počas klimatického optima, po ktorom došlo k miernej, čiastočne antropicky podmienenej degradácii lesov v mladšom holocéne a v historickej dobe. Vývoj bioty v holocéne preto charakterizujú tri fázy (podľa Ložeka, 2007):

- postupná zmena od počiatočného bezlesia k polootevoreným lesom s teplými voľnými enklávami v staršom holocéne,
- klimatické optimum, počas ktorého došlo k rozmachu zapojeného lesa na všetkých vhodných plochách (ten vystupoval podstatne vyššie ako v súčasnosti, najmenej do výšky 1 500 m),
- mierne ochudobnenie lesných biocenóz, spojené so znížením hornej hranice lesa v mladšom holocéne, na ktorom sa podieľal človek pastier už od mladšieho praveku a najmä počas valašskej kolonizácie.

Činnosťou človeka došlo k odlesneniu časti okresu a niektoré typy krajiny boli pozmenené. Tieto zmeny sa odrazili aj na súčasnom zložení živočíšstva tohto územia. Okrem zmien krajinej štruktúry ho ovplyvňoval tiež lov živočíchov, ktorý v území prebieha od jeho osídlenia človekom.

Súčasná pestrá, druhovo bohatá a rôznorodá fauna (súhrn živočíchov vyskytujúcich sa na danom území) okresu Kysucké Nové Mesto, vzhľadom na jeho polohu, odráža charakter danej rôznorodej, mozaikovo štruktúrovanej krajiny a jej biotopov, v ktorej sa striedajú plošne, tvarovo i druhovo rôznorodé listnaté, zmiešané a ihličnaté lesy (s prirodzeným i zmeneným drevinovým zložením) a ich fragmenty s trvalými trávnyimi porastami rôzneho charakteru (najmä lúkami a pasienkami) s rozptýlenými skupinami i solitérmi drevín, spestrené vodnými tokmi a plochami a ich brehovými štruktúrami. Biotopmi sú tiež ľudské sídla (urbánne a suburbánne biotopy), vrátane parkov a záhrad, spojené sieťou komunikácií, vytvárajúcich bariéry. Ostrovčekovite sa uplatňujú tiež živočíšne spoločenstvá azonálnych lokalít skalných stien, brál a sutín, resp. prírodných, či umelo vytvorených podzemných priestorov. Okrem toho jestvujú aj v tomto priestore prechodné, resp. hraničné zóny medzi dvoma alebo viacerými ekologickými systémami – ekotóny, ktoré sa spravidla prekrývajú a vytvárajú bohaté spoločenstvá živočíchov. Tie je potrebné (vzhľadom na ich mobilitu a u mnohých druhov aj veľké nároky na priestor) vnímať a hodnotiť v kontexte širšieho začlenenia predmetného územia.

V území sa vyskytujú najmä chladno- a vlhkomilné horské prvky. Pre niektoré druhy predstavuje toto územie zároveň severnú, resp. južnú hranicu ich súčasného rozšírenia na Slovensku, prípadne v Európe.

Pomerne vysoký stupeň druhovej diverzity živočíchov daného územia priamo súvisí so zachovanou heterogenitou jednotlivých stanovišť a biotopov. V sídlach dochádza k synantropizácii niektorých druhov, resp. skupín živočíchov, ktoré pôvodne obývali prírodné biotopy a do územia prenikajú tiež niektoré nepôvodné a invázne druhy.

Každoročne narastajú prípady usmrtení živočíchov po kolíziách s dopravnými prostriedkami na pozemných komunikáciách (cesty, železnice).

- Zoocenózy lesov

Živočíšstvo lesov je ovplyvnené vertikálnou členitosťou a počet druhov bezstavovcov aj stavovcov klesá na jednotku plochy s nadmorskou výškou.

Najpočetnejšie v lesoch sú **bezstavovce (Evertebrata)**, predstavujúce druhovo bohatú, pestrú i rôznorodú skupinu živočíchov. Zástupcovia viacerých početných skupín, napr. máloštetinavcov (Oligochaeta), pavúkocov (Arachnoidea), stonôžok (Chilopoda) či mnohonôžok (Diplopoda), spravidla unikajú ľudskej pozornosti, ale ich význam pre fungovanie ekosystému lesa je obrovský.

Na „mŕtve drevo“ (rozkladajúce sa drevo odumretých stromov a drevnatých rastlín alebo ich častí), predstavujúce jedinečný, dynamický systém s neustále sa meniacimi vlastnosťami (ktorý je jedným z charakteristických znakov pralesov a pralesových zvyškov, napr. Steny) je naviazané mnoho saproxylických druhov obrúčkavcov (Annelida), článkonožcov (Arthropoda), mäkkýšov (Mollusca), chrobákov (Coleoptera), a ďalších skupín bezstavovcov i viaceré druhy stavovcov.

**Dážďovky** (Lumbricina), napr. dážďovka zemná (*Lumbricus terrestris*), žijú predovšetkým vo vrchnej časti pôdy, ktorú svojou aktivitou prepracúvajú, prevzdušňujú, vytvárajú stabilné organicko-minerálne pôdne koloidy a majú zásadný humusovú formu. Na les sú naviazané mnohé druhy **mäkkýšov** (Mollusca). Zo slimákov bez ulity sú to napr. slizovec hnedý (*Arion fuscus*), slizniak karpatský (*Bielzia coeruleans*), ktorý je karpatským endemitom, resp. slizniaky z rodu *Deroceras*.

Lesy vytvárajú vhodné prostredie pre mnohé **chrobáky** (Coleoptera). Horské lesy s relatívne zachovanými pralesovitými spoločenstvami sú biotopom pre viaceré bystrušky, napríklad bystrušku potočnú (*Carabus variolosus*), bystrušku zlatú (*C. auronitens*), bystrušku nepravideľnú (*C. irregularis*). Okrem nich sa v lesoch



vyskytujú tiež plocháč červený (*Cucujus haematodes*), fuzáč alpský (*Rosalia alpina*), fuzáč bukový (*Cerambyx scopoli*) či endemický fuzáč karpatský (*Pseudogaurotina excellens*), vyvíjajúci sa na hostiteľskej rastline zemolez čierny (*Lonicera nigra*). Z **motýľov** (Lepidoptera) sú to napr. okáň bukový (*Agria tau*), piadivka buková (*Operoptera fagata*), piadivka zimozeleňová (*Melanthia procellata*) a mnoho ďalších druhov.

V lesoch okresu žije viacero druhov **obojživelníkov** (Lissamphibia). Z mlokov sú to predovšetkým mlok vrchovský (*Ichtyosaura alpestris* = staršie vedecké mená *Mesotriton alpestris*, resp. *Triturus alpestris*) a salamandra škvrnitá (*Salamandra salamandra*). Zo žiab sú v lesoch najrozšírenejšie a najpočetnejšie druhy so širokou ekologickou valenciou, najmä skokan hnedý (*Rana temporaria*), ale aj kunka žltobruchá (*Bombina variegata*), využívajúce na reprodukciu aj nevelké periodické mláky, a ropucha bradavičnatá (*Bufo bufo*).

Z **plazov** (Reptilia) sa v lesoch okresu vyskytuje slepúch východný (*Anguis colchica*). Donedávna sa na našom území uvádzal slepúch lámavý (*Anguis fragilis*). Najnovšie genetické výskumy potvrdili, že tento druh sa vyskytuje na západ od hranice, vedúcej Fínskom, Pobaltím, východným Poľskom, Moravou a pozdĺž rieky Dunaj cez približný stred Balkánskeho polostrova smerom k Turecku a na väčšine nášho územia sa vyskytuje slepúch východný. Okrem neho sú to najmä jašterica krátkohlavá (*Lacerta agilis*) a vretenica severná (*Vipera berus*).

**Vtáky** (Aves) sú druhovo najbohatšia skupina stavovcov v lesoch. Z dravcov v nich hniezdia najmä myšiak hôrny (*Buteo buteo*), jastrab veľký (*Accipiter gentilis*), jastrab krahulec (*A. nisus*), či včelár lesný (*Pernis apivorus*), zalietavajúce loviť do otvorenej poľnohospodárskej krajiny, podobne ako aj orol kriklavý (*Aquila pomarina*), ktorý je našim najbežnejším orlom, hniezdiacim v rôznych typoch lesov. K dominantným druhom hniezdičov v bukových a bukovo-jedľových lesoch patria napr. pinka obyčajná (*Fringilla coelebs*), hýľ lesný (*Pyrrhula pyrrhula*), sýkorka uhliarka (*Periparus* = staršie meno *Parus ater*), sýkorka čiernohlavá (*P. montanus*), kolibkárik čipčavý (*Phylloscopus collybita*), červienka obyčajná (*Erithacus rubecula*), muchárik malý (*Ficedula parva*), či brhlík obyčajný (*Sitta europaea*).

Najmä v starých bukových lesoch hniezdia holub plúžik (*Columba oenas*), žlna sivá (*Picus canus*) a bocian čierny (*Ciconia nigra*). Lesné kurovité vtáky okresu reprezentuje jariabok hôrny (*Tetrastes bonasia*).

K typickým hniezdičom v horských lesoch patria aj viaceré sovy. Najbežnejšou je sova obyčajná (*Strix aluco*), hniezdiaca v dutinách starých stromov. Sova dlhochvostá (*Strix uralensis*) ešte pred tromi desiatkami rokov hniezdila len na východnom Slovensku a postupne sa šírila na západ. V súčasnosti pravidelne hniezdi v okrese a na hniezdenie využíva najmä staré hniezda dravcov a dutiny stromov. Vo vyšších polohách hniezdia aj naše dve najmenšie sovy – kvičok vrabčí (*Glaucidium passerinum*) a pôtik kapcavý (*Aegolius funereus*). Charakteristickými druhmi horských ihličnatých lesov sú napr. ďubník trojprstý (*Picoides tridactylus*), krivonos smrekový (*Loxia curvirostra*), drozd kolohrivý (*Turdus torquatus*), králik zlatohlavý (*Regulus regulus*), či sýkorka chochlatá (*Parus cristatus*). Charakteristickým hniezdičom rozvoľnených smrekových porastov je orešnica perlavá (*Nucifraga caryocatactes*).

Z **cicavcov** (Mammalia) sa v okrese trvalo vyskytujú všetky tri naše veľké šelmy, medveď (*Ursus arctos*), vlk (*Canis lupus*) i rys (*Lynx lynx*), ako aj mačka divá (*Felis silvestris*). Okres tvorí pre veľké šelmy jadrovú oblasť výskytu, okrajové populácie vyskytujúce sa v Moravsko-sliezkych Beskydách, Vsetínskych vrchoch, Javorníkoch, ktoré sa nachádzajú na slovensko – českom pohraničí sú závislé na migrácii jedincov veľkých šeliem z jadrových oblastí Slovenska, vrátane okresu Kysucké Nové Mesto. V lesoch žijú aj ďalšie druhy šeliem, napríklad líška (*Vulpes vulpes*), jazvec lesný (*Meles meles*), kuna skalná (*Martes foina*), kuna lesná (*Martes martes*). Z kopytníkov sú to najmä jeleň lesný (*Cervus elaphus*), srnec lesný (*Capreolus capreolus*) a diviak lesný (*Sus scrofa*), ktorého početnosť v posledných rokoch výrazne vzrástla.

Hojne sú v lesoch zastúpené tiež viaceré hmyzožravce (Eulipotyphla) a hlodavce (Rodentia). Najbežnejšími a typickými lesnými druhmi sú ryšavka žltohrdlá (*Apodemus flavicollis*) a hrdziak lesný (*Myodes glareolus*). K hmyzožravcom so širokou ekologickou valenciou patria tiež tri druhy piskorov – lesný (*Sorex araneus*), malý (*Sorex minutus*) a vrchovský (*Sorex alpinus*). Horskými druhmi sú napríklad glaciálny relikv myšovka horská (*Sicista betulina*), hraboš močiarny (*Microtus agrestis*) či hrabáč podzemný (*Pitymys subterraneus*). Široké spektrum biotopov od lesov cez ich okraje a rúbaniská až po kroviny obýva píšik lieskový (*Muscardinus avellanarius*). Pľch lesný (*Dryomys nitedula*) uprednostňuje horské bukové až smrekové lesy, pľch sivý (*Glis glis*) sa vyskytuje na celom gradiente lesov. Z netopierov sú to napr. uchaňa čierna (*Barbastella barbastellus*), ucháč svetlý (*Plecotus auritus*) a ďalšie lesné druhy.

- Zoocenózy trávnatých spoločenstiev (pasienky, lúky, kosienky a pod.)

Značná časť okresu Kysucké Nové Mesto bola odlesnená a premenená na sekundárne lúky, pasienky a na polia (ornú pôdu). Pre živočíchy predstavujú tieto biotopy charakteru trávnatých a bylinných porastov, vrátane ich

krovinatých medzí a strání, cenné územia. Tradičné využívanie kosením a spásaním podporuje ich vysokú druhovú diverzitu. Ich plochy sa v súvislosti so sekundárnou sukcesiou, zapríčinenou stratou obhospodarovania, rýchlo znižujú.

V živočíšnych spoločenstvách lúk a pasienkov sa hojne vyskytujú mnohé **bezstavovce (Evertebrata)**.

Byliny, trávy i kríky využívajú viaceré druhy **pavúkov (Araneae)**, napríklad z čeľade križiakovitých (Araneidae), napr. križiak obyčajný (*Araneus diadematus*).

Bohato zastúpený je hmyz (Insecta). Z **chrobákov (Coleoptera)** sú to napríklad kvetomilné fuzáče (*Phytoecia coerulea*, *Phytoecia pustulata*, *Phytoecia cylindrica*), májka fialová (*Meloe violaceus*), chrstík letný (*Amphimallon solstitiale*), viaceré druhy bystruškovitých (*Carabidae*), liskavkovitých (*Chrysomelidae*) a pod.

Bohato zastúpené sú napríklad **rovnokridlovce (Orthoptera)**.

Najmä lúky s vysokou diverzitou vyšších rastlín priťahujú množstvo **motýľov**, ktorých najpočetnejšou čeľadou sú babôčkovité (*Nymphalidae*), napr. babôčka pávooká (*Inachis io*), mlynárikovitých (*Pieridae*), modráčikov (rod *Maculinea*) z čeľade ohniváčikovitých (*Lycaenidae*) a ďalších taxonomických skupín motýľov.

Z **obojživelníkov** sa na lúkach, pasienkoch a poliach vyskytujú najmä ropucha bradavičnatá (*Bufo bufo*), ropucha zelená (*Pseudepidalea viridis* = staršie meno *Bufo viridis*). v posledných rokoch sa výrazne znížil počet lokalít a populačná hustota rosničky zelenej (*Hyla arborea*), viazanej najmä na mokré lúky.

Z **plazov** sú to najmä jašterica krátkohlavá a užovka hladká (*Coronella austriaca*).

Charakteristickými stepnými druhmi **vtákov** sú napríklad jarabica poľná (*Perdix perdix*) a prepelica poľná (*Coturnix coturnix*). Lúčne plochy v otvorenej krajine využíva chrapkáč poľný (*Crex crex*). V trávnych porastoch s rozptýlenou stromovou zeleňou hniezdia napríklad škovránok poľný (*Alauda arvensis*), škovránik stromový (*Lulula arborea*), pŕhľaviar čiernohlavý (*Saxicola torquata*), pŕhľaviar červenkastý (*Saxicola rubetra*).

Z **cicavcov** využívajú toto prostredie mnohé druhy žijúce v lesoch, v ktorých nachádzajú potravu, napríklad jelene, srnce a najmä diviaky (svine divé). Tieto nočné živočíchy spôsobujú značné škody na poľnohospodárskych plodinách, ktoré sú mnohonásobne väčšie ako škody v lesnom hospodárstve. Vzácné sa vyskytuje zajac poľný (*Lepus europaeus*). Nielen v lesoch, ale aj na pasienkoch sa trvalo zdržiava liška hrdzavá. V otvorenom prostredí pasienkov sa hojne vyskytuje najmä hlodavec hraboš poľný (*Microtus arvalis*), tvoriaci potravu mnohých vtákov a cicavcov.

- Zoocenózy spoločenstiev tečúcich a stojatých vôd a ich brehových štruktúr

Od charakteru jednotlivých vodných a mokradových biotopov sa odvíja aj druhové zloženie živočíchov, ktoré ich osídľujú. Okrem vodných tokov a plôch sú to najmä periodické vodné plochy a mokrade v niektorých častiach okresu, ktoré majú význam pre rozmnožovanie obojživelníkov a plazov a ťah vodného vtáctva a výskyt špecifických skupín bezstavovcov.

Pestré a bohaté je zastúpenie vodných bezstavovcov. Z hmyzu žijú v bystrinných častiach týchto tokov viaceré podenky (Ephemeroptera) a pošvatky (Plecoptera), indikujúce čistotu a dobrý kyslíkový režim týchto úsekov. Na brehové štruktúry tokov sú naviazané viaceré vážky (Odonata), blanokridlovce (Hymenoptera), motýle i chrobáky. Na niektorých prítokoch Kysuce (napr. na Parišovskom potoku) sa ešte zachoval rak riečny (*Astacus astacus*).

Z **ryb (Pisces)** v úseku Kysuce a jeho prítokoch v horskej a podhorskej zóne dominuje (aj v súvislosti s pravidelným zarybňovaním) pstruh riečny *Salmo trutta* m. fario. V horných úsekoch tokov je jeho sprievodným druhom hlaváč pásoplutvý (*Cottus peocilopus*). V nižších častiach okresu k nim pristupujú aj lipeň Lipenň tymiánový (*Thymallus thymallus*), typický druh pre podhorské pásmo.

Mokrade využívajú na rozmnožovanie najmä obojživelníky, ktoré sa počas jarného ťahu sústredia do vhodných lokalít. Mlok bodkovaný (*Lissotriton vulgaris*) využíva na reprodukciu aj malé kaluže. Vyššie položené vlhké lúky, rašeliniská, prameniská i brehy potokov sú vhodným biotopom pre jaštericu živorodú (*Zootoca vivipara*) i vretenicu severnú. Pomerne bežná je užovka obojková (*Natrix natrix*).

Brehy Kysuce i jej prítokov využíva na hniezdenie rybárik riečny (*Alcedo atthis*). Hniezdičmi horských tokov okresu sú aj trasochvost horský (*Motacilla cinerea*) a vodnár obyčajný (*Cinclus cinclus*). V brehovej vegetácii vodných tokov hniezdia napríklad svrčiak riečny (*Locustella flavicollis*), trsteniarik obyčajný (*Acrocephalus palustris*), penica slávikovitá (*Sylvia borin*), mlynárka dlhochvostá (*Aegithalos caudatus*) či oriešok hnedý (*Troglodytes troglodytes*). Tečúce i stojaté vody využíva kačica divá (*Anas platyrhynchos*). Medzi zimujúce druhy patria okrem kačice divej, napr. vodnár potočný, volavka popolavá (*Ardea cinerea*), potápač veľký (*Mergus merganser*), či kormorán veľký (*Phalacrocorax carbo*). Jeho početnosť prudko vzrástla pred cca 25 rokmi, no v posledných rokoch sa mierne znížila.

Z pôvodných druhov **cicavcov** je na vodné toky naviazaná lasicovitá šelma vydra riečna (*Lutra lutra*), z nepôvodných napríklad ondatra pižmová (*Ondatra zibethicus*). Z drobných cicavcov sa v nenarušených a

zachovalých brehových porastoch bystrín horských ekosystémov i rieka vyskytujú hraboš podzemný (*Microtus subterraneus*), duloznica väčšia (*Neomys fodiens*) a zriedkavejšie aj duloznica menšia (*Neomys anomalus*).

- Zoocenózy skalných spoločenstiev (brál, skalných stien)

Viacere živočíšne druhy sú naviazané na skalnaté biotopy. Skalné biotopy, najmä lavice vysokých skalných stien, vyhľadávajú na hniezdenie viaceré druhy vtákov, napríklad krkavec čierny (*Corvus corax*) a výr skalný (*Bubo bubo*).

- Zoocenózy podzemných priestorov

Jaskyne, pseudojaskyne a ďalšie podzemné priestory okresu využívajú viaceré druhy živočíchov. Ich vstupné priestory slúžia ako úkryty pre povrchové živočíchy (ktoré v nich môžu prečkať nepriaznivé obdobia) a na druhej strane sú bariérou, limitujúcou šírenie sa pravých jaskynných druhov. Prostredie vchodov predstavuje častokrát prechodovú zónu. Využívajú ich napríklad obojživelníky (najmä salamandra, ale aj skokan hnedý a ropucha bradavičnatá). Medzi typické jaskynné živočíchy patria viaceré druhy bezstavovcov, napr. Annelida, Arthropoda, Crustacea, Myriapoda, Hexapoda a pod. Ako súčasť parietálnej fauny sa vyskytujú najhojnejšie dvojkrídlovce (Diptera). Niektoré podzemné priestory okresu využívajú ako zimoviská viaceré druhy netopierov, najmä podkovár malý (*Rhinolophus hipposideros*), uchaňa čierna (*Barbastella barbastellus*) a ďalšie.

- Zoocenózy ľudských sídel

Medzi **ulitníky** (Gastropoda) v blízkosti ľudských sídel patrí slimák záhradný (*Helix pomatia*).

K najznámejším **blanokridlovcom** (Hymenoptera), žijúcim v okolí ľudských sídel, patria včela medonosná (*Apis mellifera*), osa útočná (*Vespa germanica*), či sršeň obyčajná (*Vespa crabro*).

Z **obojživelníkov** sa v okolí ľudských sídel vrátane sídlisk najčastejšie vyskytuje ropucha zelená, menej ropucha bradavičnatá a skokan hnedý.

Z **plazov** žije najmä v záhradách a parkoch jašterica krátkohlavá, užovka obojková a slepúch východný.

Pomerne hojne sú aj v tomto type prostredia zastúpené **vtáky**. Hrdlička záhradná (*Streptopelia decaocto*) sa vyskytuje predovšetkým v parkoch, záhradách i cintorínoch. Žltouchost domový (*Phoenicurus ochruros*) už dávno vymenil svoje pôvodné hniezdiská v skalách za intravilány obcí a miest, hoci ešte i dnes časť populácie hniezdi v prírodnom prostredí skál a v kameňolomoch, ďalej vrabec domový (*Passer domesticus*), vrabec poľný (*Passer montanus*), straka (*Pica pica*), lastovička obyčajná (*Hirundo rustica*), belorítka obyčajná (*Delichon urbica*), trasochost biely (*Motacilla alba*). V niektorých obciach (napr. v Kysuckom Lieskovci a iných) hniezdi bocian biely (*Ciconia ciconia*). Najmä na parky a záhrady sú naviazané pinka obyčajná (*Fringilla coelebs*), drozd čierny (*Turdus merula*), drozd plavý (*T. philomelos*), drozd čviktavý (*T. pilaris*), sýkorka veľká (*Parus major*) i belasá (*Cyanistes caeruleus*). Škorec obyčajný (*Sturnus vulgaris*) je rozšírený v rôznych typoch kultúrnej krajiny so skupinami stromov, kde hniezdi najmä v ich dutinách. Vynikajúci letec dážďovník obyčajný (*Apus apus*) pôvodne obýval skaly a dutiny stromov v listnatých lesoch, v súčasnosti hniezdi v intravilánoch miest a dedín okresu, najmä na povalách a vo vetracích otvoroch budov alebo vo vežiach kostolov. Počas úprav daných objektov v hniezdnom období môže dôjsť k ich „zamurovaniu“.

Z **cicavcov** sa v okolí ľudských obydí vyskytujú aj viaceré hlodavce, napríklad myš domová (*Mus musculus*) a potkan hnedý (*Rattus norvegicus*). Za nimi prichádzajú do ľudských sídel aj viacerí predátori, napríklad kuna skalná (*Martes foina*), tchor tmavý (*Mustela putorius*), lasica myšožravá (*Mustela nivalis*) a hranostaj čiernochostý (*Mustela erminea*). Z hmyzožravcov sa najmä v záhradách a mestských parkoch bežne vyskytuje jež bledý (*Erinaceus concolor*) a záhradkári nie sú nadšení z krta podzemného (*Talpa europaea*). Netopiere využívajú ako letné úkryty na rodenie a výchovu mláďat najmä podkrovia sakrálnych stavieb a ďalších väčších objektov. Dominantnými druhmi netopierov v podkroviach okresu Kysucké Nové Mesto boli podkovár malý (*Rhinolophus hipposideros*) a netopier obyčajný (*Myotis myotis*), ktoré v nich vytvárajú aj reprodukčné kolónie.

### Výskyt chránených druhov vo vzťahu k významným biotopov z hľadiska fauny (genofondové lokality fauny)

V okrese Kysucké Nové Mesto sa nachádza alebo doň zasahuje viacero **chránených území sústavy Natura 2000**, v ktorých sú premetom ochrany aj viaceré druhy živočíchov európskeho významu. Natura 2000 je program členských štátov Európskej únie zameraný na ochranu rastlín, živočíchov a niektorých typov biotopov, ktoré sú významné pre Európu ako celok. Jeho cieľom je zachovanie taxatívne vymenovaných typov prírodných biotopov a lokalít ohrozených druhov rastlín a živočíchov významných pre Európsku úniu, ako aj lokalít významných pre ochranu vybraných druhov vtákov prostredníctvom vytvorenia sústavy chránených území.

Sú to **územia európskeho významu (ÚEV)** – lokality navrhnuté za chránené územia na základe kritérií stanovených v Smernici Rady Európskych spoločenstiev č. 92/43/EHS o ochrane prirodzených biotopov a voľne žijúcich živočíchov a rastlín (tzv. smernica o biotopoch). V okrese Kysucké Nové mesto sa nachádza územie európskeho významu, v ktorom sú premetom ochrany aj viaceré druhy živočíchov:

SKUEV0834 Ľadonhora (k. ú. Budatínska Lehota, Dolný Vadičov, Horný Vadičov, Lopušné Pažite, Povina, 572,886 ha) – zo stavovcov kunka žltobruchá (*Bombina variegata*), medveď hnedý (*Ursus arctos*), rys ostrovid (*Lynx lynx*), vlk dravý (*Canis lupus*).

### Genofondové lokality

Okrem niektorých chránených území sú to napríklad:

- Parišovský potok – lokalita raka riečneho
- Údolie pod Poľanou – lokalita chrapkáča poľného (*Crex crex*)
- Vodná nádrž nad Vadičovom – lokalita raka riečneho, reprodukčná lokalita obojživelníkov,

### Biokoridory

Rieka Kysuca predstavuje nadregionálny hydrický koridor.

#### 1.2.3 Biotopy

Podľa katalógu biotopov Slovenska (Stanová, Valachovič, 2002) sa v okrese Kysucké Nové Mesto nachádza 22 typov biotopov. Prevládajúcu časť územia tvoria lesné a lúčne biotopy.

### Nelesné brehové porasty

- Br6 – Brehové porasty deväťsilov (biotop európskeho významu 6430)

Príbrežné spoločenstvá s deväťsilmi (*Petasites kablikianus*, *Petasites hybridus*, menej *Petasites × interscendens*) tvoria fyziognomicky jednotné, husté, zapojené viacvrstvové porasty. Dominantným druhom je deväťsil lekársky (*Petasites hybridus*). Hlavnú vrstvu porastov tvoria rozprestreté čepele listov dominantných druhov vo výške 100 – 160 cm, na živných pôdach aj vyššie. Vyskytujú sa na prirodzených, poloprirodzených až ruderalizovaných stanovištiach na brehoch vodných tokov v horských oblastiach, menej na podsvahových prameniskách a v zamokrených porastoch nívnych lúk a v priekopách popri cestách. Fragmenty tohto biotopu sa môžu vyskytovať v horných úsekoch niektorých potokov (Povina, Rudinská), pravdepodobne v nich ale chýbajú indikačné horské druhy vzhľadom na podhorský charakter regiónu. Biotop sa vyskytuje vo Vadičovskom potoku.

### Krovinné a kríčkové biotopy

- Kr2 – Porasty borievky obyčajnej (biotop európskeho významu 5130)

Porasty s borievkou obyčajnou sa najčastejšie vyvíjajú na stanovištiach, kde v minulosti prebiehala extenzívna pastva. V súčasnosti sú to spoločenstvá, ktoré sú vyvinuté ako rôzne pokročilé sukcesné štádia. Najvyššiu diverzitu majú tieto spoločenstvá po skončení pastvy, kedy postupne do porastov začínajú prenikať expanzívne trávy a borievka. Príkladom môže byť mrvica peristá (*Brachypodium pinatum*), smlz krovinatý (*Calamagrostis epigejos*). Popri borievke prenikajú do porastov aj nízke kríčky, najčastejšie vres obyčajný (*Calluna vulgaris*). Z iných rastlinných taxónov možno spomenúť rod kručinka (*Genista* sp.), druhy rodu hloh (*Crataegus* sp.), borovicu lesnú (*Pinus sylvestris*), stoklas vzpriamený (*Bromus erectus*), kostrava žliabkatá (*Festuca rupicola*) a mnohé ďalšie. Spoločenstvá s borievkou obyčajnou (*Juniperus communis*) sa v okrese Kysucké Nové Mesto vyskytujú na lokalitách v okolí Ľadonhory.

- Kr8 – Vrbové kroviny stojatých vôd

Charakteristické porasty vrby bochníkovitého tvaru, s dominantných zastúpením vrby popolavej (*Salix cinerea*), doplnkovo vrby ušatej (*Salix aurita*), vrby päťtyčinkovej (*Salix pentandra*), z ďalších drevín môžu byť prítomné krušina jelšová (*Frangula alnus*), čremcha (*Padus avium*), vrba purpurová (*Salix purpurea*), ostružina (*Rubus caesius*). V podraсте sú prevažne druhy okolitých podmáčaných lúk: záružlie močiarna (*Caltha palustris*), čremcha obyčajná (*Lysimachia vulgaris*), praslička močiarna (*Equisetum palustre*), kuklík potočný (*Geum rivale*), škarda močiarna (*Crepis paludosa*), škripina lesná (*Scirpus sylvaticus*), túžobník brestolistý (*Filipendula ulmaria*), ale aj chrastnica trstovníková (*Phalaroides arundinacea*) a žihlava dvojdomá (*Urtica dioica*). V regióne sa



vyskytujú v okrajovej časti alúvia Kysuce v miernej terénnej zníženine v Kysuckom Novom Meste pod Škorčou. Sú súčasťou dôležitého regionálneho biokoridoru medzi Javorníkmi a Kysuckou vrchovinou.

### Teplo a suchomilné travinno-bylinné porasty

- Tr1 – Suchomilné travinno-bylinné a krovinné porasty na vápnitom substráte (biotop európskeho významu 6210)

Biotop Tr1 predstavuje rastlinné spoločenstvá s prevládajúcim zastúpením suchomilných a teplomilných druhov. Typickým stanovištom sú strmé svahy s celodenným oslnením na vápencovom podloží, ale obsadzujú aj priaznivé miesta na sopečných, či kryštalinických horninách. Vyznačuje sa prítomnosťou vysokého počtu druhov, pričom druhová skladba na menej svahovitých miestach s hlbším pôdnym profilom sa môže prelínať s biotopom Lk1. V okrese Kysucké Nové Mesto sa biotop vyskytuje na južne orientovaných expozíciách bývalých pasienkov v Snežnici, nad Budatinskou Lehotou, v Nesluži, aj v Rudinskej. V prípade zastúpenia väčšieho počtu taxónov z čeľade Orchidaceae je hodnotený ako prioritný biotop európskeho významu. Z tráv v nich výrazne dominuje mrvica peristá (*Brachypodium pinnatum*), zastúpená je aj kostrava žliabkatá (*Festuca rupicola*), traslica prostredná (*Briza media*), z ďalších druhov napr. klinček kartuziánsky (*Dianthus carthusianorum*), lipkavec pravý (*Galium verum*), černohlávk veľkokvetý (*Prunella grandiflora*), skorocel prostredný (*Plantago media*), ranostajovec pestrý (*Securigera varia*), púpavec srstnatý (*Leontodon hispidus*), lucerna kosákovitá (*Medicago falcata*) a i. Miesta s prítomnosťou biotopu Tr1 boli v minulosti využívané predovšetkým ako pasienky. Ukončenie pasenia má za následok ich postupné zarastanie rôznymi krovinnými a stromami, čím sa stráca ich floristická diverzita. Existujúce zvyšky je potrebné zachovať odstraňovaním náletových drevín a ďalej manažovať optimálnym obhospodarovaním.

- Tr8 – Kvetnaté vysokohorské a horské psicové porasty na silikátovom substráte (biotop európskeho významu 6230\*)

Spoločenstvá psice tuhej. Osídľujú pomerne hlboké, vlhké, humózne piesočnato-hlinité kyslé pôdy. Biotop preniká aj na odlesnené stanovišťa v supramontánnom stupni. V súčasnosti sa nachádza v rôznych vývojových štádiách, biotop je vytvorený vplyvom dlhodobého pasenia (až stovky rokov) a sukcesie po jeho ukončení. Biotop sa vyskytuje vo východnej časti okresu v Kysuckej vrchovine. Z tráv okrem prevládajúcej psice tuhej (*Nardus stricta*) a psinčeka tenučkého (*Agrostis capillaris*) sú častejšie zastúpené aj traslica prostredná (*Briza media*), tomka voňavá (*Anthoxanthum odoratum*) a kostrava lúčna (*Festuca pratensis*). Spoločne s ostricou guľkoploďou (*Carex pilulifera*), ostricou bledou (*Carex pallescens*) a chlpaňou poľnou (*Luzula campestris*) sa vyskytujú tiež charakteristické byliny biotopu, ako napr. fialka psia (*Viola canina*), veronika lekárska (*Veronica officinalis*), ľubovník bodkovaný (*Hypericum perforatum*), klinček slzičkový (*Dianthus deltoides*), margaréta biela (*Leucanthemum vulgare* agg.), púpavec srstnatý (*Leontodon hispidus*), iskerník mnohokvetý (*Ranunculus polyanthemos*) a ďalšie druhy.

### Lúky a pasienky

- Lk1 – Nížinné a podhorské kosné lúky (biotop európskeho významu 6510)

Jedno- až dvojkosné lúky s prevahou vysokosteblových krmovínarsky hodnotných tráv a bylín. Biotop má pomerne veľkú variabilitu. Jeho zloženie sa mení podľa ekologickej charakteristiky stanovišťa a spôsobu obhospodarovania. Druhovo sú veľmi bohaté. Ekologické spektrum ich výskytu je pomerne široké – vyskytujú sa od vlhkých stanovišť až po suchšie stanovišťa v teplejších oblastiach, s čím je úzko prepojená ich pomerne veľká variabilita. Ich zloženie sa mení podľa ekologickej charakteristiky stanovišťa a spôsobu obhospodarovania. Vyskytujú sa roztrúsene v rámci celého okresu Kysucké Nové Mesto. Medzi najčastejšie sa vyskytujúce trávy patria ovsík obyčajný (*Arrhenatherum elatius*), kostrava lúčna (*Festuca pratensis*), reznáčka laločnatá (*Dactylis glomerata*) a trojšet žltkastý (*Trisetum flavescens*). K najčastejším bylinám prítomným na väčšine lokalít patrili šalvia lúčna (*Salvia pratensis*), ľadenec rožkatý (*Lotus corniculatus*), štrkáč menší (*Rhinanthus minor*), púpavec srstnatý (*Leontodon hispidus*), púpavec jesenný (*Leontodon autumnalis*), ďatelina lúčna (*Trifolium pratense*), ďatelina plazivá (*Trifolium repens*), margaréta biela (*Leucanthemum vulgare* agg.), zvonček konársky (*Campanula patula*), rebríček obyčajný (*Achillea millefolium* agg.), túžobník obyčajný (*Filipendula vulgaris*).

- Lk3 – Mezofilné pasienky a spásané lúky

Biotop mezofilných pasienkov a spásaných lúk je vyvinutý na miestach s hlbšími a čerstvo vlhkými pôdami. Na tvorbe jeho fyziognómie a druhovom zložení sa významným spôsobom podieľa nielen samotná pasťva hospodárskych zvierat, ale aj intenzita pasenia. Pri menšej intenzite v ňom nachádzame širšie druhové spektrum

prítomné aj v biotopoch nížinných a podhorských lúk, avšak s inými dominantami. Pri intenzívnejšom pasení počet prítomných druhov v poraste klesá. V hodnotenom území okresu Kysucké Nové Mesto na menej spásaných plochách prevládajú tomka voňavá (*Anthoxanthum odoratum*), skorocel kopijovitý (*Plantago lanceolata*), mrkva obyčajná (*Daucus carota*), ďatelina lúčna (*Trifolium pratense*), mliečnik chvojkový (*Tithymalus cyparissias*), očianka Rostkovova (*Euphrasia rostkoviana*), klinček slzičkový (*Dianthus deltoides*), rebríček obyčajný (*Achillea millefolium* agg.). Na viacej pasených miestach rastú hlavne vzrastom nižšie druhy ako hrebienka obyčajná (*Cynosurus cristatus*), čiernohlávk obyčajný (*Prunella vulgaris*), chlpaník obyčajný (*Pilosella officinarum*), púpavec srstnatý (*Leontodon hispidus*), sedmokráska obyčajná (*Bellis perennis*). Častým sprievodným javom pasenia je zarastanie pasienkov takými druhmi, ktoré zvieratá z rôznych dôvodov nekonzumujú a vyhýbajú sa im, sú napr. pichliač roľný (*Cirsium arvense*), pichliač obyčajný (*Cirsium vulgare*), pichliač bielohlavý (*Cirsium eriophorum*), ihlica trnitá (*Ononis spinosa*), vratič obyčajný (*Tanacetum vulgare*), prhľava dvojdomá (*Urtica dioica*). Týmto spôsobom sa môžu vytvárať aj súvislejšie porasty spomínaných druhov, ktoré jednak znižujú kvalitu pastvín a zároveň často predstavujú aj miesta počiatku nástupu krovinovej vegetácie. Zaburinené plochy s prítomnosťou nespásaných druhov je v záujme udržania kvality pastvín nevyhnutné mechanicky likvidovať.

- Lk4 – Bezkolencové lúky (biotop európskeho významu 6410)

Druhovo pestré, stredne vysoké travinno-bylinné porasty. Ich vegetačný vývoj je oproti mezofilným lúkam oneskorený. Porasty sú dlho sivozelené, spestrené na jar kvitnúcimi vstavačmi. Plný kvetnatý aspekt dosahujú až v neskorom lete a v jeseni, keď kvitne väčšina druhov vrátane bezkolenca belasého (*Molinia caerulea*). Tento typ biotopu sa viaže na ťažké pôdy so striedavým vlhkosťným režimom. Typickými druhmi tohto biotopu sú napr. kosienka farbiarska (*Serratula tinctoria*), bezkolenc belasý (*Molinia caerulea*), betonika lekárska (*Betonica officinalis*), krvavec lekársky (*Sanguisorba officinalis*). V rámci Slovenska ide o jeden z najvzácnejších lúčnych biotopov a lokality jeho výskytu si vyžadujú veľkú pozornosť. V okrese je daný biotop zastúpený napr. v okolí Nesluše.

- Lk5 – Vysokobylinné spoločenstvá na vlhkých lúkach (biotop európskeho významu 6430)

Kvetnaté vysokobylinné lúky s prevahou širokolistých bylín na celoročne vlhkých až mokrých stanovištiach, v terénnych depresiách a na svahových prameniskách. Porasty majú často mozaikovitý charakter a ich druhové zloženie nie je veľmi variabilné. Tieto lúky sú len občas alebo nepravidelne kosené. V porastoch zvyčajne dominuje túžobník brestový (*Filipendula ulmaria*), častá je mäta dlholistá (*Mentha longifolia*) alebo čerkáč obyčajný (*Lysimachia vulgaris*). Porasty biotopu sa vyskytujú v Kysuckej vrchovine v okolí Lopušného Pažitia, Dolného a Horného Vadičova. Okrem aluviálnych polôh (napr. pod Škorčou) je zaznamenané aj výrazne spoločenstvo tohto typu v Rudinskej pri osade Urbanovci.

- Lk6 – Podmáčané lúky horských a podhorských oblastí

Biotop podmáčaných lúk horských a podhorských oblastí nachádzame na trvale zamokrených pôdach. Obsadzuje terénne depresie zásobované povrchovou vodou z okolitých svahov alebo miesta plošných výverov podzemnej vody. V porastoch sa pravidelne vyskytujú napr. škripina lesná (*Scirpus sylvaticus*), pichliač sivý (*Cirsium canum*) alebo pichliač potočný (*Cirsium rivulare*), škarda močiarna (*Crepis paludosa*), záružlie močiarné (*Caltha palustris*), praslička močiarna (*Equisetum palustre*), sitina rozložitá (*Juncus effusus*), sitina kĺbkatá (*Juncus conglomeratus*), ostrica čierna (*Carex nigra*), ostrica prosová (*Carex panicea*), kuklík potočný (*Geum rivale*), pakost močiarny (*Geranium palustre*), nezábudka močiarna (*Myosotis scorpioides*), čerkáč obyčajný (*Lysimachia vulgaris*), medúnok vlnatý (*Holcus lanatus*), valeriána lekárska (*Valeriana officinalis*), mäta dlholistá (*Mentha longifolia*), túžobník brestolistý (*Filipendula ulmaria*), škripina lesná (*Scirpus sylvaticus*). Biotop podmáčaných lúk je v regióne pomerne rozšírený, najmä v stredných a horných pramenných oblastiach tokov. V hodnotenom území okresu Kysucké Nové Mesto sa vyskytuje napríklad v okolí obcí Ochodnica, Rudinská a Snežnica.

- Lk7 – Psiarkove aluviálne lúky

Kosené aluviálne lúky, najmä v jarnom období zaplavované, neskôr presychavé, čo spôsobuje spoločný výskyt vlhkomilných a mezofilných druhov. Vplyvom záplav, najmä v minulosti dochádzalo k prirodzenému hnojeniu, preto v porastoch prevládajú vysoké trávy a na živiny náročnejšie byliny. Dominuje psiarka lúčna (*Alopecurus pratensis*), kostrava lúčna (*Festuca pratensis*), kostrava červená (*Festuca rubra*), psinček výbežkatý (*Agrostis stolonifera*), metlica krivolaká (*Deschampsia cespitosa*), lipnica lúčna (*Poa palustris*), lipnica pospolitá (*Poa*

*trivialis*), dopĺňa ich štiav lúčny (*Acetosa pratensis*), hrachor lúčny (*Lathyrus pratensis*), kukučka obyčajná (*Lychnis flos-cuculi*), čerkáč peniažtekový (*Lysimachia nummularia*), nátržník plazivý (*Potentilla reptans*), iskerník prudký (*Ranunculus acris*), iskerník plazivý (*Ranunculus repens*), kostihoj lekársky (*Symphytum officinale*), púpava lekárka (*Taraxacum officinale*), ďatelina hybridná (*Trifolium hybridum*), na vlhkejších stanovištiach aj chrastnica trstovníkovitá (*Phalaroides arundinacea*), kosatec žltý (*Iris pseudacorus*) a v regióne aj šachor hnedý (*Cyperus fuscus*). Súčasný výskyt zahŕňa zvyšky – enklávy biotopov v okrajových častiach širšieho alúvia rieky Kysuce – pod Škorčou a vo vyššej časti aluviálnej nivy v Kysuckom Lieskovci.

### Rašeliniská a slatiny

- Ra3 – Prechodné rašeliniská a trasoviská (biotop európskeho významu 7140)

Biotop sa viaže na malé plochy rašelinných pôd, vo východnej časti okresu. Dominujú v ňom nízke ostrice, najmä ostrica ježatá (*Carex echinata*) a ostrica čierna (*Carex nigra*). Ide o maloplošný, ale významný biotop s výskytom vzácných a ohrozených druhov, napr. vstavačovec májový (*Dactylorhiza majalis*).

- Ra6 – Slatiny s vysokým obsahom báz (biotop európskeho významu 7230)

Slatinné rastlinné spoločenstvá s vysokým obsahom sú na území Slovenska hodnotené ako biotopy európskeho významu. Vyskytujú sa na výslných stanovištiach s extrémne vysokým obsahom minerálnych látok a zásaditou až mierne kyslou reakciou. Spoločenstvá sú druhovo bohaté s vysokým zastúpením nižších rastlín – najmä machov a rašeliníkov, napr. prútnik hviezdovitý (*Bryum pseudotriquetrum*), pošvatec adiantovitý (*Fissidens adianthoides*), rakyt lúčny (*Hypnum pratense*), močiarka kostrbatá (*Paludella squarosa*), mokradník vápnomilný (*Philonotis calcarea*). Ďalšími bohato zastúpenými druhmi rastlín sú nízke ostrice, z ktorých fyziognómiu fytocenózu určuje ostrica Davalova (*Carex davaliana*), z ďalších ostríc možno spomenúť ostricu šupinatoploďú (*Carex lepidocarpa*), ostricu žltú (*Carex flava*). Páperníky z rodu *Eriophorum* sú tiež významnými druhmi, ktoré dodávajú spoločenstvám charakteristický vzhľad – napr. páperník úzkolistý (*Eriophorum angustifolium*), páperník širokolistý (*Eriophorum latifolium*). Ďalšími často vyskytujúcimi sa druhmi na slatinách sú druhy z rodu *Dactylorhiza*. Hlavnými oblasťami výskytu je okolie bradlového pásma a oblasti s minerálne bohatými pramennými vývermi v Javorníkoch.

### Prameniská

- Pr3 – Penovcové prameniská (biotop európskeho významu 7220)

Maloplošne rozšírené spoločenstvá vápencových pramenísk s alkalickou a chladnou vodou bohatou na kyslík a rozpustené kationy vápnika, ktoré sa vyzrážajú a usádzajú v palítkoch machorastov a na stielkach pečeňoviek. Prameniská sa vyskytujú nielen v horách, ale aj v nižších polohách. Nízka nadmorská výška a skutočnosť, že zväčša ide o prameniská v lese, sa odrážajú na odlišnom floristickom zložení. Bohatá je vrstva charakteristických machorastov, napr. kosierik premenlivý (*Cratoneuron commutatum*), kosierik papraďovitý (*Cratoneuron filicinum*), mokradník vápnomilný (*Philonotis calcarea*), ktoré tvoria väčšinou dominantnú zložku vegetácie, najmä pri lesných typoch. Z vyšších druhov rastlín sa v regióne vyskytujú ostrica žltá (*Carex flava agg.*), ostrica prosová (*Carex panicea*), ostrica sivá (*Carex flacca*), za Ladonhorou aj ostrica Davalova (*Carex davaliana*), ďalej škripina stlačená (*Blysmus compressus*), sitina sivá (*Juncus inflexus*) z chránených druhov päťprstnica hustokvetá (*Gymnadenia densiflora*), kruštík močiarny (*Epipactis palustris*), miestami bahnička málokvetá (*Eleocharis quinqueflora*), tučnica obyčajná (*Pinguicula vulgaris*), z ďalších charakteristických druhov konopáč európsky (*Eupatorium cannabinum*), praslička močiarna (*Equisetum palustre*), na výdatnejších prameniskách aj výrazná praslička najväčšia (*Equisetum telmateia*). Daný biotop sa vyskytuje napríklad v okolí Horného Vadičova, Nesluše a Povinej.

### Lesy

- Ls1.3 a Ls1.4 – Jaseňovo-jelšové podhorské lužné lesy a Horské jelšové lužné lesy (biotop európskeho významu 91E0\*)

Podhorské a horské jelšové lesy sa pomerne často vyskytujú popri tokoch. Hlavnou drevinou týchto biotopov je jelša. V podhorských jelšinách je to jelša lepkavá (*Alnus glutinosa*) a v horských jelša sivá (*Alnus incana*). Výškovo tieto spoločenstvá na seba nadväzujú a tak v určitom úseku toku rastú spolu, resp. tieto spoločenstvá sa prelínajú. V horských jelšinách sa prirodzene vyskytuje aj smrek obyčajný (*Picea abies*) a viaceré druhy vrb, ktoré sa v menšej miere vyskytujú aj v podhorských jelšinách. Ďalšími druhmi zastúpenými v týchto spoločenstvách sú jelša lepkavá (*Alnus glutinosa*), ktorú dopĺňa jaseň štihly (*Fraxinus excelsior*) a obsadzuje menej zaplavované úseky. Lesy sú zvyčajne viacposchodové a práve v podhorských jelšinách býva bohato vyvinuté krovinné

poschodie. V bylinnej synúzii sa charakteristicky uplatňujú nitrofilné a hygrofilné druhy. Predmetný biotop sa vyskytuje v okolí rieky Kysuca a jej prítokoch.

- Ls4 – Lipovo-javorové sutinové lesy (biotop európskeho významu 9180\*)

Azonálne spoločenstva zmiešaných javorovo-jaseňovo-lipových lesov na svahových úžľabinových a roklinových sutinách. Veľkú diverzitu drevín zvyšuje prímies z kontaktných spoločenstiev. Zvyčajne dominujú lipa malolistá a veľkolistá (*Tilia cordata*, *Tilia platyphyllos*), ktoré na extrémnych sutinách vytvárajú ružice líp. Lipy sú zvyčajne sprevádzané aj vysokou účasťou duba zimného (*Quercus petraea*) a niekedy aj jaseňa štíhleho (*Fraxinus excelsior*). Krovinné poschodie je zvyčajne v týchto lesoch veľmi bohaté a tvorené teplomilnými krovinnými. Bylinné poschodie býva naopak pomerne chudobné. V okrese sa biotop nachádza hlavne v južnej časti.

- Ls5.1 – Bukové a jedľovo-bukové kvetnaté lesy (biotop európskeho významu 9130)

Mezotrofné a eutrofné porasty nezmiešaných bučín a zmiešaných jedľovo-bukových lesov spravidla s bohatým, viacvrstvovým bylinným podrastom tvoreným typickými lesnými sciofytmi s vysokými nárokmi na pôdne živiny. Vyskytujú sa na rôznom geologickom podloží, miernejších svahoch s menším sklonom do 20°, na stredne hlbokých až hlbokých, štruktúrnych, trvalo vlhkých pôdach s dobrou humifikáciou (mulový moder), najmä typu kambizemí. Porasty sú charakteristické vysokým zápojom drevín, pri podhorských bučinách s chýbajúcim alebo slabo vyvinutým krovinným poschodím. Pri hromadení bukového opadu je typická nízka pokrývnosť bylinnej vrstvy do 15 %. Biotop rozšírený v rámci celého okresu.

- Ls5.2 – Kyslomilné bukové lesy (biotop európskeho významu 9110)

Bukové porasty nachádzajúce sa v nižších polohách, floristicky chudobné so stálou prímiesou duba, miestami aj jedle. Krovinné poschodie je slabo vyvinuté, tvoria ho najmä zmladzujúce jedince hlavných drevín. Biotop rozšírený bežne v Kysuckej vrchovine, ale aj Javorníkoch, napr. v okolí Ochodnice. Väčšina týchto lesov má nevhodnú štruktúru a častokrát aj drevinové zloženie. V podhorských typoch sa okrem buka lesného (*Fagus sylvatica*) uplatňuje aj dub zimný (*Quercus petraea*). V týchto podhorských typoch sa často uplatňuje aj borovica lesná (*Pinus sylvestris*) a breza previsnutá (*Betula pendula*). Kroviny zvyčajne absentujú alebo sú tvorené lieskou (*Corylus avellana*) s nízkou pokrývnosťou. Bylinný podrast je veľmi chudobný, ale častokrát s výraznou vrstvou machov a lišajníkov.

- Ls5.3 – Javorovo-bukové horské lesy (biotop európskeho významu 9140)

Tieto lesy sa vyskytujú vo vyšších horských polohách (900 až 1300 m n. m.), zväčša vo vrcholových častiach a často v sutinách. V území sa teda nachádzajú hlavne v najvyššie položených územiach Kysuckej vrchoviny. Optimum majú tam, kde hornú hranicu lesa tvorí buk, kde niekedy tvoria javorovo-bukové porasty s obmedzeným vzrastom. Drevinová skladba je tvorená predovšetkým javorom horským (*Acer pseudoplatanus*) a bukom lesným (*Fagus sylvatica*) s prímiesami smreka, jedle, jarabiny a iných. Krovinné poschodie býva veľmi chudobné, ale bylinná vrstva je veľmi bohatá, prevládajú v nej vysokobylinné druhy.

- Ls5.4 – Vápnomilné bukové lesy (biotop európskeho významu 9150)

Bukové alebo zmiešané lesy na strmých skalných svahoch budovaných vápencom, dolomitom, travertínom. V nižších polohách v chladnejšie exponovaných stanovištiach. Druhovo bohaté krovinné poschodie. V stromovom poschodí výrazne dominuje buk (*Fagus sylvatica*), v kamenitejších polohách v prímiesi s javormi – javor horský (*Acer pseudoplatanus*), javor mliečny (*Acer platanoides*). V najteplejších polohách pristupujú v oblasti zriedkavé jarabiny – jarabina mukyňová (*Sorbus aria*), jarabina brekyňová (*Sorbus torminalis*), z krov drieň obyčajný (*Cornus mas*), kalina siripútková (*Viburnum lantana*), lokálne skalník obyčajný (*Cotoneaster ingerrimus*), brečtan popínavý (*Hedera helix*). Bylinný podrast je charakteristický početným zastúpením druhov z čeľade vstavačovitých, z ktorých viaceré patria k indikačným druhom biotopu aj fytoceenózy: prilbovka červená (*Cephalanthera rubra*), prilbovka biela (*Cephalanthera damasonium*), prilbovka dlholistá (*Cephalanthera longifolia*), kruštík tmavočervaný (*Epipactis atrorubens*), kruštík drobnolistý (*Epipactis microphylla*), kruštík rožkatý (*Epipactis muelleri*), kruštík úzkopyskový (*Epipactis leptochilla*), kruštík modrofialový (*Epipactis purpurata*), koralica lesná (*Corallorhiza trifida*), z ďalších druhov ostrica prstnatá (*Carex digitata*), pichliač lepkavý (*Cirsium erisithales*), zvonček broskyňolistý (*Campanula persicifolia*), ľalia zlatohlavá (*Lilium martagon*), zlatobyl obyčajná (*Solidago virgaurea*), luskáč lekársky (*Vincetoxicum hirundinaria*). Výskyt biotopu je viazaný prevažne na južné, juhovýchodné, menej juhozápadné svahy bradlového pásma v okrese, v lokalitách Ladonhora, Steny, Veľký Vreteň a Malý Vreteň. Vzhľadom na extrémny typ stanovišťa majú charakter ochranných lesov, preto sa na



väčšine lokalít zachovali plošne ucelené porasty. Celá oblasť výskytu patrí do nadregionálneho biocentra, svahy Ladonhora a Stien do prírodnej rezervácie Ladonhora a územia európskeho významu Ladonhora.

- X8 – Porasty invázných neofytov

Vznikajú na miestach pôvodnej vegetácie, hlavne pozdĺž vodných tokov alebo na človekom narúšaných stanovištiach, prípadne aj na opustených neobhospodarovaných lúkach a poliach. V porastoch výrazne dominujú invázne druhy rastlín a iné neofyty. V hodnotenom území sa jedná predovšetkým o pohánkovec japonský (*Fallopia japonica*), zlatobyľ kanadskú (*Solidago canadensis*), v menšej miere tiež zlatobyľ obrovskú (*Solidago gigantea*), netýkavku žliazkatú (*Impatiens glandulifera*).

Zoznam chránených a ohrozených druhov v predmetnom okrese je uvedený v Tabuľke č. 1.16.

**Tabuľka č. 1.16: Zoznam chránených a ohrozených druhov**

Slovenský názov	Latinský názov	Skupina
vstavač mužský poznačený	<i>Orchis mascula subsp. signifera</i>	VU
jazyk jelení	<i>Phyllitis scolopendriu</i>	LR
vemenník dvojlistý	<i>Platanthera bifolia</i>	VU
pavstavač hlavatý	<i>Traunsteinera globosa</i>	VU
všivec močiarny	<i>Pedicularis palustris</i>	EN
prilbovka dlholistá	<i>Cephalanthera longifolia</i>	VU
kruštík širokolistý	<i>Epipactis helleborine</i>	LR
vemenniček zelený	<i>Coeloglossum viride)</i>	VU
pokrut jesenný	<i>Spiranthes spiralis</i>	CR
vstavačovec Fuchsov	<i>Dactylorhiza fuchsii</i>	VU
ostrica oblastá	<i>Carex diandra</i>	EN
vachta trojlistá	<i>Menyanthes trifoliata</i>	EN
vstavačovec májový	<i>Dactylorhiza majalis</i>	VU
vstavačovec bazový	<i>Dactylorhiza sambucina</i>	VU
barička močiarna	<i>Triglochin palustre</i>	VU
kruštík močiarny	<i>Epipactis palustris</i>	VU
bahnička málokvetá	<i>Eleocharis quinqueflora</i>	VU
mečík škridlicovitý	<i>Gladiolus imbricatus</i>	VU
päťprstnica hustokvetá	<i>Gymnadenia densiflora</i>	CR
vstavačovec strmolistý	<i>Dactylorhiza incarnata</i>	EN
vstavačovec laponský	<i>Dactylorhiza lapponica</i>	CR
päťprstnica obyčajná	<i>Gymnadenia conopsea</i>	VU
tučnica obyčajná	<i>Pinguicula vulgaris</i>	EN
valeriána celistvolistá	<i>Valeriana simplicifolia</i>	VU
bielokvet močiarny	<i>Parnassia palustris</i>	LR
ostrica Davallova	<i>Carex davalliana</i>	VU
kruštík tmavočervený pravý	<i>Epipactis atrorubens</i>	LR
prilbovka červená	<i>Cephalanthera rubra</i>	VU
škripík štetinatý	<i>Isolepis setacea</i>	CR
rebrovka rôznotlá	<i>Blechnum spicant</i>	VU
prilbovka biela	<i>Cephalanthera damasonium</i>	VU
korálica lesná	<i>Corallorhiza trifida</i>	VU
kruštík rožkatý	<i>Epipactis muelleri</i>	VU
kruštík modrofialový	<i>Epipactis purpurata</i>	VU
ľadenec barinný	<i>Lotus uliginosus</i>	EN
plavúň obyčajný	<i>Lycopodium clavatum</i>	LR
vstavačovec bledý	<i>Orchis pallens</i>	EN
soldanelka karpatská	<i>Soldanella carpatica</i>	LR
orlíček obyčajný	<i>Aquilegia vulgaris</i>	LR
konvalinka voňavá	<i>Convallaria majalis</i>	LR
snežienka jarná	<i>Galanthus nivalis</i>	LR
pahorec brvitý	<i>Gentianopsis ciliata</i>	LR
ľalia zlatohlavá	<i>Lilium martagon</i>	LR

bradáčik vajcovitý	<i>Listera ovata</i>	VU
bezkolnec belasý	<i>Molinia caerulea</i>	VU
jednokvietok veľkokvetý	<i>Moneses uniflora</i> )	LR
jarabina mukyňová	<i>Sorbus aria</i>	LR

Vysvetlivky:

Zaradenie rastlinných druhov do skupín je uvedené podľa Kategórií a kritérií červeného zoznamu IUCN 2001:

- Kriticky ohrozený – CRITICALLY ENDANGERED (CR)
- Ohrozený – ENDANGERED (EN)
- Zraniteľný – VULNERABLE (VU)
- Málo dotknutý – LEAST CONCERN (LC/LR)
- Nedostatočné údaje – DATA DEFICIENT (DD)

## 2 SÚČASNÁ KRAJINNÁ ŠTRUKTÚRA

Súčasná krajinná štruktúra (SKŠ) je súbor prirodzených a človekom čiastočne alebo úplne zmenených dynamických systémov, ako aj novovytvorené umelé prvky, ktoré vznikli na osnove prvotnej štruktúry. Jej prvky možno charakterizovať najmä ako fyzické formy (spôsoby) využitia zeme a reálnej bioty (rastlinstva a živočíšstva – najmä z hľadiska fyziognomického) a ako objekty a výtvary človeka (Šteffek, Múdry a kol., 1993). Predstavuje fyzické prejavy prírodného, poloprírodného alebo antropogénneho pôvodu na zemskom povrchu a býva označovaná aj ako druhotná krajinná štruktúra. V geografickej praxi má často označenie ako využitie pôdy, v súčasnosti sa označuje ako využitie krajiny. Podľa zákona NR SR č. 162/1995 Z. z. o katastri nehnuteľností a o zápise vlastníckych a iných práv k nehnuteľnostiam (katastrálny zákon) a príslušnej vyhlášky sú plochy, ktoré pokrývajú celý zemský povrch, označované ako druhy pozemkov a charakterizuje ich spôsob využívania.

Súčasná krajinná štruktúra predmetného územia je zobrazená v Mape č. 1.9 Súčasná krajinná štruktúra.

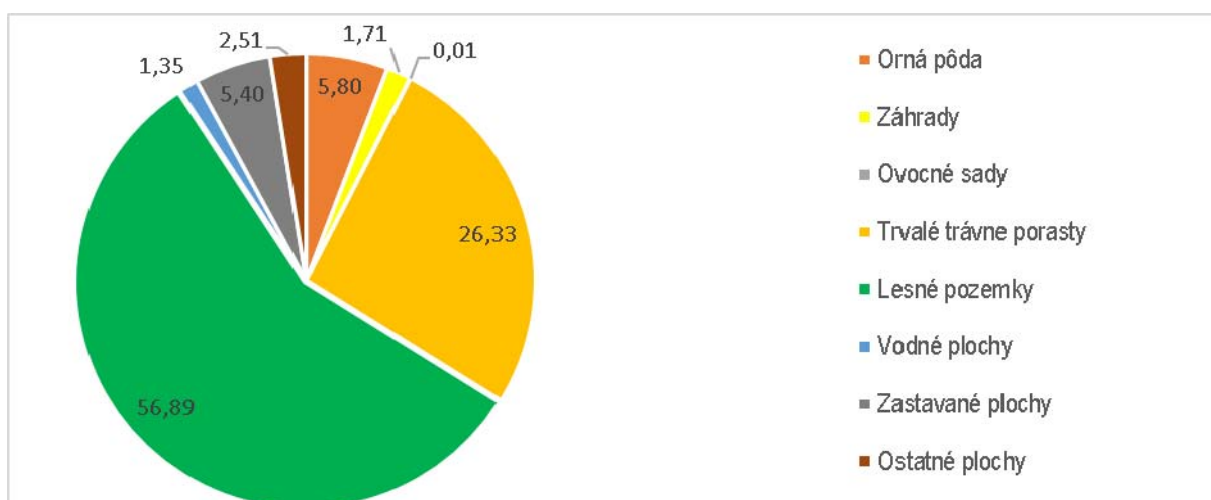
Tabuľka č. 2.1: Zastúpenie druhov pozemkov v okrese Kysucké Nové Mesto k 1. 1. 2018

Druh pozemku	Výmera v ha	Výmera v %	
Poľnohospodárska pôda	Orná pôda	1 008,00	5,80
	Záhrady	297,00	1,71
	Ovocné sady	1,00	0,01
	Trvalé trávne porasty	4 573,00	26,33
Lesné pozemky	9 881,00	56,89	
Vodné plochy	234,00	1,35	
Zastavané plochy	938,00	5,40	
Ostatné plochy	436,00	2,51	
Spolu	17 368,00	100,00	

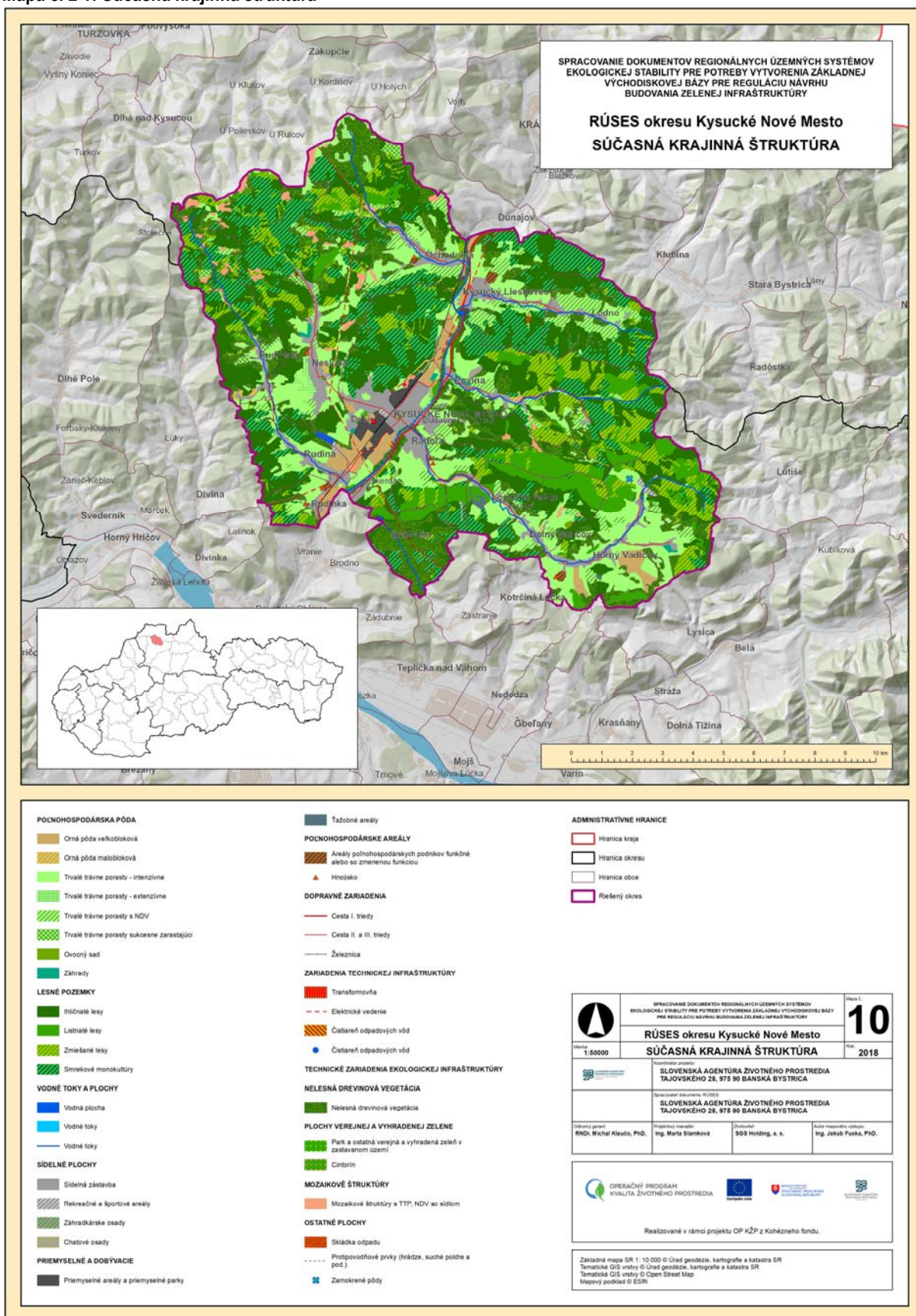
Zdroj: Štatistická ročenka o pôdnom fonde v SR podľa údajov katastra nehnuteľností k 1. 1. 2018, ÚGKK SR, Bratislava, 2018

Celková rozloha okresu podľa katastra nehnuteľností k roku 2018 predstavuje 17 368 ha. Pomerové hodnoty zastúpenia jednotlivých tried pre okres Kysucké Nové Mesto sú uvedené v Tabuľke č. 2.1 a Grafe č. 2.1. Celkovo je v okrese zastúpených 14 obcí s najsevernejšou časťou v obci Ochodnica a najjužnejšou časťou v Hornom Vadičove.

Graf č. 2.1: Percentuálne zastúpenie druhov pozemkov v okrese Kysucké Nové Mesto k 1. 1. 2018



Mapa č. 2 1: Súčasná krajinná štruktúra





## 2.1 Poľnohospodárska pôda

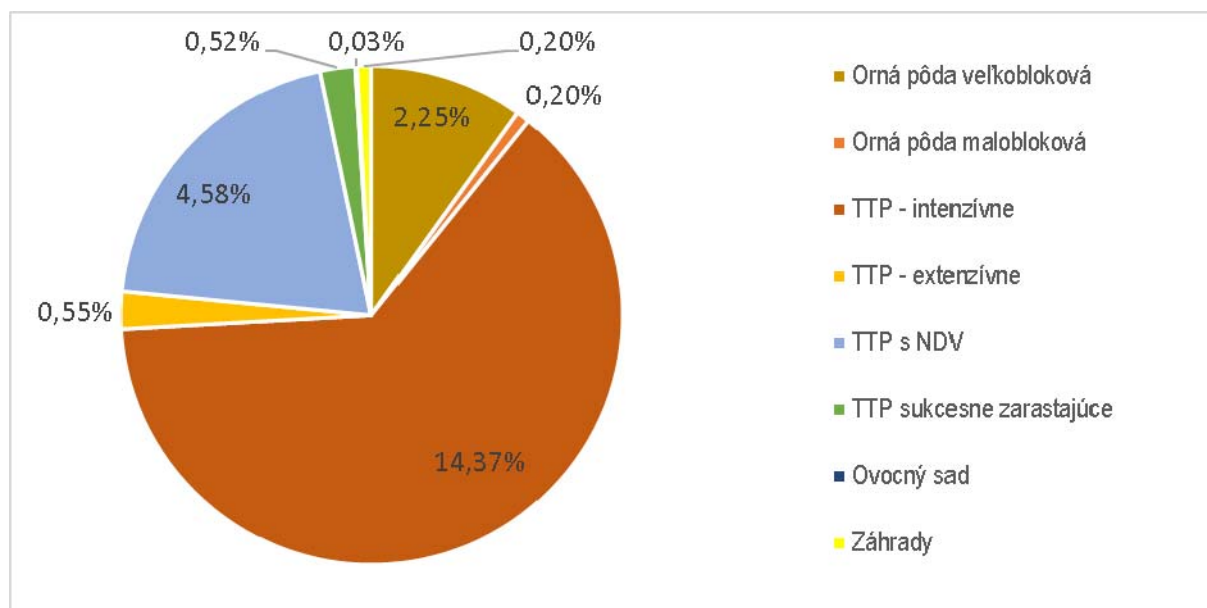
Poľnohospodársku pôdu tvoria jednotlivé druhy pozemkov (kultúry) slúžiace bezprostredne poľnohospodárskej výrobe pre rastlinnú produkciu a chov niektorých poľnohospodárskych živočíchov. Poľnohospodárska pôda je podľa členenia katastra nehnuteľností tvorená nasledovnými druhmi pozemkov: orná pôda, záhrady, trvalé trávne porasty, ovocné sady. Platná metodika na vypracovanie regionálnych územných systémov ekologickej stability (RÚSES) špecifikuje celkom 9 kategórií a 4 subkategórie prvkov súčasnej krajinej štruktúry, ktoré je možné zaradiť do kategórie „poľnohospodárska pôda“.

Sú to:

- orná pôda veľkobloková,
- orná pôda malobloková,
- trvalé trávne porasty (lúky a pasienky) delené podľa intenzity obhospodarovania a zastúpenia nelesnej drevinovej vegetácie ďalej na:
  - intenzívne trvalé trávne porasty (pravidelne kosené, pasené, hnojené),
  - extenzívne trvalé trávne porasty (spravidla nekosené, len prepásané, často už v rôznom štádiu sukcesie),
  - trvalé trávne porasty s nelesnou drevinovou vegetáciou (s podielom do 25 %),
  - trvalé trávne porasty sukcesne zarastajúce,
- subalpínske a alpínske lúky,
- ovocný sad,
- vinice,
- chmeľnice,
- záhrady,
- energetické porasty.

Poľnohospodárska pôda je významným, ale nie dominantným prvkom súčasnej krajinej štruktúry záujmového územia. Poľnohospodársky využívané plochy (Graf č. 2.2) zaberajú celkovo v okrese 3 940,96 ha (22,69 % z rozlohy okresu).

Graf č. 2.2: Poľnohospodárska pôda – percentuálne zastúpenie podľa kategórií SKŠ



Najväčší podiel poľnohospodárskych plôch majú trvale trávne porasty (TTP). V okrese Kysucké Nové Mesto boli identifikované štyri typy TTP a to TTP: intenzívne, extenzívne, s nelesnou drevinovou vegetáciou (NDV), sukcesne zarastajúce. TTP intenzívne ako dominantná zložka z poľnohospodárskych plôch zaberá plochu 2 495,94 ha (14,37 % z poľnohospodárskej plochy – ďalej len „PP“), TTP s NDV 794,78 ha (4,58 % z PP), TTP extenzívne 95,76 ha (0,55 % z PP) a TTP sukcesne zarastajúce 89,76 ha (0,52 % z PP). TTP ako dominantne využívaná plocha sa nachádza najmä v blízkosti sídelnej zástavby, či rozptýlenej zástavby. Druhý najväčší podiel na poľnohospodárskych plochách má orná pôda. Zastúpenie celkovej rozlohy predstavuje 390,43 ha (2,25 %) u veľkoblokových orných pôd a u maloblokovej ornej pôdy 34,28 ha (0,20 %).

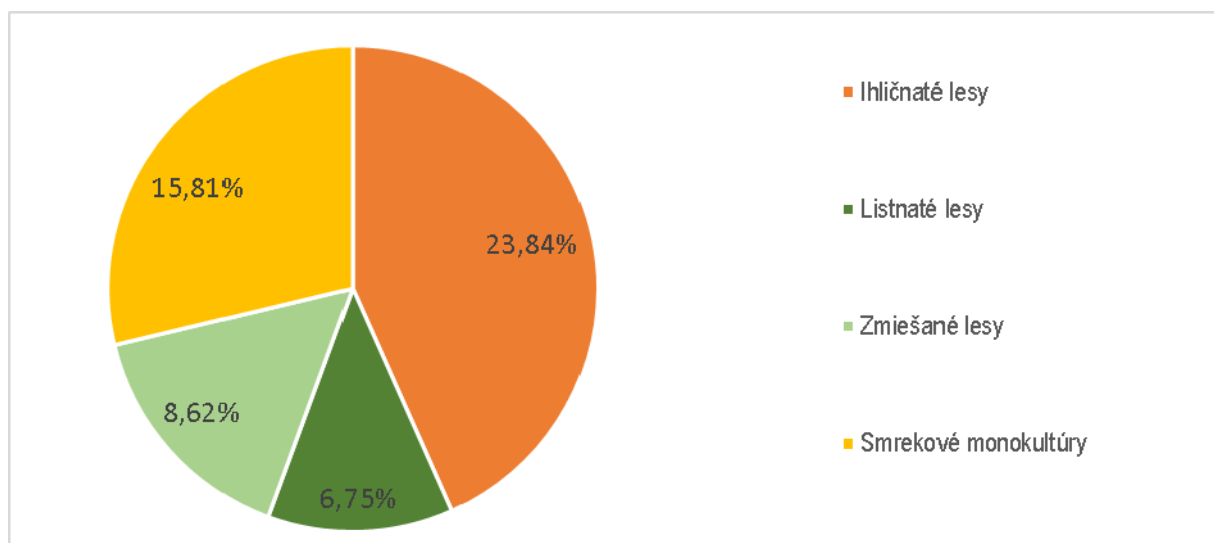
Nie menej zanedbateľnou súčasťou poľnohospodársky využívaných plôch sú aj mozaikové štruktúry prevládajúce najmä v severnej časti okresu. Výmera týchto plôch predstavuje 206,16 ha (1,19 %) a to najmä v blízkosti sídelných štruktúr, chatových, či záhradkárskejších osád.

Ovocné sady a záhrady, ako jedna z najmenších súčastí poľnohospodárskych plôch, boli identifikované najmä v strednej a južnej časti okresu v obciach Horný a Dolný Vadičov, Povinná, Kysucké Nové Mesto, Nesluša. Ich celková plocha predstavuje u ovocných sadov 4,53 ha (0,03 %) a 35,44 ha (0,20 %) u záhrad.

## 2.2 Lesné pozemky

Pokrytie lesnými spoločenstvami je v okrese Kysucké Nové Mesto rovnomerne zastúpené (Graf č. 2.3). Lesné pozemky zaberajú najväčšiu plochu územia 9 555,05 ha, čo predstavuje 55,02 %. V kategórii lesných pozemkov sú najviac zastúpenou krajinnou štruktúrou plochy ihličnatých lesov, ktoré zaberajú rozlohu 4 140,01 ha (23,84 %).

**Graf č. 2.3: Percentuálne zastúpenie lesných vegetačných stupňov**



Menej zastúpené sú smrekové monokultúry 2 745,08 ha (15,81 %), zmiešané lesy 1 497,58 ha (8,62 %) a listnaté lesy 1 172,36 ha (6,75 %). Podiel lesných spoločenstiev je rozložený takmer rovnomerne od severnej časti v pohorí Javorníky a južnej časti v pohorí Kysucká vrchovina okresu.

Funkcia lesov a ich využívanie v okrese je mnohostranné a zodpovedá hospodárskej a environmentálnej klasifikácii územia. Hlavná a najviac využívaná funkcia je hospodárska s ťažobným a dorastovým využitím (Tabuľka č. 2.2). Medzi čiastkové funkcie hlavne patrí: spoločenská funkcia s využitím oddychovej rekreácie, poľovnícka funkcia, charakterizovaná ochranou chránených druhov a pôdochranná funkcia.

**Tabuľka č. 2.2: Zastúpenie kategórií lesa v okrese Kysucké Nové Mesto**

Kategória lesa	Výmera v ha	Výmera v %
Hospodárske lesy – H	17 797,21	92,04 %
Ochranné lesy – O	962,42	4,98 %
Lesy osobitného určenia – U	576,37	2,98 %
Spolu	19 338,00	100,00 %

Zdroj: <http://gis.nlcsk.org/lgis/>

**Tabuľka č. 2.3: Drevinové zloženie v okrese Kysucké Nové Mesto**

Dreviny	Výmera v ha	Výmera v %
Agát	21,75	0,11 %
Buk	2 853,38	14,84 %
Borovica	2,43	0,01 %
Breza	307,00	1,60 %
Brest	7 365,43	38,31 %
Dub	1 439,84	7,49 %
Hrab	815,03	4,24 %
Jedľa	181,78	0,95 %
Jelša	416,29	2,17 %
Jaseň	678,30	3,53 %
Javor	123,03	0,64 %
Lipa	76,44	0,40 %
Ostatné listnaté	14,16	0,07 %
Smrekovec	4 211,66	21,91 %
Smrek	684,61	3,56 %
Topoľ	29,41	0,15 %
Topoľ šľachtený	3,07	0,02 %
Vrba	2,05	0,01 %
Spolu	19 225,65	100,00 %

Zdroj: <http://gis.nlcsk.org/lgis/>

Hospodárske lesy predstavujú 92 % z celkovej výmery lesov. Tiež sú zastúpené lesy ochranné (4,97 %) a lesy osobitného určenia (2,98 %). Drevinové zloženie a vekové triedy v okrese Kysucké Nové Mesto sú uvedené v Tabuľke č. 2.3 a Tabuľke č. 2.4. Najzastúpenejšími drevinami v tomto okrese sú druhy rodu brest (*Ulmus*) a smrekovec (*Larix*).

**Tabuľka č. 2.4: Vekové triedy drevín v okrese Kysucké Nové Mesto**

Dreviny	Veková trieda (výmera v ha)								Spolu vek. triedy
	0 – 20	21 – 40	41 – 60	61 – 80	81 – 100	101 – 120	121 – 140	140+	
Agát	3,50	2,42	4,83	7,78	2,52	0,71	-	-	21,75
Buk	33,89	239,56	556,13	689,00	996,76	312,17	17,27	10,37	2 853,38
Borovica	0,41	0,41	0,36	1,00	-	0,09	0,17	0,03	2,43
Breza	79,70	60,58	84,13	62,04	16,83	3,71	-	-	307,00
Brest	1 306,68	803,35	804,83	1 277,74	1 439,28	1 241,22	375,35	65,32	7 365,43
Dub	190,38	121,81	86,53	235,42	371,40	352,00	48,86	22,69	1 439,84
Hrab	78,49	180,45	136,30	205,40	161,42	39,66	8,81	2,58	815,03
Jedľa	35,60	65,94	24,71	32,98	12,82	7,31	1,14	0,31	181,78

Jelša	107,08	130,91	69,54	410,71	35,12	16,90	7,58	4,12	416,29
Jaseň	33,76	27,76	44,22	44,31	164,30	315,43	40,39	34,39	678,30
Javor	6,75	45,77	49,61	15,23	3,32	2,14	0,21	0,06	123,03
Lipa	8,61	20,62	15,47	10,79	11,18	5,79	2,45	1,00	76,44
Ostatné listnaté	2,23	1,39	5,36	1,46	2,88	0,81	0,03	-	14,16
Smrekovec	732,83	717,11	436,40	906,28	862,15	508,32	47,45	40,31	4 211,66
Smrek	158,91	147,90	100,24	142,94	86,73	42,30	5,31	2,19	684,61
Topoľ	1,70	4,03	12,62	8,15	1,74	1,11	0,02	-	29,41
Topoľ šľachtený	-	-	3,07	-	-	-	-	-	3,07
Vrba	0,02	0,41	1,24	0,35	0,03	-	-	-	2,05
Spolu	2 780,53	2 570,39	2 435,59	3 682,57	4 168,47	2 849,67	555,05	183,37	19 225,65

Zdroj: <http://gis.nlcsk.org/igis/>

## 2.3 Vodné toky a plochy

Kategória vodných plôch a tokov je tvorená dvomi typmi prvkov. Sú to jednak líniové prvky – vodné toky a plošné prvky, ktoré sú reprezentované vodnými plochami. Vodné toky sa v okrese nachádzajú v celkovej dĺžke viac ako 62,87 km a vodné plochy zaberajú celkovo 14,08 ha (0,08 % z rozlohy okresu).

Riečnu sieť v záujmovom území reprezentuje rieka Kysuca tečúca cez okres v dĺžke takmer 15 km. Kysuca je pravostranným prítokom Váhu, ktorá pramení v severnej časti Javorníkov pod vrchom Hričovec. Lavostranným prítokom rieky Kysuca, ktorá privádza vodu z Kysuckej vrchoviny a Javorníkov, je Povinský potok, Vadičovský potok a riečka Lodnianka.

Pravostranným prítokom tejto rieky, ktorá privádza vodu z Javorníkov, je riečka Neslušanka a Rudinský potok. Významným prítokom je aj riečka Ochodničanka, do ktorej sa vlieva riečka Suchá a Hlboký potok.

## 2.4 Zastavané plochy a nádvoría

Zastavané plochy a nádvoría sú človekom vytvorené prvky, ktoré možno charakterizovať na základe ich funkčného využitia. Pre potreby analýzy súčasnej krajiny štruktúry boli mapované sídelné plochy, priemyselné, poľnohospodárske areály, dopravné zariadenia, zariadenia technickej infraštruktúry.

### 2.4.1 Sídelné plochy

Sídelná zástavba zaberá 1 138,50 ha (6,56 %) z celkovej plochy okresu a je sústredená predovšetkým do mesta Kysucké Nové Mesto. V okrese sa nachádza ďalších 14 obcí, lokalizovaných predovšetkým v oblasti nížiny v údoliach v okolí vodných tokov. Centrálna sídelná plocha sa vyznačuje silným stupňom urbanizácie a to rozvojom obytných satelitných zón a priemyselných častí.

Významnú úlohu pri rozvoji sídelných plôch zohráva prítomnosť vody, čo má za následok rozvoj športovo-rekreačných aktivít (rybolov, turistika, člňkovanie a pod.). V južnej a juhozápadnej časti, najmä pri vodných plochách a tokoch, zohrávajú významnú úlohu oddychové zóny. Tieto zóny predstavujú rekreačné areály s plochou 37,17 ha (0,21 %), rozprestierajúce sa v siedmich obciach okresu s najväčšou rozlohou areálu v Kysuckom Novom Meste. Chatové osady 11,28 ha (0,06 %) evidujeme len v obci Povinná a záhradkárske osady 14,68 ha (0,08 %) len v okrajových častiach Kysuckého Nového Mesta.



#### 2.4.2 Priemyselné a dobývacie areály

Priemyselné areály a priemyselné parky zaberajú 129,13 ha (0,74 %) z celkovej výmery územia. Nachádzajú sa hlavne v centrálnej časti okresu pri meste Kysucké Nové Mesto a Kysucký Lieskovec. Ťažobné areály boli identifikované v k. ú. obcí: Horný Vadičov a Lopušné Pažite, celkovo boli identifikované na ploche 17,96 ha (0,10 %).

#### 2.4.3 Poľnohospodárske areály

Areály poľnohospodárskych podnikov tvoria poľnohospodárske podniky transformované z bývalých jednotných roľníckych družstiev a štátnych majetkov alebo vzniknuté z nových subjektov, ktoré zabezpečujú poľnohospodársku výrobu.

Prevažujú tu najmä subjekty zamerané na rastlinnú výrobu. Niektoré poľnohospodárske areály alebo objekty sú určené hlavne pre spracovávanie a uskladňovanie krmovín a pre ustajnenie hospodárskych zvierat, napr. ošípaných, hovädzieho dobytku, hydiny. Celková plocha funkčných poľnohospodárskych areálov predstavuje 39,12 ha (0,23 %) z plochy územia a nachádzajú sa v obciach Horný Vadičov, Radoľa, Povinná, Rudinka, Nesluša, Ochodnica a Kysucký lieskovec. V okrese bolo vybudovaných aj 6 hnojísk a to prevažne v blízkosti poľnohospodárskych areálov.

#### 2.4.4 Dopravné zariadenia

Cestnú sieť v okrese tvoria najmä cesty I. a II., III. triedy. Cesty I. triedy spolu v dĺžke 11,25 km sú významné komunikácie s vysokou intenzitou dopravy. Na hlavnú komunikačnú sieť riešeného územia nadväzujú cesty druhej a tretej triedy v celkovej dĺžke 55,76 km, ktoré slúžia na napojenie jednotlivých obcí na nadradenú cestnú sieť, resp. na prepojenie jednotlivých obcí a účelové komunikácie slúžiace na prepojenie jednotlivých častí obce. Cestná sieť je doplnená poľnými a lesnými cestami. Okresom prechádza jednokoľajná neelektrifikovaná železničná trať v smere Žilina – Čadca v dĺžke 24,21 km.

#### 2.4.5 Zariadenia technickej infraštruktúry

Celé územie je elektrifikované distribučnými sieťami VVN a VN. Významným zdrojom energie je vodná elektrárň Nosice a Kočkovce. Celková dĺžka pokrytia predstavuje cez 24,62 km elektrických sietí. V okrese sa nachádza aj transformačná stanica a to priamo v Kysuckom Novom Meste. V Kysuckom Novom Meste sa nachádza aj čistička odpadových vôd, ktorá slúži na zbravenie nečistôt a škodlivých látok zo splaškovej a priemyselnej odpadovej vody.

#### 2.4.6 Technické zariadenia ekologickej infraštruktúry

Do tejto kategórie sa zaraďujú prvky zmiernujúce negatívne vplyvy fragmentácie krajiny a slúžia na zmiernenie bariérneho vplyvu antropogénnych prvkov v krajine. Do tejto kategórie zaraďujeme napríklad ekodukty, rybovody, či ďalšie objekty využívané na migráciu zverí. Technické prvky ekologickej infraštruktúry neboli v záujmovom území vybudované.

### 2.5 Nelesná drevinová vegetácia

Nelesná drevinová vegetácia (NDV) je významným ekostabilizačným prvkom v krajine. Podľa definícií stanovenej metodiky ide o veľmi heterogénnu skupinu spoločenstiev drevín rastúcich mimo lesných porastov. Identifikovať ju je možné na základe spoločenstiev drevín krovinového a stromového vzrastu. Zaraďujeme sem aj porasty drevín, ktoré majú charakter lesa, avšak sú lokalizované mimo lesného pôdneho fondu (LPF). Z priestorového hľadiska sa členia na plošnú súvislú, skupinovú, rozptýlenú a líniovú NDV. Predstavujú ju dreviny a spoločenstva drevín v krajine, ktoré tvoria napr. vetrolamy, zasekové pásy, remízky, brehové porasty pozdĺž vodných tokov a poľných ciest. Výrazne posilňujú ekologickú stabilitu v krajine a majú pôdoochrannú funkciu. Napríklad líniové

porasty drevín priaznivo ovplyvňujú smer a intenzitu vzdušného prúdenia, brehové porasty bránia prenikaniu agrochemikálií z poľnohospodársky využívanej pôdy do povrchových tokov. Najmä v intenzívne obhospodarovanej krajine je jej význam nezastupiteľný. Znižuje riziko a vplyv erózie, stabilizuje zosuvné územia, zvyšuje retenčnú schopnosť územia, pozitívne ovplyvňuje biodiverzitu a heterogenitu krajiny a v neposlednom rade aj jej kultúrno-historickú a estetickú hodnotu.

V záujmovom území je NDV zastúpená na ploche 2 195,33 ha (12,64 %) z celkovej výmery okresu, takmer rovnomerne na celom území okresu. Jej výskyt je podmienený najmä prítomnosťou vody v krajine. Jednak sieťou kanálov riek a iných vodných tokov, pozdĺž ktorých sa vyskytuje v podobe brehových porastov. Brehové porasty sa zachovali predovšetkým v neurbanizovaných, prevažne poľnohospodársky využívaných zónach. Ich drevinové zloženie sa mení nielen so stúpajúcou nadmorskou výškou, ale aj s postupným ubúdaním antropického tlaku na poľnohospodársky využívané plochy v odľahlých častiach.

Časť NDV je aj zahrnutá v kategóriách mozaikových štruktúr spolu so sídelnou výstavbou, TTP a ornou pôdou, TTP s NDV a TTP sukcesne zarastajúce. Plošná, či líniová NDV v okrese je zastúpená predovšetkým fragmentmi bývalých lesov, ktoré z rôznych dôvodov (najčastejšie z dôvodu dostupnosť – reliéf, podmočenie, ...) ostali zachované uprostred krajiny. Častokrát sa jedná aj o pomerne rozsiahle plochy, kde ich drevinové zloženie je závislé od viacerých faktorov, najmä od spôsobu vzniku, sukcesného štádia a stupňa antropického ovplyvnenia.

## 2.6 Plochy verejnej a vyhradenej zelene

Zeleň je neoddeliteľnou súčasťou všetkých funkčných plôch sídiel a patrí k prvkom, ktoré priaznivo vplyvajú na psychiku človeka a vytvára priaznivé podmienky pre jeho existenciu. Jej význam pre ekologickú stabilitu krajiny je však zvyčajne zanedbateľný. Z hľadiska jej pôsobenia majú najväčší význam plošne rozsiahlejšie plochy s vysokým zastúpením stromov. K takým plochám patria najmä parky, cintoríny, plochy zelene v areáloch škôl, historických centier a pod. V okrese Kysucké Nové Mesto sa nachádzajú významné plochy z kategórie park a ostatná verejná a vyhradená zeleň v zastavanom území na rozlohe 3,19 ha. Tieto plochy prevažujú v obciach Radoľa a Kysucké Nové Mesto. Na území okresu sa nachádzajú plochy cintorínov v celkovej rozlohe 14,67 ha, evidované sú v 13 katastrálnych územiach.

## 2.7 Mozaikové štruktúry

V okrese Kysucké Nové Mesto sa z mozaikových štruktúr nachádzajú iba plochy typu mozaikové štruktúry s TTP, NDV so sídlom a to o rozlohe celkovo 206,16 ha, čo predstavuje až 1,19 % rozlohy okresu. Mozaikové štruktúry predstavujú prevažne striedajúce sa štruktúry plôch TTP, NDV, osád rozptýleného osídlenia a ojedinele ornej pôdy. V záujmovom území sú viazané nielen na rozptýlené osídlenia, ale aj ako fragmenty záhumienkových častí v blízkosti obcí.

## 2.8 Ostatné plochy

V okrese v kategórii ostatné plochy evidujeme skládku odpadu o rozlohe 2,51 ha. Táto skládka sa nachádza v severnej časti okresu v Kysuckom Lieskovci. Odkaliská o rozlohe 35,95 ha a 6 areálov zamokrených pôd. V okrese evidujeme aj protipovodňové prvky (hrádze) a to v častiach Dunajov, Kysucký Lieskovec a Kysucké Nové Mesto.

### 3 ZHODNOTENIE VZŤAHU K ÚZEMNÉMU PLÁNU VEĽKÉHO ÚZEMNÉHO CELKU A DOTKNUTÝCH OBCÍ

Územný plán veľkého územného celku Žilinského kraja (ÚPN VÚC ŽK) bol schválený Uznesením vlády SR č. 359 zo dňa 26.5.1998. Jeho záväzná časť bola vyhlásená Nariadením vlády SR č. 223/1998 Zb. Zmeny a doplnenia boli vykonané v roku 2005, 2006, 2009, 2011, 2011, 2018.

V roku 2005 boli vypracované prvé Zmeny a doplnky ÚPN VÚC ŽK. Záväzná časť Zmien a doplnkov bola schválená Zastupiteľstvom Žilinského samosprávneho kraja (ŽSK) dňa 27.4.2005 a vyhlásená Všeobecne záväzným nariadením Žilinského samosprávneho kraja (VZN ŽSK) č. 6/2005 o záväzných častiach Zmien a doplnkov ÚPN VÚC ŽK.

V roku 2006 boli vypracované Zmeny a doplnky č. 2 ÚPN VÚC ŽK. Záväzná časť Zmien a doplnkov č. 2 bola schválená Zastupiteľstvom ŽSK č. 7 zo dňa 4.9.2006 ako dodatok č. 1 k VZN ŽSK č. 6/2005 o záväzných častiach Zmien a doplnkov ÚPN VÚC ŽK.

V roku 2009 boli vypracované Zmeny a doplnky č. 3 ÚPN VÚC ŽK. Záväzná časť Zmien a doplnkov č. 3 bola schválená Zastupiteľstvom ŽSK dňa 17.3.2009 a vyhlásená VZN ŽSK č. 17/2009 o záväzných častiach Zmien a doplnkov č. 3 ÚPN VÚC ŽK.

V roku 2010 boli vypracované Zmeny a doplnky č. 4 ÚPN VÚC ŽK. Záväzná časť Zmien a doplnkov č. 4 bola schválená Zastupiteľstvom ŽSK uznesením č. 26/2011 zo dňa 27. 6. 2011.

V roku 2011 boli vypracované aj Zmeny a doplnky č. 4a ÚPN VÚC ŽK.

V roku 2018 boli vypracované Zmeny a doplnky č. 5 ÚPN VÚC ŽK. Záväzná časť Zmien a doplnkov č. 5 bola schválená Zastupiteľstvom ŽSK uznesením č. 49/2018 zo dňa 19.3.2018.

Zmeny a doplnky ÚPN VÚC ŽK sú vypracované v súlade s ustanoveniami stavebného zákona v znení neskorších predpisov, vyhlášky č. 55/2001 Z. z. o územnoplánovacích podkladoch a územnoplánovacej dokumentácii a ostatnými súvisiacimi právnymi predpismi platnými v SR, ako aj v súlade s Nariadením vlády SR č. 461/2011 zo 16.11.2011, ktorým sa vyhlasujú Zmeny a doplnky záväznej časti Konceptie územného rozvoja Slovenska KURS 2001 – ďalej len KURS 2001 v znení Zmien a doplnkov č. 1.

Spracovaním zmien a doplnkov tak došlo k:

- zosúladieniu ÚPN VÚC ŽK s nadradenou územnoplánovacou dokumentáciou celoštátneho významu a to KURS 2001 v znení Zmien a doplnkov č. 1,
- posúdeniu a zapracovaniu regionálnych rozvojových plánov, nových rezortných rozvojových koncepcií a ďalších dokumentov a projektov regionálneho významu, ktoré boli v priebehu rokov pre územie Žilinského kraja vypracované a schválené,
- zdokumentovaniu zmien vyplývajúcich z prijatých nových zákonov NR SR vzťahujúcich sa k problematike a obsahu územnoplánovacej dokumentácie v oblasti územného plánovania, ochrany prírody a krajiny, ochrany poľnohospodárskej pôdy, ochrany vôd,
- zdokumentovaniu zmien v hospodárskych aktivitách a predpokladoch regionálneho rozvoja na území ŽSK.

Vzťah platného územnoplánovacieho dokumentu a Regionálneho územného systému ekologickej stability (RÚSES) je definovaný v:

- Smernej časti – predovšetkým v kapitole Krajinná štruktúra,
- Záväznej časti – v Záväzných regulatívoch funkčného a priestorového usporiadania územia – V oblasti usporiadania územia z hľadiska ekologických aspektov, ochrany pôdneho fondu, ochrany prírody a ochrany kultúrneho dedičstva,
- Grafickej časti – Krajinná štruktúra a Územný systém ekologickej stability (ÚSES) v mierke 1:50 000.

### **Priemet záväzných regulatív ÚPN VÚC ŽK týkajúcich sa územného rozvoja a ochrany prírody a krajiny v okrese Kysucké Nové Mesto**

Záväzná časť ÚPN VÚC ŽK, ktorá sa priamo alebo nepriamo vzťahuje k problematike ekologickej stability v okrese Kysucké Nové Mesto:

#### **I. ZÁVÄZNÉ REGULATÍVY FUNKČNÉHO A PRIESTOROVÉHO USPORIADANIA ÚZEMIA**

4. V oblasti usporiadania územia z hľadiska ekologických aspektov, ochrany pôdneho fondu, ochrany prírody a ochrany kultúrneho dedičstva
  - 4.1. Rešpektovať prvky ÚSES kraja a ich funkčný význam v kategóriách:
    - 4.1.1. biocentrá nadštátneho významu: Krivánska Malá Fatra, Vychylovka – Harvelka – Riečnica, Tlstá a Súľovské skaly,
    - 4.1.2. biocentrá nadregionálneho významu: Malá Rača – Skalka, Malý Polom – Veľký Polom, Ladonhora – Brodnianka, Veľký Javorník, Bzinská hoľa – Minčol, Choč, Osičiny – Ráztoky – Lysec, Západné Tatry – Roháče, Prosečné, Nízke Tatry – Kráľovoľská časť, Nízke Tatry – Ďumbierska časť, vodná nádrž Liptovská Mara, Kľak – Ostrá skala – Reváň – Partizán, Zniev – Sokol – Chlievska, Kláštorské lúky, Marské vršky, Borišov – Javorina, Lysec, Turiec, Pod Sokolom, Kopa – Korbeľka, Pilsko, Babia hora, Žiar – Oravská priehrada, Skalná Alpa – Smrekovica – Šiprúň, Sokol – Žiar, Oravská priehrada – Sosnina, Kľak – Reváň, Kozol, Šujské rašelinisko a Strážov,
    - 4.1.3. biocentrá regionálneho významu podľa schváleného územného plánu,
    - 4.1.4. biokoridory nadregionálneho a regionálneho významu podľa schváleného územného plánu regiónu,
      - a) terestricko-migračný koridor v priestore Malá Fatra – Bránica – Lutiše ako biokoridor nadregionálneho významu.
  - 4.2. Rešpektovať podmienky ochrany prírody v súlade so schváleným národným zoznamom území európskeho významu.
  - 4.3. Dodržiavať pri hospodárskom využívaní území, začlenených medzi prvky ÚSES podmienky:
    - 4.3.1. pre chránené územia (vyhlásené a navrhované na vyhlásenie) podľa osobitných predpisov o ochrane prírody a krajiny, kategórie a stupňa ochrany,
    - 4.3.2. pre lesné ekosystémy, vyplývajúce z osobitných predpisov o ochrane lesov v kategóriách ochranné lesy a lesy osobitného určenia,
    - 4.3.3. pre poľnohospodárske ekosystémy, vyplývajúce z osobitných predpisov o ochrane poľnohospodárskej pôdy v kategóriách podporujúce a zabezpečujúce ekologickú stabilitu územia (trvalé trávne porasty),
    - 4.3.4. pre ekosystémy mokradí, vyplývajúce z medzinárodných zmlúv a dohôd, ktorými je Slovenská republika viazaná,
    - 4.3.5. pre navrhované chránené vtáčie územia a dodržiavať ochranné podmienky stanovované samostatne osobitným predpisom pre každé chránené vtáčie územie,
    - 4.3.6. pre navrhované územia európskeho významu a zosúladiť spôsob ich využívania tak, aby nedošlo k ohrozeniu predmetu ochrany.
  - 4.4. Zachovať prirodzený charakter vodných tokov, zaradených medzi biokoridory, chrániť jestvujúcu sprievodnú vegetáciu a chýbajúcu vegetáciu doplniť autochtónnymi druhmi.
  - 4.5. Zabezpečiť skladbu terestrických biokoridorov vo voľnej krajine len prírodnými prvkami – trávne porasty, stromová a krovinná vegetácia a vylúčiť všetky aktivity ohrozujúce prirodzený vývoj (vylúčenie chemických vyživovacích a ochranných látok, skládky odpadov a pod.).
  - 4.6. Stabilizovať spodnú hranicu lesov a zvýšiť ich biodiverzitu ako ekotónovú zónu les – bezlesie.



- 4.7. Podporovať extenzívne leso-pasienkárске využívanie podhorských častí, s cieľom zachovania krajinársky a ekologicky hodnotných území s rozptýlenou vegetáciou.
- 4.8. Zachovať územné časti s typickou rázovitosťou krajinnej štruktúry daného regiónu (Kysuce, Orava, Liptov, Turiec):
  - 4.8.1. ak nie je schválená územnoplánovacia dokumentácia (ÚPD) obce, tak chrániť pred optickým znehodnotením stavebnou činnosťou lokality, tvoriace charakteristické krajinné panorámy,
  - 4.8.2. preveriť pri každom navrhovanom veľkoplošnom zábere, líniomvom zábere krajiny, alebo inom technickom diele:
    - a) dopad navrhovaných stavieb na okolitú krajinu – krajinný obraz (harmónia, kompozícia, vyváženosť, mierkovitosť),
    - b) dopad navrhovaných stavieb na zmenu krajinnej panorámy miesta alebo línie,
    - c) bezprostredný dopad a mieru devastácie lokálnych krajinných scenérií, alebo ich zmenu,
    - d) prínos možných vizuálnych vnemov z krajinného obrazu priamo z navrhovaných diel (diaľnice),
    - e) dopad na psychologické pôsobenie navrhovaných stavieb v krajine,
    - f) dopad na biodiverzitu, prvky ÚSES a biotopy chránených druhov.
- 4.9. Zabezpečiť revitalizáciu regulovaných tokov s doplnením sprievodnej zelene.
- 4.10. Prispôbovať trasy dopravnej a technickej infraštruktúry prvkom ekologickej siete tak, aby bola maximálne zabezpečená ich vodivosť a homogénnosť a nezasahovať do bezcestných území v rámci chránených území s 3. a vyšším stupňom ochrany prírody.
- 4.11. Eliminovať systémovými opatreniami stresové faktory, pôsobiace na prvky ÚSES (pôsobenie priemyselných a dopravných exhalácií, znečisťovanie vodných tokov a pod.).
- 4.12. Rešpektovať poľnohospodársky pôdny fond a lesný pôdny fond ako faktor limitujúci urbanistický rozvoj kraja, definovaný v záväznej časti územného plánu; osobitne chrániť ornú pôdu s veľmi vysokým až stredne vysokým produkčným potenciálom, ornú pôdu, na ktorej boli vybudované hydromelioračné zariadenia, ako aj poľnohospodársku pôdu, na ktorej boli vykonané osobitné opatrenia na zvýšenie jej produkčnej schopnosti.
- 4.16. Zabezpečiť vypracovanie projektov miestnych územných systémov ekologickej stability (MÚSES) v okresoch Žilinského kraja prednostne pre tieto oblasti v okrese:
  - 4.16.1. Bytča pre Predmier,
  - 4.16.2. Čadca pre Čadcu, Makov,
  - 4.16.3. Dolný Kubín pre Kraľovany a Podbiel,
  - 4.16.4. Kysucké Nové Mesto pre Horný Vadičov, Dolný Vadičov a Lopušné Pažite,
  - 4.16.11. Žilina pre Rajecké Teplice, Hričovské Podhradie a Čičmany.
- 4.17. Rešpektovať zásady rekreačnej funkcie krajinných celkov a limity rekreačnej návštevnosti podľa schválených územných plánov obcí, aktualizovaných územnoplánovacích podkladov a dokumentov a koncepcií rozvoja jednotlivých oblastí kraja a obcí v záujme trvalej a objektívnej ochrany prírodného prostredia Žilinského kraja.
- 4.18. Uprednostňovať aktívny turizmus na území Národného parku Malá Fatra v súlade s trvalo udržateľným rozvojom – ekoturizmus.
- 4.19. Zabezpečiť ochranu prirodzených ekosystémov podporou rozvoja komplexnej vybavenosti (vrátane zvyšovania lôžkových kapacít v ochrannom pásme národného parku) a taktiež rozvojom obcí v podhorských oblastiach s dôrazom na vyzdvihnutie miestnych zvláštností a folklóru; uvedenú vybavenosť riešiť komplexne s dôrazom na limity prírodných zdrojov.

- 4.20. Vymedziť hranice zátopových území vodných tokov v ÚPD obcí za účelom ochrany priestoru riečnych alúvií pre situácie vysokých vodných stavov a ochrany biotických prvkov a ich stanovísk v alúviách vodných tokov.
- 4.21. Zabezpečiť pri ochrane pamiatkových území ich primerané funkčné využitie, zachovanie, údržbu a regeneráciu historického pôdorysu a parcelácie, vylúčenie veľkoplošných asanácií, zachovanie objektovej skladby, výškového a priestorového usporiadania objektov, uličného parteru, zachovania charakteristických pohľadov, siluety a panorámy, rešpektovanie historických a architektonických dominánt, zachovanie archeologických nálezísk.
6. V oblasti vodného hospodárstva
- 6.1 rešpektovať z hľadiska ochrany vôd
- 6.1.1 ochranné pásma vodárenských zdrojov,
- 6.1.2 chránené vodohospodárske oblasti Beskydy-Javorníky, Nízke Tatry-východná časť, Nízke Tatry-západná časť, Veľká Fatra, Strážovské vrchy,
- 6.1.3 povodia vodárenských tokov Ipoltica, Kamenistý potok, Demänovka (Priečny potok, Otpnianka, Zadná voda), Lubochnianka, Nová rieka, Riečka, Mútňanka, Polhoranka, Studený potok, Turiec, Pivovarský potok, Kysuca, Stankovský potok, Oščadnica, Bystrica, Klubinský potok, Petrovička, Štiavnik.
- 6.13 na ochranu územia pred povodňami po dohode s ochranou prírody:
- 6.13.1 realizovať nasledovné stavby, pričom je potrebné zachovať ekostabilizačné, ekologické a migračné funkcie vodných tokov v súlade s opatreniami Plánu manažmentu čiastkového povodia Váh :
- l) Kysucký Lieskovec - Povina, úprava toku Kysuca.
- 6.13.4 komplexne riešiť odtokové pomery v povodiach tokov opatreniami, ktorých výsledkom bude zvýšenie retenčného účinku pôdy, spomalenie a vyrovnanie odtoku vody z povodia a zníženie erózneho účinku vody v súlade s opatreniami Plánu manažmentu čiastkového povodia Váh; úpravy tokov realizovať tak, aby nedochádzalo k napriameniam tokov,
- 6.13.5 rešpektovať záplavové čiary z máp povodňového ohrozenia a zamedziť výstavbu v okolí vodných tokov a v území ohrozovanom povodňami,
- 6.13.6 rešpektovať preventívne protipovodňové opatrenia navrhované v pláne manažmentu povodňového rizika.

V Tabuľke č. 3.1 sa nachádza prehľad biocentier a biokoridorov vymedzených v okrese Kysucké Nové Mesto podľa ÚPN VÚC ŽK.

**Tabuľka č. 3.1: Biocentrá a biokoridory vymedzené na území okresu Kysucké Nové Mesto podľa ÚPN VÚC ŽK**

Kategória prvku ÚSES	ID	Názov prvku ÚSES	MJ (BC – ha, BK – km/m)
Biocentrum nadregionálneho významu	4/20	Ladonhora – Brodnianka	1100
Biocentrum regionálneho významu	4/17	Jalovec – Požeha	88
	4/9	Chotárny kopec – Vojtov vrch	950
	4/11	Černatín – Skáčkova hora – Holý vrch	1725
Biokoridor nadregionálneho významu	4/13	vodný tok Kysuca (hydricko-terestrický)	14,5/150
Biokoridor regionálneho významu	4/3	územná časť medzi BC4/9 a 4/11 (terestrický)	7,5/500 – 1100
	4/28	územná časť Kýčera – BC 4/9 (terestrický)	4/1000 – 2600
	4/21	Klubina – Chotársky kopec	8,00/300 – 700
	4/22	Vadičovo	3,00/300 – 700
	4/23	Majtánky – Stará lúka	4,5/200 – 800

	4/35	Rochovnica – Kozická Kýčera	6,5/200 – 400
--	------	-----------------------------	---------------

Zdroj: [http://www.zilinskazupa.sk/files/odbory/RR/upn\\_vuc\\_zk\\_dokumenty/upn\\_vuc\\_zk.pdf](http://www.zilinskazupa.sk/files/odbory/RR/upn_vuc_zk_dokumenty/upn_vuc_zk.pdf)

Vysvetlivky:

ÚSES – územný systém ekologickej stability

ID – identifikácia označenia v grafickej časti

MJ – merná jednotka

BC – biocentrum, výmera v hektároch

BK – biokoridor, výmera v kilometroch/metroch

Okres Kysucké Nové Mesto susedí s okresom Čadca, Žilina.

RÚSES spracované v susediacich okresoch (stav k 02/2019) sú nasledovné:

- okres Čadca – spracováva sa
- okres Žilina – posledná verzia z roku 2006, aktualizácia prebieha v roku 2019.

Záväzné regulatívy ÚPN VÚC Žilinského kraja sú premietané do príslušných územných plánov jednotlivých obcí v kraji (tzn. častí, ktoré sa priamo týkajú predmetnej obce alebo všeobecných častí tyajúcich sa všetkých obcí v kraji). Kontrolný mechanizmus spočíva v posudzovaní a vypracovaní odborných stanovísk, ako aj rozhodnutí príslušných orgánov štátnej moci.

Prehľad spracovaných ÚPD jednotlivých obcí v okrese Kysucké Nové Mesto je uvedený v Tabuľke č. 3.2.

**Tabuľka č. 3.2: Prehľad spracovaných ÚPD obcí v okrese Kysucké Nové Mesto**

Názov obce	Štatút	Stav dokumentácie	Názov dokumentácie	Rok schválenia ÚPD	Rozpracované ÚPD
Dolný Vadičov	obec	bez dokumentácie			
Horný Vadičov	obec	bez dokumentácie			
Kysucké Nové Mesto	mesto	platná	Územný plán mesta	2016, 2017	2018
Kysucký Lieskovec	obec	platná	Územný plán obce	2015	
Lodno	obec	bez dokumentácie			
Lopušné Pažite	obec	bez dokumentácie			
Nesluša	obec	platná	Územný plán obce	2016	
Ochodnica	obec	bez dokumentácie			
Povina	obec	bez dokumentácie			
Radofa	obec	bez dokumentácie			
Rudina	obec	platná	Územný plán obce	2009, 2018	
Rudinka	obec	bez dokumentácie			
Rudinská	obec	platná	Územný plán obce	2017	
Snežnica	obec		Územný plán obce		2017

Zdroj: [uzemneplany.sk](http://uzemneplany.sk)

Platné, ako aj rozpracované územné plány jednotlivých obcí v okrese Kysucké Nové Mesto rešpektujú nadradenú územnoplánovaciú dokumentáciu a problematiku ÚSES. Sú v zásade spracované v rozsahu metodického usmernenia MVARR SR pre spracovanie územných plánov obcí na úrovni Prieskumov a rozborov (KEP), Zadania, Konceptu a Návrhu územných plánov obcí v textovej, aj grafickej podobe.

Na dotvorenie hierarchicky vyšších ÚSES (nadregionálny územný systém ekologickej stability – GNÚSES, regionálny – RÚSES) sa spracovávajú lokálne, t. j. miestne územné systémy ekologickej stability – MÚSES.

Dokumenty MÚSES predstavujú dokumenty určené na ochranu rozmanitosti podmienok a foriem života na miestnej, čiže lokálnej úrovni, obstaráva a schvaľuje ich obec.

MÚSES sa riešia v SR v dvoch procesoch:

- v rámci územného plánovania
- v rámci projektov pozemkových úprav (PPÚ).

MÚSES sú teda súčasťou pozemkových úprav, kde sa jednotlivé ekostabilizačné opatrenia priamo implementujú do nového usporiadania pozemkov a vlastníckych vzťahov a tým je zabezpečená ich realizácia v krajine (Muchová, Hrnčiarová, Petrovič, 2013).

Prehľad MÚSES vypracovaných v okrese Kysucké Nové Mesto je uvedený v Tabuľke č. 3.3.

**Tabuľka č. 3.3: Prehľad MÚSES v okrese Kysucké Nové Mesto**

Názov obce	Štatút	Názov	Rok vydania
-	-	-	-

Prehľad pripravovaných PPÚ v okrese Kysucké Nové Mesto je uvedený v Tabuľke č. 3.4.

**Tabuľka č. 3.4: Prehľad pripravovaných PPÚ v okrese Kysucké Nové Mesto**

Názov obce	Štatút	Druh PPÚ	Stav
Kysucký Lieskovec	obec	PPÚ	prípravné konanie
Lodno	obec	PPÚ	prípravné konanie
Radoľa	obec	PPÚ	prípravné konanie

Zdroj: <http://www.pozemkovyurad.sk/index.php?choice=7&office=27>

Vysvetlivky:

PPÚ – projekt pozemkových úprav

Prehľad vypracovaných PPÚ v okrese Kysucké Nové Mesto je uvedený v Tabuľke č. 3.5.

**Tabuľka č. 3.5: Prehľad PPÚ v okrese Kysucké Nové Mesto (stav k 19.11.2018)**

Názov obce	Štatút	Stav	PPÚ		
			PPÚ zapísaný do KN (§ 3)	JPÚ zapísané do KN (§ 8b)	Uverejnený v spravodajcovi
Kysucké Nové Mesto	mesto	3j, 3j		8/2012, 3/2014	2012, č. 3, 2014, č. 2
Lopušné Pažite	obec	3	11/2011		2012, č. 1
Povina	obec	3	9/2012		2012, č. 3
Rudina	obec	3	11/2015		2016, č. 1
Snežnica	obec	3	3/2012		2012, č. 2

Zdroj: <http://www.skgeodesy.sk/files/slovensky/ugkk/kataster-nehnutelnosti/registre-obnovenej-evidencie-pozemkov/roep-za.pdf>

Vysvetlivky:

PPÚ – projekt pozemkových úprav

JPÚ – zjednodušené pozemkové úpravy

KN – kataster nehnuteľností

3 – zapísaný projekt pozemkových úprav

j – zjednodušené pozemkové úpravy

MÚSES má z funkčného hľadiska v celom systéme kľúčové postavenie. Miestne biocentrá a biokoridory dopĺňajú sieť regionálnych a nadregionálnych biocentier a sú súčasťou biokoridorov vyššieho významu (Pauditšová, Reháčková, Ružičková, 2007).



## 4 POZITÍVNE A NEGATÍVNE PRVKY A JAVY

Pozitívne a negatívne prvky v území sa zhodnotili na základe analýzy socioekonomických javov (SEJ) v krajine. Ide o súbor nehmotných prvkov a javov charakteru záujmov, prejavov a dôsledkov činností spoločnosti a jednotlivých odvetví v krajine (Miklós, L., Izakovičová, Z., 1997).

Na základe charakteru tohto vplyvu na krajinu bola analýza socioekonomických javov sústredená na:

- analýzu pozitívnych javov (t. j. javov s pozitívnym vplyvom na krajinu, prispievajúcim k ekologickej stabilite krajiny) zameraných na ochranu prírody a krajiny, na ochranu prírodných, kultúrno-historických zdrojov a zdrojov zdravia,
- analýzu negatívnych javov (t. j. javov s negatívnym vplyvom na krajinu), tzv. antropogénnych stresových faktorov (pásma hygienickej ochrany (PHO) priemyselných prevádzok, živočíšnych fariem, čistiarní odpadových vôd, ochranné pásma dopravných koridorov a pod.). V rámci negatívnych prvkov v území sa vyhodnotili aj prírodné/prirodené stresové faktory, ktoré vznikajú v dôsledku pôsobenia prirodzených síl (napr. radónové riziko, seizmicita, svahové deformácie atď.).

Priemet pozitívnych a negatívnych prvkov a javov je priestorovo zobrazený v Mape č. 4.1 a Mape č. 4.2..

### 4.1 Pozitívne prvky a javy

#### 4.1.1 Osobitne chránené časti prírody a krajiny a časti prírody pripravované na ochranu

Osobitne chránené časti prírody a krajiny upravuje zákon č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov. Zákon vyčleňuje územnú a druhovú ochranu a ochranu drevín.

##### 4.1.1.1 Územná ochrana

Pre územnú ochranu ustanovuje zákon o ochrane prírody a krajiny č. 543/2002 Z. z. päť stupňov ochrany. Rozsah obmedzení sa so zvyšujúcim stupňom zväčšuje, pričom územná ochrana sa vzťahuje na celé územie SR.

- Národná sústava chránených území

Na území okresu Kysucké Nové Mesto sa nachádza 6 maloplošných chránených území, z toho 3 prírodné rezervácie a 3 prírodné pamiatky (veľkoplošné chránené územia sa v okrese nenachádzajú).

- Prírodné rezervácie (PR):

**PR L'adonhora** (evidenčné číslo (EČ) 836) bola zriadená vyhláškou Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky (SR) č. 83 z dňa 23.3.1993. Dôvodom ochrany je zachovanie prirodzených vápencových typologicky pestrých lesných spoločenstiev v oblasti Kysuckej vrchoviny s možnosťou štúdia ekologickej a geografickej variability i porovnania s okolitým vegetačným krytom na flyšovom podklade. Lokalita predstavuje severnú hranicu rozšírenia teplomilných elementov. Nachádza sa v katastrálnom území obcí Dolný Vadičov, Lopušné Pažite a Horný Vadičov. Celková výmera chráneného územia je 285,74 ha, platí v ňom 5. stupeň ochrany. Rezervácia je v správe Štátnej ochrany prírody Slovenskej republiky (ŠOP SR) – Chránená krajinná oblasť (CHKO) Kysuce.

**PR Brodianka** (EČ 227) bola vyhlásená úpravou Ministerstva kultúry Slovenskej socialistickej republiky (SSR) č. 1560/72 z dňa 6.3.1972. Územie tvoria svetlé a tmavé vápence, miestami vápnité bridlice. Z porastov tu prevládajú bučiny, na severných svahoch s výskytom smreka a jedle, na sutinách s javormi, brestom horským a jaseňom. Na južnej expozícii sa vyskytuje hrab s ojedinelým dubom zimným. Nachádza sa v katastrálnom území obcí Snežnica (okres Kysucké Nové Mesto) a Žilina (okres Žilina). Celková výmera chráneného územia je 25,94 ha, jeho ochranného pásma 33,30 ha. Platí v ňom 4. a 5. stupeň ochrany. Rezervácia je v správe ŠOP SR – Národný park (NP) Malá Fatra.

**PR Rochovica** (EČ 405) bola vyhlásená úpravou Ministerstva kultúry SSR č. 1558/1972-OP z dňa 6.3.1972. Lokalita je vyhlásená za účelom ochrany teplomilných spoločenstiev jednej z najsevernejších lokalít na Slovensku a významných vývojových štádií na vápencových skalách Kysuckej vrchoviny. Nachádza sa v katastrálnom území obce Rudinka (okres Kysucké Nové Mesto) a v katastrálnom území Vranie mesta Žilina (okres Žilina). Celková výmera chráneného územia je 31,58 ha, jeho ochranného pásma 3,2 ha. Platí v ňom 4. a 5. stupeň ochrany. Rezervácia je v správe ŠOP SR – NP Malá Fatra.

- Prírodné pamiatky (PP):

**PP Ochodnický prameň** (EČ 368) bola zriadená nariadením Okresného národného výboru v Čadci č. 28/1984 z dňa 18.12.1984. Všeobecne záväznou vyhláškou Krajského úradu životného prostredia v Žiline č. 7/2004 z 3.5.2004, účinnou od 1.7.2004, sa nariadil 4. stupeň ochrany. Lokalita bola vyhlásená z dôvodu ochrany mineralizovaného prameňa s obsahom sírovodíka (H<sub>2</sub>S) ako charakteristického javu flyšového pásma na vedeckovýskumné, náučné a kultúrno-výchovné ciele. Nachádza sa v katastrálnom území obce Ochodnica. Celková výmera chráneného územia je 0,015 ha, jeho ochranného pásma 0,18 ha. Platí v ňom 3. a 4. stupeň ochrany. Pamiatka je v správe ŠOP SR – CHKO Kysuce.

**PP Veľké Ostré** (EČ 471) bola vyhlásená uznesením plenárneho zasadnutia Okresného národného výboru v Čadci č. 28/1984 z dňa 18.12.1984 a z neho vyplývajúceho nariadenia. Lokalita bola zriadená kvôli ochrane skalnej hradby tvorenej sledom vrstiev druhohorných vápencov bradlového pásma, zvýraznenej selektívnou eróziou. Služí na vedeckovýskumné, náučné a kultúrno-výchovné ciele. Nachádza sa v katastrálnom území obce Radoľa. Celková výmera chráneného územia je 0,050 ha. Platí v ňom 5. stupeň ochrany. Pamiatka je v správe ŠOP SR – CHKO Kysuce.

**PP Kysucká brána** (EČ 330) bola vyhlásená uznesením Rady Okresného národného výboru v Čadci č. 86/1973 z dňa 20.4.1973. Predmetom ochrany je významný geologický profil, ktorý vznikol zarezávaním rieky Kysuce do súvrství bradlového pásma. Dôvodom ochrany je vedecký význam profilu ako typického územia pre poznanie bradlového pásma Západných Karpát. Nachádza sa v katastrálnom území obce Rudinka (okres Kysucké Nové Mesto) a mesta Žilina (okres Žilina). Celková výmera chráneného územia je 0,61 ha. Platí v ňom 5. stupeň ochrany. Pamiatka je v správe ŠOP SR – NP Malá Fatra (<http://uzemia.enviroportal.sk/>).

- Európska sústava chránených území NATURA 2000

NATURA 2000 je sieť území členských krajín Európskej únie, ktoré boli vymedzené z dôvodu zachovania a ochrany prírodného dedičstva – ohrozených druhov a biotopov Európy. Pozostáva z chránených vtáčích území vymedzených podľa smernice o ochrane voľne žijúceho vtáctva a z území európskeho významu vymedzených podľa smernice o ochrane biotopov.

Na území okresu Kysucké Nové Mesto, ktoré patrí do alpského biogeografického regiónu, je lokalizované jedno územie európskeho významu. Chránené vtáčie územia sa v okrese nenachádzajú.

- Územia Európskeho významu (ÚEV)

Národný zoznam území európskeho významu bol schválený vládou SR dňa 17.3.2004 a aktualizovaný uznesením Vlády SR č. 495 z 25.10.2017, ktorým sa mení a dopĺňa výnos Ministerstva životného prostredia SR č. 1/201 z 3.10.2012, ktorým sa vydáva národný zoznam území európskeho významu.

Pokrytie niektorých druhov a typov biotopov bolo posúdené ako nedostatočné a Slovensko bolo požiadané doplniť do návrhu sústavy Natura 2000 ďalšie vhodné lokality výskytu takto označených biotopov a druhov európskeho významu. Na základe uvedeného spracovala ŠOP SR v decembri 2008 odborný návrh pozostávajúci z 289 území (celková rozloha 626,47 km<sup>2</sup>).

V auguste 2011 Vláda Slovenskej republiky schválila prvú aktualizáciu národného zoznamu ÚEV. Druhá aktualizácia (2017) národného zoznamu území európskeho významu obsahuje 169 areálov s výmerou 31 656,34 ha, kde takmer na 10 000 parcelách boli identifikované tisícky subjektov. Je doplnkom k 473 lokalitám, ktoré boli predložené Európskej komisii v roku 2004 a 2011. Celková výmera sa tak zvýšila z 11,92 % rozlohy Slovenskej republiky na 12,56 %.

V okrese Kysucké Nové Mesto je to územie SKUEV0834 L'adonhora.

### SKUEV0834 L'adonhora

Územie s rozlohou 572,886 ha (z toho 572,886 ha v okrese Kysucké Nové Mesto) sa nachádza v katastrálnom území obcí Budatínska Lehota, Dolný Vadičov, Horný Vadičov, Lopušné Pažite a Povina. Jeho správcom je Správa CHKO Kysuce, platí v ňom okrem 2. aj 3. a 5. stupeň ochrany.

Zoznam biotopov, ktoré sú predmetom ochrany:

- 9180 Lipovo-javorové sutinové lesy,
- 6510 Nížinné a podhorské kosné lúky,
- 9130 Bukové a jedľové kvetnaté lesy,
- 9150 Vápnomilné bukové lesy,
- 5130 Porasty borievky obyčajnej,
- 6210 Suchomilné travinnobylinné a krovinné porasty na vápnitom podloží (\*dôležité stanovišťa Orchideaceae).

Zoznam druhov, ktoré sú predmetom ochrany: kunka žltobruchá (*Bombina variegata*), vlk dravý (*Canis lupus*), pes domáci (*Canis lupus*), rys ostrovid (*Lynx lynx*) a medveď hnedý (*Ursus arctos*).

- Chránené vtáčie územia (CHVÚ)

Národný zoznam navrhovaných CHVÚ schválila Vlada SR uznesením č. 636/2003 dňa 9.7.2003 a nachádzalo sa v ňom 38 území. V máji 2010 schválila Vláda SR ďalších 5 území. Dve územia sú z národného zoznamu vyňaté. Od 15.5.2010 nadobudlo účinnosť 15 nových vyhlášok CHVÚ, čím je k 1.1.2013 vyhlásených 41 CHVÚ.

V okrese Kysucké Nové Mesto sa chránené vtáčie územia nenachádzajú (<http://www.sopsr.sk/natura/>).

#### 4.1.1.2 Lokality vyhlásené podľa medzinárodných dohovorov

V zmysle zákona Národnej rady Slovenskej republiky (NR SR) č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov je územím medzinárodného významu lokalita, na ktorú sa vzťahujú záväzky vyplývajúce z medzinárodných programov, dohôd alebo dohovorov, ku ktorým Slovenska republika pristúpila.

K územiám medzinárodného významu patria biosférické rezervácie, mokrade medzinárodného významu, lokality svetového prírodného dedičstva a iné medzinárodne významné územia evidované v zoznamoch, ktoré vedú výbory alebo sekretariáty príslušných medzinárodných programov, dohovorov alebo organizácií.

#### ➤ Medzivládny program Človek a biosféra

Medzivládny program Človek a biosféra (Man and the Biosphere - MAB) bol vyhlásený v roku 1971 ako nástupný program Medzinárodného biologického programu. Tento svojou povahou vedecký, interdisciplinárny program, pôvodne rozdelený do štrnástich nosných projektov, je zameraný na štúdium vzájomných vzťahov medzi človekom a prostredím, ale zahŕňa i vzdelávacie a informačné aktivity, aktuálnu problematiku integrovanej ochrany zdrojov biosféry a racionálne využívanie prírodných zdrojov. Za biosférické rezervácie boli na Slovensku k novembu 2014 uznané 4 lokality:

Slovenský kras (1977), Poľana (1990), Východné Karpaty (1998) a Vysoké Tatry (1992).

(<http://www.unesco.org/new/en/natural-sciences/environment/ecological-sciences/biosphere-reserves/europe-north-america/>)

Na územie okresu Kysucké Nové Mesto nezasahuje žiadna biosférická rezervácia.

#### ➤ Dohovor o mokradiach, majúcich medzinárodný význam predovšetkým ako biotopy vodného vtáctva

Dohovor o mokradiach majúcich medzinárodný význam predovšetkým ako biotopy vodného vtáctva (známy aj ako Ramsarský dohovor) bol podpísaný 02.02.1971 v iránskom meste Ramsar. Platnosť nadobudol 21.12.1975. Z pôvodného zamerania na ornitologicky významné mokrade sa po určitej dobe dospelo k súčasnému stavu, kde sa prostredníctvom tohto dohovoru zaisťuje celosvetová ochrana všetkých typov mokradí. Ramsarský dohovor je považovaný za jeden z hlavných nástrojov svetovej stratégie ochrany prírody.

Základné princípy dohovoru boli transponované do právneho poriadku Slovenskej republiky zákonom NR SR č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov. Ramsarské lokality sú mokrade medzinárodného významu. Na Slovensku je 14 mokraďových lokalít zapísaných v Zozname mokradí medzinárodného významu.

Vodné a mokraďové spoločenstvá patria medzi najohrozenejšie typy ekosystémov. Na Slovensku sú mokrade rozčlenené do 5 kategórií (Slobodník, Kadlečík, 2000):

- lokality zapísané v Zozname mokradí medzinárodného významu,
- ostatné medzinárodne významné mokrade spĺňajúce kritéria Ramsarského dohovoru, ale zatiaľ nezapísané do svetového Zoznamu mokradí medzinárodného významu,
- mokrade národného významu (N),
- mokrade regionálneho (okresného) významu (R),
- mokrade lokálneho (miestneho) významu (L).

Všetky mokraďové územia zaradené do sústavy Natura 2000 (ÚEV a CHVÚ pre vodné vtáky) spĺňajú kritériá medzinárodnej významnosti aj z hľadiska Ramsarského dohovoru.

Mokrade národného, regionálneho a lokálneho významu sa v okrese Kysucké Nové Mesto nevyskytujú.

- Dohovor o ochrane svetového kultúrneho a prírodného dedičstva

Na základe dohovoru bol vytvorený Zoznam svetového dedičstva UNESCO. Cieľom dohovoru je ochrana a zachovanie svetového kultúrneho a prírodného dedičstva budúcim generáciám.

Z tohto zoznamu sa v rámci okresu Kysucké Nové Mesto nenachádza žiadna pamiatka či územie.

#### 4.1.1.3 Druhovú ochranu

Druhovú ochranu rastlín a živočíchov je zabezpečená zákonom NR SR č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov, jeho vykonávacou vyhláškou Ministerstva životného prostredia (MŽP) SR č. 24/2003 a novelizovanou vyhláškou MŽP SR č. 492/2006, zákonom č. 15/2005 Z. z. o ochrane druhov voľne žijúcich živočíchov a voľne rastúcich rastlín reguláciou obchodu s nimi v znení neskorších predpisov, vyhláškou MŽP SR č. 110/2005 Z. z., ktorou sa vykonávajú niektoré ustanovenia zákona č. 15/2005 Z. z.

Zastúpenie chránených druhov rastlín a živočíchov dokumentuje nasledujúca tabuľka.

**Tabuľka č. 4.1: Zastúpenie chránených druhov rastlín a živočíchov v okrese Kysucké Nové Mesto**

Slovenský názov	Latinský názov
vstavač mužský poznačený	<i>Orchis mascula subsp. signifera</i>
jazyk jelení	<i>Phyllitis scolopendrium</i>
prilbovka dlholistá	<i>Cephalanthera longifolia</i>
kruštík širokolistý	<i>Epipactis helleborine</i>
vemenníček zelený	<i>Coeloglossum viride</i>
ostrica oblastá	<i>Carex diandra</i>
vachta trojlistá	<i>Menyanthes trifoliata</i>
vstavačovec májový	<i>Dactylorhiza majalis</i>
kruštík močiarny	<i>Epipactis palustris</i>
bahnička málokvetá	<i>Eleocharis quinqueflora</i>
mečík škridlicovitý	<i>Gladiolus imbricatus</i>
pätprstnica hustokvetá	<i>Gymnadenia densiflora</i>
tučnica obyčajná	<i>Pinguicula vulgaris</i>
valeriána celistvolistá	<i>Valeriana simplicifolia</i>
bielokvet močiarny	<i>Parnassia palustris</i>
soldanelka karpatská	<i>Soldanella carpatica</i>
šafraň karpatský	<i>Crocus heuffelianus</i>
ostrica Davallova	<i>Carex davalliana</i>
kruštík tmavočervený pravý	<i>Epipactis atrorubens</i>



Slovenský názov	Latinský názov
prilbovka červená	<i>Cephalanthera rubra</i>
<b>Bezstavovce</b>	<b>Vertebrata</b>
slimák záhradný	<i>Helix pomatia</i>
spridač kostihojový	<i>Euplagia quadripunctata</i>
bystruška potočná	<i>Carabus variolosus</i>
pásikavec	<i>Cordulegaster bidentata</i>
rak riečny	<i>Astacus astacus</i>
slizniak karpatský	<i>Bielzia coerulans</i>
korytko riečne	<i>Unio crassus</i>
klinovka čiernonová	<i>Onychogomphus forcipatus</i>
<b>Ryby</b>	<b>Pisces</b>
hlaváč bieloplutvý	<i>Cottus gobio</i>
hlavátka podunajská	<i>Hucho hucho</i>
piž vrchovský	<i>Sabanejewia balcanica</i>
<b>Obojživelníky</b>	<b>Amphibia</b>
skokan hnedý	<i>Rana temporaria</i>
skokan štihly	<i>Rana dalmatina</i>
ropucha bradavičnatá	<i>Bufo bufo</i>
ropucha zelená	<i>Bufotes viridis</i>
rosnička zelená	<i>Hyla arborea</i>
kunka žltobruchá	<i>Bombina variegata</i>
salamandra škvrnitá	<i>Salamandra salamandra</i>
mlok bodkovaný	<i>Lissotriton vulgaris</i>
mlok horský	<i>Mesotriton alpestris</i>
<b>Plazy</b>	<b>Reptilia</b>
vretenica severná	<i>Vipera berus</i>
užovka obojková	<i>Natrix natrix</i>
užovka hladká	<i>Coronela austriaca</i>
slepúch východný	<i>Anguis colchica</i>
jašterica živorodá	<i>Zootoca vivipara</i>
jašterica krátkohlavá	<i>Lacerta agilis</i>
<b>Vtáky</b> (veľa druhov, spomíname len pár)	<b>Aves</b>
bocian čierny	<i>Ciconia nigra</i>
bocian biely	<i>Ciconia ciconia</i>
rybárik riečny	<i>Alcedo atthis</i>
vodnár obyčajný	<i>Cinclus cinclus</i>
potápač veľký	<i>Mergus merganser</i>
volavka popolavá	<i>Ardea cinerea</i>
sliepočka vodná	<i>Galinula chloropus</i>
jariabok hôrny	<i>Bonasia bonasia</i>
chrapkáč poľný	<i>Crex crex</i>
kuvíčok vrabčí	<i>Glaucidium passerinum</i>
sova lesná	<i>Stix aluco</i>
sova dlhochvostá	<i>Strix uralensis</i>
vúr skalný	<i>Bubo bubo</i>
orol skalný	<i>Aquila chrysaetos</i>
jastrab lesný	<i>Accipiter gentilis</i>
jastrab krahulec	<i>Accipiter nisus</i>
myšiak lesný	<i>Buteo buteo</i>
sokol myšiar	<i>Falco tinnunculus</i>
dážďovník tmavý	<i>Apus apus</i>
belorítka obyčajná	<i>Delichon urbicum</i>
lastovička obyčajná	<i>Hirundo rustica</i>
brehuľa hnedá	<i>Riparia riparia</i>
<b>Cicavce</b>	<b>Mammalia</b>
rys ostrovid	<i>Lynx lynx</i>
vlk dravý	<i>Canis lupus</i>

Slovenský názov	Latinský názov
medveď hnedý	<i>Ursus arctos</i>
mačka divá	<i>Felis silvestris</i>
vydra riečna	<i>Lutra lutra</i>
bobor európsky	<i>Castor fiber</i>
jež tmavý	<i>Erinaceus europaeus</i>
piskor vrchovský	<i>Sorex alpinus</i>
piskor obyčajný	<i>Sorex araneus</i>
piskor malý	<i>Sorex minutus</i>
myšovka horská	<i>Sicista betulina</i>
dulovnica väčšia	<i>Neomys fodiens</i>
dulovnica menšia	<i>Neomys anomalus</i>
veverica stromová	<i>Sciurus vulgaris</i>
plšík lieskový	<i>Muscardinus avellanarius</i>
bielozúbka bielobruchá	<i>Crocidura leucodon</i>
netopier obyčajný	<i>Myotis myotis</i>
netopier vodný	<i>Myotis daubentoni</i>
ucháč svetlý	<i>Plecotus auritus</i>
večernica malá	<i>Pipistrellus pipistrellus</i>
raniak hrdzavý	<i>Nyctalus noctula</i>

Zdroj: [www.sopsr.sk](http://www.sopsr.sk)

Ochranu nerastov a skamenelín upravuje § 32 a § 38 zákona č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny a vyhláška MŽP SR č. 213/2000 Z. z. o chránených nerastoch a chránených skamenelinách a ich spoločenskom ohodnocovaní, ktorou bol ustanovený zoznam chránených nerastov a chránených skamenelín a ich spoločenská hodnota.

Do zoznamu chránených nerastov bolo zahrnutých:

- 12 typových nerastov prvýkrát pre vedu opísaných z územia Slovenska,
- 61 významných nerastov, vyskytujúcich sa vzácnne na lokalitách Slovenskej republiky, majúcich európsky význam, alebo minerály so špecifickým morfológickým tvarom alebo vývojom,
- meteority nájdené na území Slovenskej republiky.

Do zoznamu chránených skamenelín bolo zahrnutých:

- 655 typových skamenelín, ktoré sú neopakovateľným materiálom vyhynutých rastlín a živočíchov a podľa ktorých bol príslušný taxón prvýkrát opísaný,
- vybrané skupiny skamenelín vyskytujúcich sa vzácnne, ktoré svojim charakterom a stupňom zachovania sú jedinečnými dokladmi vývoja organizmov v geologickej histórii Slovenska.

Vzorky nerastov zodpovedajúce chránenému exempláru musia mať adekvátnu veľkosť (určenú vyhláškou a stanovenú v mm, cm alebo v cm<sup>2</sup>) a pri ich náleze vzniká nálezcovi ohlasovacia povinnosť (<https://www.enviroportal.sk/uploads/spravy/2009-03-ochrana-prirody.pdf>).

#### 4.1.1.4 Chránené stromy

Chránené stromy sú stromy s osobitnou legislatívnou ochranou, rozptýlené v krajine na najrozmanitejších miestach, tam kde im prírodné podmienky a starostlivosť ľudských generácií umožnili rásť a dožiť sa súčasnosti. Sú súčasťou poľnohospodárskej krajiny, lesných komplexov ale aj ľudských sídiel, historických záhrad a parkov. Sú to buď jednotlivé exempláre, menej alebo viacpočetné skupiny ale aj rozsiahle stromoradia, náhodne rastúce alebo zámerne vysadené človekom ([www.sopsr.sk](http://www.sopsr.sk)).

Ochranu drevín upravuje zákon NR SR č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov.

Podľa evidencie v rámci Katalógu chránených stromov sa v záujmovom území nachádza 7 chránených stromov a 5 skupín chránených stromov.

**Lipa na Šindelnej** (EČ S 90) 1 exemplár – lipa leľkolistá (*Tilia platyphyllos*) rastúca v obci Nesluša. Má vysoký biologický a estetický význam, dokumentuje historickú spätosť s osídľovaním. Je v správe CHKO Kysuce, platí pre ňu 2. stupeň ochrany.

**Lipa pri Kysuckom Novom Meste** (EČ S 19) 1 exemplár – lipa malolistá (*Tilia cordata*) rastúca v katastrálnom území mesta Kysucké Nové Mesto. Predstavuje význačný starý strom s vysokou biologickou a krajinárskou hodnotou, cenný prírodný výtvor. Je v správe CHKO Kysuce, platí pre ňu 2. stupeň ochrany.

**Lipa v Pažitiach** (EČ S 88) 1 exemplár – lipa leľkolistá (*Tilia platyphyllos*) rastúca v obci Lopušné Pažite. Dôvodom ochrany je jej biologický, vedecko-výskumný a estetický význam. Je v správe CHKO Kysuce, platí pre ňu 2. stupeň ochrany.

**Lipy na cintoríne** (EČ S 87) 4 exempláre – lipy leľkolisté (*Tilia platyphyllos*) rastúce v obci Horný Vadičov. Dôvodom ochrany je ich biologický, vedecko-výskumný a estetický význam. Sú v správe CHKO Kysuce, platí pre ne 2. stupeň ochrany.

**Lipa pri kostole** (EČ S 86) 1 exemplár – lipa leľkolistá (*Tilia platyphyllos*) rastúca v obci Snežnica pri bývalom cintoríne. Jedinec má vysoký kultúrny, ekologický, krajinársky a estetický význam. Je v správe CHKO Kysuce, platí pre ňu 2. stupeň ochrany.

**Lipy na Litovelskej** (EČ S 80) 2 exempláre – lipy leľkolisté (*Tilia platyphyllos*) rastúce v meste Kysucké Nové Mesto. Predstavujú významnú mestskú zeleň s biologickými a estetickými funkciami. Sú v správe CHKO Kysuce, platí pre ne 2. stupeň ochrany.

**Lipy pod Vrchom** (EČ S 1) 2 exempláre – lipy leľkolisté (*Tilia platyphyllos*) rastúce v obci Rudinka. Dôvodom ochrany je ich biologický, estetický a krajinársky význam. Sú v správe CHKO Kysuce, platí pre ne 2. stupeň ochrany.

**Topole v Radoli** (EČ S 89) 2 exempláre – topole čierne (*Populus nigra*) rastúce v obci Radoľa. Majú vysoký dendrologický, biologický, estetický, ekologický a krajinársky význam. Sú v správe CHKO Kysuce, platí pre ne 2. stupeň ochrany.

#### 4.1.2 Priemet Generelu nadregionálneho ÚSES SR

Generel nadregionálneho územného systému ekologickej stability (ÚSES) SR - GNÚSES, schválený uznesením vlády SR č. 319 z 27.4.1992, vytvára základ pre stratégiu ochrany ekologickej stability, biodiverzity, ochrany genofondu Slovenskej republiky a pre tvorbu nižších úrovní ÚSES. Spracovaný bol v roku 1992, v roku 2000 bol aktualizovaný a premietnutý do Koncepcie územného rozvoja Slovenska (KURS, 2001), ktorá bola schválená uznesením vlády SR č. 1033/2001. V ZaD č. 1 KURS 2001 z roku 2011 sa problematika GNÚSES neriešila. V rámci aktualizovaného GNÚSES je navrhnutých celkovo 138 biocentier s výmerou 584 258 ha, čo činí 11,91 % z rozlohy SR.

Podľa aktualizovaného GNÚSES-u do okresu Kysucké Nové Mesto zasahujú tieto prvky:

- biocentrá
  - Ľadonhora – Brodnianka – nadregionálny význam (cca 1 495,14 ha, v geomorfologických celkoch Javorníky a Kysucká vrchovina).
- biokoridory
  - regionálny hydrický biokoridor Kysuca (výmera v okrese: 747,75 ha),
  - regionálny terestrický biokoridor spájajúci biocentrá Veľký Javorník – Vychylovka – Harvelka a Riečnica (výmera v okrese: 2 060,63 ha),
  - nadregionálny terestrický biokoridor spájajúci biocentrá Ľadonhora – Brodnianka a Minčol (výmera v okrese: 347,52 ha).

Podrobnejší popis nadregionálnych biocentier a biokoridorov zasahujúcich do okresu Kysucké Nové Mesto je uvedený v návrhovej časti tohto dokumentu, v kapitole 6.1 Návrh prvkov RÚSES.

#### 4.1.3 Prírodné zdroje

##### 4.1.3.1 Ochrana lesných zdrojov

Ochrana lesa upravuje zákon NR SR č. 326/2005 Z. z. o lesoch, v znení neskorších predpisov. Kategorizácia lesov vyplýva z ich prevažujúcich funkcií a režimu obhospodarovania. Podľa zákona NR SR č. 326/2005 Z. z. o lesoch sú lesné zdroje z hľadiska využívania ich funkcií kategorizované na:

- **ochranné lesy** (lesy na mimoriadne nepriaznivých stanovištiach, s prevažujúcou ochranou pôdy a pod.),
- **lesy osobitného určenia** (lesy v ochranných pásmach vodných zdrojov, lesy so zdravotno-rekreačnou funkciou, prímestské lesy so zdravotno-rekreačnou funkciou a pod.),
- **hospodárske lesy** (lesy s produkciou drevnej hmoty pri súčasnom zabezpečovaní aj ostatných funkcií lesov).

V okrese Kysucké Nové Mesto je výmera lesných pozemkov 9 633,28 ha, čo predstavuje 55,5 % z celkovej výmery okresu (17 368,31 ha). Uvedené skutočnosti dokumentuje nasledujúca tabuľka.

**Tabuľka č. 4.2: Výmera podľa kategórie lesa v okrese Kysucké Nové Mesto**

Kategória lesa	Výmera v ha	Zastúpenie kategórie lesa v %
H – hospodárske lesy	9 209,38	95,60
O – ochranné lesy	398,70	4,10
U – lesy osobitného určenia	25,20	0,30
<b>Spolu</b>	<b>9 633,28</b>	<b>100,00</b>

*Zdroj: <http://gis.nlcsk.org/lgis/>*

V tejto časti sme sa zamerali na ochranné lesy a lesy osobitného určenia (Tabuľka č. 4.3).

**Tabuľka č. 4.3: Zastúpenie ochranných lesov a lesov osobitného určenia v okrese Kysucké Nové Mesto**

Kategória lesa	Subkategória		Výmera v ha	Zastúpenie kategórie lesa v %
O	a	Lesy na mimoriadne nepriaznivých stanovištiach	301,47	75,60
	d	Ostatné lesy s prevažujúcou funkciou ochrany pôdy	97,23	24,40
	<b>Spolu</b>		<b>398,70</b>	<b>100,00</b>
U	c	Prímestské a rekreačné lesy	25,20	100,00
	<b>Spolu</b>		<b>25,20</b>	<b>100,00</b>

*Zdroj: <http://gis.nlcsk.org/lgis/>*

*Vysvetlivky:*

O – ochranné lesy

U – lesy osobitného určenia

#### ➤ ochranné lesy

Ide o lesy, v ktorých funkčné zameranie vyplýva z daných prírodných podmienok. V týchto lesoch sa musí hospodáriť tak, aby plnili účel, na ktorý boli vyhlásené, čím sa zlepšuje ich ochranná funkcia. Tieto lesy členíme na nasledovné subkategórie:

- a) lesy na mimoriadne nepriaznivých stanovištiach,
- b) vysokohorské lesy,
- c) lesy v pásme kosodreviny,
- d) ostatné lesy s prevažujúcou funkciou ochrany pôdy.

V okrese Kysucké Nové Mesto sú to lesy na mimoriadne nepriaznivých stanovištiach (a) a ostatné lesy s prevažujúcou funkciou ochrany pôdy (d). Rozlohou 398,7 ha zaberajú 4,1 % z celkovej výmery lesných pozemkov v okrese.



➤ lesy osobitného určenia

Sú to lesy plniace osobitné verejnoprospešné funkcie vyplývajúce zo špecifických celospoločenských potrieb, ktoré významne ovplyvňujú (obmedzujú) spôsob ich obhospodarovania. Kategória lesov osobitného určenia sa člení na nasledujúce subkategórie:

- a) lesy v ochranných pásmach vodárenských zdrojov,
- b) vysokohorské lesy v ochranných pásmach prírodných liečivých zdrojov a kúpeľné lesy,
- c) prímestské a rekreačné lesy,
- d) lesy v uznaných zverníkoch a samostatných bažantniciach,
- e) lesy v chránených územiach,
- f) lesy v zriadených génových základniach lesných drevín,
- g) lesy určené na lesnícky výskum a lesnícku výučbu,
- h) vojenské lesy.

V okrese Kysucké Nové Mesto sa nachádzajú prímestské a rekreačné lesy (c). Rozlohou 25,2 ha zaberajú 0,3 % z celkovej výmery lesných pozemkov v okrese.

#### 4.1.3.2 Ochrana pôdy

Na ochranu poľnohospodárskej pôdy sa uplatňuje zákon NR SR č. 220/2004 Z. z. o ochrane a využívaní poľnohospodárskej pôdy v znení neskorších predpisov. Tento zákon ustanovuje ochranu vlastností a funkcií poľnohospodárskej pôdy a zabezpečenie jej trvalo udržateľného obhospodarovania a poľnohospodárskeho využívania, ochranu environmentálnych funkcií poľnohospodárskej pôdy, ochranu výmery poľnohospodárskej pôdy pred neoprávnenými zábermi na nepoľnohospodárske použitie, postup pri zmene druhu pozemku, ako aj sankcie za porušenie povinností ustanovených zákonom.

Poľnohospodársku pôdu možno použiť na stavebné účely a iné nepoľnohospodárske účely len v nevyhnutných prípadoch a v odôvodnenom rozsahu. V konaniach o zmene poľnohospodárskeho druhu pozemku je orgán ochrany poľnohospodárskej pôdy povinný zabezpečiť ochranu najkvalitnejšej poľnohospodárskej pôdy v katastrálnom území podľa kódu bonitovaných pôdno-ekologických jednotiek (BPEJ).

Bonitovaná pôdno-ekologická jednotka (BPEJ) je ustanovená zákonom ako klasifikačný a identifikačný údaj vyjadrujúci kvalitu a hodnotu produkčno-ekologického potenciálu poľnohospodárskej pôdy na danom stanovišti.

Vyhláškou Ministerstva pôdohospodárstva a rozvoja vidieka (MPRV) SR č. 59/2013, ktorá mení a dopĺňa vyhlášku č. 508/2004 Z. z., sa vykonáva § 27 zákona NR SR č. 220/2004 Z. z. o ochrane a využívaní poľnohospodárskej pôdy. Nariadenie vlády SR č. 58/2013 Z. z. v prílohe č. 2 ustanovuje Zoznam najkvalitnejšej poľnohospodárskej pôdy v príslušnom katastrálnom území podľa kódu bonitovaných pôdnoekologických jednotiek (BPEJ). Tento kód zaraďuje poľnohospodársku pôdu do 9 skupín, pričom najkvalitnejšie patria do 1. bonitnej skupiny a najmenej kvalitné do 9. bonitnej skupiny. Prvé 4 skupiny sú chránené podľa §12 zákona o ochrane a využívaní poľnohospodárskej pôdy.

Okres Kysucké Nové Mesto je len mierne poľnohospodársky využívaný, pričom 34,98 % plochy okresu leží na poľnohospodárskom pôdnom fonde. Avšak pôdy zaradené v kategóriách najkvalitnejšej ornej pôdy sa v okrese nenachádzajú. Relatívne najkvalitnejšie pôdy sa vyskytujú na nive Kysuce a svahoch s miernym sklonom. Väčšie plochy najmenej kvalitnej poľnohospodárskej pôdy sa nachádzajú vo vyšších polohách Javorníkov a Kysuckej vrchoviny. Podľa údajov Výskumného ústavu pôdozvedectva a ochrany pôdy (VÚPOP) Bratislava (2010) sa v okrese Kysucké Nové Mesto nachádzajú pôdy 5. – 9. skupiny BPEJ. V nasledujúcej tabuľke je uvedená výmera pôdy podľa skupín kvality.

**Tabuľka č. 4.4: Poľnohospodárska pôda v okrese Kysucké Nové Mesto podľa skupiny BPEJ (výmera v ha a zastúpenie skupín BPEJ v %)**

1	2	3	4	5	6	7	8	9	Bez udania kvality
-	-	-	-	1 184	458	4 878	1 295	9 550	-
-	-	-	-	6,82	2,64	28,09	7,46	54,99	-

*Zdroj: <https://portal.vupop.sk/portal/apps/webappviewer/index.html?id=1b9830b956ac411e9789aac54effa744>*

Podľa zákona č. 220/2004 Z. z. je poľnohospodárska pôda rozdelená do deviatich skupín bonitovaných pôdno-ekologických jednotiek. Každá obec v okrese Kysucké Nové Mesto má ustanovenú najkvalitnejšiu poľnohospodársku pôdu na svojom katastrálnom území. Zoznam najkvalitnejšej poľnohospodárskej pôdy v príslušnom katastrálnom území podľa kódu BPEJ je ustanovený v Nariadení vlády SR č. 58/2013 Z. z. o odvodoch za odňatie a neoprávnený záber poľnohospodárskej pôdy. Mapa BPEJ je dostupná v informačnom systéme výskumného ústavu pôdozvedectva a ochrany pôdy (VÚPOP), na internetovej stránke <http://www.podnemapy.sk/bpej>.

#### 4.1.3.3 Ochrana vodných zdrojov

Podľa záväzného plánovacieho dokumentu Vodného plánu Slovenska (2009) je ustanovený Register chránených území, ktorý obsahuje zoznam chránených území, ktoré sú definované v § 5 zákona NR SR č. 364/2004 Z. z. o vodách v znení zákona NR SR č. 384/2009 Z. z. vrátane území určených na ochranu biotopov alebo druhov rastlín a živočíchov, pre ktorých ochranu je dôležitým faktorom udržanie alebo zlepšenie stavu vôd. Súčasťou registra je odkaz na príslušnú legislatívu na národnej i medzinárodnej úrovni, ktorá bola podkladom pri ich vymedzovaní.

Register chránených území obsahuje päť chránených oblastí, pre účely spracovania dokumentácie RÚSES sú dôležité nasledujúce dve oblasti registra:

- chránené oblasti určené na odber pitnej vody (ochranné pásma vodárenských zdrojov, povodia vodárenských tokov, chránené vodohospodárske oblasti),
- chránené oblasti citlivé na živiny (citlivé oblasti a zraniteľné oblasti).

##### ➤ ochranné pásma (OP) vodárenských zdrojov

Ochranné pásma vodárenských zdrojov v okrese dokumentuje nasledujúca tabuľka.

**Tabuľka č. 4.5: Ochranné pásma vodárenských zdrojov v okrese Kysucké Nové Mesto**

Katastrálne územie	Vodný zdroj	Výmery OP (ha)	Názov vodného zdroja
Horný Vadičov	prameň	34,52	Požeha
Rudinka	prameň	19,94	Rochovica 1, 2
Dolný Vadičov	prameň	70,86	Dolný Vadičov, prameň č. 1 a 2
Radoľa	prameň	47,10	Oškerda
Radoľa	prameň	199,93	Medzipotôčky
Lopušné Pažite	prameň	37,17	Lopušné Pažite 1, 2, 3
Radoľa	prameň	199,93	Radoľa
Kysucké Nové Mesto	studňa	278,37	KS-3
Kysucký Lieskovec	studňa	278,37	Podháj KM 2, KM11, KM 12
Kysucké Nové Mesto	studňa	19,21	Podháj KM15, Podháj VS KM1
Lodno	prameň	26,61	Lodno
Lodno	prameň	22,35	Dolinky

*Zdroj: [www.vuvh.sk](http://www.vuvh.sk)*

##### ➤ povodia vodárenských tokov

V SR je vyhlásených 102 vodárenských vodných tokov, ktoré sú využívané alebo využiteľné ako vodárenské zdroje na odber pitnej vody. Ich zoznam je uvedený vo vyhláske MŽP SR č. 211/2005 Z. z., ktorou sa ustanovuje zoznam vodohospodársky významných vodných tokov a vodárenských vodných tokov.

Do záujmového územia okresu Kysucké Nové Mesto nezasahuje žiadne povodie vodárenských tokov.

➤ chránené vodohospodárske oblasti (CHVO)

V SR je vyhlásených 10 CHVO, ktoré sú vymedzené v zmysle § 31 zákona NR SR č.364/2004 Z. z. o vodách v znení zákona NR SR č. 384/2009 Z. z. Ich zoznam je uvedený v nariadení vlády SR č. 46/1978 Zb. o chránenej oblasti prirodzenej akumulácie vôd na Žitnom ostrove v znení neskorších predpisov a v nariadení vlády SR č. 13/1987 o niektorých chránených oblastiach prirodzenej akumulácie vôd.

Do okresu Kysucké Nové Mesto zasahuje 1 chránená vodohospodárska oblasť (CHVO): CHVO Beskydy a Javorníky (rozloha v okrese 17 369,06 ha).

➤ vodohospodársky významné toky

V SR je vyhlásených 586 vodohospodársky významných vodných tokov. Ich zoznam je uvedený vo vyhláske MŽP SR č. 211/2005 Z. z., ktorou sa ustanovuje zoznam vodohospodársky významných vodných tokov a vodárenských vodných tokov.

Výskyt vodohospodársky významných tokov v okrese Kysucké Nové Mesto dokumentuje nasledujúca tabuľka.

**Tabuľka č. 4.6: Vodohospodársky významné toky v okrese Kysucké Nové Mesto**

Tok	Číslo hydrologického poradia
Snežnica	4-21-06-107
Ochodničanka	4-21-06-096
Kysuca	4-21-06-113
Vadičovský potok	4-21-06-104
Povinský potok	4-21-06-100

*Zdroj: Vyhláška MŽP č. 211/2005*

➤ chránené oblasti citlivé na živiny (citlivé oblasti a zraniteľné oblasti)

V SR sú určené dva druhy oblastí citlivých na živiny, a to citlivé oblasti a zraniteľné oblasti. Za citlivé oblasti sa považujú vodné útvary povrchových vôd na celom území SR. Za zraniteľné oblasti sú považované poľnohospodársky využívané pozemky v katastrálnych územiach obcí, ktoré sú uvedené v prílohe č. 1 nariadenia Vlády SR č. 617/2004 Z. z., ktorým sa ustanovujú citlivé oblasti a zraniteľné oblasti.

Zraniteľné oblasti sú v zmysle vodného zákona poľnohospodársky využívané územia, ktoré sa odvodňujú do povrchových vôd alebo podzemných vôd, pričom koncentrácia dusičnanov v podzemných vodách je vyššia ako 50 mg.l<sup>-1</sup>, alebo by táto hodnota mohla byť prekročená, ak by sa neurobili potrebné opatrenia na zamedzenie tohto trendu.

V zraniteľných oblastiach sa na základe súboru pôdnych, hydrologických, geografických a ekologických parametrov určili pre každý poľnohospodársky subjekt 3 kategórie obmedzení hospodárenia:

- kategória A - produkčné bloky s najnižším stupňom obmedzenia hospodárenia,
- kategória B - produkčné bloky so stredným stupňom obmedzenia hospodárenia,
- kategória C - produkčné bloky s najvyšším stupňom obmedzenia hospodárenia.

Zastúpenie kategórií obmedzenia hospodárenia na pôdach v okrese dokumentuje nasledujúca tabuľka.

**Tabuľka č. 4.7: Zastúpenie kategórií obmedzenia hospodárenia na pôdach vzhľadom na Nitrátovú direktívu v okrese Kysucké Nové Mesto**

Kategória pôd	Podiel z poľnohospodárskej pôdy v %
nezaradené	100,00
kategória A	--
kategória B	--
kategória C	--

*Zdroj: www.podnemapy.sk*

V záujmovom území okresu Kysucké Nové Mesto sa zraniteľné oblasti nevymedzujú.

#### 4.1.3.4 Ochrana zdrojov nerastných surovín

Ochranu a využitie nerastného bohatstva upravuje najmä zákon č. 44/1988 Zb. o ochrane a využití nerastného bohatstva (banský zákon) v znení neskorších predpisov, zákon NR SR č.569/2007 Z. z. o geologických prácach (geologický zákon) v znení zákona NR SR č. 515/2008 Z. z., vyhláška MŽP SR č. 51/2008 Z. z., ktorou sa vykonáva geologický zákon a ďalšie právne predpisy.

➤ chránené ložiskové územie (CHLÚ)

CHLÚ zahŕňa územie, na ktorom by stavby a zariadenia, ktoré nesúvisia s dobývaním výhradného ložiska, mohli znemožniť alebo sťažiť dobývanie výhradného ložiska. Banský zákon vymedzuje rozdelenie nerastov na vyhradené a nevyhradené. Zdrojom údajov je Štátny geologický ústav Dionýza Štúra (ŠGÚDŠ) (<http://mapserver.geology.sk/loziska/>).

V okrese Kysucké Nové Mesto sa chránené ložiskové územia nenachádzajú.

#### 4.1.3.5 Ochrana kúpeľných a liečebných zdrojov

Problematiku ochrany kúpeľných a liečebných zdrojov rieši zákon NR SR č. 538/2005 Z. z. o prírodných liečivých vodách, prírodných liečebných kúpeľoch, kúpeľných miestach a prírodných minerálnych vodách a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

V rámci dokumentácie popisujeme nasledovné prvky týkajúce sa ochrany kúpeľných a liečebných zdrojov, ak sa v území nachádzajú:

- prírodný liečivý zdroj,
- prírodný minerálny zdroj,
- kúpeľné miesto,
- kúpeľné územie,
- ochranné pásmo prírodných liečivých zdrojov a prírodných minerálnych zdrojov.

Na území okresu Kysucké Nové Mesto neboli Inšpektorátom kúpeľov a žriediel a Štátnou kúpeľnou komisiou uznané žiadne prvky týkajúce sa ochrany kúpeľných a liečebných zdrojov (<http://www.health.gov.sk/?ikz-prirodne-zdroje>).

Vyskytuje sa tu 6 existujúcich minerálnych prameňov a zdrojov, ktoré sú bližšie opísané v kapitole 1.1.4.1 Hydrologické pomery.

#### 4.1.3.6 Ochrana dochovaných genofondových zdrojov

Ochranu lesného reprodukčného materiálu ustanovuje zákon NR SR č. 138/2010 Z. z. o lesnom reprodukčnom materiáli v znení zákona č. 49/2011 Z. z. a zákona č. 73/2013. Ochranu zveri, rýb a včiel a činnosti s nimi spojené, poľovníctvo, rybárstvo a včelárstvo, upravuje najmä zákon NR SR č. 274/2009 Z. z. o poľovníctve v znení zákona NR SR č.115/2013 Z. z., zákon NR SR č. 139/2002 Z. z. o rybárstve v znení neskorších predpisov a ďalšie právne predpisy.

Pre účely dokumentácie zaraďujeme k tejto téme:

- uznané lesné porasty pre zber semenného materiálu kategórie A, B, výberové stromy, génové základne, semenné sady, klonové archívy,
- samostatné zverníky, samostatné bažantnice a uznané poľovné revíry, pre ktoré zákon o poľovníctve stanovuje podmienky na ochranu a zachovanie genofondu zveri,
- chránené rybárske oblasti, ktoré sa vyhlasujú na základe výsledkov ichtyologického prieskumu v záujme ochrany genofondu rýb a skvalitňovania stavu pôvodných druhov rýb.

➤ uznané lesné porasty pre zber semenného materiálu

O zastúpení uznaných lesných porastov na území okresu Kysucké Nové Mesto informuje nasledujúca tabuľka.



**Tabuľka č. 4.8: Uzané lesné porasty v okrese Kysucké Nové Mesto**

Drevina	Latinský názov	Rozloha porastu v ha	LHC
jedľa biela	<i>Abies alba Mill.</i>	73,63	Krásno
buk lesný	<i>Fagus sylvatica L.</i>	207,22	Krásno
smrekovec opadavý	<i>Larix decidua Mill.</i>	19,73	Krásno
smrek obyčajný	<i>Picea abies (L.) Karst.</i>	324,43	Krásno
borovica lesná	<i>Pinus sylvestris L.</i>	2,29	Krásno

Zdroj: [www.nlcsk.org](http://www.nlcsk.org)

Vysvetlivky:

LHC – lesný hospodársky celok

- samostatné zverníky, samostatné bažantnice a uznané poľovné revíry

Podľa údajov z informačného portálu lesov ([www.forestportal.sk](http://www.forestportal.sk)) Národného lesníckeho centra (NLC) bolo na celom území Slovenska k 10. 3. 2015 evidovaných 1 876 poľovných revírov. Z toho je 42 samostatných zvernic a 16 samostatných bažantníc. Okrem toho sa vykázalo v rámci poľovných revírov 47 uznaných zvernic (nie sú samostatnými poľovnými revírmi) a 32 uznaných bažantníc. Priemerná výmera poľovných revírov v roku 2014 bola 2 374 ha.

Na území okresu Kysucké Nové Mesto sa samostatné zverníky nenachádzajú ani prevádzky farmového chovu voľne žijúcej zveri, uvedené v registri farmových chovov s voľne žijúcou zverou, zostavenom v súlade s § 39 ods. 12 zákona č. 39/2007 o veterinárnej starostlivosti.

([http://www.svssr.sk/zvierata/Zoznamy\\_schvalene.asp?cmd=resetall&Zoznamy=ostatne&Sekcia=37&Cinnost=0&Podsekcia=0](http://www.svssr.sk/zvierata/Zoznamy_schvalene.asp?cmd=resetall&Zoznamy=ostatne&Sekcia=37&Cinnost=0&Podsekcia=0)).

Uznanými poľovnými revírmi v okrese Kysucké Nové Mesto sú: Husárik – Čadca, Krásno – Krásno nad Kysucou, Zborov – Zborov nad Bystricou, Šerkov – Kysucké Nové Mesto, Bystrica – Stará Bystrica, Poľany – Nesluša, Tri kopce – Rudina, Povina – Kremienok, Divina - Považský Chlmec, Lutiša – Lutiše, Poľana - Radoľa – Veľký Vreťeň, Vadičov, Lysica – Belá, Jedlinčík – Nededza (<https://slovakbowhunting.sk/polovat-lukom-zvernice/>).

- chránené rybárske oblasti (CHRO)

V záujme ochrany genofondu rýb a skvalitňovania stavu pôvodných druhov rýb môže ministerstvo životného prostredia na základe výsledkov ichtyologického prieskumu, po prerokovaní s užívateľom, vyhlásiť časti revíru, prípadne celý rybársky revír za chránenú oblasť.

V chránenej oblasti je zakázané:

- loviť ryby akýmkoľvek spôsobom,
- rušiť neres rýb, vývoj plôdika a násady alebo zimovanie rýb,
- vykonávať ťažbu riečnych materiálov.

Chránené rybárske oblasti sa v okrese nenachádzajú (<http://www.minzp.sk/oblasti/voda/rybarstvo/>).

#### 4.1.4 Významné krajinné prvky bez legislatívnej ochrany

Významný krajinný prvok (VKP) je podľa zákona NR SR č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov definovaný ako taká časť územia, ktorá utvára charakteristický vzhľad alebo prispieva k jej ekologickej stabilite, najmä les, rašelinisko, brehový porast, jazero, mokrad, rieka, bralo, tiesňava, kamenné more, pieskový presyp, park, aleja, remíza.

- genofondové lokality (GL)

Problematika genofondových lokalít je riešená v návrhovej časti RÚSES v kapitole 6.1.3 Ostatné ekostabilizačné prvky.

- významné geologické lokality

**Rochovica** - profil Rochovica sa nachádza blízko Žiliny na SZ Slovensku. Profil v "Kysuckej bráne" vyrodovovala rieka Kysuca, ktorá tečie zo severu do rieky Váh, cez veľké bradlo kysuckej jednotky (Rochovica je jednou z

typových lokalít tejto jednotky). Bradlo je obmedzené od severu násunom paleogénneho flyšu magurskej jednotky Vonkajších Karpát a vrchnokriedovými bridlicami manínskej jednotky od juhu. Vápence typu "maiolica" vystupujú na úpätí vrchu Rochovica v záreze miestnej cesty medzi obcami Vranie a Rudinka, ako aj v eróznej terase rieky Kysuca. Ide o najlepšie odkrytú oblasť pieninského vápenca v kysuckej jednotke. Na typovej lokalite Rochovica možno vo vápencoch typu "maiolica" odlíšiť dve súvrstvia: spodné zvané pieninský vápenec je oddelené od vápencového komplexu zvaného brodnianske súvrstvie bridličnatými koňhorskými vrstvami. Vrchnotitónske až barémske pieninské vápence predstavujú svetlosivé vápence s nanofosíliami a rohovcovými konkréciami a polohami. Najvrchnejšia časť súvrstvia, vranianske vrstvy, sa zväčša skladajú zo sivých a tmavosivých hemipelagických vápencov (slienité bioturbované nanokónové a foraminiferové wackestony až packstony) s občasnými polohami slabokremiých kalcisilitov (konturitov), slieňovcov, kalciturbiditových (kalkarenitových) polôh s časťami bentickými organizmami a slieňov. Vrstevnatosť je dobre vyvinutá; hrúbka vrstiev sa pohybuje od 2 do 38 cm. Skladajú sa z tmavohnedých ílovcov bohatých na rastlinné zvyšky a siltovú prímes kremeňa a glaukonitu. Lokalita je dostupná autom, nachádza sa hneď pri hlavnej ceste.

**Brodno** - posidóniové vrstvy – sivé až čierne bridlice s polohami pieskovcov a vápencov a čorštynské vápence sú odkryté v záreze cesty Žilina – Čadca a v opustenom lome pri železničnej zastávke Brodno. Vyššie členy – nadposidóniové vrstvy a radiolarity tu dnes možno nájsť len v sutine. Veľmi dobre je tu odkrytý čorštynský vápenec (kimeridž a titón) a spodná časť pieninského vápenca. Lokalita leží priamo pri hlavnej ceste medzi Žilinou a Čadcou ([http://apl.geology.sk/g\\_vglg/](http://apl.geology.sk/g_vglg/)).

#### 4.1.5 Kultúrno-historicky hodnotné formy využívania krajiny

Počas genézy vývoja krajiny a histórie jej využívania človekom vznikli v krajine objekty a formy využívania krajiny, ktoré je nutné pri identifikácii hodnôt krajiny posúdiť a pri návrhu prvkov ÚSES zohľadňovať. Ide o štruktúry významné z hľadiska prírodno-kultúrneho profilu krajiny. Tieto prvky sú pamäťou krajiny, sú súčasťou jej hodnotovo-významových vlastností.

Predstavujú historické krajinné štruktúry staršie ako 50 rokov vyplývajúce z prvotnej, druhotnej i terciárnej krajinej štruktúry.

Súčasťou historickej krajinej štruktúry je aj pamiatkový fond v zmysle zákona NR SR č. 49/2002 Z. z. o ochrane pamiatkového fondu, a to národné kultúrne pamiatky, pamiatkové rezervácie a pamiatkové zóny evidované v príslušných registroch.

Vytvoriť predpoklady pre zachovanie kultúrnych hodnôt — zabezpečil ochranu kultúrneho dedičstva pamiatkového fondu, na ktorý sa vzťahuje zákon č. 49/2002 Z. z. o ochrane pamiatkového fondu v znení neskorších predpisov. Tento zákon upravuje podmienky ochrany národných kultúrnych pamiatok, pamiatkových území, archeologických nálezov a archeologických nálezísk v súlade s vedeckými poznatkami a na základe medzinárodných zmlúv v oblasti európskeho a svetového kultúrneho dedičstva, ktorými je Slovenská republika viazaná.

Pre účely spracovania dokumentácie sú významné najmä tie, ktoré majú priamy kontakt s voľnou krajinou, t. j. pamiatky mimo zastavaného územia, resp. na hranici zastavaného územia, napr. hrad, kaštieľ s parkom a pod.

Pri výbere a identifikácii ďalších kultúrno-historicky hodnotných foriem využívania krajiny a objektov je potrebné zohľadňovať princíp ich regionálnej významnosti a plošný rozsah. Jedná sa o nasledujúce typy objektov:

- významné sakrálne objekty, kalvárie a kaplnky,
- významné archeologické lokality,
- hradiská, pri ktorých sú zachované zvyšky opevnení, zemných valov a ostatných antropogénnych foriem reliéfu,
- fortifikačné systémy,
- historické krajinné agrárne štruktúry s výskytom mikroštruktúr polí, trvalých trávnych porastov a nelesnej drevinovej vegetácie (NDV), ktoré reprezentujú vyváženú interakciu človeka a prírody,
- vinohradnícke formy s mikro- až mezoštruktúrami,
- lokality s väčším plošným výskytom baníckych povrchových foriem,
- technické pamiatky v interakcii s okolitým prostredím,
- historické parky, arboréta a botanické záhrady,
- iné objekty v krajine (napr. pamätne háje).

### **Kaštieľ v Radoli**

Kaštieľ Radola patrí medzi najstaršie kultúrne pamiatky na Kysuciach. Okolnosti stavby kaštieľa sú zatiaľ dosť nejasné. Poznatky z umelecko-historického výskumu kladú vznik jeho najstaršej časti do tretej štvrtiny 16. storočia.

Pôvodne to bola štvorcová dvojpodlažná stavba s jedným obytným priestorom v každom podlaží, teda skôr obytná veža, aké majú svoj pôvod v stredoveku. V druhej polovici 17. storočia došlo k prestavbe objektu, zrejme v súvislosti s rozvojom majera, ktorého objekt kaštieľa sa stal centrom.

Kaštieľ v tomto období náležal do budatínskeho panstva patriaceho Suňogovcom, ktorých potomkovia ho vlastnili až do roku 1798, kedy panstvo prešlo do vlastníctva Csákyovcov. Podľa písomnej zmienky o majeri z roku 1658 sa tu nachádzali stodoly, pánske stajne, rybníky, ovocná záhrada, pivovar, chmeľnice, mlyn a píla. Zachovaný kaštieľ v Radoli predstavuje renesančný typ zemianskeho sídla a pôvodne bol zrejme opevnený hradobným múrom. Prestavbou objekt získal rozsiahle siene na prízemí a poschodí so schodišťom. Jeho renesančný charakter dokazujú okna so šambránami a plastickými naklonenými rímsami, krížová klenba s hrebienkovou výzdobou uprostred, valená klenba s lunetami a nárožné maľované kvádrovanie. Objavená bola i pôvodná renesančná omietka. Od 19. storočia do roku 1977 slúžil kaštieľ na obytné účely. Po rekonštrukcii tu je od roku 1983 sprístupnená stála expozícia Kysuckého múzea v Čadci, v roku 2002 čiastočne reінštalovaná (<https://www.kysuckemuzeum.sk/kastiel-radola>).

### **Mestská pamiatková zóna Kysucké Nové Mesto**

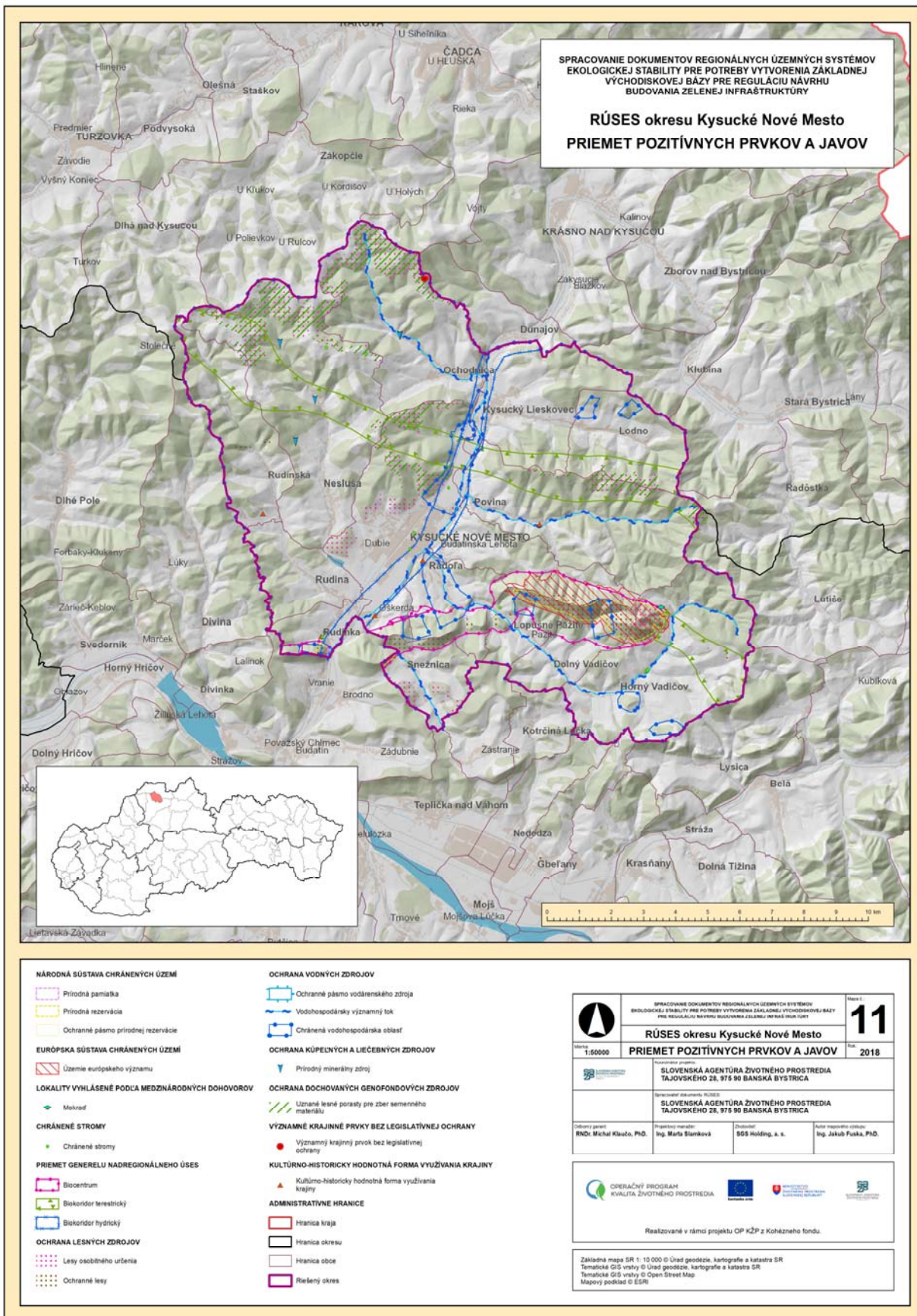
Vyhlásená bola 11.4.1991 a zahŕňa objekty na Námestí slobody a na uliciach Belanského, 1. mája, Jesenského, Kysuckej, Pivovarskej, Komenského a Vajanského. Domy boli postavené v 17. storočí. Zaujímavé je tiež arkádami. Nachádzajú sa tu Kostol Nepoškvrneného Počatia Panny Márie, Kostol sv. Jakuba, budova rímsko-katolíckej fary, budova v historickom jadre mesta, tzv. panský dom.

Na námestí sa konali týždenné trhy a jarmoky. Tradícia konania Jakubovských hodov pretrvala od roku 1666 až dodnes. V roku 1994 bolo námestie zrekonštruované. V strede mestskej pamiatkovej zóny, historickom námestí s podlubím, stojí socha ochrancu mesta sv. Jána Nepomuckého z roku 1761. Plastika je umiestnená na podstavci s rímsovou hlavicou

([https://www.kysuckenovemesto.sk/turisticke-zaujímavosti.html?original\\_idm=136013](https://www.kysuckenovemesto.sk/turisticke-zaujímavosti.html?original_idm=136013)).



Mapa č. 4.1: Priemet pozitívnych prvkov a javov





## 4.2 NEGATÍVNE PRVKY A JAVY

K negatívnym prvkom a javom môžeme zaradiť všetky hmotné i nehmotné prejavy ľudských (socioekonomických) aktivít, ktoré nepriaznivo ovplyvňujú prirodzený vývoj ekosystémov, životné prostredie a limitujú ďalšie aktivity. V odbornej literatúre sa často definujú aj ako stresové faktory.

Prvú samostatnú skupinu tvoria prírodné/prirodzene negatívne prvky a javy (stresové faktory), druhú predstavujú antropogénne negatívne prvky a javy. Na základe genézy možno tieto rozdeliť do dvoch podskupín, a to: primárne stresové faktory – pôvodní pôvodcovia stresu a sekundárne stresové faktory – negatívne sprievodné javy realizácie ľudských aktivít v krajine (Izakovičová, 2000).

### 4.2.1 Prírodné/prirodzené stresové faktory

Dôsledkom pôsobenia prirodzených síl v krajine vznikajú javy, ktoré označujeme ako prírodné stresové faktory. Do tejto skupiny zaraďujeme všetky geodynamické procesy, ktoré vznikajú dôsledkom náhleho uvoľnenia potenciálnej energie akumulovanej v seizmických, vulkanických, svahových, gravitačných systémoch a podobne. V krajine sa vyskytujú prirodzene a organizmy sa na ne vedľa adaptovať.

#### ➤ Radónové riziko

Radónové riziko predstavuje prirodzenú rádioaktivitu hornín, ktorá je podmienená prítomnosťou prvkov K, U a Th, emitujúcich gama žiarenie a podmieňujúcich vonkajšie ožiarenie.

V závislosti na objemovej aktivite radónu v pôdnom vzduchu a priepustnosti pôdy možno územie Slovenskej republiky rozdeliť do troch skupín podľa výšky radónového rizika s nasledovným pomerom: 53 % nízke, 46,7 % stredné a len 0,3 % SR s vysokým radónovým rizikom.

Pri hodnotení radónového rizika v záujmovom území sme vychádzali z údajov ŠGÚDŠ Geofyzikálne mapy - Mapy prírodnej rádioaktivity. V okrese Kysucké Nové Mesto je zastúpený väčšinou stredný stupeň radónového rizika. Lokality s nízkym radónovým rizikom prevládajú vo východnej časti katastra mesta Kysucké Nové Mesto. Lokality so stredným stupňom radónového rizika majú väčšie zastúpenie v západnej časti katastra mesta a relatívne rovnomerne rozložené sú aj na zvyšku územia okresu (<http://apl.geology.sk/radio/>).

#### ➤ Seizmicita

Seizmické ohrozenie vyjadruje pravdepodobnosť neprekročenia seizmického pohybu počas denného časového intervalu vo zvolenej záujmovej lokalite.

Územia zaraďujeme na báze izolínie maximálnej nožnej intenzity zemetrasenia. Určuje nám potenciálny výskyt zemetrasenia určitej intenzity. Seizmické ohrozenie sa vyjadruje v hodnotách makroseizmickkej intenzity (°MSK 64).

Okres Kysucké Nové Mesto je zahrnutý v pásme 3. stupňa medzinárodnej stupnice MSK-64 (Medvedevova-Sponheuerova-Kárnikova stupnica) (Atlas krajiny SR, 2002).

#### ➤ Svahové formácie

Svahové deformácie sa prejavujú narušením stability hornín na svahu, čím vznikajú rôzne typy gravitačných deformácií. Na Slovensku predstavujú najrizikovejší geologický činiteľ. Geologická stavba vytvára vhodné podmienky pre svahové pohyby a vznik celého radu konkrétnych deformácií svahov, ako sú blokové deformácie, zosuvy, zemné prúdy, a i.

Zosuvné riziko v niektorých regiónoch Slovenska v súčasnosti narastá aj v dôsledku intenzívnejšieho smerovania stavebnej činnosti z rovinných a mierne uklonených území do svahovitých a viac exponovaných oblastí. Tento trend je zrejmy najmä v obciach hornatých oblastí Slovenska. Spôsobuje ho nedostatok vhodných stavebných pozemkov v rovinných územiach, ale často aj cieľené umiestnenie stavieb na svahy v dôsledku atraktivity prostredia ([www.geology.sk](http://www.geology.sk)).

Najrozšírenejším typom sú zosuvy, pri ktorých dochádza na svahu ku gravitačným pohybom horninového pokryvu po šmykových plochách. Z hľadiska náchylnosti na zosuvy rozoznávame svahy aktívne, potenciálne a sanované. V okrese Kysucké Nové Mesto sa takéto aktívne svahy nachádzajú v katastrálnych územiach obcí Oškerda, Ochodnica, Lodno, Kysucký Lieskovec, Povina, Rudina a Rudinská

(<http://apl.geology.sk/geofond/zosuvy/>). Okrem zosuvov sa vyskytujú aj rozsiahle lokality blokových polí, napr. v obciach Horný Vadičov, Kysucké Nové Mesto a Kysucký Lieskovec ([www.podnemapy.sk](http://www.podnemapy.sk)).

➤ Územia ohrozené lavínami

Lavínou označujeme náhly pohyb snehových más s objemom viac ako 100 m<sup>3</sup> s dĺžkou viac ako 50 m z odtrhového, cez transportné až po akumuláčnej pásma. Pre vznik lavín sú dôležité hlavne tri skupiny faktorov: geomorfologické, meteorologické a zloženie snehovej pokrývky.

Lavinózne svahy sú evidované predovšetkým vo vysokohorských oblastiach Vysokých, Západných a Nizkých Tatier, Veľkej a Malej Fatry.

Na území okresu Kysucké Nové Mesto sa lavinózne svahy nevyskytujú ([www.podnemapy.sk](http://www.podnemapy.sk)).

➤ Inundačné územia

Inundačné územie je podľa § 20 ods. 1, 2 Zákona o ochrane pred povodňami č. 7/2010 Z. z. v znení neskorších predpisov územie priľahlé k vodnému toku, ktoré je počas povodní zvyčajne zaplavované vodou vyliatou z koryta. Inundačné územie smerom od koryta vodného toku vymedzuje:

- a) záplavová čiara povodne vo vodnom toku, ktorá sa určuje:
  1. výpočtom priebehu hladiny vody povodne so strednou pravdepodobnosťou výskytu, ktorej maximálny prietok odhadnutý ústavom sa dosiahne alebo prekročí priemerne raz za 100 rokov,
  2. geodetickým meraním priebehu záplavovej čiary v čase kulminácie hladiny vody pri povodni, ktorej maximálny prietok ústav vyhodnotil ako prietok s dobou opakovania dlhšou ako priemerne raz za 50 rokov,
- b) líniová stavba, ktorej účelom alebo jedným z účelov je ochrana pred povodňami, ak zabezpečuje ochranu pred povodňami pre maximálny prietok, ktorý sa dosiahne alebo prekročí priemerne raz za 100 rokov.

Rozsah inundačného územia je určený okresným úradom vyhláškou, na základe návrhu na určenie rozsahu inundačného územia, vypracovaného správcom vodohospodársky významných vodných tokov (<https://www.svp.sk/sk/uvodna-stranka/povodne/inundacne-uzemia/>).

V okrese Kysucké Nové Mesto je inundačné územie definované potenciálnym priebehom povodne pri storočnom prietoku  $Q_{100}$  v nive rieky Kysuca (s prítokom Vadičovský potok). Rieka Kysuca patrí do povodia Váhu. Inundačné územie zo severnej časti okresu v smere na juh prechádza katastrálnymi územiami obcí Kysucký Lieskovec, Povina, Kysucké Nové Mesto a Radoľa, pričom v zastavaných územiach obcí sú v koryte toku realizované protipovodňové opatrenia. Na prítoku Vadičovský potok je inundačné územie vymedzené v katastrálnych územiach obcí Horný Vadičov, Dolný Vadičov a Lopušné Pažite. Ochranné hrádze, ktoré vymedzujú priestor určený na prevádzanie povodňových prietokov na tokoch a súčasne plnia funkciu protipovodňového líniového prvku v systéme protipovodňovej ochrany, boli vybudované v obciach Oškerda, Radoľa, Rudinka a Brodno (okres Žilina) (<http://www.vuvh.sk/RSV2/download/PMPR/Vah/Plan.pdf>).

➤ Oblasti s existenciou významných povodňových rizík a oblasti, v ktorých možno predpokladať ich pravdepodobný výskyt

Podľa smernice EP a Rady 2007/60/ES o hodnotení a manažmente povodňových rizík a v zmysle § 5 Zákona NR SR č. 7/2010 Z. z. o ochrane pred povodňami v znení neskorších predpisov, bolo v roku 2011 dokončené predbežné hodnotenie povodňového rizika v desiatich čiastkových povodiach Slovenska, ktorého výsledkom je identifikácia 378 geografických oblastí s existujúcim významným povodňovým rizikom a 181 oblastí, v ktorých možno predpokladať ich pravdepodobný výskyt.

Na základe mapy Geografických oblastí s potenciálne významným povodňovým rizikom môžeme na území okresu Kysucké Nové Mesto vymedziť 4 oblasti s existujúcim potenciálne významným povodňovým rizikom (na toku Kysuca pri obci Kysucký Lieskovec, na sútoku Kysuce a Vadičovského potoka pri meste Kysucké Nové Mesto, na Vadičovskom potoku pri obciach Dolný Vadičov a Lopušné Pažite). Oblasti s pravdepodobným výskytom potenciálne významného povodňového rizika sa v okrese nenachádzajú (<https://www.minzp.sk/files/sekcia-vod/phpr-ciastkove-povodie-vahu-sever.pdf>)

## 4.2.2 Antropogénne stresové faktory

Do tejto skupiny patria všetky hmotné i nehmotné prejavy ľudských činností, ktoré nepriaznivo ovplyvňujú prirodzený vývoj ekosystémov. Stresor v krajine možno definovať ako negatívny faktor, ktorý v rôznom časovom horizonte vyvolá v krajinnom ekosystéme stres, teda zapríčini negatívne, často nezvratné zmeny. Ide o faktor prostredia, ktorý negatívne pôsobí na prirodzený vývoj krajinných ekosystémov.

### 4.2.2.1 Primárne stresové faktory

Primárne antropogénne stresové javy (prvotní pôvodcovia stresu) sa prejavujú plošným záberom prírodných ekosystémov. Charakteristickým znakom týchto stresorov je ich jednoznačné plošné vymedzenie v krajine. Dôsledkom lokalizácie primárnych stresových faktorov je zmena štruktúry a využívania krajiny (zánik prirodzených ekosystémov v dôsledku vývoja antropických aktivít), ako i ohrozenie migrácie bioty v dôsledku bariérového pôsobenia týchto stresorov. Primárne stresové faktory sa podrobnejšie hodnotia v rámci súčasnej krajinej štruktúry. Patria sem nasledujúce antropogénne, resp. poloprírodné prvky:

- areály priemyselných podnikov, výrobných prevádzok a skladov, logistické centrá, dobývacie areály,
- poľnohospodárske areály,
- sídelné plochy,
- rekreačné a športové areály,
- zariadenia technickej infraštruktúry,
- dopravné zariadenia,
- vodohospodárske zariadenia – bariéry na vodných tokoch,
- hydromelioračné opatrenia a zariadenia,
- veľkoblková orná pôda.

- Areály priemyselných podnikov, výrobných prevádzok a skladov, logistické centrá, dobývacie areály

Podľa charakteru výroby majú negatívne účinky na kvalitu vody, hlučnosť, prašnosť, zápach, znečistenie ovzdušia a podobne. Súčasným negatívnym trendom je umiestňovanie týchto areálov na najkvalitnejšej poľnohospodárskej pôde. Tabuľka č. 4.9 dokumentuje štruktúru priemyselných prevádzok v okrese.

**Tabuľka č. 4.9: Prehľad priemyselných areálov, priemyselných parkov a ťažobných areálov v okrese Kysucké Nové Mesto**

Názov obce	Počet prevádzok	Plocha [ha]	Typ
Kysucké Nové Mesto	3	121,75	Priemyselný park, priemyselný areál
Kysucký Lieskovec	2	7,39	Priemyselný park, priemyselný areál
Horný Vadičov	1	2,19	Ťažobný areál
Lopušné Pažite	1	15,78	Ťažobný areál

Zdroj: [www.enviroportal.sk](http://www.enviroportal.sk)

- Poľnohospodárske areály

Poľnohospodárske areály bývajú zväčša situované na okraji sídiel. Ich plošný záber a mierka sú dominantné predovšetkým pri vidieckych sídlach v porovnaní ich plochy s výmerou samotného sídla. Častým javom býva ich nevhodné umiestňovanie na vizuálne exponovaných miestach, bez akejkoľvek izolácie vegetáciou. Medzi negatívne vplyvy poľnohospodárskych areálov patrí ich plošný záber s oplotením, zápach zo živočíšnej či inej výroby, hlučnosť (predovšetkým pri areáloch so zmenenou či pridruženou funkciou), degradácia pôdy, znečistenie vody a podobne.

Nachádzajú sa v 7 katastrálnych územiach okresu: Horný Vadičov, Kysucký Lieskovec, Nesluša, Ochodnica, Povina, Rudinka a Radoľa.

Nefunkčné areály poľnohospodárskych podnikov v obciach okresu neboli identifikované.

V blízkosti poľnohospodárskych areálov sa nachádzajú hnojiská, ktoré sú potenciálnym nebezpečenstvom pre znečisťovanie podzemnej, ale aj povrchovej vody v dôsledku odtekania hnojovky. Spevnené hnojiská sa vyskytujú najmä v intenzívne využívannej poľnohospodárskej krajine Podunajskej nížiny. Mnohé z nich nespĺňajú kritériá podľa STN 46 5710, sú to tzv. poľné (nespevnené) hnojiská, ktoré predstavujú potenciálnu environmentálnu záťaž.

➤ Sídlné plochy

Koncentrácia obytných súborov súvisiaca s infraštruktúrou a vybavením zahŕňa v sebe celý rad negatívneho pôsobenia od zaťaženia hlukom, znečistenia vôd až po východisko pre šírenie invázných druhov rastlín a živočíchov.

Sídlná zástavba zaberá plochu 1 138, 50 ha, čo predstavuje 6,55 % z plochy okresu. Je sústredená predovšetkým do mesta Kysucké Nové Mesto. V okrese sa nachádza aj 13 vidieckych obcí, lokalizovaných predovšetkým v záveroch dolín.

Mestá a obce majú negatívny vplyv hlavne ako zdroj zaťaženia hlukom, zdroj znečistenia ovzdušia cestnou dopravou a podobne ([www.beiss.sk](http://www.beiss.sk)).

➤ Rekreačné a športové areály

Stupeň negatívneho vplyvu rekreácie a cestovného ruchu na ekologickú stabilitu je možné hodnotiť nepriamo na základe počtu návštevníkov za rok, materiálo-technického vybavenia, počtu a druhu horských dopravných zariadení, typu rekreačného využitia a podobne. Ich stresový účinok je podľa charakteru využitia celoročný alebo sezónny. Zvlášť negatívny dopad majú lyžiarske areály, ktoré agresívnou výstavbou zaberajú atraktívne polohy horských masívov.

Rekreačné a športové areály majú rozlohu 37,17 ha a nachádzajú sa v 10 katastrálnych územiach okresu, najviac v meste Kysucké Nové Mesto. Lyžiarske rekreačné stredisko sa nachádza v obciach Ochodnica a Horný Vadičov. Ďalšie rekreačné strediská sa nachádzajú napríklad v Nesluši alebo v Radoli.

Na mestskú a prímestskú rekreáciu slúžia parky a ostatná vyhradená zeleň. Najviac takýchto areálov sa nachádza v meste Kysucké Nové Mesto, kde dosahujú rozlohu 3,19 ha.

➤ Zariadenia technickej infraštruktúry - energetické zariadenia a produktovody

Elektrovody VVN, VN, trafostanice, elektrárne, veterné parky, fotovoltaické elektrárne, teplárne, ropovod, plynovod a iné predstavujú predovšetkým líniový bariérový efekt rôznemu druhu bioty. Vzhľadom na prítomnosť a distribúciu rôznych druhov energií sú potenciálnym nebezpečenstvom pre človeka i živočíchov v danom území.

Elektrické vedenie ako aj fotovoltaické elektrárne majú negatívny vplyv hlavne vo forme záberu pôdy a negatívneho estetického účinku. Zásobovanie obyvateľov elektrickou energiou zabezpečuje elektrostanica s transformátorovňou nachádzajúcou sa v meste Kysucké Nové Mesto, pričom celková dĺžka elektrického vedenia v okrese je 24,62 km.

Areály fotovoltaických elektrární sa v okrese nenachádzajú.

➤ Dopravné zariadenia

Cestná sieť, železničná sieť, letiská, prístavy a iné okrem významného bariérového efektu sú výrazným zdrojom hlučnosti.

Doprava (najmä cestná) je celkovo považovaná za hlavný zdroj zhoršenia kvality ovzdušia, výrazný zdroj hluku a vibrácií, vytvára tlak na pôdu. Vo výfukových plynoch motorových vozidiel je zo znečisťujúcich látok okrem prachových častíc (PM<sub>10</sub> a PM<sub>2,5</sub>) aj oxid dusičitý, oxid uhoľnatý a karcinogény ako benzén a benzo-a-pyrén (polyaromatické uhľovodíky, ktoré pretrvávajú v živých organizmoch) a iné. Negatívny vplyv má aj zimný posyp na komunikáciách, ktorý sa tu vyskytuje často, aj viac ako polovicu roka (sekundárna prašnosť). Cestná sieť je tvorená diaľnicami, rýchlostnými cestami, cestami I., II., III. triedy a miestnymi a účelovými komunikáciami.

V okrese sa nenachádza žiadna diaľnica ani rýchlostná komunikácia. Cesty I. triedy majú vysokú intenzitu dopravy a prepájajú najvýznamnejšie sídla v okrese (11,25 km). Túto hlavnú komunikačnú sieť dopĺňajú cesty III. triedy (55,77 km), ktoré slúžia na napojenie jednotlivých obcí na nadradenú cestnú sieť, príp. na prepojenie



jednotlivých obcí navzájom. Ostatné miestne a účelové komunikácie dosahujú dĺžku 295,45 km. Cestná sieť je doplnená poľnými a lesnými cestami.

Železničná doprava negatívne vplyva najmä: hlukom, znečisťovaním ovzdušia, záberom a znehodnocovaním pôdy, vibráciami, znečisťovaním vôd a odpadmi. Okresom prechádza dvojkoľajná elektrifikovaná trať č. 127 Žilina – Mosty u Jablunkova (ČR). Dĺžka koľajníc je 24,21 km.

Letecká doprava má negatívny vplyv v podobe znečisťovania ovzdušia, vysokej spotreby paliva, nadmerného hluku a znečistenia okolia letísk. Na území okresu sa nenachádza žiadne letisko.

➤ Vodohospodárske zariadenia – bariéry na vodných tokoch

Bariéry na vodných tokoch ako vodné diela, malé vodné elektrárne, hate, úpravy na tokoch a ostatné, predstavujú významné narušenie pozdĺžnej spojitosti riek a biotopov.

V okrese Kysucké Nové Mesto sa malé vodné elektrárne, hate ani úpravy vodných tokov nenachádzajú.

➤ Hydromelioračné zariadenia

Ako hydromelioračné zariadenia sú súhrnne označované závlahové a odvodňovacie systémy. V zmysle vodného zákona (č. 364/2004 Z. z.) sa meliorácie definujú ako súbor činností, stavieb a zariadení zaisťujúcich zlepšenie prírodných podmienok využívania pôdy úpravou vodných pomerov v pôde.

Hydromelioračné zariadenia vybudované v rokoch 1960 – 1990 boli určené na reguláciu nepriaznivých vodno-vzdušných pomerov v poľnohospodárskych pôdach, a tým zvýšenie, resp. stabilizáciu ich produkčného potenciálu. Závlahové systémy boli na Slovensku vybudované na rozlohe cca 350 000 ha. Odvodňovacie systémy boli vybudované na ploche 450 000 ha so súvisiacou sieťou odvodňovacích kanálov s celkovou dĺžkou 5 844 km, t. j. 6 450 kanálov. Správu a prevádzku závlahových a odvodňovacích vodných stavieb vykonáva podnik Hydromeliorácie, š. p. V roku 2017 Hydromeliorácie, š. p. Bratislava zabezpečovali správu a prevádzku majetku štátu v nasledovnej štruktúre: výmera závlah 319 048,07 ha, 481 závlahových čerpacích staníc, 24 odvodňovacích čerpacích staníc, dĺžka odvodňovacích kanálov 52 596 km, dĺžka závlahových kanálov 254 km, dĺžka závlahovej rúrovej siete 9 503 km ([www.hydomelioracie.sk](http://www.hydomelioracie.sk)).

V súčasnosti je časť melioračných zariadení opustená, resp. sa nevyužíva, a to hlavne z ekonomických dôvodov. Všetky tieto nevyužívané zariadenia poškodzujú kvalitu životného prostredia oveľa viac, ako keby sa pravidelne využívali a udržiavali, napr. zanesené malé vodné nádrže, neudržiavané malé vodné toky, nefungujúca drenáž, opustené terasové stupne, rozbité čerpacie stanice atď.

Negatívne javy odvodňovania možno definovať nasledovne:

- defekty fungovania odvodňovacích sústav,
- použitie nevhodného spôsobu hydromeliorácií,
- vysušenie pôdy a vysušovanie krajiny ako celku, čo môže mať za následok pokles výdatnosti prameňov, zníženie retenčnej schopnosti krajiny, ohrozovanie zásobovania obyvateľstva vodou.

Umelé závlahy sa pri intenzívnom obhospodarovaní poľnohospodárskej pôdy v oblastiach s nízkym ročným úhrnom zrážok podieľajú na chemickej degradácii pôdy. Závlahy sú pre udržanie a zvyšovanie produkcie potrebné, ale majú aj negatívne dôsledky:

- negatívne dlhodobé následky na úrodnosť pôd,
- zvýšenia zasoľovania pôd,
- zhoršenie kvality humusu,
- zhoršenie fyzikálno-chemických vlastností,
- zvyšovanie vyplavovania živín,
- vyplavovanie dusičnanov a ich prenikanie do väčších hĺbok v pôdnom profile,
- akútne mikrobiálne znečistenie,
- riziko výstupu ťažkých kovov.

V okrese Kysucké Nové Mesto sa zavlažované plochy nenachádzajú.

➤ Plochy intenzívneho poľnohospodárstva – veľkoblková orná pôda

Ide o makroštruktúry ornej pôdy, ktoré do značnej miery znižujú stabilitu krajiny a javia sa ako významný negatívny prvok pre zníženie priechodnosti krajiny.

Veľkabloková orná pôda zaberá 390,35 ha a bola identifikovaná v týchto obciach okresu: Horný Vadičov, Kysucké Nové Mesto, Kysucký Lieskovec, Povina, Rudina a Rudinka.

Ďalším negatívnym vplyvom je pokles druhovej diverzity, zníženie životného priestoru mnohých druhov rastlín a živočíchov. Pre zníženie negatívneho vplyvu je potrebná fragmentácia ornej pôdy, t. j. rozdelenie veľkablokovej ornej pôdy na menšie parcely, napr. výsadbou nelesnej drevinovej vegetácie. Týmto zároveň zvýšime druhovú diverzitu a umožníme aj migráciu jednotlivým druhom rastlín a živočíchov.

➤ Ostatné prvky

V okrese Kysucké Nové Mesto sa nenachádzajú žiadne iné prvky s negatívnym vplyvom.

#### 4.2.2.2 Sekundárne stresové faktory

Sekundárne antropogénne stresové javy ako negatívne pôsobiace sprievodné javy ľudských aktivít v krajine nie sú vždy priestorovo ohraničené. Ich pôsobenie sa prejavuje ohrozením, resp. narušením prirodzeného vývoja ekosystémov.

▪ Fyzikálna degradácia pôdy

V zmysle Zákona NR SR č. 220/2004 Z. z. o ochrane a využívaní poľnohospodárskej pôdy degradáciou pôdy označujeme fyzikálne, chemické a biologické poškodenie a znehodnotenie poľnohospodárskej pôdy, ako je vodná erózia a veterná erózia, zhutnenie, acidifikácia, kontaminácia rizikovými látkami, škodlivými rastlinnými organizmami a živočíšnymi organizmami a mikroorganizmami.

Medzi hlavné prejavy fyzikálnej degradácie pôdy patrí zhutnenie a erózia pôd.

➤ Erózia pôdy

Erózia pôdy patrí k sekundárnym stresovým faktorom, ktoré negatívne pôsobia na poľnohospodársky pôdny fond a poľnohospodársku výrobu, a to ohrozením, resp. narušením prirodzeného vývoja bioty a narušením pôdneho krytu. Erózia má za následok aj urýchľovanie zanášania vodných nádrží, tokov a kanalizácie. V našich podmienkach sa na nej podieľa najmä vodná, v menšej miere aj veterná, riečna a orbová (antropogénna) erózia. Predmetom riešenia je identifikovať:

- potenciálnu vodnú eróziu, prípadne reálne prejavy výmoľovej erózie,
- potenciálnu veternú eróziu.

#### Vodná erózia

Najrozšírenejšou formou v našich pôdno-klimatických podmienkach je vodná erózia, ktorá je vyvolávaná hlavne mechanickou silou povrchovej tečúcej vody. Predstavuje odnos pôdnej hmoty po svahoch stekajúcou vodou, pochádzajúcou z extrémnych zrážok a náhleho topenia snehu, jej translokáciou a akumulovaním na inom mieste. Dôsledkom tohto procesu je vytváranie nežiaducich foriem (stružky, ryhy, výmole), stenčovanie pôdneho profilu, strata jemnozeme a živín, zhoršovanie textúry a štruktúry pôdy a vodného režimu, znížovanie úrodnosti, poškodzovanie rastlinného krytu, znečisťovanie vodných tokov, zanášanie vodných nádrží a pod.

Reálna erózia vyjadruje intenzitu pôdnych strát alebo postihnutú plochu pôdneho povrchu eróziou, hustotu erózných rýh atď. Základnými mierami pre hodnotenie je intenzita odnosu v t.ha<sup>-1</sup>.rok<sup>-1</sup>. Tieto hodnoty nie sú jednoznačne stanovené, diferencujú sa podľa pôdneho druhu a pôdneho krytu, podľa využitia a podľa typu i formy erózie.

Zákon NR SR č. 220/2004 Z. z. o ochrane a využívaní poľnohospodárskej pôdy v prílohe č. 1 ustanovuje limitné hodnoty odnosu pôdy pri vodnej erózii nasledovne:

Hĺbka pôdy	t/ha/rok
plytké pôdy (0,3 m)	4
stredne hlboké pôdy (0,3-0,6 m)	10
hlboké pôdy (0,6-0,9 m)	30
veľmi hlboké pôdy (nad 0,9 m)	40

### Potenciálna vodná erózia

Označuje eróziu (maximálnu možnú stratu pôdy), ku ktorej by došlo na povrchu pôdy vplyvom pôsobenia prírodných činiteľov za predpokladu, že by tento povrch nebol porastený žiadnou protierózne odolnou vegetačnou pokrývkou a neboli by na ňom vykonané žiadne protierózne opatrenia. Činiteľmi, ktoré majú vplyv na potenciálnu eróziu, sú najmä náchylnosť pôdy na eróziu (vplyv pôdotvorného substrátu - geologického podložia), sklon svahu, dĺžka svahu a klimatické činitele.

Na vyjadrenie erózneho ohrozenia sa využil model stanovenia potenciálnej vodnej erózie RUSLE (Revidovaná univerzálna rovnica straty pôdy), založený na využití morfometrického parametra „špecifická prispievajúca plocha“ pri výpočte topografického faktora. Špecifická prispievajúca plocha vo väčšej miere vystihuje potenciál reliéfu k tvorbe sústredeného povrchového odtoku. Potenciálna erózia bola vyhodnotená len na poľnohospodárskom pôdnom fonde, počítaná však bola aj mimo poľnohospodárskej pôdy.

Hodnoty erózneho ohrozenia sme do jednotlivých kategórií zaradili nasledovne (Tabuľka č. 4.10):

- žiadna až slabá miera erózie so stratou pôdy 0 – 4 t.ha<sup>-1</sup>.rok<sup>-1</sup>,
- stredná miera erózie so stratou pôdy 4 – 10 t.ha<sup>-1</sup>.rok<sup>-1</sup>,
- vysoká miera erózie so stratou pôdy 10 – 30 t.ha<sup>-1</sup>.rok<sup>-1</sup>,
- extrémna miera erózie so stratou pôdy > 30 t.ha<sup>-1</sup>.rok<sup>-1</sup>.

**Tabuľka č. 4.10: Ohrozenie poľnohospodárskej pôdy potenciálnou vodnou eróziou v okrese Kysucké Nové Mesto**

Erózne ohrozenie	Plocha (v ha)	Plocha (v %)
žiadne až nízke erózne ohrozenie	712,19	10,77
stredné erózne ohrozenie	260,41	3,94
silné erózne ohrozenie	2 318,28	35,06
extrémne erózne ohrozenie	3 320,82	50,23

*Zdroj: www.podnemapy.sk*

Kategórie s vysokou a extrémnou mierou erózneho ohrozenia sú súčasťou Mapy č. 4.2 Priemet negatívnych prvkov a javov.

### Potenciálna veterná erózia

Veterná erózia je degradačným procesom, ktorý spôsobuje škody nielen na poľnohospodárskej pôde a výrobe odnosom ornice, hnojív, osív a ničením poľnohospodárskych plodín, ale aj zanášaním komunikácií, vodných tokov, vytváraním návejov a znečisťovaním ovzdušia. Veterná erózia pôsobí rozrušovaním pôdneho povrchu mechanickou silou vetra (abrázia), odnášaním rozrušovaných častíc vetrom (deflácia) a ukladaním týchto častíc na inom mieste (akumulácia). Potenciálna veterná erózia bola vyjadrená pre poľnohospodárske pôdy metodikou podľa STN 75 4501 (2000).

Potenciálnu veternú eróziu možno rozdeliť do nasledovných kategórií (NPPC):

- žiadna až slabá miera erózie so stratou pôdy do 0,7 t.ha<sup>-1</sup>.rok<sup>-1</sup>,
- stredná miera erózie so stratou pôdy 0,7 – 22 t.ha<sup>-1</sup>.rok<sup>-1</sup>,
- vysoká miera erózie so stratou pôdy 22 – 75 t.ha<sup>-1</sup>.rok<sup>-1</sup>,
- extrémna miera erózie so stratou pôdy > 75 t.ha<sup>-1</sup>.rok<sup>-1</sup>.

V okrese Kysucké Nové Mesto (Tabuľka č. 4.11) je žiadne až slabé ohrozenie poľnohospodárskej pôdy potenciálnou veternou eróziou. Výmer pôd tejto kategórie je teda totožný s výskytom poľnohospodárskej pôdy ako takej. Miera ohrozenia sa môže zvyšovať vplyvom klimatických činiteľov ako je sucho, smer a rýchlosť vetra, ale aj pôsobením človeka, najmä obnažením pôdneho horizontu napríklad po orbe, alebo ťažbe.

**Tabuľka č. 4.11: Ohrozenie poľnohospodárskej pôdy potenciálnou veternou eróziou v okrese Kysucké Nové Mesto**

Erózne ohrozenie	Plocha (v ha)	Plocha (v %)
žiadna až slabá erózia	6 611,70	100

*Zdroj: www.podnemapy.sk*

➤ Zhutnenie pôdy (kompakcia)

Kompakcia je významný proces fyzikálnej degradácie pôdy, ktorý ovplyvňuje produkčnú funkciu pôdy, ale aj jej náchylnosť na iné degradačné procesy pôdy a krajiny (erózia pôdy, záplavy). Náchylnosť pôdy na zhutnenie môže byť podmienená primárne alebo sekundárne. Primárne zhutnenie je podmienené genetickými vlastnosťami pôdy. Trpia ním všetky ťažké pôdy (ilovitohlinité, ilovité, ily), ako aj pôdy s mramorovanými a iluviálnymi luvickými horizontmi (pseudogleje, luvizeme). Sekundárne (technogénne) zhutnenie je spôsobené činnosťou človeka, a to priamo - vplyvom tlaku kolies poľnohospodárskych mechanizmov, alebo nepriamo – znižovaním odolnosti pôd voči zhutneniu nesprávnym hospodárením (nedostatočným organickým hnojením, nevhodným sortimentom hnojív, nedodržiavaním biologicky vyvážených oševných postupov, spôsobov a podmienok obhospodarovania a pod.).

Podľa údajov NPPC je takmer 48 % poľnohospodárskej pôdy okresu náchylnej na zhutnenie, pričom kompakciou rôzneho stupňa sú ohrozené predovšetkým pôdy v juhozápadnej časti okresu. Zastúpenie jednotlivých kategórií ohrozenosti zhutnením poľnohospodárskej pôdy okresu je uvedené v nasledujúcej tabuľke.

**Tabuľka č. 4.12: Zastúpenie kategórií ohrozenosti zhutnením v okrese Kysucké Nové Mesto**

	Náchylnosť na zhutnenie			
	primárna	primárna i sekundárna	sekundárna	bez zhutnenia
Podiel z poľnohospodárskej pôdy (v %)	36,59	8,95	1,69	52,77

Zdroj: [www.podnemapy.sk](http://www.podnemapy.sk)

➤ Chemická degradácia pôdy

Vplyvom rizikových látok anorganickej a organickej povahy pochádzajúcich z prírodných a antropických zdrojov, dochádza ku chemickej degradácii pôd. Určitá koncentrácia týchto látok pôsobí škodlivo na pôdy a vyvoláva zmeny jej vlastností, negatívne ovplyvňuje jej produkčný potenciál, znižuje nutričnú hodnotu dopestovaných plodín a taktiež môže negatívne vplyvať na vodu, atmosféru a na zdravie ľudí a zvierat. K najzávažnejšej degradácii pôdy patrí kontaminácia pôd ťažkými kovmi a organickými polutantami, acidifikácia, alkalizácia a salinizácia pôdy. Monitoring pôd zabezpečuje Výskumný ústav pôdoznanectva a ochrany pôd. Sústreďuje sa na monitoring tých prvkov, ktoré sú rizikové z hľadiska bioty ako i zdravia človeka. Limitné hodnoty rizikových prvkov v poľnohospodárskej pôde pre prvky As, Cd, Co, Cr, Cu, Hg, Ni, Pb, Se, Zn, F sú uvedené v prílohe č. 2 zákona č. 220/2004 Z. z. o ochrane a využívaní poľnohospodárskej pôdy.

Areály poľnohospodárskych pôd s obsahom rizikových prvkov (As, Ba, Cr, Cu, Hg, Ni, Pb, V) nad limit sa v okrese Kysucké Nové Mesto nenachádzajú.

Hodnotenie pôd je doplnené na základe publikácie Granec, Šurina (1999) a Atlas krajiny SR (2002), v ktorých boli vytvorené priestorové priemety kontaminácie pôd jednotlivými rizikovými prvkami a pôdy boli zatriedené do nasledovných kategórií:

- 0 – nekontaminované pôdy,
- A, A1 – rizikové pôdy,
- B – kontaminované pôdy,
- C – silne kontaminované pôdy.

Na základe analýzy možno konštatovať, že pôdy okresu sú mierne kontaminované cudzorodými látkami. Väčšina okresu leží v zóne nekontaminovaných pôd s obsahom všetkých hodnotených prvkov pod limitom A, resp. A1. Kontaminované pôdy, pri ktorých obsah minimálne jednej z rizikových zložiek prekračuje limit C, sa v okrese taktiež nenachádzajú. Priestorový priemet kontaminácie pôd je v Mape č. 4.2 Priemet negatívnych prvkov a javov.

▪ Znečistenie ovzdušia

Kvalitu ovzdušia vo všeobecnosti určuje obsah znečisťujúcich látok vo vonkajšom ovzduší. Ochranu ovzdušia upravuje zákon NR SR č. 137/2010 Z. z. o ovzduší v znení neskorších predpisov. Kritéria kvality ovzdušia sú uvedené vo vyhláske MŽP SR č. 360/2010 Z. z. o kvalite ovzdušia. Základným východiskom pre hodnotenie kvality ovzdušia na Slovensku sú výsledky meraní koncentrácií znečisťujúcich látok v ovzduší, ktoré realizuje Slovenský hydrometeorologický ústav na staniciach Národnej monitorovacej siete kvality ovzdušia (NMSKO).



Na monitorovanie lokálneho znečistenia ovzdušia bolo v roku 2016 na území SR rozmiestnených 38 automatických monitorovacích staníc, z ktorých väčšina monitorovala základné znečisťujúce látky (SO<sub>2</sub>, NO<sub>2</sub>, NO<sub>x</sub>, PM<sub>10</sub>, PM<sub>2,5</sub>, CO).

Od roku 2000 je vývoj hlavných znečisťujúcich látok sledovaný aj prostredníctvom databázy Národného emisného inventarizačného systému (NEIS), ktorý je vyvíjaný za podpory Ministerstva životného prostredia SR a Slovenského hydrometeorologického ústavu. Program NEIS je vyvinutý v súlade s legislatívou platnou v SR a obsahuje najnovšie zmeny legislatívy ochrany ovzdušia realizované v súvislosti s implementáciou smerníc EÚ. Súčasťou projektu sú procedúry zberu údajov o emisiách, ich overovanie na odboroch životného prostredia okresných úradov, ako aj procedúry, zabezpečujúce import týchto údajov do centrálnej databázy a ich prezentáciu na centrálnej úrovni.

Ako možno vidieť v Tabuľke č. 4.13, vývoj emisií zo stacionárnych zdrojov (veľké a stredné zdroje znečistenia) nie je nepriaznivý. Množstvo oxidu siričitého a oxidov dusíka stúpa. Klesajúcu tendenciu majú tuhé znečisťujúce látky, množstvo oxidu uhľového a množstvo organických látok vyjadrených ako celkový organický uhlík (TOC) (NEIS, 2018).

**Tabuľka č. 4.13: Emisie zo stacionárnych zdrojov znečistenia ovzdušia v okrese Kysucké Nové Mesto**

Rok	Emisie (v t. za rok)				
	TZL	SO <sub>2</sub>	NO <sub>x</sub>	CO	TOC
2017	9,345	0,768	43,022	25,774	7,179
2016	13,183	0,637	41,196	33,744	8,216
2015	14,779	0,391	42,337	35,643	7,591

*Zdroj: <http://neisrep.shmu.sk/>*

Na znečisťovaní ovzdušia sa v najväčšej miere podieľa priemyselná výroba, vysoká intenzita cestnej dopravy a výroba a rozvoz elektriny, plynu a vody. V okrese Kysucké Nové Mesto sa nachádza jeden evidovaný zdroj znečistenia ovzdušia ([http://www.shmu.sk/File/oko/rocnky/SHMU\\_Sprava\\_o\\_kvalite\\_ovzdušia\\_SR\\_2017.pdf](http://www.shmu.sk/File/oko/rocnky/SHMU_Sprava_o_kvalite_ovzdušia_SR_2017.pdf)). Zoznam znečisťovateľov v okrese je uvedený v Tabuľke č. 4.14.

**Tabuľka č. 4.14: Zoznam najväčších znečisťovateľov ovzdušia v okrese Kysucké Nové Mesto v roku 2017**

Prevádzkovateľ	Obec	Typ prevádzky
Kysuca s. r. o.	Kysucké Nové Mesto	výroba a rozvoj tepelnej energie

*Zdroj: [http://www.shmu.sk/File/oko/rocnky/SHMU\\_Sprava\\_o\\_kvalite\\_ovzdušia\\_SR\\_2017.pdf](http://www.shmu.sk/File/oko/rocnky/SHMU_Sprava_o_kvalite_ovzdušia_SR_2017.pdf)*

Na území okresu by sme mohli vymedziť aj malé zdroje znečistenia, hlavne tam, kde obce nie sú plynofikované. Z celkového počtu 14 obcí je plynofikovaných až 11 ([www.neiss.sk](http://www.neiss.sk)). K znečisteniu ovzdušia v okrese negatívne prispieva aj automobilová doprava, ktorej intenzita neustále narastá. K najfrekventovanejším cestám patrí cesta I/11. Meranie znečisťujúcich látok z dopravy sa zatiaľ neuskutočňuje, ale za 90 % celkových emisií prchavých organických látok z dopravy zodpovedajú vozidlá s benzínovým motorom. Automobilová doprava okrem zvyšovania plynných emisií z výfukových plynov spôsobuje aj sekundárnu prašnosť.

- Zaťaženie prostredia hlukom

V množine stresových faktorov má významné miesto hluk, ktorý zhoršuje kvalitu životného prostredia a nepriaznivo vplýva nielen na faunu a flóru, ale aj na zdravie človeka. V zmysle zákona NR SR č. 2/2005 o posudzovaní a kontrole hluku vo vonkajšom prostredí v znení neskorších predpisov sa hlukom rozumie nežiaduci alebo škodlivý vonkajší zvuk vytvorený ľudskými činnosťami, najmä hluk z dopravy na pozemných komunikáciách, železničnej dopravy, leteckej dopravy a priemyselnej činnosti.

Vo vonkajšom prostredí sa hodnotí hluk podľa vyhlášky MZ SR č. 549/2007 najmä z týchto vonkajších zdrojov: hluk z dopravy na pozemných komunikáciách a vodných plochách vrátane miestnej hromadnej dopravy, hluk z koľajovej dopravy na železničných dráhach, hluk z leteckej dopravy a hluk v okolí letísk, hluk z iných zdrojov, napr. hluk z priemyselnej, stavebnej a výrobných činností, hluk z mimopracovných aktivít človeka.

Zabezpečenie účinnej ochrany obyvateľov pred expozíciou hluku, resp. neprekročenie prípustných hodnôt ekvivalentných hladín hluku stanovených vyhláškou MZ SR č. 549/2007 Z. z., ktorou sa ustanovujú prípustné hodnoty hluku, infrazvuku a vibrácií je podľa platnej legislatívy (§ 27 ods. 1 zákona NR SR č. 355/2007 Z. z.

o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia) povinnosťou právnickej osoby alebo podnikateľa, ktorý hluk spôsobuje.

Automobilová doprava predstavuje líniový stresový faktor, ktorý vplýva na okolitú krajinu, predovšetkým pozdĺž dopravných koridorov, negatívne zaťažuje prostredie emisiami, hlukom a vibráciami. K najzávažnejším zdrojom hluku patria cesty, ktoré prechádzajú v blízkosti obytnej zástavby. Podľa posledného sčítania dopravy v roku 2015 uvedeného v Tabuľke č. 4.15 (SSC, 2015) je najväčšia intenzita dopravy v okrese Kysucké Nové Mesto na ceste I/11, ktorá spája Žilinu s Ostravou (ČR) cez Čadcu a Svrčinovec.

**Tabuľka č. 4.15: Intenzita dopravy v okrese Kysucké Nové Mesto – počet motorových vozidiel/deň v roku 2015**

Cesta	Sčítací úsek	Počet áut
I/11	90290	14 186
I/11	90291	13 886
I/11	90292	19 308
I/11	90308	21 743
III/2051	92860	1 710
III/2052	93520	3 022
III/2052	93521	12 696
III/2052	93522	6 759
III/2054	92870	1 167
III/2054	92871	2 257
III/2095	92880	2 491
III/2095	92881	5 158

*Zdroj: www.ssc.sk*

Pri železničnej doprave je intenzita hluku závislá na počte, druhu a skladbe vlakov a parametroch trasy. Intenzita hluku je najvýraznejšia na tratiach prechádzajúcich cez sídla a na železničných staniciach.

Okresom Kysucké Nové Mesto prechádza dvojkoľajná elektrifikovaná trať č. 127 Žilina – Mosty u Jablunkova (ČR).

V území sa nachádzajú aj viaceré stacionárne zdroje hluku ako areály výroby, priemyselné a poľnohospodárske prevádzky, ktoré zaťažujú obyvateľov, ktorí sa v ich blízkosti pohybujú, alebo bývajú. Hluk vplýva najviac nepriaznivo na zamestnancov, ktorí v týchto prevádzkach pracujú. Občasnými zdrojmi hluku môžu byť aj športové, kultúrne a rekreačné areály.

- Znečistenie vôd

Podľa zákona NR SR č. 364/2004 Z. z. o vodách a o zmene zákona Slovenskej národnej rady č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov (vodný zákon) je znečistenie definované ako priame alebo nepriame zavádzanie látok alebo tepla do vzduchu, vody alebo pôdy ako výsledok ľudskej činnosti, ktoré môže byť škodlivé pre ľudské zdravie, kvalitu vodných ekosystémov alebo suchozemských ekosystémov priamo závislých od vodných ekosystémov, a ktoré má za následok poškodenie hmotného majetku, poškodenie alebo narušenie estetických hodnôt životného prostredia a jeho iného oprávneného využívania.

Hodnotenie kvality povrchových vôd sa komplexne vykonáva v povodiach, v čiastkových povodiach a v útvaroch povrchových vôd.

Útvar povrchových vôd je vymedziteľný a významný prvok povrchovej vody, ktorý je určený za základnú jednotku smernice 2000/60/ES Rámcovej smernice o vode (RSV). Identifikáciou útvaru povrchovej vody je vymedzenie samostatnej a významnej časti povrchovej vody. Postup a kritéria vymedzenia útvarov povrchovej vody sú uvedené v prílohe č. 1 vyhlášky MPRV SR č. 418/2010 o vykonaní niektorých ustanovení vodného zákona. Zoznam útvarov povrchovej vody je uvedený v prílohe č. 2 menovanej vyhlášky.

Útvary povrchovej vody sa zaraďujú do kategórie:

- rieky,
- rieky so zmenenou kategóriou, najmä vodné nádrže a zdrže,
- jazerá.

Vodné útvary sa členia na:

- prirodzené útvary povrchovej vody,
- výrazne zmenené vodné útvary,

- umelé vodné útvary.

Monitorovanie vôd sa vykonáva v monitorovacích miestach podľa programov monitorovania povrchových vôd, ktoré sa vypracúvajú v súlade s Vodným plánom Slovenska.

Hodnotenie stavu útvarov povrchovej vody sa hodnotí pre každú kategóriu útvarov povrchovej vody a je založené na hodnotení ich ekologického stavu, resp. ekologického potenciálu a chemického stavu.

- Stav útvarov povrchových vôd

Z hydrologického hľadiska územie okresu patrí do povodia Dunaja, resp. čiastkového povodia Váhu (číslo hydrologického povodia 4-21). Povodie patrí do základného úseku od ústia Varínky po ústie Rajčanky do Váhu (číslo hydrologického poradia 4-21-06), kým číslo hydrologického poradia vlastnej rieky je 4-21-06-012.

Pri povrchových vodách sa hodnotí ekologický a chemický stav a kvalita vody.

Do hodnotenia ekologického stavu patria nasledovné prvky kvality rozdelené do 3 skupín:

- biologické prvky kvality (BPK): bentické bezstavovce; fytobentos a makrofyty; fytoplanktón; ryby,
- fyzikálno-chemické prvky kvality (FCHPK): všeobecné FCH ukazovatele; 26 škodlivých a obzvlášť škodlivých látok relevantných pre SR,
- hydromorfologické prvky kvality (HMPK).

Výsledné hodnotenie sa určuje v piatich triedach kvality: veľmi dobrý (1), dobrý (2), priemerný (3), zlý (4), veľmi zlý (5).

Pri chemickom stave sa hodnotia prioritné látky a nebezpečné látky. Výsledky hodnotenia sa kategorizujú v dvoch triedach: dosahuje (D) a nedosahuje (ND) dobrý chemický stav.

### **Ekologický stav / potenciál útvarov povrchovej vody**

Základom hodnotenia ekologického stavu útvarov povrchových vôd sú biologické prvky kvality, ktoré majú v súlade so základným princípom a myšlienkou RSV prioritné postavenie. Pre významne zmenené vodné útvary a umelé vodné útvary sa podľa princípov RSV stanovoval ekologický potenciál.

V okrese Kysucké Nové Mesto dosahuje rieka Kysuca priemerný ekologický stav, všetky prítoky majú dobrý ekologický stav (Vodný plán SR, 2015).

### **Chemický stav útvarov povrchovej vody**

Základom hodnotenia chemického stavu útvarov povrchových vôd sú špecifické znečisťujúce látky, ktoré sú definované ako znečistenie spôsobené prioritnými látkami. Pri ich hodnotení sa uplatňujú smernice EÚ. Hodnotenie chemického stavu vôd pozostávalo z posúdenia výskytu 41 prioritných látok vo vodných útvaroch povrchových vôd. Súlad výsledkov monitorovania s Environmentálnou normou kvality (ENK) predstavuje súlad s požiadavkami pre dobrý chemický stav.

Podľa RSV „dobrý stav povrchovej vody“ znamená stav, ktorý dosahuje úroveň povrchovej vody, ak je jeho ekologický a jeho chemický stav aspoň „dobrý“.

### **Významné zdroje znečistenia povrchovej vody**

#### *Znečistenie z komunálnych odpadových vôd*

Organické znečistenie obsiahnuté vo vodách je dôsledkom kontaminácie vody organickými látkami pochádzajúcimi z prirodzených a antropogénnych zdrojov. Organické látky prirodzene sa vyskytujúce vo vode pochádzajú hlavne z erózie pôd, rozkladných procesov odumretej fauny a flóry. Sú relatívne nerozpustné a pomaly rozložiteľné. Organické zložky pochádzajúce z rozličných ľudských aktivít patria najčastejšie sa vyskytujúcim znečisťujúcim látkam vypúšťaným do povrchových vôd.

Znečisťovanie vôd organickým znečistením sa uskutočňuje priamym vypúšťaním odpadových vôd do recipientov a tiež difúznym spôsobom. Za potenciálne významné bodové zdroje znečistenia považujeme:

- komunálne a priemyselné zdroje znečistenia - podliehajúce smernici 91/271/EHS o čistení komunálnych odpadových vôd (transponovaná do zákona č. 364/2004 Z. z. o vodách v znení neskorších predpisov a jeho vykonávacích predpisov a zákona č. 442/2002 Z. z. o verejných vodovodoch a verejných kanalizáciách); Sú to aglomerácie veľkostnej kategórie nad 2000 EO a aglomerácie pod 2000 EO s vybudovaným zberným systémom, ale bez čistenia odpadových vôd;

- priemyselné zdroje znečistenia - podliehajúce smernici EP a Rady 2010/75/EU o priemyselných emisiách – integrovaná prevencia a kontrola znečisťovania ŽP (transponovaná do zákona č. 39/2013 Z. z. a Vyhlášky MŽP SR č.183/2013 Z. z.), alebo Nariadeniu EP a Rady č. 166/2006 (E-PRTR), alebo zákona č. 205/2004 Z. z. o zhromažďovaní a šírení informácií o životnom prostredí. Sú to zdroje znečisťovania, ktoré spadajú do Kategórie priemyselných činností uvedených v článku 2 Prílohy I smernice 2010/75/EÚ.

Za významné difúzne zdroje znečistenia sú považované:

- aglomerácie vymedzené podľa smernice Rady 91/271/EHS, ktorých miera odkanalizovania nezodpovedá požiadavkám smernice 91/271/EHS;
- aglomerácie pod 2000 EO bez verejnej kanalizácie.

Znečistenie povrchových vôd živinami z bodových zdrojov znečistenia je dôsledkom vypúšťania nedostatočne čistených alebo nečistených odpadových vôd z aglomerácií, priemyslu a poľnohospodárstva. V súvislosti s redukovaním živín z odpadových vôd má mimoriadnu významnosť technológia čistiare odpadových vôd.

V okrese Kysucké Nové Mesto sú vymedzené 3 aglomerácie s veľkosťou nad 2 000 EO (ekvivalentných obyvateľov). Zoznam aglomerácií s veľkosťou nad 2 000 EO a spôsob nakladania s odpadovými vodami je uvedený v nasledovnej tabuľke.

**Tabuľka č. 4.16: Aglomerácie s veľkosťou nad 2 000 EO v okrese Kysucké Nové Mesto**

Kód obce	Názov obce	Názov aglomerácie	Počet obyvateľov (2018)	Spôsob nakladania s OV v % (2011)	
				cez verejnú kanalizáciu	iné
509256	Kysucké Nové Mesto Radol'a	Kysucké Nové Mesto	15 102	91	9
580791			1 490	58,2	41,8
509264	Kysucký Lieskovec	Kysucký Lieskovec	2 354	0	100
509302	Nesluša	Nesluša	3 146	0	100

*Zdroj: ŠUSR, 2019, www.beiss.sk a <http://www.vuvh.sk/download/RSV/PMCP2/Vah/VahVP.pdf>*

K aglomeráciám nad 2 000 EO prislúcha 22 092 obyvateľov, čo predstavuje cca 67,04 % obyvateľov okresu (celkový počet obyvateľov okresu k roku 2018: 32 950). To znamená, že 32,96 % obyvateľov okresu býva v malých obciach tvoriacich aglomerácie pod 2 000 EO. Čo sa týka počtu obcí, ktoré sú súčasťou aglomerácií nad 2 000 EO, vo vzťahu k počtu obcí v okrese je situácia nasledovná: celkový počet obcí v okrese je 14, počet obcí v aglomeráciách nad 2 000 EO je 4, t. j. 28,5 % z celkového počtu obcí v okrese.

#### Znečistenie z poľnohospodárstva

Medzi kľúčové poľnohospodárske zdroje organického znečistenia a znečistenia živinami patrí vypúšťanie odpadových vôd zo zariadení intenzívneho chovu hydiny a ošípaných do povrchových vôd prípadne šírenie znečistenia difúznym spôsobom pôsobením klimatických faktorov. Ďalším významným zdrojom znečistenia živinami je používanie minerálnych a organických hnojív, ktoré významne prispieva k znečisťovaniu vôd živinami - difúznym odtokom (prostredníctvom drenáže), vplyvom vetra pri postrekoch a povrchovým odtokom.

Na území okresu Kysucké Nové Mesto sa podľa registra prevádzkarní pre hydinu vedenom v súlade s §39 ods. 12 Zákona č. 39/2007 nachádzajú prevádzkarne uvedené v nasledovnej tabuľke.

**Tabuľka č. 4.17: Prevádzkarne hydiny v okrese Kysucké Nové Mesto**

Pridelené číslo	Chované druhy	Názov prevádzkarne	Obec
SK-VH-CA-03	neuvedené	AGO spol. s r. o.	Kysucký Lieskovec
SK-VH-CA-07	neuvedené	AGO spol. s r. o.	Kysucký Lieskovec

*Zdroj: www.svsp.sk*

- Vybrané lesohospodárske prvky a javy so stresujúcim účinkom.



### Poškodenie vegetácie

Poškodenie vegetácie odráža negatívne pôsobenie prírodných ako aj antropogénnych faktorov na vegetáciu. K abiotickým faktorom, ktoré spôsobujú poškodenie vegetácie, vo všeobecnosti patria: vietor, sneh, námraza, sucho, požiare a pod. Z biotických faktorov ide predovšetkým o pôsobenie podkôrneho a drevokazného, listožravého a cicavého hmyzu, hnilôb, tracheomykóz a poľovnej zveri. Monitorovanie sa vykonáva obdobne ako pri poľnohospodárskej pôde na trvalých monitorovacích plochách v rámci Čiastkového monitorovacieho systému Lesy – monitoring lesa a environmentálnych interakcií. Monitoring vykonáva podľa stanovenej periodicity Národné lesnícke centrum vo Zvolene. Na základe straty asimilačných orgánov stromov – defoliácie sa poškodenie hodnotí v piatich základných stupňoch:

- bez poškodenia – defoliácia 0-10 %,
- slabo poškodené – defoliácia 11-30 %,
- stredne poškodené – defoliácia 31-60 %,
- silne poškodené – defoliácia 61-90 %,
- silne poškodené, kalamitné plochy, ťažba, riedkoles – defoliácia viac ako 90 %.

Rastrové vrstvy defoliácie lesných porastov pripravuje NLC každoročne na podklade satelitných snímok Landsat, Sentinel (z vrcholu vegetačného obdobia) a terestrických hodnotení defoliácie. Vrstva neodráža len zdravotný stav porastov – na satelitných snímkach vykazujú vyššiu defoliáciu aj porasty riedke, nezapojené (napr. na strmých skalnatých svahoch), porasty v obnove (vyťažené plochy, veľmi mladé a ešte nezapojené porasty), okraje porastov a pod., ktoré však v skutočnosti môžu mať nulovú alebo len veľmi slabú defoliáciu. Tieto na satelitných snímkach vzhľadom na ich priestorové rozlíšenie nie je možné odlišiť od porastov so skutočne zhoršeným stavom. Defoliácia je zväčša výsledkom pôsobenia klimatických faktorov.

### Výskyt smrekových monokultúr

Smrekové monokultúry sú zvyčajne rovnovekým umelo vysadeným lesným porastom tvoreným smrekom. Smrek má plytkú koreňovú sústavu, je preto náchylný na vyvrátenie vetrom. Často je napádaný podkôrnym hmyzom – lykožrútkami, ktoré v monokultúre smreka nachádzajú neúmerne veľké možnosti na premnoženie. Pri premnožení lykožrútkov dochádza k masovému úhynu smrekov. Do tejto kategórie prináležia smrekové monokultúry, ktoré sa stanovištno nachádzajú na nevhodnom mieste a netvorí potenciálne prirodzenú jednotku v danom území. Za monokultúru považujeme porast s podielom smreka väčším ako 90 %.

Údaje o výskyte smrekových monokultúr sa nachádzajú v podkapitole 2.2 Lesné pozemky. V okrese Kysucké Nové Mesto sa vyskytujú predovšetkým v Kysuckej vrchovine a Javorníkoch, pričom zaberajú rozlohu 2 744,22 ha.

- Environmentálne záťaž

Environmentálna záťaž (EZ) je v zmysle aktuálneho znenia zákona č. 569/2007 Z. z. o geologických prácach (geologický zákon) zameraná ako znečistenie územia spôsobené činnosťou človeka, ktoré predstavuje závažné riziko pre ľudské zdravie alebo horninové prostredie, podzemnú vodu a pôdu s výnimkou environmentálnej škody. Ide o široké spektrum území kontaminovaných priemyselnou, vojenskou, banskou, dopravnou a poľnohospodárskou činnosťou, ale aj nesprávnym nakladaním s odpadom.

Environmentálne záťaž boli predmetom riešenia geologickej úlohy „Systematická identifikácia environmentálnych záťaž na území SR“, realizovanej v rokoch 2006 – 2008 v gescii MŽP SR, v zmysle ktorej boli vypracované čiastkové záverečné správy a registre environmentálnych záťaž v jednotlivých okresoch SR. V roku 2010 bol uznesením vlády prijatý Štátny program sanácie environmentálnych záťaž na roky 2010 – 2015.

### Informačný systém environmentálnych záťaž (IS EZ)

Informačný systém zabezpečuje zhromažďovanie údajov a poskytovanie informácií o environmentálnych záťažach a je súčasťou informačného systému verejnej správy. Informačný systém zriaďuje, prevádzkuje a údaje z neho s výnimkou údajov o pravdepodobných environmentálnych záťažach sprístupňuje MŽP SR podľa osobitného predpisu.

Register environmentálnych záťaž pozostáva z nasledujúcich častí (Tabuľka č. 4.18):

- časť A obsahuje evidenciu pravdepodobných environmentálnych záťaž,
- časť B obsahuje evidenciu environmentálnych záťaž,
- časť C obsahuje evidenciu sanovaných a rekultivovaných lokalít.

**Tabuľka č. 4.18: Výskyt environmentálnych záťaží v okrese Kysucké Nové Mesto**

Názov environmentálnej záťaže	Register	Identifikátor	Obec
Kysucké Nové Mesto - Oškerda	A	SK/EZ/KM/316	Kysucké Nové Mesto
Kysucké Nové Mesto - mestská skládka TKO	B	SK/EZ/KM/314	Kysucké Nové Mesto
Kysucké Nové Mesto - pri SEVAKU	D	SK/EZ/KM/317	Kysucké Nové Mesto
Kysucké Nové Mesto - skladovací areál HORA	A	SK/EZ/KM/319	Kysucké Nové Mesto
Radoľa - skládka KO pri cintoríne	C	SK/EZ/KM/1941	Radoľa
Kysucké Nové Mesto - ZANAD	A	SK/EZ/KM/320	Kysucké Nové Mesto
Nesluša - skládka PO III	A	SK/EZ/KM/322	Nesluša
Kysucké Nové Mesto - NN Slovakia	BC	SK/EZ/KM/315	Kysucké Nové Mesto
Nesluša - skládka PO a KO I	A	SK/EZ/KM/321	Nesluša
Kysucké Nové Mesto - Budatínska Lehota	D	SK/EZ/KM/311	Kysucké Nové Mesto
Kysucké Nové Mesto - skládka pri SPŠ v meste	B	SK/EZ/KM/318	Kysucké Nové Mesto
Kysucké Nové Mesto - KINEX-KLF	B	SK/EZ/KM/312	Kysucké Nové Mesto
Kysucké Nové Mesto - KLF-Energetika	B	SK/EZ/KM/313	Kysucké Nové Mesto
Kysucké Nové Mesto - časť bývalého areálu KLF	BC	SK/EZ/KM/1969	Kysucké Nové Mesto
Povina - skládka PO a KO II	D	SK/EZ/KM/323	Povina
Kysucký Lieskovec - skládka Lopušné Pažite	C	SK/EZ/KM/2032	Kysucký Lieskovec

*Zdroj: www.envirozataze.enviroportal.sk*

- Invázne druhy rastlín a živočíchov

Vyhodnotenie výskytu invázných druhov je uvedené v kap. 1.2.1 Rastlinstvo a 1.2.2 Živočíšstvo.

- Pásma hygienickej ochrany a technické pásma

Pásma hygienickej ochrany (PHO) sa vyčleňujú zvyčajne v okolí technických prvkov s cieľom ochrany okolia pred ich nepriaznivými účinkami. Možno ich považovať za zóny negatívneho vplyvu daných objektov na okolité prostredie. Patria sem PHO priemyselných areálov, čistiarnie odpadových vôd (ČOV), skládok odpadu, poľnohospodárskych areálov, vojenské zóny.

#### **Pásma hygienickej ochrany a ochranné pásma v okolí technických prvkov (PHO TP)**

Určujú sa s cieľom ochrany okolia pred ich nepriaznivými účinkami – sú to PHO priemyselných, poľnohospodárskych areálov, skládok odpadov, ČOV, ochranné pásma líniových objektov (železníc, ciest a diaľnic, letísk, rozvodov elektrickej energie, zariadení rozvodov plynu) a iné ochranné pásma, napr. OP pre káblové vedenia, OP vojenských objektov. Okrem PHO TP sa vyčleňujú tiež technické a bezpečnostné pásma, cieľom ktorých je ochrana technických prvkov pred negatívnymi vplyvmi okolia.

Spoločnou črtou uvedených pásiem je limitujúci a obmedzujúci vzťah k rozvoju jednotlivých socioekonomických aktivít a z toho vyplývajúci obmedzujúci a limitujúci účinok využitia potenciálu územia.

#### **PHO priemyselných areálov**

Vyčleňujú sa podľa potreby v okolí jednotlivých prevádzok v rôznych veľkostiach na základe ich negatívneho pôsobenia na okolie, pričom charakter negatívneho vplyvu priamo závisí od charakteru výroby. Okolo závodov a ostatných priemyselných zariadení sa podľa potreby zriaďujú PHO nasledujúcich šírok:

- nad 500 m – ťažko obťažujúce a ohrozujúce výrobné procesy,
- 100 – 500 m – stredne obťažujúce a mierne ohrozujúce výrobné procesy,
- do 100 m – mierne ohrozujúce výrobné procesy.

Priemyselné areály sú sústredené v katastri Kysuckého Nového Mesta a Kysuckého Lieskovca. Celkovo zaberajú plochu 129,14 ha (0,74 % z rozlohy okresu). Napríklad sú to Schaeffler Slovensko, spol. s r. o., Kovomeťa, s. r. o., CTMC SLOVENSKO, Ltd., s. r. o. a množstvo iných menších podnikov zameraných na strojársku a textilnú výrobu, stavebníctvo.

#### **PHO skládok odpadov, odkalísk a zariadení na úpravu odpadov**

Vyčleňuje sa do vzdialenosti od 300 do 500 m. Cieľom je ochrana okolia pred negatívnymi vplyvmi skladovania odpadov ako sú prašnosť, bakteriologické zdroje nákaz, zdroje emisií, pach a pod. Podľa vyhlášky MŽP SR č.

283/2001 Z. z. o vykonaní niektorých ustanovení zákona o odpadoch je pri výbere lokality na skládku odpadov nutné zohľadniť tieto kritériá:

- bezpečnú vzdialenosť hranice budúcej skládky odpadov od obytných a rekreačných oblastí, vodných tokov, vodných nádrží a vodných zdrojov,
- ochranu prírody a krajiny a kultúrne dedičstvo v danej oblasti,
- únosné zaťaženie územia,
- možné extrémne meteorologické vplyvy a ich dôsledky.

PHO pre čistiarne odpadových vôd sú určené danou legislatívou, t. j. stavebno-technickými normami (STN 75 6401 a STN 75 6402). Medzi ČOV a súvislou bytovou výstavbou sa PHO vymedzuje podľa zloženia odpadových vôd (OV), technológie čistenia OV, kalového hospodárstva, miery zakrytia objektov ČOV, úrovne zabezpečenia objektov ČOV dezodorizačnými technológiami, spôsobu vzniku a šírenia (úniku) aerosólov, prevládajúceho smeru vetrov, hluku vznikajúceho prevádzkou ČOV, aj vlastností ovplyvňovaného prostredia (napríklad konfigurácie terénu, druhu a rozmiestnenia zelene, účelu využitia okolitého prostredia).

Z tohto hľadiska sú určené orientačné hodnoty na vymedzenie pásiem hygienickej ochrany podľa spôsobu čistenia odpadových vôd (Tabuľka č. 4.19).

**Tabuľka č. 4.19: Vymedzenie PHO podľa spôsobu čistenia odpadových vôd**

Najmenšia vzdialenosť v m	Spôsoby čistenia odpadových vôd
25	s komplexne uzavretou zakrytou technológiou s čistením odvádzaného 25 vzduchu
25	mechanicko-biologické bez kalového hospodárstva s úplne zakrytými objektmi alebo so zakrytým kalovým hospodárstvom s čistením vzduchu
100	mechanicko-biologické s pneumatickou aeráciou, s kalovým hospodárstvom
200	mechanicko-biologické s mechanickou povrchovou aeráciou alebo biofiltráciami, s kalovým hospodárstvom
200	ostatné (špeciálne úpravy kalu, mezideponie kalov, zhrabkov, piesku)

*Zdroj: Bohálová a kol., 2014*

V okrese sa v kategórii ostatné plochy nachádza najmä skládka odpadu s rozlohou 1 231,88 ha (7,09 % z rozlohy okresu). Je to skládka na území obce Kysucký Lieskovec. Kanalizáciu má iba mesto Kysucké nové Mesto a čističky odpadových vôd boli vybudované Kysuckom Novom Meste a v Kysuckom Lieskovci.

### PHO poľnohospodárskych areálov

PHO sa vyčleňujú vo vzdialenosti od 300 do 1 000 m za účelom ochrany pred nepriaznivými vplyvmi ako je hlučnosť, prašnosť, zápach a pod. Za hlavné kritérium vyčlenenia ochranného pásma sa považuje druh a početnosť hospodárskych zvierat, ako aj spôsob zhromažďovania, odstraňovania a využívania exkrementov.

V týchto zónach podobne ako u PHO priemyselných objektov sa vylučuje rozvoj aktivít závislých od hygienických parametrov prostredia. Ide o aktivity súvisiace s rozvojom bytovej výstavby, výstavby zariadení občianskej vybavenosti, zariadení rekreácie a športu, detských zariadení a škôlok. Optimálne je tento priestor možné využiť na rozšírenie prevádzkových poľnohospodársko-technických objektov, prípadne na rastlinnú výrobu, alebo vysadiť ich pásom izolačnej vegetácie.

Sú to areály poľnohospodárskych podnikov funkčné alebo s čiastočne zmenenou funkciou, ktoré zaberajú plochu cca 39,13 ha (0,22 % z rozlohy okresu). Nachádzajú sa v 7 katastrálnych územiach okresu: Horný Vadičov, Kysucký Lieskovec, Nesluša, Ochodnica, Povina, Rudinka a Radoľa.

Nefunkčné areály poľnohospodárskych podnikov v obciach okresu neboli identifikované.

### Ochranné pásma ciest a diaľnic

Hranicu cestných ochranných pásiem určujú podľa vyhlášky č. 35/1984 Zb. v § 15 zvislé plochy vedené po oboch stranách komunikácie vo vzdialenosti:

- 100 metrov od osi vozovky príslušného jazdného pásu diaľnice a cesty budovanej ako rýchlostná komunikácia,
- 50 metrov od osi vozovky cesty I. triedy,
- 25 metrov od osi vozovky cesty II. triedy a miestnej komunikácie, ak sa buduje ako rýchlostná komunikácia,

- 20 metrov od osi vozovky cesty III. triedy,
- 15 metrov od osi vozovky miestnej komunikácie I. a II. triedy.

Na smerovo rozdelených cestách a miestnych komunikáciách sa tieto vzdialenosti merajú od osi príľahlej vozovky.

Cesta prvej triedy I/11 v dĺžke 11,25 km je významná komunikácia s vysokou intenzitou dopravy. Na hlavnú komunikačnú sieť nadväzujú cesty tretej triedy v celkovej dĺžke 55,77 km, ktoré slúžia na napojenie jednotlivých obcí na nadradenú cestnú sieť, resp. na prepojenie jednotlivých obcí a účelové komunikácie slúžiace na prepojenie jednotlivých častí obce.

### **Ochranné pásma železníc**

Ochranné pásmo dráhy v zmysle zákona NR SR č. 513/2009 Z. z. o dráhach v znení neskorších predpisov, je priestor po oboch stranách obvodu dráhy, vymedzený zvislými plochami vedenými v určenej vzdialenosti od hranice obvodu dráhy; zriaďuje sa na ochranu dráhy, jej prevádzky a dopravy na nej. Hranica ochranného pásma dráhy je:

- pre železničnú dráhu 60 m od osi krajnej koľaje, najmenej však 30 m od vonkajšej hranice obvodu dráhy,
- pre ostatné koľajové dráhy a pre pozemnú lanovú dráhu 15 m od osi krajnej koľaje,
- pre visutú lanovú dráhu 15 m od nosného alebo dopravného lana,
- pre trolejbusovú dráhu 10 m od krajného vodiča trakčného trolejového vedenia.

Okresom prechádza dvojkolajná elektrifikovaná trať č. 127 Žilina – Mosty u Jablunkova (ČR). Dĺžka koľajníc je 24,21 km.

### **Ochranné pásma letísk**

Ochranné pásma letísk sú určené podľa § 29 zákona NR SR č. 143/1998 Z. z. o civilnom letectve v znení neskorších predpisov. Ochranné pásma na návrh prevádzkovateľa letiska alebo leteckého pozemného zariadenia určuje rozhodnutím Dopravný úrad na základe záväzného stanoviska stavebného úradu po dohode so stavebným úradom príslušným na vydanie územného rozhodnutia.

Poznámka: s účinnosťou od 01. 01. 2014 sa Dopravný úrad zriadený zákonom NR SR č. 402/2013 Z. z. o Úrade pre reguláciu elektronických komunikácií a poštových služieb a Dopravnom úrade a o zmene a doplnení niektorých zákonov, stal právnym nástupcom Leteckého úradu Slovenskej republiky, Štátnej plavebnej správy a Úradu pre reguláciu železničnej dopravy.

V okrese sa žiadne letisko nenachádza.

### **Ochranné pásma rozvodov elektrickej siete**

Ochranné pásmo vonkajšieho nadzemného elektrického vedenia je vymedzené zvislými rovinami po oboch stranách vedenia vo vodorovnej vzdialenosti meranej kolmo na vedenie krajného vodiča podľa § 43 zákona NR SR č. 656/2004 Z. z. o energetike v znení zákona NR SR č. 251/2012 Z. z. Vzdialenosť oboch rovín od krajných vodičov je pri napätí:

- pri napätí od 1 kV do 35 kV vrátane,
- pre vodiče bez izolácie 10 m, v súvislých lesných priesekoch 7 m,
- pre vodiče so základnou izoláciou 4 m, v súvislých lesných priesekoch 2 m,
- pre zavesené káblové vedenie 1 m,
- pri napätí od 35 kV do 110 kV vrátane 15 m,
- pri napätí od 110 kV do 220 kV vrátane 20 m,
- pri napätí od 220 kV do 400 kV vrátane 25 m,
- pri napätí nad 400 kV 35 m,
- ochranné pásmo zaveseného káblového vedenia s napätím od 35 kV do 110 kV vrátane je 2 m od krajného vodiča na každú stranu.

V ochrannom pásme vonkajšieho elektrického vedenia a pod elektrickým vedením je, okrem prípadov podľa odseku 14, zakázané:

- zriaďovať stavby, konštrukcie a skládky,
- vysádzať a pestovať trvalé porasty s výškou presahujúcou 3 m,



- vysádzať a pestovať trvalé porasty s výškou presahujúcou 3 m vo vzdialenosti do 2 m od krajného vodiča vzdušného vedenia s jednoduchou izoláciou,
- uskladňovať ľahko horľavé alebo výbušné látky,
- vykonávať činnosti ohrozujúce bezpečnosť osôb a majetku,
- vykonávať činnosti ohrozujúce elektrické vedenie a bezpečnosť a spoľahlivosť prevádzky sústavy,
- vysádzať a pestovať porasty s výškou presahujúcou 3 m, vo vzdialenosti presahujúcej 5 m od krajného vodiča vzdušného vedenia možno len vtedy, ak je zabezpečené, že tieto porasty pri páde nemôžu poškodiť vodiče vzdušného vedenia.

Zásobovanie obyvateľov elektrickou energiou zabezpečuje elektrostanica s transformátorovňou nachádzajúcou sa v meste Kysucké Nové Mesto, pričom celková dĺžka elektrického vedenia v okrese je 24,62 km.

### **Ochranné pásma zariadení rozvodov plynu**

Podľa § 79 zákona NR SR č. 656/2004 Z. z. o energetike v znení zákona č. 251/2012 Z. z. sa pod ochranným pásmom rozumie priestor v bezprostrednej blízkosti priameho plynovodu alebo plynárenského zariadenia vymedzený vodorovnou vzdialenosťou od osi priameho plynovodu alebo od pôdorysu technologickej časti plynárenského zariadenia meraný kolmo na os plynovodu alebo na hranu pôdorysu technologickej časti plynárenského zariadenia. Vzdialenosť na každú stranu od osi plynovodu alebo od pôdorysu technologickej časti plynárenského zariadenia je:

- 4 m pre plynovod s menovitou svetlosťou do 200 mm,
- 8 m pre plynovod s menovitou svetlosťou od 201 mm do 500 mm,
- 12 m pre plynovod s menovitou svetlosťou od 501 mm do 700 mm,
- 50 m pre plynovod s menovitou svetlosťou nad 700 mm,
- 1 m pre plynovod, ktorým sa rozvádza plyn na zastavanom území obce s prevádzkovaným tlakom nižším ako 0,4 MPa,
- 8 m pre technologické objekty,
- 150 m pre sondy,
- 50 m pre iné plynárenské zariadenia zásobníka a ťažobnej siete neuvedených vyššie,
- vlastníci pozemkov, ktoré sa nachádzajú v lesných priesekoch, cez ktoré sú vedené plynárenské zariadenia prevádzkované s tlakom nad 0,4 MPa, sú povinní umožniť prevádzkovateľovi siete a prevádzkovateľovi ťažobnej siete zachovať voľné pásy v šírke 2 m na obe strany od osi plynovodu distribučnej siete a ťažobnej siete a v šírke 5 m na obe strany od osi plynovodu prepravnej siete a plynovodu, ktorý je súčasťou zásobníka.

Bezpečnostné pásmo je určené na zabránenie porúch alebo havárií na plynárenských zariadeniach, alebo na zmiernenie ich dopadov na ochranu života, zdravia a majetku osôb. Bezpečnostným pásmom na účely tohto zákona sa rozumie priestor vymedzený vodorovnou vzdialenosťou od osi plynovodu alebo od pôdorysu plynárenského zariadenia meraný kolmo na os, alebo na pôdorys. Vzdialenosť na každú stranu od osi plynovodu alebo od pôdorysu plynárenského zariadenia je:

- 10 m pri plynovodoch s tlakom nižším ako 0,4 MPa, prevádzkovaných na voľnom priestranstve a na nezastavanom území,
- 20 m pri plynovodoch s tlakom od 0,4 MPa do 4 MPa a s menovitou svetlosťou do 350 mm,
- 50 m pri plynovodoch s tlakom od 0,4 MPa do 4 MPa s menovitou svetlosťou nad 350 mm,
- 50 m pri plynovodoch s tlakom nad 4 MPa s menovitou svetlosťou do 150 mm,
- 100 m pri plynovodoch s tlakom nad 4 MPa s menovitou svetlosťou do 300 mm,
- 150 m pri plynovodoch s tlakom nad 4 MPa s menovitou svetlosťou do 500 mm,
- 200 m pri plynovodoch nad 4 MPa s menovitou svetlosťou nad 500 mm,
- 50 m pri regulačných staniaciach, filtračných staniaciach, armatúrnych uzloch,
- 250 m pre iné plynárenské zariadenia zásobníka a ťažobnej siete neuvedených vyššie,
- pri plynovodoch s tlakom nižším ako 0,4 MPa, ak sa nimi rozvádza plyn v súvislej zástavbe a pri regulačných staniaciach so vstupným tlakom nižším ako 0,4 MPa, lokalizovaných v súvislej zástavbe, bezpečnostné pásma určí v súlade s technickými požiadavkami prevádzkovateľ distribučnej siete.

### **Ochranné pásma potrubí na prepravu pohonných látok alebo na prepravu ropy**

Ochranné pásmo potrubia je v zmysle zákona NR SR č. 656/2004 Z. z. v znení neskorších predpisov priestor v blízkosti potrubia, ktorý je určený na zabezpečenie plynulej prevádzky potrubia a na zabezpečenie bezpečnosti

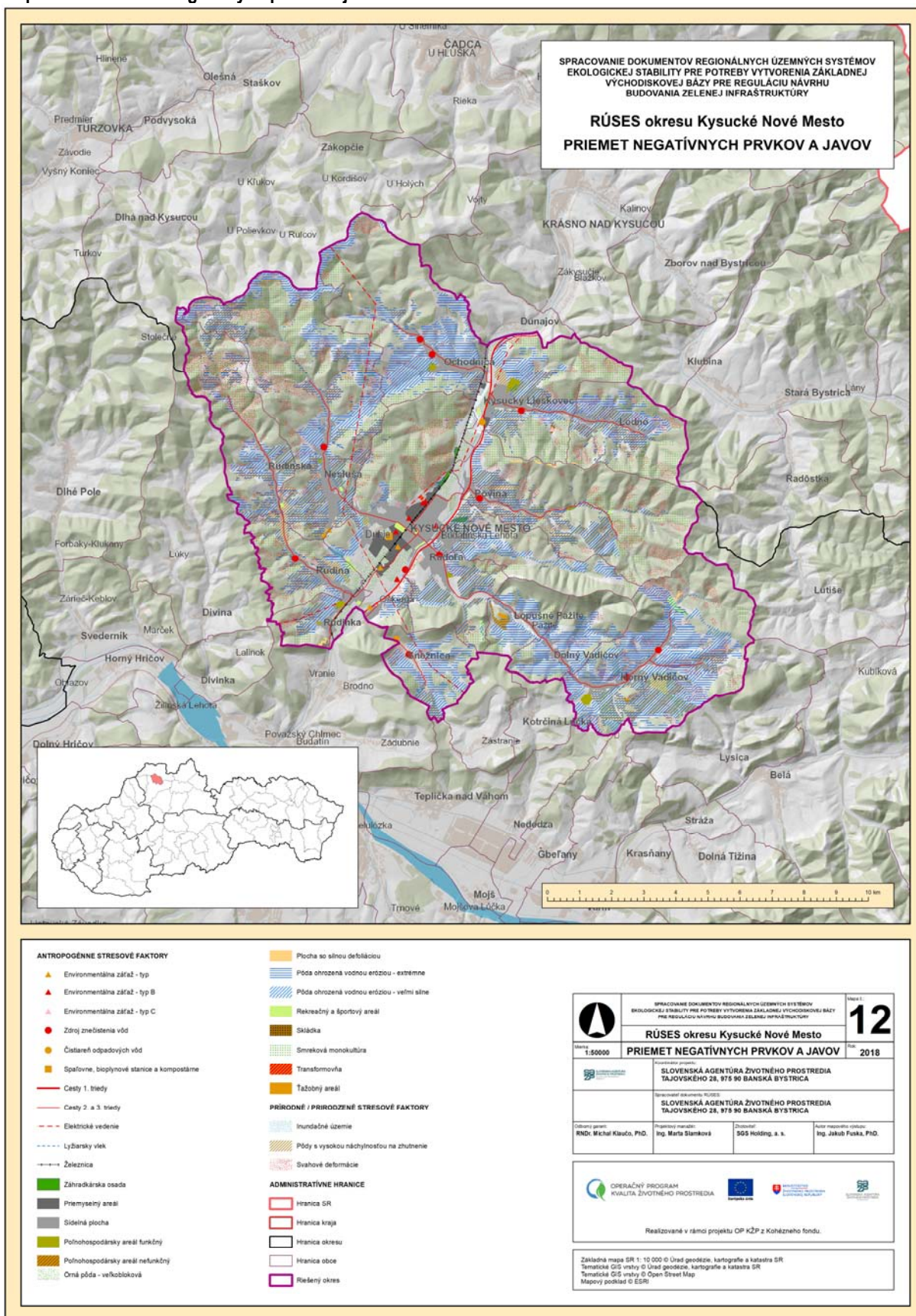
osôb a majetku. Vlastníci a užívatelia nehnuteľností v ochrannom pásme sú povinní zdržať sa všetkého, čo by mohlo poškodiť potrubie a ohroziť plynulosť a bezpečnosť prevádzky. Ochranné pásmo potrubia, okrem ochranného pásma potrubia na prepravu ropy z miesta ťažby do miesta spracovania, je vymedzené zvislými plochami vedenými vo vodorovnej vzdialenosti 300 m po oboch stranách od osi potrubia. Ochranné pásmo potrubia na prepravu ropy z miesta ťažby do miesta spracovania je vymedzené zvislými plochami vedenými vo vodorovnej vzdialenosti 100 m po oboch stranách od osi potrubia. V ochrannom pásme potrubia je zakázané zriaďovať objekty osobitej dôležitosti, ťažné jamy prieskumných a ťažobných podnikov a odvaly. V ochrannom pásme potrubia, okrem ochranného pásma potrubia na prepravu ropy z miesta ťažby do miesta spracovania, je zakázané do vzdialenosti:

- 200 m od osi potrubia stavať na vodnom toku mosty a vodné diela,
- 150 m od osi potrubia pozdĺž potrubia súvisle zastavovať pozemky, stavať ďalšie dôležité objekty a budovať železničné trate,
- 50 m od osi potrubia stavať kanalizačnú sieť,
- 20 m od osi potrubia stavať potrubie na prepravu iných látok s výnimkou horľavých látok I. a II. triedy,
- 10 m od osi potrubia vykonávať činnosti, najmä výkopy, sondy, odpratávanie a navrhovanie zeminy a vysádzanie stromov, ktoré by mohli ohroziť bezpečnosť potrubia a plynulosť prevádzky,
- elektrické vedenie možno zriaďovať najmenej v takej vzdialenosti od potrubia, aby sa zachovali ochranné pásma podľa § 36 a § 43,
- vykonávať činnosti v ochrannom pásme potrubia na prepravu ropy z miesta ťažby do miesta spracovania môžu osoby iba so súhlasom prevádzkovateľa potrubia.

Takéto potrubia sa na území okresu nenachádzajú.

V Mape č. 4.2 Priemet negatívnych prvkov a javov vyznačujeme OP a PHO všetkých prvkov väčších ako 100 m.

Mapa č. 4 2: Priemet negatívnych prvkov a javov





## II. SYNTÉZOVÁ ČASŤ

### 5 SYNTÉZA ANALYTICKÝCH VSTUPOV A HODNOTENIA

Úlohou syntetickej časti dokumentu Regionálneho územného systému ekologickej stability (RÚSES) je posúdenie štrukturálnych, funkčných a procesných vzťahov v krajine, čo predstavuje:

- hodnotenie ekologickej stability,
- hodnotenie plošného a priestorového usporiadania pozitívnych a negatívnych prvkov/javov v krajine, t. j. posúdenie miery izolácie, spojitosti (konektivity) prvkov,
- hodnotenie typov biotopov (rozmanitosť typov biotopov, druhová rozmanitosť, výskyt chránených a ohrozených druhov),
- hodnotenie ekostabilizačnej významnosti, reprezentatívnosti a unikátnosti biotopov a prvkov krajinej štruktúry v území (porovnanie aktuálneho stavu s potenciálnou prirodzenou vegetáciou, hodnotenie stupňa ekologickej stability, vymedzenie ekologicky významných prírodných prvkov),
- hodnotenie environmentálnych problémov,
- hodnotenie krajinej štruktúry (diverzita krajiny, typ a vývoj krajinej štruktúry, historické krajinné štruktúry, krajinný obraz a krajinný ráz).

#### 5.1 Hodnotenie ekologickej stability

Jednou z kľúčových, ale najproblematickejších častí spracovania dokumentov RÚSES je klasifikácia územia. Predstavuje diferenciaciu územia podľa vybraných kritérií. Jej cieľom je vyčlenenie plôch s približne rovnakým stupňom ekologickej stability. Klasifikácia územia na základe biotických prvkov – určuje sa vnútorná ekologická stabilita prvkov krajinej štruktúry, vzhľadom na plnenie ekostabilizačnej funkcie. Základom klasifikácie územia na základe biotickej významnosti je stanovenie vnútornej ekologickej stability prvkov súčasnej krajinej štruktúry (SKŠ) – reálnej vegetácie a ich ekostabilizačné účinky podľa fyziognomicko-ekologickej charakteristiky prvkov SKŠ (Miklós, Izakovičová, 1997). Stupeň biotickej významnosti je možné stanoviť len relatívne. Vychádza sa z predpokladu, že relatívny stupeň ekologickej stability je nepriamo úmerný intenzite antropogénneho ovplyvnenia ekosystému.

Ekologická stabilita je schopnosť ekosystému vyrovnávať vonkajšie rušivé vplyvy vlastnými spontánnymi mechanizmami (Míchal, 1992), jej opakom je ekologická labilita, ktorú definujeme ako neschopnosť ekosystému odolávať vonkajším rušivým vplyvom alebo neschopnosť vrátiť sa do pôvodného stavu. Odolávanie ekosystému voči vonkajším rušivým vplyvom sa deje dvomi základnými spôsobmi: a) rezistencia – ekosystém je odolný voči vonkajším rušivým vplyvom a nemení sa, b) reziliencia – ekosystém sa pôsobením vonkajších vplyvov mení, ale po jeho odznení sa pomocou vlastných autoregulačných mechanizmov navracia do pôvodného stavu. Výsledkom hodnotenia ekologickej stability je vyjadrenie ekologickej stability riešeného územia jednotlivých prvkov kvantifikovateľnými ukazovateľmi (stupňom stability jednotlivých prvkov SKŠ a koeficientom ekologickej stability).

Pri hodnotení významu prvkov SKŠ z hľadiska ekologickej stability možno použiť 6-stupňovú stupnicu (Tabuľka č. 5.1) pre hodnotenie významu krajinného segmentu z hľadiska ekologickej stability (Lów a kol., 1995).

Tabuľka č. 5.1: Stupnica pre hodnotenie významu prvkov SKŠ krajinného segmentu

Stupeň ekologickej stability	Hodnotenie významu prvkov SKŠ z hľadiska ekologickej stability
0	bez významu (napr. zastavané plochy a komunikácie, hospodárske areály)
1	veľmi malý význam (orná pôda veľkoplošná)
2	malý význam (orná pôda maloplošná, intenzívne sady, vinice, intenzifikované lúky, cintoríny)
3	stredný význam (extenzívne využívané lúky, líniová nelesná drevinová vegetácia)
4	veľký význam (lúky a lesy s prevahou prirodzene rastúcich druhov, prirodzené sukcesné spoločenstvá)
5	výnimočne veľmi veľký význam (prirodzené a prírodné lesy, prírodné travinné spoločenstvá, mokrade, rašeliniská, neregulované vodné toky a pod.)

Zdroj: Lów a kol., 1995



Orientačné hodnoty ekologickej stability prvkov SKŠ na základe biotickej významnosti reálnej vegetácie RÚSES sú uvedené v nasledujúcej tabuľke:

**Tabuľka č. 5.2: Stupeň stability jednotlivých prvkov SKŠ**

Prvky (kategórie) súčasnej krajinej štruktúry	Stupeň ekologickej stability
Orná pôda veľkobloková	1
Orná pôda malobloková	2
Úhory na ornej pôde	2 – 3
Trvalý trávny porast intenzívne využívaný	3
Trvalý trávny porast extenzívne využívaný	4 – 5
Trvalý trávny porast s nelesnou drevinovou vegetáciou (NDV) s podielom do 25 % výmery	4 – 5
Trvalý trávny porast sukcesne zarastajúci	4
Subalpínske a alpínske lúky	5
Ovocný sad intenzívny nezatrávnený	2
Ovocný sad extenzívny	3
Vinice veľkoplošné intenzívne bez zatrávnenia	1
Vinice maloplošné na úzkych terasách, zatrávnené	2
Chmeľnice	1
Záhrady	3
Energetické porasty rýchlorastúcich druhov na poľnohospodárskej pôde	2
Ihličnaté lesy	4
Listnaté lesy	4
Zmiešané lesy	4
Monokultúrne stanovištne nevhodné alebo nepôvodné lesy – smrekové, agátové, borovicové, topoľové a iné monokultúry so zastúpením monokultúrneho druhu nad 90 %	2 – 3
Kosodrevina	5
Kalamitné holiny, rúbaniská, degradované a silne poškodené porasty	1 – 2
Energetické porasty rýchlorastúcich druhov na lesnej pôde	2
Lesy s prírode blízkym drevinovým zložením (1. a 2. stupeň prirodzenosti)	5
Vodné toky prirodzené	5
Vodné toky regulované	2 – 3
Vodné toky odprírodnené	0 – 1
Vodné plochy prirodzené a prírode blízke	4 – 5
Vodné plochy umelé	2 – 3
Sídlna zástavba mestského typu	0
Sídlna zástavba vidieckeho typu	1 – 2
Rozptýlená vidiecka zástavba	2 – 3
Rekreačné a športové areály	1 – 2
Kúpeľné areály	3 – 4
Záhradkárske osady	2
Chatové osady, kempingy	2
Priemyselné areály a priemyselné parky	0
Ťažobné areály	0
Spalovne	0
Teplárne	0
Bioplynové stanice	0
Kompostárne	0
Areály poľnohospodárskych podnikov funkčné alebo so zmenenou funkciou	0
Areály poľnohospodárskych podnikov nefunkčné	0
Hnojiská	0
Areály lesných závodov	0
Hrádze (zatrávnené)	1 – 2
Suché poldre	2 – 3

Priehrady	0
Hate, vodné stupne	0
Rybochody	0
Diaľnice a rýchlostné cesty existujúce	0
Diaľnice a rýchlostné cesty plánované a vo výstavbe	0
Cesty I. triedy	0
Cesty II. a III. triedy	0
Železničné trate elektrifikované	0
Železničné trate ostatné	0
Letiská civilné a vojenské	0
Poľné letiská	0
Verejné prístavy	0
Ekodukty – zelené mosty, ekonadchody, ekopodchody, ekotunel	2
Jadrové elektrárne	0
Tepelné elektrárne	0
Malé vodné elektrárne	0
Areály fotovoltaických elektrární: pozemky s inštalovanými fotovoltaickými panelmi a príslušnými zariadeniami	0
Areály veterných elektrární – veterné parky	0
Ostatné energetické areály (rozvodne, transformovne a pod.)	0
Elektrické vedenie VVN, VN	0
Plynovod vysokotlakový	0
Ropovod a prečerpávacie stanice	0
Čistiareň odpadových vôd (ČOV)	0
Nelesná drevinová vegetácia	4
Brehové porasty	4 – 5
Park a ostatná verejná a vyhradená zeleň v zastavanom území (ochranná, izolačná, atď.)	3 – 4
Cintorín	1
Mozaikové štruktúry (s ornou pôdou, TTP, NDV s rozptýleným osídlením)	3 – 4
Terasovaná krajina v rôznom štádiu sukcesie	3 – 4
Úzkopásové polia, vrátane úhorov	2 – 3
Prirodzené skalné útvary bez, resp. minimálne pokryté vegetáciou	5
Vojenské areály	0
Skládky odpadov	0
Odkaliská	0

*Poznámka: Štruktúra prvkov SKŠ je členená podľa mapovania v kap. 2 Súčasná krajinná štruktúra*

Jednotlivým zmapovaným plochám súčasnej krajinej štruktúry sa v zmysle danej tabuľky prisúdi príslušný stupeň ekologickej stability a výstupom tejto interpretácie je mapa znázorňujúca riešené územie v kategóriách stupňa ekologickej stability. Výstupom diferenciacie krajiny podľa stupňa ekologickej stability je Mapa č. 5.1 Hodnotenie prvkov SKŠ z hľadiska ekologickej stability pre okres Kysucké Nové Mesto. Koeficient ekologickej stability (KES) vyjadruje sprostredkovane stupeň prirodzenosti územia na základe kvality (stupeň ekologickej stability) a kvantít (plošná výmera) jednotlivých prvkov súčasnej krajinej štruktúry v konkrétnej obci. Výpočet KES je možné vykonať viacerými spôsobmi (Tekel, 2002). V rámci spracovania dokumentov RÚSES bude pre výpočet KES použitý nasledovný vzťah:

$$KES = (\sum S_i * P_i) / P_z$$

- **P<sub>i</sub>** – plocha jednotlivého druhu pozemku (plocha všetkých prvkov krajinej štruktúry s rovnakým stupňom biotickej stability),
- **S<sub>i</sub>** – stupeň stability jednotlivého druhu pozemku,
- **P<sub>z</sub>** – plocha hodnotenej ZUJ (hranica obce).

Na základe výpočtu koeficientu ekologickej stability možno krajinu zaradiť do piatich kategórií, ktoré sú uvedené v nasledujúcej tabuľke.

Tabuľka č. 5.3: Stupne ekologickej stability podľa KES

Stupeň ekologickej stability	Typ ekologickej stability krajiny	KES
1.	veľmi nízka ekologická stabilita	< 0,50
2.	nízka ekologická stabilita	0,51 – 1,50
3.	stredná ekologická stabilita	1,51 – 3,00
4.	vysoká ekologická stabilita	3,01 – 4,50
5.	veľmi vysoká ekologická stabilita	> 4,50

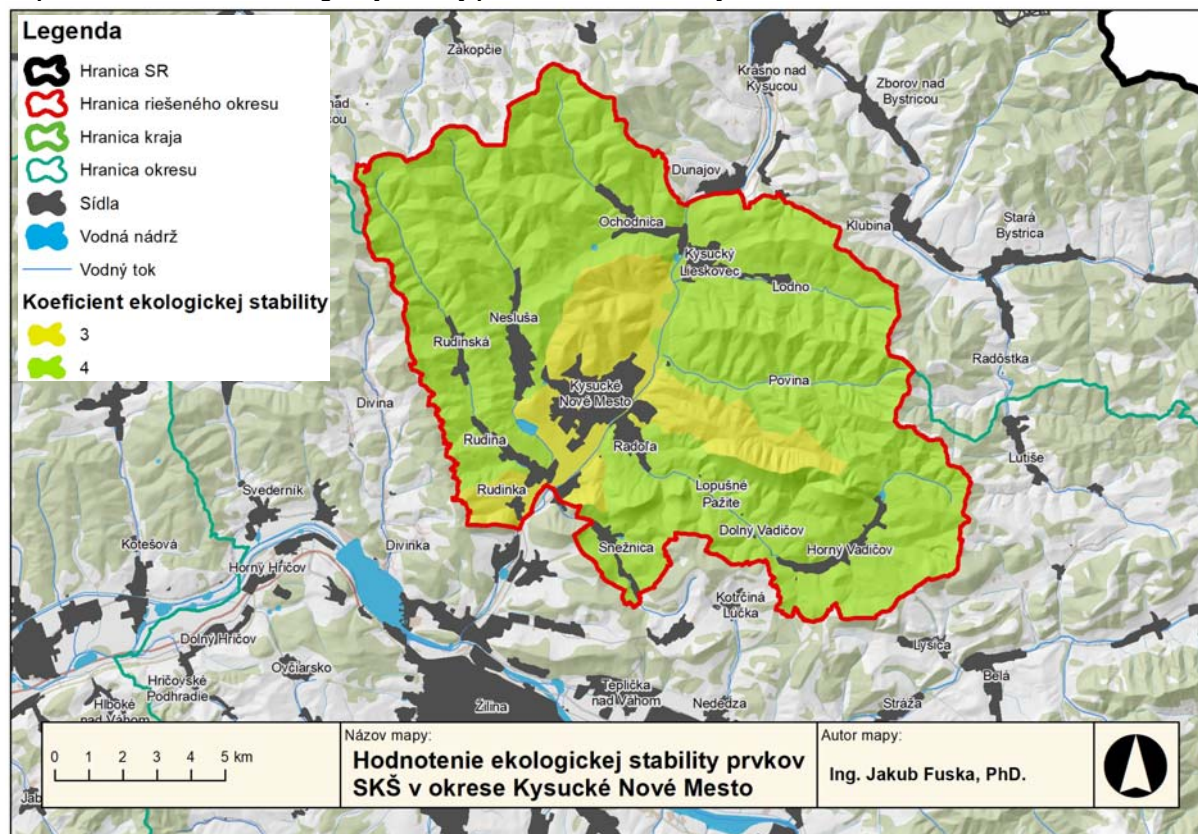
Tabuľka č. 5.4 uvádza KES pre okres Kysucké Nové Mesto.

Tabuľka č. 5.4: Koeficient ekologickej stability (KES) pre okres Kysucké Nové Mesto

Obec	KES
Snežnica	3,80
Dolný Vadičov	3,49
Horný Vadičov	3,37
Ochodnica	3,62
Kysucké Nové Mesto	2,96
Kysucký Lieskovec	3,01
Lodno	3,57
Radofa	3,30
Povina	3,55
Lopušné Pažite	3,35
Nesluša	3,34
Rudina	3,13
Rudinka	2,85
Rudinská	3,49

**Koeficient ekologickej stability** pre celé riešené územie okresu **Kysucké Nové Mesto je 3,34**, čo predstavuje stupeň č. 4, t. j. vysoká ekologická stabilita.

Mapa č. 5 1: Hodnotenie ekologickej stability prvkov SKŠ v okrese Kysucké Nové Mesto



## 5.2 Plošné a priestorové usporiadanie pozitívnych a negatívnych prvkov v krajine

Koncepcie tvorby ekologických sietí (vrátane územného systému ekologickej stability – ÚSES) reagujú na nepriaznivý vývoj v krajine, ktorého dôsledkom je fragmentácia a zmenšovanie rozlohy prírodných biotopov. Z hľadiska priestorových štruktúr je optimálne fungujúci autonómny (autoregulačný) spojený systém taký, kde bezporuchovo fungujú všetky spojenia a toky. V prípade, že dôjde ku diskontinuite systému, treba „pretrhnuté“ väzby nahradiť novými spojeniami a tak „prinavrátiť“ možnosť fungovania aspoň časti pôvodných interakcií. Subštruktúrou, ktorá môže nahrádzať fungovanie pôvodne kontinuálnej a celostne fungujúcej krajiny a krajinnej štruktúry, sú siete, t. j. systém prepojení (koridorov) a uzlov. Tie vytvárajú nové vzťahy konektivity – spojení inak oddelených častí. Tak môžu v krajine vzniknúť „ekologické siete“ alebo inak povedané „územné systémy ekologickej stability“. Existencia spojených ekologických sietí takto vytvára „náhradné“ interakčné prepojenie prírodných komponentov druhotnej krajinnej štruktúry a „umelých“ človekom vytvorených plôch.

Do skupiny účelových charakteristík patrí aj konektivita (spojitosť), koncipovaná v zmysle vzájomného prepojenia konkrétnych zložiek v krajine (matrici) často formou koridorov. Pozitívnymi prvkami v krajine sú stanovišťa so zachovalými biotopmi podobnými pôvodným prírodným stanovišťam a aj prvky podmienené alebo vytvorené ľudskou činnosťou, ktoré podporujú alebo zvyšujú diverzitu podmienok života organizmov. Naopak, za negatívne prvky možno pokladať prvky s antropicky výrazne pretvoreným prostredím, ktorému sa dokázalo prispôbiť len málo druhov organizmov. Už z týchto predpokladov je zrejmé, že hodnotenie niektorých prvkov, ktoré boli ovplyvnené ľudskou činnosťou, no zvyšujú rozmanitosť krajiny, nie je vždy jednoznačné. Z pohľadu zabezpečenia celopriestorového územného systému ekologickej stability je potrebné zhodnotiť ich usporiadanie v krajine, rozsah ich pozitívneho či negatívneho vplyvu a vzájomnú interakciu pozitívnych prvkov a stresových faktorov. Pozitívne prvky a stresové faktory nie sú v krajine izolované, vytvárajú, menia sa a zanikajú rôzne interakcie medzi nimi navzájom. Ich pozitívny alebo negatívny účinok sa tým zosilňuje, prípadne zoslabuje, často dochádza k synergickému efektu. Pokiaľ je negatívne pôsobenie stresového faktora alebo synergický efekt viacerých negatívnych faktorov na krajinu a jej zložky dostatočne silný, vznikajú reálne ekologické bariéry.



### Konektivita a bariérové prvky v krajine

Priestorová heterogenita (štruktúra krajiny) má rozhodujúci vplyv na funkčné vlastnosti krajiny a tým aj na pohyb energetických a materiálových tokov medzi krajinnými zložkami a na pohyb organizmov. Celková krajinná štruktúra je založená na spôsobe rozmiestnenia krajinných zložiek – matric (relatívne homogénne plochy a elementy), enkláv (plôšky, ktoré sa nápadne líšia od okolia) a koridorov v priestore. Enklávy sa vyznačujú veľkou rozmanitosťou, môžu to byť rôzne biotické (remízky, lesíky, lúky, rybníky, sídla, skládky, atď.) a abiotické tvary (skalné vyvýšeniny, vybetónované plochy) v krajine. Koridory sa navzájom v krajine spájajú a vytvárajú prepojené sústavy, tzv. siete, ktoré obklopujú ostatné krajinné zložky. Existuje nekonečné množstvo kombinácií jednotlivých zložiek krajiny, ale rozmiestnenie v krajine je vždy nenáhodné a najčastejšie sa vyskytuje vo formách: pravidelné (rovnomé), v zhlukoch, lineárne a paralelné. Čím väčšia je heterogenita krajiny, čím je v nej viacej prírodných alebo človekom modifikovaných krajinných typov a zastúpených výškových vegetačných stupňov, tým je vyššia biodiverzita celej krajiny. V prírodnej krajine je krajinná matrica tvorená klimaxovým spoločenstvom, najčastejšie lesnými ekosystémami. V mozaike kultúrnej krajiny majú charakter zbytkových enkláv prirodzených a poloprirodzených ekosystémov rozložených v podobe značne izolovaných „ostrovov“, ktoré sú obklopené agro-urbánou matricou. Priestorové usporiadanie enkláv vytvára charakteristickú krajinnú štruktúru a je mimoriadne dôležité pre fungovanie krajiny. Pre zachovanie druhej rozmanitosti enkláv v kultúrnej krajine sú dôležité nasledovné kvalitatívne a kvantitatívne podmienky: heterogenita vnútorného prostredia, kvalita biotopov, dostatočná rozloha plôšok, sukcesný vek, heterogenita okolitej matrice a jej prepojenie formou funkčných biokoridorov alebo tzv. nášľapných kameňov (ostrovčeky zelene). Možnosti pohybu organizmov sa rôznia podľa spojitosti, „pohostinnosti“, početnosti rozhraní, ich kontrastu a priechodnosti.

Charakteristika vlastností štruktúry krajiny okresu Kysucké Nové Mesto a ich vzťah k ostatnými zložkám krajiny (reliéf, riečna sieť, atď.) boli podrobne uvedené v predchádzajúcich kapitolách. Z hľadiska posudzovania štruktúrálnej konektivity je však dôležité rozdeliť krajinné segmenty okresu podľa krajinných typov, ktoré plnia funkciu ukazovateľov prevládajúceho prvku krajiny (krajinnej matrice). Stupeň fragmentácie sa s pomerom prírodných a kultúrnych zložiek v krajinej štruktúre prirodzene mení. Predovšetkým so zvyšovaním podielu urbánnych prvkov (cesty, sídlo, atď.) a veľkých plôch nehostinných ekosystémov (makroštruktúry ornej pôdy) sa možnosti pohybu organizmov v krajine znižujú, čo umocňuje bariérový efekt. Z antropogénnych prvkov najväčší bariérový efekt pre migráciu živočíchov a ich možné ohrozenie spôsobujú v okrese Kysucké Nové Mesto nasledovné prvky, ktoré sú uvedené v Tabuľke č. 5.5.

**Tabuľka č. 5.5: Antropogénne prvky – bariérový efekt v okrese Kysucké Nové Mesto**

Typ prvku	Umiestnenie bariérového efektu
<b>Cestné a železničné komunikácie</b>	Diaľnica a rýchlostné cesty existujúce: 0 km Cesty 1. triedy: 11,25 km Cesty 2. a 3. triedy: 55,76 km Železničné komunikácie: 24,21 km
<b>Nadzemné elektrické vedenia a iné produktovody</b>	Elektrické vedenie: 24,62 km
<b>Sídla, areály a ich oplotenia</b>	Sídelná zástavba: 11,38 km <sup>2</sup> Rekreačné a športové areály: 0,37 km <sup>2</sup> Priemyselné areály a priemyselné parky: 1,29 km <sup>2</sup> Ťažobné areály: 0,17 km <sup>2</sup> Areály poľnohospodárskych podnikov funkčné alebo so zmenenou funkciou: 0,39 km <sup>2</sup> Skládka odpadu: 0,02 km <sup>2</sup> Záhradkárske osady: 0,14 km <sup>2</sup>

### Syntéza negatívnych prvkov a javov

Medzi plošné negatívne pôsobiace prvky v zmysle metodiky ÚSES sú zaradené spevnené a degradované plochy (obytné, priemyselné a dobývacie areály), veľkoplošná orná pôda, odprírodnené vodné plochy. Líniové negatívne prvky predstavujú dopravné siete a infraštruktúra, regulované a odprírodnené vodné toky. Javy a

prvky nie sú v krajine izolované, vstupujú do rôznych vzťahov a podľa toho sa ich účinok zosilňuje, prípadne zoslabuje, často dochádza aj k tzv. synergickému efektu.

Syntézovým vyjadrením vplyvu antropogénnych aktivít na krajinu je existencia reálnych ekologických bariér v krajine. Pod pojmom „ekologická bariéra“ rozumieme akýkoľvek negatívny antropogénny zásah do krajiny, pretože v konečnom dôsledku znamená zásah do prirodzeného vývoja ekosystémov. Bariérový efekt socioekonomických javov v krajine vychádza z:

- existencie daného antropogénneho objektu v krajine (primárne stresové faktory),
- funkcie daného objektu v krajine (sekundárne stresové faktory).

Syntézou primárnych a sekundárnych negatívnych prvkov je možné vyčleniť v území oblasti, kde sa plošne prekrýva viacero negatívnych prvkov a javov. Tieto územia majú plošný alebo líniový charakter. Rozčleňujeme ich na:

- centrá stresových faktorov,
- prechodné oblasti stresových faktorov,
- koridory (línie) stresových faktorov.

Z hľadiska intenzity pôsobenia je možné rozčleniť nasledovné kategórie:

- so slabou intenzitou pôsobenia stresových faktorov,
- so strednou intenzitou stresových faktorov,
- so silnou intenzitou pôsobenia stresových faktorov.

Intenzita pôsobenia negatívnych faktorov v okrese Kysucké Nové Mesto je vyjadrená v Tabuľke č. 5.6.

**Tabuľka č. 5.6: Intenzita pôsobenia negatívnych faktorov v okrese Kysucké Nové Mesto**

Typ intenzity	Umiestnenie negatívnych faktorov
<b>Centrá so silnou intenzitou pôsobenia stresových faktorov</b>	Zaraďujeme sem takmer celé územie mesta Kysucké Nové Mesto, priemyselné časti predovšetkým Kysuckého Nového Mesta, všetky priemyselné a technické prevádzky, poľnohospodárske a dobývacie areály deponované v celom okrese. Patria sem tiež časti sídiel, ktoré sú pod vplyvom dopravných ťahov s vysokou intenzitou dopravy.
<b>Centrá so stredne silnou intenzitou pôsobenia stresových faktorov</b>	Patria sem ostatné časti sídiel s menej kvalitným životným prostredím, ktoré nie sú zaradené v prvej kategórii, ďalej sídla so stredne vysokou intenzitou dopravy.
<b>Centrá so slabou intenzitou pôsobenia stresových faktorov</b>	Patria sem najmä vidiecke sídla so slabou intenzitou premávky a s kvalitným životným prostredím.
<b>Koridory so silnou intenzitou stresových faktorov</b>	Do tejto kategórie koridorov zaraďujeme silne zaťažené dopravné ťahy spolu so silne znečistenými a odprírodnými tokmi. Patrí sem predovšetkým dopravný ťah (cesta a železnica) Kysucké Nové Mesto – Žilina, Kysucké Nové Mesto – Čadca.
<b>Koridory so stredne silnou intenzitou pôsobenia stresových faktorov</b>	Zaraďujeme sem stredne zaťažené dopravné ťahy, prípadne kumuláciu dopravných koridorov s menej znečistenými vodnými tokmi. Patria sem úseky ciest 1. a 2. triedy v okrese Kysucké Nové Mesto.
<b>Koridory s nízkou intenzitou pôsobenia stresových faktorov</b>	Zaraďujeme sem hlavne miestne a účelové komunikácie s malou intenzitou premávky a znečistené vodné toky bez sprievodnej komunikácie. Nachádzajú sa rozptýlene po celom území okresu Kysucké Nové Mesto.
<b>Veľkoplošné prechodné oblasti so silnou intenzitou pôsobenia stresových faktorov</b>	Zaraďujeme sem veľkoplošné oblasti, kde sa kumuluje viac stresových faktorov (znečistenie ovzdušia, veľkoplošná orná pôda, nízka kvalita podzemnej vody, rozširovanie zastavaných území). Jedná sa o oblasť v okolí mesta Kysucké Nové Mesto, najmä priemyselných areálov.
<b>Veľkoplošné prechodné oblasti so strednou intenzitou pôsobenia stresových faktorov</b>	Patria sem hlavne oblasti s výskytom veľkoplošnej ornej pôdy, oblasti so stredne silným znečistením ovzdušia, súvislejšie plochy rekreačných areálov.

<b>Veľkoplošné prechodné oblasti so slabou intenzitou pôsobenia stresových faktorov</b>	Zaraďujeme sem plochy rekreačného zázemia, oblasti slabého znečistenia ovzdušia. Tieto sú roztrúsené po celom okrese Kysucké Nové Mesto.
---	--

### Environmentálne problémy

Konfrontáciou dvoch syntetických máp – mapy pozitívnych prvkov a mapy negatívnych prvkov, vzniká výstup, ktorý vyjadruje ohrozenie krajiny a jej jednotlivých krajinotvorných zložiek a prvkov v dôsledku pôsobenia stresových faktorov (Tabuľka č. 5.7).

**Tabuľka č. 5.7: Významné strety pozitívnych a negatívnych prvkov**

Názov atribútu	Charakteristika stretu
<b>Kategória konfliktného uzlu/plochy</b>	<p><b>Typ 1 = stret s ochranou prírody a krajiny</b> podľa zákona NR SR č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• <i>Generel nadregionálneho územného systému ekologickej stability</i></li> <li>• <i>Chránené vtáčie územie</i></li> <li>• <i>Národná sústava chránených území</i></li> <li>• <i>Ochrana dochovávaných genofondových zdrojov</i></li> <li>• <i>Územie európskeho významu (ÚEV)</i></li> <li>• <i>Lokality vyhlásené podľa medzinárodných dohovorov</i></li> <li>• <i>Chránené rybie oblasti</i></li> <li>• <i>Chránené stromy</i></li> <li>• <i>Kultúrno-historicky hodnotné formy využívania krajiny</i></li> <li>• <i>Mokrade</i></li> </ul>
<b>Ohrozený prvok/prvky</b>	<p>Zákon upravuje pôsobnosť orgánov štátnej správy a obcí, ako aj práva a povinnosti právnických osôb a fyzických osôb pri ochrane prírody a krajiny s cieľom dlhodobo zabezpečiť zachovanie prírodnej rovnováhy a ochranu rozmanitosti podmienok a foriem života, prírodných hodnôt a krás a utvárať podmienky na trvalo udržateľné využívanie prírodných zdrojov a na poskytovanie ekosystémových služieb, berúc do úvahy hospodárske, sociálne a kultúrne potreby, ako aj regionálne a miestne pomery.</p> <p>Ochranou prírody a krajiny sa podľa tohto zákona rozumie starostlivosť o voľne rastúce rastliny, voľne žijúce živočíchy a ich spoločenstvá, prírodné biotopy, ekosystémy, nerasty, skameneliny, geologické a geomorfologické útvary, ako aj starostlivosť o vzhľad a využívanie krajiny. Ochrana prírody a krajiny sa realizuje najmä obmedzovaním a usmerňovaním zásahov do prírody a krajiny, podporou a spoluprácou s vlastníkmi a užívateľmi pozemkov, ako aj spoluprácou s orgánmi verejnej správy.</p>
<b>Ohrozujúci faktor/faktory</b>	<p>Medzi ohrozujúce faktory vplývajúce na kategóriu ohrozeného prvku patria:</p> <p>Záhradkárska osada, Ťažobný areál, Svahové deformácie, Smreková monokultúra, Sídelná plocha, Rekreačný a športový areál, Priemyselný areál, Pôdy s vysokou náchylnosťou na zhutnenie, Pôda ohrozená vodnou eróziou – veľmi silne, Pôda ohrozená vodnou eróziou – extrémne, Poľnohospodársky areál nefunkčný, Plocha so silnou defoliáciou, Orná pôda – veľkobloková, Inundačné územie, Cesty 1. triedy, Cesty 2. a 3. triedy, Elektrické vedenie, Lyžiarsky vlek, Železnica, Čistiareň odpadových vôd, Environmentálna záťaž – typ A, Environmentálna záťaž – typ B, Environmentálna záťaž – typ C, Zdroj znečistenia vôd.</p>
<b>Popis ohrozenia</b>	<p>Výber plošne najrozsiahlejších ohrození Typu 1. vyskytujúcich sa na predmetnom území okresu Kysucké Nové Mesto:</p> <p><i>Generel nadregionálneho územného systému ekologickej stability</i>  <i>Chránené vtáčie územie</i>  <i>Národná sústava chránených území</i>  <i>Ochrana dochovávaných genofondových zdrojov</i>  <i>Územie európskeho významu (ÚEV)</i>  <i>Lokality vyhlásené podľa medzinárodných dohovorov</i></p>

	<p>Smreková monokultúra – 11,96 km<sup>2</sup>                  Svahové deformácie – 10,57 km<sup>2</sup>                  Pôda ohrozená vodnou eróziou – extrémne – 6,97 km<sup>2</sup>                  Pôdy s vysokou náchylnosťou na zhutnenie – 3,48 km<sup>2</sup>                  Sídelná plocha – 2,06 km<sup>2</sup>                  Pôda ohrozená vodnou eróziou – veľmi silne – 2,02 km<sup>2</sup>                  Železnice – 13,06 km                  Cesty 2. a 3. triedy – 12,04 km                  Cesty 1. triedy – 9,10 km                  Elektrické vedenie – 675 km</p> <p><i>Chránené stromy</i></p> <p>Pôda ohrozená vodnou eróziou, Sídelná plocha, Smreková monokultúra, Svahové deformácie v počte 1 chránený strom</p> <p>Kultúrno–historicky hodnotné formy využívania krajiny</p> <p>Pôda ohrozená vodnou eróziou – extrémne, Pôdy s vysokou náchylnosťou na zhutnenie, Sídelná plocha v počte 1 kultúrno–historicky hodnotná forma využívania krajiny</p> <p><i>Mokrade</i></p> <p>Pôda ohrozená vodnou eróziou – extrémne – 1 mokrad                  Svahové deformácie – 1 mokrad</p>
<p><b>Analýza možností na odstránenie alebo zmiernenie negatívneho vplyvu/vplyvov</b></p>	<p>Vybudovať protihlukové a protiosvetľovacie steny v blízkosti dŕialnic, rýchlostných ciest a ciest prvej triedy.</p> <p>Úprava pod mostnými objektmi musí byť prirodzená, aby neobmedzovala pohyb živočíchov.</p> <p>Protihlukové zábrany okolo ciest realizovať bez sklených výplní, aby nedochádzalo k nárazom a úhynom vtákov.</p> <p>Pri chránených stromoch je potrebný pravidelný monitoring stavu, predovšetkým na sídelných plochách, rekreačných a športových areáloch.</p> <p>Pri ohrození nad prvkom: Generel nadregionálneho územného systému ekologickej stability, Chránené vtáčie územie, Národná sústava chránených území, Ochrana dochovávaných genofondových zdrojov, Územie európskeho významu (ÚEV), Lokality vyhlásené podľa medzinárodných dohovorov aplikovať kogentnosť právnej úpravy dotknutej oblasti.</p> <p>Na zamedzenie kolízií automobilov so zverou realizovať precízne oplotenie okolo hlavných ťahov. Veľkosť ôk oplotenia by nemala byť väčšia ako 10 x 10 cm, aby oplotenie bolo dobre viditeľné a nedochádzalo k nárazom a následnému zakliesneniu väčších druhov vtákov do oplotenia.</p> <p>Navrhnuť a realizovať monitoring vplyvov výstavby a prevádzky rýchlostných ciest a ciest 1. triedy na druhy, ktoré sú predmetom ochrany dotknutých území NATURA 2000 pred, počas a po výstavbe. Návrh monitoringu konzultovať so ŠOP SR.</p>

Názov atribútu	Charakteristika stretu
<p><b>Kategória konfliktného uzlu/plochy</b></p>	<p><b>Typ 2 = stret s ochranou a využitím nerastného bohatstva</b> podľa zákona č. 44/1988 Zb. o ochrane a využití nerastného bohatstva</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• <i>Chránené ložiskové územie</i></li> <li>• <i>Prírodný minerálny zdroj</i></li> </ul>
<p><b>Ohrozený prvok/prvky</b></p>	<p>Ochranu a využitie nerastného bohatstva upravuje najmä zákon č. 44/1988 Zb. o ochrane a využití nerastného bohatstva (banský zákon) v znení neskorších</p>



	<p>predpisov, zákon NR SR č. 569/2007 Z. z. o geologických prácach (geologický zákon) v znení zákona NR SR č. 515/2008 Z. z., vyhláška MŽP SR č. 51/2008 Z. z., ktorou sa vykonáva geologický zákon a ďalšie právne predpisy. Za nerasty sa podľa zákona č. 44/1988 Zb. o ochrane a využití nerastného bohatstva (banský zákon) v znení zákona SNR č. 498/1991 Zb. považujú tuhé, kvapalné a plynné časti zemskej kôry. Ložiskom nerastov je prírodné nahromadenie nerastov, ako aj základka v hlbinej bani, opustený odval, výsypka alebo odkalisko, ktoré vznikli banskou činnosťou a obsahujú nerasty.</p>
<b>Ohrozujúci faktor/faktory</b>	<p>Medzi ohrozujúce faktory vplývajúce na kategóriu ohrozeného prvku patria:</p> <p>Pôda ohrozená vodnou eróziou – extrémne, Sídlná plocha, Smreková monokultúra, Svahové deformácie.</p>
<b>Popis ohrozenia</b>	<p>Výber plošne najrozsiahljších alebo najzastúpenejších ohrození Typu 2. vyskytujúcich sa na predmetnom území okresu Kysucké Nové Mesto:</p> <p><i>Prírodný minerálny zdroj</i></p> <p>Sídlná plocha – 19x Rekreačný a športový areál – 15x Kontaminovaná pôda – 5x Pôda ohrozená vodnou eróziou – veľmi silne – 4x</p>
<b>Analýza možností na odstránenie alebo zmiernenie negatívneho vplyvu</b>	<p>Aplikácia kogentnosti právnej úpravy dotknutej oblasti.</p> <p>Odstránenie vplyvu.</p> <p>Stavebno-technické riešenia, predovšetkým pri kontaminovaných pôdach.</p>

Názov atribútu	Charakteristika stretu
<b>Kategória konfliktného uzlu/plochy</b>	<p><b>Typ 3 = stret s ochranou vodných zdrojov</b> podľa zákona NR SR č. 305/2018 Z. z. o chránených oblastiach prirodzenej akumulácie vôd a podľa zákona NR SR č. 364/2004 Z. z. o vodách (vodný zákon)</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• <i>Chránené vodohospodárske oblasti</i></li> <li>• <i>Ochranné pásma vodárenských zdrojov</i></li> <li>• <i>Povodia vodárenských tokov</i></li> </ul>
<b>Ohrozený prvok/prvky</b>	<p>Zákon NR SR č. 305/2018 Z. z. o chránených oblastiach prirodzenej akumulácie vôd: Tento zákon ustanovuje chránené oblasti prirodzenej akumulácie vôd (ďalej len „chránená vodohospodárska oblasť“), činnosti, ktoré sú na ich území zakázané, a opatrenia na ochranu povrchových vôd a podzemných vôd prirodzene sa vyskytujúcich v chránenej vodohospodárskej oblasti.</p> <p>Chránená vodohospodárska oblasť je vymedzené významné územie prirodzenej akumulácie povrchových vôd a podzemných vôd, na ktorom sa prirodzeným spôsobom tvoria a obnovujú zásoby povrchových vôd a podzemných vôd.</p> <p>Zákon NR SR č. 364/2004 Z. z. o vodách (vodný zákon): Tento zákon upravuje práva a povinnosti fyzických osôb a právnických osôb k vodám a nehnuteľnostiam, ktoré s nimi súvisia pri ich ochrane, účelnom a hospodárnom využívaní, oprávnenia a povinnosti orgánov štátnej vodnej správy a zodpovednosť za porušenie povinností podľa tohto zákona.</p> <p>Tento zákon vytvára podmienky na:</p>

	<ul style="list-style-type: none"> <li>a. všestrannú ochranu vôd vrátane vodných ekosystémov a od vôd priamo závislých ekosystémov v krajine,</li> <li>b. zachovanie alebo zlepšovanie stavu vôd,</li> <li>c. účelné, hospodárne a trvalo udržateľné využívanie vôd,</li> <li>d. manažment povodí a zlepšenie kvality životného prostredia a jeho zložiek,</li> <li>e. znižovanie nepriaznivých účinkov povodní a sucha,</li> <li>f. zabezpečenie funkcií vodných tokov,</li> <li>g. bezpečnosť vodných stavieb.</li> </ul>
<p style="text-align: center;"><b>Ohrozujúci faktor/faktory</b></p>	<p>Medzi ohrozujúce faktory vplývajúce na kategóriu ohrozeného prvku patria:</p> <p>Záhradkárka osada, Transformovňa, Ťažobný areál, Svahové deformácie, Smreková monokultúra, Skládka, Sídlna plocha, Rekreačný a športový areál, Priemyselný areál, Pôdy s vysokou náchylnosťou na zhutnenie, Pôda ohrozená vodnou eróziou – veľmi silne, Pôda ohrozená vodnou eróziou – extrémne, Poľnohospodársky areál nefunkčný, Plocha so silnou defoliáciou, Orná pôda – veľkoblková, Inundačné územie, Železnica, Lyžiarsky vlek, Elektrické vedenie, Cesty 2. a 3. triedy, Cesty 1. triedy, Čistiareň odpadových vôd, Environmentálna záťaž – typ A, Environmentálna záťaž – typ B, Environmentálna záťaž – typ C, Spaľovne, bioplynové stanice a kompostárne, Zdroj znečistenia vôd.</p>
<p style="text-align: center;"><b>Popis ohrozenia</b></p>	<p><i>Chránené vodohospodárske oblasti</i> <i>Ochranné pásma vodárenských zdrojov</i> <i>Povodia vodárenských tokov</i></p> <p>Svahové deformácie – 35,00 km<sup>2</sup> Pôda ohrozená vodnou eróziou – extrémne – 33,96 km<sup>2</sup> Smreková monokultúra – 28,09 km<sup>2</sup> Pôdy s vysokou náchylnosťou na zhutnenie – 24,92 km<sup>2</sup> Pôda ohrozená vodnou eróziou – veľmi silne – 24,03 km<sup>2</sup> Cesty 2. a 3. triedy – 59,23 km Železnica – 32,09 km Elektrické vedenie – 27,90 km Cesty 1. triedy – 11,87 km</p>
<p style="text-align: center;"><b>Analýza možností na odstránenie alebo zmiernenie negatívneho vplyvu</b></p>	<p>Pri úprave dna a brehov premostovaných vodných tokov používať prírodné materiály – drevo, kameň, vyhnúť sa osádzaniu mostných pilierov do koryta tokov.</p> <p>Po ukončení stavebných prác vykonať rekultiváciu dočasných záberov a výsadbu navádzacej zelene na biokoridory vykonať výlučne z domácich druhov stromov a krov.</p> <p>Pohyb stavebných mechanizmov obmedziť výlučne na stavbu, manipulačné pásy a v programe organizácie výstavby určené prístupové komunikácie minimalizovať v priestore biokoridorov živočíchov.</p> <p>Odstraňovanie vegetácie, najmä stromov a kríkov, realizovať v období od 1. 8. do 1. 3., resp. 1. 4., teda mimo vegetačného obdobia aj obdobia rozmnožovania väčšiny druhov fauny.</p> <p>Pri návrhu mostných objektov je potrebné dbať o zachovanie dostatočného migračného priestoru pre živočíchy, t. j. medzi mostným objektom a vlastným brehom vodného toku ponechať voľný priestor (min. 4 m) pre umožnenie prechodu živočíchom. Minimálna podchodná výška je dporúčaná 2,60 m.</p>

Názov atribútu	Charakteristika stretu
<b>Kategória konfliktného uzlu/plochy</b>	<b>Typ 4 = stret s ochranou lesa</b> podľa zákona NR SR č. 326/2005 Z. z. o lesoch - <i>Ochrana lesných zdrojov</i>
<b>Ohrozený prvok/prvky</b>	Účelom tohto zákona je: a. zachovanie, zveľaďovanie a ochrana lesov ako zložky životného prostredia a prírodného bohatstva krajiny na plnenie ich nenahraditeľných funkcií, b. zabezpečenie diferencovaného, odborného a trvalo udržateľného hospodárenia v lesoch, c. zosúladenie záujmov spoločnosti a vlastníkov lesov, d. vytvorenie ekonomických podmienok na trvalo udržateľné hospodárenie v lesoch, e. vykonávanie osobitného predpisu v oblasti zákonného pôvodu dreva vyťaženeho na lesných pozemkoch.  V zmysle zákona NR SR č. 326/2005 Z. z. o lesoch sa jedná predovšetkým o: lesný ekosystém, lesný porast vrátane svojich ekologických funkcií, s produkčnými a mimo produkčnými funkciami.
<b>Ohrozujúci faktor/faktory</b>	Medzi ohrozujúce faktory vplyvajúce na kategóriu ohrozeného prvku patria:  Záhradkárska osada, Ťažobný areál, Svahové deformácie, Smreková monokultúra, Sídlna plocha, Rekreačný a športový areál, Priemyselný areál, Pôdy s vysokou náchylnosťou na zhutnenie, Pôda ohrozená vodnou eróziou – veľmi silne, Pôda ohrozená vodnou eróziou – extrémne, Plocha so silnou defoliáciou, Orná pôda – veľkobloková, Lyžiarsky vlek, Elektrické vedenie.
<b>Popis ohrozenia</b>	<i>Ochrana lesných zdrojov</i>  Smreková monokultúra – 4,83 km <sup>2</sup> Svahové deformácie – 2,45 km <sup>2</sup> Pôda ohrozená vodnou eróziou – extrémne – 0,92 km <sup>2</sup> Pôdy s vysokou náchylnosťou na zhutnenie – 0,37 km <sup>2</sup> Elektrické vedenie – 1,25 km
<b>Analýza možností na odstránenie alebo zmiernenie negatívneho vplyvu</b>	Po ukončení stavebných prác vykonať rekultiváciu dočasných záberov a výsadbu navádzacej zelene na biokoridory výlučne z domácich druhov drevín a krov.  Pohyb stavebných mechanizmov obmedziť výlučne na stavbu, manipulačné pásy a v programe organizácie výstavby určené prístupové komunikácie minimalizovať v priestore biokoridorov živočíchov.  Pohyb stavebných mechanizmov obmedziť výlučne na stavbu, manipulačné pásy a v programe organizácie výstavby určené prístupové komunikácie minimalizovať v priestore biokoridorov živočíchov.  Redukcia smrekovej monokultúry a prinavrátanie k pôvodnej miestnej drevinovej skladbe.  Pri výstavbe a zemných prácach zamedziť šíreniu invázných druhov rastlín.

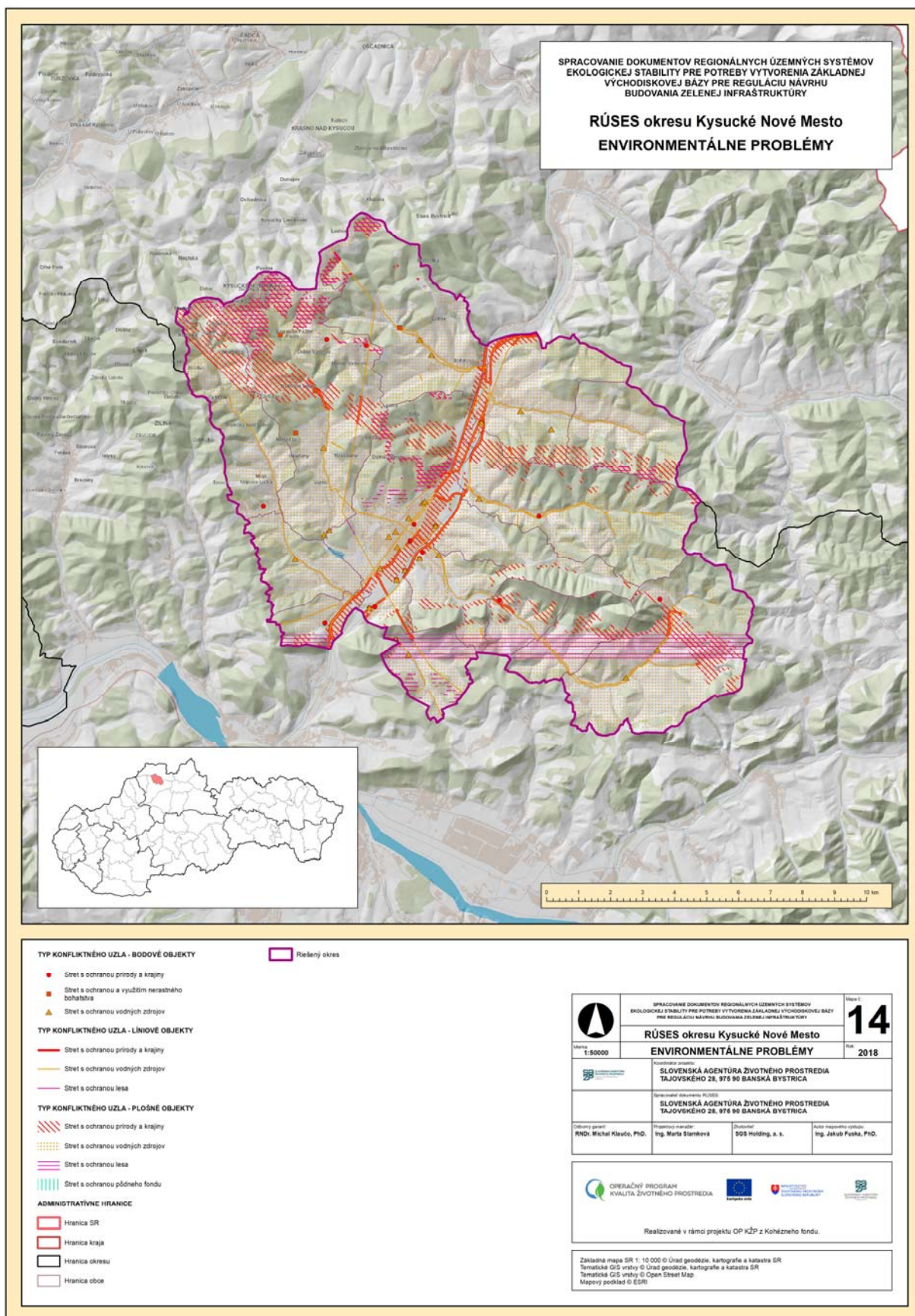
Názov atribútu	Charakteristika stretu
<b>Kategória konfliktného uzlu/plochy</b>	<b>Typ 5 = stret s ochranou pôdneho fondu</b> podľa zákona NR SR č. 220/2004 Z. z. o ochrane a využívaní poľnohospodárskej pôdy - <i>Ochrana pôdy</i>
<b>Ohrozený prvok/prvky</b>	Tento zákon ustanovuje ochranu vlastností a funkcií poľnohospodárskej pôdy a zabezpečenie jej trvalo udržateľného obhospodarovania a poľnohospodárskeho využívania, ochranu environmentálnych funkcií poľnohospodárskej pôdy, ktorými sú: produkcia biomasy, filtrácia, neutralizácia a premena látok v prírode, udržiavanie ekologického a genetického potenciálu živých organizmov v prírode a v

	neposlednom rade ochranu výmery poľnohospodárskej pôdy pred neoprávnenými zábermi na nepoľnohospodárske použitie a to hlavne poľnohospodárskej pôdy zaradenej podľa kódu bonitovanej pôdno-ekologickej jednotky do 1. – 4. kvalitatívnej skupiny uvedenej v prílohe č. 3 predmetného zákona.
<b>Popis ohrozenia</b>	<i>V predmetnom území okresu Kysucké Nové Mesto nedochádza k stretu ohrozenia s ochranou pôdy v zmysle zákona NR SR č. 220/2004 Z. z. o ochrane a využívaní poľnohospodárskej pôdy.</i>

Základným mapovým výstupom je mapa č. 14 Environmentálne problémy s vyznačenými environmentálnymi problémami pre okres Kysucké Nové Mesto.



Mapa č. 5 2: Environmentálne problémy



## 5.3 HODNOTENIE TYPOV BIOTOPOV

Rozmanitosť biotopov v krajine vedie k zvýšeniu druhovej diverzity a k zachovaniu prirodzeného druhového bohatstva. Medzi významné biotopy zaraďujeme biotopy s výskytom prirodzených spoločenstiev bez výrazného antropického vplyvu (napr. pralesy), biotopy s vysokou druhovou rozmanitosťou (napr. prirodzené, druhovo bohaté lúky), biotopy s výskytom vzácných, chránených, či ohrozených druhov rastlín, živočíchov alebo spoločenstiev, reprezentatívne biotopy pre daný prírodný celok, ale aj biotopy s relatívnym významom. Relatívny ekologický význam biotopu je daný stavom ekologických podmienok okolitého prostredia. V antropicky využívanom prostredí poľnohospodárskej krajiny sa stáva potok s brehovým porastom, či remízka významným biotopom (Izakovičová a kol., 2000).

Na území okresu Kysucké Nové Mesto sme identifikovali 42 typov biotopov. Ich charakteristika, výskyt, ako aj ohrozenosť, je podrobne uvedená v analytickej časti v kapitole 1.2.3 Biotopy. Spracovanie priaznivého stavu zachovania biotopov a druhov, ich hodnotenie a všeobecné zásady manažmentu sú realizované s podporou dvoch projektov a to projektu PHARE Twinning – „Implementácia smernice o biotopoch a smernice o vtákoch“, v rámci ktorého sa spracovávajú druhy živočíchov a projektu DANCEE – „Natura 2000 na Slovensku – Preklenutie medzier v implementačnom procese“, v rámci ktorého sa spracovávajú druhy rastlín a typy biotopov. V súvislosti s týmito projektmi bol v roku 2005 vypracovaný Štátnou ochranou prírody Slovenskej republiky Manuál k programom starostlivosti o územia NATURA. Z dôvodu zložitosti a časovej náročnosti metodiky hodnotenia biotopov v tomto manuále, sme biotopy hodnotili len z pohľadu plošného výskytu v rámci celého územia okresu Kysucké Nové Mesto.

Zvolili sme tri kategórie výskytu a to:

- A – bežný
- B – zriedkavý
- C – ojedinelý.

Tento výskyt dokumentujú nasledovné tabuľky so zaradením jednotlivých biotopov podľa ich významnosti. Ruderálne biotopy sme nehodnotili.

**Tabuľka č. 5.8: Hodnotenie výskytu prioritných biotopov v okrese Kysucké Nové Mesto**

Národný kód	Kód NATURA	Názov	Výskyt
Tr8	6230*	Kvetnaté vysokohorské a horské psicové porasty na silikátovom substráte	C
Ls1.3	91E0*	Jaseňovo-jelšové podhorské lužné lesy	A
Ls1.4	91E0*	Horské jelšové lužné lesy	C
Ls4	9180*	Lipovo-javorové sutinové lesy	B

**Tabuľka č. 5.9: Hodnotenie výskytu biotopov európskeho významu v okrese Kysucké Nové Mesto**

Národný kód	Kód NATURA	Názov	Výskyt
Br6	6430	Brehové porasty deväťsilov	B
Kr2	5130	Porasty borievky obyčajnej	B
Tr1	6210	Suchomilné travinno-bylinné a krovinné porasty na vápnitom substráte	B
Lk1	6510	Nížinné a podhorské kosné lúky	A
Lk4	6410	Bezkolencové lúky	C
Lk5	6430	Vysokobylinné spoločenstvá na vlhkých lúkach	C
Ra3	7140	Prechodné rašeliniská a trasoviská	C
Ra6	7230	Slatiny s vysokým obsahom báz	B
Pr3	7220	Penovcové prameniská	C
Ls5.1	9130	Bukové a jedľovo-bukové kvetnaté lesy	A
Ls5.2	9110	Kyslomilné bukové lesy	B
Ls5.3	9140	Javorovo-bukové horské lesy	A

Ls5.4	9150	Vápnomilné bukové lesy	A
-------	------	------------------------	---

**Tabuľka č. 5.10: Hodnotenie výskytu biotopov národného významu v okrese Kysucké Nové Mesto**

Národný kód	Kód NATURA	Názov	Výskyt
Kr8	-	Vrbové kroviny stojatých vôd	B
Lk3	-	Mezofilné pasienky a spásané lúky	A
Lk6	-	Podmáčané lúky horských a podhorských oblastí	B
Lk7	-	Psiarkove aluviálne lúky	C

### Hodnotenie ohrozenosti biotopov

Pre hodnotenie ohrozenia biotopov (a následne pre stanovenie manažmentových opatrení) sme biotopy rozčlenili do formačných skupín:

- Komplexy rašeliniskových biotopov
- Komplexy biotopov vodných tokov, mŕtvych ramien a ich sprievodnej vegetácie
- Komplexy biotopov subalpínskeho pásma, vrátane kosodreviny
- Komplexy biotopov krovinových a kríčkových
- Komplexy biotopov suchomilných a mezofilných lúk, pasienkov a krovín
- Komplexy lesných biotopov.

#### **Komplexy rašeliniskových biotopov**

Patrí sem biotop : Ra3, Ra6, Lk6, Pr3, Lk4, Kr8.

Ohrozenie:

- zarastanie po zanechaní tradičného obhospodarovania (pasenie, kosenie)
- rozšliapavanie dobytkom
- narušenie inými poľnohospodárskymi činnosťami (meliorácie, hnojiská, ...)
- narušenie výstavbou budov alebo infraštruktúry a súvisiacim odvodnením, či odbermi vody
- zmena vodného režimu po odvodnení susediacich plôch
- zmena vodného režimu spôsobená hromadením odumretých organických zvyškov a následným zazemňovaním
- šírenie ruderálnych a invázných druhov.

#### **Komplexy biotopov vodných tokov, mŕtvych ramien a ich sprievodnej vegetácie**

Do tejto skupiny biotopov zahrňujeme biotopy: Br6, Kr8, Lk6, Lk7, Ls1.3, Ls1.4.

Ohrozenia:

- likvidácia štrkových lavíc, ostrovov a iných naplavenín ťažbou štrku
- narušenie teplotného režimu vody
- narušenie prirodzeného ročného chodu prietokov a narušenie korytotvorných procesov (veľmi obmedzený prívod)
- štrku z prítokov, zahlbovanie tokov v ťažených úsekoch a ďalej proti prúdu, odvodňovanie príľahlých nív
- šírenie invázných druhov rastlín pozdĺž tokov a ich prenikanie do biotopov
- výstavba lesných ciest a doprava dreva
- likvidácia brehových drevinových porastov
- vytváranie skládok odpadov a skládok prebytočnej zeminy z výkopov na brehoch vodných tokov
- regulácia a prehradzovanie vodných tokov, odvodňovanie mokradí, výsadba nepôvodných drevín v okolí vodných tokov v intravilánoch
- zavážanie štrkovísk odpadom
- využívanie stojatých vôd na kúpanie.

#### **Komplexy biotopov krovínových a kríčkových**

K biotopom krovínovým a kríčkovým patria: Kr2.

Ohrozenie:

- likvidácia porastov borievok výrubom, prípadne mulčovaním



- absencia manažmentu (zarastanie v súvislý porast, kedy sa už nejedná o biotop borievok).

#### **Komplexy biotopov suchomilných a mezofilných lúk, pasienkov a krovín**

K biotopom suchomilných lúk a pasienkov patria: Tr1, Tr8.

Medzi komplexy biotopov mezofilných lúk, pasienkov a krovín zaraďujeme biotopy: Lk1, Lk3, Lk5, Lk6.

Ohrozenie:

- mechanizácia a znižovanie počtov dobytku obmedzuje rozsah obhospodarovaných pozemkov, takže stále viac plôch podlieha sukcesii
- nerovnomerné pasenie – príliš intenzívne na niektorých plochách (spojené s eróziou a eutrofizáciou), nedostatočné až chýbajúce na iných
- zanechávanie kosenia, prípadne jeho náhrada mulčovaním
- rozširovanie burinových druhov (*Urtica dioica*, druhy rodov *Cirsium*)
- zalesňovanie
- výstavba,
- priame ničenie a erózia vplyvom nadmernej turistiky, štvorkoliek, bicyklov, terénnych motoriek a pod.

#### **Komplexy lesných biotopov**

K lesným biotopom patria: Ls4, Ls5.1, Ls5.2, Ls5.3, Ls5.4.

Ohrozenie:

- intenzívne lesné hospodárenie
- zmena pôvodného druhového zloženia
- zvýšená intenzita a rozsah zásahov v lesoch ochranných a osobitného určenia
- odstraňovanie všetkých starých porastov i jednotlivých starých a dutinových stromov, ako i stojaceho ležiaceho mŕtveho dreva (najmä hrubé)
- monokultúrne plantážové pestovanie smreka bez ponechávania prirodzeného zmladenia
- narušovanie pôdy, podrastu a bylinného poschodia ťažkými mechanizmami
- fragmentácia lesných komplexov hustou sieťou lesných ciest a skladov
- maloplošné a líniové lesné biotopy, ako sú napr. sutinové a lužné lesy, reliktné boriny sú ohrozené z dôvodu malej výmery v rámci jednotiek priestorového rozdelenia lesa. Pri ťažbe bývajú likvidované a pri umelej obnove lesa nie je rešpektované ich drevinové zloženie vo väzbe na špecifické vlastnosti ich stanovišťa
- výstavba,
- priame ničenie a erózia vplyvom nadmernej turistiky, štvorkoliek, bicyklov, terénnych motoriek a pod.

## 5.4 Ekostabilizačná významnosť, reprezentatívnosť a unikátnosť

Cieľom novodobej ochrany prírody a krajiny je zabezpečiť prosperujúcu a udržateľnú spoločnosť a to prostredníctvom ochrany, obnovy, rozvoja a udržateľného využívania prírody a krajiny. Zachovanie vhodných podmienok života človeka na Zemi podmieňuje zachovaním vhodných podmienok života všetkých ostatných druhov. Novodobá ochrana prírody a krajiny sa neobmedzuje iba na jednotlivé typy prírodných ekotopov a voľne žijúce organizmy, ale zohľadňuje aj ľudské aktivity. Takýto prístup si vyžaduje zachovanie prirodzených funkcií a vzťahov všetkých, teda aj neživých zložiek krajinskej sféry v geoeosystémoch, kde geoeosystém zahŕňa abiotický obsah, potenciálnu vegetáciu, súčasné využitie a ochranu (Miklós a kol., 2006).

Reprezentatívne geoeosystémy (REPGES) sú modelové, veľmi komplexné územné jednotky, ktoré charakterizujú, t. j. reprezentujú rozhodujúce, najvýraznejšie črty geoeosystémov Slovenska. Tvoria rozhodujúce jadrá geoeokodiverzity, preto by mali byť chránené. Na regionálnej úrovni sa vyčleňujú na základe syntézy abiokomplexov a potenciálnej vegetácie (Miklós a kol., 2006).

Jednotlivé typy REPGES SR boli teda určené na základe:

- zonálnych (bioklimatických) podmienok – v krajine ich vyjadrujú predovšetkým vegetačné pásma. Charakterizované sú podľa bioklimatických podmienok, ktoré sú komplexne vyjadrené v 9 zónach potenciálnej vegetácie.



- azonálnych podmienok – primárne najmä kvartérno-geologického podkladu a reliéfu, druhotne pôdami a výškou hladiny podzemných vôd. Na základe týchto podmienok sa definovalo 37 typov.

Charakteristika jednotlivých typov REPGES má slúžiť ako ekologicky podložený systémový základ pre navrhovanie nových chránených území, ako aj navrhovanie prvkov územného systému ekologickej stability – biocentier na regionálnej úrovni (Leitmanová, 2016).

Výstupom tejto kapitoly je Tabuľka č. 5.11 Zoznam REPGES v geoeologických regiónoch a subregiónoch na území okresu Kysucké Nové Mesto a Tabuľka č. 5.12 Typy reprezentatívnych potenciálnych geoeosystémov na území okresu Kysucké Nové Mesto s vysvetľujúcou Tabuľkou č. 5.13 Početnosť výskytov typu REPGES na území okresu Kysucké Nové Mesto a Mapa č. 15 Mapa REPGES s ich grafickým vyjadrením v riešenom území, pričom pri tvorbe sa vychádzalo z mapy REPGES (Miklós a kol., 2006).

**Tabuľka č. 5.11: Zoznam REPGES v geoeologických regiónoch a subregiónoch na území okresu Kysucké Nové Mesto**

Fytogeografická oblasť	Fytogeografický obvod	Geoeologický región	Kód	Geoeologický subregión	Kód REPGES (podľa tabuľky typu REPGES)
Carpathicum occidentale	Beschidicum occidentale	Kysucká vrchovina	1	Kysucké bradlá	67, 53, 89
			2	Vojenné	35, 53, 85
			1.1	Vadičovská brázda	26
			4	Krásňanská kotlina	53
		Javorníky	1.2	Rakovská hornatina	53
			2.3	Rovnianska vrchovina	53, 51, 5
			2.2	Javornická brázda	27, 53
			2.4	Ochodnická vrchovina	53, 5
			2.5	Kysucká kotlina	5, 33

**Tabuľka č. 5.12: Typy reprezentatívnych potenciálnych geoeosystémov na území okresu Kysucké Nové Mesto**

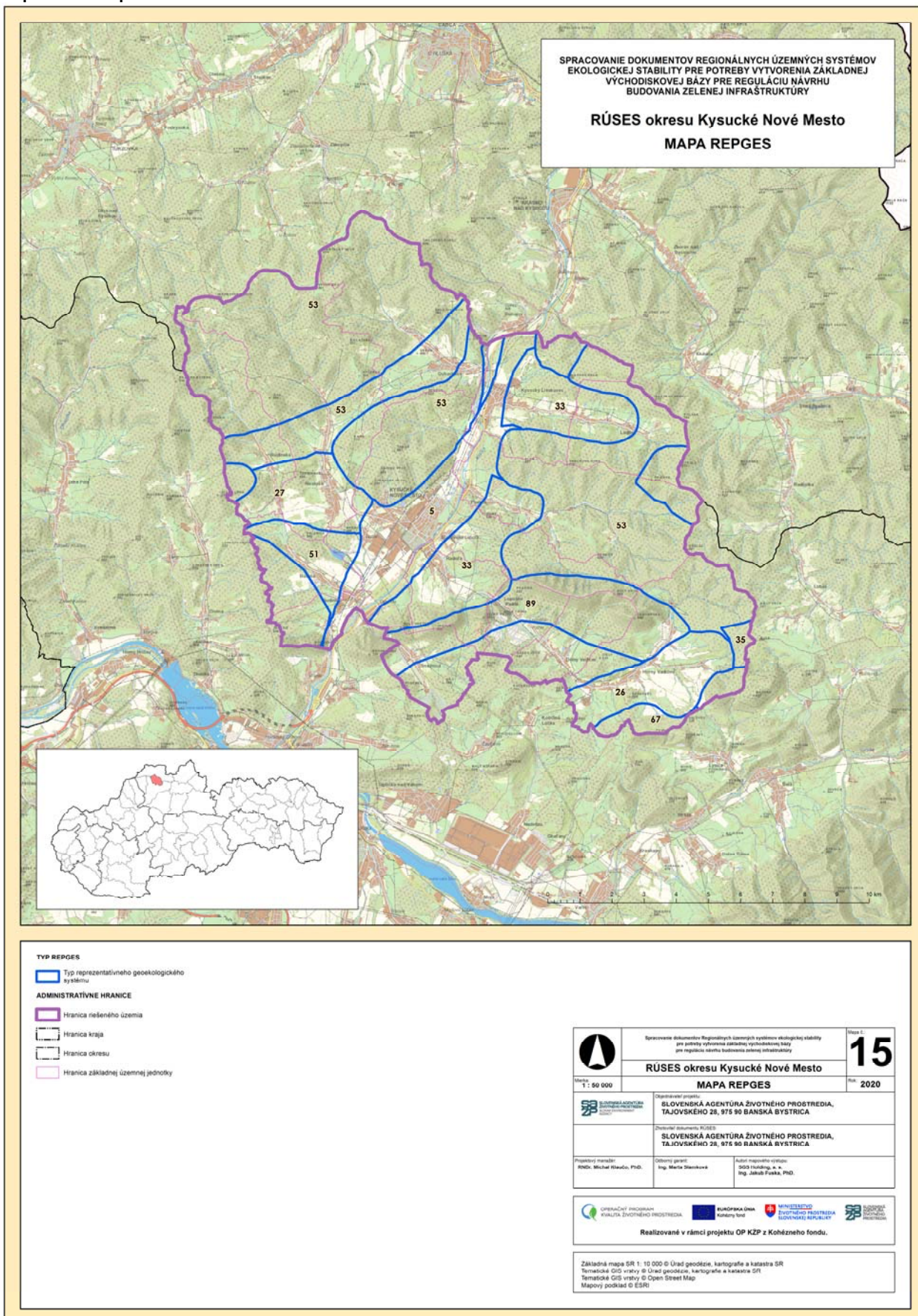
Abiotické podmienky (typy abiotických komplexov)	Bioklimatické podmienky charakterizované zonálnymi spoločenstvami			Azonálne spoločenstvá
	dubovo-hrabové lesy	dubovo-bukové lesy	bukové lesy	lužné lesy
riečna niva v kotline alebo v doline pohoria				5
polygénna pahorkatina alebo rozčlenené pedimenty		26	27	
členitá vrchovina alebo nižšia hornatina na pestrých horninách bradlového pásma	67			
nízke plošinné predhorie	33		35	

členitá flyšová nižšia hornatina			85	
členitá krasová nižšia hornatina			89	
členitá flyšová vrchovina	51		53	

**Tabuľka č. 5.13: Početnosť výskytov typu REPGES na území okresu Kysucké Nové Mesto**

<b>5</b>	typ REPGES
<b>Početnosť výskytov typu REPGES</b>	
	veľmi častý výskyt ( reprezentatívny pre 10 – 20 subregiónov)
	častý výskyt (reprezentatívny pre 6 – 10 subregiónov)
	zriedkavý výskyt (reprezentatívny pre 2 – 5 subregiónov)
	jediný výskyt ( reprezentatívny pre 1 subregión)

Mapa č. 5 3: Mapa REPGES



## 5.5 Hodnotenie krajinej štruktúry

Priestorová diferenciácia súčasnej krajinej štruktúry je výsledkom pôsobenia ľudskej činnosti na prírodné faktory. Ľudská činnosť modifikovala prírodnú krajinnú štruktúru do mozaiky prírodných, poloprírodných a urbánnych prvkov.

Reálny stav krajiny je výsledkom postupných zmien pôvodnej prírodnej krajiny pod vplyvom človeka a jeho aktivít. Prírodné podmienky výrazne modifikovali aktivity človeka a ich usporiadanie v krajine. Napriek tomu priestorovú organizáciu krajiny ovplyvňovali predovšetkým spoločenské hodnoty, vychádzajúce z tradícií, kultúr a spôsobu života. To sa odrazilo v hľadaní harmónie prírodných a spoločenských hodnôt, materializovaných v štruktúre krajiny. Priestorová heterogenita (štruktúra krajiny) má rozhodujúci vplyv na funkčné vlastnosti krajiny. Funkčnosť krajiny a vzhľad krajiny sú vzájomne úzko prepojené.

Podľa geomorfologického členenia Slovenskej Republiky patrí územie do subprovincie Vonkajšie Západné Karpaty, geomorfologický celok Javorníky do oblasti Slovensko-moravské Karpaty, celok Kysucká vrchovina do oblasti Stredné Beskydy.

Stredom okresu zo severu na juh preteká rieka Kysuca, ktorá rozdeľuje okres na východnú a západnú polovicu. Z hľadiska členitosti reliéfu v západnej časti sú do pohoria Javorníky vrezané tri výrazné doliny. Z juhu tvorí prvú dolinu obec Rudinka, na ktorú priamo nadväzuje obec Rudina a ďalej obec Rudinská. V centre okresu sa nachádza sídelný útvar Kysucké Nové Mesto, ktorí leží na rieke Kysuca. Stredná dolina, ktorá pretína Javorníky v tomto okrese je tvorená takmer v celej dĺžke obcou Nesluša. Severná, tretia dolina, je tvorená obcou Ochodnica. Na severe centrálnej kotliny, ktorou preteká rieka Kysuca leží obec Kysucký Lieskovec. Východnú stranu okresu, pohorie Stredné Beskydy, pretínajú štyri doliny. Obec Kysucký Lieskovec plynulo prechádza v doline do obce Lodno. Severne nad Kysuckým Novým Mestom tvorí dolinu obec Povina a južne zas dolina tvorená obcami Radoľa, Lopusné Pažite a Dolný a Horný Vadičov. Najjužnejšia dolina na východnej strane okresu je tvorená obcou Snežnica.

Krajinná štruktúra okresu Kysucké Nové Mesto je tvorená horskou lesnou krajinou. Pokrytie lesnými spoločenstvami je v okrese Kysucké Nové Mesto rovnomerne zastúpené a zaberá až 55,02 % územia.

Výrazným vodným tokom v okrese je rieka Kysuca, ktorá preteká cez okres na takmer 15 km. Kysuca je pravostranným prítokom Váhu. Lavostranným prítokom rieky Kysuca, ktorá privádza vodu z Kysuckej vrchoviny a Javorníkov, je Povinský potok, Vadičkovský potok a riečka Lodnianka. Pravostranným prítokom tejto rieky, ktorá privádza vodu z Javorníkov, je riečka Neslušanka a Rudinský potok. Významným prítokom je aj riečka Ochodničanka, do ktorej sa vlieva riečka Suchá a Hlboký potok.

V okrese Kysucké Nové Mesto sa z mozaikových štruktúr nachádzajú iba plochy typu mozaikové štruktúry s trvalým trávny porastom (TTP), nelesnou drevinovou vegetáciou (NDV) so sídlom a to o rozlohe celkovo 206,16 ha, čo predstavuje až 1,19 % rozlohy okresu. Mozaikové štruktúry predstavujú prevažne striedajúce sa štruktúry plôch TTP, NDV, osád rozptýleného osídlenia a ojedinelé ornej pôdy. V záujmovom území sú viazané nielen na rozptýlené osídlenia, ale aj ako fragmenty záhumienkových častí v blízkosti obcí.

Územia horského charakteru ohraničujú kotlinovitý charakter krajiny, v ktorom dostali priestor pre rozvoj jednotlivé sídla. Tie sa vzhľadom na čiastočnú otvorenosť kotlinovitej krajiny usporiadali aj do širších foriem usporiadania. Na kotlinu je naviazané aj povodie rieky Kysuca.

Územie okresu Kysucké Nové Mesto vďaka svojej výškovej rozmanitosti a členitosti georeliéfu nie je možné charakterizovať do jedného krajinného celku – prejavujú sa tu územia členenej pahorkatiny a členité vyššie hornatiny.

Z hľadiska usporiadania štruktúr v krajine v krajinných priestranstvách okresu Kysucké Nové Mesto dominujú lesné pozemky. Viac ako polovicu územia (56,89 %) tvoria lesné pozemky (LP) a fragmenty lesnej krajiny výrazne poznačenej zásahmi človeka, resp. nesúcej v sebe prvky obhospodarovania lesa. Poľnohospodárske



pôdy tvoria 33,85 % z celkového územia, pričom prevažujú trvalé trávne porasty (TTP 26,33 %) a podiel ornej pôdy (OP) je len niekde na úrovni 5,8 %. Zastavané územie v okrese Kysucké Nové Mesto je naviazané na kotlinovitý reliéf a v ňom líniový prvok ciest, resp. vodných tokov, resp. je viazané na plošiny uprostred hornatej krajiny a tvorí štyri 5,4 % územia. Len 1,35 % územia tvoria vodné plochy.

Pre územie severného Slovenska je typická Kopaničiarska kolonizácia (16. – 19. st.) – nadviazala na valašskú kolonizáciu. Podmienila vznik roztrateného osídlenia – Kysuce, Orava. Doosídľovanie odľahlých a ťažko dostupných podhorských a horských oblastí Slovenska. Kopaničiarsku kolonizáciu podnietil populačný vzrast obyvateľstva a s ním spojený nedostatok urbárskych pozemkov. Tento stav si vynútil hľadanie nových zdrojov obživy klčovaním mimo usadlostných plôch lesnej alebo inej neproduktívnej pôdy a budovanie nových sídiel. Nové sídla sa tu spočiatku budovali ako sezónne obydlia a hospodárske stavby (bačovi, cholvarky, poľné stodoly). Tieto sa stali základom trvalých kopaničiarskych sídiel alebo sa konštitovali na samostatné obce. Kopaničiarske osídlenie na Slovensku malo 166 obcí s celkovou rozlohou 4640 km<sup>2</sup>, na ktorej existovalo okolo 2900 kopaničiarskych sídiel.

Pri kopaničiarskej kolonizácii išlo o usadenie migrujúceho obyvateľstva a maximalizáciu využitia voľnej pôdy v prospech budúceho zisku dosídlením neobývaných oblastí. Pri lokovaní kopaničiarskej osady bol jej vymedzený chotár rozdelený na jednotlivé presné diely osadníkom, ktorí prijali (veľakrát donútením) zemepánom stanovené podmienky usadenia sa. Bývali na 6 – 20 rokov oslobodení od feudálnych dávok, zato však museli odvádzať dávky naturálne, robotovať, vyrábať rôzne výrobky, slúžiť vo vojsku, atď. Vzhľadom na to hovoríme o kolonizácii na kopaničiarskom práve, ktoré tvorilo u nás osobitnú právnu sústavu, hoci nie tak výraznú ako nemecké a valašské právo.

Lesná krajina sa v posledných rokoch výrazne narušila najmä vďaka drevospracujúcemu priemyslu, aj napriek vyšším nedostupným polohám a väčšej dynamike reliéfu sú pôvodné lesy výrazne namáhané ťažbou. Územia v blízkosti vodných tokov boli využívané ako pasienky a kosené lúky. Rovnako, ako aj pahorkatinné krajinné priestory v okolí obcí. V horských oblastiach Javorníkov nie sú zachované veľké fragmenty lesov. V časti Stredných Beskýd je odlesňovanie krajiny oproti Javorníkom značne spomalené.

### 5.5.1 Krajinné typy a ich identifikácia na základe využitia krajiny

Každú krajinu je možné na základe určitého hodnotenia teoreticky klasifikovať a umiestniť do určitého typu a to na základe podielu prvkov prírodných a prvkov človekom vytvorených, resp. ovplyvnených. Každý krajinný typ je možné ďalej deliť podľa podrobnejších alebo ďalších kritérií. Napr. podľa percentuálneho plošného podielu prevažujúceho typu krajiny pokrývky, resp. ekosystémov (prírodných, poľnohospodárskych, priemyselných a sídelných). Pri takomto plošnom delení je možné ďalej kombinovať krajinné typy.

V rámci typizácie krajiny Slovenska boli vyčlenené tri základné kategórie – nížinná krajina, kotlinová a horská krajina, ktoré boli ešte podrobnejšie členené na subkategórie. Celkovo bolo vyčlenených 18 subkategórií. V rámci nížinnej krajiny bolo vyčlenených 5 základných subkategórií: v type kotlinovej krajiny 3 a v rámci horskej krajiny až 10 subkategórií. Na území Slovenska dominuje horská krajina, ktorá zaberá až 53 % územia, na nížinnú krajinu pripadá 29 %. Najmenší podiel pripadá na kotlinovú krajinu, ktorá zaberá 18 % z výmery Slovenska. Syntézou uvedených čiastkových podkladov boli vytvorené reprezentatívne typy krajiny.

Celkovo bolo identifikovaných 126 základných jednotiek – reprezentatívnych typov krajiny. K dominantným typom patrí oráčinová nížinná, oráčinová kotlinová krajina a horská lesná krajina.

Orná pôda dominuje v nížinných typoch krajiny, kde je sústredená viac ako polovica jej rozlohy. Lúky a pasienky sú zastúpené najmä v oblasti pahorkatín, vrchovín a hornatín, kde sa viažu predovšetkým na plošiny a brázdy. V horskej krajine dominujú lesy rôzneho druhového zloženia. Koncentrované sídla sú sústredené najmä v nížinných a kotlinových typoch krajiny, rozptýlené sídla sa viažu na pahorkatiny, vrchoviny a hornatiny.

### Krajinné typy podľa prevažujúceho typu krajinej pokrývky a morfológicko-morfometrického typu reliéfu:

Na základe analýz vplyvu členitostných a polohových charakteristík reliéfu na súčasnú krajinnú štruktúru a využitie zeme možno v riešenom území vyčleniť nasledovné krajinné typy:

- **horská lesná krajina** – naviazaná na polohy s vyššou energiou georeliéfu pohoria Javorníkov medzi jednotlivými dolinami, ktoré sú charakteristické veľkou výškovou členitosťou, v území zostali zachované celistvé fragmenty lesnej krajiny, resp. časti lesa predeľované hospodárskymi lesnými časťami.
- **horská krajina roztrateného osídlenia ako súčasť lesnej krajiny** – vplyvom kolonizácie vznikli v lesnej krajine priestory s osídlením a ku nim sa pridružili pasienky a lúky (TTP) – v okrese je zastúpený v menšom percente. Plochy TTP sú vzhľadom na blízkosť napojenosť na sídlo väčšinou ešte zachované v obci Rudina, Rudinská, Nesluša, Ochodnica, Lodno, Lopušné Pažite, Dolný a Horný Vadičov.
- **prechodné ekotonové pásmo** – predstavuje pásmo smerujúce z horskej lesnej krajiny do poľnohospodárskej krajiny. V tomto okrese sa výrazné ekotónové pásmo nenachádza.
- **horská a kotlinová poľnohospodárska krajina s roztrateným osídlením** – tvoria ju zachované polohy roztrateného osídlenia a príslušnej horskej a zároveň poľnohospodárskej krajiny naviazanej v okrese na údolia tokov, resp. na ploché vrchovinové reliéfy. Štrukturálna diverzita súčasnej krajinej pokrývky s maloblokovými plochami a roztrateným osídlením bola značne pozmenená počas kolektívizácie. Zachovaná je len v katastrálnych územiach obce, kde proces kolektívizácie buď neprebehol alebo kvôli geomorfologickému usporiadaniu obce, prebehol len v malej miere. A to najmä kvôli nevhodnosti stanovíšť alebo odmietnutiu vstupu do JRD zo strany vlastníkov pôdy.
- **kotlinová sídelno-poľnohospodárska krajina** – vystupuje na mierne modelovanom reliéfe kotlin a rozvoľnených plochách pahorkatín v rámci územia. Kysucké Nové Mesto, Kysucký Lieskovec.

### Priestorové usporiadanie krajinných typov v rámci katastrálnych území:

Podľa zastúpenia zložiek súčasnej krajinej štruktúry (SKŠ), ich usporiadania a plošnej výmery v rámci katastrálnych území možno jednotlivé obce a ich katastrálne územia rozdeliť podľa určeného vedúceho prvku (pomer medzi lesnými porastmi, TTP a OP) do nasledujúcich kategórií, ktoré sú uvedené v Tabuľke č. 5.14.

Tabuľka č. 5.14: Plošné a percentuálne výmery vybraných zložiek SKŠ z celkovej výmery katastrálnych území okresu Kysucké Nové Mesto

Plošné a percentuálne výmery vybraných zložiek SKŠ z celkovej výmery katastrálnych území okresu Kysucké Nové Mesto							
Obec	Výmera k. ú. (ha)	Nepoľnohosp. pôda celkom	Lesné pozemky	Zast. plochy	Poľnohosp. pôda celkom	OP	TTP
<b>Katastrálne územie charakterizované výraznou prevahou lesných pozemkov</b>							
Lodno	884,86	581,81	548,51	26,99	303,05	88,13	188,46
% zastúpenie v k. ú.			61,99	3,05		9,96	21,30
Lopušné Pažite	426,74	322,54	261,60	15,51	104,20	9,12	84,73
% zastúpenie v k. ú.			61,30	3,63		2,14	19,86
Ochodnica	1 805,22	1 211,81	1 126,32	58,94	593,41	125,57	434,93
% zastúpenie v k. ú.			62,39	3,26		6,96	24,09
Povina	1 912,72	1 617,96	1 429,67	40,68	294,76	27,48	247,18
% zastúpenie v k. ú.			74,75	2,13		1,44	12,92
Rudinská	1 076,85	785,96	743,65	31,25	290,89	58,36	213,11
% zastúpenie v k. ú.			69,06	2,90		5,42	19,79

Katastrálne územie charakterizované miernou prevahou lesných pozemkov a poľnohospodárskym pôdnym fondom, kde dominujú TTP							
Dolný Vadičov	595,22	362,72	314,68	33,83	232,50	21,43	206,92
% zastúpenie v k. ú.			52,87	5,68		3,60	34,76

<b>Kysucké Nové Mesto</b>	<b>2 641,35</b>	<b>1 917,15</b>	1 443,12	335,71	<b>724,20</b>	212,00	467,04
% zastúpenie v k. ú.			<b>54,64</b>	12,71		<b>8,03</b>	<b>17,68</b>
<b>Kysucký Lieskovec</b>	<b>1 231,89</b>	<b>793,65</b>	643,88	75,68	<b>438,24</b>	79,48	332,63
% zastúpenie v k. ú.			<b>52,27</b>	6,14		<b>6,45</b>	<b>27,00</b>
<b>Nesluša</b>	<b>2 547,91</b>	<b>1 612,03</b>	1 483,67	89,96	<b>935,88</b>	112,97	779,59
% zastúpenie v k. ú.			<b>58,23</b>	3,53		<b>4,43</b>	<b>30,60</b>
<b>Rudina</b>	<b>627,31</b>	<b>412,51</b>	323,81	26,04	<b>214,80</b>	32,10	168,09
% zastúpenie v k. ú.			<b>51,62</b>	4,15		<b>5,12</b>	<b>26,80</b>
<b>Radoľa</b>	<b>672,16</b>	<b>384,22</b>	298,02	49,54	<b>287,94</b>	33,70	241,74
% zastúpenie v k. ú.			<b>44,34</b>	7,37		<b>5,01</b>	<b>35,96</b>
<b>Rudinka</b>	<b>313,69</b>	<b>173,40</b>	129,05	29,94	<b>140,29</b>	45,30	84,10
% zastúpenie v k. ú.			<b>41,14</b>	9,54		<b>14,44</b>	<b>26,81</b>

<b>Katastrálne územie s prevahou poľnohospodárskeho fondu s vyšším pomerom TTP nad OP</b>							
<b>Horný Vadičov</b>	<b>2 081,22</b>	<b>1 032,87</b>	890,87	95,87	<b>1 048,35</b>	154,53	874,01
% zastúpenie v k. ú.			<b>42,81</b>	4,61		<b>7,42</b>	<b>42,00</b>
<b>Snežnica</b>	<b>551,17</b>	<b>285,95</b>	240,13	32,47	<b>265,22</b>	6,19	246,13
% zastúpenie v k. ú.			<b>43,57</b>	5,89		<b>1,12</b>	<b>44,66</b>

**Katastrálne územie charakterizované výraznou prevahou lesných pozemkov** – k. ú. Lodno, Lopušné Pažite, Ochodnica, Povina, Rudinská – územia obcí sú charakteristické rozsiahlymi lesnými celkami s prevažujúcim krajinným typom s roztrateným osídlením a zachovanou maloblokovou štruktúrou a takmer polovičným podielom poľnohospodárskej pôdy. Diverzita a priestorové usporiadanie krajinných zložiek v tomto prípade úzko súvisí s vrchovinovým charakterom reliéfu Javorníkov.

**Katastrálne územie charakterizované miernou prevahou lesných pozemkov a poľnohospodárskym pôdnym fondom, kde dominujú TTP** – charakteristickým znakom je viac ako 50 % podiel lesných pozemkov z celkovej výmery k. ú. a sídelná štruktúra je prevažne roztrateného charakteru. Z hľadiska morfológie je katastrálne územie rozdielne, preto priestorové rozloženie krajinej pokrývky dosahuje také špecifiká. V pomere medzi jednotlivými zložkami je však stále viac lesných pozemkov v porovnaní s poľnohospodárskou pôdou, v ktorej výrazne dominujú TTP a vzhľadom na polohu v horskej oblasti okresu a zmeny využívania ornej pôdy, ktorá dosahuje v súčasnosti oveľa menšiu rozlohu z poľnohospodárskeho fondu (3,6 – 14,44 %). Štruktúrne najrozsiahlejšie lány poľnohospodárskeho fondu sú uprostred územia okresu. Na ne nadväzujú pasienky a lúky, ktoré neskôr prechádzajú do lesných porastov. V celom území sú typické skôr menšie plochy OP so striedaním s TTP a pasienkami.

**Katastrálne územie s prevahou poľnohospodárskeho fondu s vyšším pomerom TTP nad OP** – vytvára typickú mozaiku krajinných štruktúr v kontaktnej krajine s prechodom do kotliny, kde hraničia s k. ú. predchádzajúcej kategórie. Pomer medzi krajinnými zložkami je závislý na energii a morfológii reliéfu. V poľnohospodárskom pôdnom fonde sa viac uplatňujú TTP a menej orná pôda (1,12 – 7,42 %). Lesné fragmenty krajiny sa viažu viac na strmšie polohy a prevládajú v tých častiach k. ú., kde je energia reliéfu výraznejšia. Ide tu hlavne o obce na území Stredných Beskýd – Horný Vadičov, kde veľkú časť tvoria lesné pozemky a skoro polovicu územia tvoria TTP a menšie % je OP.

### 5.5.2 Identifikácia krajinného obrazu a vizuálnych znakov krajiny

Pri pomenovaní vlastností krajiny z aspektu vizuálnych a hodnotových atribútov je potrebné mať na zreteli kritériá, ktoré ju vymedzujú. Charakteristický vzhľad krajiny môže byť determinovaný práve percepciou prostredia

(psycho-sociálnym prístupom), resp. hodnotením jeho vizuálnej kvality (estetizujúci prístup). Oba prístupy vychádzajú z identifikácie vlastností krajiny a ich hodnotenia, kedy sú stanovené základné a reprezentatívne charakteristické znaky krajiny a následne je identifikovaný krajinný obraz a hodnotený krajinný ráz (charakteristické črty krajiny). Hodnotenie vizuálnych vplyvov na krajinu je možné až následne, po stanovení hodnôt, ktorými krajina „disponuje“.

**Krajinný obraz (KO)** je vizuálny vzhľad krajiny. Krajinný obraz je prejavom hmotných, vizuálne identifikovateľných priestorových vlastností krajiny. Súvisí s krajinnými typmi. Krajinný obraz je nositeľom rozhodujúcich, vizuálne prenosných informácií o charakteristických črtách krajiny. Javí sa ako kombinácia tvarov reliéfu (konfigurácie) a usporiadania zložiek štruktúry krajinej pokrývky (kompozície) so spolupôsobením geoklimatických podmienok.<sup>1</sup>

Krajinný obraz je vnímaný ako priestorová charakteristika a štruktúrne prvky krajiny, tzv. výraz krajiny, krajinná scenéria je vyjadrená pohybmi a zmenami v krajine a krajinný ráz vyjadruje lokálne špecifiká krajinného obrazu, krajinnú originalitu, neopakovateľnosť formy usporiadania jednotlivých znakov, krajinných zložiek.

**Krajina** je zložená z krajinných zložiek, znakov, ktoré sú v procese hodnotenia krajinného obrazu identifikované. Identifikácia a určovanie znakov v krajine je dôležitým krokom pri diferencovaní základných jednotiek krajinného obrazu. Pri charakteristike vizuálnych vlastností krajiny je určujúca kombinácia znakov reliéfu k zložkám štruktúry krajinej pokrývky (land cover).

#### 5.5.2.1 Krajina ako súbor charakteristických znakov – celkové vnímanie krajinného obrazu, charakteru krajiny a identifikácia jednotlivých znakov

Komplexné vnímanie krajinného obrazu z hľadiska identifikácie znakov – typizácia krajiny, podľa stupňa premeny, popis krajiny a KO, rozlíšenie základných diferencných jednotiek, z ktorých sa krajina skladá, zložiek, prvkov (objektov), interpretovaných ako znaky.

**Znak** je nositeľom informácií o krajine. Je univerzálnym pojmom pre vyjadrenie základných diferencných jednotiek (zložiek, prvkov), ktoré v krajine rozlíšime ako entity. Za znak môžeme považovať fyzické, hmotné jednotky (prvky) tak reliéfu, ako aj štruktúry krajinného povrchu (land cover), ako sú lesy, lúky, polia, sídla, cesty a i., prípadne objekty v krajine, stavby, dominanty a podobne. Znak môže reprezentovať aj vlastnosti, významové vzťahy a súvislosti.

Tabuľka č. 5.15 ponúka komplexné vnímanie krajinného obrazu.

**Tabuľka č. 5.15: Komplexné vnímanie krajinného obrazu, základné komponenty**

Komplexné vnímanie krajinného obrazu		
<b>Základné komponenty</b>	Rozpis súboru atribútov základných komponentov tak, ako ich vidí a identifikuje pozorovateľ v krajine.	
<b>Krajinný obraz</b>	<b>Reliéf</b> Konfigurácia terénnych tvarov	Celkový pomer hmôt v krajinnom priestore.
		Výšková amplitúda geomorfologických jednotiek, disekcia reliéfu.
		Pôsobenie krajinných plánov, svetelná perspektíva, osvetlenie.
		Pôsobenie dominant v priestore.
	<b>Krajinná pokrývka</b> Kompozícia zložiek krajinej pokrývky	Zastúpenie, prítomnosť a výskyt zložiek krajinej pokrývky.
		Usporiadanie, kompozícia a proporčný pomer zložiek krajinej pokrývky.

<sup>1</sup> Poznámka: termín krajinný obraz používame pri identifikácii vizuálnych znakov krajiny.



		Parametre a proporcie zložiek krajinej pokrývky.
		Textúra zložiek krajinej pokrývky.

### 5.5.2.2 Znaky prírodnej charakteristiky

Sú dané prírodnými podmienkami, môžu byť zakotvené v prítomnosti, charaktere, štruktúre a vizuálnom prejave prvkov a javov prírodnej povahy (reliéf, lesy, porastové plášte okrajov lesov, rozptýlená drevitá zeleň, lúky, mokrade, vodné toky, vodné nádrže a jazerá – brehové porasty, vodné plochy).

**Vlastnosti reliéfu** – vo vzťahu k identifikácii krajinného obrazu je možno územie charakterizovať z hľadiska vlastností relatívnej vertikálnej členitosti reliéfu geomorfologických jednotiek na:

- **veľhornatiny** – nad 600 m územie s mimoriadne členitým georeliéfom a s prevládajúcou výškovou (vertikálnou) členitosťou nad 641 m. V okrese Kysucké Nové Mesto sa takéto obce nenachádzajú.
- **hornatiny** (definované ako vypuknuté územie (geomorfologický tvar) s veľmi silne členitým georeliéfom a s prevládajúcou výškovou (vertikálnou) členitosťou od 311 do 640 m, t. j. „nižšia hornatina“ 311 – 470 m, „vyššia hornatina“ 471 – 640 m) – hornatiny tvoria takmer celé územie okresu Kysucké Nové Mesto, determinujú jeho priestorovú štruktúru od západu a ďalej z východnej časti územia okresu pričom vytvárajú bočné steny okolo mesta Kysucké Nové Mesto prerušené len v smere zo severu na juh riekou Kysuca. Najvyššie položené obce okresu sú Horný Vadičov 489 m, Rudinská 480 m, Lodno 513 m. Nižšie položené viazané na stráne pohorí sú Dolný Vadičov 440 m, Kysucké Nové Mesto 350 m, Kysucký Lieskovec 376 m, Lopušné Pažite 440 m, Nesluša 410 m, Ochodnica 400 m, Povina 375 m, Radoľa 360 m, Rudina 387 m, Rudinka 355 m, Snežnica 404 m.
- **vyššie vrchoviny** (181 – 310 m), ktoré plynulo nastupujú so zmenšovaním energie reliéfu z hornatín, sa v okrese Kysucké Nové Mesto nenachádzajú.
- **nižšie vrchoviny** (101 – 180 m) sa nachádzajú v mierne modelovanom reliéfe v kotlinách na kontakte s pohoriami alebo v pohoriach, kde predstavujú najnižšie miesta kotlín vytváraných uprostred stretu reliéfov. V okrese Kysucké Nové Mesto sa nenachádzajú.

Z hľadiska **morfometrie v krajinnom priestore** (scény) je možné rozdeliť zeleň na:

- **plošnú** – vegetácia lesov, hájov a remízok. Vzniká buď samovoľne, sukcesiou alebo výsadbou – antropogénne a je charakteristická plošným usporiadaním. V území je plošná zeleň zastúpená lesnými komplexmi na úbočiach svahov. Na východe a západe okresu sú výrazné lesné celky, do ktorých sú umiestnené sídla a tak vznikli aj drobnejšie fragmenty plošnej NDV. Uprostred poľnohospodárskych krajinných priestorov v nive rieky Kysuca absentujú lesné celky.
- **líniovú** – vegetácia nachádzajúca sa v území v jednom alebo viacerých pásoch, prípadne bez zreteľných radov, ale tvorená líniovým usporiadaním. Čitateľnú líniovú vegetáciu tvoria v okrese brehové porasty rieky Kysuca. Výrazne určujúce sú zelené pásy sprevádzajúce líniové prvky, akými sú menšie dopravné koridory (cesty všetkých kategórií, vlakové trate) a malé vodné toky s ich brehovou vegetáciou, ktoré sa napájajú.
- **bodovú** – vegetácia bez výrazného zapojenia, bez zreteľného vnútorného a vonkajšieho lemu, tvorená 1 – 3 jedincami umiestnenými pri sebe. V území je takáto zeleň zastúpená uprostred ornej pôdy a je tvorená solitérnymi jedincami, často s doplnkovým historickým významom. Bodová zeleň s vyšším sakrálnym významom je často umiestnená pri božích mukách a pri zastaveniach roztrúsených v krajine.
- **vegetácia sídelnej (mestskej – urbanizovanej) krajiny** v hodnotenom území – je v nej zastúpená verejná, vyhradená a súkromná zeleň v sídelných útvaroch obcí. Morfometrická charakteristika v hodnotenom území sa odvíja od delenia podľa polyfunkčného poslania a charakteru využitia zelene na – parky, parkové nádvoria, vegetačné pásy, vegetačné pruhy, aleje, stromoradia, živé ploty, steny, skupiny, zhluky, háje a solitéry. Sídelná vegetácia ovplyvňuje krajinný ráz svojím charakterom priamo na území sídla. Zeleň determinuje výraz sídla z hľadiska pôsobenia na krajinný ráz. V obciach sú zvyčajne zeleným prvkom obecné námestia, zeleň cintorínov, zeleň futbalových ihrísk, drobných parčíkov, resp.

sprievodná zeleň líniových prvkov a často aj bodové stromy, ktoré sú sprievodným znakom drobnej sakrálnej architektúry.

Počas historického vývoja človek výrazne zasahuje do krajinej štruktúry, čo sa výrazne prejavovalo najmä odlesnením, zásahom do lesných ekosystémov a premenou na poľnohospodárky využívané územia, predovšetkým ornú pôdu.

Z hľadiska celkového vývoja krajinej štruktúry sa pôvodný rastlinný kryt zachoval v podstate rovnomerne, až na územia obcí, nivy rieky Kysuca, kde boli pôvodné lesy pretransformované zväčša na pasienky a TTP. Intenzifikácia a premena využívania pôd v poľnohospodárstve nastala počas kolektívizácie a socializácie. Vtedy boli scelené drobné štruktúry v údolí nivy rieky Kysuca, čím boli odstránené prirodzené aluviálne biotopy a nahradila ich z veľkej časti monokultúrna OP a zväčšené sídelné štruktúry.

Akýmsi subtypom, resp. prechodovým typom medzi lesným celkom a TTP, sú okraje porastov, tie však z hľadiska komplexného krajinného vnímania a popisu krajinného obrazu sú v území kotliny a nivy rieky Kysuca výrazným určujúcim znakom prechodu lesa na TTP a OP. Často sa nachádzajú aj v území horského reliéfu v urbanizovaných častiach, kde dochádza k postupnej prirodzenej sukcesii.

Rozptýlená drevinová zeleň – NDV predstavuje významný krajnotvorný a ekostabilizačný prvok krajiny. Patrí sem najmä sprievodná vegetácia komunikácií, vodných tokov, porasty poľných medzí, remízky, jednotlivé stromy, kry a ich skupiny. Je charakteristická pre vidiecku a poľnohospodársku krajinu a v horskej krajine má svoje zastúpenie, pričom tvorí špecifické krajinné prvky. V území zastúpená remízkami uprostred obhospodarovanej OP a ako medze medzi TTP, háje (do 2 ha).

**Znaky priestorových vzťahov** a usporiadania krajinej scény môžu byť zakotvené v prítomnosti, charaktere, štruktúre a vizuálnom prejave nasledujúcich prvkov a javov a nadväzujú na identifikovanú mozaiku krajinných zložiek, plošnú štruktúru krajiny, líniovú štruktúru krajiny, bodovú štruktúru krajiny, farebnosť v krajinej scéne, kontrast hraníc krajinných zložiek, geometrizáciu krajinných zložiek, horizonty a priestorové vymedzenie krajinej scény. Sú úzko prepojené s identifikovanými krajinnými typmi (viď kapitola 5.5.1 Krajinné typy a ich identifikácia na základe využitia krajiny).

Okres Kysucké Nové Mesto poskytuje množstvo cenných výhľadov z morfológicky členitého reliéfu. Tieto miesta v krajine sú zároveň determinované súčasným krajinným pokryvom. Relatívne plochý priestor okolo sídelného útvaru Kysucké Nové Mesto poskytuje špecifické krajinné priestory a výhľady na krajinnú scénu sú možné len z vrcholov alebo hrebeňov. Členito zvlnený reliéf na východe a západe okresu zas poskytuje špecifické pohľadovo uzavreté krajinné priestory vďaka kotlinám, v ktorých sú líniovým prvkom zvyčajne vodné toky alebo línie ciest.

### 5.5.2.3 Vlastnosti štruktúry krajinej pokrývky

Štruktúra krajiny reprezentuje charakteristické usporiadanie krajinej štruktúry vzhľadom na miestne, individuálne a originálne špecifiká prírodných i socioekonomických procesov. Zdrojom pre pomenovanie krajinej pokrývky je SKŠ, na základe ktorej sa následne definuje štruktúra krajinej pokrývky (ŠKP). Celková krajinná štruktúra je založená na spôsobe striedania a rozmiestnenia krajinných elementov v priestore.

Základné členenie okresu Kysucké Nové Mesto na krajinné typy podľa štruktúry:

- urbanizovaná krajina – zastavané územie – 5,40 %
- lesná krajina – 56,89 %
- poľnohospodárska krajina – 28,855 % (pričom len 5,8 % tvorí OP).

Z hľadiska štruktúry krajinej pokrývky je možné charakterizovať krajinu okresu Kysucké Nové Mesto ako **lesnú krajinu**, kde usporiadanie zložiek krajinej matrice je úzko prispôbené prírodným podmienkam vrchoviny a pomer hmôt v krajine je pomerne vyrovnaný, krajina sa vyznačuje vysokou mierou ekologickej stability (zachovaná malá fragmentácia krajiny, bez výrazných makroštruktúr). V kotlinovitej krajine v okolí Kysuckého Nového Mesta (krajina v údolí rieky Kysuca) sú výraznými veľké lány obhospodarovaných polí a veľkoplošné

objekty výrobných hál. Krajina tohto merítka sa vyznačuje zníženou mierou ekologickej stability spojenou aj s nepriechodnosťou zastavaného územia.

### 5.5.3 Hodnotenie krajinného rázu – historické krajinné štruktúry

Historické krajinné štruktúry (HKŠ) predstavujú špecifický dobovo ohraničený a priestorovo neustále sa zmenšujúci subtyp krajinných štruktúr ako celku. Vznikli zámernou činnosťou človeka v priebehu histórie až do jeho nedávnej minulosti, ktorou človek pretváral prírodu alebo vytváral nové dosiaľ zachované štruktúry. HKŠ tvoria neodmysliteľnú súčasť každej krajiny, predstavujú jeho časové horizonty a často sa javia ako izolované relikty „pamäte krajiny alebo miesta“. Možno ich chápať ako súčasť kultúrneho dedičstva, kde predstavujú identifikovateľné artefakty (objekty) v krajine alebo ako zložky krajinnej štruktúry s historickým kontextom. Ich hodnotu nevyjadruje len časový faktor, ale i zachovanosť, pôvodnosť a významnosť v krajinnej mierke.

**Významné siluety a panorámy** (zákon NR SR č. 49/2002 Z. z. o ochrane pamiatkového fondu) sú charakteristické siluety kultúrnych pamiatok, pamiatkových zón a mestských rezervácií. Súvisia s typickou siluetou historických pamiatok na obzore alebo v rámci jednotlivých horizontov v krajine majú špecifické proporcie a rytmus.

HKŠ v území je možné zadefinovať pod základné kategórie:

- reliéfné a povrchové formy usporiadania
- agroštruktúry, tvarové usporiadanie polí
- pôdorysný typ sídla
- reprezentatívne stavby, regionálne typy architektúry a usporiadanie usadlostí,
- technické pamiatky a inžinierske diela a pamiatky.

#### 5.5.3.1 Znaky kultúrnej a historickej charakteristiky (HKŠ)

Sú dané spôsobmi využívania krajiny a môžu byť zakotvené v charaktere, štruktúre a vizuálnom prejave prvkov a javov.

Oblasť okresu Kysucké Nové Mesto je spojená s tradičnými formami využívania zeme, historické agroštruktúry (viazané na horský typ krajiny) a vytvárajú typickú nezameniteľnú mozaiku krajiny s lánmi pasienkov a lúk s minimom OP (OP je v okrese viazaná na sídelné útvary).

Ďalší druh HKŠ je v okrese spojený s kopaničiarskou kolonizáciou Kysúc – obce Rudinská, Rudina, Snežnica a Dolný Vadičov majú zachovanú **potočnú radovú zástavbu** – majoritným faktorom determinujúcim charakter zástavby je vodný tok. V prípade, že preteká stredom obce, cesty sú po jeho stranách a hlavná ulica je široká. Zvyčajne je možné charakterizovať osídlenia do typu **Cestná radová dedina**, ktorá je tvorená z jedného alebo dvoch radov domov, ktoré nestoja vedľa seba tak tesne, aby tvorili súvislú ulicu (ako pri ulicovkách), ani neležia pri hlavnej cestnej komunikačnej línii (ako obec pri hradskej). Tento subtyp je charakteristický pre hornaté oblasti Slovenska (Povina).

V oblasti je možné identifikovať **Kolonizačná dedina** – tieto obce sa datujú do 13. a 14. St. na územiach osídľovaných hlavne nemeckými kolonistami, obzvlášť v lesnatých oblastiach. Charakteristický vzhľad vychádzal z klčovania lesov od dolín smerom nahor. Obce majú spravidla dva paralelné rady domov, pričom vzdialenosti medzi nimi sú veľké a nepravidelné. Delením rodinného majetku sa medzi staré domy vклиňovali nové zástavby a zástavba sa postupne zahusťovala. Zastavané územia dosahujú výrazné dĺžky na úrovni aj niekoľko km. Typická je pre obce: Horný Vadičov, Lodno, Ochodnica, Kysucký Lieskovec, Neslušany, Radoľa.

V minulosti bola forma obhospodarovania deštruovaná počas kolektivizácie, kedy sa scelením pozemkov premenili mikro plochy na makroštruktúre parcely. Údolie rieky Kysuca zasiahlo viac udalostí, jednak to bolo odlesňovanie kvôli vznikajúcim sídlam, kedy pôvodné lesné porasty museli ustúpiť sídelnej štruktúre a na druhej strane, v časoch kolektivizácie došlo k ešte výraznejšej premene pôvodných aluviálnych území a na ne viazaných porastov na bloky OP.

Sceľovanie poľnohospodárskej pôdy sa udialo v menšej miere v obciach, v ktorých energia georeliéfu, resp. zrezané údolia, nevyhovovala intenzívnemu obhospodarovaniu. Vzhľadom na georeliéf sa zachovali charakteristické fragmenty poľnohospodárskych agroštruktúr rozptýleného osídlenia (vďaka členitému reliéfu). V rámci intenzifikovanej krajiny sa zas zachovali fragmenty lesnej a NDV. V súčasnosti sú plochy HKŠ ohrozované najmä znížením intenzity obhospodarovania a následným sukcesným zarastaním.

Miestotvorné znaky kultúrnej charakteristiky v okrese Kysucké Nové Mesto sú zároveň stavebné národné kultúrne pamiatky:

- Dolný Vadičov
  - Kaplnka z polovice 19. storočia
  - Zvonica drevená z 19. storočia
  - Dom ľudový (zrubová konštrukcia) z roku 1924
- Horný Vadičov
  - Kostol rímsko-katolícky z polovice 19. storočia; obraz Immaculaty od J. B. Klementisa z roku 1863
- Kysucké Nové Mesto
  - Kostol rímsko-katolícky klasicistický z konca 13. storočia, upravený v 19. storočí
  - Budova pivovaru neskoro renesančná zo 17. storočia, zvyšky renesančných sgrafit z konca 18. storočia, upravená v 19. storočí
  - Dva meštianske domy renesančné zo 17. storočia, barokovo prestavané
  - Kostol rímsko-katolícky neorománsky z roku 1905, v bočnej kaplnke súsošie Kalvárie barokové z 18. storočia a barokový kríž z roku 1776
  - Pamätná tabuľa D. Poľského z roku 1937
  - Okno z bieleho a žltého skla v budove od F. Kráľa z roku 1957
  - Vila, solitér eklektizmus z prelomu 19. a 20. storočia
  - Kúria (radová) renesančná zo začiatku 16. storočia
  - Hotel eklektizmus, solitér po roku 1904-1906
  - Dva domy meštianske barokové z 15. -16. storočia
- Lodno
  - Zvonica murovaná-kamenná konštrukcia zo zač. 19. storočia
- Lopušné Pažite
  - Kaplnka klasicistická zo začiatku 19. storočia
- Nesluša
  - Kostol rímsko-katolícky klasicistický zo začiatku 19. storočia; hlavný oltár z barokových častí z 18. storočia
- Ochodnica
  - Kaplnka neskoro klasicistická z 2. polovice 19. storočia
  - Kostol rímsko-katolícky z rokov okolo 1900; oltárny obraz klasicistický z roku 1837 zo staršieho kostola
- Povina
  - Kaplnka baroková z 18. storočia, hlavný oltár neogotický zo začiatku 20. storočia
  - Dom ľudový, zrubová konštrukcia z 19. storočia
  - Dom ľudový, zrubová konštrukcia z 2. polovice 19. storočia
- Radoľa
  - Kaštieľ renesančný z 3. štvrt. 16. storočia, neskôr prestavaný, zvyšky sgrafita
  - Socha sv. Jána Nepomuckého z roku 1796, neskorý barok
  - Kostol zaniknutý (gotika), archeologická lokalita z 2. polovice 13. storočia
- Rudina
  - Kaplnka, pôvodne klasicistická zvonica zo začiatku 19. storočia
- Snežnica
  - Zvonica klasicistická z 1. polovice 19. storočia.

Miesta duchovného významu v okrese sú buď sakrálné stavby v obciach, dotvárajúce celkový charakter obce a zreteľné vnímateľné z pozorovacích miest, alebo drobné sakrálné stavby identifikovateľné v širšej krajine.



Duchovná sféra kultúrnej krajiny rozptýleného osídlenia je spojená s vizualizáciou viery v podobe **malých sakrálnych pamiatok**.

#### 5.5.4 Krajinné priestory ako vizuálne determinované miesta v krajine

Krajinný priestor predstavuje vizuálne oddelené a zreteľne vnímateľné miesto v krajine s homogénnym charakterom, ktoré je vymedzené prirodzenými vizuálnymi hranicami reliéfu a často reliéfmi pozadia. Spravidla je miesto v krajine determinované prostredníctvom morfometrických parametrov reliéfu a na to nadviazanou štruktúrou krajinnnej pokrývky. Každé miesto v krajine (krajinný priestor) má individuálne vizuálne vlastnosti, ktoré ho charakterizujú.

Zadefinovanie krajinných miest je určujúce pre hodnotenie pohľadov, ako aj celkovo vnímateľných miest v krajine. Reliéf Javorníkov, hlboko zarezané kotliny vodných tokov, spoločne so súčasťou krajinnou pokrývkou vizuálne determinujú miesta v krajine. Dynamika reliéfu určuje výhľadové a pozorovacie body, z ktorých je možné vnímať jednotlivé krajinné priestory. V údolí nivy Kysuce je možné pozorovať dvíhajúce sa reliéfy s masívmi lesných celkov. Vzhľadom na charakter reliéfu v oblasti Kysuckého Nového mesta je možné pozorovať aj pomerne ďaleké vizuálne osi z údolia. Ďaleké pohľady do krajiny sú viazané však na vysoké polohy horských vrcholov a zároveň na ich súčasnú krajinnú pokrývku. V miestach, kde nie sú lesné celky, resp. v prierezoch, je možné pozorovať jednotlivé krajinné priestory.

**Krajinná scenéria** (KS) ako špecifický vzhľad krajiny, súvisiaci s „náladou“ a aktuálnym počasím, časťou dňa, ročnými obdobiami, charakteristickými geo-klimatickými pomermi alebo ako krajinný priestor (scéna), ktorý vytvára krajinnú kulisu priestoru a je spájaný s konkrétnou výhľadovou lokalitou, odkiaľ môžeme krajinu vnímať.

Krajinná scenéria tiahnuca sa celou oblasťou je v povodí rieky Kysuca a poskytuje pozorovateľovi jedinečné pohľady počas celého roka.

Priestorovo determinované miesta v lesnom type krajiny – v krajine na východe a západe územia – sú vďaka kotlinám uzavreté pre ďaleké pohľady (okrem najvyšších kôt v území bez lesných celkov), z vnútra údolí je možné krajinu pozorovať na krátke vzdialenosti, resp. len zo špecifických vyhlídkových bodov.

S priestorovou determinovanosťou krajinných miest súvisí aj **Vizuálna exponovanosť lokality**, vizuálna prepojenosť s okolím, znamená výraznosť a viditeľnosť krajinného priestoru alebo objektu v krajine, z ľahko prístupného a frekventovaného stanoviska. Tak ako je popísané vyššie v priestore okresu Kysucké Nové Mesto, vizuálna exponovanosť súvisí s členitosťou georeliéfu, zarezanými údoliami a krajinnými štruktúrami (lesnými celkami).

Identifikované znaky, či už prírodné alebo vychádzajúce z HKŠ môžu mať tak pozitívny, ako aj negatívny význam v charaktere krajiny a sú vnímateľné pri vizuálne exponovaných priestoroch.

**Vizuálne exponovaný priestor** (VEP) – výrazne viditeľný priestor so špecifickým významom a výskytom reprezentatívnych znakov krajiny. VEP sa vyskytujú aj s kontextom chránených častí krajiny a prítomnosťou vzácných prvkov v krajine. Výber VEP je podmienený vzhľadom na hodnotovo-významové vlastnosti a prírodno-historické hodnoty krajiny.

Okres Kysucké Nové Mesto poskytuje vďaka takmer rovnakému výškovému usporiadaniu zvlnených reliéfov obmedzenú vizuálnu exponovanosť krajinných priestorov. Na začiatku okresu zo strany od Žiliny je možné z úbočí zvlneného reliéfu pozorovať otvárajúcu sa kotlinu rieky Kysuca. Je možné teda konštatovať, že vizuálna exponovanosť miest v okrese Kysucké Nové Mesto sa viaže na krajinu okolo rieky Kysuca a diaľkové pohľady, z ktorých by bolo možné pozorovať otvorenú krajinnú scenériu, nie sú dostupné.

### 5.5.5 Hodnotenie krajinného rázu – klasifikácia obsahu a významu znakov

Typický súbor dominantných, hlavných a sprievodných znakov danej oblasti krajinného rázu vytvára základný vzťažný rámec pre hodnotenie miery narušenia, či naopak zachovanosti krajinného rázu v danom mieste (Lów, Míchal, 2003).

Každá krajina má svoj ráz (ďalej len „KR“). Každú krajinu je možno popísať pomocou prírodných, kultúrnych a historických charakteristík. KR je však v rôznych oblastiach a lokalitách (miestach KR) rôzne výrazný, rôzne čitateľný. V určitých situáciách sú znaky jednotlivých charakteristík KR dobre zreteľné a spoluvytvárajú jedinečnosť a nezameniteľnosť krajinné scény – vizuálne vnímaného obrazu krajiny. V iných typoch krajiny sú znaky KR nezreteľné a tie výraznejšie nie sú príliš čitateľné a celkovo vzniká krajina, ktorá nie je zdanlivo ničím špecifická ani zaujímavá.

#### 5.5.5.1 Význam znakov v krajine, hierarchia znakov a ich neopakovateľnosť v nadväznosti na krajinné typy

Krajinné typy výstižne popisujú „obsah krajiny“. Vyjadrujú, z akých primárnych zložiek sa krajina skladá a v akom pomere sú zastúpené jednotlivé zložky.

Základná identifikácia jednotlivých znakov a ich skupín ako zložiek štruktúry krajinej pokrývky – horizontálny priemet je popísaná vyššie v analýze krajinej pokrývky, kde boli stanovené jednotlivé znaky krajiny v nadväznosti na krajinné typy.

V podstate je možné rozdeliť identifikované znaky okresu Kysucké Nové Mesto do podkategórií:

**Referenčné (rozlišovacie) znaky** sú základné rozlišovacie jednotky:

- terénny hornatinový reliéf Javorníkov,
- terénny hornatinový reliéf Stredných Beskýd,
- terénne zárezy a údolia v územiach riečok a potokov uprostred hornatinového reliéfu,
- relatívne plochý reliéf v údolí nivy rieky Kysuca,
- roztratené osídlenie typické svojim usporiadaním pre horskú a kotlinovú lesnú krajinu.

**Typické znaky** vytvárajú krajinné špecifiká:

- prítomnosť lesných celkov bez výraznej členitosti a rozdrobovania energického reliéfu horkých častí,
- prítomnosť lesných plôch a lesných okrajov lemujúcich poľnohospodárske plochy,
- prítomnosť mimolesnej zelene nadväzujúcej na osídlenia,
- územie rieky Kysuca s brehovými porastami,
- prírodné znaky riek tvoriacich prítoky do rieky Kysuca,
- prítomnosť prírode blízkej líniovej zelene v nadväznosti na vodné toky,
- členenie pozemkov a vedenie komunikácií vyplývajúcich z historických krajinných štruktúr (charakteristické pre oblasti s vyššou energiou reliéfu),
- scelené lány poľnohospodárskeho fondu,
- technické línie elektrického vedenia a bodové štruktúry stožiarov.

**Špecifické znaky** vytvárajúce krajinné špecifiká, krajinný svojráz:

- uzavretosť krajinných priestorov v údoliach riečok alebo líniových komunikácií uprostred hornatinového reliéfu,
- územie alúvia rieky Kysuca bez výraznej vizuálnej exponovanosti (plochý charakter reliéfu),
- územie skalných útvarov vystupujúcich z lesných celkov,
- charakteristická a cenná roztratená sidelná štruktúra laznického osídlenia uprostred lesných celkov, TTP a lúky vytvárajúci špecifický charakter krajiny,
- významné a dominantné objekty sakrálnej architektúry (veže kostolov, zámok v Slovenskej Ľupči),
- drobná sakrálna architektúra – Božie muky pri cestách, Kríže a ďalšie drobné pamiatky,
- harmónia mierky jednotlivých krajinných štruktúr (najmä usporiadania lesných prvkov, poľnohospodárskej pôdy a zastavaného územia),
- vizuálna uzavretosť priestoru okresu,
- plošný prvok existujúcich lomov,

- prvky veľkoplošných výrobných hál (priemysel a poľnohospodárstvo) – Kysucké Nové Mesto, Kysucký Lieskovec.

Pri popise krajinného rázu sú podstatné **Symboly** – sú to viacvrstvé znaky ako nositelia významov a symbolov, hlavne v súvislosti s kultúrnymi a sakrálnymi (religióznymi) objektmi v krajine.

Rovnako dôležité je aj popísanie **Symptómov krajiny** – sú to „negatívne“ znaky v krajine, ktoré signalizujú poruchy jej fungovania alebo reprezentujú prítomnosť cudzorodých prvkov. Takými sú v prípade okresu Kysucké Nové Mesto skládka odpadu o rozlohe 2,51 ha. Táto skládka sa nachádza v severnej časti okresu v Kysuckom Lieskovci. Odkaliská o rozlohe 35,95 ha a 6 areálov zamokrených pôd. V okrese evidujeme aj protipovodňové prvky (hrádze) a to v častiach Dunajov, Kysucký Lieskovec a Kysucké Nové Mesto.

Pre komplexné vnímanie krajinného obrazu je potrebné vyhodnotiť krajinu z hľadiska harmonického pôsobenia.

### **Estetická hodnota krajiny**

Okres Kysucké Nové Mesto a jeho hodnotné lesné celky v súlade s dochovanou HKŠ a umiestnenými sídlami z hľadiska estetického pôsobenia, vytvára znaky prírodnej a kultúrnej krajiny so zachovanou proporčnou mierkou, ktoré v súlade pôsobia na pozorovateľa a ovplyvňujú jeho emocionálne hodnoty.

Na západe a východe územia okresu nepôsobia esteticky na pozorovateľa nezachované krajinné štruktúry lesných celkov. Príroda pôsobí narušene vplyvom vysokej aktivity lesného hospodárstva.

Na východe okresu v časti Beskyd a západe okresu v časti Javorníkov je zas esteticky hodnotná krajina zložená s lesných celkov, drobných prvkov NDV, zachovaných HKŠ, lúk a pasienkov a sídlami s pôvodným usporiadaním.

Celkovo pozitívne na návštevníka pôsobí krajinné usporiadanie v plochých vyšších polohách Javorníkov a Kysuckej vrchoviny a v ich roztratených sídlach, ktoré sú úzko späté s reliéfom a dochovanou krajinnou štruktúrou, korešponujú s drobnou roztratenou zeleňou, ale aj zeleným plochami a líniovými prvkami NDV. Jediným rušivým bodom v celkovom vnímaní sa stáva novodobá výstavba rodinných domov bez konceptu a napojenia na pôvodné usporiadanie obcí.

Na druhej strane negatívne pôsobenie na pozorovateľa, resp. návštevníka krajinných miest vytvárajú pohľady priemyselných predpolí miest Kysuckého Nového Mesta a Kysuckého Lieskovca na veľkoplošné objekty výrobných hál a priemyselné areály.

### **Znaky harmonických vzťahov**

Sú zakotvené hlavne v súlade ľudských činností v krajine a jej harmonickej mierke, teda v súlade znakov a javov prírodnej charakteristiky na jednej strane, v kultúrnej a historickej charakteristike na strane druhej. V okrese Kysucké Nové Mesto sú založené na mierke celku a mierke jednotlivých prvkov v priestorových formách a v zastúpení prírodných a prírode blízkych zložiek a prvkov krajiny.

Pozorovaním miest krajinného rázu je možné popísať harmonické pôsobenie väčšiny územia a je možné konštatovať neopakovateľnosť jednotlivých krajinných miest a vysokú hodnotu harmonických vzťahov aj vďaka uzavretým krajinným priestorom.

V podstate, až na niekoľko negatívne pôsobiacich prvkov – veľkoplošné lány ornej pôdy, veľkoplošné areály JRD a priemyselné areály v okolí Kysuckého Nového Mesta a Kysuckého Lieskovca premietajúce sa do krajinej scenérie, je možné konštatovať nenarušené harmonické vzťahy na území okresu.

### **ZÁVEREČNÉ ODPORÚČANIE HODNOTENIA KRAJINNEJ ŠTRUKTÚRY**

Celkovú harmóniu krajiny by pozitívne doplnila najmä plošná a líniová zeleň, ktorá by podporila existujúce krajinné štruktúry, biocentrá a biokoridory regionálneho významu. Za veľmi dôležité sa považuje ochrana zachovaných historických krajinných štruktúr, ktoré vytvárajú jedinečný raz našej krajiny. Rovnako vytvárajú charakteristický ráz jednotlivých krajinných miest, predstavujú špecifický dobovo ohraničený a priestorovo

neustále sa zmenšujúci subtyp krajinných štruktúr ako celku. Vznikli zámernou činnosťou človeka v priebehu histórie až do jeho nedávnej minulosti, ktorou človek pretváral prírodu alebo vytváral nové dosiaľ zachované štruktúry. Rovnako tvoria neodmysliteľnú súčasť každej krajiny, predstavujú jeho časové horizonty a často sa javia ako izolované relikty „pamäte krajiny alebo miesta“. Možno ich chápať ako súčasť kultúrneho dedičstva, kde predstavujú identifikovateľné artefakty (objekty) v krajine alebo ako zložky krajinnej štruktúry s historickým kontextom.

Vďaka doplneniu nových línií a plôch zelene môžeme vytvoriť ekologicky stabilnejšiu krajinu a podporiť tak stabilitu a jedinečný ráz Slovenska.



### III NÁVRHOVÁ ČASŤ

## 6. NÁVRH REGIONÁLNEHO ÚZEMNÉHO SYSTÉMU EKOLOGICKEJ STABILITY

### 6.1 Návrh prvkov RÚSES

Koncepcia územného systému ekologickej stability bola prijatá na Slovensku v roku 1991 (Uznesenie vlády SR č. 394 zo dňa 23. júla 1991). Problematika územného systému ekologickej stability (ÚSES) sa následne implementovala do legislatívnych predpisov v SR. ÚSES vznikol ako potreba riešiť celoplošné zabezpečenie ekologickej stability krajiny na Slovensku, prepojenie prírodných území a ochranu reprezentatívnych biotopov a druhov v ich prirodzenom prostredí (<https://www.sazp.sk/zivotne-prostredie/starostlivost-okrajinu/zelenainfrastruktura/uzemny-system-ekologickej-stability-uses.html>).

Za ÚSES sa považuje taká celopriestorová štruktúra navzájom prepojených ekosystémov, ich zložiek a prvkov, ktorá zabezpečuje rozmanitosť podmienok a foriem života v krajine. Základ tohto systému predstavujú biocentrá, biokoridory a interakčné prvky nadregionálneho, regionálneho alebo miestneho významu (Zákon NR SR č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny). Cieľom vymedzovania kostry ÚSES na každej hierarchickej úrovni je, aby každý reprezentatívny geoekosystém bol reprezentovaný minimálne jedným prírodným biocentrom v areáli svojho výskytu. Návrh RÚSES pozostáva z GNÚSES, ktorý je pre nižšie stupne ÚSES záväzný a ostatných ekologicky významných prvkov a návrhu súboru manažmentových a ekostabilizačných opatrení na krajinnoeologicky optimálne využitie územia.

Základným východiskovým dokumentom pre zabezpečenie ekologickej stability a ochrany biodiverzity v Slovenskej republike je Generel nadregionálneho územného systému ekologickej stability (GNÚSES), schválený Vládou SR uznesením č. 319/1992 zo dňa 27.4.1992. Aktualizácia GNÚSES bola v roku 2000 jedným z podkladov pri spracovaní Koncepcie územného rozvoja Slovenska (KURS 2001), ktorá bola schválená Vládou SR uznesením č. 1033 zo dňa 30. októbra 2001. Jeho cieľom bolo vymedziť priestory, ktorých prvoradým poslaním v území bude zaistiť vývoj ekologicky stabilných spoločenstiev v zodpovedajúcej miere rozmanitosti ekologických podmienok územia Slovenska v mierkach 1:200 000 a 1:500 000. V rámci aktualizácie GNÚSES (KURS 2001) bolo v okrese Kysucké Nové Mesto vyčlenené nové biocentrum nadregionálneho významu NRBC Ľadonhora – Brodňanka

Ďalším zdrojovým dokumentom na spracovanie návrhov RÚSES okresu Kysucké Nové Mesto bol Návrh RÚSES okresu Žilina, Bytča a Kysucké Nové Mesto, vypracovaný v roku 2006 (SAŽP). Z neho boli prehodnotené všetky vymedzené nadregionálne a regionálne biocentrá a biokoridory, pričom sa prihliadalo aj na návrh prvkov ÚSES v platnom územnom pláne (ÚPN) VÚC Žilinského kraja (Kropitz a kol. 1998). V územnom pláne VÚC Žilinského kraja boli využité ako územnoplánovacie podklady regionálne územné systémy ekologickej stability: RÚSES bývalého okresu Žilina (REGIOPLÁN Nitra a EKOPED Žilina, 1993) a RÚSES okresu Čadca (SAŽP, 1995). V územnom pláne VÚC Žilinského kraja sme mali k dispozícii mapové podklady, z ktorých nebolo možné presne identifikovať výmery jednotlivých prvkov ÚSES, a z toho dôvodu nie sú v nasledovných tabuľkách uvedené. Zároveň v zmysle Zákona NR SR č. 221/1996 Z. z. vstúpilo do platnosti nové administratívne členenie SR, čím sa upravili aj hranice pôvodného okresu Čadca. Vzniknutím nového okresu Kysucké Nové Mesto sa z okresu Čadca odčlenili regionálne biocentrá a regionálne biokoridory. Pri našich návrhoch biocentier a biokoridorov sme spresňovali a upravovali hranice doterajších prvkov RÚSES vzhľadom na ich priestorové vymedzenie, prevažne v mierke 1:50 000. Niektoré biocentrá a biokoridory sme z hľadiska ich priestorového vymedzenia navrhli rozšíriť, resp. zmenšiť, prípadne pozmeniť trasu, kvôli už existujúcej výstavbe. Súčasťou návrhu RÚSES okresu Kysucké Nové Mesto sú aj nové, doposiaľ neexistujúce regionálne biocentrá a biokoridory, genofondové lokality a ekologicky významné segmenty krajiny, ktoré sme posudzovali podľa selektívnych, lokalizačných a realizačných kritérií v zmysle metodických pokynov podľa Bohálovej et al. (2014). Boli navrhnuté vzhľadom na ich priestorové rozloženie, ich ekologickú reprezentatívnosť a významnosť v krajine. Pri spracovaní predmetného RÚSES Kysucké Nové Mesto sme brali do úvahy Katalóg opatrení pre zabezpečenie priechodnosti dopravnej infraštruktúry pre živočíchy v pilotnom území Kysuce – Malá Fatra – Strážovské vrchy vypracovaného v rámci projektu TRANSGREEN (ŠOP SR, 2019). Z uvedeného materiálu boli doplnené nové biokoridory Klubina –

Chotárny kopec a Neslušské vrchy – Malý Vreteň. Pri vymedzovaní biocentier a biokoridorov v predložennom návrhu RÚSES sme v okrajových častiach okresu Kysucké Nové Mesto zohľadňovali aj jednotné zaradenie a pomenovanie týchto prvkov v súlade so susednými okresmi (Čadca a Žilina). Pri návrhu kostry RÚSES okresu Kysucké Nové Mesto sme zohľadňovali aj existujúcu národnú sústavu chránených území a európsku sústavu chránených území NATURA 2000.

Prvky RÚSES pre okres Kysucké Nové Mesto boli podľa platných metodických pokynov navrhnuté v nasledovnej štruktúre:

- biocentrá,
- biokoridory,
- ostatné ekostabilizačné prvky (genofondové lokality, ekologicky významné segmenty krajiny).

### 6.1.1 Biocentrá

Biocentrum tvorí ekosystém alebo skupina ekosystémov, ktorá vytvára trvalé podmienky na rozmnožovanie, úkryt a výživu živých organizmov a na zachovanie a prirodzený vývoj ich spoločenstiev (<https://www.sazp.sk/zivotne-prostredie/starostlivost-o-krajinu/zelena-infrastruktura/uzemny-systemekologickej-stability-uses.html>).

Podľa Zákona NR SR č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny je biocentrum definované ako "ekosystém alebo skupina ekosystémov, ktorá vytvára trvalé podmienky na rozmnožovanie, úkryt a výživu živých organizmov a na zachovanie prirodzeného vývoja ich spoločenstiev." Význam biocentra je daný jeho rozlohou, druhovým zložením a biogeografickým významom. Rozoznávame provinciálne, nadregionálne, regionálne a miestne biocentrá. *Biocentrum nadregionálneho významu* predstavuje územie s väčšou výmerou (spravidla aj viac ako 1000 ha), v rámci ktorého majú prevahu ekosystémy podstatne nezmenené ľudskou činnosťou v jedinečnej a prirodzenej krajinej štruktúre a tieto ekosystémy sú významné pre zachovanie biologickej rozmanitosti, ekologickej stability a zabezpečujú charakteristický vzhľad krajiny. *Biocentrum regionálneho významu* predstavujú oblasť alebo časť krajiny so zvláštnym významom pre daný región, ktorá umožňuje za vhodných podmienok existenciu prirodzených ekosystémov a ich trvalý prirodzený vývoj.

Pri vymedzovaní biocentier RÚSES sa v zmysle metodických pokynov na vypracovanie dokumentov RÚSES (Bohálková et al., 2014) prihliadalo na nasledovné skutočnosti:

- reprezentatívnosť – biocentrá reprezentujú celé spektrum biotopov charakteristických pre každú biogeografickú jednotku,
- unikátnosť krajinných prvkov,
- kvalitu biotopov – ochrana prírodných prvkov s vysokým zastúpením prirodzených ekosystémov,
- vysoký stupeň biodiverzity – ochrana oblastí s veľkou genetickou, druhovou a ekosystémovou rozmanitosťou,
- výskyt endemických, vzácných, ohrozených alebo chránených druhov,
- význam pre migráciu, príp. rozptyl druhov,
- plošné a priestorové parametre, spoločenské limity a zámery,
- zachovalosť prirodzených a sekundárnych poloprirodných biotopov a ich kvalita,
- pestrosť jednotlivých stanovišť, ktorá je predpokladom zachovania biodiverzity a ekologickej stability územia,
- výskyt vzácných, ohrozených a chránených druhov,
- kompaktnosť a celistosť lokalít,
- dostatočný plošný parameter pre lokalitu navrhovanú za biocentrum (Príloha č. 3 Metodických pokynov),
- súčasná ochrana územia.

Porovnaním vstupných podkladov k spracovaniu návrhu na vymedzenie prvkov RÚSES a predovšetkým na základe predchádzajúceho návrhu RÚSES okresov Žilina, Bytča a Kysucké Nové Mesto (SAŽP, 2006) môžeme konštatovať, že do návrhu prvkov RÚSES sme prevzali všetky biocentrá s uvedením nových návrhov. Spracovanie prehľadu vývoja biocentier podáva Tabuľka č. 6.1.

Tabuľka č. 6.1: Priemet identifikovaných biocentier nadregionálneho a regionálneho významu v okrese Kysucké Nové Mesto (rozloha v hektároch)

P.č.	Označenie biocentra	Názov biocentra (aktualizovaný)	RÚSES okresu Žilina (1993), Čadca (1995)/rozloha	RÚSES okresu Žilina, Bytča. Kysucké Nové Mesto (2006)/rozloha	Návrh prvkov ÚSES v ÚPN VÚC Žilinského kraja/rozloha (1998)	GNÚSES (2000)/rozloha	Štúdia Ekologické siete v prihraničnom regióne SR-ČR (2015)/rozloha	Aktualizácia prvkov RÚSES okresu Kysucké Nové Mesto/rozloha
<b>Nadregionálne biocentrá</b>								
1.	NRBc 1	Ladonhora - Brodnianka	X (Ladonhora BNr 5)	1503,17 (NRbc 3)	1100,00 (NRBC Ladonhora-Brodnianka 4/20, 11/20)	1 495,14	1502,90 (NRBc 4)	1391,83
<b>Regionálne biocentrá</b>								
1.	RBc 1	Raková – Vlčkov-Blažková Chotárny kopec	X (Blažková-Chotárny kopec B21)	990,23 (Rbc 12)	X (RBC Chotárny kopec-Vojtov vrch 4/9)	-	990,21 (RBc 9)	1102,38
2.	RBc 2	Škorča - Tábor	X (Škorča-Tábor B19)	789,12 (Rbc 13)	- (súčasť biokoridoru 4/3)	-	789,12 (RBc 16)	789,12
3.	RBc 3	Skačkova hora - Obelec	X (Obelec-Čiernatin B17 Skačkov B18)	1272,28 (Rbc 14)	X (RBC Černatin-Skačkova hora-Holý vrch 4/11, 2/11)	-	1272,48 (RBc 8)	1272,28
4.	RBc 4	Pod Zlieňom	-	-	-	-	-	444,11
5.	RBc 5	Jalovec - Požeha	X (ZA Jalovec, CA Požeha B 18)	125,63 (Rbc 19)	X (RBC Jalovec-Požeha 4/17, 11/17)	-	125,47 (RBc 17)	125,63

Vysvetlivky:

x údaj o plošnej výmere je neznámy,

- prvok nebol predmetom riešenia dokumentácie.

## 6.1.2 Biokoridory

Podľa zákona NR SR č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny je biokoridor definovaný ako priestorovo prepojený súbor ekosystémov, ktorý spája biocentrá a umožňuje migráciu a výmenu genetických informácií živých organizmov a ich spoločenstiev, na ktorý priestorovo nadväzujú interakčné prvky.

Význam biokoridoru je daný jeho rozlohou, druhovým zložením a biogeografickým významom. Ide o prvok krajinej štruktúry, ktorý svojou štruktúrou a stavom ekologických podmienok umožňuje migráciu organizmov s cieľom výmeny genetických informácií a interakciu medzi rôznymi ekosystémami s rôznou ekostabilizačnou, príp. inou funkciou (<https://www.sazp.sk/zivotne-prostredie/starostlivost-o-krajinu/zelenainfrastruktura/uzemny-system-ekologickej-stability-uses.html>).

Pri vyčleňovaní biokoridorov RÚSES sme zohľadňovali Metodické pokyny na vypracovanie dokumentov RÚSES (Bohálová et al., 2014), pričom sme sa zamerali na tieto kritériá:

- kvalita biotopov v závislosti od ekologických požiadaviek,
- veľkosť spájaných biocentier,
- charakter trasy biokoridoru,
- zachovalosť prirodzených a sekundárnych poloprírodných biotopov a ich kvalita,
- pestrosť jednotlivých stanovišť, ktorá je predpokladom zachovania biodiverzity a ekologickej stability územia,
- kompaktnosť a celistvosť biokoridoru,
- tlak na biokoridor a rôzne možnosti jeho ohrozenia,
- význam pre migráciu, príp. rozptyl druhov,
- dostatočná šírka a dĺžka ako parameter pre územie navrhované za biokoridor (Príloha č. 3 Metodických pokynov).

Z hľadiska funkčnosti biokoridorov je potrebné pozornosť venovať migračným cestám živočíchov medzi vodnými biotopmi, ktoré pretínajú cestné a železničné komunikácie. V týchto miestach sú migrujúce živočíchy najviac zraniteľné (špeciálne sa to týka malých cicavcov, obojživelníkov a plazov). Ako zvlášť nebezpečné sú vnímané prechody na frekventovaných komunikáciách, ktoré nie sú usporiadané pre pohyb zvierat. Nevhodné sú i rúrové priepusty, kolmé steny bez brehov, balvanov a ríms a nevhodné konštrukcie mostov.

Preto ako základne opatrenie je potrebné odstraňovať bariérový efekt a budovať na miestach križovatiek biokoridorov s komunikáciami technické zariadenia, umožňujúce bezpečný prechod čo najväčšej skupiny živočíchov a realizovať opatrenia pre umožnenie prechodu zvierat (inštalácia kamenných, drevených alebo betónových lavíc, podchodov priemeru najmenej 60 cm a k nim príslušných navádzacích plotov).

Ťahové cesty vtákov vedúce prevažne údoliami tokov sú vo všeobecnosti ohrozované najmä križujúcim elektrickým vedením, likvidáciou biotopov slúžiacich na oddych a ako potravná základňa, ako i inštaláciou vysokofrekvenčných zariadení a veterných elektrární.

Porovnaním vstupných podkladov k spracovaniu návrhu na vymedzenie prvkov RÚSES a predovšetkým na podklade predchádzajúceho návrhu RÚSES okresov Žilina, Bytča a Kysucké Nové Mesto (SAŽP, 2006) môžeme konštatovať, že do návrhu prvkov RÚSES Kysucké Nové Mesto sme prevzali všetky biokoridory s uvedením nových návrhov. Spracovanie prehľadu vývoja biokoridorov podáva Tabuľka č. 6.2.



Tabuľka č. 6.2: Priemet identifikovaných biokoridorov nadregionálneho a regionálneho významu v okrese Kysucké Nové Mesto (rozloha v hektároch)

P.č.	Označenie biokoridoru	Názov biokoridoru (aktualizovaný)	RÚSES okresu Žilina (1993), Čadca (1995) dĺžka/šírka	RÚSES okresu Žilina, Bytča, Kysucké Nové Mesto (2006) dĺžka/šírka	Návrh prvkov ÚSES v ÚPN VÚC Žilinského kraja dĺžka/šírka (1998)	GNÚSES (2000) dĺžka/šírka	Štúdia Ekologické siete v prihraničnom regióne SR-ČR (2015) dĺžka/šírka	Aktualizácia prvkov RÚSES okresu Kysucké Nové Mesto dĺžka/šírka
<b>Nadregionálne biokoridory</b>								
1.	NRBk 1	Rieka Kysuca	X <i>(Nrbk Rieka Kysuca)</i>	12,747 km / 123-325 m <i>(Nrbk 2 Rieka Kysuca)</i>	12,564 km / 126-333 m <i>(NBK 4/13 Vodný tok Kysuca)</i>	*747,75 ha / x	11,601 km / x <i>(NRBk II)</i>	12,257 km / 0-325 m
2.	NRBk 2	Veľký Javorník – Kysucké Beskydy	X <i>(Rbk čiastočne VI.R)</i>	17,567 km / 892-3221 m <i>(Nrbk 3b Petránky-Škorca-Tábor; Nrbk 3c Škorca-Tábot-Skáčkova hora-Obelec)</i>	7,405 km / 666-2301 m <i>(RBK 4/3 Územná časť medzi BC4/9 a 4/11; RBk 4/28 Územná časť Kýčera – BC 4/9)</i>	*2060,63 ha / x	6,773 km / x <i>(NRBk IV)</i>	17,665 km / 531-2794 m
<b>Regionálne biokoridory</b>								
1.	RBk 1	Klubina – Chotárny kopec	-	-	X <i>(RBk 4/21 Klubina-Chotárny kopec)</i>	-	-	11,295 km / 230-1200 m
2.	RBk 2	Kazická Kýčera - Rochovica	X <i>(Rbk V-R)</i>	3,694 km / 0-347 m <i>(Rbk 10 Kazická Kýčera-Rochovica)</i>	X <i>(RBK 4/35 Rochovnica-Kozická Kýčera, ZA 11/35)</i>	-	7,002 km / x	3,113 km / 0-276 m
3.	RBk 3	Neslušské vrchy – Malý Vreť	x	-	-	-	-	9,808 km / 340-912 m
4.	RBk 4	Majtánky – Stará lúka	X <i>(Rbk VI.R)</i>	-	X <i>(RBk 4/23 Majtánky-Stará lúka)</i>	-	-	5,466 km / 380-515 m
5.	RBk 5	Prepojenie Brodnianka – Krivánska Fatra	-	-	-	-	-	1,653 km / 0-426 m
6.	RBk 6	Brodnianka - Lysica	X <i>(RBk IX-R)</i>	0,911 km / 0-529 m <i>(Rbk 11 Brodnianka-Lysica)</i>	-	-	10,817 km / x	0,662 km / 448-632 m
7.	RBk 7	Vadičovo	-	-	X	-	-	5,037 km / 0-546 m

SPRACOVANIE DOKUMENTOV REGIONÁLNYCH ÚZEMNÝCH SYSTÉMOV EKOLOGICKEJ STABILITY  
 PRE POTREBY VYTVÁRANIA ZÁKLADNEJ BÁZY PRE REGULÁCIU NÁVRHU BUDOVANIA ZELENEJ INFRAŠTRUKTÚRY  
 REGIONÁLNY ÚZEMNÝ SYSTÉM EKOLOGICKEJ STABILITY OKRESU KYSUCKÉ NOVÉ MESTO

					(RBk 4/22 Vadičovo)			
8.	<b>RBk 8</b>	<b>Prepojenie Kysuckou vrchovinou</b>	-	-	-	-	-	<b>1,350 km / 255-332 m</b>
9.	<b>RBk 9</b>	<b>Obelec – Okružlica – Mravečník</b>	-	2,759 km / 0-1357 m (Rbk 12 Obelec-Okružlica-Mravečník)	-	-	14,838 km / x	<b>2,137 km / 146-387 m</b>

Vysvetlivky:

\* údaj pre nadregionálny biokoridor vymedzený v GNÚSES (2000) zodpovedá výmere v okrese KNM,

x údaj o dĺžke a šírke biokoridoru nezistený,

- prvok nebol predmetom riešenia dokumentácie.

### **Genofondovo významné lokality (GL)**

GL predstavujú územia s výskytom vzácných a chránených druhov flóry a fauny. Významné sú pre zachovanie autochtónnej biodiverzity (Bohálová et al., 2014). *Genofondová lokalita rastlín a živočíchov* je lokalita s takými ekologickými podmienkami, ktoré umožňujú trvalý výskyt rastlín, živočíchov a spoločenstiev v ich prirodzenom prostredí a ktoré môžu fungovať ako zdroj genofondu pre okolité potenciálne vhodné lokality. V rámci predchádzajúceho návrhu RÚSES okresov Žilina, Bytča a Kysucké Nové Mesto (SAŽP, 2006) boli vyčlenené genofondovo významné lokality c v celkom počte 41 GL (KM 1 až KM 39 a ZA 5 až ZA 6). Výber regionálnych genofondových lokalít vychádzal z pôvodného RÚSES okresu Žilina (1993) a RÚSES okresu Čadca (1995). Pri charakteristike GL boli použité údaje z pôvodných RÚSES-ov, niektoré boli doplnené – určili sa typy biotopov, doplnili nové taxóny, alebo sa vylúčili druhy, ktoré novším prieskumom neboli potvrdené, resp. boli doplnené nové GL.

Prevažná väčšina genofondových lokalít sa v období roku 2012 – 2013 preverila terénnym prieskumom, kde sa pozornosť sústreďovala najmä na identifikáciu biotopov. V niektorých prípadoch sa určovalo len zaradenie GL do skupín biotopov, tak, aby bolo možné aplikovať všeobecné manažmentové opatrenia, platné pre dané skupiny. Okrem určovania biotopov sa mapovali negatívne faktory v okolí, ohrozujúce priaznivý stav a existenciu biotopov. Niektoré GL už zanikli, iné sa rozšírili, pospájali, prípadne sa identifikovali nové. Územie kysuckého regiónu je veľmi bohaté na výskyt rastlín a živočíchov a spoločenstiev v ich prirodzenom prostredí, ktoré boli vyčlenené v rámci projektu „Prepojenie území v prihraničnom regióne prostredníctvom ekologických sietí“ (SAŽP, 2015) pre okres Kysucké Nové Mesto nasledovne: 26 genofondových lokalít s výskytom vzácnnej fauny (GLz 66 až GLz 91) a 27 genofondových lokalít s výskytom vzácnnej flóry (GLf 215 až GLf 241).

V predloženom návrhu RÚSES okresu Kysucké Nové Mesto sme vyčlenených spolu 55 GL, ktoré spĺňajú kritériá najmä z hľadiska významnosti pre biodiverzitu a prítomnosti ohrozených a chránených druhov. Ďalej sme pri ich vyčleňovaní zohľadnili reprezentatívnosť, pôvodnosť, umiestnenie v krajine a veľkosť. Pri vyčleňovaní GL sme využívali miestne názvy k. ú. príslušných obcí, v ktorých sa GL vyskytovali. Jednotlivé GL sú číslované v návrhu RÚSES pre okres Kysucké Nové Mesto podľa mapy riešeného územia zo západu na východ a zo severu na juh (Tabuľka č. 6. 3).

### **Ekologicky významné segmenty krajiny (EVSK)**

EVSK sú časti krajiny, ktoré sú tvorené alebo v nich prevažujú ekosystémy s relatívne vyššou ekologickou stabilitou. Vyznačujú sa trvalosťou bioty a ekologickými podmienkami umožňujúcimi existenciu druhov prirodzeného genofondu krajiny (Löw et al. 1995). Podľa metodických pokynov (Bohálová et al., 2014) sú EVSK z metodologického hľadiska základom pre návrh jednotlivých prvkov ÚSES, stávajú sa základom pre vymedzenie biocentier, príp. môžu mať vplyv na trasovanie biokoridorov. Ide o vzácne prirodzené a prírode blízke biotopy z hľadiska ochrany genofondu, ako aj územia, ktoré plnia vyrovnávaciu funkciu (tlmia negatívne dôsledky ľudskej činnosti). V rámci predchádzajúceho návrhu RÚSES okresov Žilina, Bytča a Kysucké Nové Mesto (SAŽP, 2006) neboli EVSK vyčleňované. V aktualizovanom RÚSES okresu Kysucké Nové Mesto sme vyčlenili 10 lokalít EVSK.

## 6.2 Návrh manažmentových opatrení pre existujúce a navrhované prvky RÚSES

V nasledujúcej kapitole uvádzame charakteristiku vymedzených biocentier, biokoridorov, genofondovo významných lokalít s návrhom manažmentových opatrení, t. j. návrhy na zabezpečenie funkčnosti a na elimináciu stresových faktorov a EVSK.

### 6.2.1 Charakteristika biocentier a návrh manažmentových opatrení

V texte tejto podkapitoly je uvedený návrh biocentier nadregionálnej a biocentier regionálnej úrovne v rámci okresu Kysucké Nové Mesto. V okrese Kysucké Nové Mesto nenavrhujeme zaradiť žiadne biocentrum provincionálnej úrovne. Charakteristika jednotlivých biocentier je spracovaná v nasledovnej štruktúre:

- kategória biocentra v rámci RÚSES,
- názov biocentra,
- výmera biocentra existujúca a navrhovaná v rámci okresu Kysucké Nové Mesto,
- stav biocentra (vyhovujúci, prevažne vyhovujúci, čiastočne vyhovujúci, nevyhovujúci),
- lokalizácia biocentra vo vzťahu ku katastrálnemu územiu v rámci okresu Kysucké Nové Mesto (príslušnosť k ZÚJ k.ú.),
- charakteristika, zastúpenie biotopov v biocentre,
- cieľové spoločenstvá,
- súčasná legislatívna ochrana, genofondové lokality,
- ohrozenie biocentra,
- navrhované manažmentové opatrenia.

### Biocentrum nadregionálneho významu

#### NRBc 1 Ľadonhora - Brodňianka

**Výmera biocentra:** existujúca 1503,17 ha; navrhovaná 1391,83 ha

**Stav biocentra:** prevažne vyhovujúci

**Príslušnosť k ZÚJ (k. ú.):** Rudinka, Oškerda, Snežnica, Radoľa, Budatínska Lehota, Povina, Lopušné Pažite, Dolný Vadičov, Horný Vadičov (územie presahuje do okresu Žilina, k. ú. Vranie, Brodno, Divinka)

**Charakteristika, zastúpenie biotopov:** biocentrum tvoria komplexy listnatých a zmiešaných bukových a jedľovobukových, polosutinových a javorovo-lipových sutinových lesov s výskytom národne významných druhov rastlín. Vyskytujú sa tu vzácne teplomilné druhy, ktoré tu dosahujú jedno z najsevernejších rozšírení v SR. V nelesnej časti sa nachádzajú xerothermné a subxerothermné pasienky s veľkou populáciou vstavača mužského (*Orchis mascula*), biotopy slatinných lúčok a penovcových pramenísk, mezofilných pasienkov s výskytom zvončeka hrubokoreňového (*Campanula serrata*) a podmáčaných lúk podhorských oblastí okolo slatín a pramenísk. Kamenité hrebene Ľadonhory a Stien sú významným refúgiom chránených druhov, ako sú rys ostrovid (*Lynx lynx*), z veľkých šeliem sa v území pravidelne vyskytuje aj medveď hnedý (*Ursus arctos*), občas vlk dravý (*Canis lupus*). Z obojživelníkov sa na území vyskytuje druh kunka žltobruchá (*Bombina variegata*) a z plazov užovka hladká (*Coronella austriaca*). Chránené druhy flóry sú na území hojne zastúpené a nájdeme tu, napr. vstavača bledého (*Orchis pallens*), hmyzovníka muchovitého (*Ophrys insectifera*), prilbovku červenú (*Cephalanthera rubra*), prilbovku bielu (*C. damasonium*), prilbovku dlholistú (*C. longifolia*), kruštika tmavočerveného (*Epipactis atrorubens*), kruštika modrofialového (*E. purpurata*). Ďalšími významnými druhmi flóry na území biocentra sú astra spišská (*Aster amelloides*), horec križatý (*Gentiana cruciata*), pahorec brvitý (*Gentianopsis ciliata*), lomikameň metlinatý (*Saxifraga paniculata*), medúnka medovkolistá (*Melittis melissophyllum*), voskovka menšia (*Cerintho minor*), orlíček obyčajný (*Aquilegia vulgaris*), oman mečolistý (*Inula ensifolia*). Z drevín sa na lokalite nachádzajú napr. jelša lepkavá (*Alnus glutinosa*), jelša sivá (*A. incana*), drieň obyčajný (*Cornus mas*), lipa malolistá (*Tilia cordata*), buk lesný (*Fagus sylvatica*), javor horský (*Acer pseudoplatanus*).

Zastúpenie biotopov európskeho a národného významu: Lk1 Nižinné a podhorské kosné lúky (6510), Lk3 Mezofilné pasienky a spásané lúky, Lk6 Podmáčané lúky horských a podhorských oblastí, Ls1.3 Jaseňovo-jelšové podhorské lužné lesy (\*91EO), Ls4 Lipovo-javorové sutinové lesy (9180\*), Ls5.1 Bukové a jedľovo-



bukové kvetnaté lesy (9130), Ls5.4 Vápnomilné bukové lesy (9150), Kr2 Porasty borievky obyčajnej (5130), Pr3 Penovcové prameniská (\*7220), Tr1 Suchomilné travinno bylenné a krovinné porasty na vápnom substráte.

#### Legislatívna ochrana, genofondové lokality:

- PP Kysucká brána bola vyhlásená v roku 1973 s 5. stupňom ochrany z dôvodu ochrany významného geologického profilu, ktorý vznikol zarezávaním rieky Kysuce do súvrstiev bradlového pásma. V ochrannom pásme platí 3. stupeň ochrany. Dôvodom ochrany je vedecký význam profilu ako typického územia pre poznanie bradlového pásma Západných Karpát. PP Kysucká brána je v správe ŠOPSR - NP Malá Fatra.
- PR Ľadonhora bola vyhlásená v roku 1993 s 5. stupňom ochrany v ochrannom pásme platí 3. stupeň ochrany z dôvodu zachovania prirodzených vápencových typologicky pestrých lesných spoločenstiev v oblasti Kysuckej vrchoviny s možnosťou štúdia ekologickej i geografickej variability i porovnania s okolitým vegetačným krytom na flyšovom podklade. Severná hranica rozšírenia teplomilných elementov. PR Ľadonhora je v správe ŠOPSR - CHKO Kysuce.
- PR Rochovica bola vyhlásená v roku 1972 s 5. stupňom ochrany s ochranným pásmom so 4. stupňom ochrany z dôvodu ochrany teplomilných spoločenstiev jednej z najsevernejších lokalít na Slovensku a významných vývojových štádií na vápencových skalách Kysuckej vrchoviny. PR Rochovica je v správe ŠOPSR - NP Malá Fatra.
- PR Brodnianka bola vyhlásená v roku 1972 s 5. stupňom ochrany s ochranným pásmom so 4. stupňom ochrany z dôvodu ochrany územia, ktoré tvoria svetlé a tmavé vápence, miestami vápnite bridlice. Z porastov tu prevládajú bučiny, na severných svahoch s výskytom smreka a jedle, na sutinách s javormi, brestom horským a jaseňom. Na južnej expozícii sa vyskytuje hrab s ojedinelým dubom zimným. PR Brodnianka je v správe ŠOPSR - NP Malá Fatra.
- SKUEV0834 Ľadonhora s 5., 3. a 2. stupňom ochrany  
Územie je súčasťou Kysuckej vrchoviny, podcelku Kysucké bradlá. Z geologického hľadiska veľmi zaujímavé územie, tvorené druhohornými karbonátovými horninami (rôzne typy vápencov) bradlového pásma. Komplexy prevažne listnatých bukových a jedľobukových lesov, lipovo-javorových sutinových lesov pralesového charakteru a vápnomilných bukových lesov s výskytom početných populácií národne významných druhov rastlín (rody *Epipactis*, *Cephalanthera*), jazyk jelení (*Phyllitis scolopendrium*). V nelesnej časti na východných svahoch Ľadonhory sú xerothermné pasienky s populáciou vstavača mužského (*Orchis mascula*) a porasty borievky obyčajnej (*Juniperus communis formations*) na karbonátových xerothermoch. Dopĺňajú ich slatinné prameniská a na južnom úpätí mezofilné kosné lúky
- genofondové lokality: GL 32 Pod Stenami, GL 37 Pod Holým vrchom, GL 39 Alúvium Vadičovského potoka, GL 40 Steny-Holý vrch-Ľadonhora, GL 44 Pod Ľadonhorou, GL 41 Za Ľadonhorou, GL 43 Mokrade v lome Lopušné Pažite, GL 46 Malý Vreteň, GL 47 Veľký Vreteň, GL 50 Snežnické pasienky, GL 49 Potoky pod Ľadonhorou, GL 36 Penovcové pramenisko Pod Majerom, GL 38 Medzi Vreťmi, GL 54 Rochovica, GL 55 Brodnianka.

#### Ohrozenia biocentra:

- intenzívne lesné hospodárstvo (nešetrné zásahy do lesných porastov, nadmerná ťažba drevnej hmoty, zmena druhového zloženia porastov, zmena porastovej štruktúry, zánik prirodzených štruktúr, ťažba starých porastov nad 100 rokov, chemizácia, znečisťovanie odpadmi rôzneho druhu, budovanie lesných ciest, erózia, úmyselné rozširovanie alebo spontánny prienik nepôvodných druhov, ...),
- rozširovanie invázií druhov,
- terénne úpravy, ktorými sa podstatne mení vzhľad prostredia alebo odtokové pomery, zástavba brehov, výrub drevín brehových porastov, vykonávanie činnosti meniacej stav mokradí alebo koryta vodného toku, najmä ich úpravou, zasypávaním, odvodňovaním, znečisťovanie vodného toku odpadovými vodami, nelegálnymi skládkami odpadov,
- lov a chov zveri, organizovanie spoločných poľovačiek,
- prítomnosť bariér – cestné komunikácie, železnica, elektrické vedenie,
- fragmentácia a bariérový efekt urbanizácie a oplotení,
- ťažba v rezerváciách s 5. stupňom ochrany.

#### Manažmentové opatrenia:

- uplatňovať prírode blízke hospodárenie v lesoch, zabezpečiť ťažbu a obnovu lesných porastov šetrnými metódami (uplatňovať iné ako veľkoplošné hospodárske spôsoby – maloplošný skupinový, výberkový a účelový),
- predlžovať obnovnú dobu, zvyšovať rubnú dobu,

- ponechávať stromy na dožitie v porastoch, dutinové a hniezdne stromy, dostatok odumretého dreva, štruktúru porastov v maximálne možnej miere priblížiť prirodzenej štruktúre lesa,
- zachovať alebo cielene obnoviť geograficky pôvodné druhové zloženie lesných porastov,
- odstraňovať zastúpenie stanovištne nepôvodných druhov drevín, postupne zvyšovať podiel prirodzenej obnovy,
- optimalizovať ekologické podmienky v bylinnej etáži (napr. presvetlenie znižovaním zápoja) z dôvodu výskytu chránených alebo ohrozených druhov rastlín,
- optimalizovať výstavbu lesnej cestnej siete a jej systematickou údržbou minimalizovať vodnú eróziu,
- prednostne chrániť prirodzené lesy,
- pri rúbaňovom spôsobe hospodárenia minimalizovať veľkosť obnovovaných plôch a zvoliť nesymetrické tvary obnovovaných prvkov,
- v 5. stupni ochrany zamedziť zasahovaniu do lesných porastov a pôdneho krytu s výnimkou odstraňovania invázných druhov vegetácie,
- ochranné lesy ponechať na samovývoj (bezzásah),
- využívať šetrné technológie ťažby a približovania drevnej hmoty (kone, lanovky...),
- zabezpečiť ochranu a manažment pramenných, inundačných a retenčných oblastí,
- citlivo riešiť akékoľvek zásahy do vodného režimu v lokalitách, kde sa vyskytujú penovcové prameniská,
- regulovať zber lesných plodov v lokalitách prvkov RÚSES rôznych hierarchických úrovní, chránených územiach a v lokalitách NATURA 2000.

### Biocentrá regionálneho významu

#### **RBc 1 Raková – Vičov- Blažková Chotárny kopec**

**Výmera biocentra:** existujúca 990,23 ha, navrhovaná 1102,38 ha

**Stav biocentra:** vyhovujúci

**Príslušnosť k ZÚJ (k. ú.):** Nesluša, Ochodnica, (územie pokračuje v okrese Čadca: Dunajov, Krasno, Zákopčie, Čadca)

**Charakteristika, zastúpenie biotopov:** Biocentrum je tvorené mozaikou lesných porastov s vyšším zastúpením smrek v pramenných oblastiach potokov, sekundárnych lúčnych a pasienkových spoločenstiev v rôznom štádiu sukcesie, s výskytom vresu, s ohrozenými rastlinnými druhmi. Biocentrum plní významné ekologické funkcie.

Zastúpenie biotopov európskeho významu: Br6 Brehové porasty deväťšilov (6430), Tr8 Kvetnaté vysokohorské a horské psicové porasty na silikátovom substráte (6230\*), Lk1 Nížinné a podhorské kosné lúky (6510), Lk5 Vysokobylinné spoločenstvá na vlhkých lúkach (6430), Ra6 Slatiny s vysokým obsahom báz (7230), Ls1.3 Jaseňovo-jelšové podhorské lužné lesy (91EO\*), Ls1.4 Horské jelšové lužné lesy (91EO\*), Ls5.1 Bukové a jedľovo-bukové kvetnaté lesy (9130), Ls5.2 Kyslomilné bukové lesy (9110).

Zastúpenie biotopov národného významu: Lk3 Mezofilné pasienky a spásané lúky, Lk6 Podmáčané lúky horských a podhorských oblastí, Pr1 Prameniská horského a subalpínskeho stupňa na nevápencových horninách, Pr2 Prameniská nížin a pahorkatín na nevápencových horninách.

**Legislatívna ochrana, genofondové lokality:** GL 1 Škorvanovci - Jurdovci, GL 2 Žarnovka – záver potoka, GL 4 Kubalovci.

#### **Ohrozenia biocentra:**

- nadmerná ťažba drevnej hmoty,
- výsadba nepôvodných druhov drevín,
- terénne úpravy, ktorými sa podstatne mení vzhľad prostredia alebo odtokové pomery,
- postupujúca sukcesia na pasienkových biotopoch,
- fragmentácia a bariérový efekt urbanizácie a oplotení.

#### **Manažmentové opatrenia:**

- zabrániť sukcesným procesom na trávobylinných lokalitách s výskytom chránených druhov rastlín a hmyzu,
- minimalizovať alebo vylúčiť použitie chemických látok
- zabezpečiť špeciálny manažment poľnohospodárskych plôch z titulu ochrany živočíšnych druhov (kosba od stredy a pod.),
- podporiť, resp. obnoviť primerané obhospodarovanie nelesných biotopov (lúky, pasienky) – kombinované kosenie a pastva,
- hole nezalesňovať, nešíriť nepôvodnú kosodrevinu, podporiť prirodzený vývoj,

- uplatňovať prírode blízke hospodárenie v lesoch, zabezpečiť ťažbu a obnovu lesných porastov šetrnými metódami (uplatňovať iné ako veľkoplošné hospodárske spôsoby – maloplošný skupinový, výberkový a účelový),
- ponechávať stromy na dožitie v porastoch, dutinové a hniezdne stromy, dostatok odumretého dreva, štruktúru porastov v maximálne možnej miere priblížiť prirodzenej štruktúre lesa,
- zachovať alebo cielene obnoviť pôvodné druhové zloženie lesných porastov,
- odstraňovať zastúpenie stanovištne nepôvodných druhov drevín, postupne zvyšovať podiel prirodzenej obnovy,
- optimalizovať ekologické podmienky v bylinnej etáži (napr. presvetlenie znižovaním zápoja) z dôvodu výskytu chránených alebo ohrozených druhov rastlín,
- zabrániť skládkovaniu drevnej hmoty na nevhodných plochách,
- využívať šetrné technológie ťažby a približovania drevnej hmoty (kone, lanovky...),
- zachovať tradičný spôsob obhospodarovania krajiny, od ktorého je závislá hodnota viacerých biotopov,
- regulovať zber lesných plodov v lokalitách prvkov RÚSES rôznych hierarchických úrovní, chránených územiach a v lokalitách NATURA 2000,
- zachovať historickú krajinnú štruktúru.

### **RBc 2 Škorča – Tábor**

**Výmera biocentra:** existujúca 789,12 ha, navrhovaná 789,12 ha

**Stav biocentra:** prevažne vyhovujúci

**Príslušnosť k ZÚJ (k. ú.):** Kysucké Nové Mesto, Nesluša

**Charakteristika, zastúpenie biotopov:** lesné komplexy ihličnatých a zmiešaných lesov, zvyšky aluviálnych porastov, slatinné lúky, v hrebeňových polohách prieluky a mokrade.

Zastúpenie biotopov európskeho významu: Ls5.1 Bukové a jedľovo-bukové kvetnaté lesy (9130), Lk 1 Nížinné a podhorské kosné lúky (4510).

**Legislatívna ochrana, genofondové lokality:** GL 19 Aluviálne porasty pod Škorčou, GL 18 Štrbove lúky.

**Ohrozenia biocentra:**

- smrekové porasty ohrozené veternými a lykožrútovými kalamitami,
- holorubná ťažba,
- prímestská rekreácia, výstavba rekreačných objektov,
- rozširovanie invázných druhov rastlín,
- vytváranie skládok odpadu,
- zmena vodného režimu,
- fragmentácia a bariérový efekt urbanizácie a oplotení.

**Manažmentové opatrenia:**

- uplatňovať prírode blízke hospodárenie v lesoch, zabezpečiť ťažbu a obnovu lesných porastov šetrnými metódami (uplatňovať iné ako veľkoplošné hospodárske spôsoby – maloplošný skupinový, výberkový a účelový),
- ponechávať stromy na dožitie v porastoch, dutinové a hniezdne stromy, dostatok odumretého dreva, štruktúru porastov v maximálne možnej miere priblížiť prirodzenej štruktúre lesa,
- zachovať alebo cielene obnoviť geograficky pôvodné druhové zloženie lesných porastov,
- odstraňovať zastúpenie stanovištne nepôvodných druhov drevín, postupne zvyšovať podiel prirodzenej obnovy,
- udržiavať, resp. zväčšiť plochu mokradí, rašelinísk a statických vodných plôch, ponechať ich bez výsadby drevín a zabezpečiť primeranú starostlivosť
- vylúčiť, resp. podstatne obmedziť používanie chemických prípravkov, minerálnych hnojív a hnojovice v okolí vodných a mokradových ekosystémov,
- revitalizovať toky za účelom zavodnenia mokradových biotopov,
- zachovať prirodzený vodný tok,
- usmerňovať pohyb návštevníkov územia úpravou a opravami turistických chodníkov a cyklotrás a vylúčiť masové športové podujatia, napr. stanovením limitného počtu účastníkov, preferovať udržateľné spôsoby rekreácie a CR,
- minimalizovať dopady rozširujúcej sa urbanizácie v bezprostrednej blízkosti prvkov RÚSES, regulovať existujúce aktivity (bývanie, infraštruktúra, rekreácia, výroba),
- neurbanizovať plochy vymedzených prvkov RÚSES (vrátane zariadení stacionárnej rekreácie a CR),

- cielene odstraňovať nepôvodné, predovšetkým invázne druhy a zamedziť ich rozširovanie,
- zabrániť znečisťovaniu a tvorbe nelegálnych skládok odpadov a zabezpečiť ich odstraňovanie.

### **RBc 3 Skačkova hora - Obelec**

**Výmera biocentra:** existujúca 1272,28 ha, navrhovaná 1272,28 ha

**Stav biocentra:** čiastočne vyhovujúci

**Príslušnosť k ZÚJ (k. ú.):** Kysucky Lieskovec, Lodno, Povina, Horný Vadičov, Budatinská Lehota (územie presahuje do okresu Žilina, k. ú. Lutiše a do okresu Čadca, k. ú. Radôstka, Stará Bystrica)

**Charakteristika a zastúpenie biotopov v biocentre:** prevažne zmiešané listnaté lesy v pramenných oblastiach potokov, extenzívne obhospodarované, lesné komplexy prechádzajú do terasovitej krajiny s medznou zeleňou. Veľký neurbanizovaný komplex okolo hrebeňa Obelec, Čiernatín s priľahlými závermi dolín. Významné refúgia veľkých šeliem, dravého vtáctva a sov. Okolo potokov sprievodné porasty horských jelšín.

Zastúpenie biotopov európskeho významu: Ls4 Lipovo-javorové sutinové lesy (9180\*), Ls5.1 Bukové a jedľovo-bukové kvetnaté lesy (9130).

**Legislatívna ochrana, genofondové lokality:** GL 20 Skačkova hora, GL 21 Povinský potok pod Jedľovinou, GL 27 Kotlina – Meriadov, GL 33 Obelec, GL 34 Tatarovci – Kamenný Vršok, GL 37 Pod Holým vrchom.

#### **Ohrozenia biocentra:**

- intenzívne lesné hospodárstvo (nešetrné zásahy do lesných porastov, nadmerná ťažba drevnej hmoty, zmena druhového zloženia porastov, zmena porastovej štruktúry, zánik prirodzených štruktúr, ťažba starých porastov nad 100 rokov, chemizácia, znečisťovanie odpadmi rôzneho druhu, budovanie lesných ciest a zväžnic, erózia, úmyselné rozširovanie alebo spontánny prienik nepôvodných druhov, ...),
- terénne úpravy, ktorými sa podstatne mení vzhľad prostredia alebo odtokové pomery,
- postupujúca sukcesia na pasienkových a lúčnych biotopoch,
- fragmentácia a bariérový efekt urbanizácie a oplotení.

#### **Manažmentové opatrenia:**

- zachovať nelesnú a sprievodnú vegetáciu – solitéry, líniové a skupinové porasty,
- zabrániť sukcesným procesom na trávinnobylinných lokalitách s výskytom chránených druhov rastlín a hmyzu,
- minimalizovať alebo vylúčiť použitie chemických látok,
- pravidelne pásť pri dodržiavaní maximálneho zaťaženia počtom chovaného dobytku, VDJ na ha, s častým prekladaním košiarov a vykásať buriny a nedopasky,
- uplatňovať prírode blízke hospodárenie v lesoch, zabezpečiť ťažbu a obnovu lesných porastov šetrnými metódami (uplatňovať iné ako veľkoplošné hospodárske spôsoby – maloplošný skupinový, výberkový a účelový),
- predlžovať obnovnú dobu, zvyšovať rubnú dobu,
- ponechávať stromy na dozítie v porastoch, dutinové a hniezdne stromy, dostatok odumretého dreva, štruktúru porastov v maximálne možnej miere priblížiť prirodzenej štruktúre lesa,
- zachovať alebo cielene obnoviť geograficky pôvodné druhové zloženie lesných porastov,
- odstraňovať zastúpenie stanovištne nepôvodných druhov drevín, postupne zvyšovať podiel prirodzenej obnovy,
- optimalizovať ekologické podmienky v bylinnej etáži (napr. presvetlenie znižovaním zápoja) z dôvodu výskytu chránených alebo ohrozených druhov rastlín,
- optimalizovať výstavbu lesnej cestnej siete a jej systematickou údržbou minimalizovať vodnú eróziu,
- pri rúbaňovom spôsobe hospodárenia minimalizovať veľkosť obnovovaných plôch a zvoliť nesymetrické tvary obnovovaných prvkov,
- využívať šetrné technológie ťažby a približovania drevnej hmoty (kone, lanovky...),
- minimalizovať zásahy do koryta a brehov vodných tokov a plôch (iné než údržbové),
- zabrániť ďalšej regulácii vodného toku,
- usmerňovať pohyb návštevníkov územia úpravou a opravami turistických chodníkov,
- cielene odstraňovať nepôvodné, predovšetkým invázne druhy a zamedziť ich rozširovanie,
- zabrániť znečisťovaniu a tvorbe nelegálnych skládok odpadov a zabezpečiť ich odstraňovanie,
- regulovať zber lesných plodov v lokalitách prvkov RÚSES rôznych hierarchických úrovní, chránených územiach a v lokalitách NATURA 2000,
- zachovať historickú krajinnú štruktúru.

#### **RBc 4 Pod Zlieňom**

**Výmera biocentra:** existujúca - ha, navrhovaná 444,11 ha

**Stav biocentra:** prevažne vyhovujúci

**Príslušnosť k ZÚJ (k. ú.):** Horný Vadičov

**Charakteristika, zastúpenie biotopov:** prevažne zmiešané listnaté lesy v pramenných oblastiach potokov, extenzívne obhospodarované, lesné komplexy prechádzajú do terasovitej krajiny s medznou zeleňou. Významné refúgia veľkých šeliem, dravého vtáctva a sov. Okolo potokov sprievodné porasty horských jelšín.

Zastúpenie biotopov európskeho významu: Ls4 Lipovo-javorové sutinové lesy (9180\*), Ls5.1 Bukové a jedľovo-bukové kvetnaté lesy(9130).

**Legislatívna ochrana, genofondové lokality:** GL 41 Za L'adonhorou, GL 44 Pod L'adonhorou, GL 45 Vodná nádrž nad Vadičvom.

#### **Ohrozenia biocentra:**

- intenzívne lesné hospodárstvo (nešetné zásahy do lesných porastov, nadmerná ťažba drevnej hmoty, zmena druhového zloženia porastov, zmena porastovej štruktúry, zánik prirodzených štruktúr, ťažba starých porastov nad 100 rokov, chemizácia, znečisťovanie odpadmi rôzneho druhu, budovanie lesných ciest a zväžnic, erózia, úmyselné rozširovanie alebo spontánny prienik nepôvodných druhov, ...),
- terénne úpravy, ktorými sa podstatne mení vzhľad prostredia alebo odtokové pomery,
- postupujúca sukcesia na pasienkových a lúčnych biotopoch,
- fragmentácia a bariérový efekt urbanizácie a oplotení.

#### **Manažmentové opatrenia:**

- zachovať nelesnú a sprievodnú vegetáciu – solitéry, líniové a skupinové porasty,
- zabrániť sukcesným procesom na trávinnobylinných lokalitách s výskytom chránených druhov rastlín a hmyzu,
- minimalizovať alebo vylúčiť použitie chemických látok,
- pravidelne pásť pri dodržiavaní maximálneho zaťaženia počtom chovaného dobytku, VDJ na ha, s častým prekladaním košiarov a vykásať buriny a nedopasky,
- uplatňovať prírode blízke hospodárenie v lesoch, zabezpečiť ťažbu a obnovu lesných porastov šetrnými metódami (uplatňovať iné ako veľkoplošné hospodárske spôsoby – maloplošný skupinový, výberkový a účelový),
- predlžovať obnovnú dobu, zvyšovať rubnú dobu,
- ponechávať stromy na dožitie v porastoch, dutinové a hniezdne stromy, dostatok odumretého dreva, štruktúru porastov v maximálne možnej miere priblížiť prirodzenej štruktúre lesa,
- zachovať alebo cielene obnoviť geograficky pôvodné druhové zloženie lesných porastov,
- odstraňovať zastúpenie stanovištne nepôvodných druhov drevín, postupne zvyšovať podiel prirodzenej obnovy,
- optimalizovať ekologické podmienky v bylinnej etáži (napr. presvetlenie znižovaním zápoja) z dôvodu výskytu chránených alebo ohrozených druhov rastlín,
- optimalizovať výstavbu lesnej cestnej siete a jej systematickou údržbou minimalizovať vodnú eróziu,
- pri rúbaňovom spôsobe hospodárenia minimalizovať veľkosť obnovovaných plôch a zvoliť nesymetrické tvary obnovovaných prvkov,
- zachovať extenzívne obhospodarovanie lesov,
- využívať šetrné technológie ťažby a približovania drevnej hmoty (kone, lanovky...),
- minimalizovať zásahy do koryta a brehov vodných tokov a plôch (iné než údržbové),
- zabrániť ďalšej regulácii vodného toku,
- usmerňovať pohyb návštevníkov územia úpravou a opravami turistických chodníkov,
- cielene odstraňovať nepôvodné, predovšetkým invázne druhy a zamedziť ich rozširovanie,
- zabrániť znečisťovaniu a tvorbe nelegálnych skládok odpadov a zabezpečiť ich odstraňovanie,
- zachovať historickú krajinnú štruktúru.

#### **RBc 5 Jalovec – Požeha**

**Výmera biocentra:** existujúca 125,63 ha, navrhovaná 125,63 ha

**Stav biocentra:** prevažne vyhovujúci

**Príslušnosť k ZÚJ (k. ú.):** Horný Vadičov (územie presahuje do okresu Žilina, k. ú. Lysica)



**Charakteristika, zastúpenie biotopov:** biocentrum tvoria vápencové bučiny typické pre Kysucké Bradlá s výskytom *Orchidaceae*, vápencové skalky, teplomilné pasienkové spoločenstvá, mezofilné pasienky a spásané lúky, lesné porasty listnatých a zmiešaných lesov, prieluky a pasienky, pramenné oblasti. Významnými zástupcami chránených druhov rastlín sú, napr. jagavka konáristá (*Anthericum ramosum*), ranostaj pestrý (*Caronilla varia*), jahoda drúzgavicová (*Fragaria moschata*), medúňka medovkolistá (*Melittis melissophyllum*), rozchodník biely (*Sedum album*).

Zastúpenie biotopov európskeho významu: Lk1 Nížinné a podhorské kosné lúky (6510), Ls5.1 Bukové a jedľovo-bukové kvetnaté lesy (9130).

**Legislatívna ochrana, genofondové lokality: -**

**Ohrozenia biocentra:**

- intenzívne lesné hospodárstvo (nešetné zásahy do lesných porastov, nadmerná ťažba drevnej hmoty, zmena druhového zloženia porastov, zmena porastovej štruktúry, zánik prirodzených štruktúr, ťažba starých porastov nad 100 rokov, chemizácia, znečisťovanie odpadmi rôzneho druhu, budovanie lesných ciest, erózia, úmyselné rozširovanie alebo spontánny prienik nepôvodných druhov...),
- nízka intenzita poľnohospodárskeho využívania a zánik jeho tradičných foriem (postupný zánik nelesných biotopov, zmena druhového zloženia lúk, ústup vzácnych a ohrozených druhov flóry a fauny, šírenie ruderalných druhov...), zarastanie,
- fragmentácia a bariérový efekt urbanizácie a oplotení.

**Manažmentové opatrenia:**

- zachovať nelesnú a sprievodnú vegetáciu – solitéry, líniové a skupinové porasty,
- zabrániť sukcesným procesom na trávinnobylinných lokalitách s výskytom chránených druhov rastlín a hmyzu,
- minimalizovať alebo vylúčiť použitie chemických látok,
- zabezpečiť špeciálny manažment poľnohospodárskych plôch z titulu ochrany živočíšnych druhov (kosba od stredu a pod.),
- pravidelne pásť pri dodržiavaní maximálneho zaťaženia počtom chovaného dobytku, VDJ na ha, s častým prekladaním košiarov a vykásať buriny a nedopasky,
- uplatňovať prírode blízke hospodárenie v lesoch, zabezpečiť ťažbu a obnovu lesných porastov šetrnými metódami (uplatňovať iné ako veľkoplošné hospodárske spôsoby – maloplošný skupinový, výberkový a účelový),
- predlžovať obnovnú dobu, zvyšovať rubnú dobu,
- ponechávať stromy na dožitie v porastoch, dutinové a hniezdne stromy, dostatok odumretého dreva, štruktúru porastov v maximálne možnej miere priblížiť prirodzenej štruktúre lesa,
- zachovať alebo cielene obnoviť geograficky pôvodné druhové zloženie lesných porastov,
- odstraňovať zastúpenie stanovištne nepôvodných druhov drevín, postupne zvyšovať podiel prirodzenej obnovy,
- optimalizovať výstavbu lesnej cestnej siete a jej systematickou údržbou minimalizovať vodnú eróziu,
- pri rúbaňovom spôsobe hospodárenia minimalizovať veľkosť obnovovaných plôch a zvoliť nesymetrické tvary obnovovaných prvkov,
- zachovať extenzívne obhospodarovanie lesov,
- ochranné lesy ponechať na samovývoj (bezzásah),
- využívať šetrné technológie ťažby a približovania drevnej hmoty (kone, lanovky...).

## 6.2.2 Charakteristika biokoridorov a návrh manažmentových opatrení

V texte tejto podkapitoly je uvedený prehľad navrhnutých biokoridorov nadregionálnej a regionálnej úrovne v okrese Kysucké Nové Mesto. Biokoridory provincionálnej úrovne sme v okrese Kysucké Nové Mesto nevyčlenili. Charakteristika jednotlivých biokoridorov je v nasledovnej štruktúre:

- kategória biokoridoru v rámci RÚSES,
- názov biokoridoru,
- dĺžka/šírka biokoridoru existujúca v rámci okresu Kysucké Nové Mesto,
- stav biokoridoru (vyhovujúci, prevažne vyhovujúci, čiastočne vyhovujúci, nevyhovujúci),
- lokalizácia biokoridoru vo vzťahu ku katastrálnemu územiu v rámci okresu Kysucké Nové Mesto (príslušnosť k ZÚJ k. ú.),
- charakteristika a trasa biokoridoru,

- súčasná legislatívna ochrana, genofondové lokality,
- ohrozenie biokoridoru, konfliktné uzly,
- navrhované manažmentové opatrenia.

Terestrický nadregionálny biokoridor *NRBk Prepojenie Veľký Javorník – Kysucké Beskydy* bol v rámci Aktualizácie prvkov RÚSES okresov Žilina, Bytča a Kysucké Nové Mesto (SAŽP, 2006) vymedzený nasledovnými úsekmi nadregionálnych biokoridorov: NRBk Veľký Javorník – Petránky, NRBk Petránky – Škorča – Tábor, NRBk Škorča – Tábor – Skáčkova hora – Obelec a NRBk Obelec – Vychylovka – Harvelka – Riečnica. V okrese Kysucké Nové Mesto boli vymedzené úseky NRBk 3b Petránky – Škorča – Tábor a NRBk 3c Škorča – Tábor – Skáčkova hora – Obelec. V súčasnom RÚSES Kysucké Nové Mesto je biokoridor *NRBk Prepojenie Veľký Javorník – Kysucké Beskydy* vymedzený ako NRBk 2.

### Biokoridory nadregionálneho významu

#### NRBk 1 Rieka Kysuca

**Dĺžka/šírka biokoridoru existujúca:** 12,257 km / 0-325 m

**Dĺžka/šírka/výmera biokoridoru navrhovaná:** 12,257 km / 0-325 m / 176,10 ha

**Stav biokoridoru:** prevažne vyhovujúci

**Príslušnosť k ZÚJ (k. ú.):** Kysucký Lieskovec, Ochodnica, Povina, Budatínska Lehota, Kysucké Nové Mesto, Radoľa, Oškerda, Rudinka (územie pokračuje do okresu Žilina a Čadca)

**Charakteristika a trasa biokoridoru:** nadregionálny hydricko-terestrický biokoridor, vedie od Váhu riekou Kysuca cez Kysucké Nové Mesto, Čadcu až po Svrčinovec potokom Čierňanka. Spája množstvo regionálnych hydrických a terestrických biokoridorov. Prepája povodie Váhu, rozvodie Moravy a Visly. Jedná sa o zachovalé ekosystémy rieky Kysuce, dobre vyvinuté brehové porasty jelšovovrbové lužné lesy (Topercer, 1993, pers. comm., RÚSES ZA 1993). Umožňuje pohyb hydrických a semiterestrických živočíchov. Vo vodnom toku bol zaznamenaný výskyt chránených druhov rýb, ako sú pĺž vrchovský (*Sabanejewia balcanica*), hlavátka podunajská (*Hucho hucho*), rak riečny (*Astacus astacus*), korýtko riečne (*Unio crassus*), vydra riečna (*Lutra lutra*) a hlaváč bieloplutvý (*Cottus gobio*). Narušený reguláciou toku od Kysuckého Lieskovca po Dunajov. Je potrebné riešiť revitalizáciu nevhodne upravených úsekov, s využitím spracovaných expertíz.

**Legislatívna ochrana, genofondové lokality:** GL 14 Mokrad' pri Kysuci, GL 15 Alúvium Kysuce, GL 42 Lužný les pri Rudinke.

#### Ohrozenia biokoridoru:

- vykonávanie činnosti meniacej stav mokradí alebo koryta vodného toku, najmä ich úpravou, zasypávaním, odvodňovaním, ťažbou trstia, rašeliny, bahna alebo riečného materiálu, znečisťovaním vodného toku odpadovými vodami, nelegálnymi skládkami odpadov, výrubom drevín brehových porastov, zástavbou brehov a reguláciou toku,
- výstavba priemyselných parkov,
- rozširujúca sa urbanizácia v bezprostrednej blízkosti prvkov RÚSES,
- intenzívne poľnohospodárstvo,
- rozširovanie invázných druhov,
- konfliktné uzly predstavujú bariéry: cesta č. II/507, diaľnica D3, železnica a mosty prechádzajúce mestom Kysucké Nové mesto.

#### Manažmentové opatrenia:

- realizovať renaturáciu prvku (najmä v urbanizovaných oblastiach) – sprírodnenie vodných tokov a plôch, obnova brehových porastov, sprietočnenie ramien a pod.,
- minimalizovať zásahy do koryta a brehov vodných tokov a plôch (iné než údržbové),
- zabrániť ďalšej regulácii vodného toku,
- zmiernovať bariérový efekt a zamedziť výstavbe nových bariér,
- obmedziť výstavbu na brehoch vodného toku,
- zabrániť živeľnej ťažbe riečného materiálu v koryte rieky a jej väčších prítokov,
- doplniť, resp. vysadiť brehovú a sprievodnú vegetáciu vodných tokov a plôch pôvodnými druhmi drevín a zabezpečiť ich ochranu,
- vykonávať pravidelnú údržbu brehovej vegetácie a koryta vodných tokov a plôch za účelom zaistenia prietočnosti,

- zabrániť odstraňovaniu pôvodných brehových porastov,
- vylúčiť, resp. podstatne obmedziť používanie chemických prípravkov, minerálnych hnojív a hnojovice v okolí vodných a mokradových ekosystémov,
- zosúladiť rybárske obhospodarovanie rybárskych revírov so záujmami ochrany prírody,
- zachovať prirodzený vodný tok,
- pre zabezpečenie migrácie živočíchov, ktorá spočíva v preplávaní vodnej plochy, budovať na oboch brehoch polostrovy so sprievodnou vegetáciou, ktoré by zver naviedli na najužšie miesto vodnej plochy
- cielene odstraňovať nepôvodné, predovšetkým invázne druhy a zamedziť ich rozširovanie,
- zabrániť znečisťovaniu a tvorbe nelegálnych skládok odpadov a zabezpečiť ich odstraňovanie,
- ponechať brehovú vegetáciu v čo najvyššom zastúpení, nakoľko tvorí biotopy európskeho, miestami aj národného významu.



Obrázok č. 6.1: Rieka Kysuca s brehovými porastami

#### **NRBk 2 Veľký Javorník – Kysucké Beskydy**

**Dĺžka/šírka biokoridoru existujúca:** 17,567 km / 892-3221 m / 2060,63 ha

**Dĺžka/šírka/výmera biokoridoru navrhovaná:** 17,665 km / 531-2794 m / 2107,00 ha

**Stav biokoridoru:** čiastočne vyhovujúci

**Príslušnosť k ZÚJ (k. ú.):** Rudinská, Nesluša, Ochodnica, Kysucké Nové Mesto, Kysucký Lieskovec, Budatínska Lehota, Lodno, Povina (územie pokračuje do okresov Čadca a Žilina).

**Charakteristika a trasa biokoridoru:** pôvodne bol terestrický biokoridor rozdelený na štyri časti, pričom v okrese Kysucké Nové Mesto sa nachádzajú dve časti tohto biokoridoru, NRBk 3b (Petránky – Škorca - Tábor) a NRBk 3c (Škorca - Tábor) v súčasnom RÚSES okrese Kysucké Nové Mesto označovaný ako NRBk 2 Veľký Javorník – Kysucké Beskydy. Terestrický biokoridor, mozaika lesných a nelesných porastov, vysoká biodiverzita, umožňuje prechod všetkým skupinám živočíchov. Spája biocentrá NRbC 1 Veľký Javorník a PRbC 1 Vychylovka – Harvelka – Riečnica (okres Čadca). V okrese Kysucké Nové mesto spája regionálne biocentrá RbC 2 Škorca – Tábor a RbC 3 Skačkova hora – Obelec. Je tvorený lesnými a mozaikovitými spoločenstvami, prerušený cestnou komunikáciou.

**Legislatívna ochrana, genofondové lokality:** GL 3 Grešákovci, GL 7 Majer, GL 8 Janáčovci – penovcové pramenisko, GL 19 Aluviálne porasty pod Škorčou, GL 20 Skačkova hora.

#### **Ohrozenia biokoridoru:**

- intenzívne lesné hospodárstvo (nešetné zásahy do lesných porastov, nadmerná ťažba drevnej hmoty, zmena druhového zloženia porastov, zmena porastovej štruktúry, zánik prirodzených štruktúr, ťažba starých porastov nad 100 rokov, chemizácia, znečisťovanie odpadmi rôzneho druhu, budovanie lesných ciest, erózia, úmyselné rozširovanie alebo spontánny prienik nepôvodných druhov, ...),

- nízka intenzita poľnohospodárskeho využívania a zánik jeho tradičných foriem (postupný zánik nelesných biotopov, zmena druhového zloženia lúk, ústup vzácných a ohrozených druhov flóry a fauny, šírenie ruderalných druhov, ...), zarastanie a sukcesia na trávinnobylinných biotopoch a lokalitách s výskytom chránených druhov rastlín,
- lov a chov zveri, organizovanie spoločných poľovačiek,
- rozširujúca sa urbanizácia v bezprostrednej blízkosti prvkov RÚSES,
- oplocovanie pozemkov,
- nelegálne skládky odpadov,
- rozširovanie invázných druhov.

#### **Manažmentové opatrenia:**

- zachovať nelesnú a sprievodnú vegetáciu – solitéry, líniové a skupinové porasty,
- zabrániť sukcesným procesom na trávinnobylinných lokalitách s výskytom chránených druhov rastlín,
- minimalizovať alebo vylúčiť použitie chemických látok,
- pravidelne pásť pri dodržiavaní maximálneho zaťaženia počtom chovaného dobytku, VDJ na ha, s častým prekladáním košiarov a vykášať buriny a nedopasky,
- uplatňovať prírode blízke hospodárenie v lesoch, zabezpečiť ťažbu a obnovu lesných porastov šetrnými metódami (uplatňovať iné ako veľkoplošné hospodárske spôsoby – maloplošný skupinový, výberkový a účelový),
- predlžovať obnovnú dobu, zvyšovať rubnú dobu,
- ponechávať stromy na dozitie v porastoch, dutinové a hniezdne stromy, dostatok odumretého dreva, štruktúru porastov v maximálne možnej miere priblížiť prirodzenej štruktúre lesa,
- zachovať alebo cielene obnoviť geograficky pôvodné druhové zloženie lesných porastov,
- odstraňovať zastúpenie stanovištne nepôvodných druhov drevín, postupne zvyšovať podiel prirodzenej obnovy,
- optimalizovať výstavbu lesnej cestnej siete a jej systematickou údržbou minimalizovať vodnú eróziu,
- prednostne chrániť prirodzené lesy,
- pri rúbaňovom spôsobe hospodárenia minimalizovať veľkosť obnovovaných plôch a zvoliť nesymetrické tvary obnovovaných prvkov,
- využívať šetrné technológie ťažby a približovania drevnej hmoty (kone, lanovky...),
- citlivo riešiť akékoľvek zásahy do vodného režimu v lokalitách, kde sa vyskytujú penovcové prameniská,
- zosúladiť rekreačné a športové aktivity so záujmami ochrany prírody a krajiny pre prvky RÚSES,
- neurbanizovať plochy vymedzených prvkov RÚSES (vrátane zariadení stacionárnej rekreácie a CR),
- cielene odstraňovať nepôvodné, predovšetkým invázne druhy a zamedziť ich rozširovaniu,
- zabrániť znečisťovaniu a tvorbe nelegálnych skládok odpadov a zabezpečiť ich odstraňovanie,
- vylúčiť, resp. podstatne zamedziť priesaku znečisťujúcich látok (napr. pri lesnom hospodárstve, poľnohospodárstve a priemysle)
- zachovať tradičný spôsob obhospodarovania krajiny, od ktorého je závislá hodnota viacerých biotopov,
- obmedziť homogenizáciu krajiny sceľovaním pozemkov,
- obmedziť oplocovanie pozemkov vo voľnej krajine a na okrajoch sídiel mimo záhrad, kvôli priechodnosti krajiny,
- realizovať účinné opatrenia na odstránenie kolízií veľkých cicavcov s dopravnými prostriedkami.

#### **Biokoridory regionálneho významu**

##### **RBk 1 Biokoridor regionálneho významu Klubina – Chotárny kopec**

**Dĺžka/šírka biokoridoru existujúca:** -

**Dĺžka/šírka/výmera biokoridoru navrhovaná:** 11,295 km / 230-1200 m / 544,23 ha

**Stav biokoridoru:** vyhovujúci

**Príslušnosť k ZÚJ (k. ú.):** Ochodnica, Kysucký Lieskovec (územie pokračuje v okrese Čadca).

**Charakteristika a trasa biokoridoru:** terestrický biokoridor tvorený lesnými a mozaikovitými spoločenstvami, je prerušený cestnou komunikáciou. V severnej časti okresu na hranici katastrálnych území Ochodnica a Kysucký Lieskovec sa križuje s nadregionálnym hydrickým biokoridorom NRBk 1 Rieka Kysuca. Umožňuje pohyb terestrických a semiterestrických živočíchov. Spája RBc 1 Raková – Vičkov – Blažková Chotárny kopec s RBc 14 v okrese Čadca (Klubina).



### Legislatívna ochrana, genofondové lokality: GL 6 Horné vežiská.

#### Ohrozenia biokoridoru:

- intenzívna lesohospodárska činnosť,
- zmena krajinej štruktúry,
- rozširujúca sa urbanizácia v bezprostrednej blízkosti prvkov RÚSES,
- nadmerná turistika.

#### Manažmentové opatrenia:

- zachovať nelesnú a sprievodnú vegetáciu – solitéry, línie a skupinové porasty,
- zabrániť sukcesným procesom na trávinnobylinných lokalitách s výskytom chránených druhov rastlín,
- pravidelne pásť pri dodržiavaní maximálneho zaťaženia počtom chovaného dobytku, VDJ na ha, s častým prekladaním košiarov a vykásať buriny a nedopasky,
- podporiť, resp. obnoviť primerané obhospodarovanie nelesných biotopov (lúky, pasienky) – kombinované kosenie a pastva
- hole nezalesňovať, nešíriť nepôvodnú kosodrevinu, podporiť prirodzený vývoj,
- uplatňovať prírode blízke hospodárenie v lesoch, zabezpečiť ťažbu a obnovu lesných porastov šetrnými metódami (uplatňovať iné ako veľkoplošné hospodárske spôsoby – maloplošný skupinový, výberkový a účelový),
- predlžovať obnovnú dobu, zvyšovať rubnú dobu,
- ponechávať stromy na dožitie v porastoch, dutinové a hniezdne stromy, dostatok odumretého dreva, štruktúru porastov v maximálne možnej miere priblížiť prirodzenej štruktúre lesa,
- zachovať alebo cielene obnoviť geograficky pôvodné druhové zloženie lesných porastov,
- odstraňovať zastúpenie stanovištne nepôvodných druhov drevín, postupne zvyšovať podiel prirodzenej obnovy,
- optimalizovať výstavbu lesnej cestnej siete a jej systematickou údržbou minimalizovať vodnú eróziu,
- prednostne chrániť prirodzené lesy,
- pri rúbaňovom spôsobe hospodárenia minimalizovať veľkosť obnovovaných plôch a zvoliť nesymetrické tvary obnovovaných prvkov,
- využívať šetrné technológie ťažby a približovania drevnej hmoty (kone, lanovky...),
- zosúladiť rekreačné a športové aktivity so záujmami ochrany prírody a krajiny pre prvky RÚSES,
- neurbanizovať plochy vymedzených prvkov RÚSES (vrátane zariadení stacionárnej rekreácie a CR),
- cielene odstraňovať nepôvodné, predovšetkým invázne druhy a zamedziť ich rozširovanie,
- zabrániť znečisťovaniu a tvorbe nelegálnych skládok odpadov a zabezpečiť ich odstraňovanie,
- realizovať účinné opatrenia na odstránenie kolízií veľkých cicavcov s dopravnými prostriedkami,
- obmedziť oplocovanie pozemkov vo voľnej krajine a na okrajoch sídiel mimo záhrad, kvôli priechodnosti Krajiny.

### RBk 2 Biokoridor regionálneho významu Kazická Kýčera - Rochovica

Dĺžka/šírka biokoridoru existujúca: 3,694 km / 0-347 m

Dĺžka/šírka/výmera biokoridoru navrhovaná: 3,113 km / 0-276 m / 52,65 ha

Stav biokoridoru: čiastočne vyhovujúci

Príslušnosť k ZÚJ (k. ú.): Rudinská (územie pokračuje v okrese Žilina: Divina, Divinka, Žilina).

Charakteristika a trasa biokoridoru: terestrický biokoridor tvorený lesnými a mozaikovými spoločenstvami. Je prepojením hlavného hrebeňa s bočným hrebeňom Javorníkov, umožňuje pohyb cicavcov a poľovnej zveri. Trasa biokoridoru vedie pozdĺž západnej hranice okresov Kysucké Nové Mesto a Žilina.

Legislatívna ochrana, genofondové lokality: -

#### Ohrozenia biokoridoru:

- intenzívne lesné hospodárstvo (nešetrné zásahy do lesných porastov, nadmerná ťažba drevnej hmoty, zmena druhového zloženia porastov, zmena porastovej štruktúry, zánik prirodzených štruktúr, ťažba starých porastov nad 100 rokov, chemizácia, znečisťovanie odpadmi rôzneho druhu, budovanie lesných ciest, erózia, úmyselné rozširovanie alebo spontánny prienik nepôvodných druhov...).

#### Manažmentové opatrenia:

- zachovať nelesnú a sprievodnú vegetáciu – solitéry, línie a skupinové porasty,
- minimalizovať alebo vylúčiť použitie chemických látok,
- pravidelne pásť pri dodržiavaní maximálneho zaťaženia počtom chovaného dobytku, VDJ na ha, s častým prekladaním košiarov a vykásať buriny a nedopasky,



- uplatňovať prírode blízke hospodárenie v lesoch, zabezpečiť ťažbu a obnovu lesných porastov šetrnými metódami (uplatňovať iné ako veľkoplošné hospodárske spôsoby – maloplošný skupinový, výberkový a účelový),
- predlžovať obnovnú dobu, zvyšovať rubnú dobu,
- ponechávať stromy na dožitie v porastoch, dutinové a hniezdne stromy, dostatok odumretého dreva, štruktúru porastov v maximálne možnej miere priblížiť prirodzenej štruktúre lesa,
- zachovať alebo cielene obnoviť geograficky pôvodné druhové zloženie lesných porastov,
- odstraňovať zastúpenie stanovištne nepôvodných druhov drevín, postupne zvyšovať podiel prirodzenej obnovy,
- optimalizovať výstavbu lesnej cestnej siete a jej systematickou údržbou minimalizovať vodnú eróziu,
- prednostne chrániť prirodzené lesy,
- pri rúbaňovom spôsobe hospodárenia minimalizovať veľkosť obnovovaných plôch a zvoliť nesymetrické tvary obnovovaných prvkov,
- využívať šetrné technológie ťažby a približovania drevnej hmoty (kone, lanovky...),
- neurbanizovať plochy vymedzených prvkov RÚSES (vrátane zariadení stacionárnej rekreácie a CR),
- obmedziť oplocovanie pozemkov vo voľnej krajine a na okrajoch sídiel mimo záhrad, kvôli priechodnosti Krajiny.

### **Rbk 3 Biokoridor regionálneho významu Neslušské vrchy – Malý Vreteň**

**Dĺžka/šírka biokoridoru existujúca:** -

**Dĺžka/šírka/výmera biokoridoru navrhovaná:** 9,808 km / 340-912 m / 542,76 ha

**Stav biokoridoru:** čiastočne vyhovujúci

**Príslušnosť k ZÚJ (k. ú.):** Nesluša, Rudinská, Rudina, Kysucké Nové mesto, Oškerda, Radoľa.

**Charakteristika a trasa biokoridoru:** hydricko-terestrický biokoridor tvorený riekou Neslušanka, vodnou nádržou na Neslušanke, lesnými a mozaikovými spoločenstvami. Spája RBc 1 Raková – Vlčkov- Blažková – Chotárny kopec prostredníctvom NRBK 2 Veľký Javorník – Kysucké Beskydy s NRBc 1 Ľadonhora – Brodnianka. V západnej časti okresu prostredníctvom RBK 4 Majtánky – Stará lúka tvorí prepojenie k RBc 2 Škorča – Tábor. Umožňuje pohyb hydrických a semiterestrických živočíchov.

**Legislatívna ochrana, genofondové lokality:** GL 7 Majer, GL 22 Mokrad, Kočí Zámok, GL 29 Nádrž na Neslušanke a okolie, GL 31 Vodné zdrže pri INA, GL 38 Medzi Vreteňmi.

**Ohrozenia biokoridoru:**

- zalesňovanie pasienkov,
- postupujúca sukcesia,
- zmena krajinnej štruktúry,
- doprava a výstavba nových líniových stavieb,
- vytváranie skládok odpadu,
- prímestská rekreácia, výstavba rekreačných objektov,
- oplocovanie pozemkov.

**Manažmentové opatrenia:**

- zachovať nelesnú a sprievodnú vegetáciu – solitéry, líniové a skupinové porasty,
- zabrániť sukcesným procesom (odstraňovať dreviny, prípadne byliny a vyhrabávať starinu) na trávinnobylinných biotopoch a lokalitách s výskytom chránených druhov rastlín a hmyzu,
- minimalizovať alebo vylúčiť použitie chemických látok,
- pravidelne pásť pri dodržiavaní maximálneho zaťaženia počtom chovaného dobytku, VDJ na ha, s častým prekladáním košiarov a vykášať buriny a nedopasky,
- podporiť, resp. obnoviť primerané obhospodarovanie nelesných biotopov (lúky, pasienky) – kombinované kosenie a pastva
- hole nezalesňovať, nešíriť nepôvodnú kosodrevinu, podporiť prirodzený vývoj
- uplatňovať prírode blízke hospodárenie v lesoch, zabezpečiť ťažbu a obnovu lesných porastov šetrnými metódami (uplatňovať iné ako veľkoplošné hospodárske spôsoby – maloplošný skupinový, výberkový a účelový),
- predlžovať obnovnú dobu, zvyšovať rubnú dobu,
- ponechávať stromy na dožitie v porastoch, dutinové a hniezdne stromy, dostatok odumretého dreva, štruktúru porastov v maximálne možnej miere priblížiť prirodzenej štruktúre lesa,
- zachovať alebo cielene obnoviť geograficky pôvodné druhové zloženie lesných porastov,

- odstraňovať zastúpenie stanovištne nepôvodných druhov drevín, postupne zvyšovať podiel prirodzenej obnovy,
- optimalizovať výstavbu lesnej cestnej siete a jej systematickou údržbou minimalizovať vodnú eróziu,
- pri rúbaňovom spôsobe hospodárenia minimalizovať veľkosť obnovovaných plôch a zvoliť nesymetrické tvary obnovovaných prvkov,
- využívať šetrné technológie ťažby a približovania drevnej hmoty (kone, lanovky...).
- realizovať renaturáciu prvku (najmä v urbanizovaných oblastiach) – sprírodnenie vodných tokov a plôch, obnova brehových porastov, sprietočnenie ramien a pod.,
- minimalizovať zásahy do koryta a brehov vodných tokov a plôch (iné než údržbové),
- zabrániť ďalšej regulácii vodného toku,
- zabrániť živeľnej ťažbe riečneho materiálu v koryte rieky a jej väčších prítokov,
- zabezpečiť ochranu a manažment pramenných, inundačných a retenčných oblastí,
- zmeniť druhové zloženie brehovej a sprievodnej vegetácie vodných tokov a plôch pôvodnými druhmi drevín a zabezpečiť ich ochranu,
- doplniť, resp. vysadiť brehovú a sprievodnú vegetáciu vodných tokov a plôch pôvodnými druhmi drevín a zabezpečiť ich ochranu,
- vykonávať pravidelnú údržbu brehovej vegetácie a koryta vodných tokov a plôch za účelom zaistenia prietočnosti,
- vylúčiť, resp. podstatne obmedziť používanie chemických prípravkov, minerálnych hnojív a hnojovice v okolí vodných a mokraďových ekosystémov,
- udržiavať zimoviská a liahniská obojživelníkov a priaznivého stavu migračných zón k lokalitám produkcie a k niektorým typom letných stanovišť a zabezpečiť ochranu obojživelníkov v období migrácie (napr. budovať migračné zábrany, transfery jedincov na reprodukčné lokality),
- zosúladiť rekreačné a športové aktivity vo vodných systémoch so záujmami ochrany prírody a krajiny,
- zosúladiť rybárske obhospodarovanie rybárskych revírov so záujmami ochrany prírody,
- revitalizovať toky za účelom zavodnenia mokraďových biotopov,
- pre zabezpečenie migrácie živočíchov, ktorá spočíva v preplávaní vodnej plochy, budovať na oboch brehoch polostrovy so sprievodnou vegetáciou, ktoré by zver naviedli na najužšie miesto vodnej plochy,
- zosúladiť rekreačné a športové aktivity so záujmami ochrany prírody a krajiny pre prvky RÚSES,
- minimalizovať dopady rozširujúcej sa urbanizácie v bezprostrednej blízkosti prvkov RÚSES, regulovať existujúce aktivity (bývanie, infraštruktúra, rekreácia, výroba),
- zabrániť znečisťovaniu a tvorbe nelegálnych skládok odpadov a zabezpečiť ich odstraňovanie,
- obmedziť oplocovanie pozemkov vo voľnej krajine a na okrajoch sídiel mimo záhrad, kvôli priechodnosti krajiny,
- realizovať účinné opatrenia na odstránenie kolízií veľkých cicavcov s dopravnými prostriedkami,
- zmierňovať bariérový efekt a zamedziť výstavbe nových bariér,
- zachovať historickú krajinnú štruktúru,
- neurbanizovať plochy vymedzených prvkov RÚSES (vrátane zariadení stacionárnej rekreácie a CR).

#### **Rbk 4 Biokoridor regionálneho významu Majtánky – Stará lúka**

**Dĺžka/šírka biokoridoru existujúca:** -

**Dĺžka/šírka/výmera biokoridoru navrhovaná:** 5,466 km / 380-515 m / 256,81 ha

**Stav biokoridoru:** čiastočne vyhovujúci

**Príslušnosť k ZÚJ (k. ú.):** Nesluša, Kysucké Nové mesto, Rudina.

**Charakteristika a trasa biokoridoru:** hydricko-terestrický biokoridor, ktorý spája RBc 2 Škorča-Tábor, Neslušský rybník a RBK 2 Kazická Kýčera – Rochovina. Je trasovaný cez miestne toky Neslušanica a Rudinský potok, ktoré radíme do hydricko-terestrických biokoridorov, umožňujúcich pohyb hydrických, terestrických a semiterestrických živočíchov. Svojimi brehovými porastmi vytvárajú vhodné refúgia pre hniezdiace druhy a terestrické a semiterestrické živočíchov.

**Legislatívna ochrana, genofondové lokality:** GL 23 Sulfov potok, GL 24 Rudinský potok, GL 25 Dubsá hora, GL 29 Nádrž na Neslušanke a okolie.

**Ohrozenia biokoridoru:**

- rozširujúca sa urbanizácia v bezprostrednej blízkosti prvkov RÚSES,
- doprava a výstavba nových líniových stavieb,
- oplocovanie pozemkov,

- rušivé faktory spôsobené návštevnosťou územia,
- pytliactvo,
- veľkoplošné odlesňovanie.

#### **Manažmentové opatrenia:**

- zachovať nelesnú a sprievodnú vegetáciu – solitéry, líniové a skupinové porasty,
- minimalizovať alebo vylúčiť použitie chemických látok,
- podporiť, resp. obnoviť primerané obhospodarovanie nelesných biotopov (lúky, pasienky) – kombinované kosenie a pastva,
- uplatňovať prírode blízke hospodárenie v lesoch, zabezpečiť ťažbu a obnovu lesných porastov šetrnými metódami (uplatňovať iné ako veľkoplošné hospodárske spôsoby – maloplošný skupinový, výberkový a účelový),
- ponechávať stromy na dožitie v porastoch, dutinové a hniezdne stromy, dostatok odumretého dreva, štruktúru porastov v maximálne možnej miere priblížiť prirodzenej štruktúre lesa,
- odstraňovať zastúpenie stanovištne nepôvodných druhov drevín, postupne zvyšovať podiel prirodzenej obnovy,
- optimalizovať výstavbu lesnej cestnej siete a jej systematickou údržbou minimalizovať vodnú eróziu,
- prednostne chrániť prirodzené lesy,
- pri rúbaňovom spôsobe hospodárenia minimalizovať veľkosť obnovovaných plôch a zvoliť nesymetrické tvary obnovovaných prvkov,
- ochranné lesy ponechať na samovývoj (bezzásah),
- využívať šetrné technológie ťažby a približovania drevnej hmoty (kone, lanovky...),
- zosúladiť rekreačné a športové aktivity vo vodných systémoch so záujmami ochrany prírody a krajiny,
- usmerňovať pohyb návštevníkov územia úpravou a opravami turistických chodníkov a cyklotrás, preferovať udržateľné spôsoby rekreácie a CR,
- minimalizovať dopady rozširujúcej sa urbanizácie v bezprostrednej blízkosti prvkov RÚSES, regulovať existujúce aktivity (bývanie, infraštruktúra, rekreácia, výroba),
- cielene odstraňovať nepôvodné, predovšetkým invázne druhy a zamedziť ich rozširovaniu,
- obmedziť oplocovanie pozemkov vo voľnej krajine a na okrajoch sídiel mimo záhrad, kvôli priechodnosti krajiny,
- v lesných porastoch s výskytom významných druhov vtáctva realizovať hospodárske opatrenia v mimohniezdnom období a vytvárať podmienky pre ich hniezdenie, stráženie hniezd dravcov,
- realizovať účinné opatrenia na odstránenie kolízií veľkých cicavcov s dopravnými prostriedkami,
- neurbanizovať plochy vymedzených prvkov RÚSES (vrátane zariadení stacionárnej rekreácie a CR).

#### **Rbk 5 Biokoridor regionálneho významu Prepojenie Brodnianka – Krivánska Fatra**

**Dĺžka/šírka biokoridoru existujúca:** -

**Dĺžka/šírka/výmera biokoridoru navrhovaná:** 1,653 km / 0-426 m / 50,19 ha

**Stav biokoridoru:** prevažne vyhovujúci

**Príslušnosť k ZÚJ (k. ú.):** Snežnica.

**Charakteristika a trasa biokoridoru:** terestrický biokoridor významný z hľadiska šírenia druhov fauny. Biokoridor vedie lesnými a lúčnymi spoločenstvami s NDV mimo zastavané územie obcí južnou hranicou okresu so Žilinským okresom.

**Legislatívna ochrana, genofondové lokality:** GL 51 Lúky pod Brodencom, GL 55 Brodnianka (PR).

**Ohrozenia biokoridoru:**

- intenzívne lesné hospodárstvo (nešetrné zásahy do lesných porastov, nadmerná ťažba drevnej hmoty, zmena druhového zloženia porastov, zmena porastovej štruktúry, zánik prirodzených štruktúr, ťažba starých porastov nad 100 rokov, chemizácia, znečisťovanie odpadmi rôzneho druhu, budovanie lesných ciest, erózia, úmyselné rozširovanie alebo spontánny prienik nepôvodných druhov, ...),
- nízka intenzita poľnohospodárskeho využívania a zánik jeho tradičných foriem (postupný zánik nelesných biotopov, zmena druhového zloženia lúk, ústup vzácnych a ohrozených druhov flóry a fauny, šírenie ruderalných druhov...), zarastanie a sukcesia na trávinnobylinných biotopoch a lokalitách s výskytom chránených druhov rastlín,
- rozširujúca sa urbanizácia v bezprostrednej blízkosti prvkov RÚSES.

**Manažmentové opatrenia:**

- zachovať nelesnú a sprievodnú vegetáciu – solitéry, líniové a skupinové porasty,

- zabrániť sukcesným procesom na trávinnobylinných lokalitách s výskytom chránených druhov rastlín,
- pravidelne pášť pri dodržiavaní maximálneho zaťaženia počtom chovaného dobytku, VDJ na ha, s častým prekladáním košiarov a vykášať buriny a nedopasky,
- uplatňovať prírode blízke hospodárenie v lesoch, zabezpečiť ťažbu a obnovu lesných porastov šetrnými metódami (uplatňovať iné ako veľkoplošné hospodárske spôsoby – maloplošný skupinový, výberkový a účelový),
- predlžovať obnovnú dobu, zvyšovať rubnú dobu,
- ponechávať stromy na dozretie v porastoch, dutinové a hniezdne stromy, dostatok odumretého dreva, štruktúru porastov v maximálne možnej miere priblížiť prirodzenej štruktúre lesa,
- zachovať alebo cielene obnoviť geograficky pôvodné druhové zloženie lesných porastov,
- odstraňovať zastúpenie stanovištné nepôvodných druhov drevín, postupne zvyšovať podiel prirodzenej obnovy,
- optimalizovať ekologické podmienky v bylinnej etáži (napr. presvetlenie znižovaním zápoja) z dôvodu výskytu chránených alebo ohrozených druhov rastlín,
- optimalizovať výstavbu lesnej cestnej siete a jej systematickou údržbou minimalizovať vodnú eróziu,
- prednostne chrániť prirodzené lesy,
- pri rúbaňovom spôsobe hospodárenia minimalizovať veľkosť obnovovaných plôch a zvoliť nesymetrické tvary obnovovaných prvkov,
- ochranné lesy ponechať na samovývoj (bezzásah),
- využívať šetrné technológie ťažby a približovania drevnej hmoty (kone, lanovky...),
- neurbanizovať plochy vymedzených prvkov RÚSES (vrátane zariadení stacionárnej rekreácie a CR),
- zabrániť znečisťovaniu a tvorbe nelegálnych skládok odpadov a zabezpečiť ich odstraňovanie,
- zmierňovať bariérový efekt a zamedziť výstavbe nových bariér,
- obmedziť oplocovanie pozemkov vo voľnej krajine a na okrajoch sídiel mimo záhrad, kvôli priechodnosti Krajiny.

#### **Rbk 6 Biokoridor regionálneho významu Brodnianka – Lysica**

**Dĺžka/šírka biokoridoru existujúca:**

**Dĺžka/šírka/výmera biokoridoru navrhovaná:** 0,662 km / 448-632 m / 34,85 ha

**Stav biokoridoru:** prevažne vyhovujúci

**Príslušnosť k ZÚJ (k. ú.):** Snežnica, Horný Vadičov (územie pokračuje do okresu Žilina: Žilina).

**Charakteristika a trasa biokoridoru:** terestrický biokoridor významný z hľadiska šírenia teplomilných druhov, dozrievanie vplyvu teplomilných druhov bioty. Spája NRbc 1 Ľadonhora – Brodnianka s Rbc 5 Jalovec – Požeha. Biokoridor vedie lesnými a lúčnymi spoločenstvami s NDV mimo zastavané územie obcí. Biokoridor je významný i z hľadiska šírenia druhov fauny. Je trasovaný severozápadnou hranicou k. ú. Snežnica, západnou hranicou k. ú. Horný Vadičov po spoločnej hranici s okresom Žilina.

**Legislatívna ochrana, genofondové lokality:** GL 50 Snežnické pasienky.

**Ohrozenia biokoridoru:**

- intenzívne lesné hospodárstvo (nešetrné zásahy do lesných porastov, nadmerná ťažba drevnej hmoty, zmena druhového zloženia porastov, zmena porastovej štruktúry, zánik prirodzených štruktúr, ťažba starých porastov nad 100 rokov, chemizácia, znečisťovanie odpadmi rôzneho druhu, budovanie lesných ciest, erózia, úmyselné rozširovanie alebo spontánny prienik nepôvodných druhov..),
- nízka intenzita poľnohospodárskeho využívania a zánik jeho tradičných foriem (postupný zánik nelesných biotopov, zmena druhového zloženia lúk, ústup vzácných a ohrozených druhov flóry a fauny, šírenie ruderalných druhov...), zarastanie a sukcesia na trávinnobylinných biotopoch a lokalitách s výskytom chránených druhov rastlín,
- rozširujúca sa urbanizácia v bezprostrednej blízkosti prvkov RÚSES.

**Manažmentové opatrenia:**

- zachovať nelesnú a sprievodnú vegetáciu – solitéry, líniové a skupinové porasty,
- zabrániť sukcesným procesom na trávinnobylinných lokalitách s výskytom chránených druhov rastlín,
- pravidelne pášť pri dodržiavaní maximálneho zaťaženia počtom chovaného dobytku, VDJ na ha, s častým prekladáním košiarov a vykášať buriny a nedopasky,
- uplatňovať prírode blízke hospodárenie v lesoch, zabezpečiť ťažbu a obnovu lesných porastov šetrnými metódami (uplatňovať iné ako veľkoplošné hospodárske spôsoby – maloplošný skupinový, výberkový a účelový),



- predlžovať obnovnú dobu, zvyšovať rubnú dobu,
- ponechávať stromy na dozretie v porastoch, dutinové a hniezdne stromy, dostatok odumretého dreva, štruktúru porastov v maximálne možnej miere priblížiť prirodzenej štruktúre lesa,
- odstraňovať zastúpenie stanovištne nepôvodných druhov drevín, postupne zvyšovať podiel prirodzenej obnovy,
- optimalizovať ekologické podmienky v bylinnej etáži (napr. presvetlenie znižovaním zápoja) z dôvodu výskytu chránených alebo ohrozených druhov rastlín,
- optimalizovať výstavbu lesnej cestnej siete a jej systematickou údržbou minimalizovať vodnú eróziu,
- prednostne chrániť prirodzené lesy,
- pri rúbaňovom spôsobe hospodárenia minimalizovať veľkosť obnovovaných plôch a zvoliť nesymetrické tvary obnovovaných prvkov,
- ochranné lesy ponechať na samovývoj (bezzásah),
- využívať šetrné technológie ťažby a približovania drevnej hmoty (kone, lanovky...),
- neurbanizovať plochy vymedzených prvkov RÚSES (vrátane zariadení stacionárnej rekreácie a CR),
- zabrániť znečisťovaniu a tvorbe nelegálnych skládok odpadov a zabezpečiť ich odstraňovanie,
- zmierniť bariérový efekt a zamedziť výstavbe nových bariér,
- obmedziť oplocovanie pozemkov vo voľnej krajine a na okrajoch sídiel mimo záhrad, kvôli priechodnosti Krajiny.

#### **Rbk 7 Biokoridor regionálneho významu Vadičovo**

**Dĺžka/šírka biokoridoru existujúca:** -

**Dĺžka/šírka/výmera biokoridoru navrhovaná:** 5,037 km / 0-546 m / 155,52 ha

**Stav biokoridoru:** nevyhovujúci

**Príslušnosť k ZÚJ (k. ú.):** Dolný Vadičov, Horný Vadičov.

**Charakteristika a trasa biokoridoru:** terestrický biokoridor významný z hľadiska šírenia teplomilných druhov, dozrievanie vplyvu teplomilných druhov bioty. Biokoridor vedie lesnými a lúčnymi spoločenstvami s NDV mimo zastavané územie obcí. Biokoridor je významný i z hľadiska šírenia druhov fauny. Spája NRbc 1 Ladonhora – Brodnianka, RBk 6 Brodnianka – Lysica a RBc 5 Jalovec – Požeha.

**Legislatívna ochrana, genofondové lokality:** GL 49 Potoky pod Ladonhorou.

**Ohrozenia biokoridoru:**

- rozširujúca sa urbanizácia v bezprostrednej blízkosti prvkov RÚSES,
- doprava a výstavba nových líniových stavieb,
- oplocovanie pozemkov,
- rušivé faktory spôsobené návštevnosťou územia,
- pytliactvo,
- veľkoplošné odlesňovanie,
- konfliktné uzly predstavujú bariéry: cestná komunikácia, č. III/2054, prechádzajúca obcami Lopušné Pažite, Dolný a Horný Vadičov.

**Manažmentové opatrenia:**

- zachovať nelesnú a sprievodnú vegetáciu – solitéry, líniové a skupinové porasty,
- zabrániť sukcesným procesom na trávinnobylinných lokalitách s výskytom chránených druhov rastlín,
- pravidelne pásť pri dodržiavaní maximálneho zaťaženia počtom chovaného dobytku, VDJ na ha, s častým prekladáním košiarov a vykášať buriny a nedopasky,
- hole nezalesňovať, nešíriť nepôvodnú kosodrevinu, podporiť prirodzený vývoj,
- uplatňovať prírode blízke hospodárenie v lesoch, zabezpečiť ťažbu a obnovu lesných porastov šetrnými metódami (uplatňovať iné ako veľkoplošné hospodárske spôsoby – maloplošný skupinový, výberkový a účelový),
- predlžovať obnovnú dobu, zvyšovať rubnú dobu,
- ponechávať stromy na dozretie v porastoch, dutinové a hniezdne stromy, dostatok odumretého dreva, štruktúru porastov v maximálne možnej miere priblížiť prirodzenej štruktúre lesa,
- odstraňovať zastúpenie stanovištne nepôvodných druhov drevín, postupne zvyšovať podiel prirodzenej obnovy,
- optimalizovať ekologické podmienky v bylinnej etáži (napr. presvetlenie znižovaním zápoja) z dôvodu výskytu chránených alebo ohrozených druhov rastlín,
- optimalizovať výstavbu lesnej cestnej siete a jej systematickou údržbou minimalizovať vodnú eróziu,

- prednostne chrániť prirodzené lesy,
- pri rúbaňovom spôsobe hospodárenia minimalizovať veľkosť obnovovaných plôch a zvoliť nesymetrické tvary obnovovaných prvkov,
- ochranné lesy ponechať na samovývoj (bezzásah),
- využívať šetrné technológie ťažby a približovania drevnej hmoty (kone, lanovky...),
- realizovať renaturáciu prvku (najmä v urbanizovaných oblastiach) – sprírodnenie vodných tokov a plôch, obnova brehových porastov, sprietočnenie ramien a pod.,
- neurbanizovať plochy vymedzených prvkov RÚSES (vrátane zariadení stacionárnej rekreácie a CR),
- zabrániť znečisťovaniu a tvorbe nelegálnych skládok odpadov a zabezpečiť ich odstraňovanie,
- obmedziť oplocovanie pozemkov vo voľnej krajine a na okrajoch sídiel mimo záhrad, kvôli priechodnosti krajiny realizovať účinné opatrenia na odstránenie kolízií veľkých cicavcov s dopravnými prostriedkami,
- realizovať účinné opatrenia na odstránenie kolízií veľkých cicavcov s dopravnými prostriedkami, zmierňovať bariérový efekt a zamedziť výstavbe nových bariér,
- zachovať historickú krajinnú štruktúru.

### **RBk 8 Biokoridor regionálneho významu Prepojenie Kysuckou vrchovinou**

**Dĺžka/šírka biokoridoru existujúca:** -

**Dĺžka/šírka/výmera biokoridoru navrhovaná:** 1,350 km / 255-332 m / 35,03 ha

**Stav:** prevažne vyhovujúci

**Príslušnosť k ZUJ (k. ú.):** Horný Vadičov (územie pokračuje do okresu Žilina)

**Charakteristika a trasa biokoridoru:** terestrický biokoridor významný z hľadiska šírenia teplomilných druhov. Doznievanie vplyvu teplomilných druhov bioty. Biokoridor vedie lesnými a lúčnymi spoločenstvami s NDV mimo zastavané územie obcí. Biokoridor je významný i z hľadiska šírenia druhov fauny. Spája Rbc 5 Jalovec – Požeha a Rbc 4 Pod Zlieňom. Je trasovaný juhovýchodnou hranicou s okresom Žilina.

**Legislatívna ochrana, genofondové lokality:** -

**Ohrozenia, konfliktné uzly:**

- intenzívne lesné hospodárstvo (nešetrné zásahy do lesných porastov, nadmerná ťažba drevnej hmoty, zmena druhového zloženia porastov, zmena porastovej štruktúry, zánik prirodzených štruktúr, ťažba starých porastov nad 100 rokov, chemizácia, znečisťovanie odpadmi rôzneho druhu, budovanie lesných ciest, erózia, úmyselné rozširovanie alebo spontánny prienik nepôvodných druhov...),
- nízka intenzita poľnohospodárskeho využívania a zánik jeho tradičných foriem (postupný zánik nelesných biotopov, zmena druhového zloženia lúk, ústup vzácnych a ohrozených druhov flóry a fauny, šírenie ruderalných druhov...), zarastanie a sukcesia na trávinnobylinných biotopoch a lokalitách s výskytom chránených druhov rastlín,
- rozširujúca sa urbanizácia v bezprostrednej blízkosti prvkov RÚSES.

**Manažmentové opatrenia:**

- zachovať nelesnú a sprievodnú vegetáciu – solitéry, líniové a skupinové porasty,
- zabrániť sukcesným procesom na trávinnobylinných lokalitách s výskytom chránených druhov rastlín,
- pravidelne pásť pri dodržiavaní maximálneho zaťaženia počtom chovaného dobytku, VDJ na ha, s častým prekladáním košiarov a vykásať buriny a nedopasky,
- uplatňovať prírode blízke hospodárenie v lesoch, zabezpečiť ťažbu a obnovu lesných porastov šetrnými metódami (uplatňovať iné ako veľkoplošné hospodárske spôsoby – maloplošný skupinový, výberkový a účelový),
- predlžovať obnovnú dobu, zvyšovať rubnú dobu,
- ponechávať stromy na dožitie v porastoch, dutinové a hniezdne stromy, dostatok odumretého dreva, štruktúru porastov v maximálne možnej miere priblížiť prirodzenej štruktúre lesa,
- odstraňovať zastúpenie stanovištne nepôvodných druhov drevín, postupne zvyšovať podiel prirodzenej obnovy,
- optimalizovať ekologické podmienky v bylinnej etáži (napr. presvetlenie znižovaním zápoja) z dôvodu výskytu chránených alebo ohrozených druhov rastlín,
- optimalizovať výstavbu lesnej cestnej siete a jej systematickou údržbou minimalizovať vodnú eróziu,
- prednostne chrániť prirodzené lesy,
- pri rúbaňovom spôsobe hospodárenia minimalizovať veľkosť obnovovaných plôch a zvoliť nesymetrické tvary obnovovaných prvkov,
- ochranné lesy ponechať na samovývoj (bezzásah),

- využívať šetrné technológie ťažby a približovania drevnej hmoty (kone, lanovky...),
- neurbanizovať plochy vymedzených prvkov RÚSES (vrátane zariadení stacionárnej rekreácie a CR),
- zabrániť znečisťovaniu a tvorbe nelegálnych skládok odpadov a zabezpečiť ich odstraňovanie,
- zmierňovať bariérový efekt a zamedziť výstavbe nových bariér,
- obmedziť oplocovanie pozemkov vo voľnej krajine a na okrajoch sídiel mimo záhrad, kvôli priechodnosti Krajiny.

### **RBk 9 Biokoridor regionálneho významu Obelec – Okružlica – Mravečník**

**Dĺžka/šírka biokoridoru existujúca:** -

**Dĺžka/šírka/výmera biokoridoru navrhovaná:** 2,137 km / 146-387 m / 53,14 ha

**Stav:** prevažne vyhovujúci

**Príslušnosť k ZUJ (k. ú.):** Horný Vadičov (územie pokračuje do okresu Žilina, k. ú Lutiše, Lysica, Belá)

**Charakteristika a trasa biokoridoru:** terestrický biokoridor umožňujúci pohyb vysokej zveri a veľkých šeliem medzi Kysuckou vrchovinou a Krivánskou Fatrou. Biokoridor je trasovaný východnou hranicou s okresom Žilina.

**Legislatívna ochrana, genofondové lokality:** -

**Ohrozenia, konfliktné uzly:**

- intenzívne lesné hospodárstvo (nešetrné zásahy do lesných porastov, nadmerná ťažba drevnej hmoty, zmena druhového zloženia porastov, zmena porastovej štruktúry, zánik prirodzených štruktúr, ťažba starých porastov nad 100 rokov, chemizácia, znečisťovanie odpadmi rôzneho druhu, budovanie lesných ciest, erózia, úmyselné rozširovanie alebo spontánny prienik nepôvodných druhov, ...),
- nízka intenzita poľnohospodárskeho využívania a zánik jeho tradičných foriem (postupný zánik nelesných biotopov, zmena druhového zloženia lúk, ústup vzácných a ohrozených druhov flóry a fauny, šírenie ruderalných druhov, ...), zarastanie a sukcesia na trávinnobylinných biotopoch a lokalitách s výskytom chránených druhov rastlín,
- rozširujúca sa urbanizácia v bezprostrednej blízkosti prvkov RÚSES..

**Manažmentové opatrenia:**

- zachovať nelesnú a sprievodnú vegetáciu – solitéry, líniové a skupinové porasty,
- zabrániť sukcesným procesom na trávinnobylinných lokalitách s výskytom chránených druhov rastlín,
- pravidelne pásť pri dodržiavaní maximálneho zaťaženia počtom chovaného dobytku, VDJ na ha, s častým prekladaním košiarov a vykášať buriny a nedopasky,
- uplatňovať prírode blízke hospodárenie v lesoch, zabezpečiť ťažbu a obnovu lesných porastov šetrnými metódami (uplatňovať iné ako veľkoplošné hospodárske spôsoby – maloplošný skupinový, výberkový a účelový),
- predlžovať obnovnú dobu, zvyšovať rubnú dobu,
- ponechávať stromy na dozitie v porastoch, dutinové a hniezdne stromy, dostatok odumretého dreva, štruktúru porastov v maximálne možnej miere priblížiť prirodzenej štruktúre lesa,
- zachovať alebo cielene obnoviť geograficky pôvodné druhové zloženie lesných porastov,
- odstraňovať zastúpenie stanovištne nepôvodných druhov drevín, postupne zvyšovať podiel prirodzenej obnovy,
- optimalizovať ekologické podmienky v bylinnej etáži (napr. presvetlenie znižovaním zápoja) z dôvodu výskytu chránených alebo ohrozených druhov rastlín,
- optimalizovať výstavbu lesnej cestnej siete a jej systematickou údržbou minimalizovať vodnú eróziu,
- prednostne chrániť prirodzené lesy,
- pri rúbaňovom spôsobe hospodárenia minimalizovať veľkosť obnovovaných plôch a zvoliť nesymetrické tvary obnovovaných prvkov,
- ochranné lesy ponechať na samovývoj (bezzásah),
- využívať šetrné technológie ťažby a približovania drevnej hmoty (kone, lanovky...),
- neurbanizovať plochy vymedzených prvkov RÚSES (vrátane zariadení stacionárnej rekreácie a CR),
- zabrániť znečisťovaniu a tvorbe nelegálnych skládok odpadov a zabezpečiť ich odstraňovanie,
- zachovať tradičný spôsob obhospodarovania krajiny, od ktorého je závislá hodnota viacerých biotopov,
- obmedziť homogenizáciu krajiny sceľovaním pozemkov,
- obmedziť oplocovanie pozemkov vo voľnej krajine a na okrajoch sídiel mimo záhrad, kvôli priechodnosti krajiny,
- zmierňovať bariérový efekt a zamedziť výstavbe nových bariér.

### 6.2.3 Charakteristika ostatných ekostabilizačných prvkov a návrh manažmentových opatrení

Genofondovo významné lokality (GL)

Na území okresu Kysucké Nové Mesto odporúčame v návrhu RÚSES zaradiť 55 genofondových lokalít. Charakteristika jednotlivých GL je spracovaná v nasledovnej štruktúre:

- názov,
- výmera,
- príslušnosť k ZÚJ (k.ú.),
- charakteristika a zastúpenie biotopov,
- zastúpenie chránených rastlinných a živočíšnych druhov,
- identifikácia prípadného ohrozenia,
- manažmentové opatrenia.

Z pôvodného RÚSES okresov Žilina, Bytča a Kysucké Nové Mesto (SAŽP, 2006) boli všetky genofondové lokality prehodnotené na základe terénneho prieskumu. Niektoré GL boli vylúčené na základe fyzického zaniknutia (zástavba), príp. sa sukcesiou, resp. ruderalizáciou zmenil charakter natoľko, že predtým zaznamenaná diverzita značne poklesla a vymizli niektoré vzácnejšie druhy flóry a fauny. Zároveň boli vyčlenené i nové genofondové lokality. Zoznam genofondových lokalít v okrese Kysucké Nové Mesto je uvedená v tabuľke č. 6.3.

**Tabuľka č. 6.3: Zoznam ostatných ekostabilizačných prvkov – genofondových lokalít (GL) v rámci okresu Kysucké Nové Mesto**

P.č.	Označenie GL RÚSES KNM 2020	Označenie GL			Názov	Príslušnosť k ZÚJ (k.ú.)	Rozloha (ha)
		SR-ČR 2015	RÚSES 2006	RÚSES 1995			
1.	GL1	GLz 68	KM 2	177. z	Škorvanovci - Jurdovci	Nesluša	58,91
2.	GL2	GLz 69	KM 3	176. z	Žarnovka – záver potoka	Nesluša, Ochodnica	107,32
3.	GL3	GLf 215	KM 4		Grešákovci	Nesluša	8,30
4.	GL4	GLz 70	KM 5	175. z	Kubalovci	Nesluša	30,62
5.	GL5	GLf 216	KM 6	174. f	Brezičník– Vřšok	Ochodnica	1,81
6.	GL6	GLf 217	KM 7	173. f	Horné vežiská	Kysucký Lieskovec	0,84
7.	GL7	GLf 218	KM 8		Majer	Nesluša, Rudinská	3,83
8.	GL8	GLf 219	KM 9		Janáčovci – penovcové pramenisko	Nesluša	5,00
9.	GL9	GLf 220	nová		Aluviálne podsvahové mokrade Hôrky	Kysucký Lieskovec	1,50
10.	GL10	GLf 221	KM 10	181. f	Červené – lúky	Nesluša	4,55
11.	GL11	GLf 222	KM 11		Červené - penovcové pramenisko	Nesluša	0,84
12.	GL12	GLz 72	nová		Mokrad' Ochodnica	Ochodnica	1,46
13.	GL13	GLf 223	nová		Mokrad' pri Kurdelovcoch	Ochodnica	1,89
14.	GL14	GLz 73	nová		Mokrad' pri Kysuci	Kysucký Lieskovec	0,58
15.	GL15	GLzf 74	nová		Alúvium Kysuce	Kysucký Lieskovec, Kysucké Nové Mesto	5,31
16.	GL16	GLz 71	KM 12	179. z	Nad Rudinskou	Rudinská	4,82
17.	GL17	GLz 75	KM 13	182. z	Parišovský potok	Nesluša	1,07
18.	GL18	GLf 225	KM 14		Štrbové lúky	Kysucké Nové Mesto,	2,34



SPRACOVANIE DOKUMENTOV REGIONÁLNYCH ÚZEMNÝCH SYSTÉMOV EKOLOGICKEJ STABILITY PRE POTREBY VYTŮVÁRANIA ZÁKLADNEJ  
BÁZY PRE REGULÁCIU NÁVRHU BUDOVANIA ZELENEJ INFRAŠTRUKTÚRY  
REGIONÁLNY ÚZEMNÝ SYSTÉM EKOLOGICKEJ STABILITY OKRESU KYSUCKÉ NOVÉ MESTO

						Nesluša	
19.	<b>GL19</b>	GLf 224	KM 16			<b>Aluviálne porasty pod Škorčou</b>	Kysucké Nové Mesto <b>14,84</b>
20.	<b>GL20</b>	GLf 226	nová			<b>Skačkova hora</b>	Povina, Lodno <b>136,29</b>
21.	<b>GL21</b>	GLzf 76	KM 22	200. f		<b>Povinský potok pod Jedľovinou</b>	Povina <b>5,87</b>
22.	<b>GL22</b>	GLz 77	nová			<b>Mokrad' Kočí Zámok</b>	Nesluša <b>4,00</b>
23.	<b>GL23</b>	GLf 228	KM 19			<b>Suľkov potok</b>	Kysucké Nové Mesto, Nesluša <b>5,01</b>
24.	<b>GL24</b>	GLz 78	KM 17	185. z		<b>Rudinský potok</b>	Rudina, Nesluša <b>6,09</b>
25.	<b>GL25</b>	GLf 227	KM 18			<b>Dubská hora</b>	Kysucké Nové Mesto, Nesluša <b>50,12</b>
26.	<b>GL26</b>	GLf 229	KM 21			<b>Slatinné lúky nad Budatínskou Lehotou</b>	Budatínska Lehota <b>0,73</b>
27.	<b>GL27</b>	GLz 81	KM 23	202. z		<b>Kotlina – Meriadov</b>	Povina <b>7,39</b>
28.	<b>GL28</b>		nová			<b>Slatina nad Sedliskami</b>	Budatínska Lehota <b>0,31</b>
29.	<b>GL29</b>	GLzf 79	KM 20			<b>Nádrž na Neslušanke a okolie</b>	Kysucké Nové Mesto, Rudina <b>35,73</b>
30.	<b>GL30</b>	GLf 230	KM 24			<b>Pasienky s prameniskami nad Radoľou</b>	Radoľa, Budatínska Lehota <b>7,57</b>
31.	<b>GL31</b>		nová			<b>Vodné zdrže pri INA</b>	Kysucké Nové Mesto <b>0,14</b>
32.	<b>GL32</b>	GLz 83	KM 26	199. z		<b>Pod Stenami</b>	Budatínska Lehota, Povina <b>70,67</b>
33.	<b>GL33</b>		KM 28	201. z		<b>Obelec</b>	Povina <b>69,21</b>
34.	<b>GL34</b>	GLz 84	KM 27	198. z		<b>Tatarovci – Kamenný Vršok</b>	Povina, Budatínska Lehota <b>64,23</b>
35.	<b>GL35</b>	GLz 82	KM 25	191. z		<b>Údolie pod Poľanou</b>	Radoľa <b>19,18</b>
36.	<b>GL36</b>		nová			<b>Penovcové pramenisko Pod Majerom</b>	Povina, Budatínska Lehota <b>1,05</b>
37.	<b>GL37</b>	GLf 231	KM 31	197. f		<b>Pod Holým vrchom</b>	Povina, Budatínska Lehota <b>4,64</b>
38.	<b>GL38</b>	GLz 85	KM 29	189. z		<b>Medzi Vreťmi</b>	Radoľa, Oškerda <b>16,08</b>
39.	<b>GL39</b>	GLz 87	KM 30	192. z		<b>Alúvium Vadičovského potoka</b>	Radoľa, Lopušné Pažite <b>9,03</b>
40.	<b>GL40</b>	GLzf 89	nová			<b>Steny – Holý vrch – Ladonhora</b>	Horný Vadičov, Dolný Vadičov, Lopušné Pažite, Budatínska Lehota, Radoľa <b>471,62</b>
41.	<b>GL41</b>	GLf 233	KM 33	196. f		<b>Za Ladonhorou</b>	Horný Vadičov <b>19,83</b>
42.	<b>GL42</b>	GLz 86	KM 35	188. z		<b>Lužný les pri Rudinke</b>	Rudinka, Oškerda <b>8,95</b>
43.	<b>GL43</b>	GLz 88	nová			<b>Mokrade v lome Lopušné Pažite</b>	Lopušné Pažite <b>6,24</b>
44.	<b>GL44</b>	GLf 232	KM 32			<b>Pod Ladonhorou</b>	Horný Vadičov <b>3,10</b>
45.	<b>GL45</b>	GLz 90	KM 34	195. z		<b>Vodná nádrž nad Vadičovom</b>	Horný Vadičov <b>4,98</b>
46.	<b>GL46</b>	GLf 234	KM 36			<b>Malý Vreť</b>	Snežnica, Oškerda <b>26,19</b>
47.	<b>GL47</b>	GLf 235	KM 37			<b>Veľký Vreť</b>	Snežnica, Radoľa <b>128,85</b>
48.	<b>GL48</b>	GLf 236	KM 38	193. z		<b>Vadičovský potok pod Záríečím</b>	Lopušné Pažite <b>7,76</b>
49.	<b>GL49</b>		nová			<b>Potoky pod Ladonhorou</b>	Dolný Vadičov <b>5,53</b>

50.	<b>GL50</b>	GLf 239	nová		<b>Snežnické pasienky</b>	Snežnica	<b>16,18</b>
51.	<b>GL51</b>	GLf 238	nová		<b>Lúky pod Brodencom</b>	Snežnica	<b>8,51</b>
52.	<b>GL52</b>	GLf 240	KM 39	194. z	<b>Dlhý potok</b>	Horný Vadičov	<b>3,59</b>
53.	<b>GL53</b>	GLf 241	nová		<b>Drlov háj</b>	Horný Vadičov	<b>29,09</b>
54.	<b>GL54</b>	GLzf 91	ZA 5		<b>Rochovica (PR)</b>	Rudinka	<b>11,03</b>
55.	<b>GL55</b>	GLf 237	ZA 6		<b>Brodnianka (PR)</b>	Snežnica	<b>13,10</b>

Zdroj: RUSES okresu Čadca, Aktualizovaný RUSES okresov Žilina, Bytča, Kysucké Nové Mesto, Projekt Ekologické siete SR-ČR, ŠOP SR

## GL 1 Genofondová lokalita Škorvanovci - Jurdovci

Výmera: 58,91 ha

Príslušnosť k ZÚJ (k. ú.): Nesluša

**Charakteristika a zastúpenie biotopov:** lesné biotopy vzácnych dravcov, sov a d'atlovcov. V hornej časti (Škorvanovci) zachovalé pôvodné lúky s horčekom (rod *Gentianella*), jašterica živorodá (*Zootoca vivipara*).

Zastúpenie biotopov európskeho významu: Lk1 Nížinné a podhorské kosné lúky (6510).

**Zastúpenie chránených rastlinných a živočíšnych druhov:** jašterica krátkohlavá (*Lacerta agilis*), vretenica severná (*Vipera berus*).

**Identifikácia prípadného ohrozenia:**

- sukcesia,
- výskyt expanzívnych a invázných druhov rastlín,
- výstavba,
- zalesnenie,
- mulčovanie.

**Manažmentové opatrenia:**

- zachovať nelesnú a sprievodnú vegetáciu – solitéry, línie a skupinové porasty,
- zabrániť sukcesným procesom (odstraňovať dreviny, prípadne byliny a vyhrabávať starinu) na trávinnobylinných biotopoch a lokalitách s výskytom chránených druhov rastlín a hmyzu,
- zabezpečiť špeciálny manažment poľnohospodárskych plôch z titulu ochrany živočíšnych druhov (kosba od stredy a pod.),
- podporiť, resp. obnoviť primerané obhospodarovanie nelesných biotopov (lúky, pasienky) – kosenie a následne odstraňovanie biomasy, alebo pastva,
- neurbanizovať plochy vymedzených prvkov RUSES (vrátane zariadení stacionárnej rekreácie a CR),
- cielene odstraňovať nepôvodné, predovšetkým invázne druhy a zamedziť ich rozširovanie,
- zachovať tradičný spôsob obhospodarovania krajiny, od ktorého je závislá hodnota viacerých biotopov.

## GL 2 Genofondová lokalita Žarnovka – záver potoka

Výmera: 107,32 ha

Príslušnosť k ZÚJ (k.ú.): Ochodnica, Nesluša

**Charakteristika a zastúpenie biotopov:** Lesné biotopy ohrozených dravcov a sov.

**Zastúpenie chránených rastlinných a živočíšnych druhov:** myšiak hôrny (*Buteo buteo*), jastrab veľký (*Accipiter gentilis*), jastrab krahulec (*Accipiter nisus*), sova obyčajná (*Strix aluco*), sokol myšiar (*Falco tinnunculus*).

**Identifikácia prípadného ohrozenia:**

- nešetrné zásahy do lesných porastov,
- výstavba,
- holoruby,
- výsadba nepôvodných druhov drevín,
- zmena vodného režimu tokov a pramenísk.

**Manažmentové opatrenia:**

- uplatňovať prírode blízke hospodárenie v lesoch, zabezpečiť ťažbu a obnovu lesných porastov šetrnými metódami (uplatňovať iné ako veľkoplošné hospodárske spôsoby – maloplošný skupinový, výberkový a účelový),
- predlžovať obnovnú dobu, zvyšovať rubnú dobu,

- ponechávať stromy na dožitie v porastoch, dutinové a hniezdne stromy, dostatok odumretého dreva, štruktúru porastov v maximálne možnej miere priblížiť prirodzenej štruktúre lesa,
- zakázať výstavbu nielen na brehoch vodných tokov, ale aj v inundačnom území,
- odstraňovať zastúpenie stanovištne nepôvodných druhov drevín, postupne zvyšovať podiel prirodzenej obnovy,
- minimalizovať zásahy do koryta a brehov vodných tokov a plôch (iné než údržbové),
- zabrániť ďalšej regulácii vodného toku,
- minimalizovať dopady rozširujúcej sa urbanizácie v bezprostrednej blízkosti prvkov RÚSES, regulovať existujúce aktivity (bývanie, infraštruktúra, rekreácia, výroba),
- cielene odstraňovať nepôvodné, predovšetkým invázne druhy a zamedziť ich rozširovaniu,
- neurbanizovať plochy vymedzených prvkov RÚSES (vrátane zariadení stacionárnej rekreácie a CR).

### GL 3 Genofondová lokalita Grešákovci

Výmera: 8,30 ha

Príslušnosť k ZÚJ (k. ú.): Nesluša

**Charakteristika a zastúpenie biotopov:** Podmáčané lúky výskytom starčeka subalpínsky (*Senecio subalpinus*), v okolí podhorské kosné lúky.

Zastúpenie biotopov európskeho významu: Lk1 Nížinné a podhorské kosné lúky (6510).

**Zastúpenie chránených rastlinných a živočíšnych druhov:** vemenničkom zeleným (*Coeloglossum viride*), skokanom hnedým (*Rana temporaria*), ropuchou bradavičnatou (*Bufo bufo*), užovkou obojkovou (*Natrix natrix*), jaštericou krátkohlavou (*Lacerta agilis*).

**Identifikácia prípadného ohrozenia:**

- sukcesia,
- výskyt expanzívnych a invázných druhov rastlín,
- výstavba,
- zalesnenie,
- mulčovanie,
- zmena vodného režimu,
- používanie ťažkých mechanizmov.

**Manažmentové opatrenia:**

- zabrániť sukcesným procesom (odstraňovať dreviny, prípadne byliny a vyhrabávať starinu) na trávinnobylinných biotopoch a lokalitách s výskytom chránených druhov rastlín a hmyzu,
- zabezpečiť ochranu a manažment pramenných, inundačných a retenčných oblastí,
- udržiavať, resp. zväčšiť plochu mokradí, rašelinísk a statických vodných plôch, ponechať ich bez výsadby drevín a zabezpečiť primeranú starostlivosť,
- vylúčiť používanie chemických prípravkov, minerálnych hnojív a hnojovice v okolí vodných a mokradových ekosystémov,
- vykonávať extenzívnu pastvu v osobitných prípadoch (napr. počas nízkej hladiny podzemnej vody),
- kosiť a následne odstraňovať biomasu 1x ročne,
- revitalizovať toky za účelom zavodenia mokradových biotopov,
- vylúčiť používanie ťažkých mechanizmov v mokradiach,
- cielene odstraňovať nepôvodné, predovšetkým invázne druhy a zamedziť ich rozširovaniu,
- neurbanizovať plochy vymedzených prvkov RÚSES (vrátane zariadení stacionárnej rekreácie a CR).

### GL 4 Genofondová lokalita Kubalovci

Výmera: 30,62

Príslušnosť k ZÚJ (k. ú.): Nesluša

**Charakteristika a zastúpenie biotopov:** Biotopy vzácnych ďatlovcov (lesy). V okrajových častiach vlhšie typy lúk Lk1 podmáčané až slatinné lúky Lk6, Ra6.

Zastúpenie biotopov európskeho významu: Lk1 Nížinné a podhorské kosné lúky (6510), Ra6 Slatiny s vysokým obsahom báz (7230).

Zastúpenie biotopov národného významu: Lk6 Podmáčané lúky horských a podhorských oblastí.

**Zastúpenie chránených rastlinných a živočíšnych druhov:** skokan hnedý (*Rana temporaria*), ropucha bradavičnatá (*Bufo bufo*).

#### Identifikácia prípadného ohrozenia:

- nešetrné zásahy do lesných porastov,
- výstavba,
- holoruby,
- výsadba nepôvodných druhov drevín,
- v nelesných častiach: sukcesia, výskyt expanzívnych a invázných druhov rastlín, výstavba, zalesnenie, mulčovanie, zmena vodného režimu, používanie ťažkých mechanizmov.

#### Manažmentové opatrenia:

- zabrániť sukcesným procesom (odstraňovať dreviny, prípadne byliny a vyhrabávať starinu) na trávinnobylinných biotopoch a lokalitách s výskytom chránených druhov rastlín a hmyzu,
- podporiť, resp. obnoviť primerané obhospodarovanie nelesných biotopov (lúky, pasienky) – kombinované kosenie spojené s odstraňovaním biomasy a pastva,
- uplatňovať prírode blízke hospodárenie v lesoch, zabezpečiť ťažbu a obnovu lesných porastov šetrnými metódami (uplatňovať iné ako veľkoplošné hospodárske spôsoby – maloplošný skupinový, výberkový a účelový),
- ponechávať stromy na dozitie v porastoch, dutinové a hniezdne stromy, dostatok odumretého dreva, štruktúru porastov v maximálne možnej miere priblížiť prirodzenej štruktúre lesa,
- vykonávať extenzívnu pastvu v osobitných prípadoch (napr. počas nízkej hladiny podzemnej vody),
- kosiť a následne odstraňovať biomasu minimálne 1x ročne,
- cielene odstraňovať nepôvodné, predovšetkým invázne druhy a zamedziť ich rozširovaniu,
- neurbanizovať plochy vymedzených prvkov RÚSES (vrátane zariadení stacionárnej rekreácie a CR).

#### GL 5 Genofondová lokalita Brezičník– Vřšok

Výmera: 1,81 ha

Príslušnosť k ZÚJ (k. ú.): Ochodnica

Charakteristika a zastúpenie biotopov: Fragmenty slatinných lúk Ra6 s páperníkmi.

Zastúpenie chránených rastlinných a živočíšnych druhov: skokan hnedý (*Rana temporaria*), ropucha bradavičnatá (*Bufo bufo*).

#### Identifikácia prípadného ohrozenia:

- sukcesia,
- výskyt expanzívnych a invázných druhov rastlín,
- výstavba,
- zalesnenie,
- mulčovanie,
- zmena vodného režimu,
- používanie ťažkých mechanizmov.

#### Manažmentové opatrenia:

- zabrániť sukcesným procesom (odstraňovať dreviny, prípadne byliny a vyhrabávať starinu) na trávinnobylinných biotopoch a lokalitách s výskytom chránených druhov rastlín a hmyzu,
- zabezpečiť ochranu a manažment pramenných, inundačných a retenčných oblastí,
- udržiavať, resp. zväčšiť plochu mokradí, rašelinísk a statických vodných plôch, ponechať ich bez výsadby drevín a zabezpečiť primeranú starostlivosť,
- vylúčiť používanie chemických prípravkov, minerálnych hnojív a hnojovice v okolí vodných a mokradových ekosystémov,
- kosiť a následne odstraňovať biomasu minimálne 1x ročne,
- revitalizovať toky za účelom zavodnenia mokradových biotopov,
- vylúčiť používanie ťažkých mechanizmov v mokradiach,
- cielene odstraňovať nepôvodné, predovšetkým invázne druhy a zamedziť ich rozširovaniu,
- neurbanizovať plochy vymedzených prvkov RÚSES (vrátane zariadení stacionárnej rekreácie a CR).

#### GL 6 Genofondová lokalita Horné vežiská

Výmera: 0,84 ha

Príslušnosť k ZÚJ (k. ú.): Kysucký Lieskovec

Charakteristika a zastúpenie biotopov: Slatinné lúky Ra6, podmáčané lúky Lk6, porasty vyšších ostríc Lk10: ostrica zobáčikátá (*Carex rostrata*), kosatec žltý (*Iris pseudacorus*).

**Zastúpenie chránených rastlinných a živočíšnych druhov:** ostrica oblasť (*Carex diandra*), skokan hnedý (*Rana temporaria*), ropucha bradavičnatá (*Bufo bufo*).

**Identifikácia prípadného ohrozenia:**

- sukcesia,
- výskyt expanzívnych a inváznych druhov rastlín,
- výstavba,
- zalesnenie,
- mulčovanie,
- zmena vodného režimu,
- používanie ťažkých mechanizmov.

**Manažmentové opatrenia:**

- zabrániť sukcesným procesom (odstraňovať dreviny, prípadne byliny a vyhrabávať starinu) na trávinnobylinných biotopoch a lokalitách s výskytom chránených druhov rastlín a hmyzu,
- zabezpečiť ochranu a manažment pramenných, inundačných a retenčných oblastí,
- udržiavať, resp. zväčšiť plochu mokradí, rašelinísk a statických vodných plôch, ponechať ich bez výsadby drevín a zabezpečiť primeranú starostlivosť,
- vylúčiť používanie chemických prípravkov, minerálnych hnojív a hnojovice v okolí vodných a mokradových ekosystémov,
- vykonávať extenzívnu pastvu v osobitných prípadoch (napr. počas nízkej hladiny podzemnej vody),
- kosiť a následne odstraňovať biomasu minimálne 1x ročne,
- revitalizovať toky za účelom zavodnenia mokradových biotopov,
- vylúčiť používanie ťažkých mechanizmov v mokradiach,
- cielene odstraňovať nepôvodné, predovšetkým invázne druhy a zamedziť ich rozširovanie,
- neurbanizovať plochy vymedzených prvkov RÚSES (vrátane zariadení stacionárnej rekreácie a CR).

#### **GL 7 Genofondová lokalita Majer**

**Výmera:** 3,83 ha

**Príslušnosť k ZÚJ (k. ú.):** Rudinská, Nesluša

**Charakteristika a zastúpenie biotopov:** Komplex slatinných lúk a podmáčaných lúk (Ra6, Lk6), s malým penovcovým prameniskom Pr3. Výskyt druhov: škripinka stlačená (*Blysmus compressus*).

**Zastúpenie chránených rastlinných a živočíšnych druhov:** bahnička málokvetá (*Eleocharis quinqueflora*), skokan hnedý (*Rana temporaria*), ropucha bradavičnatá (*Bufo bufo*), užovka obojková (*Natrix natrix*), jašterica krátkohlavá (*Lacerta agilis*).

**Identifikácia prípadného ohrozenia:**

- sukcesia,
- výskyt expanzívnych a inváznych druhov rastlín,
- výstavba,
- zalesnenie,
- mulčovanie,
- zmena vodného režimu,
- používanie ťažkých mechanizmov.

**Manažmentové opatrenia:**

- zabrániť sukcesným procesom (odstraňovať dreviny, prípadne byliny a vyhrabávať starinu) na trávinnobylinných biotopoch a lokalitách s výskytom chránených druhov rastlín a hmyzu,
- zabezpečiť ochranu a manažment pramenných, inundačných a retenčných oblastí,
- udržiavať, resp. zväčšiť plochu mokradí, rašelinísk a statických vodných plôch, ponechať ich bez výsadby drevín a zabezpečiť primeranú starostlivosť,
- vylúčiť používanie chemických prípravkov, minerálnych hnojív a hnojovice v okolí vodných a mokradových ekosystémov,
- vykonávať extenzívnu pastvu v osobitných prípadoch (napr. počas nízkej hladiny podzemnej vody),
- kosiť a následne odstraňovať biomasu minimálne 1x ročne,
- revitalizovať toky za účelom zavodnenia mokradových biotopov,
- vylúčiť používanie ťažkých mechanizmov v mokradiach,
- cielene odstraňovať nepôvodné, predovšetkým invázne druhy a zamedziť ich rozširovanie,
- neurbanizovať plochy vymedzených prvkov RÚSES (vrátane zariadení stacionárnej rekreácie a CR).



### GL 8 Genofondová lokalita Janáčovci – penovcové pramenisko

Výmera: 5,00 ha

Príslušnosť k ZÚJ (k. ú.): Nesluša

**Charakteristika a zastúpenie biotopov:** Komplex troch penovcových pramenísk Pr3 vo svahu, okolo mezofilné pasienky Lk3, podmáčané lúky Lk6 a slatinné lúky Ra6 s škripinka stlačená (*Blysmus compressus*) a i.

**Zastúpenie chránených rastlinných a živočíšnych druhov:** skokan hnedý (*Rana temporaria*), ropucha bradavičnatá (*Bufo bufo*), vretenica severná (*Vipera berus*), jašterica krátkohlavá (*Lacerta agilis*), bystruška potočná (*Carabus variolosus*), pľšík lieskový (*Muscardinus avellanarius*).

**Identifikácia prípadného ohrozenia:**

- sukcesia,
- výskyt expanzívnych a inváznych druhov rastlín,
- výstavba,
- zalesnenie,
- mulčovanie,
- zmena vodného režimu,
- používanie ťažkých mechanizmov.

**Manažmentové opatrenia:**

- zabrániť sukcesným procesom (odstraňovať dreviny, prípadne byliny a vyhrabávať starinu) na trávinnobylinných biotopoch a lokalitách s výskytom chránených druhov rastlín a hmyzu,
- zabezpečiť ochranu a manažment pramenných, inundačných a retenčných oblastí,
- udržiavať, resp. zväčšiť plochu mokradí, rašelinísk a statických vodných plôch, ponechať ich bez výsadby drevín a zabezpečiť primeranú starostlivosť,
- vylúčiť používanie chemických prípravkov, minerálnych hnojív a hnojovice v okolí vodných a mokradových osobitných prípadoch (napr. počas nízkej hladiny podzemnej vody),
- kosiť a následne odstraňovať biomasu minimálne 1x ročne,
- revitalizovať toky za účelom zavodnenia mokradových biotopov,
- vylúčiť používanie ťažkých mechanizmov v mokradiach,
- cielene odstraňovať nepôvodné, predovšetkým invázne druhy a zamedziť ich rozširovaniu,
- neurbanizovať plochy vymedzených prvkov RÚSES (vrátane zariadení stacionárnej rekreácie a CR),
- zachovať sanitárny prietok pri využívaní okolitých studní.

### GL 9 Genofondová lokalita Aluviálne podsvahové mokrade Hôrky

Výmera: 1,50 ha

Príslušnosť k ZÚJ (k. ú.): Kysucký Lieskovec

**Charakteristika a zastúpenie biotopov:** Komplex biotopov Psiarkové aluviálne lúky Lk7 a Zaplavované travinné spoločenstvá Lk9, fragmenty biotopov Vřbové kroviny stojatých vôd Kr8 s charakteristickými bochníkovými vřbami, vřba popolavá (*Salix cinerea*), vřba ušatá (*Salix aurita*).

**Zastúpenie biotopov:** Kr8 Vřbové kroviny stojatých vôd, Lk7 Psiarkové aluviálne lúky, Lk9 Zaplavované travinné spoločenstvá.

**Zastúpenie chránených rastlinných a živočíšnych druhov:** skokan hnedý (*Rana temporaria*), ropucha bradavičnatá (*Bufo bufo*).

**Identifikácia prípadného ohrozenia:**

- sukcesia,
- výskyt expanzívnych a inváznych druhov rastlín,
- výstavba,
- zalesnenie,
- mulčovanie,
- zmena vodného režimu,
- používanie ťažkých mechanizmov.

**Manažmentové opatrenia:**

- zabrániť sukcesným procesom (odstraňovať dreviny, prípadne byliny a vyhrabávať starinu) na trávinnobylinných biotopoch a lokalitách s výskytom chránených druhov rastlín a hmyzu,
- zabezpečiť ochranu a manažment pramenných, inundačných a retenčných oblastí,
- likvidácia náletu (u krovinných biotopov Kr8, Kr9 a pod. zachovať indikačné taxóny biotopu),

- udržiavať, resp. zväčšiť plochu mokradí, rašelinísk a statických vodných plôch, ponechať ich bez výsadby drevín a zabezpečiť primeranú starostlivosť,
- vylúčiť používanie chemických prípravkov, minerálnych hnojív a hnojovice v okolí vodných a mokradových ekosystémov,
- vykonávať extenzívnu pastvu v osobitných prípadoch (napr. počas nízkej hladiny podzemnej vody),
- kosiť a následne odstraňovať biomasu minimálne 1x ročne,
- revitalizovať toky za účelom zavodnenia mokradových biotopov,
- vylúčiť používanie ťažkých mechanizmov v mokradiach,
- cielene odstraňovať nepôvodné, predovšetkým invázne druhy a zamedziť ich rozširovaniu,
- neurbanizovať plochy vymedzených prvkov RÚSES (vrátane zariadení stacionárnej rekreácie a CR).

#### GL 10 Genofondová lokalita Červené - lúky

Výmera: 4,55 ha

Príslušnosť k ZÚJ (k. ú.): Nesluša

**Charakteristika a zastúpenie biotopov:** Nížinné a podhorské kosné lúky Lk1 s chránenými druhmi pri osade, na okraji malé penovcové pramenisko Pr3 s jašterica živorodá (*Zootoca vivipara*).

**Zastúpenie chránených rastlinných a živočíšnych druhov:** tučnica obyčajná (*Pinguicula vulgaris*), skokan hnedý (*Rana temporaria*), ropucha bradavičnatá (*Bufo bufo*), vretenica severná (*Vipera berus*).

**Identifikácia prípadného ohrozenia:**

- sukcesia,
- výskyt expanzívnych a inváznych druhov rastlín,
- výstavba,
- zalesnenie,
- mulčovanie,
- zmena vodného režimu,
- používanie ťažkých mechanizmov.

**Manažmentové opatrenia:**

- zabrániť sukcesným procesom (odstraňovať dreviny, prípadne byliny a vyhrabávať starinu) na trávinnobylinných biotopoch a lokalitách s výskytom chránených druhov rastlín a hmyzu,
- zabezpečiť ochranu a manažment pramenných, inundačných a retenčných oblastí,
- udržiavať, resp. zväčšiť plochu mokradí, rašelinísk a statických vodných plôch, ponechať ich bez výsadby drevín a zabezpečiť primeranú starostlivosť,
- vylúčiť používanie chemických prípravkov, minerálnych hnojív a hnojovice v okolí vodných a mokradových ekosystémov,
- vykonávať extenzívnu pastvu v osobitných prípadoch (napr. počas nízkej hladiny podzemnej vody),
- kosiť a následne odstraňovať biomasu minimálne 1x ročne,
- revitalizovať toky za účelom zavodnenia mokradových biotopov,
- vylúčiť používanie ťažkých mechanizmov v mokradiach,
- cielene odstraňovať nepôvodné, predovšetkým invázne druhy a zamedziť ich rozširovaniu,
- neurbanizovať plochy vymedzených prvkov RÚSES (vrátane zariadení stacionárnej rekreácie a CR).

#### GL 11 Genofondová lokalita Červené - penovcové pramenisko

Výmera: 0,84 ha

Príslušnosť k ZÚJ (k. ú.): Nesluša

**Charakteristika a zastúpenie biotopov:** Slatinné lúky, pramenisko s penovcami (Ra6, Pr3) v lese, s výskytom valerány celistvolistej (*Valeriana simplicifolia*), bahničky močiarnej (*Eleocharis palustris*) a i. Jašterica živorodá (*Zootoca vivipara*).

**Zastúpenie chránených rastlinných a živočíšnych druhov:** tučnica obyčajná (*Pinguicula vulgaris*), skokan hnedý (*Rana temporaria*), skokan štíhly (*Rana dalmatina*), ropucha bradavičnatá (*Bufo bufo*).

**Identifikácia prípadného ohrozenia:**

- sukcesia,
- výskyt expanzívnych a inváznych druhov rastlín,
- výstavba,
- zalesnenie,
- mulčovanie,

- zmena vodného režimu,
- používanie ťažkých mechanizmov.

#### **Manažmentové opatrenia:**

- zabrániť sukcesným procesom (odstraňovať dreviny, prípadne byliny a vyhrabávať starinu) na trávinnobylinných biotopoch a lokalitách s výskytom chránených druhov rastlín a hmyzu,
- zabezpečiť ochranu a manažment pramenných, inundačných a retenčných oblastí,
- udržiavať, resp. zväčšiť plochu mokradí, rašelinísk a statických vodných plôch, ponechať ich bez výsadby drevín a zabezpečiť primeranú starostlivosť,
- vylúčiť používanie chemických prípravkov, minerálnych hnojív a hnojovice v okolí vodných a mokradových ekosystémov,
- vykonávať extenzívnu pastvu v osobitných prípadoch (napr. počas nízkej hladiny podzemnej vody),
- kosiť a následne odstraňovať biomasu minimálne 1x ročne,
- revitalizovať toky za účelom zavodnenia mokradových biotopov,
- vylúčiť používanie ťažkých mechanizmov v mokradiach,
- cielene odstraňovať nepôvodné, predovšetkým invázne druhy a zamedziť ich rozširovaniu,
- neurbanizovať plochy vymedzených prvkov RÚSES (vrátane zariadení stacionárnej rekreácie a CR).

#### **GL 12 Genofondová lokalita Mokrad' Ochodnica**

Výmera: 1,46 ha

Príslušnosť k ZÚJ (k. ú.): Ochodnica

**Charakteristika a zastúpenie biotopov:** Spoločenstvá stojatých vodných plôch Vo6 s výskytom vzácných a ohrozených druhov obojživelníkov.

**Zastúpenie chránených rastlinných a živočíšnych druhov:** skokan hnedý (*Rana temporaria*), ropucha bradavičnatá (*Bufo bufo*), užovka obojková (*Natrix natrix*), chrapkáč poľný (*Crex crex*), vydra riečna (*Lutra lutra*).

**Identifikácia prípadného ohrozenia:**

- zásahy do vodného režimu,
- ťažba dreva,
- zazemňovanie.

#### **Manažmentové opatrenia:**

- sukcesným procesom (odstraňovať dreviny, prípadne byliny a vyhrabávať starinu) na trávinnobylinných biotopoch a lokalitách s výskytom chránených druhov rastlín a hmyzu,
- minimalizovať zásahy do koryta a brehov vodných tokov a plôch (iné než údržbové),
- zmeniť druhové zloženie brehovej a sprievodnej vegetácie vodných tokov a plôch pôvodnými druhmi drevín a zabezpečiť ich ochranu,
- udržiavať, resp. zväčšiť plochu mokradí, rašelinísk a statických vodných plôch, ponechať ich bez výsadby drevín a zabezpečiť primeranú starostlivosť,
- kosiť a následne odstraňovať biomasu minimálne 1x ročne,
- revitalizovať toky za účelom zavodnenia mokradových biotopov,
- redukcia zazemnenia,
- vylúčiť používanie ťažkých mechanizmov v mokradiach,
- zabrániť znečisťovaniu a tvorbe nelegálnych skládok odpadov a zabezpečiť ich odstraňovanie,
- neurbanizovať plochy vymedzených prvkov RÚSES (vrátane zariadení stacionárnej rekreácie a CR).

#### **GL 13 Genofondová lokalita Mokrad' pri Kurdelovcoch**

Výmera: 1,89 ha

Príslušnosť k ZÚJ (k. ú.): Ochodnica

**Charakteristika a zastúpenie biotopov:** Komplex biotopov Slatiny s vysokým obsahom báz Ra6 a Podmáčaných lúk Lk6 s ostrica žltá (*Carex flava agg.*) a i., jašterica živorodá (*Zootoca vivipara*), bahnička málokvetá (*Eleocharis quinqueflora*).

**Zastúpenie chránených rastlinných a živočíšnych druhov:** skokan hnedý (*Rana temporaria*), ropucha bradavičnatá (*Bufo bufo*), vretenica severná (*Vipera berus*).

**Identifikácia prípadného ohrozenia:**

- sukcesia,

- výskyt expanzívnych a invázných druhov rastlín,
- výstavba,
- zalesnenie,
- mulčovanie,
- zmena vodného režimu,
- používanie ťažkých mechanizmov.

**Manažmentové opatrenia:**

- zabrániť sukcesným procesom (odstraňovať dreviny, prípadne byliny a vyhrabávať starinu) na trávinnobylinných biotopoch a lokalitách s výskytom chránených druhov rastlín a hmyzu,
- zabezpečiť ochranu a manažment pramenných, inundačných a retenčných oblastí,
- udržiavať, resp. zväčšiť plochu mokradí, rašelinísk a statických vodných plôch, ponechať ich bez výsadby drevín a zabezpečiť primeranú starostlivosť,
- vylúčiť používanie chemických prípravkov, minerálnych hnojív a hnojovice v okolí vodných a mokradových ekosystémov,
- vykonávať extenzívnu pastvu v osobitných prípadoch (napr. počas nízkej hladiny podzemnej vody),
- kosiť a následne odstraňovať biomasu minimálne 1x ročne,
- revitalizovať toky za účelom zavodnenia mokradových biotopov,
- vylúčiť používanie ťažkých mechanizmov v mokradiach,
- cielene odstraňovať nepôvodné, predovšetkým invázne druhy a zamedziť ich rozširovanie,
- neurbanizovať plochy vymedzených prvkov RÚSES (vrátane zariadení stacionárnej rekreácie a CR).

**GL 14 Genofondová lokalita Mokrad' pri Kysuci**

Výmera: 0,58 ha

Príslušnosť k ZÚJ (k. ú.): Kysucký Lieskovec

**Charakteristika a zastúpenie biotopov:** Mokradové spoločenstvá s výskytom vzácných a ohrozených druhov obojživelníkov a plazov, cicavcov.

**Zastúpenie chránených rastlinných a živočíšnych druhov:** skokan hnedý (*Rana temporaria*), ropucha bradavičnatá (*Bufo bufo*), užovka obojková (*Natrix natrix*), vydra riečna (*Lutra lutra*).

**Identifikácia prípadného ohrozenia:**

- zásahy do vodného režimu,
- ilegálne skládky odpadu,
- ťažba dreva,
- sukcesia,
- zazemňovanie.

**Manažmentové opatrenia:**

- sukcesným procesom (odstraňovať dreviny, prípadne byliny a vyhrabávať starinu) na trávinnobylinných biotopoch a lokalitách s výskytom chránených druhov rastlín a hmyzu,
- minimalizovať zásahy do koryta a brehov vodných tokov a plôch (iné než údržbové),
- zmeniť druhové zloženie brehovej a sprievodnej vegetácie vodných tokov a plôch pôvodnými druhmi drevín a zabezpečiť ich ochranu,
- udržiavať, resp. zväčšiť plochu mokradí, rašelinísk a statických vodných plôch, ponechať ich bez výsadby drevín a zabezpečiť primeranú starostlivosť,
- kosiť a následne odstraňovať biomasu minimálne 1x ročne,
- revitalizovať toky za účelom zavodnenia mokradových biotopov,
- redukcia zazemnenia,
- vylúčiť používanie ťažkých mechanizmov v mokradiach,
- zabrániť znečisťovaniu a tvorbe nelegálnych skládok odpadov a zabezpečiť ich odstraňovanie,
- neurbanizovať plochy vymedzených prvkov RÚSES (vrátane zariadení stacionárnej rekreácie a CR).

**GL 15 Genofondová lokalita Alúvium Kysuce**

Výmera: 5,31 ha

Príslušnosť k ZÚJ (k. ú.): Kysucký Lieskovec, Kysucké Nové Mesto

**Charakteristika a zastúpenie biotopov:** Jaseňovo-jelšové podhorské lužné lesy Ls 1.3 a Vysokobylinné spoločenstvá na vlhkých lúkach Lk5 spolu s mokradami, kde sa nachádza biotop Trstinové spoločenstvá mokradí

Lk11 ako dôležitý habitat pre chránenú faunu (obojživelníky), aj flóru slatinných a podmáčaných lúk jašterica živorodá (*Zootoca vivipara*).

**Zastúpenie chránených rastlinných a živočíšnych druhov:** skokan hnedý (*Rana temporaria*), ropucha bradavičnatá (*Bufo bufo*), užovka obojková (*Natrix natrix*), jašterica živorodá (*Zootoca vivipara*).

**Identifikácia prípadného ohrozenia:**

- výrubu,
- výstavba,
- nelegálne navážky,
- zásahy do vodného režimu,
- šírenie invázných druhov.

**Manažmentové opatrenia:**

- minimalizovať zásahy do koryta a brehov vodných tokov a plôch (iné než údržbové),
- zabrániť ďalšej regulácii vodného toku,
- zakázať výstavbu nielen na brehoch vodných tokov, ale aj v inundačnom území,
- doplniť, resp. vysadiť brehovú a sprievodnú vegetáciu vodných tokov a plôch pôvodnými druhmi drevín a zabezpečiť ich ochranu,
- zabrániť odstraňovaniu pôvodných brehových porastov,
- zachovať prirodzený vodný tok,
- cielene odstraňovať nepôvodné, predovšetkým invázne druhy a zamedziť ich rozširovaniu,
- zabrániť znečisťovaniu a tvorbe nelegálnych skládok odpadov a zabezpečiť ich odstraňovanie,
- neurbanizovať plochy vymedzených prvkov RÚSES (vrátane zariadení stacionárnej rekreácie a CR).

**GL 16 Genofondová lokalita Nad Rudinskou**

Výmera: 4,82 ha

Príslušnosť k ZÚJ (k. ú.): Rudinská

**Charakteristika a zastúpenie biotopov:** Ohrozené druhy potočného alúvia – horný úsek toku nad obcou so zachovalými jelšínami v biotope Ls 1.3. jašterica živorodá (*Zootoca vivipara*).

**Zastúpenie chránených rastlinných a živočíšnych druhov:** skokan hnedý (*Rana temporaria*), ropucha bradavičnatá (*Bufo bufo*), vretenica severná (*Vipera berus*), salamandra škvrnitá (*Salamandra salamandra*).

**Identifikácia prípadného ohrozenia:**

- výrubu,
- výstavba,
- nelegálne navážky,
- zásahy do vodného režimu,
- šírenie invázných druhov.

**Manažmentové opatrenia:**

- minimalizovať zásahy do koryta a brehov vodných tokov a plôch (iné než údržbové),
- zabrániť ďalšej regulácii vodného toku,
- obmedziť výstavbu na brehoch vodného toku,
- doplniť, resp. vysadiť brehovú a sprievodnú vegetáciu vodných tokov a plôch pôvodnými druhmi drevín a zabezpečiť ich ochranu,
- zabrániť odstraňovaniu pôvodných brehových porastov,
- zachovať prirodzený vodný tok,
- cielene odstraňovať nepôvodné, predovšetkým invázne druhy a zamedziť ich rozširovaniu,
- zabrániť znečisťovaniu a tvorbe nelegálnych skládok odpadov a zabezpečiť ich odstraňovanie,
- neurbanizovať plochy vymedzených prvkov RÚSES (vrátane zariadení stacionárnej rekreácie a CR).

**GL 17 Genofondová lokalita Parišovský potok**

Výmera: 1,07 ha

Príslušnosť k ZÚJ (k. ú.): Nesluša

**Charakteristika a zastúpenie biotopov:** Výskyt rakov nad vodojemom, aluviálne porasty potoka.

**Zastúpenie chránených rastlinných a živočíšnych druhov:** rak riečny (*Astacus astacus*).

**Identifikácia prípadného ohrozenia:**

- výrubu,



- výstavba,
- nelegálne navážky,
- zásahy do vodného režimu,
- šírenie invázných druhov.

#### Manažmentové opatrenia:

- zabezpečiť prijatie opatrení na zlepšenie kvality vodného systému,
- minimalizovať zásahy do koryta a brehov vodných tokov a plôch (iné než údržbové),
- zabrániť ďalšej regulácii vodného toku,
- zabrániť odstraňovaniu pôvodných brehových porastov,
- zakázať výstavbu nielen na brehoch vodných tokov, ale aj v inundačnom území,
- udržiavať zimoviská a liahniská obojživelníkov a priaznivého stavu migračných zón k lokalitám produkcie a k niektorým typom letných stanovišť a zabezpečiť ochranu obojživelníkov v období migrácie (napr. budovať migračné zábrany, transfery jedincov na reprodukčné lokality),
- zachovať prirodzený vodný tok,
- minimalizovať dopady rozširujúcej sa urbanizácie v bezprostrednej blízkosti prvkov RÚSES, regulovať existujúce aktivity (bývanie, infraštruktúra, rekreácia, výroba),
- cielene odstraňovať nepôvodné, predovšetkým invázne druhy a zamedziť ich rozširovanie,
- zabrániť znečisťovaniu a tvorbe nelegálnych skládok odpadov a zabezpečiť ich odstraňovanie,
- neurbanizovať plochy vymedzených prvkov RÚSES (vrátane zariadení stacionárnej rekreácie a CR).

#### GL 18 Genofondová lokalita Štrbove lúky

Výmera: 2,34 ha

Príslušnosť k ZÚJ (k. ú.): Kysucké Nové Mesto, Nesluša

**Charakteristika a zastúpenie biotopov:** Komplex podmáčaných a slatinných lúk Lk6, Ra6 na ľavom brehu potoka spod osady Majtánky s výskytom valeriana celistvolistá (*Valeriana simplicifolia*), bielokvet močiarny (*Parnassia palustris*), škarda močiarna (*Crepis paludosa*), jašterica živorodá (*Zootoca vivipara*).

**Zastúpenie chránených rastlinných a živočíšnych druhov:** skokan hnedý (*Rana temporaria*), skokan štíhly (*Rana dalmatina*), ropucha bradavičnatá (*Bufo bufo*), vretenica severná (*Vipera berus*).

#### Identifikácia prípadného ohrozenia:

- sukcesia,
- výskyt expanzívnych a invázných druhov rastlín,
- výstavba,
- zalesnenie,
- mulčovanie,
- zmena vodného režimu,
- používanie ťažkých mechanizmov.

#### Manažmentové opatrenia:

- zabrániť sukcesným procesom (odstraňovať dreviny, prípadne byliny a vyhrabávať starinu) na trávinnobylinných biotopoch a lokalitách s výskytom chránených druhov rastlín a hmyzu,
- zabezpečiť ochranu a manažment pramenných, inundačných a retenčných oblastí,
- udržiavať, resp. zväčšiť plochu mokradí, rašelinísk a statických vodných plôch, ponechať ich bez výsadby drevín a zabezpečiť primeranú starostlivosť,
- vylúčiť používanie chemických prípravkov, minerálnych hnojív a hnojovice v okolí vodných a mokradových ekosystémov,
- vykonávať extenzívnu pastvu v osobitných prípadoch (napr. počas nízkej hladiny podzemnej vody),
- kosiť a následne odstraňovať biomasu minimálne 1x ročne,
- revitalizovať toky za účelom zavodnenia mokradových biotopov,
- vylúčiť používanie ťažkých mechanizmov v mokradiach,
- cielene odstraňovať nepôvodné, predovšetkým invázne druhy a zamedziť ich rozširovanie,
- neurbanizovať plochy vymedzených prvkov RÚSES (vrátane zariadení stacionárnej rekreácie a CR).

#### GL 19 Genofondová lokalita Aluviálne porasty pod Škorčou

Výmera: 14,84 ha

Príslušnosť k ZÚJ (k. ú.): Kysucké Nové Mesto

**Charakteristika a zastúpenie biotopov:** Komplex aluviálnych lúk a podmáčaných lúk, (Lk7, Lk6), slatinných lúk (Ra6) pri potoku podhorských jelšín Ls 1.3 a krovitých vrbín Kr8. Lúčne porasty pri železničnej trati bývajú v jarnom období zaplavené. Výskyt valeriána celistvolistá (*Valeriana simplicifolia*), šachor hnedý (*Cyperus fuscus*), psiarka lúčna (*Alopecurus pratensis*), skokan hnedý (*Rana temporaria*), ropucha bradavičnatá (*Bufo bufo*), vretenica severná (*Vipera berus*), jašterica živorodá (*Zootoca vivipara*).

**Zastúpenie chránených rastlinných a živočíšnych druhov:** skokan hnedý (*Rana temporaria*), ropucha bradavičnatá (*Bufo bufo*), vretenica severná (*Vipera berus*).

**Identifikácia prípadného ohrozenia:**

- sukcesia,
- výskyt expanzívnych a invázných druhov rastlín,
- výstavba,
- zalesnenie,
- mulčovanie,
- zmena vodného režimu,
- používanie ťažkých mechanizmov.

**Manažmentové opatrenia:**

- zabrániť sukcesným procesom (odstraňovať dreviny, prípadne byliny a vyhrabávať starinu) na trávinnobylinných biotopoch a lokalitách s výskytom chránených druhov rastlín a hmyzu,
- zabezpečiť ochranu a manažment pramenných, inundačných a retenčných oblastí,
- likvidácia náletu (u krovinových biotopov Kr8, Kr9 a pod. zachovať indikačné taxóny biotopu),
- udržiavať, resp. zväčšiť plochu mokradí, rašelinísk a statických vodných plôch, ponechať ich bez výsadby drevín a zabezpečiť primeranú starostlivosť,
- vylúčiť používanie chemických prípravkov, minerálnych hnojív a hnojovice v okolí vodných a mokradových ekosystémov,
- vykonávať extenzívnu pastvu v osobitných prípadoch (napr. počas nízkej hladiny podzemnej vody),
- kosiť a následne odstraňovať biomasu minimálne 1x ročne,
- revitalizovať toky za účelom zavodnenia mokradových biotopov,
- vylúčiť používanie ťažkých mechanizmov v mokradiach,
- cielene odstraňovať nepôvodné, predovšetkým invázne druhy a zamedziť ich rozširovaniu,
- neurbanizovať plochy vymedzených prvkov RÚSES (vrátane zariadení stacionárnej rekreácie a CR).

## GL 20 Genofondová lokalita Skačkova hora

Výmera: 136,29 ha

Príslušnosť k ZÚJ (k. ú.): Povina, Lodno

**Charakteristika a zastúpenie biotopov:** Bukové a jedľovobukové kvetnaté lesy Ls 5.1 na južných svahoch s karpatským endemitom zubačka žliazkatá (*Dentaria glandulosa*), vo východnej časti sa nachádzajú penovcové prameniská Pr3 s ostrica žltá (*Carex flava agg.*).

**Zastúpenie chránených rastlinných a živočíšnych druhov:** skokan hnedý (*Rana temporaria*), ropucha bradavičnatá (*Bufo bufo*), salamandra škvrnitá (*Salamandra salamandra*).

**Identifikácia prípadného ohrozenia:**

- nešetrné zásahy do lesných porastov,
- výstavba,
- holoruby,
- výsadba nepôvodných druhov drevín,
- zmena vodného režimu tokov a pramenísk.

**Manažmentové opatrenia:**

- uplatňovať prírode blízke hospodárenie v lesoch, zabezpečiť ťažbu a obnovu lesných porastov šetrnými metódami (uplatňovať iné ako veľkoplošné hospodárske spôsoby – maloplošný skupinový, výberkový a účelový),
- ponechávať stromy na dozretie v porastoch, dutinové a hniezdne stromy, dostatok odumretého dreva, štruktúru porastov v maximálne možnej miere priblížiť prirodzenej štruktúre lesa,
- odstraňovať zastúpenie stanovištné nepôvodných druhov drevín, postupne zvyšovať podiel prirodzenej obnovy,
- optimalizovať výstavbu lesnej cestnej siete a jej systematickou údržbou minimalizovať vodnú eróziu,
- citlivo riešiť akékoľvek zásahy do vodného režimu v lokalitách, kde sa vyskytujú penovcové prameniská,

- minimalizovať dopady rozširujúcej sa urbanizácie v bezprostrednej blízkosti prvkov RÚSES, regulovať existujúce aktivity (bývanie, infraštruktúra, rekreácia, výroba),
- neurbanizovať plochy vymedzených prvkov RÚSES (vrátane zariadení stacionárnej rekreácie a CR),
- cielene odstraňovať nepôvodné, predovšetkým invázne druhy a zamedziť ich rozširovaniu.

#### **GL 21 Genofondová lokalita Povinský potok pod Jedľovinou**

**Výmera:** 5,86 ha

**Príslušnosť k ZÚJ (k. ú.):** Povina

**Charakteristika a zastúpenie biotopov:** Brehové a aluviálne porasty Jaseňovo-jelšové lužný lesov Ls1.3 s výskytom orlička obyčajného, podmáčané lúky Lk6, porasty deväťsilov Br6, zároveň biotopy živočíchov: vretenica severná (*Vipera berus*) a jašterica živorodá (*Zootoca vivipara*).

**Zastúpenie chránených rastlinných a živočíšnych druhov:** vydra riečna (*Lutra lutra*), skokan hnedý (*Rana temporaria*), ropucha bradavičnatá (*Bufo bufo*), vretenica severná (*Vipera berus*), užovka obojková (*Natrix natrix*).

**Identifikácia prípadného ohrozenia:**

- výruby,
- výstavba,
- nelegálne navážky,
- zásahy do vodného režimu,
- šírenie invázných druhov.

**Manažmentové opatrenia:**

- minimalizovať zásahy do koryta a brehov vodných tokov a plôch (iné než údržbové),
- zabrániť ďalšej regulácii vodného toku,
- zakázať výstavbu nielen na brehoch vodných tokov, ale aj v inundačnom území,
- doplniť, resp. vysadiť brehovú a sprievodnú vegetáciu vodných tokov a plôch pôvodnými druhmi drevín a zabezpečiť ich ochranu,
- zabrániť odstraňovaniu pôvodných brehových porastov,
- zachovať prirodzený vodný tok,
- cielene odstraňovať nepôvodné, predovšetkým invázne druhy a zamedziť ich rozširovaniu,
- zabrániť znečisťovaniu a tvorbe nelegálnych skládok odpadov a zabezpečiť ich odstraňovanie,
- neurbanizovať plochy vymedzených prvkov RÚSES (vrátane zariadení stacionárnej rekreácie a CR).

#### **GL 22 Genofondová lokalita Mokrad' Kočí Zámok**

**Výmera:** 4,00 ha

**Príslušnosť k ZÚJ (k. ú.):** Nesluša

**Charakteristika a zastúpenie biotopov:** Mokrad'ové spoločenstvá Vo6 s výskytom vzácných a ohrozených druhov hmyzu, obojživelníkov, plazov a vtákov: potápnik obrúbený (*Ditiscus marginalis*), vážka plochá (*Libellula depressa*), mlok bodkovaný (*Lissotriton vulgaris*), jašterica živorodá (*Zootoca vivipara*).

**Zastúpenie chránených rastlinných a živočíšnych druhov:** skokan hnedý (*Rana temporaria*), ropucha bradavičnatá (*Bufo bufo*), vretenica severná (*Vipera berus*), chrapkáč poľný (*Crex crex*).

**Identifikácia prípadného ohrozenia:**

- zásahy do vodného režimu,
- ilegálne skládky odpadu,
- zanedbanie manažmentov – sukcesia,
- zazemňovanie.

**Manažmentové opatrenia:**

- zabrániť sukcesným procesom (odstraňovať dreviny, prípadne byliny a vyhrabávať starinu) na trávinnobylinných biotopoch a lokalitách s výskytom chránených druhov rastlín a hmyzu,
- minimalizovať zásahy do koryta a brehov vodných tokov a plôch (iné než údržbové),
- zmeniť druhové zloženie brehovej a sprievodnej vegetácie vodných tokov a plôch pôvodnými druhmi drevín a zabezpečiť ich ochranu,
- udržiavať, resp. zväčšiť plochu mokradí, rašelinísk a statických vodných plôch, ponechať ich bez výsadby drevín a zabezpečiť primeranú starostlivosť,
- kosiť a následne odstraňovať biomasu minimálne 1x ročne,
- revitalizovať toky za účelom zavodnenia mokrad'ových biotopov,
- redukcia zazemnenia,

- vylúčiť používanie ťažkých mechanizmov v mokradiach,
- zabrániť znečisťovaniu a tvorbe nelegálnych skládok odpadov a zabezpečiť ich odstraňovanie,
- neurbanizovať plochy vymedzených prvkov RÚSES (vrátane zariadení stacionárnej rekreácie a CR).

### GL 23 Genofondová lokalita Sul'kov potok

Výmera: 5,01 ha

Príslušnosť k ZÚJ (k. ú.): Kysucké Nové Mesto, Nesluša

**Charakteristika a zastúpenie biotopov:** Aluviálne brehové porasty potoka nad miestnou časťou Dúbie, v dolnej časti sú prameniskové slatinné lúčky (Ra6, Lk6) s druhmi valeriána celistvolistá (*Valeriana simplicifolia*), páperník širokolistý (*Eriophorum latifolium*), jašterica živorodá (*Zootoca vivipara*).

**Zastúpenie chránených rastlinných a živočíšnych druhov:** skokan hnedý (*Rana temporaria*), skokan štíhly 00010 (*Rana dalmatina*), ropucha bradavičnatá (*Bufo bufo*), ropucha zelená (*Bufo viridis*), rosnička zelená (*Hyla arborea*), vretenica severná (*Vipera berus*), užovka obojková (*Natrix natrix*), jašterica krátkohlavá (*Lacerta agilis*).

#### Identifikácia prípadného ohrozenia:

- výruby,
- výstavba,
- nelegálne navážky,
- zásahy do vodného režimu,
- šírenie invázných druhov.

#### Manažmentové opatrenia:

- minimalizovať zásahy do koryta a brehov vodných tokov a plôch (iné než údržbové),
- zabrániť ďalšej regulácii vodného toku,
- zakázať výstavbu nielen na brehoch vodných tokov, ale aj v inundačnom území,
- doplniť, resp. vysadiť brehovú a sprievodnú vegetáciu vodných tokov a plôch pôvodnými druhmi drevín a zabezpečiť ich ochranu,
- zabrániť odstraňovaniu pôvodných brehových porastov,
- zachovať prirodzený vodný tok,
- cielene odstraňovať nepôvodné, predovšetkým invázne druhy a zamedziť ich rozširovaniu,
- zabrániť znečisťovaniu a tvorbe nelegálnych skládok odpadov a zabezpečiť ich odstraňovanie,
- neurbanizovať plochy vymedzených prvkov RÚSES (vrátane zariadení stacionárnej rekreácie a CR).



Obrázok č. 6.2: Sul'kov potok

### GL 24 Genofondová lokalita Rudinský potok

Výmera: 6,09 ha

Príslušnosť k ZÚJ (k. ú.): Rudina, Nesluša

**Charakteristika a zastúpenie biotopov:** Podhorské jaseňovo-jelšové lužné lesy Ls 1.3. jašterica živorodá (*Zootoca vivipara*).

**Zastúpenie chránených rastlinných a živočíšnych druhov:** vydra riečna (*Lutra lutra*), skokan hnedý (*Rana temporaria*), ropucha bradavičnatá (*Bufo bufo*), vretenica severná (*Vipera berus*), užovka obojková (*Natrix natrix*), salamandra škvrnitá (*Salamandra salamandra*), rybárik riečny (*Alcedo atthis*).

**Identifikácia prípadného ohrozenia:**

- výrubu,
- výstavba,
- nelegálne navážky,
- zásahy do vodného režimu,
- šírenie invázných druhov.

**Manažmentové opatrenia:**

- minimalizovať zásahy do koryta a brehov vodných tokov a plôch (iné než údržbové),
- zabrániť ďalšej regulácii vodného toku,
- zakázať výstavbu nielen na brehoch vodných tokov, ale aj v inundačnom území,
- doplniť, resp. vysadiť brehovú a sprievodnú vegetáciu vodných tokov a plôch pôvodnými druhmi drevín a zabezpečiť ich ochranu,
- zabrániť odstraňovaniu pôvodných brehových porastov,
- zachovať prirodzený vodný tok,
- cielene odstraňovať nepôvodné, predovšetkým invázne druhy a zamedziť ich rozširovanie,
- zabrániť znečisťovaniu a tvorbe nelegálnych skládok odpadov a zabezpečiť ich odstraňovanie,
- neurbanizovať plochy vymedzených prvkov RÚSES (vrátane zariadení stacionárnej rekreácie a CR).

#### **GL 25 Genofondová lokalita Dubská hora**

**Výmera:** 50,12 ha

**Príslušnosť k ZÚJ (k. ú.):** Kysucké Nové Mesto, Nesluša

**Charakteristika a zastúpenie biotopov:** Sekundárne borovicové porasty na stanovišti kyslých dubín (geobotanická mapa), v podraсте rebrovka rôznotistá (*Blechnum spicant*), čučoriedky, brusnice. Druhovo bohaté mykologické stanovišťa.

**Zastúpenie chránených rastlinných a živočíšnych druhov:** skokan hnedý (*Rana temporaria*), ropucha bradavičnatá (*Bufo bufo*), salamandra škvrnitá (*Salamandra salamandra*).

**Identifikácia prípadného ohrozenia:**

- nešetrné zásahy do lesných porastov,
- výstavba,
- holoruby,
- výsadba nepôvodných druhov drevín,
- zmena vodného režimu tokov a pramenísk.

**Manažmentové opatrenia:**

- uplatňovať prírode blízke hospodárenie v lesoch, zabezpečiť ťažbu a obnovu lesných porastov šetrnými metódami (uplatňovať iné ako veľkoplošné hospodárske spôsoby – maloplošný skupinový, výberkový a účelový),
- ponechávať stromy na dozretie v porastoch, dutinové a hniezdne stromy, dostatok odumretého dreva, štruktúru porastov v maximálne možnej miere priblížiť prirodzenej štruktúre lesa,
- odstraňovať zastúpenie stanovištne nepôvodných druhov drevín, postupne zvyšovať podiel prirodzenej obnovy,
- optimalizovať výstavbu lesnej cestnej siete a jej systematickou údržbou minimalizovať vodnú eróziu,
- minimalizovať dopady rozširujúcej sa urbanizácie v bezprostrednej blízkosti prvkov RÚSES, regulovať existujúce aktivity (bývanie, infraštruktúra, rekreácia, výroba),
- neurbanizovať plochy vymedzených prvkov RÚSES (vrátane zariadení stacionárnej rekreácie a CR),
- cielene odstraňovať nepôvodné, predovšetkým invázne druhy a zamedziť ich rozširovanie,
- regulovať zber lesných plodov v lokalitách prvkov RÚSES rôznych hierarchických úrovní, chránených územiach a v lokalitách NATURA 2000.





Obrázok č. 6.3: Dubská hora

### GL 26 Genofondová lokalita Slatinné lúky nad Budatínskou Lehotou

Výmera: 0,73 ha

Príslušnosť k ZÚJ (k. ú.): Budatínska Lehota

**Charakteristika a zastúpenie biotopov:** Komplex podmáčaných lúk Lk6 a slatín s vyšším obsahom báz Ra6. Valeriána celistvolistá (*Valeriana simplicifolia*), páperník širokolistý (*Eriophorum latifolium*), čertkus lúčny (*Succissa pratensis*).

**Zastúpenie chránených rastlinných a živočíšnych druhov:** tučnica obyčajná (*Pinguicula vulgaris*), skokan hnedý (*Rana temporaria*), ropucha bradavičnatá (*Bufo bufo*).

**Identifikácia prípadného ohrozenia:**

- sukcesia,
- výskyt expanzívnych a invázných druhov rastlín,
- výstavba,
- zalesnenie,
- mulčovanie,
- zmena vodného režimu,
- používanie ťažkých mechanizmov.

**Manažmentové opatrenia:**

- zabrániť sukcesným procesom (odstraňovať dreviny, prípadne byliny a vyhrabávať starinu) na trávinnobylinných biotopoch a lokalitách s výskytom chránených druhov rastlín a hmyzu,
- zabezpečiť ochranu a manažment pramenných, inundačných a retenčných oblastí,
- udržiavať, resp. zväčšiť plochu mokradí, rašelinísk a statických vodných plôch, ponechať ich bez výsadby drevín a zabezpečiť primeranú starostlivosť,
- vylúčiť používanie chemických prípravkov, minerálnych hnojív a hnojovice v okolí vodných a mokradových ekosystémov,
- vykonávať extenzívnu pastvu v osobitných prípadoch (napr. počas nízkej hladiny podzemnej vody),
- kosiť a následne odstraňovať biomasu minimálne 1x ročne,
- revitalizovať toky za účelom zavodnenia mokradových biotopov,
- vylúčiť používanie ťažkých mechanizmov v mokradiach,
- cielene odstraňovať nepôvodné, predovšetkým invázne druhy a zamedziť ich rozširovaniu,
- neurbanizovať plochy vymedzených prvkov RÚSES (vrátane zariadení stacionárnej rekreácie a CR).
-



Obrázok č. 6.4: Slatinné lúky nad Budatínskou Lehotou

#### GL 27 Genofondová lokalita Kotlina - Meriadov

Výmera: 7,39 ha

Príslušnosť k ZÚJ (k. ú.): Povina

**Charakteristika a zastúpenie biotopov:** Lesné biotopy vzácných druhov dravcov a sov.

**Zastúpenie chránených rastlinných a živočíšnych druhov:** jastrab krahulec (*Accipiter nisus*), myšiak hôrny (*Buteo buteo*).

**Identifikácia prípadného ohrozenia:**

- nešetrné zásahy do lesných porastov,
- výstavba,
- holoruby,
- výsadba nepôvodných druhov drevín,
- zmena vodného režimu tokov a pramenísk.

**Manažmentové opatrenia:**

- uplatňovať prírode blízke hospodárenie v lesoch, zabezpečiť ťažbu a obnovu lesných porastov šetrnými metódami (uplatňovať iné ako veľkoplošné hospodárske spôsoby – maloplošný skupinový, výberkový a účelový),
- ponechávať stromy na dožitie v porastoch, dutinové a hniezdne stromy, dostatok odumretého dreva, štruktúru porastov v maximálne možnej miere priblížiť prirodzenej štruktúre lesa,
- odstraňovať zastúpenie stanovištne nepôvodných druhov drevín, postupne zvyšovať podiel prirodzenej obnovy,
- neurbanizovať plochy vymedzených prvkov RÚSES (vrátane zariadení stacionárnej rekreácie a CR),
- cielene odstraňovať nepôvodné, predovšetkým invázne druhy a zamedziť ich rozširovaniu.

#### GL 28 Genofondová lokalita Slatina nad Sedliskami

Výmera: 0,31 ha

Príslušnosť k ZÚJ (k. ú.): Budatínska Lehota

**Charakteristika a zastúpenie biotopov:** Slatina s vyšším obsahom báz Ra6 s podmáčanými lúkami Lk6.

**Zastúpenie chránených rastlinných a živočíšnych druhov:** skokan hnedý (*Rana temporaria*).

**Identifikácia prípadného ohrozenia:**

- sukcesia,
- výskyt expanzívnych a invázných druhov rastlín,
- výstavba,
- zalesnenie,
- mulčovanie,
- zmena vodného režimu,
- používanie ťažkých mechanizmov.

**Manažmentové opatrenia:**

- zabrániť sukcesným procesom (odstraňovať dreviny, prípadne byliny a vyhrabávať starinu) na trávinnobylinných biotopoch a lokalitách s výskytom chránených druhov rastlín a hmyzu,

- zabezpečiť ochranu a manažment pramenných, inundačných a retenčných oblastí,
- udržiavať, resp. zväčšiť plochu mokradí, rašelinísk a statických vodných plôch, ponechať ich bez výsadby drevín a zabezpečiť primeranú starostlivosť,
- vylúčiť používanie chemických prípravkov, minerálnych hnojív a hnojovice v okolí vodných a mokradových ekosystémov,
- vykonávať extenzívnu pastvu v osobitných prípadoch (napr. počas nízkej hladiny podzemnej vody),
- kosiť a následne odstraňovať biomasu minimálne 1x ročne,
- revitalizovať toky za účelom zavodnenia mokradových biotopov,
- vylúčiť používanie ťažkých mechanizmov v mokradiach,
- cielene odstraňovať nepôvodné, predovšetkým invázne druhy a zamedziť ich rozširovaniu,
- neurbanizovať plochy vymedzených prvkov RÚSES (vrátane zariadení stacionárnej rekreácie a CR).

#### **GL 29 Genofondová lokalita Nádrž na Neslušanke a okolie**

**Výmera:** 35,73 ha

**Príslušnosť k ZÚJ (k. ú.):** Kysucké Nové Mesto, Rudina

**Charakteristika a zastúpenie biotopov:** Podhorské jelšiny Ls 1.3, Podmáčané lúky Lk6, Porasty vysokých ostríc a pálok Lk 10,11. jašterica živorodá (*Zootoca vivipara*).

**Zastúpenie chránených rastlinných a živočíšnych druhov:** vydra riečna (*Lutra lutra*), bobor vodný (*Castor fiber*), skokan hnedý (*Rana temporaria*), skokan šťihly (*Rana dalmatina*), ropucha bradavičnatá (*Bufo bufo*), vretenica severná (*Vipera berus*), užovka obojková (*Natrix natrix*), jašterica krátkohlavá (*Lacerta agilis*), ropucha zelená (*Bufo viridis*).

**Identifikácia prípadného ohrozenia:**

- výrubu,
- výstavbu,
- nelegálne navážky,
- zásahy do vodného režimu,
- šírenie invázných druhov.

**Manažmentové opatrenia:**

- minimalizovať zásahy do koryta a brehov vodných tokov a plôch (iné než údržbové),
- zabrániť ďalšej regulácii vodného toku,
- zakázať výstavbu nielen na brehoch vodných tokov, ale aj v inundačnom území,
- doplniť, resp. vysadiť brehovú a sprievodnú vegetáciu vodných tokov a plôch pôvodnými druhmi drevín a zabezpečiť ich ochranu,
- zabrániť odstraňovaniu pôvodných brehových porastov,
- zachovať prirodzený vodný tok,
- cielene odstraňovať nepôvodné, predovšetkým invázne druhy a zamedziť ich rozširovaniu,
- zabrániť znečisťovaniu a tvorbe nelegálnych skládok odpadov a zabezpečiť ich odstraňovanie,
- neurbanizovať plochy vymedzených prvkov RÚSES (vrátane zariadení stacionárnej rekreácie a CR).



Obrázok č. 6.5: Nádrž na Neslušanke

### GL 30 Genofondová lokalita Pasienky s prameniskami nad Radoľou

Výmera: 7,57 ha

Príslušnosť k ZÚJ (k. ú.): Radoľa, Budatínska Lehota

**Charakteristika a zastúpenie biotopov:** Mezofilné až teplomilné lúky a pasienky Lk1 a Lk3, s viacerými slatinnými prameniskami Ra6. Výskyt valeriána celistvolistá (*Valeriana simplicifolia*), ostrica žltá (*Carex flava agg.*), pichliač bezbyľový (*Cirsium acaule*).

**Zastúpenie chránených rastlinných a živočíšnych druhov:** skokan hnedý (*Rana temporaria*), ropucha bradavičnatá (*Bufo bufo*).

**Identifikácia prípadného ohrozenia:**

- sukcesia,
- výskyt expanzívnych a inváznych druhov rastlín,
- výstavba,
- zalesnenie,
- mulčovanie,
- zmena vodného režimu,
- používanie ťažkých mechanizmov.

**Manažmentové opatrenia:**

- zabrániť sukcesným procesom (odstraňovať dreviny, prípadne byliny a vyhrabávať starinu) na trávinnobylinných biotopoch a lokalitách s výskytom chránených druhov rastlín a hmyzu,
- zabezpečiť ochranu a manažment pramenných, inundačných a retenčných oblastí,
- udržiavať, resp. zväčšiť plochu mokradí, rašelinísk a statických vodných plôch, ponechať ich bez výsadby drevín a zabezpečiť primeranú starostlivosť,
- vylúčiť používanie chemických prípravkov, minerálnych hnojív a hnojovice v okolí vodných a mokradových ekosystémov,
- vykonávať extenzívnu pastvu v osobitných prípadoch (napr. počas nízkej hladiny podzemnej vody),
- kosiť a následne odstraňovať biomasu minimálne 1x ročne,
- revitalizovať toky za účelom zavodnenia mokradových biotopov,
- vylúčiť používanie ťažkých mechanizmov v mokradiach,
- cielene odstraňovať nepôvodné, predovšetkým invázne druhy a zamedziť ich rozširovaniu,
- neurbanizovať plochy vymedzených prvkov RÚSES (vrátane zariadení stacionárnej rekreácie a CR).

### GL 31 Genofondová lokalita Vodné zdrže pri INA

Výmera: 0,14 ha

Príslušnosť k ZÚJ (k. ú.): Kysucké Nové Mesto

**Charakteristika a zastúpenie biotopov:** Spoločenstvá stojatých vodných plôch antropického pôvodu s výskytom vzácnych a ohrozených druhov obojživelníkov. Významná reprodukčná lokalita s chránenými druhmi živočíchov.

**Zastúpenie chránených rastlinných a živočíšnych druhov:** skokan hnedý (*Rana temporaria*), skokan štíhly (*Rana dalmatina*), ropucha bradavičnatá (*Bufo bufo*), ropucha zelená (*Bufo viridis*), rosnička zelená (*Hyla arborea*), užovka obojková (*Natrix natrix*).

**Identifikácia prípadného ohrozenia:**

- zásahy do vodného režimu,
- zazemňovanie.

**Manažmentové opatrenia:**

- zabrániť sukcesným procesom (odstraňovať dreviny, prípadne byliny a vyhrabávať starinu) na trávinnobylinných biotopoch a lokalitách s výskytom chránených druhov rastlín a hmyzu,
- minimalizovať zásahy do koryta a brehov vodných tokov a plôch (iné než údržbové),
- zmeniť druhové zloženie brehovej a sprievodnej vegetácie vodných tokov a plôch pôvodnými druhmi drevín a zabezpečiť ich ochranu,
- udržiavať, resp. zväčšiť plochu mokradí, rašelinísk a statických vodných plôch, ponechať ich bez výsadby drevín a zabezpečiť primeranú starostlivosť,
- kosiť a následne odstraňovať biomasu minimálne 1x ročne,
- revitalizovať toky za účelom zavodnenia mokradových biotopov,
- redukcia zazemnenia,
- vylúčiť používanie ťažkých mechanizmov v mokradiach,

- zabrániť znečisťovaniu a tvorbe nelegálnych skládok odpadov a zabezpečiť ich odstraňovanie,
- neurbanizovať plochy vymedzených prvkov RÚSES (vrátane zariadení stacionárnej rekreácie a CR).

### GL 32 Genofondová lokalita Pod Stenami

Výmera: 70,67 ha

Príslušnosť k ZÚJ (k. ú.): Budatínska Lehota, Povina

**Charakteristika a zastúpenie biotopov:** Významné spoločenstvá vtáctva, krovín a lesov.

**Zastúpenie chránených rastlinných a živočíšnych druhov:** penica čiernohlavá (*Sylvia atricapilla*), penica obyčajná (*Sylvia communis*), penica slávikovitá (*Sylvia borin*), strakoš obyčajný (*Lanius collurio*), strnádka obyčajná (*Emberiza citrinella*), hýľ obyčajný (*Pyrrhula pyrrhula*), červienka obyčajná (*Erithacus rubecula*), glezg obyčajný (*Coccothraustes coccothraustes*), sova obyčajná (*Strix aluco*), ďateľ veľký (*Dendrocopos major*), tesár čierny (*Dryocopus martius*), brhlík obyčajný (*Sitta europaea*) a i.

**Identifikácia prípadného ohrozenia:**

- sukcesia,
- výskyt expanzívnych a invázných druhov rastlín,
- výstavba,
- zalesnenie,
- mulčovanie.

**Manažmentové opatrenia:**

- zabrániť sukcesným procesom (odstraňovať dreviny, prípadne byliny a vyhrabávať starinu) na trávinnobylinných biotopoch a lokalitách s výskytom chránených druhov rastlín a hmyzu,
- uplatňovať prírode blízke hospodárenie v lesoch, zabezpečiť ťažbu a obnovu lesných porastov šetrnými metódami (uplatňovať iné ako veľkoplošné hospodárske spôsoby – maloplošný skupinový, výberkový a účelový),
- ponechávať stromy na dožitie v porastoch, dutinové a hniezdne stromy, dostatok odumretého dreva, štruktúru porastov v maximálne možnej miere priblížiť prirodzenej štruktúre lesa,
- neurbanizovať plochy vymedzených prvkov RÚSES (vrátane zariadení stacionárnej rekreácie a CR),
- cielene odstraňovať nepôvodné, predovšetkým invázne druhy a zamedziť ich rozširovaniu.

### GL 33 Genofondová lokalita Obelec

Výmera: 69,21 ha

Príslušnosť k ZÚJ (k. ú.): Povina

**Charakteristika a zastúpenie biotopov:** Významné spoločenstvá vtáctva lesov a krovín.

**Zastúpenie chránených rastlinných a živočíšnych druhov:** sova obyčajná (*Strix aluco*), ďateľ veľký (*Dendrocopos major*), tesár čierny (*Dryocopus martius*), brhlík obyčajný (*Sitta europaea*), penica obyčajná (*Sylvia atricapilla*), penica obyčajná (*Sylvia communis*), hýľ obyčajný (*Pyrrhula pyrrhula*), strnádka obyčajná (*Emberiza citrinella*).

**Identifikácia prípadného ohrozenia:**

- sukcesia,
- výskyt expanzívnych a invázných druhov rastlín,
- výstavba,
- zalesnenie,
- mulčovanie.

**Manažmentové opatrenia:**

- zabrániť sukcesným procesom (odstraňovať dreviny, prípadne byliny a vyhrabávať starinu) na trávinnobylinných biotopoch a lokalitách s výskytom chránených druhov rastlín a hmyzu,
- uplatňovať prírode blízke hospodárenie v lesoch, zabezpečiť ťažbu a obnovu lesných porastov šetrnými metódami (uplatňovať iné ako veľkoplošné hospodárske spôsoby – maloplošný skupinový, výberkový a účelový),
- ponechávať stromy na dožitie v porastoch, dutinové a hniezdne stromy, dostatok odumretého dreva, štruktúru porastov v maximálne možnej miere priblížiť prirodzenej štruktúre lesa,
- neurbanizovať plochy vymedzených prvkov RÚSES (vrátane zariadení stacionárnej rekreácie a CR),
- cielene odstraňovať nepôvodné, predovšetkým invázne druhy a zamedziť ich rozširovaniu.



### GL 34 Genofondová lokalita Tatarovci – Kamenný Vršok

Výmera: 64,23 ha

Príslušnosť k ZÚJ (k. ú.): Povina, Budatínska Lehota

**Charakteristika a zastúpenie biotopov:** Lesné biotopy vzácných dravcov a sov.

**Zastúpenie chránených rastlinných a živočíšnych druhov:** jastrab veľký (*Accipiter gentilis*), jastrab krahulec (*Accipiter nisus*), myšiak hôrny (*Buteo buteo*), sova obyčajná (*Strix aluco*), sokol myšiár (*Falco tinnunculus*), kuvičok vrabčí (*Glaucidium passerinum*).

**Identifikácia prípadného ohrozenia:**

- nešetrné zásahy do lesných porastov,
- výstavba,
- holoruby,
- výsadba nepôvodných druhov drevín,
- zmena vodného režimu tokov a pramenísk.

**Manažmentové opatrenia:**

- zabrániť sukcesným procesom (odstraňovať dreviny, prípadne byliny a vyhrabávať starinu) na trávinnobylinných biotopoch a lokalitách s výskytom chránených druhov rastlín a hmyzu,
- uplatňovať prírode blízke hospodárenie v lesoch, zabezpečiť ťažbu a obnovu lesných porastov šetrnými metódami (uplatňovať iné ako veľkoplošné hospodárske spôsoby – maloplošný skupinový, výberkový a účelový),
- ponechávať stromy na dožitie v porastoch, dutinové a hniezdne stromy, dostatok odumretého dreva, štruktúru porastov v maximálne možnej miere priblížiť prirodzenej štruktúre lesa,
- neurbanizovať plochy vymedzených prvkov RÚSES (vrátane zariadení stacionárnej rekreácie a CR),
- cielene odstraňovať nepôvodné, predovšetkým invázne druhy a zamedziť ich rozširovaniu.

### GL 35 Genofondová lokalita Údolie pod Poľanou

Výmera: 19,18 ha

Príslušnosť k ZÚJ (k. ú.): Radoľa

**Charakteristika a zastúpenie biotopov:** Lúčne a pasienkové biotopy Lk1 a Lk3 s horčkami *Gentianella* sp.

**Zastúpenie chránených rastlinných a živočíšnych druhov:** skokan hnedý (*Rana temporaria*), ropucha bradavičnatá (*Bufo bufo*).

**Identifikácia prípadného ohrozenia:**

- sukcesia,
- výskyt expanzívnych a invázných druhov rastlín,
- výstavba,
- zalesnenie,
- mulčovanie.

**Manažmentové opatrenia:**

- zachovať nelesnú a sprievodnú vegetáciu – solitéry, líniové a skupinové porasty,
- zabrániť sukcesným procesom (odstraňovať dreviny, prípadne byliny a vyhrabávať starinu) na trávinnobylinných biotopoch a lokalitách s výskytom chránených druhov rastlín a hmyzu,
- zabezpečiť špeciálny manažment poľnohospodárskych plôch z titulu ochrany živočíšnych druhov (kosba od stredu a pod.),
- podporiť, resp. obnoviť primerané obhospodarovanie nelesných biotopov (lúky, pasienky) – kombinované kosenie a pastva,
- kosiť a následne odstraňovať biomasu minimálne 1x ročne,
- neurbanizovať plochy vymedzených prvkov RÚSES (vrátane zariadení stacionárnej rekreácie a CR),
- cielene odstraňovať nepôvodné, predovšetkým invázne druhy a zamedziť ich rozširovaniu,
- zachovať tradičný spôsob obhospodarovania krajiny, od ktorého je závislá hodnota viacerých biotopov.

### GL 36 Genofondová lokalita Penovcové pramenisko Pod Majerom

Výmera: 1,05 ha

Príslušnosť k ZÚJ (k. ú.): Povina, Budatínska Lehota

**Charakteristika a zastúpenie biotopov:** Prevažne lesné penovcové pramenisko Pr3 s penovcovou drťou a inkrustáciami penovca vyzrážanými na povrchu kameňov, dreva s ohrozenými druhmi.

**Zastúpenie chránených rastlinných a živočíšnych druhov:** skokan hnedý (*Rana temporaria*).

#### Identifikácia prípadného ohrozenia:

- nešetrné zásahy do lesných porastov,
- výstavba,
- holoruby,
- výsadba nepôvodných druhov drevín,
- zmena vodného režimu tokov a pramenísk.

#### Manažmentové opatrenia:

- uplatňovať prírode blízke hospodárenie v lesoch, zabezpečiť ťažbu a obnovu lesných porastov šetrnými metódami (uplatňovať iné ako veľkoplošné hospodárske spôsoby – maloplošný skupinový, výberkový a účelový),
- ponechávať stromy na dožitie v porastoch, dutinové a hniezdne stromy, dostatok odumretého dreva, štruktúru porastov v maximálne možnej miere priblížiť prirodzenej štruktúre lesa,
- odstraňovať zastúpenie stanovištne nepôvodných druhov drevín, postupne zvyšovať podiel prirodzenej obnovy,
- optimalizovať výstavbu lesnej cestnej siete a jej systematickou údržbou minimalizovať vodnú eróziu,
- citlivo riešiť akékoľvek zásahy do vodného režimu v lokalitách, kde sa vyskytujú penovcové prameniská,
- minimalizovať dopady rozširujúcej sa urbanizácie v bezprostrednej blízkosti prvkov RÚSES, regulovať existujúce aktivity (bývanie, infraštruktúra, rekreácia, výroba),
- neurbanizovať plochy vymedzených prvkov RÚSES (vrátane zariadení stacionárnej rekreácie a CR),
- cielene odstraňovať nepôvodné, predovšetkým invázne druhy a zamedziť ich rozširovaniu.

#### GL 37 Genofondová lokalita Pod Holým vrchom

Výmera: 4,64 ha

Príslušnosť k ZÚJ (k. ú.): Povina, Budatínska Lehota

Charakteristika a zastúpenie biotopov: Podhorské kosné lúky Lk1 so šafran spišský (*Crocus discolor*).

Zastúpenie chránených rastlinných a živočíšnych druhov: soldanelka karpatská (*Soldanella carpatica*), skokan hnedý (*Rana temporaria*).

#### Identifikácia prípadného ohrozenia:

- sukcesia,
- výskyt expanzívnych a inváznych druhov rastlín,
- výstavba,
- zalesnenie,
- mulčovanie.

#### Manažmentové opatrenia:

- zachovať nelesnú a sprievodnú vegetáciu – solitéry, línie a skupinové porasty,
- zabrániť sukcesným procesom (odstraňovať dreviny, prípadne byliny a vyhrabávať starinu) na trávinnobylinných biotopoch a lokalitách s výskytom chránených druhov rastlín a hmyzu,
- zabezpečiť špeciálny manažment poľnohospodárskych plôch z titulu ochrany živočíšnych druhov (kosba od stredu a pod.),
- podporiť, resp. obnoviť primerané obhospodarovanie nelesných biotopov (lúky, pasienky) – kombinované kosenie a pastva,
- kosiť a následne odstraňovať biomasu minimálne 1x ročne,
- neurbanizovať plochy vymedzených prvkov RÚSES (vrátane zariadení stacionárnej rekreácie a CR),
- cielene odstraňovať nepôvodné, predovšetkým invázne druhy a zamedziť ich rozširovaniu,
- zachovať tradičný spôsob obhospodarovania krajiny, od ktorého je závislá hodnota viacerých biotopov.

#### GL 38 Genofondová lokalita Medzi Vreťmi

Výmera: 16,08 ha

Príslušnosť k ZÚJ (k. ú.): Radoľa, Oškerda

Charakteristika a zastúpenie biotopov: Ohrozené živočíchy potočného alúvia v biotope Ls1.3, lesných remízok a lúk v bočnom údolí.

Zastúpenie chránených rastlinných a živočíšnych druhov: skokan hnedý (*Rana temporaria*), ropucha bradavičnatá (*Bufo bufo*), užovka obojková (*Natrix natrix*), glezg hrubozobý (*Coccothraustes coccothraustes*), strnádka obyčajná (*Emberiza citrinella*).

#### Identifikácia prípadného ohrozenia:

- výrubu,
- výstavba,
- nelegálne navážky,
- zásahy do vodného režimu,
- šírenie invázných druhov.

#### Manažmentové opatrenia:

- zabezpečiť prijatie opatrení na zlepšenie kvality vodného systému,
- minimalizovať zásahy do koryta a brehov vodných tokov a plôch (iné než údržbové),
- zmeniť druhové zloženie brehovej a sprievodnej vegetácie vodných tokov a plôch pôvodnými druhmi drevín a zabezpečiť ich ochranu,
- zachovať prirodzený vodný tok,
- cielene odstraňovať nepôvodné, predovšetkým invázne druhy a zamedziť ich rozširovaniu,
- zabrániť znečisťovaniu a tvorbe nelegálnych skládok odpadov a zabezpečiť ich odstraňovanie,
- neurbanizovať plochy vymedzených prvkov RÚSES (vrátane zariadení stacionárnej rekreácie a CR).

#### GL 39 Genofondová lokalita Alúvium Vadičovského potoka

Výmera: 9,03 ha

Príslušnosť k ZÚJ (k. ú.): Radoľa, Lopušné Pažite

Charakteristika a zastúpenie biotopov: Jaseňovo - jelšové podhorské aluviálne porasty Ls 1.3.

Zastúpenie chránených rastlinných a živočíšnych druhov: vydra riečna (*Lutra lutra*), rak riečny (*Astacus astacus*), rybárik riečny (*Alcedo atthis*), vodnár potočný (*Cinclus cinclus*), skokan hnedý (*Rana temporaria*), ropucha bradavičnatá (*Bufo bufo*), užovka obojková (*Natrix natrix*).

#### Identifikácia prípadného ohrozenia:

- výrubu,
- výstavba,
- nelegálne navážky,
- zásahy do vodného režimu,
- šírenie invázných druhov.

#### Manažmentové opatrenia:

- minimalizovať zásahy do koryta a brehov vodných tokov a plôch (iné než údržbové),
- zabrániť ďalšej regulácii vodného toku,
- zakázať výstavbu nielen na brehoch vodných tokov, ale aj v inundačnom území,
- doplniť, resp. vysadiť brehovú a sprievodnú vegetáciu vodných tokov a plôch pôvodnými druhmi drevín a zabezpečiť ich ochranu,
- zabrániť odstraňovaniu pôvodných brehových porastov,
- zachovať prirodzený vodný tok,
- cielene odstraňovať nepôvodné, predovšetkým invázne druhy a zamedziť ich rozširovaniu,
- zabrániť znečisťovaniu a tvorbe nelegálnych skládok odpadov a zabezpečiť ich odstraňovanie,
- neurbanizovať plochy vymedzených prvkov RÚSES (vrátane zariadení stacionárnej rekreácie a CR).

#### GL 40 Genofondová lokalita Steny – Holý vrch – L'adonhora

Výmera: 471,62 ha

Príslušnosť k ZÚJ (k. ú.): Horný Vadičov, Dolný Vadičov, Lopušné Pažite, Budatínska Lehota, Radoľa

Charakteristika a zastúpenie biotopov: Komplexy listnatých a zmiešaných bukových a jedľovobukových, polosutinových a lipovojavorových sutinových lesov Ls 4 s penovcovými prameniskami a chránenými druhmi z čeľade vstavačovité a i. Zvyšky pralesa v časti Steny, sutinový žľab. Významné refúgium veľkých šeliem. Prevažná časť lokality v území NATURA 2000 C etapa (SKÚEV 0834 L'adonhora).

Zastúpenie chránených rastlinných a živočíšnych druhov: jelení jazyk (*Phyllitis scolopendrium*), medved hnedý (*Ursus arctos*), rys ostrovid (*Lynx lynx*), vlk dravý (*Canis lupus*), výr skalný (*Bubo bubo*), orol skalný (*Aquila chrysaetos*), sova obyčajná (*Strix aluco*), skokan hnedý (*Rana temporaria*), ropucha bradavičnatá (*Bufo bufo*), salamandra škvrnitá (*Salamandra salamandra*), fúzač alpský (*Rosalia alpina*).

#### Identifikácia prípadného ohrozenia:

- nešetrné zásahy do lesných porastov,
- výstavba,

- holoruby,
- výsadba nepôvodných druhov drevín,
- výruby v rezervácii,
- zmena vodného režimu tokov a pramenísk.

#### Manažmentové opatrenia:

- uplatňovať prírode blízke hospodárenie v lesoch, zabezpečiť ťažbu a obnovu lesných porastov šetrnými metódami (uplatňovať iné ako veľkoplošné hospodárske spôsoby – maloplošný skupinový, výberkový a účelový),
- ponechávať stromy na dožitie v porastoch, dutinové a hniezdne stromy, dostatok odumretého dreva, štruktúru porastov v maximálne možnej miere priblížiť prirodzenej štruktúre lesa,
- odstraňovať zastúpenie stanovištne nepôvodných druhov drevín, postupne zvyšovať podiel prirodzenej obnovy,
- optimalizovať výstavbu lesnej cestnej siete a jej systematickou údržbou minimalizovať vodnú eróziu,
- citlivo riešiť akékoľvek zásahy do vodného režimu v lokalitách, kde sa vyskytujú penovcové prameniská,
- minimalizovať dopady rozširujúcej sa urbanizácie v bezprostrednej blízkosti prvkov RÚSES, regulovať existujúce aktivity (bývanie, infraštruktúra, rekreácia, výroba),
- neurbanizovať plochy vymedzených prvkov RÚSES (vrátane zariadení stacionárnej rekreácie a CR),
- cielene odstraňovať nepôvodné, predovšetkým invázne druhy a zamedziť ich rozširovaniu.



Obrázok č. 6.6: Ladonhora

#### GL 41 Genofondová lokalita Za Ladonhorou

Výmera: 19,83 ha

Príslušnosť k ZÚJ (k. ú.): Horný Vadičov

**Charakteristika a zastúpenie biotopov:** Slatinné prameniská, penovcové prameniská, slatinné lúky, podmáčané lúky (Ra6, Pr3, Lk6), podhorské kosné lúky Lk1, mezofilné pasienky Lk3 a psicové porasty Tr8. Výskyt valeriána celistvolistá (*Valeriana simplicifolia*), ostrica Davallova (*Carex davalliana*), šafran spíššský (*Crocus discolor*) a i. JZ časť lokality v území NATURA 2000 C etapa (SKÚEV 0834 Ladonhora).

**Zastúpenie chránených rastlinných a živočíšnych druhov:** škripík štetinatý (*Isolepis setacea*), tučnica obyčajná (*Pinguicula vulgaris*), zvonček hrubokoreňový (*Campanula serrata*), skokan hnedý (*Rana temporaria*), vlk dravý (*Canis lupus*), ropucha bradavičnatá (*Bufo bufo*), užovka obojková (*Natrix natrix*).

#### Identifikácia prípadného ohrozenia:

- sukcesia,
- výskyt expanzívnych a inváznych druhov rastlín,
- výstavba,
- zalesnenie,
- mulčovanie,
- zmena vodného režimu,
- používanie ťažkých mechanizmov.

#### Manažmentové opatrenia:

- zabrániť sukcesným procesom (odstraňovať dreviny, prípadne byliny a vyhrabávať starinu) na trávinnobylinných biotopoch a lokalitách s výskytom chránených druhov rastlín a hmyzu,
- zabezpečiť ochranu a manažment pramenných, inundačných a retenčných oblastí,

- udržiavať, resp. zväčšiť plochu mokradí, rašelinísk a statických vodných plôch, ponechať ich bez výsadby drevín a zabezpečiť primeranú starostlivosť,
- vylúčiť používanie chemických prípravkov, minerálnych hnojív a hnojovice v okolí vodných a mokradových ekosystémov,
- vykonávať extenzívnu pastvu v osobitných prípadoch (napr. počas nízkej hladiny podzemnej vody),
- kosiť a následne odstraňovať biomasu minimálne 1x ročne,
- revitalizovať toky za účelom zavodnenia mokradových biotopov,
- vylúčiť používanie ťažkých mechanizmov v mokradiach,
- cielene odstraňovať nepôvodné, predovšetkým invázne druhy a zamedziť ich rozširovaniu,
- neurbanizovať plochy vymedzených prvkov RÚSES (vrátane zariadení stacionárnej rekreácie a CR).

#### GL 42 Genofondová lokalita Lužný les pri Rudinke

Výmera: 8,95 ha

Príslušnosť k ZÚJ (k. ú.): Rudinka, Oškerda, (územie presahuje do okresu Žilina, k. ú. Brodno)

**Charakteristika a zastúpenie biotopov:** predmetom ochrany sú zvyšky aluviálnych porastov Kysuce (biotop Ls 1.3), biotop ohrozených druhov živočíchov.

Zastúpenie biotopov európskeho a národného významu: Ls1.3 Jaseňovo-jelšové podhorské lužné lesy (\*91EO).

**Zastúpenie chránených rastlinných a živočíšnych druhov:** skokan hnedý (*Rana temporaria*), ropucha bradavičnatá (*Bufo bufo*), užovka obojková (*Natrix natrix*), vodnár potočný (*Cinclus cinclus*), volavka popolavá (*Ardea cinerea*).

**Identifikácia prípadného ohrozenia:**

- vykonávanie činnosti meniacej stav mokradí alebo koryta vodného toku, najmä ich úpravou, odvodňovaním alebo ťažbou riečného materiálu, znečisťovaním vodného toku odpadovými vodami, nelegálnymi skládkami odpadov, výrubom drevín brehových porastov,
- rozširovanie invázných druhov,
- šírenie ruderálnych druhov rastlín.

**Manažmentové opatrenia:**

- uplatňovať prírode blízke hospodárenie v lesoch, zabezpečiť ťažbu a obnovu lesných porastov šetrnými metódami (uplatňovať iné ako veľkoplošné hospodárske spôsoby – maloplošný skupinový, výberkový a účelový),
- zachovať extenzívne obhospodarovanie lesov,
- zabezpečiť prijatie opatrení na zlepšenie kvality vodného systému,
- minimalizovať zásahy do koryta a brehov vodných tokov a plôch (iné než údržbové),
- neurbanizovať plochy vymedzených prvkov RÚSES (vrátane zariadení stacionárnej rekreácie a CR),
- cielene odstraňovať nepôvodné, predovšetkým invázne druhy a zamedziť ich rozširovaniu,
- zabrániť znečisťovaniu a tvorbe nelegálnych skládok odpadov a zabezpečiť ich odstraňovanie,
- zmierniť bariérový efekt a zamedziť výstavbe nových bariér.
- zabrániť ruderalizácii.

#### GL 43 Genofondová lokalita Mokrade v lome Lopušné Pažite

Výmera: 6,24 ha

Príslušnosť k ZÚJ (k. ú.): Lopušné Pažite

**Charakteristika a zastúpenie biotopov:** Spoločenstvá stojatých vodných plôch Vo6 s výskytom vzácných a ohrozených druhov obojživelníkov a plazov: jašterica živorodá (*Zootoca vivipara*).

**Zastúpenie chránených rastlinných a živočíšnych druhov:** skokan hnedý (*Rana temporaria*), kunka žltobruchá (*Bombina variegata*), užovka obojková (*Natrix natrix*), užovka hladká (*Coronella austriaca*), vretenica severná (*Vipera berus*).

**Identifikácia prípadného ohrozenia:**

- zásahy do vodného režimu,
- ilegálne skládky odpadu,
- ťažba dreva,
- zazemňovanie.

**Manažmentové opatrenia:**

- zabrániť sukcesným procesom (odstraňovať dreviny, prípadne byliny a vyhrabávať starinu) na trávinnobylinných biotopoch a lokalitách s výskytom chránených druhov rastlín a hmyzu,



- minimalizovať zásahy do koryta a brehov vodných tokov a plôch (iné než údržbové),
- zmeniť druhové zloženie brehovej a sprievodnej vegetácie vodných tokov a plôch pôvodnými druhmi drevín a zabezpečiť ich ochranu,
- udržiavať, resp. zväčšiť plochu mokradí, rašelinísk a statických vodných plôch, ponechať ich bez výsadby drevín a zabezpečiť primeranú starostlivosť,
- kosiť a následne odstraňovať biomasu minimálne 1x ročne,
- revitalizovať toky za účelom zavodnenia mokradových biotopov,
- redukcia zamedzenia,
- vylúčiť používanie ťažkých mechanizmov v mokradiach,
- zabrániť znečisťovaniu a tvorbe nelegálnych skládok odpadov a zabezpečiť ich odstraňovanie,
- neurbanizovať plochy vymedzených prvkov RÚSES (vrátane zariadení stacionárnej rekreácie a CR).

#### GL 44 Genofondová lokalita Pod Ľadonhorou

Výmera: 3,10 ha

Príslušnosť k ZÚJ (k. ú.): Horný Vadičov

**Charakteristika a zastúpenie biotopov:** Východné až juhovýchodné úpätie s Porastami borievky obyčajnej Kr2 a teplomilnými, suchomilnými travinnobylinnými porastami Tr1 s druhmi hrdobarka obyčajná (*Teucrium chamaedrys*), mrvica peristá (*Brachypodium pinnatum*), pichliač bezbyľový (*Cirsium acaule*) a chránenými druhmi. Územie NATURA 2000 C etapa (SKÚEV 0834 Ľadonhora) jašterica živorodá (*Zootoca vivipara*).

**Zastúpenie chránených rastlinných a živočíšnych druhov:** skokan hnedý (*Rana temporaria*), ropucha bradavičnatá (*Bufo bufo*), vretenica severná (*Vipera berus*), jašterica krátkohlavá (*Lacerta agilis*).

**Identifikácia prípadného ohrozenia:**

- sukcesia,
- výskyt expanzívnych a invázných druhov rastlín,
- výstavba,
- zalesnenie,
- mulčovanie.

**Manažmentové opatrenia:**

- zachovať nelesnú a sprievodnú vegetáciu – solitéry, líniové a skupinové porasty,
- zabrániť sukcesným procesom (odstraňovať dreviny, prípadne byliny a vyhrabávať starinu) na travinnobylinných biotopoch a lokalitách s výskytom chránených druhov rastlín a hmyzu,
- zabezpečiť špeciálny manažment poľnohospodárskych plôch z titulu ochrany živočíšnych druhov (kosba od stredu a pod.),
- podporiť, resp. obnoviť primerané obhospodarovanie nelesných biotopov (lúky, pasienky) – kombinované kosenie a pastva,
- kosiť a následne odstraňovať biomasu minimálne 1x ročne,
- neurbanizovať plochy vymedzených prvkov RÚSES (vrátane zariadení stacionárnej rekreácie a CR),
- cielene odstraňovať nepôvodné, predovšetkým invázne druhy a zamedziť ich rozširovaniu,
- zachovať tradičný spôsob obhospodarovania krajiny, od ktorého je závislá hodnota viacerých biotopov.

#### GL 45 Genofondová lokalita Vodná nádrž nad Vadičovom

Výmera: 4,98 ha

Príslušnosť k ZÚJ (k. ú.): Horný Vadičov

**Charakteristika a zastúpenie biotopov:** Liahnisko obožživelníkov a úseky toku s pálkami a brehovými porastami Jaseňovo-jelšových podhorských lužných lesov Ls 1.3 a slatín Ra6 v okolí nádrže s výskytom chránených druhov.

**Zastúpenie chránených rastlinných a živočíšnych druhov:** skokan hnedý (*Rana temporaria*), skokan štihlý (*Rana dalmatina*), ropucha bradavičnatá (*Bufo bufo*), vretenica severná (*Vipera berus*), užovka obojková (*Natrix natrix*), jašterica krátkohlavá (*Lacerta agilis*), rak riečny (*Astacus astacus*), jašterica živorodá (*Zootoca vivipara*).

**Identifikácia prípadného ohrozenia:**

- výrub,
- výstavba,
- nelegálne navážky,
- zásahy do vodného režimu,
- šírenie invázných druhov.

#### Manažmentové opatrenia:

- minimalizovať zásahy do koryta a brehov vodných tokov a plôch (iné než údržbové),
- zabrániť ďalšej regulácii vodného toku,
- zakázať výstavbu nielen na brehoch vodných tokov, ale aj v inundačnom území,
- doplniť, resp. vysadiť brehovú a sprievodnú vegetáciu vodných tokov a plôch pôvodnými druhmi drevín a zabezpečiť ich ochranu,
- zabrániť odstraňovaniu pôvodných brehových porastov,
- zachovať prirodzený vodný tok,
- cielene odstraňovať nepôvodné, predovšetkým invázne druhy a zamedziť ich rozširovaniu,
- zabrániť znečisťovaniu a tvorbe nelegálnych skládok odpadov a zabezpečiť ich odstraňovanie,
- neurbanizovať plochy vymedzených prvkov RÚSES (vrátane zariadení stacionárnej rekreácie a CR),
- udržiavať zimoviská a liahniská obojživelníkov a priaznivého stavu migračných zón k lokalitám produkcie a k niektorým typom letných stanovišť a zabezpečiť ochranu obojživelníkov v období migrácie (napr. budovať migračné zábrany, transfery jedincov na reprodukčné lokality).

#### GL 46 Genofondová lokalita Malý Vreť

Výmera: 26,19 ha

Príslušnosť k ZÚJ (k. ú.): Snežnica, Oškerda

**Charakteristika a zastúpenie biotopov:** Južné až juhovýchodné svahy bradla s vápencovými bučinami Ls 5.4.

Výskyt jarabina mukyňová (*Sorbus aria*).

**Zastúpenie chránených rastlinných a živočíšnych druhov:** skokan hnedý (*Rana temporaria*), ropucha bradavičnatá (*Bufo bufo*), salamandra škvrnitá (*Salamandra salamandra*).

**Identifikácia prípadného ohrozenia:**

- nešetrné zásahy do lesných porastov,
- výstavba,
- holoruby,
- výsadba nepôvodných druhov drevín,
- zmena vodného režimu tokov a pramenísk.

#### Manažmentové opatrenia:

- uplatňovať prírode blízke hospodárenie v lesoch, zabezpečiť ťažbu a obnovu lesných porastov šetrnými metódami (uplatňovať iné ako veľkoplošné hospodárske spôsoby – maloplošný skupinový, výberkový a účelový),
- ponechávať stromy na dozretie v porastoch, dutinové a hniezdne stromy, dostatok odumretého dreva, štruktúru porastov v maximálne možnej miere priblížiť prirodzenej štruktúre lesa,
- odstraňovať zastúpenie stanovištne nepôvodných druhov drevín, postupne zvyšovať podiel prirodzenej obnovy,
- optimalizovať výstavbu lesnej cestnej siete a jej systematickou údržbou minimalizovať vodnú eróziu,
- minimalizovať dopady rozširujúcej sa urbanizácie v bezprostrednej blízkosti prvkov RÚSES, regulovať existujúce aktivity (bývanie, infraštruktúra, rekreácia, výroba),
- neurbanizovať plochy vymedzených prvkov RÚSES (vrátane zariadení stacionárnej rekreácie a CR),
- cielene odstraňovať nepôvodné, predovšetkým invázne druhy a zamedziť ich rozširovaniu.

#### GL 47 Genofondová lokalita Veľký Vreť

Výmera: 128,85 ha

Príslušnosť k ZÚJ (k. ú.): Snežnica, Radoľa

**Charakteristika a zastúpenie biotopov:** Južné svahy bradla s vápencovými bučinami a drieňovými bučinami Ls 5.4, Lipovo-javorové sutinové lesy Ls4, na úpäti teplomilné pasienky. Výskyt drieň obyčajný (*Cornus mas*), jarabina mukyňová (*Sorbus aria*), jarabina brekyňová (*Sorbus torminalis*).

**Zastúpenie chránených rastlinných a živočíšnych druhov:** medveď hnedý (*Ursus arctos*), sova obyčajná (*Strix aluco*), skokan hnedý (*Rana temporaria*), ropucha bradavičnatá (*Bufo bufo*), salamandra škvrnitá (*Salamandra salamandra*).

**Identifikácia prípadného ohrozenia:**

- nešetrné zásahy do lesných porastov,
- výstavba,
- holoruby,

- výsadba nepôvodných druhov drevín,
- zmena vodného režimu tokov a pramenísk.

**Manažmentové opatrenia:**

- uplatňovať prírode blízke hospodárenie v lesoch, zabezpečiť ťažbu a obnovu lesných porastov šetrnými metódami (uplatňovať iné ako veľkoplošné hospodárske spôsoby – maloplošný skupinový, výberkový a účelový),
- ponechávať stromy na dožitie v porastoch, dutinové a hniezdne stromy, dostatok odumretého dreva, štruktúru porastov v maximálne možnej miere priblížiť prirodzenej štruktúre lesa,
- odstraňovať zastúpenie stanovištne nepôvodných druhov drevín, postupne zvyšovať podiel prirodzenej obnovy,
- optimalizovať výstavbu lesnej cestnej siete a jej systematickou údržbou minimalizovať vodnú eróziu,
- minimalizovať dopady rozširujúcej sa urbanizácie v bezprostrednej blízkosti prvkov RÚSES, regulovať existujúce aktivity (bývanie, infraštruktúra, rekreácia, výroba),
- neurbanizovať plochy vymedzených prvkov RÚSES (vrátane zariadení stacionárnej rekreácie a CR),
- cielene odstraňovať nepôvodné, predovšetkým invázne druhy a zamedziť ich rozširovanie.

**GL 48 Genofondová lokalita Vadičovský potok pod Záriečím**

Výmera: 7,76 ha

Príslušnosť k ZÚJ (k. ú.): Lopušné Pažite

**Charakteristika a zastúpenie biotopov:** Ohrozené druhy potočného alúvia v meandrovitom úseku toku - podhorské jelšiny Ls1.3 s príľahlými podhorskými kosnými a podmáčanými lúkami Lk1, Lk6 a porastami deväťsilov Br6.

**Zastúpenie chránených rastlinných a živočíšnych druhov:** rak riečny (*Astacus astacus*), skokan hnedý (*Rana temporaria*), ropucha bradavičnatá (*Bufo bufo*), užovka obojková (*Natrix natrix*), vodnár potočný (*Cinclus cinclus*).

**Identifikácia prípadného ohrozenia:**

- výrubu,
- výstavba,
- nelegálne navážky,
- zásahy do vodného režimu,
- šírenie invázných druhov.

**Manažmentové opatrenia:**

- minimalizovať zásahy do koryta a brehov vodných tokov a plôch (iné než údržbové),
- zabrániť ďalšej regulácii vodného toku,
- zakázať výstavbu nielen na brehoch vodných tokov, ale aj v inundačnom území,
- doplniť, resp. vysadiť brehovú a sprievodnú vegetáciu vodných tokov a plôch pôvodnými druhmi drevín a zabezpečiť ich ochranu,
- zabrániť odstraňovaniu pôvodných brehových porastov,
- zachovať prirodzený vodný tok,
- cielene odstraňovať nepôvodné, predovšetkým invázne druhy a zamedziť ich rozširovanie,
- zabrániť znečisťovaniu a tvorbe nelegálnych skládok odpadov a zabezpečiť ich odstraňovanie,
- neurbanizovať plochy vymedzených prvkov RÚSES (vrátane zariadení stacionárnej rekreácie a CR).

**GL 49 Genofondová lokalita Potoky pod Ľadonhorou**

Výmera: 5,53 ha

Príslušnosť k ZÚJ (k. ú.): Dolný Vadičov

**Charakteristika a zastúpenie biotopov:** Zachovalé brehové porasty s biotopmi Ls 1.3 Jaseňovo-jelšové podhorské lužné lesy s chránenými druhmi.

**Zastúpenie chránených rastlinných a živočíšnych druhov:** skokan hnedý (*Rana temporaria*), ropucha bradavičnatá (*Bufo bufo*), užovka obojková (*Natrix natrix*).

**Identifikácia prípadného ohrozenia:**

- výrubu,
- výstavba,
- nelegálne navážky,
- zásahy do vodného režimu,
- šírenie invázných druhov.

#### Manažmentové opatrenia:

- minimalizovať zásahy do koryta a brehov vodných tokov a plôch (iné než údržbové),
- zabrániť ďalšej regulácii vodného toku,
- zakázať výstavbu nielen na brehoch vodných tokov, ale aj v inundačnom území,
- doplniť, resp. vysadiť brehovú a sprievodnú vegetáciu vodných tokov a plôch pôvodnými druhmi drevín a zabezpečiť ich ochranu,
- zabrániť odstraňovaniu pôvodných brehových porastov,
- zachovať prirodzený vodný tok,
- cielene odstraňovať nepôvodné, predovšetkým invázne druhy a zamedziť ich rozširovanie,
- zabrániť znečisťovaniu a tvorbe nelegálnych skládok odpadov a zabezpečiť ich odstraňovanie,
- neurbanizovať plochy vymedzených prvkov RÚSES (vrátane zariadení stacionárnej rekreácie a CR).

#### GL 50 Genofondová lokalita Snežnické pasienky

Výmera: 16,18 ha

Príslušnosť k ZÚJ (k. ú.): Snežnica

**Charakteristika a zastúpenie biotopov:** Komplex biotopov s Mezofilnými pasienkami a spásanými lúkami Lk3, Nížinnými a podhorskými kosnými lúkami Lk1 a fragment prioritného biotopu európskeho významu Suchomilné travinnobylinné a krovinné porasty na vápnom substráte Tr1c s výskytom rastlín z čeľade vstavačovité. V západnej časti sa nachádza penovcové pramenisko Pr3.

**Zastúpenie chránených rastlinných a živočíšnych druhov:** skokan hnedý (*Rana temporaria*), ropucha bradavičnatá (*Bufo bufo*).

**Identifikácia prípadného ohrozenia:**

- sukcesia,
- výskyt expanzívnych a invázných druhov rastlín,
- výstavba,
- zalesnenie,
- mulčovanie.

**Manažmentové opatrenia:**

- zachovať nelesnú a sprievodnú vegetáciu – solitéry, líniové a skupinové porasty,
- zabrániť sukcesným procesom (odstraňovať dreviny, prípadne byliny a vyhrabávať starinu) na travinnobylinných biotopoch a lokalitách s výskytom chránených druhov rastlín a hmyzu,
- zabezpečiť špeciálny manažment poľnohospodárskych plôch z titulu ochrany živočíšnych druhov (kosba od stredu a pod.),
- podporiť, resp. obnoviť primerané obhospodarovanie nelesných biotopov (lúky, pasienky) – kombinované kosenie a pastva,
- kosiť a následne odstraňovať biomasu minimálne 1x ročne,
- neurbanizovať plochy vymedzených prvkov RÚSES (vrátane zariadení stacionárnej rekreácie a CR),
- cielene odstraňovať nepôvodné, predovšetkým invázne druhy a zamedziť ich rozširovanie,
- zachovať tradičný spôsob obhospodarovania krajiny, od ktorého je závislá hodnota viacerých biotopov.

#### GL 51 Genofondová lokalita Lúky pod Brodencom

Výmera: 8,51 ha

Príslušnosť k ZÚJ (k. ú.): Snežnica

**Charakteristika a zastúpenie biotopov:** Komplex biotopov Podhorské kosné lúky Lk1 a Lk3 Mezofilné pasienky a spásané lúky s výskytom chránených druhov rastlín a živočíchov.

**Zastúpenie chránených rastlinných a živočíšnych druhov:** skokan hnedý (*Rana temporaria*) a i.

**Identifikácia prípadného ohrozenia:**

- sukcesia,
- výskyt expanzívnych a invázných druhov rastlín,
- výstavba,
- zalesnenie,
- mulčovanie.

**Manažmentové opatrenia:**

- zachovať nelesnú a sprievodnú vegetáciu – solitéry, líniové a skupinové porasty,

- zabrániť sukcesným procesom (odstraňovať dreviny, prípadne byliny a vyhrabávať starinu) na trávinnobylinných biotopoch a lokalitách s výskytom chránených druhov rastlín a hmyzu,
- zabezpečiť špeciálny manažment poľnohospodárskych plôch z titulu ochrany živočíšnych druhov (kosba od stredu a pod.),
- podporiť, resp. obnoviť primerané obhospodarovanie nelesných biotopov (lúky, pasienky) – kombinované kosenie a pastva,
- kosiť a následne odstraňovať biomasu minimálne 1x ročne,
- neurbanizovať plochy vymedzených prvkov RÚSES (vrátane zariadení stacionárnej rekreácie a CR),
- cielene odstraňovať nepôvodné, predovšetkým invázne druhy a zamedziť ich rozširovaniu,
- zachovať tradičný spôsob obhospodarovania krajiny, od ktorého je závislá hodnota viacerých biotopov.

#### GL 52 Genofondová lokalita Dlhý potok

Výmera: 3,59 ha

Príslušnosť k ZÚJ (k. ú.): Horný Vadičov

**Charakteristika a zastúpenie biotopov:** Podhorské lúky Lk1 s výskytom šafran spišský (*Crocus discolor*), v aluviálnych polohách spolu s brehovými porastami potoka Ls1.3.

**Zastúpenie chránených rastlinných a živočíšnych druhov:** skokan hnedý (*Rana temporaria*), ropucha bradavičnatá (*Bufo bufo*), užovka obojková (*Natrix natrix*), vodnár potočný (*Cinclus cinclus*).

**Identifikácia prípadného ohrozenia:**

- výrubu,
- výstavba,
- nelegálne navážky,
- zásahy do vodného režimu,
- šírenie invázných druhov.

**Manažmentové opatrenia:**

- minimalizovať zásahy do koryta a brehov vodných tokov a plôch (iné než údržbové),
- zabrániť ďalšej regulácii vodného toku,
- zakázať výstavbu nielen na brehoch vodných tokov, ale aj v inundačnom území,
- doplniť, resp. vysadiť brehovú a sprievodnú vegetáciu vodných tokov a plôch pôvodnými druhmi drevín a zabezpečiť ich ochranu,
- zabrániť odstraňovaniu pôvodných brehových porastov,
- zachovať prirodzený vodný tok,
- cielene odstraňovať nepôvodné, predovšetkým invázne druhy a zamedziť ich rozširovaniu,
- zabrániť znečisťovaniu a tvorbe nelegálnych skládok odpadov a zabezpečiť ich odstraňovanie.



Obrázok č. 6.7: Dlhý potok s brehovými porastami



### GL 53 Genofondová lokalita Drlov háj

Výmera: 29,09 ha

Príslušnosť k ZÚJ (k. ú.): Horný Vadičov

**Charakteristika a zastúpenie biotopov:** Na okraji fragmentu lesa podhorské kosné lúky Lk1 s šafran spišský (*Crocus discolor*) s výskytom chránených a ohrozených druhov rastlín, ktoré prechádzajú aj do presvetleného lesa.

**Zastúpenie chránených rastlinných a živočíšnych druhov:** skokan hnedý (*Rana temporaria*), vlk dravý (*Canis lupus*), medveď hnedý (*Ursus arctos*).

**Identifikácia prípadného ohrozenia:**

- sukcesia,
- výskyt expanzívnych a invázných druhov rastlín,
- výstavba,
- zalesnenie,
- mulčovanie.

**Manažmentové opatrenia:**

- zachovať nelesnú a sprievodnú vegetáciu – solitéry, línie a skupinové porasty,
- zabrániť sukcesným procesom (odstraňovať dreviny, prípadne byliny a vyhrabávať starinu) na trávinnobylinných biotopoch a lokalitách s výskytom chránených druhov rastlín a hmyzu,
- zabezpečiť špeciálny manažment poľnohospodárskych plôch z titulu ochrany živočíšnych druhov (kosba od stredu a pod.),
- podporiť, resp. obnoviť primerané obhospodarovanie nelesných biotopov (lúky, pasienky) – kombinované kosenie a pastva,
- kosiť a následne odstraňovať biomasu minimálne 1x ročne,
- neurbanizovať plochy vymedzených prvkov RÚSES (vrátane zariadení stacionárnej rekreácie a CR),
- cielene odstraňovať nepôvodné, predovšetkým invázne druhy a zamedziť ich rozširovaniu,
- zachovať tradičný spôsob obhospodarovania krajiny, od ktorého je závislá hodnota viacerých biotopov.

### GL 54 Rochovica (PR)

Výmera: 11,03 ha

Príslušnosť k ZÚJ (k. ú.): Rudinka, (územie presahuje do okresu Žilina, k. ú. Vranie)

**Charakteristika, zastúpenie biotopov:** biotopy lesných spoločenstiev bučín, drieňových bučín a lipových bučín. Z nelesných spoločenstiev sa tu vyskytujú zväzy *Seslerio – Festucion durisculae* a *Mesobromion*. Na lokalite je zaznamenaná prítomnosť aj živočíšnych druhov, ako napr. lelek lesný (*Caprimulgus europaeus*), jariabok hôny (*Bonasa bonasia*), vretenica severná (*Vipera berus*), jašterica živorodá (*Zootoca vivipara*) ale aj sov (*Strigiformes*). Vyskytujú sa tu teplomilné druhy na severnej hranici ich rozšírenia. Súčasťou GL je PP Kysucká brána.

Zastúpenie biotopov európskeho a národného významu: Ls5.1 Bukové a jedľovo-bukové kvetnaté lesy (9130), Ls5.4 Vápnomilné bukové lesy (9150).

**Zastúpenie chránených rastlinných a živočíšnych druhov:** rastliny z čeľade vstavačovité, užovka hladká (*Coronella austriaca*), sova obyčajná (*Strix aluco*), skokan hnedý (*Rana temporaria*), ropucha bradavičnatá (*Bufo bufo*).

**Identifikácia prípadného ohrozenia:**

- spontánny prienik nepôvodných druhov.

**Manažmentové opatrenia:**

- uplatňovať prírode blízke hospodárenie v lesoch, zabezpečiť ťažbu a obnovu lesných porastov šetrnými metódami (uplatňovať iné ako veľkoplošné hospodárske spôsoby – maloplošný skupinový, výberkový a účelový),
- ponechávať stromy na dozretie v porastoch, dutinové a hniezdne stromy, dostatok odumretého dreva, štruktúru porastov v maximálne možnej miere priblížiť prirodzenej štruktúre lesa,
- odstraňovať zastúpenie stanovištné nepôvodných druhov drevín, postupne zvyšovať podiel prirodzenej obnovy,
- optimalizovať výstavbu lesnej cestnej siete a jej systematickou údržbou minimalizovať vodnú eróziu,
- v 5. stupni ochrany zamedziť zasahovaniu do lesných porastov a pôdneho krytu s výnimkou odstraňovania invázných druhov vegetácie,

- minimalizovať dopady rozširujúcej sa urbanizácie v bezprostrednej blízkosti prvkov RÚSES, regulovať existujúce aktivity (bývanie, infraštruktúra, rekreácia, výroba),
- neurbanizovať plochy vymedzených prvkov RÚSES (vrátane zariadení stacionárnej rekreácie a CR),
- cielene odstraňovať nepôvodné, predovšetkým invázne druhy a zamedziť ich rozširovaniu.

#### **GL 55 Brodianka (PR)**

**Výmera:** 13,10 ha

**Príslušnosť k ZÚJ (k. ú.):** Snežnica, (územie presahuje do okresu Žilina, k. ú. Brodno)

**Charakteristika, zastúpenie biotopov:** predmetom ochrany sú bučiny s ojedinelým dubom zimným (*Quercus petraea*) na severnej hranici svojho rozšírenia a cenné nelesné spoločenstvá. Na severných svahoch sa vyskytuje smrek (*Picea sp.*) a jedľa (*Abies sp.*), na sutinách javory (*Acer sp.*), brest horský (*Ulmus glabra*) a jaseň (*Fraxinus sp.*), na južnej expozícii sa vyskytuje hrab (*Caprinus sp.*). Zástupcovia rastlinných spoločenstiev predstavujú druhy ako mrvica peristá (*Brachypodium pinnatum*), dušovka roľná (*Calamintha acinos*), oman hnidákovitý (*Inula conyza*), oman mečolistý (*I. ensifolia*), rozchodník prudký (*Sedum acre*), rozchodník biely (*S. album*) a i.

Zastúpenie biotopov európskeho a národného významu: Ls5.1 Bukové a jedľovo-bukové kvetnaté lesy (9130), Ls5.4 Vápnomilné bukové lesy (9150).

**Zastúpenie chránených rastlinných a živočíšnych druhov:** vretenica severná (*Vipera berus*), jašterica živorodá (*Zootoca vivipara*), sova obyčajná (*Strix aluco*), skokan hnedý (*Rana temporaria*), ropucha bradavičnatá (*Bufo bufo*), salamandra škvrnitá (*Salamandra salamandra*).

**Identifikácia prípadného ohrozenia:**

- spontánny prienik nepôvodných druhov.

**Manažmentové opatrenia:**

- uplatňovať prírode blízke hospodárenie v lesoch, zabezpečiť ťažbu a obnovu lesných porastov šetrnými metódami (uplatňovať iné ako veľkoplošné hospodárske spôsoby – maloplošný skupinový, výberkový a účelový),
- ponechávať stromy na dozretie v porastoch, dutinové a hniezdne stromy, dostatok odumretého dreva, štruktúru porastov v maximálne možnej miere priblížiť prirodzenej štruktúre lesa,
- odstraňovať zastúpenie stanovištné nepôvodných druhov drevín, postupne zvyšovať podiel prirodzenej obnovy,
- optimalizovať výstavbu lesnej cestnej siete a jej systematickou údržbou minimalizovať vodnú eróziu,
- v 5. stupni ochrany zamedziť zasahovaniu do lesných porastov a pôdneho krytu s výnimkou odstraňovania inváznych druhov vegetácie,
- minimalizovať dopady rozširujúcej sa urbanizácie v bezprostrednej blízkosti prvkov RÚSES, regulovať existujúce aktivity (bývanie, infraštruktúra, rekreácia, výroba),
- neurbanizovať plochy vymedzených prvkov RÚSES (vrátane zariadení stacionárnej rekreácie a CR),
- cielene odstraňovať nepôvodné, predovšetkým invázne druhy a zamedziť ich rozširovaniu.

#### **Ekologicky významné segmenty krajiny(EVSK)**

Na území okresu Kysucké Nové Mesto odporúčame v návrhu RÚSES zaradiť 10 lokalít ekologicky významných segmentov krajiny. Charakteristika jednotlivých GL je spracovaná v nasledovnej štruktúre:

- názov,
- výmera,
- príslušnosť k ZÚJ (k.ú.),
- charakteristika.

V pôvodnom RÚSES okresov Žilina, Bytča a Kysucké Nové Mesto (SAŽP, 2006) neboli vyčlenené žiadne lokality ekologicky významných segmentov krajiny. Jedná sa o nové lokality, ktoré tvoria základ pre vymedzenie územného systému ekologickej stability krajiny a majú hlavný význam pre zabezpečenie druhovej a krajinnokologickej diverzity, zamedzenie vodnej a veternej erózie, udržanie kvality vody, reguláciu odtokových pomerov, vytvorenie refúgií pre mnohé rastliny a živočíchy a vytváranie ochranných zón pre vzácne ekosystémy.

### **EVSK 1 Záver Ochodničanky**

**Výmera:** 29,83 ha

**Príslušnosť k ZUJ (k. ú.):** Ochodnica

**Charakteristika:** lokalitu tvoria mozaikové lesné porasty s vyšším zastúpením smreka v pramenných oblastiach potokov, sekundárnych lúčnych a pasienkových spoločenstiev v rôznom štádiu sukcesie, s výskytom vresu, s ohrozenými rastlinnými druhmi a lesných biotopov ohrozených ďatľovcov.

### **EVSK 2 Petránky**

**Výmera:** 17,37 ha

**Príslušnosť k ZUJ (k. ú.):** Nesluša

**Charakteristika:** jedná sa o hnojené, jedno- až dvojkosné lúky (biotop Lk1) s chránenými a ohrozenými druhmi s prevahou vysokosteblových, krmovinárske hodnotných tráv, ako ovsík obyčajný, psiarka lúčna, trojštet žltkastý, tomka voňavá, a bylín. Vegetačnú zložku zároveň tvoria spoločenstvá psice tuhej (biotop Tr8). V okrese Čadca pokračuje územie ako SKUEV 0836 Zákopčianske lúky.

Zastúpenie biotopov európskeho významu: Lk 1 Nížinné a podhorské kosné lúky 6510, Tr 8 Kvetnaté vysokohorské a horské psicové porasty na silikátovom substráte 6230

### **EVSK 3 Vyšné Vane (Marušovský vrch)**

**Výmera:** 17,17 ha

**Príslušnosť k ZUJ (k. ú.):** Kysucký Lieskovec

**Charakteristika:** Ide o hrebeňový komplex porastený ihličnatými lesmi s prímiesou buka a borovice, extenzívne lúky s postupujúcou sukcesiou.

Biotopy európskeho významu: Br6 Brehové porasty deväťsilov, Kr1 Vresoviská, Tr8 Kvetnaté vysokohorské a horské psicové porasty na silikátovom substráte, Lk1 Nížinné a podhorské kosné lúky, Lk5 Vysokobylinné spoločenstvá na vlhkých lúkach, Ls1.3 Jaseňovo-jelšové podhorské lužné lesy, Ls1.4 Horské jelšové lužné lesy, Ls5.1 Bukové a jedľovo-bukové kvetnaté lesy,

Biotopy národného významu: Lk3 Mezofilné pasienky a spásané lúky, Lk6 Podmáčané lúky horských a podhorských oblastí, Pr1 Prameniská horského a subalpínskeho stupňa na nevápencových horninách, Pr2 Prameniská nížin a pahorkatín na nevápencových horninách.

### **EVSK 4 Jamy**

**Výmera:** 6,19 ha

**Príslušnosť k ZUJ (k. ú.):** Kysucký Lieskovec

**Charakteristika:** jedná sa o komplex biotopov nelesnej drevinovej vegetácie, svahových pramenísk a lokálnych mokradí, významný biotop pre faunu, lokality rozmnožovania a úkrytov vtáctva, drobných cicavcov, ako i lesnej zveri. Prameniská a mokrade predstavujú vhodný biotop pre rozmnožovanie obojživelníkov. Celé územie je v potenciálne zosuvnom území, preto by bolo krajne nežiadúce narušovať priestor terénymi úpravami a melioráciami pre poľnohospodárske využívanie. Lokalita biocentra spolu s miestnymi biokoridorami predstavuje jeden z mála možných prechodov od lesných komplexoch Marušovského vrchu cez zastavané územie z jedného svahu údolia Lodnianky na druhý na Skačkovu horu.

### **EVSK 5 Studnička – prameň pod svahom Tábora**

**Výmera:** 0,36 ha

**Príslušnosť k ZUJ (k. ú.):** Kysucké Nové Mesto

**Charakteristika:** Lokalita Studnička sa nachádza pod severovýchodným svahom vrchu Tábor. Viaže sa na lesné spoločenstvo a je obklopená a tienená druhmi - javor horský (*Acer pseudoplatanus*), brest hrabolistý (*Ulmus minor*), rešetliak prečisťujúci (*Rhamnus catharticus*), vrba krehká (*Salix fragilis*) v podraste s prhlavou dvojdomou (*Urtica dioica*), jahodou obyčajnou (*Fragaria vesca*) a škripinou lesnou (*Scirpus sylvaticus*). Samotná Studnička - prameň patrí do biotopu Pr2 - Prameniská nížin a pahorkatín na nevápencových horninách so zatúpením charakteristických druhov ako papradka samičia (*Athyrium filix-femina*), žerušnica horká (*Cardamine amara*), iskerník plazivý (*Ranunculus repens*), praslička roľná (*Equistum arvense*), praslička najvyššia (*Equisetum telmateia*), netýkavka nedotklivá (*Impatiens noli-tangere*), ostrica oddialená (*Carex remota*). Na brehu odtekajúcej vody v mieste s pomalým prietokom (v zátočine) a v litoráli vytvorený porast tajničky ryžovitej (*Leersia oryzoides*), na hladine so žaburinkou menšou (*Lemna minor*).

Zastúpenie biotopov márodného významu: Pr2 Prameniská nížina a pahorkatín na nevápencových horninách, Br8 Bylinné brehové porasty tečúcich vôd.



Obrázok č. 6.8: Prameň pod svahom Tábora

#### **EVSK 6 Mokrad' pod svahom Tábora**

**Výmera:** 0,32 ha

**Príslušnosť k ZUJ (k. ú.):** Kysucké Nové Mesto

**Charakteristika:** Mokrad' na okraji vlhkej v minulosti kosenej lúky v podsvahovej terénnej zníženine pod Táborem. Lokalita postupne zarastaná hydrofilnými drevinami rodu *Salix* sp, ktoré tvoria biotop vrbových krovín (Kr8) s vrbou popolavou (*Salix cinerea*), vrbou ušatou (*Salix aurita*) a vrbou košíkárskou (*Salix viminalis*). Tieto vrby tvoria porast v mieste najväčšieho stoku dažďovej vody zo svahu. Kriačiniami nezarastená časť lokality predstavuje biotop podmáčanej lúky horských a podhorských oblastí (Lk6) tvorený druhmi ako škripina lesná (*Scirpus sylvaticus*), medúnok vlnkatý (*Holcus lanatus*), vrbica vrboľistá (*Lythrum salicaria*), iskerník plazivý (*Ranunculus repens*), veronika obyčajná (*Veronica chamaedrys*), čerkáč obyčajný (*Lysimachia vulgaris*), praslička močiarna (*Equisetum palustre*) a lipnica pospolitá (*Poa trivialis*). Táto mokrad' akumuluje vodu stekajúcu zo svahu, v súčasnosti odlesnenom. Vytvára ohranú zónu pred prípadným bahnotokom zo svahu, počas privalových dažďoch, aj pri topení snehovej pokrývky.



Obrázok č. 6.9: Mokrad' pod svahom Tábora

#### **EVSK 7 Lúka za fabrikou**

**Výmera:** 2,09 ha

**Príslušnosť k ZUJ (k. ú.):** Kysucké Nové Mesto

**Charakteristika:** lokalita sa nachádza na celoročne vlhkejších miestach v menších terénnych zníženinách s mozaikovitým výskytom biotopu Lk6 - podmáčaných lúk horských a podhorských oblastí s vlhkomilnými druhmi ako škripina lesná (*Scirpus sylvaticus*), ostrice (*Carex* sp.), sitina kľbkatá (*Juncus conglomeratus*), mäta dlholistá (*Mentha longifolia*), veronika obyčajná (*Veronica chamaedrys*), hrachor močiarny (*Lathyrus palustris*), vrbica vrboľistá (*Lythrum salicaria*), iskerník prudký (*Ranunculus acris*), lipnica pospolitá (*Poa trivialis*), medúnok vlnatý (*Holcus lanatus*), čerkáč obyčajný (*Lysimachia vulgaris*), ľadenec rožkatý (*Lotus corniculatus*), túžobník brestový



(*Filipendula ulmaria*) a nátržník plazivý (*Potentilla reptans*). V okolí mozaikového výskytu sa nachádzajú vlhké biotopy LK1 Nížinné a podhorské kosné lúky.



Obrázok č. 6.10: Lúka za fabrikou

### EVSK 8 Lúka za potokom Suľkov

Výmera: 1,31 ha

Príslušnosť k ZUJ (k. ú.): Kysucké Nové Mesto

**Charakteristika:** zachovala vlhká aluviálna psiarková lúka (Lk7) potoka Suľkov nad miestnou časťou Dubie, bez antropogénnych zásahov. Lokalita s prevahou vysokosteblových tráv s dominanciou psiarky lúčnej (*Alopecurus pratensis*), lipnice pospolitej (*Poa trivialis*), kostravy červenej (*Festuca rubra*) a reznáčky laločnatej (*Dactylis glomerata*). So sprievodnými druhmi - kukučka lúčna (*Lychnis flos-cuculi*), štiav lúčny (*Acetosa pratensis*), iskerník prudký (*Ranunculus acris*), kostihoj lekársky (*Symphytum officinale*), hrachor močiarny (*Lathyrus palustris*), ďatelina hybridná (*Trifolium hybridum*), zádušník brečtanovitý (*Glechoma hederacea*), pichliač potočný (*Cirsium rivulare*) a pichliač močiarny (*Cirsium palustre*) a žerušnica lúčna (*Cardamine pratensis*). Okrem iskerníka výrazne dotvára žltý aspekt biotopu škarda dvojročná (*Crepis biennis*). S narastajúcou vzdialenosťou od toku, postupný prechod do druhovo bohatšieho biotopu Nížinných a podhorských kosných lúk (Lk1) so zaznamenanými druhmi ako zvonček konárstý (*Campanula patula*), škarda dvojročná (*Crepis biennis*), reznáčka laločnatá (*Dactylis glomerata*), kostrava červená (*Festuca rubra*), skorocel kopijovitý (*Plantago lanceolata*), iskerník prudký (*Ranunculus acris*), štrkáč menší (*Rhinanthus minor*), veronika obyčajná (*Veronica chamaedrys*). Na vlhších úsekoch s výskytom prenikajúcej psiarky lúčnej (*Alopecurus pratensis*), kukučky lúčnej (*Lychnis flos-cuculi*) a medúnka vlnkatého (*Holcus lanatus*).



Obrázok č. 6.11: Lúka za potokom Suľkov



### **EVSK 9 Mokrad' za Nesluškou vodnou nádržou**

**Výmera:** 0,62 ha

**Príslušnosť k ZUJ (k. ú.):** Rudina

**Charakteristika:** lokalita sa nachádza na juhovýchode od vodnej nádrže Nesluša. Nachádza sa tu podhorský jelšový lužný les so silne podmáčaným podkladom. Biotop je viacposchodový s druhovo bohato zastúpeným krovitým poschodím. Z drevín a krovín dominuje jelša lepkavá (*Alnus glutinosa*), vŕba krehká (*Salix fragilis*), hloh jednosemenný (*Crateagus monogyna*) a čremcha obyčajná (*Padus avium*). V podraсте s hygrofilnými druhmi viazanými na vlhké podmáčané prostredie - kozonoha hostcová (*Aegopodium podagraria*), prhľava dvojdomá (*Urtica dioica*), nezábudka močiarna (*Myosotis scorpioides*), ostrica oddialená (*Carex remota*), túžobník brestový (*Filipendula ulmaria*) ostružina černicová (*Rubus fruticosus*), trebuľka lesná (*Anthriscus sylvestris*) - (Ls1.3). Mozaikovite výskyt vegetácie vysokých ostríc (Lk10) so sprievodnými druhmi ako praslička riečna (*Equisetum fluviatile*), vrbovka močiarna (*Epilobium palustre*), lipkavec močiarny (*Galium palustre*), iskerník plazivý (*Ranunculus repens*), karpinec európsky (*Lycopus europaeus*). Lokalita sa tiahne až k južnému brehu VN Nesluša, kde bol zaznamenaný výskyt škripiny koreňujúcej (*Scirpus radicans*) (Vo8). Tento biotop postupne prechádza tiež do vegetácie vysokých ostríc s kosatcom žltým (*Iris pseudacorus*).

Zastúpenie biotopov európskeho významu: Ls1.3 Jaseňovo-jelšové podhorské lužné lesy (91EO), biotopy národného významu: Lk10 Vegetácia vysokých ostríc a Vo8 Spoločenstvá bylín a šachorín eutrofných mokradí s kolísajúcou vodnou hladinou.



Obrázok č. 6.12: Mokrad' za Nesluškou vodnou nádržou

### **EVSK 10 Lúka pri lesíku na Dlhých lúkach**

**Výmera:** 1,25 ha

**Príslušnosť k ZUJ (k. ú.):** Kysucké Nové Mesto

**Charakteristika:** podmáčaná lúka s dominanciou pichliača potočného (*Cirsium rivulare*), záružlia močiarného (*Caltha palustris*), angeliky lesnej (*Angelica sylvestris*), škardy močiarnej (*Crepis paludosa*), metlice trsnatej (*Deschampsia cespitosa*), medúnka vlnatého (*Holcus lanatus*), nezábudky močiarnej (*Myosotis scorpioides*), lipnice pospolitej (*Poa trivialis*), psiarky lúčnej (*Alopecurus pratensis*), prhľavy dvojdomej (*Urtica dioica*) a lipkavca močiarného (*Galium palustre*). V blízkosti lokality, jej južným okrajom pomaly preteká malý bezmenný tok s výskytom prasličky močiarnej (*Equisetum palustre*) a záružlia močiarného (*Caltha palustris*) a vrbových kriačín (Kr8) s dominanciou vŕby rakytovej (*Salix cinerea*.) Lokalita je ohraničená drevinami rodu vŕba (*Salix* sp.), kalinou obyčajnou (*Viburnum opulus*), hlohom jednosemenným (*Crateagus monogyna*).

Zastúpenie biotopov národného významu: Lk6 Podmáčané lúky horských a podhorských oblastí a Kr8 Vŕbové kroviny stojatých vôd.



Obrázok č. 6.13: Lúka pri lesíku na Dlhých lúkach

### Manažmentové opatrenia prvkov RÚSES

Manažmentové opatrenia predstavujú opatrenia na zachovanie funkčnosti prvkov RÚSES. Keďže podstatou zachovania funkčnosti je priaznivý stav biotopov, manažmentové opatrenia sú prioritne zamerané na opatrenia, ktorými sa tento stav podporuje a na odstránenie faktorov, ktoré tento stav ohrozujú. Vybrané návrhy manažmentových opatrení sú pre jednotlivé prvky RÚSES označené hviezdíčkou a premietnuté do mapy č. 5 Návrh RÚSES.

Všetky manažmentové opatrenia pre biotopy, návrhy na elimináciu stresových faktorov a návrhy na zvýšenie ekologickej stability krajiny je potrebné uplatňovať v dokumentoch ÚPN, MÚSES a v krajinnoekologických plánoch obcí a regiónov.

Návrhy manažmentových opatrení sú definované na plochy prvkov RÚSES (opatrenia označené hviezdíčkou sú graficky znázornené v mape č.5 Návrh RÚSES).

#### Manažmentové opatrenia

##### Nelesné prvky RÚSES

- MO 1 zachovať nelesnú a sprievodnú vegetáciu – solitéry, líniové a skupinové porasty
- MO 2\* zabrániť sukcesným procesom (odstraňovať dreviny, prípadne byliny a vyhrabávať starinu) na trávinnobylinných biotopoch a lokalitách s výskytom chránených druhov rastlín a hmyzu
- MO 3 minimalizovať alebo vylúčiť použitie chemických látok
- MO 4 zabezpečiť špeciálny manažment poľnohospodárskych plôch z titulu ochrany živočíšnych druhov (kosba od stredu a pod.)
- MO 5 pravidelne pásť pri dodržiavaní maximálneho zaťaženia počtom chovaného dobytku (veľká dobyčcia jednotka – VDJ) na ha s častým prekladaním košiarov a vykášať buriny a nedopasky
- MO 6 podporiť, resp. obnoviť primerané obhospodarovanie nelesných biotopov (lúky, pasienky) – kombinované kosenie a pastva
- MO 7\* hole nezalesňovať, nešíriť nepôvodnú kosodrevinu, podporiť prirodzený vývoj

##### Lesné prvky RÚSES

- MO 8 uplatňovať prírode blízke hospodárenie v lesoch, zabezpečiť ťažbu a obnovu lesných porastov šetrnými metódami (uplatňovať iné ako veľkoplošné hospodárske spôsoby – maloplošný skupinový, výberkový a účelový)
- MO 9 predĺžovať obnovnú dobu, zvyšovať rubnú dobu
- MO 10 ponechávať stromy na dozretie v porastoch, dutinové a hniezdne stromy, dostatok odumretého dreva, štruktúru porastov v maximálne možnej miere priblížiť prirodzenej štruktúre lesa
- MO 11 zachovať alebo cielene obnoviť geograficky pôvodné druhové zloženie lesných porastov
- MO 12 odstraňovať zastúpenie stanovištno nepôvodných druhov drevín, postupne zvyšovať podiel prirodzenej obnovy

- MO 13 optimalizovať ekologické podmienky v bylinnej etáži (napr. presvetlenie znižovaním zápoja) z dôvodu výskytu chránených alebo ohrozených druhov rastlín
- MO 14\* optimalizovať výstavbu lesnej cestnej siete a jej systematickou údržbou minimalizovať vodnú eróziu
- MO 15 prednostne chrániť prirodzené lesy
- MO 16 pri rúbaňovom spôsobe hospodárenia minimalizovať veľkosť obnovovaných plôch a zvoliť nesymetrické tvary obnovovaných prvkov
- MO 17\* zachovať extenzívne obhospodarovanie lesov
- MO 18 v 5. stupni ochrany zamedziť zasahovaniu do lesných porastov a pôdneho krytu s výnimkou odstraňovania invázných druhov vegetácie
- MO 19\* zabrániť skládkovaniu drevnej hmoty na nevhodných plochách
- MO 20 ochranné lesy ponechať na samovývoj (bezzásah)
- MO 21 využívať šetrné technológie ťažby a približovania drevnej hmoty (kone, lanovky...)

### **Vodné a mokradové prvky RÚSES**

- MO 22 realizovať renaturáciu prvku (najmä v urbanizovaných oblastiach) – sprírodnenie vodných tokov a plôch, obnova brehových porastov, sprietočnenie ramien a pod.
- MO 23 zabezpečiť prijatie opatrení na zlepšenie kvality vodného systému
- MO 24 minimalizovať zásahy do koryta a brehov vodných tokov a plôch (iné než údržbové)
- MO 25\* zabrániť ďalšej regulácii vodného toku
- MO 26\* zmiernovať bariérový efekt (eliminovať migračné bariéry z koryt tokov a zamedziť výstavbe nových, ako stupne, hate, strmé kamenné valy a pod., lokalizované predovšetkým v sídlach)
- MO 27\* obmedziť výstavbu na brehoch vodného toku
- MO 28 zabrániť živeľnej ťažbe riečneho materiálu v koryte rieky a jej väčších prítokov
- MO 29 zabezpečiť ochranu a manažment pramenných, inundačných a retenčných oblastí
- MO 30 zmeniť druhové zloženie brehovej a sprievodnej vegetácie vodných tokov a plôch pôvodnými druhmi drevín a zabezpečiť ich ochranu
- MO 31 doplniť, resp. vysadiť brehovú a sprievodnú vegetáciu vodných tokov a plôch pôvodnými druhmi drevín a zabezpečiť ich ochranu
- MO 32 vykonávať pravidelnú údržbu brehovej vegetácie a koryta vodných tokov a plôch za účelom zaistenia prietochnosti
- MO 33 likvidácia náletu (u krovinových biotopov Kr8, Kr9 a pod. zachovať indikačné taxóny biotopu)
- MO 34 zabrániť odstraňovaniu pôvodných brehových porastov
- MO 35\* udržiavať, resp. zväčšiť plochu mokradí, rašelinísk a statických vodných plôch, ponechať ich bez výsadby drevín a zabezpečiť primeranú starostlivosť
- MO 36 vylúčiť, resp. podstatne obmedziť používanie chemických prípravkov, minerálnych hnojív a hnojovice v okolí vodných a mokradových ekosystémov
- MO 37 vykonávať extenzívnu pastvu v osobitných prípadoch (napr. počas nízkej hladiny podzemnej vody)
- MO 38 kosiť a následne odstraňovať biomasu 1x ročne
- MO 39 udržiavať zimoviská a liahniská obojživelníkov a priaznivého stavu migračných zón k lokalitám produkcie a k niektorým typom letných stanovišť a zabezpečiť ochranu obojživelníkov v období migrácie (napr. budovať migračné zábrany, transfery jedincov na reprodukčné lokality)
- MO 40 zosúladiť rekreačné a športové aktivity vo vodných systémoch so záujmami ochrany prírody a krajiny
- MO 41 zosúladiť rybárske obhospodarovanie rybárskych revírov so záujmami ochrany prírody
- MO 42 revitalizovať toky za účelom zavodnenia mokradových biotopov
- MO 43 redukcia zazemnenia
- MO 44 zachovať prirodzený vodný tok
- MO 45\* pre zabezpečenie migrácie živočíchov, ktorá spočíva v preplávaní vodnej plochy, budovať na oboch brehoch polostrovy so sprievodnou vegetáciou, ktoré by zver naviedli na najužšie miesto vodnej plochy
- MO 46\* citlivo riešiť akékoľvek zásahy do vodného režimu v lokalitách, kde sa vyskytujú penovcové prameniská
- MO 47 vylúčiť používanie ťažkých mechanizmov v mokradiach

### **Všeobecné a špecifické manažmentové opatrenia**

- MO 48\* zosúladiť rekreačné a športové aktivity so záujmami ochrany prírody a krajiny pre prvky RÚSES a v lokalitách NATURA 2000



- MO 49\* usmerňovať pohyb návštevníkov územia úpravou a opravami turistických chodníkov a cyklotrás a vylúčiť masové športové podujatia, napr. stanovením limitného počtu účastníkov, preferovať udržateľné spôsoby rekreácie a CR
- MO 50 minimalizovať dopady rozširujúcej sa urbanizácie v bezprostrednej blízkosti prvkov RÚSES, regulovať existujúce aktivity (bývanie, infraštruktúra, rekreácia, výroba)
- MO 51\* neurbanizovať plochy vymedzených prvkov RÚSES (vrátane zariadení stacionárnej rekreácie a CR)
- MO 52 cielene odstraňovať nepôvodné, predovšetkým invázne druhy a zamedziť ich rozširovanie
- MO 53 zabrániť znečisťovaniu a tvorbe nelegálnych skládok odpadov a zabezpečiť ich odstraňovanie
- MO 54 vylúčiť, resp. podstatne zamedziť priesaku znečisťujúcich látok (napr. pri lesnom hospodárstve, poľnohospodárstve a priemysle)
- MO 55\* regulovať zber lesných plodov v lokalitách prvkov RÚSES rôznych hierarchických úrovní, chránených územiach a v lokalitách NATURA 2000
- MO 56 zabrániť ruderalizácii
- MO 57\* zachovať tradičný spôsob obhospodarovania krajiny, od ktorého je závislá hodnota viacerých biotopov
- MO 58 obmedziť homogenizáciu krajiny sceľovaním pozemkov
- MO 59\* obmedziť oplocovanie pozemkov vo voľnej krajine a na okrajoch sídiel mimo záhrad, kvôli priechodnosti krajiny
- MO 60\* v lesných porastoch s výskytom významných druhov vtáctva realizovať hospodárske opatrenia v mimohniezdnom období a vytvárať podmienky pre ich hniezdenie, stráženie hniezd dravcov,
- MO 61\* realizovať účinné opatrenia na odstránenie kolízií veľkých cicavcov s dopravnými prostriedkami
- MO 62 zmierňovať bariérový efekt a zamedziť výstavbu nových bariér
- MO 63 zachovať historickú krajinnú štruktúru

**Tabuľka č. 6.4: Prehľad manažmentových opatrení vyznačených v návrhovej mape v okrese Kysucké Nové Mesto**

Číslo MO	Prvky RÚSES
MO 1	RBc 3,4,5 NRBk 2 RBk 1,2,3,4,5,6,7,8,9 GL 1,35,37,44,50,51,53
MO 2*	RBc 1,3,4,5 NRBk 2 RBk 1,3,5,6,7,8,9 GL 1,3,4,5,6,7,8,9,10,11,12,14,18,19,22,26,28,30,31,32,33,34,35,37,41,43,44,50,51,53,
MO 3	RBc 1,3,4,5 NRBk 2 RBk 2,3,4
MO 4	RBc 1,5 GL 1,35,37,44,50,51,53
MO 5	RBc 3,4,5 NRBk 2 RBk 1,2,3,5,6,7,8,9
MO 6	RBc 1 RBk 1,3,4 GL 1,4,35,37,44,50,51,53
MO 7*	RBc 1 RBk 1,3,7
MO 8	NRBc 1 RBc 1,2,3,4,5 NRBk 2 RBk 1,2,3,4,5,6,7,8,9 GL 2,4,20,25,27,32,33,34,36,40,42,46,47,54,55
MO 9	NRBc 1 RBc 3,4,5 NRBk 2 RBk 1,2,3,5,6,7,8,9 GL 2
MO 10	NRBc 1 RBc 1,2,3,4,5 NRBk 2 RBk 1,2,3,4,5,6,7,8,9 GL 2,4,20,25,27,32,33,34,36,40,46,47,54,55
MO 11	NRBc 1 RBc 1,2,3,4,5 NRBk 2 RBk 1,2,3,5,9
MO12	NRBc 1 RBc 1,2,3,4,5 NRBk 2 RBk 1,2,3,4,5,6,7,8,9 GL 2,20,25,27,36,40,46,47,54,55
MO 13	NRBc 1 RBc 1,3,4 RBk 5,6,7,8,9
MO 14*	NRBc 1 RBc 3,4,5 NRBk 2 RBk 1,2,3,4,5,6,7,8,9 GL 20,25,36,40,46,47,54,55
MO 15	NRBc 1 NRBk 2 RBk 1,2,4,5,6,7,8,9
MO 16	NRBc 1 RBc 3,4,5 NRBk 2 RBk 1,2,3,4,5,6,7,8,9
MO 17*	RBc 4,5 GL 42
MO 18	NRBc 1 GL 54,55
MO 19*	RBc 1
MO 20	NRBc 1 RBc 5 RBk 4,5,6,7,8,9
MO 21	NRBc 1 RBc 1,3,4,5 NRBk 2 RBk 1,2,3,4,5,6,7,8,9
MO 22	NRBk 1 RBk 3,7
MO 23	GL 17,38,42
MO 24	RBc 3,4 NRBk 1 RBk 3 GL 2,12,14,15,16,17,21,22,23,24,29,31,38,39,40,42,43,45,49,52
MO 25*	RBc 3,4 NRBk 1 RBk 3 GL 2,15,16,17,21,23,24,29,39,45,48,49,52

Číslo MO	Prvky RÚSES
MO 26*	NRBk 1 GL 42
MO 27*	NRBk 1 GL 15,16,21,23,24,29,39,45,48,,49,52
MO 28	NRBk 1 RBk 3
MO 29	NRBc 1 RBk 3 GL 3,5,6,7,8,9,10,11,18,19,26,28,30,41
MO 30	RBk 3 GL 12,14,22,31,38,43
MO 31	NRBk 1 RBk 3 GL 15,16,21,23,24,29,39,45,48,49,52
MO 32	NRBk 1 RBk 3
MO 33	GL 9,19
MO 34	NRBk 1 GL 15,16,17,21,23,24,29,39,45,48,49,52
MO 35*	RBc 2 GL 3,5,6,7,8,9,10,11,12,14,18,19,22,26,28,30,31,41,43
MO 36	RBc 2 NRBk 1 RBk 3 GL 3,5,6,7,8,9,10,11,18,19,26,28,30,41
MO 37	GL 3,4,5,6,7,8,9,10,11,18,19,26,28,30,41
MO 38	GL 1,3,5,6,7,8,9,10,11,12,14,18,19,22,26,28,30,31,35,37,41,43,44,50,53
MO 39	RBk 3 GL 17
MO 40	RBk 3,4
MO 41	NRBk 1 RBk 3
MO 42	RBc 2 RBk 3 GL 3,5,6,7,8,9,10,11,12,14,18,19,22,26,28,30,31,41,43
MO 43	GL 12,14,22,31,43
MO 44	RBc 2 NRBk 1 GL 15,16,17,21,23,24,29,38,39,45,48,49,52
MO 45*	NRBk 1 RBk 3
MO 46*	NRBc 1 NRBk 2 GL 20,36,40
MO 47	GL 3,4,5,6,7,8,9,10,11,12,14,18,19,22,26,28,30,31,41,43
MO 48*	NRBk 2 RBk 1,3,4
MO 49*	RBc 2,3,4 NRBk 2 RBk 4
MO 50	RBc 2 RBk 3,4 GL 2,17,20,25,36,40,46,47,54,55
MO 51*	RBC 2 NRBk 2 RBk 1,5,6,7,8,9 GL 1,20,25,27,32,33,34,35,36,37,40,42,44,46,47,50,51,53,54,55
MO 52	RBc 2,3,4 NRBk 1,2 RBk 1,4 GL 1,2,3,4,5,6,7,8,9,10,11,15,16,17,18,19,20,21,23,24,25,26,27,28,29,30,33,34,35,36,37,38,39,40,41,42,44,45,46,47,48,49,50,51,52,53,54,55
MO 53	RBc 2,3,4 NRBk 1,2 RBk 1,3,5,6,7,8,9 GL 12,14,15,16,17,21,22,23,24,29,31,38,39,42,43,45,48,49,52
MO 54	NRBk 2
MO 55*	NRBc 1 RBc 1,3 GL 25
MO 56	GL 42
MO 57*	RBc 1 NRBk 2 RBk 9 GL 1,35,37,44,50,51,53
MO 58	NRBk 2 RBk 9
MO 59*	NRBk 2 RBk 3,4,7,9
MO 60*	RBk 4
MO 61*	NRBk 2 RBk 1,3,4,7
MO 62	RBk 3,5,6,7,8,9 GL 42
MO 63	RBc 1,3,4 RBk 3,7

Reľazové súvislé osídlenie veľmi nepriaznivo vplýva na konektivitu krajiny, ktorá poukazuje na stupeň prepojenosti jednotlivých prvkov v krajine a je vyjadrením fragmentácie krajiny a biotopov. Vzhľadom k skutočnosti, že predstavuje jeden z najvážnejších problémov pre ekologickú priepustnosť krajiny, je potrebné jej venovať mimoriadnu pozornosť pri koncipovaní územných plánov všetkých stupňov.

Dôležitým opatrením je eliminácia akejkoľvek výstavby doteraz nezastavaných území v intravilánoch aj extravilánoch obcí pri pozemných komunikáciách, ktoré doteraz aspoň čiastočne fungujú ako migračné koridory a ekologické koridory napriek tomu, že križujú existujúce cestné komunikácie a železnicu


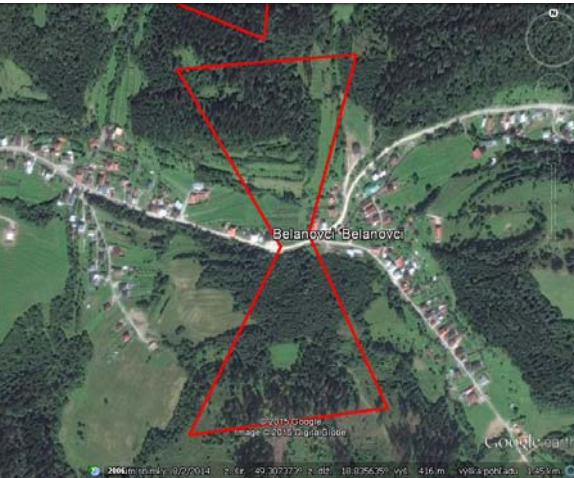

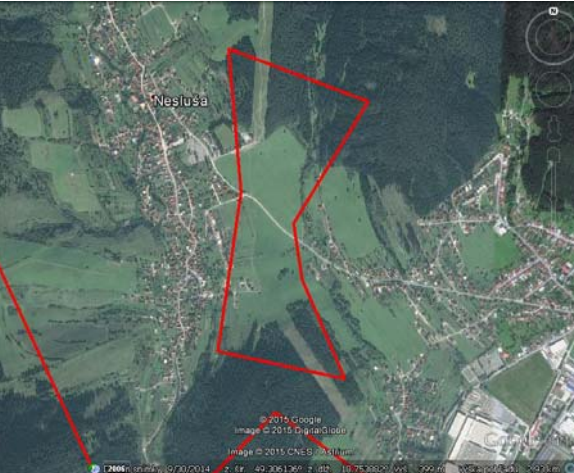
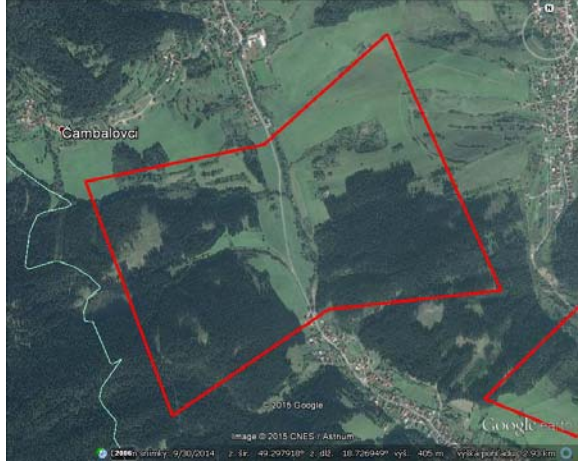




**Obrázok č. 6.14: Detailné mapy miest na ponechanie bez výstavby kvôli zachovaniu migrácie zveri**

<p>ID 19 - Ochodnica-Dunajov</p>	<p>ID 20 - Kysucký Lieskovec-Povina</p>
<p>ID 21 - Kysucké Nové Mesto-Oškerda</p>	<p>ID 22 - Rudinka-Brodno</p>
<p>ID 23 - Oškerda-Snežnica</p>	<p>ID 24 - Radoľa- Lopušné Pažite</p>



SPRACOVANIE DOKUMENTOV REGIONÁLNYCH ÚZEMNÝCH SYSTÉMOV EKOLOGICKEJ STABILITY PRE POTREBY VYTÝČANIA ZÁKLADNEJ  
 BÁZY PRE REGULÁCIU NÁVRHU BUDOVANIA ZELENEJ INFRAŠTRUKTÚRY  
 REGIONÁLNY ÚZEMNÝ SYSTÉM EKOLOGICKEJ STABILITY OKRESU KYSUCKÉ NOVÉ MESTO

	
<p>ID 26 - Dolný Vadičov- Prostredný Vadičov</p>	<p>ID 27 - Lopušné Pažite-Dolný Vadičov</p>
	
<p>ID 28 - Lopušné Pažite-Dolný Vadičov</p>	<p>ID 29 - Nesluša</p>
	
<p>ID 30 – Rudinská - Rudina</p>	

Zdroj: ŠOP SR, CHKO Kysuce

## 6.3 Návrh opatrení na zvýšenie ekologickej stability krajiny

Návrhy opatrení smerujú k zvýšeniu ekologickej stability územia a prispievajú k tvorbe ekologicky vyvázenej krajiny, eliminácii eróznej činnosti vody a vetra, zabezpečeniu optimálneho využitia územia, eliminácii vplyvu bariérových prvkov a pod. Návrhy opatrení v danej kapitole sú definované na plochy mimo prvkov RUSES.

Opatrenia majú spravidla integrovaný charakter, t. j. sú spravidla viacúčelové – okrem základnej biologickej a ekologickej funkcie spĺňajú rad ďalších funkcií: pôdoochrannú, hygienickú, estetickú, hydroekologickú či krajnotvornú.

Návrhy opatrení v danej kapitole sú definované na plochy mimo prvkov RUSES (opatrenia označené hviezdíčkou sú graficky znázornené v mape č.5 Návrh RUSES).

### Ekostabilizačné opatrenia

**E1** - dodržiavať zásady tvorby využívania veľkých honov, dodržiavanie zásad striedania plodín

**E2\*** - zvýšiť podiel nelesnej drevinovej vegetácie v poľnohospodársky intenzívne využívannej krajine, rozčleniť veľkoblokovú ornú pôdu (makroštruktúry) na menšie bloky (mezoštruktúry až mikroštruktúry)

**E3\*** - sanovať nezabezpečené hnojiská a revitalizovať okolie zabezpečených hnojísk

**E4** - odizolovať PPF hygienickou vegetáciou v okolí intenzívne využívaných dopravných koridorov prechádzajúcich poľnohospodárskou a sídelnou krajinou

**E5** - zabezpečiť úpravu uľahnutého podorničia kyprením a zabezpečiť zvýšenie vsakovacej schopnosti pôd na pôdach ohrozených kompakciou

**E6** - eliminovať šírenie synantropných a invázných druhov, odstraňovať ich zdroje

**E7** - vlhké plochy kosiť ľahkými mechanizmami len v čase preschnutia, aby sa nepoškodil pôdny kryt

**E8** - udržiavať rozvoľnenú štruktúru ekotónu — mozaiku trávnatých plôch, krovín a vyšších drevín

**E9\*** - celoplošne vylúčiť používanie chemických prípravkov, minerálnych hnojív a hnojovice v územiach, ktoré podliehajú ochrane vôd

**E10** - minimalizácia, resp. správne hnojenie a používanie pesticídov na ornej pôde

**E11** - pri aplikácii organického hnojenia dodržiavať zásady nitrátovej direktívy

**E12** - zosúladiť záujmy lesného hospodárstva so záujmami ochrany prírody a krajiny

**E13** - v chránených územiach zosúladiť ťažbu dreva s ochranou prírody a zabezpečenia ekologickej stability územia

**E14** - zabezpečiť zvýšenie diverzity lesných ekosystémov, postupné vytváranie diferencovanej vekovej a priestorovej štruktúry týchto porastov výberovou ťažbou

**E15** - zachovať a cielene obnovovať pôvodné druhové zloženie lesných porastov a postupne znižovať zastúpenie stanovištné nepôvodných druhov drevín

**E16\*** - na mieste vyťažených nepôvodných monokultúr smreka obnovovať listnatý alebo zmiešaný les s ponechaním a podporou prirodzeného zmladenia, nevysádzať monodominantné porasty

**E17** - nezvyšovať rozsah a intenzitu zásahov v lesoch ochranných a osobitného určenia

**E18** - ponechávať dostatočné podiely starých porastov v jednotlivých lesných celkoch, dostatočné počty starých a dutinových stromov, ako i stojace a ležiace mŕtve drevo v dostatočnom objeme a štruktúre

**E19\*** - stabilizovať zosuvné územia a zabezpečiť monitoring

**E20\*** - zabezpečiť výsadbu izolačnej hygienickej vegetácie v okolí antropogénnych objektov s nepriaznivými vplyvmi na životné prostredie - poľnohospodárske a priemyselné objekty, skládky

**E21\*** - zosúladiť ťažbu nerastných surovín s ochranou prírody a ochranu vôd

**E22\*** - monitorovať a sanovať environmentálne záťaž

**E23** - regulovať intenzitu zástavby a investičné aktivity na lokalitách v blízkosti chránených území a v okolí prvkov ÚSES

**E24** - inštalovať zábrany eliminujúce zásah dosadajúcich vtákov elektrickým prúdom a zviditeľňovače znižujúce riziko nárazu vtákov do elektrických vedení

**E25\*** - zosúladiť rekreačné aktivity s ochranou prírody

**E26\*** - doplniť a skvalitniť verejnú zeleň v urbanizovanom prostredí, zabezpečiť ochranu drevín v sídlach

**E27** - eliminovať šírenie synantropných a invázných druhov, odstraňovať ich zdroje

### Hydroekologické opatrenia:

**H1** – zachovať prirodzený charakter vodných tokov

- H2\***- monitorovať kvalitu povrchových vôd, eliminovať vypúšťanie odpadových vôd  
**H3** - zrealizovať opatrenia na zlepšenie kvality povrchových vôd  
**H4** - odstrániť, resp. spriechodniť existujúce migračné bariéry na vodných tokoch  
**H5** - udržiavať, efektívne chrániť a využívať meandre vodných tokov, slepých ramien a spájať rieky s ich záplavovým územím  
**H6** - zabezpečiť ochranu a manažment mokradových biotopov, rašelinísk a pramenísk, zabezpečiť ich monitoring a v prípade ich ohrozenia zrealizovať potrebné opatrenia na záchranu  
**H7** - reguláciu vodných tokov a protipovodňové opatrenia realizovať ekologicky prijateľnými formami, v maximálnej miere zachovať prirodzenú konfiguráciu terénu a zastúpenie brehových porastov a v prípade potreby zabezpečiť ich doplnenie  
**H8\***- zabezpečiť ochranu a starostlivosť o brehové porasty (najmä v pramenných a príbrežných oblastiach vodných tokov), zvýšiť ich zastúpenie v krajine (predovšetkým v poľnohospodársky intenzívne využívanej), doplniť a obnoviť narušené porasty  
**H9** - kontrolovať dodržiavanie prevádzky vybudovaných rybovodov, v prípade malej funkčnosti navrhnuť vhodné opatrenia na zlepšenie stavu (napr. obtokový biokoridor)  
**H10** - eliminovať chemické a biologické znečistenie vodných tokov budovaním sietí kanalizácií v obciach a čističiek odpadových vôd  
**H11** - usmerniť letné rekreačné využitie vodných plôch  
**H12** - uprednostňovať pri zarybňovaní tečúcich vôd pôvodného pstruha potočného pred nepôvodnými lososovitými druhmi (pstruh dúhový, sivoň americký)  
**H13** - znižovať znečisťovanie podzemných vôd, zabránením priesaku znečisťujúcich látok do podzemných vôd z priemyselno-technických prevádzok a poľnohospodárstva  
**H14** - minimalizovať zásahy do koryta, v prípade ich realizácie brať do úvahy prioritne prírodno-ochranné atribúty (prehlbovanie plytkých úsekov, realizácia zimovísk, ochrana neresísk, migračných úsekov, ochrana priehlbín a perejných hlbocín, ochrana bočných úkrytov, ochrana podomletých brehov)

#### **Protipovodňové a protierózne opatrenia:**

- P1\***- zamedzovať vytváraniu nepriepustných plôch v zastavanom území a zvyšovať podiel plôch na infiltráciu dažďových vôd  
**P2** - rekultivovať areály ťažby, skládok a výstavby po ukončení prevádzky resp. činnosti  
**P3** - zamedzovať vytváraniu nepriepustných plôch a plôch bez vegetácie v rekreačných a športových areáloch, lyžiarske svahy zatravníť, budovať technické opatrenia spomaľujúce odtok  
**P4** - zmeniť poľnohospodársky pôdu na trvalé trávne porasty alebo na remízky či inú nelesnú drevinovú vegetáciu (väčší retenčný priestor, redukcia nutričov a pesticídov)  
**P5** - preferovať agrotechnické postupy zvyšujúce retenčnú schopnosť pôdy  
**P6** - vytvárať prirodzené prekážky povrchovému odtoku – medze, trávnaté pásy, ochranné pásy zelene (stromy a kry), pôdne stupne (skrátene dĺžky svahu a zníženie povrchového odtoku)  
**P7** - znížiť resp. zachovať nízku intenzitu využívania lúk a pasienkov  
**P8** - pri obhospodarovaní poľnohospodárskej pôdy využívať ľahké mechanizačné prostriedky (zníženie zaťaženia pôdy, povrchového odtoku a erózie),  
**P9** - voliť čo najšetnejšiu technológiu ťažby, primeranú sklonu svahu, vzdialenosti od vodných tokov a stavu brehových ochranných pásiem, tým zvyšovať počet približovacích liniek, obmedziť používanie dopravných a približovacích prostriedkov s príliš veľkým merným tlakom na pôdu a technológie s nadmerným pohybom mechanizmov po porastoch (zníženie povrchového odtoku a erózie)  
**P10** - zabezpečiť optimálne druhové a vekové zloženie lesných porastov, aby sa v maximálnej miere zvýšila retenčná schopnosť týchto plôch  
**P11** - previesť lesy hospodárske na lesy s ochrannou funkciou a dodržiavať z toho vyplývajúce zásady hospodárenia v lesných porastoch, vyhlasovať ochranné lesy ako regulátora odtoku  
**P12** - vyhnúť sa konštrukciám lesných ciest koncentrujúcim a urýchľujúcim odtok (vhodnejšie sú cesty s vozovkou sklonenou k násypovému svahu, z ktorých voda nekoncentrovane steká do porastov)  
**P13** - zohľadňovať hlavnú funkciu brehových porastov (zabezpečenie stability brehov, vrátane brehovej vegetácie, pred poškodením počas povodňových prietokov a zabezpečenie predpokladanej kapacity prietokového profilu)



**P14** - vychádzať pri starostlivosti o stromové brehové porasty z posudzovania ich celkového zdravotného stavu, stability, podomletia vodou (nevhodné, poškodené a nestabilné stromy odstrániť, stabilné pne s pevne ukotvenými koreňovými sústavami ponechať - naďalej plnia spevňovaciu funkciu na brehu vodného toku).

## 6.4 Návrh prvkov RÚSES odporúčaných na zabezpečenie legislatívnej ochrany

Návrhy pozostávajú z vyhlásenia nových chránených území a lokalít, príp. z návrhov na zrušenie súčasnej legislatívnej ochrany daného územia alebo lokality. V predložennom návrhu RÚSES nepodávame žiadny návrh na zrušenie ochrany súčasného chráneného územia alebo lokality.

## 6.5 Návrh regulatívov pre ÚPD a projekty pozemkových úprav

Návrh regulatívov pre ÚPD a projekty pozemkových úprav sa týka najmä zabezpečenia funkčnosti návrhu prvkov RÚSES, biocentier, biokoridorov, manažmentu genofondových plôch, navrhovaných ekostabilizačných opatrení, ochrany prírodných zdrojov, a pod. :

- zabezpečiť funkčnosť nadregionálnych a regionálnych biocentier a biokoridorov pri ďalšom funkčnom využití a usporiadaní územia, uprednostniť realizáciu ekologických premostení regionálnych biokoridorov a biocentier pri výstavbe líniových stavieb; prispôbiť vedenie tras dopravnej a technickej infraštruktúry tak, aby sa netrieštil komplex lesov,
- podporovať výsadbu plošnej a líniovej zelene, prirodzený spôsob obnovy a revitalizáciu krajiny v nadregionálnych biocentrách a biokoridoroch,
- v nadväznosti na systém náhrad pri vynútenom obmedzení hospodárenia rešpektovať pri hospodárskom využití prvky regionálneho územného systému ekologickej stability a požiadavky na ich ochranu a funkčnosť,
- z prvkov územného systému ekologickej stability (biocentier) vylúčiť hospodárske využitie týchto území, prípadne povoliť len extenzívne využívanie, zohľadňujúce existenciu cenných ekosystémov,
- podmieniť usporiadanie územia z hľadiska aspektov ekologických, ochrany prírody, prírodných zdrojov a tvorby krajinnej štruktúry,
- rešpektovať ochranu poľnohospodárskej pôdy, predovšetkým chránených pôd a lesných pozemkov ako faktor usmerňujúci urbanisticky rozvoj územia,
- rešpektovať pri organizácii, využívaní a rozvoji územia jeho prírodne danosti najmä v osobitne chránených územiach, prvkoch územného systému ekologickej stability, v územiach patriacich do súvislej európskej sústavy chránených území a ich využívanie zosúladiť s funkciou ochrany prírody a krajiny,
- zohľadňovať pri umiestňovaní činnosti na území ich predpokladaný vplyv na životné prostredie a realizáciou vhodných opatrení dosiahnuť odstránenie, obmedzenie alebo zmiernenie prípadných negatívnych vplyvov,
- zabezpečovať zachovanie a ochranu všetkých typov mokradi, revitalizovať vodné toky a ich brehové územia s cieľom obnoviť a zvyšovať vodozdržnosť krajiny a zabezpečiť dlhodobu priaznivé existenčné podmienky pre biotu vodných ekosystémov,
- zabezpečiť elimináciu stresových faktorov v chránených územiach prírody a v prvkoch RÚSES,
- podporovať zmenu spôsobu využívania poľnohospodárskeho pôdneho fondu zatrávením ornej pôdy ohrozovanej vodnou a veternou eróziou,
- využívať poľnohospodársku pôdu v súlade s jej produkčným potenciálom na úrovni typologickoprodukčných kategórií, rešpektujúc limity z prírodných daností a legislatívnych obmedzení,
- zachovať prirodzený charakter vodných tokov, nerealizovať vyrub brehovej vegetácie, aby sa neohrozila funkčnosť biokoridorov,
- hydrické biokoridory odizolovať od poľnohospodársky využívanej krajiny pufkanými pasmi TTP (min. šírka 10 – 15 m) alebo krovínami, s cieľom ich ochrany pred nepriaznivými vplyvmi z poľnohospodárskej výroby,
- realizovať protierózne opatrenia na poľnohospodárskej pôde so silnou a extrémnou eróziou (mozaikové štruktúry obhospodarovania, výsadba protieróznej vegetácie, orba po vrstevnici atď.),



- vo vzťahu k zabezpečeniu konektivity území európskeho významu NATURA 2000 na medzinárodnej úrovni, neplánovať urbanizáciu a oplotenia v biokoridoroch regionálneho a nadregionálneho významu.

## ZOZNAM POUŽITEJ LITERATÚRY

- Atlas krajiny Slovenskej republiky. 1. vyd. Bratislava: Ministerstvo životného prostredia SR, Banská Bystrica: Slovenská agentúra životného prostredia, 2002. 344 s.
- Bella, P., Hlaváčová, I., Holúbek, P. 2018. Zoznam jaskýň Slovenskej republiky. Slovenské múzeum ochrany prírody a jaskyniarstva, Liptovský Mikuláš, 2018. 528 s.
- Bohálová, I. a kol. 2014. Metodické pokyny na vypracovanie dokumentov RÚSES. Banská Bystrica: Slovenská agentúra životného prostredia, 2014, 90 s.
- Dítě, D., Vlčko, J., Jasík, M., Kolník, M. & Janoviak, J., 2011: Bulletin Slovenskej botanickej spoločnosti. Bratislava: Vydavateľstvo STU, ročník 33, číslo 1, 134 s.
- Futák, J. 1980. Fytogeografické členenie. In Mazúr E. (red.), Atlas Slovenskej socialistickej republiky, Bratislava. 88 s., mapa VII/14.
- Granec, M., Šurina, B. 1999. Atlas pôd Slovenskej republiky. 1. vyd. Bratislava: VÚPOP, 2000. 60 s.
- Hensel, K., Krno, I. 2002. Zoogeografické členenie: limnický biocyklus. In Atlas krajiny Slovenskej republiky. Bratislava: Ministerstvo životného prostredia SR, Banská Bystrica: Slovenská agentúra životného prostredia, 2002. 344 s.
- Hók J., Kahan Š. & Aubrecht R., 2001: Geológia Slovenska. - 1. vyd. Univerzita Komenského, Bratislava,. 47 p.
- Izakovičová, Z. 2000. Evaluation of the Stress Factors in the Landscape. Bratislava: Ekológia, 2000, roč. 19, č. 1, s. 92 – 103.
- Izakovičová, Z. a kol. 2000. Metodické pokyny na vypracovaniie projektov regionálnych ÚSES a miestnych ÚSES. Bratislava: Združenie KRAJINA 21, Ministerstvo životného prostredia SR, 2000. 111 s.
- Jančura, P., 2012. Vývoj a zmeny krajinnej štruktúry. 2012. 78 s. Rukopis.
- Jedlička, L., Kalivodová, E., 2002. Zoogeografické členenie: terestrický biocyklus. In Atlas krajiny Slovenskej republiky. Bratislava: Ministerstvo životného prostredia SR, Banská Bystrica: Slovenská agentúra životného prostredia, 2002. 344 s.
- Kočický, D., Ivanič, B. 2011. Geomorfologické členenie Slovenska 1:500 000 (eds. Mazúr, E., Lukniš, M., 1986). Komora geodetov a kartografov, Bratislava, 2. Diel, s. 105-122.
- Koncepcie územného rozvoja Slovenska schválená uznesením Vlády SR č. 1033/2001.
- Kováč, L. a kol. 2014. Jaskynná biota Slovenska. Štátna ochrana prírody SR, Správa slovenských jaskýň, Liptovský Mikuláš, 2014. 192 s.
- Kováč, M. Alpínsky vývoj Západných Karpát. Vyd. 1. Brno: Masarykova univerzita, 1993. 96 s.
- Leitmanová, M. 2016. Krajinné plánovanie. Nitra: SPU v Nitre, 2016. 92 s. ISBN 978-80-552-1602-7.
- Linkeš, V., Pestún, V., & Džatko, M., 1996: Príručka pre používanie máp bonitovaných pôdno-ekologických jednotiek. Bratislava, VÚPÚ.
- Löw, J. et al., 1995. Rukověť projektanta miestního územního systému ekologické stability. Brno: Doplněk, 1995. 124 s.
- Löw, J., Míchal, I., 2003. Krajinný ráz. Lesnická práce, s.r.o. a vydavatelství.

- Ložek, V. 2007. Zrcadlo minulosti. Česká a slovenská krajina v kvartéru. Dokořán, Praha, 2007. 198 s.
- Míchal, I., 1992. Ekologická stabilita. Brno: Veronica, 1992. 244 s.
- Michalko, J. a kol. 1986a. Geobotanická mapa ČSSR, 1:200 000. Bratislava: Veda, vydavateľstvo SAV, 1986.
- Michalko, J. a kol. 1986b. Geobotanická mapa ČSSR – textová časť. Bratislava: Veda, vydavateľstvo SAV, 1986. 165 s.
- Miklós, L. a kol. 1990. Ekologická stabilizácia organizácie a využitia poľnohospodárskej krajiny. In Zb. Meliorácie a ekológia. SVTS Dom techniky Banská Bystrica, s. 19-26.
- Miklós, L. a kol. 2006. Atlas reprezentatívnych geoekosystémov Slovenska. Banská Štiavnica: Esprit spol. s r. o., 2006. 124 s. ISBN 80-969272-4-8.
- Miklós, L. Bedrna, Z., Hrnčiarová, T., Kozová, M., 1990. Ekologické plánovanie krajiny LANDEP II. – Analýzy a čiastkové syntézy abiotických zložiek krajiny. Učebné texty, SVŠT a ÚKE SAV, Banská Štiavnica, 151 s.
- Miklós, L., Izakovičová, Z., 1997. Krajina ako geosystém. Veda, Bratislava 1997. 153 s.
- Muchová, Z., Hrnčiarová, T., Petrovič, F. 2013. Miestny územný systém ekologickej stability na účely pozemkových úprav. Nitra: Slovenská poľnohospodárska univerzita, 2013.
- Oťahel, J. a kol. 2002. Diverzita krajiny Slovenska. In Geografický časopis, roč. 54, 2002, č. 2, s. 131 – 150. ISSN 0016-7193.
- Pauditšová, E., Reháčková, T., Ružičková, J. 2007. Metodický návod na vypracovanie miestneho územného systému ekologickej stability. In Acta Environmentalica Universitatis Comenianae (Bratislava), roč. 15, 2007, č. 2, s. 61-82.
- Plašienka, D., Hók, J. Geologická história Slovenska. [online]. Univerzita Komenského v Bratislave, 2012
- Plesník, P. 2002. Fytogeograficko-vegetačné členenie. In Atlas krajiny Slovenskej republiky. Bratislava: Ministerstvo životného prostredia SR, Banská Bystrica: Slovenská agentúra životného prostredia, 2002. 344 s.
- Slobodník V., Kadlečík J., (eds.). 2000. Mokrade Slovenskej republiky. Slovenský zväz ochrancov prírody a krajiny, Prievidza, 2000. 148 s.
- Slovenská agentúra životného prostredia, 2006. Aktualizácia prvkov regionálneho ÚSES okresov Žilina, Bytča a Kysucké Nové Mesto. Implementácia územných systémov ekologickej stability (ÚSES). Slovenská agentúra životného prostredia. Centrum integrovanej starostlivosti o krajinu Bratislava. 2006.
- Slovenská asociácia hydrogeológov, 2005. Charakterizácia útvarov podzemných vôd z hľadiska tvorby podzemných vôd, ich odvodňovania a smerov prúdenia podzemných vôd, Manuskript SHMÚ Bratislava.
- Slovenský hydrometeorologický ústav, Klimatický Atlas Slovenska. Bratislava, 2015. 132 p.
- Stanová, V., Valachovič, M. 2002. Katalóg biotopov Slovenska. Bratislava: DAPHNE – inštitút aplikovanej ekológie, 2002. 225 s.
- Štatistický úrad Slovenskej republiky, datacube, 2019.
- Šteffek, J., Múdry, P. a kol. 1993. Metodické pokyny na vypracovanie dokumentov ÚSES. MŽP SR, SAV Banská Štiavnica.
- Tekeľ, M., 2002. Pozemkové úpravy – ekologické opatrenia. In Repáň, P. eds., Dištančné vzdelávanie pre projektantov pozemkových úprav (učebné texty) 1. – 3. diel, MP SR, Stavebná fakulta, STU Bratislava, Komora geodetov a kartografov, Bratislava, 2. diel, s. 105 – 122.

Úrad geodézie, kartografie a katastra Slovenskej republiky, 2018. Štatistická ročenka o pôdnom fonde v SR. Podľa údajov katastra nehnuteľností k 1.1.2018. Bratislava: ÚGKK, 130 s. ISBN 978-80-89831-06-7.

Vodný plán SR, 2015.

Nariadenie vlády SR č. 617/2004 Z. z., ktorým sa ustanovujú citlivé oblasti a zraniteľné oblasti.

Smernica 2000/60/ES o vode.

Smernica EP a Rady 2007/60/ES o hodnotení a manažmente povodňových rizík.

STN 75 4501 (2000) Hydromeliorácie. Protierózna ochrana poľnohospodárskej pôdy. Základné ustanovenia.

Vyhláska MŽP SR č. 213/2000 Z. z. o chránených nerastoch a chránených skamenelinách a ich spoločenskom ohodnocovaní.

Vyhláska MŽP SR č. 283/2001 Z. z. o vykonaní niektorých ustanovení zákona o odpadoch.

Vyhláska MŽP SR č. 24/2003, ktorou sa vykonáva zákon č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov.

Vyhláska MŽP SR č. 110/2005 Z. z., ktorou sa vykonávajú niektoré ustanovenia zákona č. 15/2005 Z. z.

Vyhláska MŽP SR č. 211/2005 Z. z., ktorou sa ustanovuje zoznam vodohospodársky významných vodných tokov a vodárenských vodných tokov.

Vyhláska MZ SR č. 549/2007 Z. z., ktorou sa ustanovujú prípustné hodnoty hluku, infrazvuku a vibrácií.

Vyhláska MŽP SR č. 360/2010 Z. z. o kvalite ovzdušia.

Vyhláska MPRV SR č. 418/2010 Z. z. o vykonaní niektorých ustanovení vodného zákona.

Zákon č. 44/1988 Zb. o ochrane a využití nerastného bohatstva (banský zákon) v znení neskorších predpisov.

Zákon NR SR č. 162/1995 Z. z. o katastri nehnuteľností a o zápise vlastníckych a iných práv k nehnuteľnostiam (katastrálny zákon) zo 04.05.1998.

Zákon NR SR č. 49/2002 Z. z. o ochrane pamiatkového fondu v znení neskorších predpisov.

Zákon NR SR č. 139/2002 Z. z. o rybárstve v znení neskorších predpisov.

Zákon NR SR č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov.

Zákon NR SR č. 220/2004 Z. z. o ochrane a využívaní poľnohospodárskej pôdy v znení neskorších predpisov.

Zákon NR SR č. 364/2004 Z. z. o vodách v znení neskorších predpisov.

Zákon NR SR č. 2/2005 Z. z. o posudzovaní a kontrole hluku vo vonkajšom prostredí v znení neskorších predpisov.

Zákon NR SR č. 15/2005 Z. z. o ochrane druhov voľne žijúcich živočíchov a voľne rastúcich rastlín reguláciou obchodu s nimi v znení neskorších predpisov.

Zákon NR SR č. 326/2005 Z. z. o lesoch v znení neskorších predpisov.

Zákon NR SR č. 538/2005 Z. z. o prírodných liečivých vodách, prírodných liečebných kúpeľoch, kúpeľných miestach a prírodných minerálnych vodách v znení neskorších predpisov.

Zákon č. 39/2007 o veterinárnej starostlivosti v znení neskorších predpisov.

Zákon NR SR č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia v znení neskorších predpisov.

Zákon NR SR č. 569/2007 Z. z. o geologických prácach (geologický zákon) v znení neskorších predpisov.

Zákon NR SR č. 274/2009 Z. z. o poľovníctve v znení neskorších predpisov.

Zákon NR SR č. 7/2010 Z. z. o ochrane pred povodňami v znení neskorších predpisov.

Zákon NR SR č. 137/2010 Z. z. o ovzduší v znení neskorších predpisov.

Zákon NR SR č. 138/2010 Z. z. o lesnom reprodukčnom materiáli v znení neskorších predpisov.

#### **Internetové zdroje a zdroje priestorových informácií:**

[http://apl.geology.sk/g\\_vglg/](http://apl.geology.sk/g_vglg/)

<http://apl.geology.sk/geofond/zosuvy>

<http://apl.geology.sk/radio/>

[https://eko-plan.sk/sneznica/sneznica\\_z.pdf](https://eko-plan.sk/sneznica/sneznica_z.pdf)



<http://gis.nlcsk.org/igis/>  
<http://gis.zask.sk/FrontController?unframed=true&project=upn>  
<http://chkokysuce.sopsr.sk/>  
<http://kysuckylieskovec.sk/subor/5439/vzn-3-2015-uzemny-plan>  
<http://mapserver.geology.sk/loziska/>  
<http://neisrep.shmu.sk/>  
<https://portal.vupop.sk/portal/apps/webappviewer/index.html?id=1b9830b956ac411e9789aac54effa744>  
<https://slovakbowhunting.sk/polovat-lukom-zvernice/>  
<http://uzemia.enviroportal.sk/>  
<http://ves.uniag.sk/files/pdf/q4u86li08i0neb5ba74xfj0kr1d4.pdf>  
<https://www.dolny-vadicov.sk/>  
<https://www.enviroportal.sk/sk/eia>  
<https://www.erstar.sk/archiv-upd>  
<http://www.health.gov.sk/?ikz-prirodne-zdroje>  
<https://www.hornyvadicov.sk/>  
<https://www.kysuckemuzeum.sk/kastiel-radola>  
[https://www.kysuckenovemesto.sk/turisticke-zaujímavosti.html?original\\_idm=136013](https://www.kysuckenovemesto.sk/turisticke-zaujímavosti.html?original_idm=136013)  
<https://www.kysuckenovemesto.sk/uzemny-plan.html>  
<https://www.minzp.sk/files/sekcia-vod/phpr-ciastkove-povodie-vahu-sever.pdf>  
<http://www.minzp.sk/oblasti/voda/rybarstvo/>  
<https://www.neslusa.sk/dokumenty-obce/strategicke-dokumenty/uzemny-plan-obce-neslusa>  
<https://www.obec-lodno.sk/>  
<http://www.obeclopusnepazite.sk/>  
<https://obec-povina.sk/>  
<http://www.obec-sneznica.sk/>  
<https://www.ochodnica.sk/>  
<http://www.podnemapy.sk/bpej>  
<http://www.pozemkovyurad.sk/index.php?choice=7&office=33>  
<http://www.radola.sk/>  
<http://www.rudina.sk/node/5555>  
<https://rudinka.sk/>  
<http://www.rudinska.sk/content/n%C3%A1vrh-vzn-ktor%C3%BDm-sa-vyhlasuje-z%C3%A1v%C3%A4zn%C3%A1-%C4%8Das%C5%A5-%C3%BAzemn%C3%A9ho-pl%C3%A1nu-obce-rudinsk%C3%A1>  
[http://www.shmu.sk/File/oko/rocnky/SHMU\\_Sprava\\_o\\_kvalite\\_ovzdušia\\_SR\\_2017.pdf](http://www.shmu.sk/File/oko/rocnky/SHMU_Sprava_o_kvalite_ovzdušia_SR_2017.pdf)  
[http://www.sodbtn.sk/obce/okres.php?kod\\_okresu=504](http://www.sodbtn.sk/obce/okres.php?kod_okresu=504)  
<http://www.skgeodesy.sk/files/slovensky/ugkk/kataster-nehnutelnosti/registre-obnovenej-evidencie-pozemkov/roep-za.pdf>  
[https://sk.wikipedia.org/wiki/Hlavn%C3%A1\\_str%C3%A1nka](https://sk.wikipedia.org/wiki/Hlavn%C3%A1_str%C3%A1nka)  
<http://www.sopsr.sk/natura/>  
<https://www.svp.sk/sk/uvodna-stranka/povodne/inundacne-uzemia/>  
[http://www.svsr.sk/zvierata/Zoznamy\\_schvalene.asp?cmd=resetall&Zoznamy=ostatne&Sekcia=37&Cinnost=0&Podsekcia=0](http://www.svsr.sk/zvierata/Zoznamy_schvalene.asp?cmd=resetall&Zoznamy=ostatne&Sekcia=37&Cinnost=0&Podsekcia=0)  
<http://www.unesco.org/new/en/natural-sciences/environment/ecological-sciences/biosphere-reserves/europe-north-america/>  
<http://www.uzemneplany.sk>  
<http://www.vuvh.sk/RSV2/download/PMPR/Vah/Plan.pdf>  
[http://www.zilinskazupa.sk/files/odbory/RR/upn\\_vuc\\_zk\\_dokumenty/upn\\_vuc\\_zk.pdf](http://www.zilinskazupa.sk/files/odbory/RR/upn_vuc_zk_dokumenty/upn_vuc_zk.pdf)  
[http://www.zilinskazupa.sk/files/odbory/VZN/2018/vzn-c-49\\_2018-zavaznych-castiach-zmien-doplnkov-c-5.pdf](http://www.zilinskazupa.sk/files/odbory/VZN/2018/vzn-c-49_2018-zavaznych-castiach-zmien-doplnkov-c-5.pdf)  
<http://www.zilinskazupa.sk/sk/samosprava/urad-zsk/odbor-regionalneho-rozvoja/regionalny-rozvoj-uzemne-planovanie/rozvojove-uzemnoplanovacie-dokumenty/uzemny-plan-vuc-zilinskeho-kraja.html>  
[www.beiss.sk](http://www.beiss.sk)  
[www.cdb.sk](http://www.cdb.sk)  
[www.enviroportal.sk](http://www.enviroportal.sk)  
[www.enviroportal.sk/stromy/](http://www.enviroportal.sk/stromy/)

[www.enviroportal.sk/uploads/spravy/2009-03-ochrana-prirody.pdf](http://www.enviroportal.sk/uploads/spravy/2009-03-ochrana-prirody.pdf)  
[www.envirozataze.enviroportal.sk/](http://www.envirozataze.enviroportal.sk/)  
[www.forestportal.sk](http://www.forestportal.sk)  
[www.geology.sk](http://www.geology.sk)  
[www.hydromelioracie.sk](http://www.hydromelioracie.sk)  
[www.minerally.sk/files/zber/022\\_pravne\\_normy.htm](http://www.minerally.sk/files/zber/022_pravne_normy.htm)  
[www.neiss.sk](http://www.neiss.sk)  
[www.nlcsk.org](http://www.nlcsk.org)  
[www.podnemapy.sk](http://www.podnemapy.sk)  
[www.sazp.sk/zivotne-prostredie/starostlivost-o-krajinu/zelena-infrastruktura/uzemny-systemekologickej-stability-uses.html](http://www.sazp.sk/zivotne-prostredie/starostlivost-o-krajinu/zelena-infrastruktura/uzemny-systemekologickej-stability-uses.html)  
[www.skgeodesy.sk](http://www.skgeodesy.sk)  
[www.sopsr.sk](http://www.sopsr.sk)  
[www.ssc.sk](http://www.ssc.sk)  
[www.svp.sk/sk/uvodna-stranka/povodne/inundacne-uzemia](http://www.svp.sk/sk/uvodna-stranka/povodne/inundacne-uzemia)  
[www.svps.sk/zvierata/](http://www.svps.sk/zvierata/)  
[www.svsp.sk](http://www.svsp.sk)  
[www.vuvh.sk](http://www.vuvh.sk)

## Vyhodnotenie pripomienok k návrhu RÚSES Kysucké Nové Mesto

Číslo	Organizácia č. listu, zo dňa, vybavuje	Stanoviská a pripomienky	Stanovisko spracovateľa
1.	Dopravný úrad, Referát ochranných pásiem, Letisko M.R. Štefánika, Bratislava 18596/2021/ROP-002-P/43487; 12.10.2021 Ing. Kužmová	<p>... katastrálne územia okresu Kysucké Nové Mesto — Budatínska Lehota, Dolný Vadičov, Horný Vadičov, Kysucké Nové Mesto, Kysucký Lieskovec, Lopusné Pažite, Nesluša. Ochodnica, Oškerda, Povina, Prostredný Vadičov, Radoľa, Rudina, Rudinka. Rudinská a Snežnica sa nachádzajú v ochranných pásmach Letiska Žilina, určených rozhodnutím Dopravného úradu č. 7780/2016/ROP-104-01)/20357.</p> <p>Z ochranných pásiem Letiska Žilina vyplývajú pre jednotlivé katastrálne územia nasledovné zákazy, ktoré sú určené:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>✓ ochranným pásmom bez laserového žiarenia, ktorom úroveň vyžarovania nesmie prekročiť hodnotu 50nW/cm<sup>2</sup>, pričom žiarenie nesmie zapríčiniť vizuálne rušenie letovej posádky lietadla (k. ú. Rudina a Rudinka),</li> <li>✓ kritickým ochranným pásmom proti laserovému žiareniu, v ktorom je zakázané najmä umiestňovať, prevádzkovať a používať laserové zariadenie, ktorého úroveň vyžarovania je vyššia ako 5 μW/ cm<sup>2</sup>, ak by takéto zariadenie mohlo spôsobiť doznívanie zrkovitého vnemu alebo oslepenie prudkým jasom pilota a mohla byť ohrozená bezpečnosť leteckej prevádzky (k. ú. Budatínska Lehota, Dolný Vadičov, Horný Vadičov, Kysucké Nové Mesto, Kysucký Lieskovec, Lopusné Pažite, Nesluša, Ochodnica, Oškerda, Povina, Prostredný Vadičov, Radoľa, Rudinská a Snežnica).</li> </ul> <p>Nakoľko uvedené ochranné pásmo bez laserového žiarenia a kritické ochranné pásmo proti laserovému žiareniu vzhľadom na predmet dokumentu a obmedzenie vyplývajúce z týchto ochranných pásiem nie je potrebné pri ekostabilizačných a manažmentových opatreniach v jednotlivých lokalitách zohľadňovať, <b>Dopravný úrad netrvá na požiadavke dodatočného zapracovania uvedených ochranných pásiem do dokumentu.</b></p>	Berie sa na vedomie.
2.	Žilinská samosprávny kraj, odbor regionálneho rozvoja, Komenského 2622/48, Žilina 06636/2021/ORR-2; 18.10.2021 Ing. Náhlíková	<p>Po preštudovaní predloženej dokumentácie si Vás dovoľujeme požiadať o nasledovné úpravy RÚSES okresu KNM:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• kap. „Priemet záväzných regulatív ÚPN VÚC ŽK týkajúcich sa územného rozvoja a ochrany prírody a krajiny v okrese Kysucké Nové Mesto“ vypustiť záväzné regulatívy č.: 4.13, 4.14, 4.15, 4.16.5 až 4.16.10. Uvedené záväzné regulatívy nemajú väzbu na územie okresu Kysucké Nové Mesto. Zároveň</li> </ul>	Akceptuje sa.

		<p>požadujeme doplniť záväzné regulatívy ÚPN VÚC ŽK v platnom znení č. 6,1.1., 6.1.2, 6.1.3, 6.13.1.písm. l. 6.13.4 až 6.13.6.</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• kap. „Estetická hodnota krajiny“ - odstrániť formálne chyby; v 2. a 3. odseku textu nahradiť slovné spojenia „časti Kremnických vrchov“ a „vyšších polohách Nízkyh Tatier“ správnymi názvami riešeného územia,</li> <li>• do mapovej časte RÚSES KNM, výkres „Priemet negatívnych prvkov a javov“ komplexne premietnuť v súčasnosti existujúcu nadradenú el. sieť VVN.</li> </ul>	<p>Akceptuje sa.</p> <p>Akceptuje sa.</p>
<p>3.</p>	<p>Štátna ochrana prírody SR, Správa CHKO Kysuce, Čadca          CHKOKY/450-001/2021/DP; 25.10.2021          RNDr. Poláková, Ing. Václavová,          RNDr. Drengubiak</p>	<p>Správa CHKO Kysuce odporúča schválenie RÚSES okresu Kysucké Nové Mesto za dodržania nasledovných podmienok:</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Strana 29, vypustiť z textu nasledovné druhy nakoľko sú typické pre horské oblasti: <i>Aconitumfirmum</i>, <i>Delphinium elatum</i> a pod. pokiaľ nie sú overené priamo v teréne.</li> <li>2. Strana 30, vypustiť nasledovné druhy nakoľko sú typické pre horské oblasti, alebo sú vzácne, pokiaľ nie sú overené priamo v teréne: valeriána trojená (<i>Valeriana tripteris</i>), zvonovec ľaliolistý (<i>Adenophora liliifolia</i>).</li> <li>3. Strana 32, vypustiť z textu nasledovné druhy, pokiaľ nie sú overené priamo v teréne: prasličkovka pestrá (<i>Hippochaete variegata</i>). Vypustiť nasledovnú vetu: „Zo zaujímavých druhov môžeme v okrese ďalej nájsť bazanovec kytkový...“</li> <li>4. Strana 33, posledný riadok, formálna chyba „Preteká ním rieky Kysuca“.</li> <li>5. Strana 29, vypustiť z textu nasledovné druhy nakoľko sú typické pre horské oblasti: <i>Aconitumfirmum</i>, <i>Delphinium elatum</i> a pod. pokiaľ nie sú overené priamo v teréne.</li> <li>6. Strana 30, vypustiť nasledovné druhy nakoľko sú typické pre horské oblasti, alebo sú vzácne, pokiaľ nie sú overené priamo v teréne: valeriána trojená (<i>Valeriana tripteris</i>), zvonovec ľaliolistý (<i>Adenophora liliifolia</i>).</li> <li>7. Strana 32, vypustiť z textu nasledovné druhy, pokiaľ nie sú overené priamo v teréne: prasličkovka pestrá (<i>Hippochaete variegata</i>). Vypustiť nasledovnú vetu: „Zo zaujímavých druhov môžeme v okrese ďalej nájsť bazanovec kytkový...“</li> <li>8. Strana 33, posledný riadok, formálna chyba „Preteká ním rieky Kysuca“.</li> <li>9. Strana 35, vypustiť druh mlok karpatský (<i>Lissotriton montadoni</i>) nie je overený priamo v teréne; vypustiť druh hlucháň hôrny (<i>Tetrao urogallus</i>) a tetrov hol'niak (<i>Lvrurus tetrax</i>) a upraviť vetu nasledovne:</li> </ol>	<p>Akceptuje sa.</p> <p>Akceptuje sa.</p> <p>Akceptuje sa.</p> <p>Akceptuje sa.</p> <p>Pripomienka sa opakuje, viď bod 1.</p> <p>Pripomienka sa opakuje, viď bod 2.</p> <p>Pripomienka sa opakuje, viď bod 3.</p> <p>Pripomienka sa opakuje, viď bod 4.</p> <p>Akceptuje sa.</p>



		<p>„Lesné kurovité vtáky okresu reprezentuje jariabok hôrny (<i>Tetrastes bonasia</i>)“.</p> <p>10. Strana 38, vypustiť štiavec alpský (<i>Rumex alpinus</i>), doplniť: Biotop sa vyskytuje vo Vadičovskom potoku.</p> <p>11. Strana 39, vypustiť poniklec veľkokvetý (<i>Pulsatilla grandis</i>), ľan tenkolistý (<i>Linum tenuifolium</i>).</p> <p>12. Strana 41, doplniť do výskytu Pr3 aj Povinu.</p> <p>13. Strana 42, opraviť všade latinský názov správne má byť (<i>Quercus petraea</i>).</p> <p>14. Strana 43, vypustiť slovo „navrhovaného“, SKUEV 0834 Ladonhora už je schválené; z tabuľky chránených a ohrozených druhov vypustiť bazanovec kytkový (<i>Naumburgia thysiflora</i>), <i>Crocus heuffelianus</i> - nachádza sa tu <i>Crocus discolor</i>, <i>Eleocharis uniglumis</i> – pokiaľ nie je overená priamo v teréne.</p> <p>15. Strana 43, 44: skontrolovať či sa druhy v tabuľke nachádzajú v novele vyhlášky Zákona o ochrane prírody a krajiny, ktorá vstúpila tento rok od 1.6.do platnosti. Aktualizovať podľa červeného zoznamu z roku 2015.</p> <p>16. Strana 54, bod 4.4 doplniť: Zamedziť urbanizácii a umiestňovaniu dočasných a trvalých oplotení v hydrických biokoridoroch; bod 4.5 doplniť: Zamedziť urbanizácii a umiestňovaniu dočasných a trvalých oplotení v terestrických biokoridoroch.</p> <p>17. Strana 55, bod 4.13, vypustiť nasledovné: v ochranných pásmach Národného parku Malá Fatra, Tatranského národného parku, Národného parku Nízke Tatry a Národného parku Veľká Fatra; bod 4.14, vypustiť nasledovné: na území Národného parku Malá Fatra, Tatranského národného parku, Národného parku Nízke Tatry a Národného parku Veľká Fatra.</p> <p>18, Strana 62, doplniť do SKUEV Ladonhora okrem 2. aj 3. a 5.stupeň ochrany.</p> <p>19. Strana 63, doplniť novelu vyhlášky č. 170/2021, ktorá vstúpila do platnosti 1.6.2021 a aktualizovať podľa nej zoznam chránených rastlín a živočíchov.</p> <p>20. Strana 63, tabuľka č. 4.1 do tabuľky doplniť druhy:  <b>Bezstavovce - Evertabrata</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• <i>Helix pomatia</i> – slimák záhradný</li> <li>• <i>Euplagia quadripunctata</i> – spriadač kostihojový</li> </ul>	<p>Akceptuje sa.</p> <p>Akceptuje sa.</p> <p>Akceptuje sa.</p> <p>Akceptuje sa.</p> <p>Akceptuje sa.</p> <p>Neaktualizované - novela zákona bola po spracovaní RÚSES, t.j. rok 2020.</p> <p>Nedoplnené, jedná sa o citáciu záväznej časti ÚPN VÚC ZA kraja, túto pripomienku je treba riešiť v rámci Zmien a doplnkov ÚPN VÚC.</p> <p>Akceptuje sa.</p> <p>Akceptuje sa.</p> <p>Neaktualizované - novela vyhlášky bola po spracovaní RÚSES, t.j. rok 2020.</p> <p>Akceptuje sa.</p>
--	--	--	---

- *Carabus variolosus* – bystruška potočná
- *Cordulegaster bidentata* – pásikavec
- *Astacus astacus* – rak riečny
- *Bielzia coerulans* – slizniak karpatský
- *Unio crassus* – korýtko riečne
- *Onychogomphus forcipatus* – klinovka čiernonová

#### **Ryby – Pisces**

- *Cottus gobio* – hlaváč bieloplutvý
- *Hucho hucho* – hlavátka podunajská
- *Sabanejewia balcanica* – plž vrchovský

#### **Obojživelníky – Amphibia**

- *Rana temporaria* – skokan hnedý
- *Rana dalmatina* – skokan štíhly
- *Bufo bufo* – ropucha bradavičnatá
- *Bufo viridis* – ropucha zelená
- *Hyla arborea* – rosnička zelená
- *Bombina variegata* – kunka žltobruchá
- *Salamandra salamandra* – salamandra škrvritá
- *Lissotriton vulgaris* – mlok bodkovaný
- *Mesotriton alpestris* – mlok horský

#### **Plazy – Reptilia**

- *Vipera berus* – vretenica severná
- *Natrix natrix* – užovka obojková
- *Coronela austriaca* – užovka hladká
- *Anguis colchica* – slepúch východný
- *Zootoca vivipara* – jašterica živorodá
- *Lacerta agilis* - jašterica krátkohlavá

#### **Vtáky – Aves**

veľa druhov, spomíname len pár:

- *Ciconia nigra* – bocian čierny
- *Ciconia ciconia* – bocian biely
- *Alcedo atthis* – rybárik riečny
- *Cinclus cinclus* – vodnár obyčajný
- *Mergus merganser* – potápač veľký

- *Ardea cinerea* – volavka popolavá
  - *Galinula chloropus* – sliepočka vodná
  - *Bonasia bonasia* – jariabok hôrny
  - *Crex crex* – chrapkáč poľný
  - *Glaucidium passerinum* – kiviček vrabčí
  - *Stix aluco* – sova lesná
  - *Strix uralensis* – sova dlhochvostá
  - *Bubo bubo* – výr skalný
  - *Aquila chrysaetos* – orol skalný
  - *Accipiter gentilis* – jastrab lesný
  - *Accipiter nisus* – jastrab krahulec
  - *Buteo buteo* – myšiak lesný
  - *Falco tinnunculus* – sokol myšiar
  - *Apus apus* – dážd'ovník tmavý
  - *Delichon urbicum* – beloritka obyčajná
  - *Hirundo rustica* – lastovička obyčajná
  - *Riparia riparia* – brehuľa hnedá
- Cicavce – *Mammalia***
- *Lynx lynx* – rys ostrovid
  - *Canis lupus* – vlk dravý
  - *Ursus arctos* – medveď hnedý
  - *Felis silvestris* – mačka divá
  - *Lutra lutra* – vydra riečna
  - *Castor fiber* – bobor európsky
  - *Erinaceus europaeus* – jež tmavý
  - *Sorex alpinus* – piskor vrchovský
  - *Sorex araneus* – piskor obyčajný
  - *Sorex minutus* – piskor malý
  - *Sicista betulina* – myšovka horská
  - *Neomys fodiens* – dulovnica väčšia
  - *Neomys anomalus* – dulovnica menšia
  - *Sciurus vulgaris* – veverica stromová
  - *Muscardinus avellanarius* – plíšik lieskový
  - *Crocidura leucodon* – bielozúbka bielobruchá
  - *Myotis myotis* – netopier obyčajný















		65. Strana 195, kapitola „6.5 Návrh regulatívov pre ÚPD a projekty pozemkových úprav“ doplniť text: „Vo vzťahu k zabezpečeniu konektivity území európskeho významu NATURA 2000 na medzinárodnej úrovni, neplánovať urbanizáciu a oplotenia v biokoridoroch regionálneho a nadregionálneho významu“.	Akceptuje sa.
4.	Štátna ochrana prírody SR, Správa CHKO Kysuce, Čadca CHKOKY/450-002/2021/DP; 02.11.2021 RNDr. Poláková, Ing. Václavová, RNDr. Drengubiak	Doplnok s stanovisku zo dňa 25.10.2021. Správa CHKO Kysuce odporúča v grafickej časti navrhovaného RÚSESu okresu Kysucké Nové Mesto nasledovné úpravy: 1.Biokoridor RBk1 posunúť smerom dole a to tak, aby jeho hranice korešpondovali s GIS vrstvou shp., ktorú vám zasielame v prílohe tohto stanoviska. 2.Biokoridor RBk3 posunúť smerom doľava a to tak, aby jeho hranice korešpondovali s GIS vrstvou shp., ktorú vám zasielame v prílohe tohto stanoviska. 3.Biokoridor RBk 10 posunúť smerom doľava a to tak, aby jeho hranice korešpondovali s GIS vrstvou shp., ktorú vám zasielame v prílohe tohto stanoviska.	Akceptuje sa.  Akceptuje sa.  Akceptuje sa.
5.	Štátna ochrana prírody SR, Správa CHKO Kysuce, Čadca e-mail: 12.11.2021; 1.3.2021 RNDr. Poláková, RNDr. Drengubiak	RNDr. Denisa Poláková, 12.11.2021 vypustiť migračný koridor RBk7 z textovej aj grafickej časti dokumentu RÚSES Kysucké Nové Mesto ako aj z textovej časti zo str. 192 miesta bez zástavby ID 25  RNDr. Peter Drengubiak, 1.3.2022 z grafickej a aj textovej časti môžete vyhodiť biokoridor RBk7 ktorý prechádza okrajom katastrov Lopušné Pažite a Dolný Vadičov. Zároveň z textovej časti môžete vyhodiť miesto bez zástavby "ID 25 Lopušné Pažite - Dolný Vadičov". Dlhodobo nám nechodili žiadosti k výstavbe v trase tohto koridoru a medzičasom došlo k jeho zastavaniu a nepriechodnosti. Bol by nezmysel uvádzať ho spolu s tým ID 25 v aktualizovanom RÚSES KNM.	Akceptuje sa.  Akceptuje sa.
6.	Severoslovenské vodárne a kanalizácie, a.s. Bôrická cesta 1960, Žilina 021037436; 19.10.2021	V záujmovom území dokumentu RÚSES II, v okrese Kysucké Nové Mesto, má naša spoločnosť nasledujúce vodárenské zdroje (VZ): k. ú. Dolný Vadičov: VZ Dolný Vadičov — Pod Steny — prameň 1, 2, k. ú. Horný Vadičov: VZ Horný Vadičov — prameň Požeha, k. ú. Lopušné pažite: VZ Lopušné Pažite — Pod Steny - prameň 1, 2, 3, k. ú. Lodno: VZ Lodno - prameň Pod pálenicou, VZ Lodno — Dolinky prameň 1, 2, 3,	Berie sa na vedomie.

		<p>k. ú. Oškerda: VZ Oškerda — prameň Medzivretenie,  k. ú. Rudinka: VZ Rudinka — Rochovica — prameň 1, 2,  Tiež vodárenské zdroje, ktoré sa tohto času nevyužívajú:  k.ú. Kysucké Nové Mesto: VZ Kysucké N. Mesto - Podháaj vrt KM-I, KM-2, KM-11, KM-12, KM-15,  k. ú. Radoľa: VZ Radoľa - prameň Za kaštieľom, VZ Radoľa — studňa pri CS Radoľa, VZ Radoľa — prameň Medzipotôčky,  k.ú. Rudina. VZ Rudina — vrt ŠR-2.</p>	
7.	<p>Krajský pamiatkový úrad Žilina  KPUZA-2021/20557-2/86353/LEH  19.10.2021; Ing. Lehutová</p>	<p>Krajský pamiatkový úrad Žilina konštatuje, že v časti 4.1.5 Kultúrno-historické hodnotné formy využívania krajiny, str. 72 je vhodné uviesť:  Vytvoriť predpoklady pre zachovanie kultúrnych hodnôt — zabezpečiť ochranu kultúrneho dedičstva - pamiatkového fondu, na ktorý sa vzťahuje zákon č. 49/2002 Z. z. o ochrane pamiatkového fondu v znení neskorších predpisov. Tento zákon upravuje podmienky ochrany národných kultúrnych pamiatok, pamiatkových území, archeologických nálezov a archeologických nálezísk v súlade s vedeckými poznatkami a na základe medzinárodných zmlúv v oblasti európskeho a svetového kultúrneho dedičstva, ktorými je Slovenská republika viazaná.  Na str. 73 vetu : „Vyhlásená bola 11.4.1991 a zahŕňa Námestie slobody, ako aj meštianske domy a stavby na Pivovarskej, či Belanského ulici.“ Zmeniť na „Vyhlásená bola 11.4.1991 a zahŕňa objekty na Námestí slobody a na uliciach Belanského, 1. mája, Jesenského, Kysuckej, Pivovarskej, Komenského a Vajanského.  Ďalej, na strane 122 sú uvádzané niektoré národné kultúrne pamiatky, evidované v Ústrednom zozname pamiatkového fondu (ďalej ÚZPF). Žiadame ich doplniť o nasledovný zoznam, v prípade potreby, dopĺňame o základné údaje.</p>	<p>Akceptované.</p>
8.	<p>Štátna ochrana prírody SR, Správa  Národného parku Malá Fatra, Varín  NPMP/379-001/2020; 11.10.2021  Mgr. Limánek</p>	<p>Návrh riešenia a odôvodnenie: Vzhľadom k tomu, že v kompetencii Správy NP Malá Fatra sa nachádza len malá časť okresu Kysucké Nové Mesto, nemáme k návrhu RÚSES Kysucké Nové Mesto žiadne pripomienky a odporúčame ho na schválenie.</p>	<p>Berie sa na vedomie.</p>
9.	<p>Slovenská elektrizačná prenosová sústava,  a.s. Bratislava  PS/2021/012883; 13.10.2021  Ing. Bartík</p>	<p>Existujúce elektrické zariadenia  V okrese Kysucké Nové Mesto sa nachádza 400 kV nadzemné elektrické vedenie V404 p.b.č. 127 (Nošovice, ČR) — Varín, ktoré prevádzkuje naša spoločnosť v zmysle zákona č.251/2012 Z. z. o energetike a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o energetike“).</p>	<p>Berie sa na vedomie.</p>

	<p>Trasu vedenie V404 vám zasielame v prílohe.</p> <p>Stavby a činnosti v ochrannom pásme vedenia upravuje S 43 „Ochranné pásma“ zákona o energetike.</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1) Na ochranu zariadení sústavy sa zriaďujú ochranné pásma. Ochranné pásma je priestor v bezprostrednej blízkosti zariadenia sústavy, ktorý je určený na zabezpečenie spoľahlivej a plynulej prevádzky a na zabezpečenie ochrany života a zdravia osôb a majetku.</li> <li>2) Ochranné pásma vonkajšieho nadzemného elektrického vedenia je vymedzené zvislými rovinami po oboch stranách vedenia vo vodorovnej vzdialenosti meranej kolmo na vedenie od krajného vodiča. Vzdialenosť oboch rovín od krajných vodičov je pri napätí       <ol style="list-style-type: none"> <li>d) od 220 kV do 400 kV vrátane 25 m.</li> </ol> </li> <li>4) V ochrannom pásme vonkajšieho nadzemného elektrického vedenia a pod elektrickým vedením je okrem prípadov podľa odseku 14 zakázané       <ol style="list-style-type: none"> <li>a) zriaďovať stavby, konštrukcie a skládky,</li> <li>e) vykonávať činnosti ohrozujúce bezpečnosť osôb a majetku,</li> <li>f) vykonávať činnosti ohrozujúce elektrické vedenie a bezpečnosť a spoľahlivosť prevádzky sústavy.</li> </ol> </li> <li>11) V blízkosti ochranného pásma elektrických zariadení uvedených v odsekoch 2, 4, 7 až 9 je osoba, ktorá zriaďuje stavby alebo vykonáva činnosť, ktorou sa môže priblížiť k elektrickým zariadeniam, povinná vopred oznámiť takúto činnosť prevádzkovateľovi prenosovej sústavy, prevádzkovateľovi distribučnej sústavy a vlastníčkovi priameho vedenia a dodržiavať nimi určené podmienky.</li> <li>14) Zriaďovať stavby v ochrannom pásme elektroenergetického zariadenia možno iba po predchádzajúcom súhlase prevádzkovateľa sústavy. Súhlas prevádzkovateľa sústavy na zriadenie stavby v ochrannom pásme elektroenergetického zariadenia je dokladom pre územné konanie a stavebné konanie.</li> </ol> <p>Plánované elektrické zariadenia</p> <p>V rámci spracovania predmetnej dokumentácie žiadame zapracovať a rešpektovať</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- trasu koridoru zálohovaného na výstavbu nového medzištátneho 2x400 kV vedenia ZVN v profile Varín - štátna hranica s SR/PR (Byczyna),</li> <li>- koridor jestvujúceho medzištátneho 400 kV vedenia ZVN V404, pre ktoré SEPS v súčasnosti pripravuje „Inováciu V404“ v existujúcom koridore Varín - štátna hranica SR/ČR (Nošovice).</li> </ul>	<p>Akceptované.</p>
--	---	---------------------

		Trasy obidvoch koridorov zálohovaných pre výstavbu nových 400 kV vedení sú zapracované v schválenom ÚPN Kysuckého Nové Mesta, v ÚPN VÚC Žilinského samosprávneho kraja a taktiež v Závaznej časti Koncepcie územného rozvoja Slovenska.	
--	--	---	--

Spracovala: Ing. Beata Vaculčíková